

KALENDARZ

NIEPODLEGŁOŚCI

REDAKCJA OGÓLNA I CAŁKOWITE OPRACOWANIE KRONIKI
LAT 1914-1939 M. WIELICZKO • CZĘŚĆ DOTYCZĄCA HISTORII
POLSKI PRZEJRZANA PRZEZ INSTYTUT JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO
POŚWIĘCONY BADANIU NAJNOWSZEJ HISTORII POLSKI

REDAKCJA I ADMINISTRACJA KALENDARZA NIEPODLE-
GŁOŚCI WARSZAWA, UL. CZERNIAKÓWSKA 225.
WYKONANO W DRUKARNI ZAKŁADÓW WYDAWNICZYCH
M. ARCT, S. A. W WARSZAWIE • WSZELKIE PRAWA ZASTRZE-
ŻONE • COPYRIGHT 1939 BY M. ARCT, S. A. WARSAW, POLAND

POŁĄCZYĆ PIĘKNE Z POŻYTECZNYM, JEST RZECZĄ BARDZO
TRUDNĄ, ALE JEŻELI SIĘ ONA KOMUŚ UDA, MOŻE BYĆ PEWIEN,
ŻE JEGO PRZEDSIĘWZIĘCIE ŁĄCZĄCE TE DWIE ZALETY WYDA
POŻĄDANE REZULTATY.

ZNAJĄC STATUT I PRZEBIEG DOTYCHCZASOWEJ DZIAŁALNOŚCI
„SIEROCIŃCA”, NIE MOGĘ TEJ PRACY SPOŁECZNEJ NAZWAĆ INA-
CZEJ, JAK PIĘKNĄ. DOBRY I PIĘKNY ZATEM UCZYNEK SPEŁNIA
KAŻDY, KTO W NAJSKROMNIEJSZEJ CHOCIAŻBY MIERZE POPIERA
KRZEWIONA I CZYNNIE WYZNAWANĄ PRZEZ SIEROCINIEC IDEĘ
OPIEKI NAD SIEROTAMI.

PRZEJRZAŁEM TREŚĆ „KALENDARZA NIEPODLEGŁOŚCI”, KTÓ-
RY MA BYĆ WYDANY NA RZECZ TEGO WŁAŚNIE TOWARZY-
STWA. MUSZĘ STWIERDZIĆ ŻE WYDAWNICTWO TEGO RODZAJU
JEST RZECZĄ NAPRAWDĘ POŻYTECZNĄ. NAUCZYCIELSTWO
WSZELKICH SZKÓŁ I PRZERÓŻNI DZIAŁACZE SPOŁECZNO-OŚWIA-
TOWI, JAKO CI KTÓRZY MUSZĄ PAMIĘTAĆ O DZIESIĄTKACH RO-
CZNIC A TAKŻE WSZYSCY CI, KTÓRYCH INTERESUJE ŻYWA JESZ-
CZE HISTORIA OSTATNICH DWUDZIESTU PIĘCIU LAT, ZNAJDĄ
W TYM KALENDARZU CIEKAWĄ I NAJBARDZIEJ SZCZEGÓŁOWĄ
KRONIKĘ, BĘDĄCĄ ZARAZEM PRZEWODNIKIEM RÓCZNIKOWYM.

NIE WĄTPIE ŻE INICJATOROM TEGO WYDAWNICTWA JUŻ
SIĘ POWIODŁO. Z JEDNEJ STRONY ŚWIADOMOŚĆ ŻE POPIERA
SIĘ SIEROCINIEC A Z DRUGIEJ CHĘĆ POSIADANIA CIEKAWEGO
I POŻYTECZNEGO KALENDARZA, SKŁONI WIELU DO POPARCIA
IMPREZY, MAJĄCEJ TĘ RZADKO SPÓTYKANĄ ZALETĘ, ŻE ŁĄCZY
PIĘKNE Z POŻYTECZNYM.

DOC. DR. WAĆLAW LIPIŃSKI
Dyrektor Instytutu Józefa Piłsudskiego
Poświęconego Badaniu Najnowszej
Historii Polski

OD WYDAWCÓW

Towarzystwo Opieki nad Sierotami po Wojskowych i Dziećmi Inwalidów prowadzi Sierociniec im. Marszałka J. Piłsudskiego opiekując się sierotami po wojskowych i dziećmi inwalidów.

Sierociniec mieści się w Warszawie, na Grochowie II, przy ul. Krypskiej Nr 39 — we własnym domu.

Wychowanków w Sierocińcu obojga płci jest około 100, przy czym — celem ujednostajnienia metod wychowawczych — przyjmuje się zasadniczo dzieci w wieku szkolnym, między 7 a 10 rokiem życia z tym, aby po ukończeniu szkoły powszechnej i zawodowej każde z nich mogło w 16, względnie 20 roku życia stanąć do samodzielnej pracy.

Sierocińcem kieruje Zarząd Towarzystwa Opieki nad Sierotami po Wojskowych i Dziećmi Inwalidów, opierając istnienie i prowadzenie bursy na *ofiarności publicznej*, gdyż poza nieruchomością nabytą również z ofiar i z nadwyżek powstałych z oszczędnej gospodarki, żadnych kapitałów i zasobów stałych nie posiada. Setka dzieci uczących się i rozwijających potrzebuje wyżywienia, musi być ubrana, mieć pomoce szkolne i musi posiadać choć w skromnym zakresie wszystko co dziecku do rozwoju potrzeba. Gdyby tylko wydać jeden złoty dziennie na wyżywienie i ubranie dziecka trzeba by na rok 36 tysięcy złotych. Toteż trzeba wiele wysiłków aby odpowiednie środki zdobyć i najbardziej oszczędnie i celowo je użyć.

Kontrola władz Towarzystwa i nadzór odpowiednich czynników Państwowych dają rękojmię, że grosz publiczny zostaje odpowiednio zużyty. Składki członkowskie, zasiłki urzędów wojskowych i instytucji państwowych nie są jednak w stanie wypełnić całkowicie budżetu Towarzystwa, toteż *Zarząd odwołuje się czasem do ofiarności szerokiej mas społeczeństwa, rozumiejących dolę dziecka-sieroty z ufnością* oczekującego pomocy bliźnich.

Wypuszczone ciekawe i pożyteczne wydawnictwo „Kalendarz Niepodległości“ ma spełnić dwa zadania: dać nabywcy aktualną lekturę w dwudziestą rocznicę odzyskania Niepodległości, z drugiej zaś strony przysporzyć zasobów Towarzystwa Opieki nad Sierotami po Wojskowych i Dziećmi Inwalidów.

SŁOWO WSTĘPNE

Do kroniki wydarzeń zawartych w niniejszej pracy i przeznaczonej do użytku powszechnego jako podręcznik-informator historyczny, zastosowany został układ rozdzielczy według dni i lat, co dało kronice ogólną nazwę „Kalendarza“, aczkolwiek materiał zawarty w niej nie jest przejściowy i sezonowy, jak to ma miejsce w kalendarzach zwykłych, *Kalendarz Niepodległości stanowi wartość trwałą i nieprzemijającą.*

Na marginesach stronicy wyrzucone są oznaczenia poszczególnych lat dla umożliwienia posiadaczowi Kalendarza zaznajomienia się z materiałem informacyjnym w okresach rocznych — oddzielnie.

Podstawową zasadą układu jest zgromadzenie w każdym dniu wszystkich ważnych faktów historycznych, jakie wydarzyły się na przestrzeni 25 lat ubiegłych. Daje to możliwość codziennego ogarniania myślą dziejów minionych oraz wyprowadzania porównań, zestawień i wniosków.

Na końcu kalendarza zamieszczona jest tablica orientacyjna, na której wydarzenia podane są w układzie poszczególnych działów historycznych, co umożliwia odnajdywanie poszukiwanych dat i wydarzeń, oraz orientowanie się w całości zjawisk historycznych.

Na odwrocie tablicy orientacyjnej znajduje się alfabetyczny notatnik, przeznaczony do bezpośrednich zapisek (w czasie przeglądania kalendarza) tych faktów i wydarzeń, które posiadacz kalendarza uzna dla siebie za ważne.

Ponieważ karty zapisywała historia, różnorodna jest obfitość materiału na każdej stronicy. Nie wypełnione karty służą mogą do odnotowań przeżyć i wspomnień osobistych, co charakterowi kalendarza nada wartość dokumentu i cennej pamiątki rodzinnej. Na linii znajdującej się u spodu każdej stronicy doklejone być mogą zapasowe kartki zginane do wewnątrz dla dokonywania dopisków, lub *prowadzenia kalendarza w dalszym ciągu.*

Kalendarium podane zostało na lat trzy w przewidywaniu, iż w ciągu tego czasu nawet przygodne zaznajamianie się z treścią kalendarza umożliwi każdemu opanowanie wiadomości historycznych, podanych w krótkich opisach informacyjnych. Święta w części kalendarzowej wyróżnione zostały podkreśleniem dnia oraz zastosowaniem nieco większych czcionek. Paginacja na dole stronic oznacza również ilość dni ubiegłych w roku — z tem, iż w 1940 roku (przestępnym) jest ona faktycznym wskaźnikiem, a w roku 1939 i 1941 właściwą cyfrę uzyskuje się przez odjęcie 1 dnia, począwszy od 1 marca.

ERRATA

Str. 27, wiersz 4 od góry, powinno być: — 1919 Rozbicie oddziałów bolszewickich przez partyzancki oddział braci Dąbrowskich (Samoobrona Wileńska i Lidzka).

Str. 70, wiersz 9 do 12 od góry — przenieść na str. 74 pod datę 1918 rok.

Str. 120, wiersz 1 do 7 — przenieść na str. 119 pod datę 1919 rok.

Str. 166, wiersz 1 do 14 — przenieść na str. 159 pod datę 1917 rok.

Str. 194, wiersz 5 od góry, — skasować.

Str. 229, wiersz 16 od góry, jest Myślenickiej, powinno być: Mysłowickiej.

Str. 229, wiersz 23 od góry, jest Biniaszewicz, powinno być: Biniszkiewicz.

Str. 260, wiersz 38 od góry, jest 1938 r., powinno być: 1936 r.

Str. 260, wiersz 40 od góry — dopisać: rok 1938.

Str. 282, wiersz 35 do 42 od góry — przenieść na str. 283 pod datę 1920 rok.

Str. 365, wiersz 14 od góry, jest: koło poczty, powinno być: koło policji.

1 STYCZEŃ	1939 <u>NIEDZIELA</u>		1940 <u>PONIEDZIAŁEK</u>		1941 <u>ŚRODA</u>	
	<i>w. 7.46</i>	<i>s. 10.33</i>	<i>w. 8.11</i>	<i>s. 15.55</i>	<i>w. 7.46</i>	<i>s. 15.33</i>
NOWY ROK						<i>ślono. MIECZYŚLAWA</i>

- 1915 Sforsowanie Przętęczy Użockiej w Karpatach przez armię rosyjską w tak zwanej „noworocznej bitwie“, powodujące szereg dalszych prześlówych sukcesów.
- 1916 Ukonstytuowanie się Głównej Rady Opiekunczej na terenie okupacji niemieckiej po rozwiązaniu przez gen. gub. Beselera Centr. Kom. Obywatelskiego za działalność polityczną.
- 1917 Wojskowe przygotowania sokolstwa polskiego w St. Zjednoczonych. Sokolstwo wysłało potajemnie 23 druhów do oficerskiej szkoły w Toronto (Kanada—Anglia) celem przygotowania kadr dla projektowanej armii polskiej.
- 1918 Dopuszczenie delegacji ukraińskiej do rokowań pokojowych w Brześciu nad Bugiem wbrew życzeniom bolszewików. Niemcy i Austria stają na stanowisku suwerenności Ukrainy i praw jej do zawierania samodzielnych umów.
- 1919 Zajęcie m. Ostrowa w Wielkopolsce, powodujące przywrócenie komunikacji kolejowej: Warszawa — Poznań.
Utworzenie Państwowego Instytutu Meteorologicznego (P. I. M.)
- 1920 Pierwsza uroczystość w wyzwolonej Polsce oficjalnego składania życzeń noworocznych głowie Państwa w pałacu Łazienkowskim. Józef Piłsudski przyjmuje życzenia mgr Rattiego (obecnie papież) w imieniu korpusu dyplomatycznego oraz życzenia premiera Skulskiego w imieniu Rządu.
- 1922 Przejęcie przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu spraw marynarki handlowej i budowy portu w Gdyni od władz wojskowych.
- 1923 Wprowadzenie zmiany nazwy stolicy Norwegii — Chrystianii na — Oslo.
- 1929 Wprowadzenie nowego powszechnego prawa o ustroju sądów na całym obszarze Rzplitej Polskiej (Unifikacja sądownictwa).
- 1930 Militaryzacja pracy w Sowietach, na wniosek Centralnego Komitetu Partii Komunistycznej. Porzucenie robót zrównane zostaje z dezercją.
- 1931 Konferencja przywódców politycznych na Litwie potępiająca stronnictwa dążące do porozumienia z Polską.
- 1932 Encyklika Ojca świętego o prześladowaniu Kościoła w Meksyku, które w roku 1931 przyjęło niesłychanie ostrą formę.
- 1933 Wręczenie przez ambasadora Chłapowskiego odznaki wielkiego Orła Białego prezydentowi Lebrun (Francja).
- 1934 Przyznanie państwowej nagrody literackiej pisarce Marii Dąbrowskiej.
- 1937 Obchód 45-lecia istnienia pierwszego pisma polskiego na wychodźstwie (Jedność—Polonia). Pismo założył w Baltimore w St. Zjednoczonych Julian Czupek rodem ze Lwowa.

D O P I S K I

2 STYCZEŃ	1939 Poniedziałek	1940 Wtorek	1941 Czwartek
	<i>w. 7.46 s. 15.34</i>	<i>w. 8.11 s. 15.55</i>	<i>w. 7.46 s. 15.34</i>
	MAKAREGO słowo STRZEŻYŚLAWA		

- 1915 Odrzucenie przez ces. Wilhelma II wniosku gen. Hindenburga i gen. Conrada (Austria) oraz kanclerza Niemiec Bethmanna-Hollwega o przrzuconiu głównych działań na Wschód i usunięciu z naczelnego dowództwa gen. Falkenhayna, nieustępliwego zwolennika rozstrzygnięć wojny na Zachodzie.
- 1918 Przeciwwstawienie się gen. Ludendorffa i Hindenburga na konferencji Rady Koronnej, austro-polskiemu rozwiązaniu sprawy polskiej. Pod groźbą dymisji uzyskują przyrzeczenie włączenia pogranicznych obszarów okupacji do Niemiec, pozostawienia zaborów i pozbawienia okrajanego Królestwa Polskiego (maximum o 3-milionowej ludności) praw do prowadzenia samodzielnej polityki zagranicznej.
- Opuszczenie przez rząd litewski (Taryba) Wilna wobec zbliżania się do miasta bolszewików.
- 1919 Boje oddziałów powstańczych z Szubina i Żnina z zorganizowanym i nacierającym od Bydgoszczy Helmschutzem nad Notecią. Pod Wolsztynem, Kopanicą i Zbąszyniem walczy por. Zenkter. W Inowrocławiu ludność występuje zbrojnie przeciw garnizonowi — Niemcy krwawo tłumią powstanie. W Poznaniu komisariat R. L. mianuje mjr Taczaka naczelnym wodzem wojsk w b. zaborze pruskim.
- Przybycie I. Paderewskiego do Warszawy z Poznania o g. 22 m. 50.
- 1921 Zawarcie układu z Sowietami w sprawie powrotu zakładników i uchodźców do Polski.
- 1922 Ogłoszenie w Monitorze statutu orderu „Odrodzenia Polski“ (Polonia Restituta).
- 1923 Zerwanie Konferencji Międzysojusznicznej zwołanej do Paryża w sprawie odszkodowań na skutek braku zgodności. Francja sprzeciwia się moratorium i żąda od Niemiec zastawów, jako gwarancji płatności.
- 1931 Przejęcie przez Towarzystwo Naukowe Warszawskie zapisu zmarłego obywatela Karola Halmickiego-Szulca, który cały majątek przekazuje na cele naukowe.
- 1937 Uchwalenie przez senat francuski przyznanej Polsce pożyczki na rozbudowę w wysokości 850 milionów franków w gotówce i 1250 milionów franków w towarowym kredycie, do częściowej spłaty w ciągu lat 15 i lat 34.

D O P I S K I

3 STYCZEŃ	1939 Wtorek	1940 Środa	1941 Piątek
	<i>w. 7.46 s. 15.35</i>	<i>w. 8.11 s. 15.57</i>	<i>w. 7.45 s. 15.35</i>
	GENOWEFY, DANIELA słowo WŁASTYMILA		

- 1918 Dekret Rady Regencyjnej o organizacji władz państwa.
- 1919 Sformowanie grupy „Bug“ gen. Romera do walki z Ukraińcami. Skład grupy: 36 p.p. (Legia Akademicka), grupa plk. Berbeckiego i oddział Rawy Ruskiej.
- Podjazdowe walki oddziału kawalerii rtm. Dąbrowskiego Samoobrony Wileńskiej z bolszewikami, zdążającymi do zajęcia Wilna po ustępujących Niemcach. Nad ranem dnia następnego walki rozgrywają się na przedmieściach.
- 1920 Rozpoczęcie pomocniczej akcji wojennej gen. Śmigłego-Rydza z zaprzyjawnioną Lotwą w walce z bolszewikami. O świcie wojska polskie (1 i 3 Dyw. Leg.) podejmują ofensywę na Dyneburg. W godzinach południowych po krwawych walkach przy 30 stopniach mrozu wkraczają do miasta.
- 1924 Wręczenie przez pierwszego posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego Sowietów L. Oboleńskiego listów uwierzytelniających prezydentowi R. P. na Zamku. W przemówieniu poseł Oboleński omawia podstawy normalnego współżycia sąsiedzkiego Polski i Sowietów.
- 1926 Uroczysta konsekracja *pierwszego* biskupa śląskiego ks. dra Augusta Hlonda w Katowicach w kościele św. Piotra i Pawła.
- 1930 Wybór w Hadze na konferencji 19 państw, przybyłych dla przeprowadzenia planu Younga, przewodniczącego polskiej delegacji Mrozowskiego, na członka komitetu redakcyjnego postanowień konferencji.
- 1931 Przybycie do Polski Venizelos, twórcy Republiki Greckiej i jej polityczny przywódca. Venizelos przyjęty zostaje na audyencji u Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego.
- 1933 Odmowa Japonii podpisania paktu nieagresji z Rosją.
- 1936 Oredzie prezydenta St. Zjednoczonych Roosevelta przeciwko wojnie i polityce Niemiec w Europie.
- Ogłoszenie ustawy o amnestii.
- 1937 Wręczenie przez posła Rzplitej Polskiej w Hadze dr W. Babiańskiego z okazji ślubu ks. Jullanny i ks. Bernarda podarunku ślubnego Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego w postaci dwóch artystycznych makat buczackich, tkanych złotem według wzorów starych pasów słuckich.
- Zamknięcie ostatniej polskiej szkoły na Litwie Tow. „Pochodnia“.

D O P I S K I

4 STYCZEŃ	1939 Środa		1940 Czwartek		1941 Sobota	
	w. 7.45	s. 15.36	w. 8.10	s. 15.59	w. 7.45	s. 15.36
	TYTUSA			słowo DOBROMIRA		

1919 Rozkaz Naczelnika Państwa o powołaniu dawnych pułków Legionowych i zorganizowaniu przez Inspektorat w Jablonnie formacji Legionowych. Powstały: z 1, 5, 6 pułku I Dywizja pod dowództwem płk. Śmigłego-Rydza, z 2, 3, 4 pułku II Dywizja pod dowództwem płk. Minkiewicza i z 7, 8, 9 pułku III Dywizja pod dowództwem płk. Berbeckiego.

Konferencja przedstawicieli stronnictw politycznych u I. Paderewskiego w Bristolu. Wysłunięta zostaje konieczność spowodowania dymisji gabinetu Moraczewskiego i powołania Rządu z reprezentantów wszystkich dzielnic Polski. Wniosek ten przedstawiony przez I. Paderewskiego na wizycie u Naczelnika Państwa (16 god.) nie zostaje uwzględniony. Paderewski wieczorem wyjeżdża do Krakowa.

1922 Przybycie przewodniczącego Komisji Górnośląskiej przy Lidze Narodów, b. prezydenta Szwajcarii dr Calondera na Śląsk dla zebrania materiału w związku z powierzoną mu misją dokonania podziału Górnośląska między Polską i Niemcami w oparciu o wyniki plebiscytu. Komisja powołana została na skutek krwawego protestu z powstania Górnoślązaków przeciw rozsądzeniu wyników plebiscytu przez Radę Ambasadorów.

1923 Ustąpienie ministra skarbu Jastrzębskiego. Ministerstwem kieruje w ciągu 9 dni podsekretarz stanu B. Markowski.

1926 Pierwsze posiedzenie Komisji dla Spraw Reorganizacji Administracji Państwowej Rzplitej Polskiej w składzie pp.: Bobrzyńskiego, sen. Kasznicy i sen. Smulskiego.

1928 Zjazd pierwszego Polskiego Kongresu Drogowego w gmachu Warszawskiej Politechniki.

1931 Zgon pierwszego marszałka Francji gen. Joffre'a, zwycięzcy nad Marną, głównego sprawcy niepowodzeń Niemców na Zachodzie w r. 1914.

1933 Protest ambasadora R. P. w Londynie przeciw uprawianiu przez radiostację brytyjską wrogiej dla Polski propagandy. Speaker londyński powiedział: „Obecnie przez tzw. korytarz Polski, przecinający Niemcy na dwie części, przelączamy się do Warszawy, stolicy nowego kraju — Polski, która wydaje 1/2 budżetu na wojsko”.

Wniosek parlamentu St. Zjednoczonych Ameryki o wydaniu pamiątkowego znaczka pocztowego na cześć Kościuszki i uznaniu dnia 11.X. za „dzień Pułaskiego”.

DOPISKI

5 STYCZEŃ	1939 Czwartek		1940 Piątek		1941 <u>NIEDZIELA</u>	
	w. 7.45	s. 15.36	w. 8.10	s. 16.00	w. 7.45	s. 15.36
	TELESFORA			słowo WLASTIBORA		

1916 Rozpoczęcie działań wojennych przeciw Czarnogórze przez naczelne d-two armii austriackiej po sukcesach w Serbii (rozbięcie armii serbskiej i zajęcie kraju).

1919 Próba zamachu stanu w Warszawie dokonana przez grupę osób z E. Sapiehą, L. Czerniewskim, płk. Januszajtsem, T. Dymowskim na czele. Aresztowano w nocy ministrów. Zamach likwiduje gen. Szeptycki. Ministrów ukrytych przez zamachowców zwalnia o 3 pp. z aresztu płk. Berbecki. Włoczorem z polecenia Naczelnika Państwa gen. Szeptycki udaje się do Krakowa, wzywając I. Paderewskiego do powrotu do Warszawy.

Zajęcie Inowrocławia przez powstańczą grupę por. Cymsa po całodziennej bitwie. W akcji tej uczestniczy druga kompania batalionu wrocławskiego, jedyny oddział regularnego wojska polskiego w powstaniu wielkopolskim, wysłany na własne ryzyko i odpowiedzialność kpt. Pafrańskiego, pod dowództwem kpt. Zabdyra i por. Hrehorowicza.

Odmowa komisarzy N.R.L. w Poznaniu prowadzenia pertraktacji z delegatami rządu berlińskiego w sprawie podziału Wielkopolski na 2 regencje: bydgoską dla Niemców, poznańską dla — Polaków.

Ustąpienie Samoobrony Wileńskiej z Wilna w godzinach rannych przed przeważającą siłą nadciągającego wroga. Dla przedostania się do Warszawy przez tereny jeszcze okupowane Samoobrona składa Niemcom broń; jedynie szwadron rtm. Dąbrowskiego i część plechoty postanawia przebić się i rusza na partyzantkę.

1920 Osaczenie transportów i straży tylnej 5 Dywizji Syberyjskiej zamykającej odwrót wojsk sprzymierzonych, spowodowane wybuchem powstania komunistycznego w Krasnojarsku. Przeważające siły bolszewickie likwidują drobne oddziały polskie straży tylnych na stacji Minino i Bugacz.

1922 Deklaracja kowieńskich żydów w parlamencie litewskim o niegodzeniu się na granicę między Kownem a „Jerozolimą Litwą” (Wilnem) i oświadczenie, że żydzi kowieńscy wraz z żydami zagranicznymi dążyć będą do obalenia planów warszawskich.

1923 Napad Litwinów w pasie neutralnym pozostawionym do rozwiązania plebiscytowego. Po obu stronach zabici i ranni. Sprawa „pasa” wywołującego zatargi i niepokoje, przekazana zostaje do rozstrzygnięcia Lidze Narodów.

1925 Obrza państwowych godeł polskich i niszczenie skrzynek pocztowych w Gdańsku na skutek uruchomienia polskiego urzędu pocztowego w myśl traktatu wersalskiego.

DOPISKI

6 STYCZEŃ	1939 PIĄTEK	1940 SOBOTA	1941 PONIEDZIAŁEK
	w. 7.44 s. 15.39	w. 8.10 s. 16.01	w. 7.44 s. 15.39
	TRZECH KRÓLI słow. BOJOMIRA		

- 1915 Zwrot w planach ogólnego działania naczelnego d-twa niemieckiego: ces. Wilhelm II aprobuje projekt gen. Conrada (Austria) podjęcia ofensywy generalnej na Wschodzie połączonymi siłami Niemiec i Austrii. Sformowanie przeznaczony na ten cel armii związkowej i organizację akcji biorą na siebie Niemcy.
- 1919 Zajęcie przez powstańców w Poznaniu Ławicy, portu lotniczego z olbrzymią ilością materiału wojennego, stanowiącego jedyną twierdzę zorganizowanego oporu Niemców w Poznaniu.
Odezwa pisarzy Orła Białego wzywająca naród do obrony Lwowa i zagrożonych Kresów Wschodnich przez zapisywanie się do formacji ochotniczych, tworzonych przez gen. Skrzyńskiego — dla Lwowa, przez gen. Iwaszkiewicza — dla Kresów Wschodnich.
- 1920 Przejęcie sądownictwa z rąk Niemców na terenach Wielkopolski przyznanych Polsce przez Radę Ambasadorów.
- 1925 Rozpoczęcie rokowań handlowych z Niemcami w Berlinie.
- 1926 Powołanie przez polski Klub Literacki komisji w osobach Kaden-Bandrowskiego, S. Krzywoszewskiego, J. Lorentowicza, K. Makuszyńskiego, W. Sieroszewskiego i L. Staffa do zrealizowania projektu S. Żeromskiego, utworzenia Akademii Literatury Polskiej.
- 1927 Poświęcenie bander pierwszych statków handlowej floty polskiej w Gdyni.
- 1929 Wystąpienie ludności Afganistanu na czele z Basza Sakkó przeciwko europeizacji kraju, wprowadzonej drogą reform przez króla Amanullacha po powrocie jego z Europy. Reformy powodują rewoltę i wygnanie króla z kraju.
- 1930 Zanik wpływów elementu niemieckiego na Pomorzu: w wyborach do sejmików 16 powiatów pomorskich Polacy zdobywają 499 mandatów, Niemcy — 35.
- 1933 Zjazd nauczycielstwa polskiego we Francji z udziałem ministra oświaty Rzplitej Polskiej, Janusza Jędrzejewicza.
Wyjazd delegacji Rządu Polskiego do Genewy na Międzynarodową Konferencję Pracy. Skład delegacji: wicemin. przem. i handlu dr F. Doleżał, nacz. ochrony i organizacji pracy J. Zagrodzki, delegat pracodawców inż. M. Szydłowski, sekretarz gen. związku górników J. Stańczyk, przedstawiciel Z. Z. Z. — J. Szurig.
- 1937 Manifestacja przyjaźni polsko-francuskiej w Sejmie z okazji uchwalenia ustawy francuskiej o pożyczce 850 mil. franków w gotówce, 1250 mil. w kredycie towarowym.

D O P I S K I

7 STYCZEŃ	1939 Sobota	1940 NIEDZIELA	1941 Wtorek
	w. 7.44 s. 15.40	w. 8.09 s. 16.02	w. 7.44 s. 15.40
	LUCJANA, JULIANA		słow. ŚWIATOSŁAWA

TEREN DZIAŁAŃ BOJOWYCH ODZIAŁU MURMAŃSKIEGO

- 1919 Nota marszałka Focha do rządu Republiki Niemieckiej z kategorycznym żądaniem przekazywania opuszczonych przez niemieckie wojska terenów na Wschodzie wyłącznie władzom polskim. Notę wywołało ujawnione współdziałanie Niemców i bolszewików przy ewakuowaniu dawnego Ober-Ostu na niekorzyść Polski.
- 1923 Zgłoszenie przez ludność powiatu kozienickiego gotowości płacenia Skarbowi podwójnych podatków, jako odpowiedź na zabieg Rządu o poprawę Skarbu w bezskutecznej walce z inflacją.
- 1931 Zjazd przedstawicieli władz niemieckich i organizacji gospodarczych w Królewcu zwołany dla wzmocnienia germanizacji na Mazurach.
- 1932 Zgon francuskiego min. wojny Maginota, twórcy fortów obronnych na granicy francusko-niemieckiej, tak zwanej „linii Maginota“.
- 1935 Poświęcenie przez gospodarze pismo angielskie „The Financial News“ specjalnego numeru Polsce, podkreślającego olbrzymi postęp w dziedzinie życia politycznego i gospodarczego od chwili odzyskania niepodległości.
- 1937 Uchwała Kongresu Stanów Zjednoczonych o zakazie wywozu broni i wszelkiego materiału wojennego do Hiszpanii i natychmiastowe wstrzymanie wywozu przygotowanych transportów wojennych w porcie New-Yorku.
- 1938 Wydanie przez prorektora prof. dra R. Longchampsza zarządzenia ławkowego na Uniwersytecie J. K. we Lwowie.

D O P I S K I

8 STYCZEŃ	1939 NIEDZIELA		1940 Poniedziałek		1941 Środa	
	<i>w. 7.44</i>	<i>s. 15.42</i>	<i>w. 8.09</i>	<i>s. 16.03</i>	<i>w. 7.44</i>	<i>s. 15.42</i>
	BEWERYNA			<i>słowo</i> MŚCISŁAWA		

- 1915 Ukonstytuowanie się w Vevey (Szwajcaria) Polskiego Komitetu Ratunkowego w osobach: I. Paderewskiego, H. Sienkiewicza, bar. Rosena, A. Osuchowskiego, W. Mickiewicza i S. Askenazego dla okazywania pomocy duchowej, materialnej i politycznej Polsce w okresie trwania wojny.
- 1917 Zakończenie czteromiesięcznej ofensywy gen. Falkenhayna w Rumuni. Niemcy zajmują większą część obszaru państwa wraz ze stolicą.
- 1918 Oredzie prezydenta Wilsona do senatu St. Zjednoczonych. Wilson nie mówiąc nic o przystąpieniu do wojny ogłasza 14 słych stynnych warunków koniecznych do zawarcia trwałego pokoju. Warunek 13. dotyczy Zjednoczonej Niepodległej Polski z dostępem do morza.
- 1919 Nota N. R. Ludowej w Poznaniu do Koalicji i Berlina o przejęciu władzy publicznej w dawnym zaborze pruskim.
Wizyta u francuskiego ministra spraw zagr. Miasji Naczelnika Państwa z drem K. Dłuskim na czele, delegowanej do przejęcia akcji Komitetu Narodowego we Francji przez rząd polski.
- 1920 Podpisanie przez gen. Le Rond w Paryżu umowy z delegatami rządu niemieckiego o przejęciu Górnego śląska przez Komisję Międzysojuszniczą i wycofaniu wojsk niemieckich z tych obszarów, w związku z mającym się odbyć plebiscytem.
- 1922 Wybory na ziemi wileńskiej do Sejmu Orzekającego. Przy 64% frekwencji wybory dają wyniki następujące: C. K. Narodowy — 43, Rady Ludowe — 34, Wyzwolenie — 3, P. S. L. — 1, Witosowcy — 13, Demokraci — 6, P. P. S. — 5, Odrodzenie — 1. Razem 106 mandatów.
- 1928 Deklaracja zjazdu zjednoczenia stanu średniego, rzemiosł i kupiectwa stolicy w sprawie współpracy z Rządem Marszałka Piłsudskiego i uchwalenie konsolidacji mieszczan na wspólnej platformie gospodarczej.
- 1934 Represyjne zarządzenia Austrii w odpowiedzi na zamachy terrorystyczne i agitację narodowych socjalistów.
- 1935 Utworzenie wspólnego frontu włosko-francuskiego w drodze wzajemnych porozumień na wypadek zagrożenia niepodległości Austrii. Uznanie zbrojeń niemieckich za nielegalne. Akcja ta powstrzymuje anszlusowe przygotowania Niemiec.

D O P I S K I

9 STYCZEŃ	1939 Poniedziałek		1940 Wtorek		1941 Czwartek	
	<i>w. 7.43</i>	<i>s. 15.43</i>	<i>w. 8.08</i>	<i>s. 16.07</i>	<i>w. 7.43</i>	<i>s. 15.43</i>
	MARCJANNY			<i>słowo</i> WŁADYMIRA		

- 1916 Opuszczenie Gallipoli przez Anglików po bezskutecznych usiłowaniach sforsowania Cieśniny Dardaneelskiej z lądu i morza. Angilcy opuszczają pod osłoną nocy obóz pełen sprzętu wojennego w obawie przeszkód w odrocie ze strony Turków.
- 1919 Reorganizacja Polskiego Komitetu Wojennego na Syberii w związku z przejściem Dywizji Polskiej na żołąd Francji i uniezależnieniem się od dowództwa armii czeskiej.
Złożenie przedstawicielom Ententy w Paryżu memoriałów polskiego i czeskiego (Benesz, Dmowski) w sprawie śląska Cieszyńskiego.
Wymarsz z fortu Grolmana w Poznaniu pod d-twem kpt. Palucha i Tomaszewskiego pierwszych posiłków dla powstańców, walczących nad Notecią z bydgoskimi oddziałami Helmtschutzu.
Transportowanie z Cieszyna batalionu mjra Strońskiego na pomoc pod Lwów.
Zajęcie przez grupę płka Sikorskiego, gen. Zielińskiego i płk. Kulińskiego we wspólnych operacjach rejonu Lubienia i Gródka Jagiellońskiego pod Lwowem, oraz utworzenie strefy obronnej na okres pozytywnych walk zimowych.
- 1920 Kapitulacja 5 Dywizji Syberyjskiej. Na stacji Klukwiennaja pod Krasnojarskiem cofające się transporty kolejowe 5 Dywizji zatrzymane są przez Czechów, podczas gdy nacisk bolszewików wymaga pośpiesznego odjazdu. Dowódca czeskich wojsk Syrowy odmawia płk. Czumię przepuszczenia transportów przez stację i powoduje kapitulację.
- 1923 Zajęcie Zagłębia Ruhry i Düsseldorfu przez wojska francuskie i belgijskie, jako sankcji karnej za niedostarczenie Francji właściwego kontyngentu węgla oraz jako gwarancji uzyskania odszkodowań wojennych we właściwych terminach i sumach.
Narada byłych ministrów skarbu u Prezydenta Wojciechowskiego w Belwederze o sposobach i środkach naprawy finansów.
- 1929 Umocnienie wzięwów przyjaźni niemiecko-bolszewickiej zadeklarowane przez przybyłego do Moskwy ambasadora Niemiec Dirckseny przy wręczeniu listów uwierzytelniających.
- 1933 Oświadczenie ministra Rzeszy Niemieckiej dra Brachta w sprawie „korytarza” przy otwarciu Wystawy poświęconej Prusom Wschodnim. Dr Bracht oświadcza, iż ostatecznym celem Niemców w Prusach Wschodnich jest ponowne zjednoczenie tego kraju z Rzeszą.
- 1938 Wprowadzenie paragrafu aryjskiego do syndykatu dziennikarzy wileńskich.

D O P I S K I

10 STYCZEŃ	1939 Wtorek	1940 Środa	1941 Piątek
	w. 7.43 z. 15.44	w. 8.08 z. 16.07	w. 7.43 z. 15.44
	AGATONA		słowo. DOBROŚŁAWA

- 1918 Przybycie Trockiego i Joffego do Brześcia dla nawiązania przerwy w grudniu pertraktacji pokojowych z Niemcami.
- 1919 Powołanie dekretem Naczelnika Państwa Rady Rządzącej na Małopolskę przez zunifikowanie Komisji Likwidacyjnej (Kraków) z Tymczasowym Komitetem Rządzącym (Lwów). Rada po 26 marca przekazuje Władzom Centralnym swe uprawnienia.
- Wkroczenie do Lwowa witanej owacyjnie Legii Akademickiej (36 p.p.) z grup „Bug” gen. Romera, po przerwaniu przez nią pierścienia ukraińskiego opasującego miasto.
- 1920 Rozbrojenie 5 Dywizji Syberyjskiej przez bolszewików koło Krasnojarska po zawarciu umowy kapitulacyjnej. Część Dywizji 800 żołnierzy i 100 oficerów z bronią w ręku przebiega się do Charbina.
- Przybycie do Polski pierwszego transportu uchodźców i zakładników z przedstawicielami oficjalnych organizacji polskich w Rosji.
- 1921 Powołanie do życia Komisji Rządzącej w Wilnie.
- 1922 Konferencja państw należących do Ententy w Cannes. Konferencja uchwała moratorium na część zobowiązań niemieckich oraz zwołanie do Genewy Międzynarodowej Konferencji wszystkich państw dla zaleźnienia podstawowych ekonomicznych i finansowych potrzeb Europy. Dopuszczone zostaje przedstawicielstwo Sowietów.
- 1923 Wybuch powstania litewskiego w okręgu kłajpedzkim i zajęcie miasta po walkach z policją niemiecką oraz stacjonującymi oddziałami wojsk francuskich.
- Rozłam na obradach zwołanego Synodu Ewangelickiego w Warszawie na skutek różnicy poglądów Polaków i Niemców na kwestie wyborów. Polacy w liczbie 65 opuszczają zgromadzenie. Zatarg likwiduje komisja rozjemcza.
- 1924 Konferencja Małej Ententy w Belgradzie. Byli kombatanci Koalicji: Rumunia, Czechosłowacja, Jugosławia obradują nad uspokojeniem i normalizacją stosunków w centralnej Europie.
- 1925 Wygaśnięcie klauzul ekonomicznych traktatu wersalskiego.
- 1927 Ustąpienie ministra oświaty Mikułowskiego-Pomorskiego i objęcie teki przez dra Gustawa Dobruckiego.
- 1929 Ustalenie punktów umowy restytucji państwa kościelnego między Watykanem i rządem włoskim dla przedłożenia traktatu parlamentowi i rejestracji w Lidze Narodów.
- 1930 Exposé nowego Rządu w Sejmie. Premier Bartel podkreśla znaczenie rewizji konstytucji w związku z kryzysem parlamentaryzmu i wzmocnieniem siły autorytetu i hierarchii w państwach nowoczesnych.
- 1935 Ustąpienie pik. Adama Koca ze stanowiska szefa O. Z. N. i objęcie szefostwa przez gen. Stanisława Skwarczyńskiego.

DOPISKI

11 STYCZEŃ	1939 Środa	1940 Czwartek	1941 Sabota
	w. 7.42 z. 15.45	w. 8.07 z. 16.08	w. 7.42 z. 15.45
	HONORATY		słowo. KRZESIMIRA

- 1915 Odrzucenie przez Austrię propozycji rządu włoskiego w sprawie terytorialnych ustępstw, jako kompensaty za neutralność Włoch. Odmowa powoduje zbliżenie Włoch do Koalicji.
- 1917 Przeniesienie Brygady Strzelców Polskich (Rosja) z frontu do Kijowa dla przeformowania w Dywizję, dzięki poparciu Brusilowa, przychylnie usposobionego do tworzenia oddzielnej formacji polskiej, zwalczanej dotychczas przez „Stawkę” (Kwatera Główna).
- 1919 Podjęcie ofensywy przez Ukraińców na Bartatów pod Lwowem dla przerwania jedynej komunikacji osaczonego miasta z Przemyślem.
- Dekret Naczelnika Państwa o obowiązku ubezpieczenia na wypadek choroby w części byłego zaboru rosyjskiego. Pierwsza polska ustawa o ubezpieczeniu na wypadek choroby.
- 1920 Walki i Dywizji Legionowej gen. Śmigłego-Rydza pod Wyszkami, Lanckoroną i Poliszczynem. Krwawe, trwające 10 dni boje, zakończone zwycięstwem, wzmacniają podstawy przyjaźni i sojuszu Lotwy z Polską.
- Złamanie warunków umowy kapitulacyjnej 5 Dywizji Syberyjskiej przez bolszewików. Po rozbrojeniu bolszewicy aresztują oficerów a żołnierzy zapędzają do najcięższych robót, przy których giną dziesiątkowani przez tyfus.
- Wznowienie stosunków dyplomatycznych między zwycięską mocarstwami i Rzeszą Niemiecką. Po wymianie dokumentów ratyfikacyjnych traktatu pokojowego w Paryżu, państwa Ententy wznowiają stosunki dyplomatyczne, wysyłając do Niemiec swych posłów.
- 1922 Nota protestacyjna rządu litewskiego do Rady Ligi Narodów przeciw wyborom do Sejmu Orzekającego w Wilnie, zapowiadająca, że Litwa nie uzna Sejmu i jego wszelkich rezolucji w żadnym wypadku.
- 1923 Ukonstytuowanie się prowizorycznego rządu w Kłajpedzie z mieszkańców miasta i osób nie biorących udziału w powstaniu na czele z Gallusem. Wojska powstańcze opuszczają port i miasto.
- 1932 Pierwsza Międzynarodowa Konferencja Prasowa w Kopenhadze.
- 1933 Pierwsze próby pochwylenia władzy w ręce w Sewilli przez hiszpańskich rewolucjonistów, zorganizowanych przez słynnego lotnika kpt. Franco brata wodza powstańców narodowych.
- 1936 Oświadczenie wicepremiera E. Kwiatkowskiego o niezmienności polityki finansowej i walutowej w Polsce.

DOPISKI

12 STYCZEŃ	1939 Czwartek	1940 Piątek	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 7.42 s. 15.47	w. 8.06 s. 16.10	w. 7.42 s. 15.47
	ARKADIUSZA		słow. CZESŁAWA

- 1915 Rozszerzenie uprawnień Legionu Gorczyńskiego przez zmianę dotychczasowego charakteru partyzanckiego na wojskowy oddział armii regularnej i mianowanie pierwszego dowódcy (Polaka) płk. Antoniego Reuta.
- 1916 Kapitulationcja armii czarnogórskiej. Król Mikołaj prosi o zawieszenie broni i podjęcie rokowań pokojowych. Gen. Conrad, naczelny wódz armii austriackich, jako warunek stawia oddanie broni przed rokowaniami i wydanie współwalczących Serbów.
- 1917 Odmowa podjęcia rokowań pokojowych przez Ententę w odpowiedzi na interwencję St. Zjednoczonych, występujących w imieniu państw centralnych. Koaliscanci, bez gwarancji wolności dla ludów uczestniczących w wojnie i zwrotu strat, nie zamierzają w tej materii pertraktować.
- 1919 N. R. Ludowa w Poznaniu mianuje Wodzem Naczelnym wojska w Wielkopolsce generała Dowbór-Muśnickiego.
- 1924 Rozporządzenie odwetowe rządu polskiego w sprawie wydalenia z granic Polski tytu niemieckich optantów, ilu optantów polskich władze niemieckie wydały z Meklenburgii.
Wykrycie tajnej organizacji Pogotowia Patriotów Polskich (P. P. P.) i aresztowanie przywódców inż. Pekosiawskiego, Gorczyńskiego i innych.
- 1926 Interpelacja ministra Moraczewskiego na komitecie politycznym Rady Ministrów w sprawie ewentualnego powrotu do wojska marszałka Piłsudskiego. W odpowiedzi komitet poleca przyspieszyć ukończenie prac sejmowej komisji nad ustawą o organizacji władz wojskowych.
- 1933 Wybór do Rady Zarządzającej Międzynarodowego Związku Lotniczego delegata aeroklubu polskiego mjr Bohdana Kwiecińskiego (pierwszy Polak w M. Z. L.).
Mianowanie przez Królewską Akademię Muzyczną we Włoszech członkiem honorowym znakomitego kompozytora polskiego Karola Szymanowskiego.

DOPISKI

13 STYCZEŃ	1939 Piątek	1940 Sobota	1941 Poniedziałek
	w. 7.41 s. 15.48	w. 8.06 s. 16.11	w. 7.41 s. 15.48
	WERONIKI		słow. BOGUMIŁA

- 1915 Przeorganizowanie Pułku Legionowego komendanta J. Piłsudskiego w Brygadę w czasie pierwszego okresu odpoczynkowego w Kętach. Pierwszy skład dowództwa: d-ca bryg. J. Piłsudski, szef sztabu płk. K. Sosnkowski, d-ca i p. mjr śmigły-Rydz, 2 p. kpt. Berbecki, 3 p. mjr Trojanowski, oficerowie sztabowi (m. in.) kpt. Stachlewicz i Kasprzycki.
- 1916 Zajęcie Cetynil przez austriacką armię Kövessa. Król Mikołaj (Czarnogóra) bezskutecznie zwraca się do cesarza Franciszka Józefa o honorowe warunki zawieszenia broni, tj. nie jako armii pobitej i rozbrojonej przed pertraktacjami.
- 1919 Wycofanie zbrojnych oddziałów polskich ze Spisza i Orawy pod naciskiem Koalicji i uwarunkowaniem dopuszczenia tranzytu broni do Polski przez Czechy. Czechosłowakom obejmującym opuszczone tereny ludność odmawia świadczeń obywatelskich (podatki, szkoły, posłuszeństwo).
- 1923 Rekonstrukcja gabinetu premiera Nowaka: tekę min. skarbu po min. Jastrzębskim obejmuje Władysław Grabski. Ministrem przemysłu i handlu mianowany zostaje dr St. Ossowski.
Podpisanie deklaracji przez Polskę i Litwę w Genewie o przestrzeganiu pokojowego stanowiska w stosunkach wzajemnych i przekazywaniu spraw spornych Lidze Narodów.
- 1925 Odrzucenie przez Polskę propozycji wysokiego komisarza w Gdańsku Mac Donella dotyczącej usunięcia skrzynek pocztowych dla zlikwidowania zatargu. Sprawa przekazana zostaje Lidze Narodów, po czym przechodzi do Hagi, gdzie Trybunał Międzynarodowej Sprawiedliwości przyznaje słuszość Polsce.
- 1930 Objęcie przewodnictwa sesji R. L. Narodów w Genewie po raz pierwszy przez reprezentanta Polski, min. A. Zaleskiego. Na otwarciu sesji minister poświęca przemówienie pamięci zmarłego pierwszego delegata Niemiec, ministra Gustawa Stresemanna.
- 1932 Wyrok w sprawie b. więźniów brzeskich.
- 1935 Przeprowadzenie plebiscytu w Zagłębiu Saary przez specjalną komisję Rady Ligi Narodów. Na 528.000 głosujących 475.200 wypowiada się za powrotem do Niemiec, 2124 za Francją, 46513 za status quo. Niemcy osiągnęli 90 $\frac{1}{2}$ -owe zwycięstwo.
- 1936 Wyrok w procesie o zabójstwo ministra Pierackiego. Główny sprawca nie pochwycony, trzech współwinnych Ukraińców skazano na śmierć. Wyroki zamieniono na karę dożywotniego więzienia.

DOPISKI

14 STYCZEŃ	1939 Sobota		1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Wtorek	
	w. 7.40	z. 15.50	w. 8.05	z. 16.13	w. 7.40	z. 15.50
	HILAREGO			słow. RADOGOSTA		

- 1915** Wykrycie niezwyklej szpiegowskiej afery w Rosji, kompromitującej ministra spraw wojennych Suchomlinowa i wiele innych osób. Miasojedow, szpieg niemiecki, pracujący w kontakcie z przyjacielką ministra wojny, ujawnia Niemcom zarządzenia M. S. Wojsk. Akcji tej Rosjanie przypisują klęskę Samsonowa i wiele innych niepowodzeń na froncie.
- 1917** Objęcie dowództwa naczelnego armii francuskiej przez gen. Nivelle, zwolennika ofensywy. Po zwycięstwach obrony pod Verdun, wobec hołdowania defensywie przez gen. Pétaina (poprzednika), na czoło wysuwa się postać gen. Nivelle, propagującego konieczność przełamania niemieckiego frontu. Uzyskuje on poparcie Anglików (Lloyd George) i obejmuje dowództwo.
- Otwarcie Tymczasowej Rady Stanu, jako prowizorycznego Rządu Polski, w składzie 25 członków, 2 komisarzy (Austria, Niemcy) z marszałkiem koronnym na czele. Zakres działania: opracowanie projektu administracji z uprzywilejowaniem składania wniosków i projektów. W sprawie wojska — współdziałanie z naczelnym dowództwem mocarstw sprzymierzonych. Komisarzom w sprawach zasadniczych przysługuje głos decydujący. Skład T. R. S.: marszałek Niemcewicz, sekretarz A. Luniewski, J. Piłsudski, L. Górski, W. Rostworowski, S. Działowski, J. Kozłowski, K. Natanson, S. Jelński, S. Bukowiecki, Ks. Przezdziecki, J. Mikułowski-Pomorski, A. Śliwiński, A. Maj, M. Stolarski, W. Studnicki, M. Lempicki, F. Radziwiłł, A. Kaczorowski, S. Dzierżicki, W. Kunowski, A. Jankowski, A. Sokołowski.
- 1918** Rozpoczęcie ofensywy bolszewickiej na Kijów podjętej dla zlikwidowania problemu Ukrainy i usunięcia ukraińskiej Centralnej Rady Ludowej, pertraktującej z Niemcami w Brześciu w sprawie zawarcia pokoju odrębnego.
- 1919** Połączenie partyzanckiego oddziału braci Dąbrowskich (Samoobrona Wileńska) z oddziałami Samoobrony Lidskiej mjr. Mienickiego w Szczuczynie.
- 1931** Przyjęcie przez Sejm umowy likwidacyjnej z Niemcami.
- 1935** Ustalenie statutu wzorowego dla stowarzyszeń ochotniczych straży pożarnych.
- 1938** Zgłoszenie przez delegację Klubu Demokratycznego na audiencji u Pana Prezydenta R. P. wniosku o konieczności reformy ordynacji wyborczej.

DOPISKI

15 STYCZEŃ	1939 <u>NIEDZIELA</u>		1940 Poniedziałek		1941 Środa	
	w. 7.39	z. 15.52	w. 8.05	z. 16.14	w. 7.39	z. 15.52
	PAWŁA PUSTELNIKA, LUDWINY				słow. DOMOSŁAWA	

- 1919** Objęcie przez gen. Dowbór-Muśnickiego naczelnego dowództwa armii wielkopolskiej i powołanie sztabu z oficerów b. I Korpusu W. P. na Wschodzie oraz b. oficerów armii niemieckiej. Pierwszą dywizję formuje gen. Dubiski, pierwszy pułk — gen. D. Konarzewski.
- Zaproszenie Polski do udziału w Konferencji Pokojowej przez zwycięskie państwa Ententy.
- 1920** Uchwalenie przez Sejm marki polskiej, jako jedynej waluty obowiązującej do obrotu na całym obszarze Polski.
- 1924** Rozporządzenie Prezydenta R. P. o wypuszczeniu specjalnych bonów podatkowych w odcinkach 5, 10, 25, 100 franków złotych na sumę 50 milionów, przeznaczonych do walki z inflacją i lokowaniem kapitałów w walucie obcej.
- 1926** Wystąpienie publiczne na łamach prasy marszałka Piłsudskiego w sprawie ustawy rozpatrywanej w Sejmie o organizacji najwyższych władz wojskowych. Marszałek wyjaśnia, iż w ujęciu, w jakim się ona znajduje, uważa ją za szkodliwą dla wojska oraz państwa i przy takiej ustawie nigdy by do wojska nie powrócił. Stwierdza przy tym, że zapytanie ministra Moraczewskiego z dn. 12.I. b. r. na posiedzeniu komitetu politycznego Rady Ministrów nie było wyrazem jego osobistych życzeń.
- 1930** Uruchomienie prowizorycznej stacji radiofonicznej we Lwowie o sile 1,18 kw w antenie. Po roku stacja zostaje zwiększona do 16 kw.
- 1931** Podpisanie w Genewie nowego traktatu gwarancyjnego polsko-ruśnickiego.
- 1933** Proklamowanie Roku świętego w Bazylice św. Piotra i Pawła w Rzymie, jako 1900 rocznicy śmierci Chrystusa Pana, świętowanie roku zawiera również intencję odwrócenia nieszczęść, w jakich znalazła się ludzkość wskutek kryzysu.
- 1934** Otwarcie sesji Rady Ligi Narodów w Genewie pod przewodnictwem polskiego ministra spraw zagranicznych Józefa Becka. Sesja poświęcona zostaje głównie sprawom plebiscytu w Saarze.
- 1935** Otwarcie Rozgłośni Toruńskiej Polskiego Radia pod nazwą H.R.J. 24. Cyfra 24 oznacza siłę kilowatów w antenie.

DOPISKI

16 STYCZEŃ	1939 Poniedziałek		1940 Wtorek		1941 Czwartek	
	w. 7.38	s. 15.53	w. 8.04	s. 16.18	w. 7.38	s. 15.53
	MARCELEGO			słow. WŁODZIMIRA		

- 1916 Nota rządu czarnogórskiego o przyjęciu podyktowanych przez Austrię warunków złożenia broni przed rozpoczęciem pertraktacji.
- 1919 Ustąpienie pierwszego gabinetu I. Moraczewskiego i objęcie rządu przez premiera I. Paderewskiego. Skład gabinetu: S. Wojciechowski (M. S. Wew.), L. Supiński (M. Spraw.), K. Hącia (M. P. H.), S. Janicki (M. Rol. i D. P.), J. Iwanowski (M. P. O. S.), H. Linde (M. P. T.), Z. Przesmycki (M. K. i Szt.), I. Próchnik (M. R. P.), J. Eberhardt (M. Kom.), J. English (M. Skarbu), A. Minkiewicz (M. Apr.), T. Janiszewski (M. Zdr. P.), kierownictwo M. S. Wojsk gen. J. Wroczyński.
- 1920 Pierwsze posiedzenie zainicjowanej przez prezydenta Wilsona Rady Ligi Narodów w Paryżu pod przewodnictwem Leona Bourgeois przy udziale przedstawicieli 18 państw.
- 1925 Specjalne posiedzenie Rady Ministrów w sprawie odbudowy Kresów Wschodnich R. P. z uwzględnieniem w pierwszym rzędzie wyzyskania na ten cel lasów.
- 1926 Otwarcie w Paryżu Międzynarodowego Instytutu Współpracy Umysłowej. Polskę reprezentuje M. Curie-Skłodowska, z ramienia Rządu — J. Mrozowski. Obecny na otwarciu przewodniczący R. L. Narodów Scialoja składa wyróżniające podziękowanie Polsce za wyznaczenie pierwszej, z własnej inicjatywy podjętej, subwencji rocznej dla Instytutu.
- Pierwsza konferencja polskich stronnictw politycznych w Katowicach, zwołana dla uzdrowienia stosunków i przeciwstawienia się wzrastającemu wpływowi niemieckim na G. Śląsku.
- 1927 Wydanie przez Sejm posłów-agentów kominternu B. Taraszkiewicza i Sz. Rak-Michajłowskiego w związku z wykryciem organizowanego przez nich spisku komunistycznego przeciw Państwu Polskiemu.
- 1928 Usunięcie przez Stalina od polityki i rządu Lwa Trockiego i zesłanie go na wygnanie w głąb Rosji.
- 1930 Przemówienie min. A. Zaleskiego w Genewie na uroczystym obchodzie 10-lecia Ligi Narodów. Minister przypomina zebrany przedstawicielom narodów, że 200 lat temu król Stanisław Leszczyński w memoriale obecnie przechowywanym w Nancy dokładnie sprecyzował formę takiego międzynarodowego ciała politycznego, jakim jest Liga.
- 1932 Sformułowanie przez ministra Pierackiego w sejmowej komisji budżetowej stanowiska Rządu do mniejszości ukraińskiej: zrozumienie słusznych potrzeb i zaspokojenie ich w równej mierze z potrzebami ludności polskiej w kooperacji polsko-ukraińskiej.
- 1933 Zapowiedź ministra Pierackiego w Sejmie zaostrożenia kursu wobec komunistów w imię interesu Państwa.
- 1936 Wycofanie się Japonii z Rozbrojeniałej Konferencji Morskiej, sprzedające wyścig zbrojeń na Oceanie Spokojnym.

D O P I S K I

17 STYCZEŃ	1939 Wtorek		1940 Środa		1941 Piątek	
	w. 7.38	s. 15.55	w. 8.03	s. 16.18	w. 7.38	s. 15.55
	ANTONIEGO			słow. RÓŚCISŁAWA		

- 1915 Akceptowanie przez naczelnego wodza armii rosyjskiej, w. ks. Mikołaja Mikołajewicza, dwóch równoczesnych akcji zaczepnych: na Prusy Wschodnie według planów Daniłowa i w Karpatach (do walnej rozprawy z Austrią) według planów d-cy frontu Karpackiego gen. Iwanowa.
- Transportowanie do Brazylii do armii polskiej we Francji pierwszych ochotników pod komendą sierżanta J. Warchałowskiego.
- 1917 Oddanie się Polskiej Organizacji Wojskowej pod rozkazy Tymczasowej Rady Stanu jako zawiazku Rządu Polskiego.
- 1918 Rozkaz Krylenki, głównodowodzącego armią sowiecką, o aresztowaniu w Mińsku Litewskim członków Naczelny z zapoczątkowaniem ostrego kursu przeciw „kontrrewolucyjnym” wojskom polskim i ich władzom naczelnym. Sześciu członków zostaje zaarrestowanych, 13 wyjeżdża do Kijowa, dokąd po ucieczce z wzięcia przybywają również aresztowani.
- 1919 Zamordowanie w Berlinie filarów międzynarodowego ruchu wywrotowego w Europie: Róży Luksemburg i Libknechta.
- 1920 Utworzenie Zarządu Cywilnego Wołynia i ziem frontu podolskiego.
- 1921 Uchwalenie przez Sejm Ustawodawczy konstytucji. Konstytucja ujęta w 7 rozdziałach o 126 artykułach przyznaje wszystkim obywatelom od 21 lat prawo udziału w Sejmie, reprezentowanemu przez 444 posłów, obieranych co 5 lat. Wyrazicielem woli Narodu w zakresie ustawodawstwa jest Sejm, wyrazicielem sprawiedliwości — niezawisły Sąd, zaś władzy wykonawczej — Prezydent, obierany przez Narodowe Zgromadzenie co lat 7. W przewidywaniu potrzeb życia ustalona została konieczność rewizji konstytucji co lat 25. Państwo jest Rzeczpospolitą, a zwierzchnią jego władzą — Narod.
- 1923 Wniosek Stalina, komisarza do spraw narodowościowych na Zjeździe przedstawicieli partii o utworzeniu Związku Republik Sowieckich. Powołana zostaje specjalna komisja do opracowania projektu.

D O P I S K I

18 STYCZEŃ	1939 Środa	1940 Czwartek	1941 Sabota
	<i>wt. 7.37</i> <i>śr. 15.58</i>	<i>wt. 8.02</i> <i>śr. 16.19</i>	<i>wt. 7.37</i> <i>śr. 15.58</i>
	KAT. ŚW. PIOTRA W RZYMIE <i>słowo JAROPEKA</i>		

1915 Powstrzymanie inwazji rosyjskiej przez II Brygadę Legionów polskich na Węgry w pięciodniowej zwycięskiej bitwie pod Kirilbaba, uwięzione odrzuceniem Rosjan z bramy bukowińskiej. Legioniści ponownie przyczyniają się do wzmocnienia przyjaznych nastrojów dla Polski na Węgrzech.

1919 Otwarcie Konferencji Pokojowej w Paryżu z udziałem 72 przedstawicieli mocarstw świata z Clemenceau, jako przewodniczącym. Konferencja ustala warunki pokoju.

1920 Obejmowanie terenów Wielkopolski przyznanych Polsce po opuszczeniu miast przez wojska niemieckie. Polacy wkraczają do Leszna. Ludność owacyjnie wita gen. Dowbór-Muśnickiego i przedstawicieli władz cywilnych z wojewodą Celichowskim na czele.

Wkroczenie wojsk polskich na ziemię pomorską pod dowództwem płk. Skrzyńskiego po utarcze pod Gniewkowem, spowodowanej różnicą czasu. W godzinach rannych zajęte zostaje Dziadowo, Golub, Gniewkowo, w południe — Toruń.

Wprowadzenie prohibicji w Stanach Zjednoczonych.

1925 Otwarcie Konferencji Państw Bałtyckich w Helsinkach zwołanej wspólnie przez Polskę, Finlandię, Łotwę, Estonię dla uzgodnienia polityki aktualnej i odciążenia przewagi Sowietów na Bałtyku.

Przyznanie pierwszej państwowej nagrody literackiej Stefanowi Żeromskiemu za całokształt działalności literackiej.

1930 Uruchomienie Państwowej Fabryki Związków Azotowych pod Tarnowem z inicjatywy Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego. Fabrykę organizował ś. p. dr Zwisłocki. Zakłady na cześć inicjatora zostają nazwane Mościckimi. Wzrost zapotrzebowania na azotniaki, powodujący wydatek 55 milionów rocznie dla dostawców zagranicznych (nie mógł temu sprostać Chorzów), pokrywają odtąd Mościce.

1933 Zakończenie działalności Mieszanego Trybunału Rozjemczego w Paryżu w sprawach polsko-niemieckich na skutek zawarcia umowy o bezpośrednim załatwianiu spraw między Niemcami i Polską.

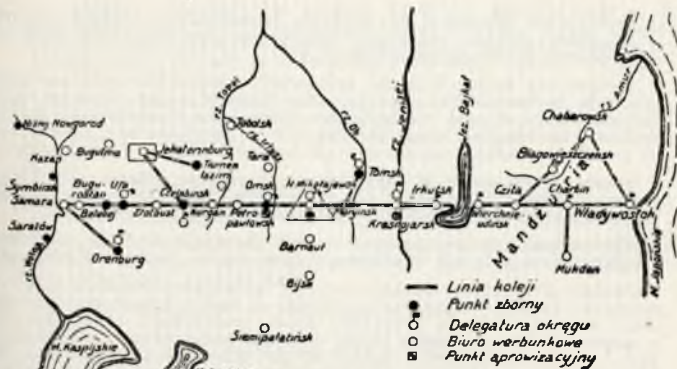
1935 Otwarcie Mickiewiczowskiej Wystawy przez Bibliotekę Narodową w gmachu Potockich w Warszawie. Największy zbiór pamiątek, jaki dotychczas wystawiono na widok publiczny, zapełnił 7 sal.

1936 Raport wysokiego komisarza w Gdańsku, Lestera, udowodniający, że Senat Gdański systematycznie łamie konstytucję.

1938 Uchwalenie na posiedzeniu Komisji Wojskowej Sejmu przez 16 głosów wotum nieufności dla przewodniczącego Komisji gen. L. Żeligowskiego. Na skutek zapadłej uchwały gen. Żeligowski rezygnuje w następstwie z przewodnictwa. Ustupuje również z członkostwa 8 posłów z wiceprzewodniczącym Komisji wicemarszałkiem Schaetzlem na czele.

DOPISKI

19 STYCZEŃ	1939 Czwartek	1940 Piątek	1941 NIEDZIELA
	<i>wt. 7.36</i> <i>śr. 15.58</i>	<i>wt. 8.01</i> <i>śr. 16.21</i>	<i>wt. 7.36</i> <i>śr. 15.58</i>
	HENRYKA, MARIUSZA, MARTY <i>słowo RATIMIRA</i>		

PRZEMARSZ I DZIAŁANIA WOJSK POLSKICH NA SYBERJI

1916 Ucieczka króla Mikołaja czarnogórskiego na torpedowcu państw koalicyjnych i zerwanie rokowań pokojowych z delegacją Austrii i Niemiec. Król Mikołaj wydostawszy się z okupowanego kraju zapowiada dalszą wojnę, przyrzekając nie podpisywać oddzielnego pokoju.

1920 Uchwalenie przez Sejm ustawy o obywatelstwie polskim.

Zniesienie przez państwa Ententy blokady handlowej, stosowanej dotychczas względem Rosji. Jest to wstęp do nawiązania stosunków z Sowietami. Bolszewicy nazwali akt ten pierwszym krokiem do uznania Republiki Sowietów.

1924 Mianowanie ministrem spraw zagranicznych Maurycego Zamoyskiego, b. członka Komitetu Narodowego we Francji z okresu wojny światowej.

1927 Przywrócenie Urzędu Ministerstwa Poczty i Telegrafów, zniesionego w dniu 5 grudnia 1923 r. i przekazanego Ministerstwu Przemysłu i Handlu jako Generalna Dyrekcja Poczty i Telegrafów. Pierwszym ministrem restytuowanego Ministerstwa mianowany zostaje poseł Bogusław Miedziński.

DOPISKI

20 STYCZEŃ	1939 Piątek	1940 Sabota	1941 Poniedziałek
	w. 7.35 s. 16.00	w. 8.00 s. 16.22	w. 7.35 s. 16.00
	FABIANA		słow. SEBASTIANA

- 1915 Zwycięstwo Niemców w walkach górskich na froncie zachodnim w Wogezach. Niemcy zajmują obronne pozycje francuskie, umocnione na trudnych do zdobycia szczytach gór.
- 1917 Wzniesienie wojny łodziami podwodnymi przez Niemców na wniosek admirała Holtzendorfa, poparty przez Radę Koronną. Jest to rzućenie ostatnich kart w grze o zwycięstwo. Potępione i wstrzymane walki łodziami podwodnymi, narażają Niemców w opinii świata. Niebezpieczne są przede wszystkim dla sprawy neutralności Stanów Zjednoczonych.
- 1920 święto Bydgoszczy w związku z przejściem miasta od Niemców przez polskiego prezydenta dra Maciaszka. Ludność miasta przygotowuje się do powitania wojska polskiego i uroczystego obchodu.
- 1924 Mianowanie ministra pracy i opieki społecznej Ludwika Darowskiego pierwszym posłem i ministrem pełnomocnym Rzplitej w Moskwie.
- 1926 Obchód 100-letniej rocznicy urodzin Stanisława Staszica, słowcy postępu w Polsce, reformatora, jednego z ojców polskiego demokracji, założyciela T-wa Przyjaciół Nauk, zasłużonego obywatela Polski z czasów rozbioru. Staszic zniósł u siebie pańszczyznę i rozdzielił majątki wśród maiorolnych. Zgubę Polski przypisał obywatelom, którzy zmienili kraj na Rzplitą jurgielników, krzywoprzysięzców, zdrajców i łupieżców.
- 1928 Proklamowanie przez B. B. W. R. stanowiska ideologicznego w związku z wyborami do Sejmu. B. B. W. R. potępia partyjnictwo i wzywa obywateli do współpracy z Rządem Marszałka Piłsudskiego.
- 1930 Zawarcie umowy wyrównawczej między Polską a Niemcami. Umowa anuluje wszelkie pretensje finansowe w związku z likwidacją Trybunału Rozjemczego niemiecko-polskiego w Paryżu.
- 1936 Zgon króla Jerzego V i proklamowanie księcia Walii królem Anglii pod imieniem Edwarda VIII.

D O P I S K I

21 STYCZEŃ	1939 Sabota	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Wtorek
	w. 7.34 s. 16.01	w. 7.59 s. 16.24	w. 7.34 s. 16.01
	AGNIESZKI		słow. JAROSŁAWA

- 1915 Powstanie Polskiego Centralnego Komitetu Ratunkowego w Stanach Zjednoczonych. C. K. R. uchwała połączenie akcji Pomocy Polsce z Generalnym Komitetem Polskim w Szwajcarii w Vevey. Deleguje jako reprezentantów Polonii amerykańskiej, biskupa Rhode, J. Śmulskiego oraz cenzora Zw. Nar. Pol.
- Demonstracyjne natarcie Niemców pod Bollmowem. Operacje mają na celu odwrócenie uwagi Rosjan od przygotowywanej ofensywy w Prusach Wschodnich. W walkach pod Bollmowem stosują pociski gazowe.
- 1920 święto Torunia. Oficjalne przejście dzielnicy przez Polskę. Przybywa d-ca frontu pomorskiego gen. J. Haller. Uroczysta msza polowa. Defilada wojska. Złożenie wieńca pod pomnikiem Kopernika.
- 1928 Przyznanie przez Radę Ministrów zapomogi doraźnej urzędnikom państwowym w wysokości 450/00 uposażenia. Zapomoga wypłacona ma być w 2 ratach 25.I i 10.III b. r.
- 1930 Podniesienie poselstwa St. Zjednoczonych w Polsce do rangi ambasady.
- 1932 Rosja i Finlandia podpisują pakt o nieagresji.
- 1934 Układ polsko-niemiecki o komunikacji lotniczej.
- 1936 Ostrzeżenie Senatowi Gdańskiemu przez Radę Ligi Narodów w wyniku raportu wysokiego komisarza Lestera przed dokonywaniem nadużyć konstytucji w m. Gdańska.
- 1937 Złożenie przez delegację posłów i senatorów regionalnych z Kresów Wschodnich wicepremierowi inż. E. Kwiatkowskiemu dezyderatów w sprawie udziału województw kresowych w ogólnym planie podjętych inwestycji gospodarczych.
- Uchwala Rady Ministrów o przeznaczeniu milarda złotych na FON tytułem daru Skarbu Państwa.

D O P I S K I

22 STYCZEŃ	1939 NIEDZIELA		1940 Poniedziałek		1941 Środa	
	w. 7.32	s. 16.04	w. 7.58	s. 16.26	w. 7.32	s. 16.04
	WINCENTEGO I ANASTAZEGO słow. WITISŁAWA					

- 1917 Strajk powszechny w Rosji jako wyraz niezadowolenia ludności prze-męczonej wojną z polityki dworu, prowadzonej przez cesarzową wspólnie z Rasputinem na zgubę kraju.
- 1918 Ustalenie warunków pokoju chlebowego z Ukraińcami w Wiedniu. Premier Seidler obowiązuje się przeprowadzić podział Galicji i okupo-wanych terenów w Lubelszczyźnie. Zapada decyzja podpisania histo-rycznej transakcji, zwanej traktatem pokojowym w Brześciu.
- 1920 Pierwsza dekoracja wskrzeszoną odznaką orderu „Wirtuti Militari” przez Naczelnika Państwa na b. placu Saskim po uroczystej mszy w obecności przedstawicieli państw zagranicznych. Pierwszymi kawale-rami orderu „Wirtuti Militari” są: J. Piłsudski, gen. J. Haller, gen. Ro-mer, gen. Łańnik, płk Skrzyński, płk Roja, gen. Iwaszkiewicz, płk Ku-liński, kpt. Koc, kpt. Kopa, mjr Mackiewicz, gen. Śmigły-Rydz.
- 1922 Zgon papieża Benedykta XV o godz. 5 m. 50 w Rzymie.
- 1930 Otwarcie Konferencji Morskiej w Londynie pod przewodnictwem Mac Donalda. Konferencja poświęcona jest rozbrojeniu na morzu. Uczestni-czą przedstawiciele wszystkich państw nadmorskich. Do porozumienia nie dochodzi.
- 1935 Szykany antypolskie na Litwie. Rząd litewski, wobec niezwyklego powodzenia polskiej śpiewaczki Bandrowskiej-Turskiej w operze ko-wieńskiej, po jednym występie cofa wydane prawo pobytu. Redaktor J. Majewski za nawoływanie do nawiązania przyjaznych stosunków z Polską zostaje aresztowany.
- 1938 Poświęcenie i otwarcie Obserwatorium Wysokogórskiego P. I. M. na Kasprowym Wierchu (1988 m).

DOPISKI

23 STYCZEŃ	1939 Poniedziałek		1940 Wtorek		1941 Czwartek	
	w. 7.32	s. 16.04	w. 7.57	s. 16.28	w. 7.32	s. 16.04
	ZAŚL. NMP. ILDEFONSA słow. WRÓCISŁAWA					

- 1915 Zwycięska walka II Brygady pod Rafajłową i Bretianką w obronie pozycji zaciekle atakowanych przez rosyjską górską dywizję.
- 1918 Wymarsz szwadronu rtm. Piłsowskiego z Odessy do Bobrujska. Szwa-dron w ciągu 40 dni, uzupełniając po drodze ekwipunek i tabor w wal-kach z bolszewikami, przebywa 1600 km przy 30 stopniach mrozu.
- 1919 Zajęcie Włodzimierza Wołyńskiego w rozwijającej się akcji bojowej z Ukraińcami na Wołyniu przez grupę mjr. Bończa-Uzdowskiego. Zamach Czechów na Śląsk Cieszyński (początkowo próba podstępu). Cześć przebrani za oficerów państw Ententy, żądają w imieniu Koalicji wycofania wojsk polskich na linie Biłki. Gdy podstęp zdemaskowano, uderzają w sile 16.000 „legionerów” na słabą liczebnie załogę polską. Wojsko wspomagane przez milicję i górników w ciągu 3 dni broniło Cieszyna. Ustępuje przed przewagą.
- 1921 Zgon znakomitego kompozytora polskiego Władysława żeleńskiego.
- 1924 Ogłoszenie rozporządzenia Prezydenta R. P. o ustanowieniu nowej jednostki monetarnej na miejsce kursującej dotychczas marki. Nazwa nowej monety: złoty. Wartość jego odpowiada 9/31 części grama czy-stego złota.
- 1925 Wręczenie przez posła Kętrzyńskiego uwierzytelniających listów pre-zydentowi W. C. I. K. A., Kalininowi, na Kremlu w Moskwie.
- 1926 Śmierć kardynała Mercier, duchowego przywódcy bohaterskiej obro-ny i oporu ludności Belgii w czasie najazdu i okupacji kraju przez Niemców. Druga konferencja polskich stronnictw politycznych w Katowicach w sprawie reformy życia gospodarczego i administracji państwowej oraz przeciwdziałania wpływowi Niemców w gospodarce i przemyśle na Śląsku.
- 1929 Żądanie Sejmu na wniosek Klubu B. B. W. R. o rewizji konstytucji przedstawienia formalnego wniosku w tej sprawie z podpisami 111 posłów.
- 1936 Przyznanie państwowej nagrody literackiej znakomitemu poecie Ka-zimierzowi Wierzyńskiemu, laureatowi nagrody olimpijskiej.

DOPISKI

24 STYCZEŃ	1939 Wtorek	1940 Środa	1941 Piątek
	w. 7.20 s. 16.08	w. 7.55 s. 16.29	w. 7.30 s. 16.08
	TYMOTEUSZA słowo. CHWALIBOGA		

- 1915** Wezwanie młodzieży polskiej zaboru rosyjskiego pod broń przez Komitet Narodowy w Warszawie do szeregów tworzącego się Legionu Polskiego. Komitet wydaje odezwę w sprawie werbunku, licząc, iż uzyskane w sztabie rosyjskim warunki umożliwią tworzenie odrębnej polskiej formacji w szerszym zakresie. Skład komitetu: gen. E. Świdziński, gen. L. Stepowski, gen. P. Szymanowski, pos. Z. Balicki, hr. K. Broel-Plater, A. Sadzewicz, W. Górczyński.
- 1920** Obsadzenie wojskiem linii demarkacyjnej polsko-litewskiej (Suwałki—Orany—Szyrwinty) w związku z niejasnym stanowiskiem Litwy w sprawie granicy tymczasowej, wykreślonej przez marsz. Focha.
- 1925** Uchwalenie przez Radę Ministrów wzniesienia w stolicy grobu Nieznanego Żołnierza. Wykonanie projektu powierzone zostaje artyście-rzeźbiarzowi S. Ostrowskiemu.
- 1926** Odczyt Marszałka J. Piłsudskiego w świetlicy Szkoły Podchorążych o powstaniu w 1863 r., naświetlający stosunek społeczeństwa do wojska od zarania istnienia Polski. Marszałek wykazuje stopniową degradację zainteresowania się wojskiem przez społeczeństwo aż do momentu utraty niepodległości.
- 1930** Zażegnanie przez przewodniczącego sesji Ligi Narodów ministra A. Zaleskiego konfliktu między Boliwią i Paragwajem bez uciekania się do nadzwyczajnej sesji Rady L. N.
- 1937** Uruchomienie nowej linii kolejowej w Polsce: Sierpc—Toruń.

DOPISKI

25 STYCZEŃ	1939 Środa	1940 Czwartek	1941 Sobota
	w. 7.29 s. 16.08	w. 7.55 s. 16.31	w. 7.29 s. 16.08
	NAWR. ŚW. PAWŁA słowo. MIŁOSZA		

- 1916** Powołanie przez cara Mikołaja specjalnej komisji złożonej z 11 osób do ustalenia znaczenia słów „Woźna Polska“, użytych w ogłoszonym przez cara rozkazie do armii w miesiącu grudniu r. ub. Komisja złożona z polakożerców — miał znaleźć formę do zrealizowania obietnicy — sprawę utracą.
- 1922** Nadanie przez Naczelnika Państwa orderu Orła Białego b. nuncjuszowi w Polsce arcybiskupowi Rattiemu. Odznaki orderu wręczone zostają w dniu 20.II rb., tj. po wyborze b. nuncjusza Rattiego na papieża.
- 1923** Uchwała sejmu litewskiego w sprawie inkorporacji Kłajpedy.
- 1927** Wręczenie przez Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego na zamku nuncjuszowi papieskiemu J. E. Laurilemu biretu kardynalskiego, w związku z nadaniem mu godności kardynała przez Stolicę Apostolską.
- 1928** Uroczysty obchód w poselstwie polskim w Berlinie jubileuszu 30-letniej pracy profesora Aleksandra Brücknera, twórcy źródłowych i wyczerpujących prac w dziedzinie języka, mitologii i historii starożytnej Słowiańszczyzny.
- 1930** Podpisanie przez Polskę w Paryżu układu o konsolidacji długów. Układ ustala spłatę 1.896.000.000 franków w 62 spłatach rocznych, tj. do roku 1992.
- 1932** Wnieście na porządek nowej Sesji Rady Ligi Narodów spraw dotyczących Polski: skargi Niemiec w sprawie wykonywania reformy rolnej w Polsce z art. 12 umowy mniejszościowej oraz petycji mniejszości ukraińskiej w sprawie nadużyć władz polskich podczas spisu ludności.
- 1937** Początek procesu w Moskwie przeciw filarom bolszewizmu w Rosji na czele z Radkiem, Sokolnikowem, Piatakowem, Bucharinem, Serebriakowem i innymi. Oskarżenia są o organizowanie tzw. „równoległego centra“ w porozumieniu z Japonią i Niemcami dla restytucji kapitalizmu i obalenia reżimu Stalina. Wszyscy przynajmniej się do winy. Radek skazany zostaje na 10 lat, pozostali zostają rozstrzelani. Proces, wskutek „wydania“ współników, zapoczątkowuje serię nowych spraw.
- Przełomowy moment polityki na Bałkanach: podpisanie paktu wieczystej przyjaźni między Jugosławią i Bułgarią w Białogrodzie.

DOPISKI

26 STYCZEŃ	1939 Czwartek	1940 Piątek	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 7.28 s. 16.10	w. 7.53 s. 16.33	w. 7.28 s. 16.10
	POLIKARPA, PAULI		słowo. SKARBIMIRA

1919 Zaprzysiężenie pierwszej wojskowej formacji (1 pułk strzelców wielkopolskich) wielkopolskiej w Poznaniu na placu Wolności w połączeniu z wręczeniem sztandaru, wykonanego przez Wielkopolanki według wzoru z roku 1831, oraz awansowaniem 80 podoficerów b. armii niemieckiej — na podporuczników.

Opuszczenie Cieszyna przez oddziały gen. Latinka pod naciskiem przeważających sił czechosłowackich i umocnienie pozycji koło Skoczowa dla przygotowania ofensywy po otrzymaniu posiłków.

Rozbicie bolszewików pod Jeziorną przez partyzantki oddział braci Dąbrowskich (samoobrona wileńska i lidzka).

Wybory do Sejmu Ustawodawczego. Głosów ważnych 5.579.566. Z wyboru wchodzi do Sejmu 348 posłów w układzie następującym: Związek Ludowo-Narodowy — 109, Wyzwolenie — 57, Piast — 44, Socjaliści — 35, Zjednoczenie Ludowe — 31, Narodowy Związek Robotniczy — 17, Praca Konstytucyjna — 17, P. S. Ludowe (lewica) — 11, Żydzi — 8, Niemieckie Stron. Ludowe — 2, Bezpartyjnych — 3, bez zgłoszenia przynależności partyjnej — 13.

1924 Odezwa premiera i ministra skarbu W. Grabskiego do obywateli w sprawie zmiany waluty obiegowej w Polsce.

1930 Zjazd b. członków niepodległościowej organizacji młodzieżowej „Zarzewie” z okresu zaborów. Organizacja przekazała narodowi wyrobionych przywódców i obywateli o światopoglądzie niepodległościowym, 400 spośród Zarzewiaków poległo w walce o wolność.

1934 Podpisanie w Berlinie polsko-niemieckiego układu o nieagresji na przeciąg lat 10-ciu.

Uchwalenie przez Sejm konieczności zmiany konstytucji z dnia 17 stycznia 1921 roku. Opozycja i mniejszości narodowe wstrzymują się od głosowania.

DOPISKI

27 STYCZEŃ	1939 Piątek	1940 Sobota	1941 Poniedziałek
	w. 7.28 s. 16.12	w. 7.52 s. 16.35	w. 7.28 s. 16.12
	JANA ŻŁOUSTEGO		słowo. PRZYBYŚŁAWA

1919 Generalna bezskuteczna ofensywa Heilmatschutzu z Bydgoszczy na odcinek Rynarzew—Szubin, podjęta dla złamania linii polskiego frontu nad Notecią, bronionego przez kpt. Palucha i Tomaszewskiego.

1920 Przybycie Marszałka Piłsudskiego (po wizytacji frontu wotyńskiego) do Dyneburga i spotkanie z głównodowodzącym sprzymierzonych wojsk łotewskich gen. Ballodem. Marszałek Piłsudski w czasie bytności dekoruje pik. Śmigłego-Rydza orderem „Virtuti Militari”.

Przybycie wojsk Komisji Międzysojusznicy na plebiscytowy teren Górnego Śląska na czele z gen. Le Rond (Francja), gen. Struwe (Anglia), później gen. Persival, gen. de Martinisem (Włochy). Komisja likwiduje Grenzschutz, usuwa krwawego wielkorządcę Hürsinga, pozostawia jednak niemiecką administrację i policję.

1921 Uznanie przez Polskę Estonii i Łotwy de jure.

1922 Nota rządu kowieńskiego w sprawie nawiązania rokowań z Polską i unormowania stosunków wzajemnych z pominięciem akcji gen. Żeligowskiego i decyzji Sejmu Orzekającego. Nota wysłana zostaje w przewidywaniu, iż w ten sposób da się przywrócić status quo w okręgu zajętych przez „zbuntowane” wojska.

1930 Otwarcie zbudowanego przez Polskę mostu na Dnieprze pod Zaleszczykami. Most przywraca komunikację między Lwowem a Zaleszczykami przez teren państwa rumuńskiego.

1937 Złożenie oficjalnej deklaracji Senatu w. m. Gdańska w sprawie Polski na ręce generalnego komisarza R. P., stwierdzającej nienaruszalność uprawnień polskich w Gdańsku.

DOPISKI

28 STYCZEŃ	1939 Sobota	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Wtorek
	w. 7.25 s. 16.13	w. 7.50 z. 16.37	w. 7.25 s. 16.13
	WALEREGO, OBJ. ŚW. AGNIESZKI		słow. RADOMIRA

29 STYCZEŃ	1939 <u>NIEDZIELA</u>	1940 Poniedziałek	1941 Środa
	w. 7.23 s. 16.15	w. 7.49 s. 16.38	w. 7.29 z. 16.15
	FRANCISZKA SALEZEGO		słow. ZDZIŚLAWA

MAPKA B. OKUPACJI I POL KORPUSU

..... gran. i Korp. *fg. umowy, - - - - gran. ostateczna.

- 1924 Konferencja nadzwyczajna Prezydenta R. P. S. Wojciechowskiego z przedstawicielami Rządu w sprawie melioracji i zagadnień rolnych na skutek ujawnienia niskiego stanu produkcji, niższego o 200/0 od przeciętnego zbioru w innych krajach Europy.
- 1933 Zwrot w polityce Rzeszy Niemieckiej. Prezydent Hindenburg po upadku gabinetu gen. Schleichera powierza stanowisko kanclerza Adolfowi Hitlerowi, wicekanclerza — von Papenowi, Goering mianowany zostaje ministrem bez teki i komisarzem Rzeszy do spraw lotnictwa.
- 1935 Przyznanie nagrody Polskiej Akademii Literatury „Dla Młodych” w wysokości 3000 zł Jalu Kurkowi za pracę powieściową pt. „Grypa szaleje w Naprawie”.
- 1937 Ostre zaburzenia na Politechnice i Uniwersytecie Warszawskim na tle antysemitycznych wystąpień młodzieży, żądającej oddzielenia miejsc w aulach wykładowych oraz zastosowania ograniczeń w przyjmowaniu Żydów na wyższe uczelnie.
- Złożenie przez Polskę raportu Radzie Ligi Narodów z wykonania powierzonych jej mandatów w sprawie przywrócenia normalnych warunków pracy wysokiemu komisarzowi Ligi narodów na terenie Gdańska. Załatwienie konfliktu w drodze porozumienia z rządzącym Senatem spotyka się z uznaniem Rady Ligi Narodów.

DOPISKI

- 1917 Przybycie delegatów nadzwyczajnej misji państw Ententy do Piotrogradu: Milnera (Anglia), Doumergue'a (Francja). Cel misji: zbadanie stosunków panujących w Rosji i skłonienie cara Mikołaja do zmiany otoczenia i wpływów (dominujące rządy carowej). Delegaci po rozmowach z carem przychodzą do przeświadczenia, iż rewolucja w Rosji jest nieunikniona. Poruszana zostaje również sprawa polska. Car żąda oddania wszystkich zabiorów, za pozostawienie wolnej ręki w sprawach granicy Francji na zachodzie.
- 1919 Ultimatum Koalicji państw Ententy w sprawie cieszyńskiej. Państwa Ententy wzywają Polskę i Czechosłowację do niezwłocznego przerwania rozlewu krwi i powierzenia załatwienia zatargu terytorialnego specjalnie na ten cel wyznaczonej Komisji Międzynarodowej. Projektują plebiscyt lub arbitraż.
- 1920 Druga nota Sowietów do Rządu Polskiego z propozycją zawieszenia broni i zawarcie pokoju. Sowiety zobowiązują się nie przekraczać linii Drysa, Połock, Borysów, rzeka Płtyczka aż do ustalenia sąsiedzkiej granicy na drodze układów.
- 1924 Zgon przewodniczącego Rady Komisarzy Ludowych w Moskwie Włodzimierza Iljicza Lenina (nazwisko istotne Ulianow), spowodowany paraliżem dróg oddechowych. Lenin przeżył lat 54.
- Ustąpienie generalnego komisarza R. P. w Gdańsku Leona Plucjńskiego i mianowanie na jego miejsce ministra dr Henryka Strasburgera.
- 1926 Ustalanie projektu ustawy o organizacji naczelnych władz wojskowych na komisji sejmowej. Projekt rozpatrywany od roku 1921 staje się kością niezgody w punkcie dotyczącym uprawnień Naczelnego Wodza.
- 1930 Porwanie przez agentów bolszewickich w Paryżu prezesa emigracji rosyjskiej, byłego szefa sztabu armii Wrangla, generała Kutiepowa.
- 1931 Udzielenie koncesji Polsko-Francuskiemu Towarzystwu Kolejowemu na budowę i eksploatację kolei: Herby Nowe—Inowrocław—N. Wiesz—Gdynia.
- 1933 Przyznanie państwowej nagrody literackiej na rok 1932 Wacławowi Berentowi, członkowi Polskiej Akademii Literatury za utwór powieściowy pt. „Wywłaszczenie muz”.
- 1935 Początek zatargu włosko-abisyńskiego.

DOPISKI

30 STYCZEŃ	1939 Poniedziałek		1940 Wtorek		1941 Czwartek	
	w. 7.21	s. 16.17	w. 7.47	s. 16.40	w. 7.21	s. 16.17
	MARTYNY, MACIEJA			słowa DOBROGNIĘWA		

- 1919 Rozpoczęcie działań zaczepnych na Śląsku Cieszyńskim przez gen. Latinika po otrzymaniu posiłków z Warszawy, Łodzi i Żywca i przy współdziałaniu hutników z Trzyńca. Czesi nie wytrzymują natarcia podjętego z linii Skoczowa i wycofują się z zajętych pozycji. Po trzydniowej walce wojska polskie osiągnęły pełny sukces na całej linii boju. Uznanie Polski de jure przez Stany Zjednoczone.
- 1923 Egzekucja Niewladomskiego, zabójcy pierwszego Prezydenta R. P. Układ z Senatem w m. Gdańska o stanowisku i kompetencji generalnego komisarza Rzeczypospolitej. Dotychczas obowiązywała decyzja w. komisarza Hakinga z dnia 23.VIII 1922 r. Przyznanie Polsce przez Radę Ligi Narodów praw do przyjmowania wizyt obcych flot w Gdańsku.
- 1924 Ustawa rozciągająca ubezpieczenie od wyp. na b. zabór rosyjski.
- 1925 Uchwalenie przez sejm kowieński ustawy o Narodowej Radzie Polskiej.
- 1929 Wybuch rewolty w Hiszpanii przeciw dyktaturze gen. Prima de Rivery. W Walencji rewolta ogarnia wojsko. Rząd dusi rewoltę w zarodku. Korpus artylerii, jako ognisko fermentu, zostaje rozwiązany. Aresztowanie w Kownie płk. Klechowiciusa wraz z grupą oficerów za udział w organizowaniu spisku przeciw Waldemarasowi.
- 1930 Złożenie Panu Prezydentowi R. P. I. Mościckiemu na zamku listów uwierzytelniających przez posła Z. S. S. R., Antoniego Owsiejkeno.
- 1933 Mianowanie Adolfa Hitlera kanclerzem Rzeszy.
- 1934 Podpisanie układu między Polską a Niemcami uzupełniającego i zmieniającego umowę z r. 1931 o ubezpieczeniu społecznym. Uchwalenie przez Reichstag ustawy o ustroju Niemiec: przedstawicielstwa poszczególnych krajów zrzeszonych (Bawaria, Saksonia itp.) zostają zniesione, a rządy tych krajów przechodzą na Rzeszę. Ustawa upoważnia rząd Rzeszy do opracowania nowej konstytucji.
- 1938 Przyznanie nagrody młodych P. A. L.'u St. Płetakowi za powieść pt. „Młodość Jasia Kunefata”.

DOPISKI

31 STYCZEŃ	1939 Wtorek		1940 Środa		1941 Piątek	
	w. 7.20	s. 16.19	w. 7.46	s. 16.42	w. 7.20	s. 16.19
	PIOTRA NOLASKO, LUDWIKI				słowa SPITOGNIĘWA	

- 1916 Zatwierdzenie przez okupantów niemieckich organizacji Milicji Miejskiej na miejsce ustępującej Straży Obywatelskiej, sformowanej przez adwokata Popowskiego w dniu ustąpienia Rosjan. Powstaje Milicja Miejska na czele z ks. Fr. Radziwiłłem. Pełni ona służbę równoległą z policją niemiecką. W przyszłości stanowić będzie kadre Policji Państwowej, utworzonej na zarządzenie pierwszego rządu Niepodległej Polski.
- 1917 Oficjalne zawiadomienie neutralnej Ameryki przez dowództwo niemieckie o rozpoczęciu wojny łodziami podwodnymi. Anglicy, dzięki przejęciu depeszy szyfrowej do posła niemieckiego w Stanach Zjednoczonych, zawiadamiają o tym Wilsona na kilka dni przedtem.
- 1921 Zawieszenie wyborów do Sejmu Orzekającego na ziemi wileńskiej pod naciskiem Ligi Narodów, ulegającej żądaniom Litwy, starającej się nie dopuścić do rozwiązania sporu o Wilno na drodze orzeczenia przedstawicieli ludności. Wybory odbędą się w roku następnym.
- 1922 Odpowiedź Rządu Polskiego na notę rządu litewskiego z dnia 27.I w sprawie nawładzenia rokowań o granice i podział terytorialny. Rząd Polski przyjmuje propozycję z warunkiem uznania woli ludności i decyzji Sejmu Orzekającego, która w dniach najbliższych wolę tę ujawni.
- 1923 Ustawa śląska obniżająca o 5 lat (do 60 r. życia) granicę wieku dla renty inwalidzkiej-starczej i wdowiej-starczej.
- 1926 Wycofanie wojsk sojuszniczych z Kolonii (Niemcy) w terminie wyznaczonym przez traktat locarneński.
- 1927 Zwrot w polityce wewnętrznej Niemiec: objęcie rządów po raz pierwszy od czasu zakończenia wojny przez gabinet o charakterze nacjonalistycznym z drem Marxem na czele.
- 1928 Otwarcie Instytutu Badań Chemicznych w Warszawie.
- 1933 Objęcie całkowitej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera pomimo podjętych przez gen. Schleichera przeciwdziałań.
- 1937 Publiczna deklaracja Hitlera w sprawie Polski, podana w czasie wielkiej mowy na posiedzeniu Reichstagu: Hitler, robiąc przegląd dokonanej „rewolucji-rewolucji“ w Niemczech w ciągu 4 lat, stwierdza, że nowe organizmy państw są niewzruszoną rzeczywistością. Takimi są Niemcy. Kończy mowę zapewnieniem, że Państwo Polskie stało się również rzeczywistością.
- 1938 Nadanie Bibliotece Narodowej statutu z rozporządzenia Ministra W. R. i O. P.

DOPISKI

1 LUTY	1939 <u>Środa</u>	1940 <u>Czwartek</u>	1941 <u>Sobota</u>
	w. 7.19 s. 16.22	w. 7.44 s. 16.44	w. 7.19 s. 16.22
	IGNACEGO, BRYGIDY		słowo ŻEGOTY

- 1915 Początek bojów II Brygady Legionowej pod Stanisławowem i sniatymieniem w pierwszej linii podjętej ofensywy gen. Pflancer-Baltina. Brygada zajmuje Sołotwinę po 2 tygodniach walk, a następnie śniatyn.
- 1916 Rozporządzenie gen. Glasenappa, prezydenta policji niemieckiej, o dopuszczeniu na terenie okupacji dla próby w prywatnej korespondencji języka polskiego na pocztówkach. W listach używany być musi wyjątkowo język niemiecki.
- 1918 Decyzja Rady Wojennej państw Ententy o zaniechaniu działań zaczepnych prowadzonych przez gen. Nivelle i przejściu do defensywy.
- 1919 Podpisanie układu polsko-czeskiego w Paryżu przez R. Dmowskiego i Benesa o tymczasowym podziale śląska Cieszyńskiego do chwili decyzji Kongresu Pokoju. Zagłębie węglowe na północ od Cieszyna pozostaje przy Czechach, na południe aż do Jablonkowa — przy Polsce. Granica: kolej koszycko-bogumińska.
- 1921 Upoważnienie duchowieństwa polskiego przez Stolicę Apostolską do udziału w plebiscycie na G. śląsku.
- 1922 Otwarcie obrad Sejmu Orzekającego w Wilnie, powołanego do zacydowania o Inkorporacji lub federacji z Polską. Prezydium: marszałek Łokuciewski; wice-marszałkowie: Z. Fedorowicz, B. Krzyżanowski, I. Malowieski; sekretarze: M. Engel, A. Marcinkowski, A. Haiko, I. Ostrowski, A. Przybylko, ks. świerkowski. Obrady Sejmu trwają 20 dni.
- 1924 Dekret Prezydenta R. P. Wojciechowskiego o przerwaniu druku marek polskich, znajdujących się w obiegu od 1919 roku.
Wybór komisarzy Rykowa na prezesa Rady Komisarzy Ludowych na miejsce zmarłego Lenina.
- 1926 Decyzja Stalina o wydaleniu Lwa Trockiego z granic Rosji i sprowadzenie do Moskwy z osiedlenia w miejscowości Wierno. Trocki oddany zostaje pod ścisły nadzór G. P. U. Zagraniczni przedstawiciele Sowietów zabiegają u różnych rządów o prawo azylu dla wygnańca.
- 1927 Zniesienie wojskowej kontroli międzysojuszniczej w Niemczech.
- 1930 Uruchomienie polskiej komunikacji telefonicznej z New - Yorkiem w Ameryce. Opłata za rozmowę: — 52½ dolara.
- 1933 Deklaracja min. spr. zagr. J. Becka na posiedzeniu Rady Ligi Narodów w sprawie nadużywania traktatów o ochronie mniejszości narodowych dla celów politycznych.
Proklamowanie przez A. Hitlera głównych punktów programu w odezwie do narodu niemieckiego wygłoszonej przez radio: zasady chrześcijańskie jako podstawa moralności, obrona rodziny, reorganizacja gospodarcza w dwóch „czterolatkach“, równouprawnienie narodu niemieckiego wśród innych państw.
- 1935 Uruchomienie bezpośredniego połączenia telefonicznego Warszawa — Ryga.

DOPISKI

2 LUTY	1939 <u>OZWARTEK</u>	1940 <u>PIĄTEK</u>	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 7.19 s. 16.22	w. 7.42 s. 16.46	w. 7.19 s. 16.22
	OCYSZCZENIE NMP.		słowo MIROŚŁAWA

- 1914 Wizyta premiera serbskiego Pasicza u cara Mikołaja dla uzgodnienia działań na wypadek wybuchu wojny bałkańskiej. Pasicz otrzymuje zapewnienie, iż Rosja zawsze przyjdzie z pomocą Serbii w konflikcie z Austro-Węgrami.
- 1918 Zjazd konserwatystów we Lwowie z Bilińskim i Bobrzyńskim na czele uchwała w porozumieniu z Radą Regencyjną obwołanie austriackiego cesarza Karola królem Polski.
- 1919 Zajęcie przez bolszewików na wschodnim froncie: Berezę Kartuskiej, Żytania, Sielec, Słonima. Ukraińcy obsadzają Brześć, Linową i Wysokie Litewskie.
- 1920 Podpisanie pokoju między Sowietami i Estonią. Sowiety uznają niezawisłość państwa estońskiego oraz obowiązują się do wypłacenia 15 milionów rubli tytułem odszkodowania.
Objęcie przez milicję śląską linii demarkacyjnej polsko-czeskiej według zawartej umowy w Paryżu o tymczasowym podziale śląska Cieszyńskiego.
- 1925 Skasowanie dekretem Prezydenta R. P. niektórych świąt dorocznych.
- 1930 Uruchomienie stacji radiofonicznej w Łodzi o mocy 1,8 KW w antenie.
- 1932 Otwarcie Międzynarodowej Konferencji Rozbrojeniowej w Genewie.
- 1933 Przeniesienie przez rząd niemiecki sprawy wykonania reformy rolnej w Polsce w stosunku do ludności niemieckiej z Rady Ligi Narodów do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze.
- 1935 Zgon Bolesława Limanowskiego, bojownika o niepodległość Polski, uczestnika powstania z 1863 r., znakomitego historyka, ostatnio senatora Rzeczypospolitej z ramienia P. P. S. (ur. 1835 r.).

DOPISKI

3 LUTY	1939 Piątek	1940 Sobota	1941 Poniedziałek
	w. 7.16 z. 16.25	w. 7.41 z. 16.47	w. 7.16 z. 16.25
	BŁAŻEJA, OSKARA, HIPOLITA		słowa. ŚCIBORA

- 1917 Wystąpienie St. Zjednoczonych przeciwko Niemcom. Prezydent Wilson zawiadamia Kongres o zerwaniu stosunków dyplomatycznych z Niemcami, wobec złamania wszystkich składanych przyrzeczeń, oraz wznowienia wojny łodziami podwodnymi.
- 1918 Zajęcie twierdzy Bobrujsk przez oddziały I Korpusu armii polskiej na Wschodzie (Dowborczycy) w wykonaniu planów zdobycia bazy strategicznej dla organizowania powstającej formacji. Wraz z fortecą Polacy obejmują wielkie magazyny z materiałami wojennymi. Bobrujsk staje się odtąd ośrodkiem działań I Korpusu.
- 1919 Wyprawa powstańców wielkopolsk. na Rawicz. Powstańcy z okręgu miasta Rawicza, opanowanego w pierwszym dniu wybuchu powstania przez Niemców i przyłączonego do Górnego śląska, podejmują wyprawę na Rawicz pod dowództwem por. Busza. Wyprawa kończy się wycofaniem z walk na pozycje wyjściowe. Na zachodzie Polacy walczą na linii Rynarzew—Szubin, osiągając sukcesy i wyplerając Niemców za Notec.
- 1920 Ogłoszenie dekretu w sprawie poboru jednorazowej daniny od nieruchomości i majątku w kapitale od wszystkich obywateli R. P. dla zasilenia Skarbu Państwa.
- 1920 Objęcie przez Komisję Międzynarodową administracji śląska Cieszyńskiego, Spisza i Orawy w związku ze sporem o te ziemie między Polską i Czechosłowacją.
- 1921 Wyjazd Marszałka Józefa Piłsudskiego do Paryża na specjalne zaproszenie rządu francuskiego. Wizyta, trwająca kilka dni, uwięczona zostaje umową polsko-francuską, mającą doniosłe znaczenie polityczne i wojskowe.
- 1923 Decyzja Rady Ligi Narodów o zniesieniu pasa neutralnego między Litwą i Polską. Tereny zamieszkałe przez większość polską przechodzą pod administrację Rządu Polskiego, zamieszkałe przez większość litewską — pod administrację rządu litewskiego.
- 1924 Zgon prezydenta St. Zjednoczonych Tomasza Woodrowa Wilsona. Żył lat 68. Polska uczła pamięć po nim 24-godzinną publiczną żałobą.
- 1925 Rozpoczęcie procesu przeciw organizacji terrorystów komunistów w związku ze sprawą Bagińskiego i Wleczorkiewicza. Oskarżeni skazani zostają na 15 lat więzienia.
- 1934 Rozporządzenie Senatu Gdańskiego o obowiązku zapisania się wszystkich nauczycieli do hitlerowskiego Związku Nauczycieli w Gdańsku.

DOPISKI

4 LUTY	1939 Sobota	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Wtorek
	w. 7.14 z. 16.26	w. 7.39 z. 16.49	w. 7.14 z. 16.26
	ANSGAREGO, ANDRZEJA		słowa. WITOSŁAWA

- 1918 Przyjazd gen. Dowbora-Muśnickiego do Bobrujska z Dukory (miejsce stacjonowania ułanów krechowickich).
- Sformowanie polskiego oddziału zbrojnego w Kijowie przez gen. Michaelisa. Na propozycję Ukraińców współdziałania w walce z bolszewikami, tworzy się oddział polski. Po zbombardowaniu i zajęciu miasta oddział przechodzi do żytomierza i zapoczątkowuje organizację III Korpusu armii polskiej na Wschodzie.
- Reorganizacja Naczelny ukończonego w Piotrogradzie po zjeździe wojskowych Polaków. Kierownicy organizacji, znajdujący się w Kijowie w liczbie 19 osób, dla sprawności działania uchwalają zmniejszyć komitet do liczby 6 członków i przyjąć nazwę „Rady Naczelnej Polskiej Siły Zbrojnej”. Skład Rady: Raczkiewicz, Jamontt, Jakowicki, Tupalski, Żeligowski i Michaelis. Rada Naczelna ustala plan skoncentrowania wszystkich oddziałów polskich w rejonie Humań—Hajsyn.
- 1919 Zajęcie Kowla po ustępujących Niemcach przez oddział płk. Sandeckiego. Płk. Sandeckie uprzedza przygotowaną podobną akcją przez Ukraińców.
- 1921 Wizyta Naczelnika Państwa w czasie bytności we Francji (na zaproszenie rządu franc.) u prezydenta Milleranda i dekorowanie marsz. Focha orderem Virtuti Militari.
- 1924 Likwidacja Ministerstwa Zdrowia. Zakres działania M. Z. przekazany zostaje Urzędowi Zdrowia przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.
- 1925 Ogłoszenie stanu wojennego przez Radę Ministrów, wobec wznastających zamieszek, strajków i niepokoїв w kraju.
- Zakończenie rokowań polsko-francuskich w Paryżu w sprawie konwencji emigracyjnej.
- 1927 Porozumienie Polski i St. Zjednoczonych w sprawie ochrony praw autorskich.
- 1929 Otwarcie wystawy Sztuki Polskiej w Hadze.
- 1935 Zakończenie konferencji francusko-brytyjskiej w sprawie wzmocnienia pokoju. Główne mocarstwa Europy uchwalają: 1) przyznanie równouprawnienia Niemcom w zbrojeniu (obalając tym rozdział 5 traktatu wersalskiego, ograniczający siły zbrojne Niemiec), 2) integralność Austrii, 3) ustalenie międzynarodowej konwencji lotniczej.
- 1937 Odsłonięcie pomnika na grobie Hoene-Wrońskiego we Francji w obecności przedstawicieli władz i świata nauki. Pomnik, wzniesiony zostaje dla uczczenia pamięci znakomitego Polaka, jednego z najczystszych umysłów, jaki wydała Europa. Wielki myśliciel i filozof zmarł we Francji w roku 1853.
- 1938 Zgon znakomitego dramaturga polskiego Karola Huberta Rostrowskiego.

DOPISKI

5 LUTY	1939 <u>NIEDZIELA</u>		1940 Poniedziałek		1941 Środa	
	w. 7.12	s. 16.29	w. 7.37	s. 16.51	w. 7.18	s. 16.29
	AGATY			słowa DOBROCHNY		

1919 Powołanie do życia Państwowego Banku Rolnego dekretem Naczelnika Państwa. Cele i zadania Banku: popieranie rozwoju rolnictwa, przemysłu i handlu rolnego, podnoszenie kultury rolnej kraju, organizowanie kredytu rolniczego dla drobnych i średnich gospodarstw, popieranie i prowadzenie parcelacji osadn.-mellor. i regulac. roln. oraz administrowanie funduszami przeznaczonymi na powyższe cele.

(W pierwszym roku poinflacyjnym (1924) P. B. R. zamyka bilans sumą 27.080.572 zł, udzielając kredytu na 16.816.635 zł przy kapitale własnym 3.126.583 zł. W r. 1937 suma bilansu wynosi już 1.912.043.675 zł. Kredyty udzielone 1.180.765.718 zł. Kapitał własny 119.024.039. W tym też roku P. B. R. wydatkuje na cele społeczne i kulturalne 553.000 tytułem subwencji bezwrotnych oraz 683.000 tytułem pożyczek nisko oprocentowanych lub bezprocentowych).

1924 Pierwszy wykład Marszałka J. Piłsudskiego na Kursie Wyższych Dowódców, poświęcony zagadnieniom operacyjnym. Ogółem wygłoszone zostały 3 wykłady.

Wypuszczenie pierwszej emisji Premiovej Pożyczki Dolarowej na sumę 5 milionów dolarów.

1925 Zakończenie w Senacie Gdańskim wstępnych formalności w sprawie wprowadzenia w życie na terenie Gdańska umowy sądowej polsko-gdańskiej.

1930 Przyjęcie przez Państwową Radę Rzeszy Niemieckiej 48 głosami przeciw 6 umowy w sprawie odszkodowania oraz praw mniejszości niemieckiej w Polsce. Umowa opracowana była wspólnie w Warszawie i Hadze.

1933 Antypolska manifestacja niemieckiej młodzieży akademickiej na zjeździe Niemców zza granicy w Dreźnie. Punktem kulminacyjnym zjazdu staje się problem „polskiego korytarza”, poruszony w prelekcjach i rezolucjach zjazdu.

1936 Zarządzenie o ograniczeniu tranzytu niemieckiego przez Pomorze.

1937 Manifestacja przyjaźni polsko-francuskiej z okazji przybycia ambasadora R. P. Łukasiewicza do Francji. Minister Delbos w przemówieniu definiuje, iż Polskę i Francję łączy wspólne poczucie obowiązków, powstających z umiłowania pokoju. Minister Berthold podkreśla, że Polska, jako arbiter pokoju, dzieli losy nie tylko własne, ale całej Europy.

Przemówienie wicepremiera E. Kwiatkowskiego na komisji budżetowej Sejmu o programie inwestycyjnym Państwa na szereg lat naprzód.

1938 Dymisja ministra wojny i naczelnego dowódcy sił zbrojnych Niemiec marsz. v. Blomberga. Kierownictwo sił zbrojnych obejmuje osobiście Hitler tworząc miast Ministerstwa Wojny Naczelne Dowództwo Sił Zbrojnych jako swój sztab wojskowy i mianuje szefem sztabu w randze ministra gen. artylerii Keitela.

Wizyta regenta Węgier admirała Horthy'ego w Polsce.

DOPISKI

6 LUTY	1939 Poniedziałek		1940 Wtorek		1941 Czwartek	
	w. 7.10	s. 16.30	w. 7.35	s. 16.51	w. 7.10	s. 16.30
	DOROTY, TYTUSA				słowa BOHDANA	

1915 Ofensywa Hindenburga w Prusach Wschodnich. Po 5 dniach walki gen. Litzman i Eichhorn zmuszają Rosjan do opuszczenia obwarowanych zimowych pozycji. Niemcy zajmują Kalwarie oraz Mariampol.

1918 Uchwała zjazdu duchowieństwa polskiego w St. Zjednoczonych w sprawie opodatkowania wszystkich parafian na rzecz Wydziału Narodowego, dla okazania konkretnej pomocy tworzącej się armii polskiej w Ameryce.

1919 Przybycie misji wojskowej gen. Hallera z mjr-em Okuliczem, kpt. Zakrzewskim i Sierocińskim na czele do 5 Dywizji Syberyjskiej.

1921 Zwiedzanie miasta i fortów Verdun przez Naczelnika Państwa w czasie pobytu we Francji. Dekorowanie miasta oraz obrońcy jego, marsz. Pétain'a orderem Virtuti Militari.

1924 Rozbiórka byłego soboru prawosławnego na placu Saskim. Sobór postawiony przez cara w centrum Warszawy był bolesnym wspomnieniem polityki rusyfikacyjnej. Już w roku 1916 Henryk Sienkiewicz z Vevey wskazywał na konieczność usunięcia szpecącego Warszawę „skupienia złotych garbów”.

1926 Uroczystości historyczne w Nevers (Francja) poświęcone pamięci królów polskich Marii Ludwiki i Marii Kazimierzy.

1927 Zjazd Pogranicza Prus Wschodnich w Białymstoku, zwołany dla umocnienia i wsparcia pogranicznej ludności w jej promieniowaniu na sąsiednie Prusy Wschodnie (Warmia, Mazury).

1928 Rozporządzenie Pana Prezydenta R. P. o wprowadzeniu ustroju sądów powszechnych. Obowiązuje odąd jednolita forma wymiaru sprawiedliwości na całym obszarze Rzeczypospolitej.

1929 Złożenie formalnego projektu Klubu B. B. W. R. do łaski marszałkowskiej (z wymaganą ilością podpisów) w sprawie zmiany konstytucji. Główne projektowane zmiany: wybór prezydenta przez plebiscyt, zmiana granicy wieku wyborców, zastępstwo prezydenta przez premiera, a nie przez marszałka Sejmu, 1/5 ustawowej ilości posłów jako podstawa do interpelacji. Prezydent jest zwierzchnikiem siły zbrojnej.

DOPISKI

7 LUTY	1939 Wtorek	1940 Środa Popielec	1941 Piątek
	w. 7.09 s. 16.30	w. 7.33 s. 16.55	w. 7.09 s. 16.30
	ROMUALDA, RYSZARDA słow. SZULISZAWA		

1919 Dekret w sprawie tymczasowych przepisów prasowych oraz dekret o powszechnym obowiązku szkolnym.

Wyrzucenie bolszewików z Tyraspolu pod Odesę przez oddziały 4 Dywizji gen. żeligowskiego, wspomagane tankami francuskimi. Po oczyszczeniu przedpola Odessy, zostaje nawiązana łączność z Rumunią niezbędną wobec zarządzanego wycofywania wojsk koalicyjnych z południa Rosji.

Zamknięcie rekrutacji ochotników do armii polskiej we Francji na terenie St. Zjednoczonych z rozkazu generała Hallera.

1920 Potwierdzenie pokojowych propozycji Sowietów przez Wydział Wykonawczy Rad Robotniczych. Wydział Wykonawczy wzywa rząd polski do wyzwolenia swej polityki spod wpływów Koalicji i przezwyłączenia nieufności. Zapewnia, że po zwycięstwie nad Kończakiem, Judeniczem i Denikinem Rosja pragnie walczyć jedynie tylko z tyfusem i bezrobociem.

Zorganizowanie na Syberii w Charbinie przez płk. Rumszę oddziału z rozbitków 5 Dywizji Syberyjskiej, przybywających spod Krasnojarska.

1921 Powrót Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego z Paryża do Warszawy.

1922 Wybór arcybiskupa Lepantu Achillesa Rattiego na papieża w siódmym głosowaniu Conclave. Papież, z pochodzenia Włoch, urodzony w 1857 roku, był nuncjusz Stolicy Apostolskiej w Polsce 1918—1921. Przybiera imię Piusa XI.

1924 Uznanie przez Włochy Związku Sowieckiego de jure.

1926 Ustąpienie ministra Moraczewskiego z gabinetu A. Skrzyńskiego i mianowanie tymczasowym kierownikiem Ministerstwa Robót Publicznych podsekretarza stanu M. Rybczyńskiego.

1932 Pakt nieagresji między Lotwą i Sowietami.

DOPISKI

8 LUTY	1939 Środa	1940 Czwartek	1941 Sobota
	w. 7.07 s. 16.34	w. 7.32 s. 16.57	w. 7.07 s. 16.34
	JANA Z MATY słow. GNIEWOMYSŁA		

1918 Zamknięcie formacji 1 pułku S. P. we Francji w obozie Sille le Guillaume i wyjazd do obozu w Saint Tanché (strefa przyfrontowa) pod dowództwem Polaka, oficera francuskiej Legii Cudzoziemskiej, płk. Jasińskiego.

1919 Zajęcie Brzeźcia nad Bugiem przez grupę gen. Listowskiego przy współudziale partyzanckiego oddziału braci Dąbrowskich (samobrona wileńska i lidzka). Zajęcie uprzedziło zamiary Ukraińców, działających w porozumieniu z ustępującymi z miasta Niemcami.

Utworzenie Pocztowej Kasy Oszczędności, podporządkowanej Ministerstwu Poczty i Telegrafów.

1923 Obsadzenie przez wojska francuskie Zagłębia Ruhry dla odciążenia zajętego obszaru gwarancyjnego od Niemiec. Okupowanie Zagłębia związane jest ze sprawą odszkodowań wojennych.

Zabójstwo głowy Kościoła prawosławnego w Polsce arcybiskupa Jerzego. Archimandryta Smaragd, wróg autokefalii, wychowanek osławionego polakożercy bisk. chełmskiego Eulogiasza, protestując przeciw przyjaznemu ustosunkowaniu się arcybiskupa Jerzego do Polski i władz rządzących, zabija go podczas audiencji. Smaragd (Lotyszenko) skazany zostaje na 12 lat ciężkiego więzienia.

1926 Nota rządu niemieckiego do Sekretariatu Rady Ligi Narodów zawiadamiająca o życzeniu Niemiec przystąpienia do Ligi Narodów.

1929 Wniosek Rządu Polskiego w sprawie mniejszości w L. N. Na posiedzeniu Rady Ligi Narodów Polska żąda rozszerzenia traktatu o mniejszościach przez zastosowanie go również do wszystkich członków Ligi Narodów. Nieodparta słuszność wniosku wywołuje silne poruszenie wśród członków Ligi. (Zwycięskie mocarstwa nie są skrupowane w traktatach klauzulą o mniejszościach).

Sejm polski ratyfikuje pakt Kelloga o niedopuszczalności wojny w sporach powstałych z umów między państwami.

1937 Zapowiedź utworzenia i rozbudowy nowego centralnego rejonu przemysłowego między Sanem i Wisłą z Sandomierzem jako ośrodkiem. Publikacja tej przełomowej koncepcji gospodarczej ma miejsce w przemówieniu wicepremiera inż. E. Kwiatkowskiego na komisji budżetowej Sejmu.

DOPISKI

9 LUTY	1939 Czwartek	1940 Piątek	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 7.05 s. 16.38	w. 7.20 s. 16.59	w. 7.05 s. 16.36
	APOLONII, CYRYLLA		słowo. GORYSŁAWA

1918 Podpisanie traktatu pokojowego z Republiką Ukraińską w Brześciu nad Bugiem. Traktat ustala granice Ukrainy na linii Biłgoraj, Szczepieszyn, Krasnystaw, Radzyń, Miedzyrzec, Mielnik, Kamieniec Litewski, Pruzana. Nadto nastąpić ma podział Galicji, znajdującej się pod zaborem austriackim między Austrią a Ukrainą. Pokój zawarty kosztem Polski zadaje śmiertelny cios koncepcjom austro-polskiego rozwiązania sprawy polskiej.

Wymarsz 3 Dywizji gen. Iwaszkiewicza z Jelni do Bobrujska celem połączenia się z I Korpusem. 3 Dywizja ścigana i osaczona przez bolszewików i uzbrojone chłopstwo, klucząc i myląc ślady z taborem 2000 podwódt ciągnących się na przestrzeni 10 km, przebywa szczęśliwie 400 km. Pod samym Bobrujskiem trafia na tyły wojsk bolszewickich. Dzięki fortelowi przechodzi przez sam środek armii wroga, osławiana autorytetem zastraszonych komisarzy bolszewickich.

1919 Generalny atak Niemców na powstańcze oddziały wielkopolskie frontu południowego pod Rawiczem. Porucznik Busch, dowódca grupy, kontratakami odpięra wroga zmuszając go do odwrotu.

1920 Objęcie urzędowania przez pierwszego generalnego komisarza R. P. w Gdańsku, Macieja Biesładeckiego. Na zarządzenie Rady Najwyższej władze i wojska niemieckie opuszczają Gdańsk.

1925 Podpisanie przez Rząd Polski układu handlowego ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki.

Złożenie niemieckiej noty protestacyjnej przeciwko zawartemu paktowi gwarancyjnemu między Francją i Polską. Pakt wiąże oba państwa obowiązkiem pomocy na wypadek niedotrzymania zobowiązań przez Niemcy.

1929 Podpisanie protokołu w Moskwie przez Polskę, Rumunię, Lotwę, Estonię i Sowiety o wprowadzenie w życie między podpisującymi państwami paktu Kelloga.

1933 Uchwała akcjonariuszów Banku Polskiego o przejściu do pokrycia wyłącznie kruszcowego.

D O P I S K I

10 LUTY	1939 Piątek	1940 Sobota	1941 Poniedziałek
	w. 7.05 s. 16.38	w. 7.28 s. 17.01	w. 7.03 s. 16.38
	SCHOLASTYKI		słowo. TOMŁA

1918 Zerwanie rokowań pokojowych bolszewicko-niemieckich w Brześciu nad Bugiem. Na kateryczne żądanie gen. Hoffmana, przewodniczącego delegacji niemieckiej, zamknięcia obrad i podpisania pokoju, Trocki odmawia. W imieniu rządu oświadcza, iż wojnę kończy i żołnierzy odsyła do domów bez podpisywania aktu.

1919 Decyzja d-twa francuskiego o zatrzymaniu 4 Dywizji gen. Żeligowskiego na froncie południowym w odpowiedzi na starania Rządu Polskiego o powrót 4 Dywizji do kraju, podjęte u Koaliantów w Bukareszcie. Francuzi ceniąc bojową pomoc Polaków sprawę odwołują.

Otwarcie Sejmu Ustawodawczego w Warszawie. Pierwsze od 1830 roku zgromadzenie publiczne Polaków, powołane do stanowienia o losie kraju i formach jego rządów. Po uroczystej mszy w katedrze Naczelnik Państwa do zebranych posłów wygłasza oredzie, po czym Sejm powołuje na przewodniczącego najstarszego wiekiem posła Fr. Radziwiłła. Kadencja trwa do 27.XI.1922 r.

1920 Uroczysty akt zaślubin Morza Bałtyckiego z Polską dokonany przez dowódcę frontu pomorskiego, gen. J. Hallera w ostatnim etapie obejmowania w posiadanie Polski ziemi pomorskiej. Gen. Haller przybywa przez Gdańsk do Pucka. Po spisaniu aktu i rzuceniu symbolicznego pierścienia Rzeczypospolitej w fale zatoki, otwarta zostaje dla Polski wolna droga do rozwoju potęgi morskiej.

Uchwała Sejmu o budowie portu w Gdyni.

1924 Otwarcie pierwszej polskiej szkoły lotniczej w Poznaniu.

1925 Zawarcie przez Rząd Polski konkordatu z Watykanem.

1933 Przyznanie państwowej nagrody muzycznej Eugeniuszowi Morawskiemu za balet pt. „Świtezianka”.

D O P I S K I

11 LUTY	1939 Sobota	1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Wtorek	
	w. 7.02 s. 16.39	w. 7.26 s. 17.03	w. 7.02 s. 16.39		
	OBJAW. N.M.P. W LOURDES			słow. ŚWIĘTOCHNY	

- 1918 Protest Polskiego Komitetu Narodowego w Paryżu przeciw traktatowi zawartemu w Brześciu przez Ukraińców. W proteście Komitet powołuje się na oświadczenie uzyskane od mocarstw Ententy, iż rządy państw alianckich nigdy nie uznają jego ważności.
- 1919 Przybycie Międzysojuszniczej Komisji do Cieszyna, wyznaczonej dla zbadania sporu o ziemię cieszyńska między Polską i Czechosłowacją. Skład komisji: kpt. Roy, mjr Hove, płk Welch, lejt. Harris, płk Marchal, lejt. Lungo, płk Tissi, ppik Grenard i Coulon.
- 1921 Oficjalne przejęcie władzy od Niemców na Górnym Śląsku przez Komisję Międzysojuszniczą Aliantów w związku z przygotowaniami do plebiscytu. Komisja posiada uprawnienie rządu samodzielnego.
- 1924 Rozpoczęcie rokowań polsko-niemieckich w Genewie w sprawach 3 i 4 artykułu traktatu wersalskiego o mniejszościach narodowych, prawie ich obywatelstwa i opieki.
- 1930 Ogłoszenie rewelacyjnego rezultatu obliczeń dra Snowdena, ustalających, iż zbrojenia świata pochłaniają 900 miliardów funtów szterlingów rocznie, z czego na Europę przypada 400/a.
- 1933 Wypowiedzenie się prezydenta Republiki Francuskiej Milleranda o historycznym dążeniu Polski do realizacji pokoju powszechnego. Prezydent przypomina, że Polska już w XVI wieku zainicjowała projekt utworzenia w Europie Republiki Chrześcijańskiej.
Ostateczny wyrok Sądu Apelacyjnego w procesie „Centrolewu”.
Zatwierdzenie w apelacji wyroku w procesie Centrolewu.
- 1934 Podpisanie w Pradze nowej konwencji handlowej i nawigacyjnej między Polską i Czechosłowacją.
- 1935 Otwarcie największego w Polsce gmachu szkoły powszechnej w Czechochowie, przeznaczony na naukę 2000 dzieci i wybudowanego kosztem 1.200.000 złotych.
Otwarcie wystawy sztuki polskiej w Hamburgu, obejmującej wszystkie dziedziny twórczości artystycznej: plastykę, grafikę, ceramikę, wyroby z drzewa itp. Wystawa cieszy się olbrzymim zainteresowaniem i frekwencją.
- 1937 Interpelacja w sejmie z powodu szkalującej Polskę księżki Szepy pt.: „ZSRR i Mała Ententa w polityce światowej”

DOPISKI

12 LUTY	1939 <u>NIEDZIELA</u>		1940 Poniedziałek		1941 Środa	
	w. 7.00	s. 16.41	w. 7.24	s. 17.05	w. 7.00	s. 16.41
	EULALII, MODESTA				słow. RADZYNA	

- 1915 Odwetowa ofensywa rosyjska na Prusy Wschodnie armii gen. Siwersa, specjalnie w tym celu sformowanej. Wskutek taktycznych pomyłek Hindenburga i odcięcia drogi na Wschód, operacje Siwersa po kilku dniach kończą się klęską kompletną armii i ostatecznym oczyszczeniem Prus Wschodnich z Rosjan (90.000 jeńców, 300 dział).
- 1918 Podanie się do dymisji pierwszego gabinetu Rady Regencyjnej J. Kucharzewskiego w proteście przeciwko nowemu rozbirowi Polski, dokonanemu w Brześciu.
- 1919 Przybycie do Warszawy Misji Koalicyjnej z ambasadorem Noulensem na czele. Misja przybywa dla zbadania potrzeb ekonomicznych i wojskowych Polski. Skład misji: gen. Barthélémy, Carton de Viart, sir Esme Howart, płk Montagne, gen. Romei Longhena, kpt. Ventur, mjr Stabile, kpt. Gower, kpt. Ewall, prof. Lord, gen. Kermack, gen. Nissel i kpt. Galland.
Zajęcie Wołkowskiej po ustępujących Niemcach przez oddziały świeżo sformułowanej Dywizji Litewsko-Białoruskiej gen. Iwaszkiewicza.
Ofensywa niemiecka na powstańcze oddziały wielkopolskie pod Kargową, Babimostem (zachodni front wielkopol.). W walkach ginie 36 Poznańczyków, osaczonych na zamkniętym jeziorze. Obsadzenie granicy przez powstańców uniemożliwia wywóz materiału wojennego do Niemiec.
Utworzenie Komisji Spraw Polskich na konferencji pokojowej w Paryżu.
- 1920 Przybycie do Gdańska pierwszego wysokiego komisarza na Gdańsk, sir Reginalda Towera. Równocześnie wojska angielskie zajmują port i miasto. Wysokiego komisarza spotyka generalny komisarz Polski, M. Biełładecki.
- 1926 Zarządzenie przez prokuraturę państwową rewizji w lokalach Volksbundu na G. Śląsku. Rewizja ujawnia akcję szpiegowską obywateli polskich z pochodzenia Niemców, prowadzoną według dyrektyw M. S. Z. i wojskowych czynników Rzeszy Niemieckiej. Aresztowanie członków organizacji z posiem Ulitzem na czele.
- 1929 Oredzie prezydenta Meksyku Portera Gila przeciw Kościołowi katolickiemu, ustalające kary na obywateli za propagowanie katolicyzmu włącznie do konfiskaty majątku.
- 1933 Dekret Hindenburga w sprawie uznania sztandaru ze znakiem swastyki za równorzędne godło państwowe z flagą czarno-biało-czerwoną.
- 1934 Wyjazd ministra Becka do Moskwy na zaproszenie rządu sowieckiego.
- 1935 Przyjęcie na członka Międzynarodowej Akademii Dyplomatycznej w Londynie ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej min. Raczynskiego.
- 1937 Uroczystość nadania na Zamku Królewskim w Warszawie orderu „Odrodzenia Polski” Politechnice Lwowskiej.

DOPISKI

13 LUTY	1939 Poniedziałek	1940 Wtorek	1941 Czwartek
	w. 6.58 s. 16.43	w. 7.23 s. 17.07	w. 6.58 s. 16.43
	JULIANA, KATARZYNY		słowa: JORDANA

- 1924 Uznanie rządu Sowieców przez Norwegię de jure.
- 1926 Śmierć prymasa Polski księdza Dalbora.
- 1929 Obchód w Rzymie restytucji Państwa Kościelnego. W wyniku zakończenia układów między Watykanem i rządem włoskim, państwo papieskie otrzymuje 44 hektary terenu niezawisłego. Zakony stają się osobami prawnymi, Rzym uznany zostaje za miasto święte.
- 1930 Demonstracje przeciwko estońskie na Litwie, w związku z bytnością naczelnika państwa estońskiego dra Stradmanna w Polsce i jego wizytą w Wilnie.
- 1931 Wykrycie i zlikwidowanie spisku na Litwie, zorganizowanego dla przywrócenia władzy aresztowanemu i osadzonemu w więzieniu byłemu premierowi Waldemarasowi.
- 1932 Złożenie memorandum ministra A. Zaleskiego do Ligi Narodów o sposobie realizacji wniosku złożonego przez rząd polski o rozbrojeniu moralnym. Propozycja warunkuje pokój od: 1) wprowadzenia norm prawnych w ustawodawstwach wewnętrznych, sprzyjających pokojowemu rozwojowi stosunków pomiędzy narodami, 2) zwołania międzynarodowej konferencji związku dziennikarzy, celem realizacji rozbrojenia moralnego w dziennikarstwie, 3) wychowania młodzieży w zamilowaniu do pokoju, 4) przeciwdziałania propagandzie w duchu wojny i nienawiści przez wszystkie państwa.
- 1934 Wizyta przedstawiciela Rządu Polskiego i ministra spraw zagranicznych, Józefa Becka w Moskwie.
Rewolta socjalistyczna w Austrii. Ogłoszenie stanu oblężenia w Wiedniu i w dolnej Austrii. Rząd Dollfussa rozwiązuje partię socjaldemokratyczną i wiecheńską, zbolszewizowaną Radę Miejską, mianując komisarza rządowego. Wojsko i policja opanowują sytuację po kilkudniowych krwawych walkach. Ilość zabitych przekracza 2000 osób.
- 1938 Konferencja kanclerza Austrii Schuschnigga z kanclerzem Rzeszy Hitlerem w Barchtesgaden.

DOPISKI

14 LUTY	1939 Wtorek	1940 Środa	1941 Piątek
	w. 6.56 s. 16.45	w. 7.21 z. 17.09	w. 6.56 z. 16.45
	WALENTEGO, ZENONA		słowa: NIEMIRA

- 1918 Protest Polski przeciw traktatowi zawartemu w Brześciu z Ukraincami. Cały naród występuje przeciw Niemcom i Austriakom. Rada Regencyjna publikuje odezwę potępiającą zawarty traktat. Pisma wychodzą bez cenzury, tylko z odezwą Rady Regencyjnej. Wojskowi Polacy z gen. Szeptyckim na czele podają się do dymisji. W miastach wybucha powstanie strajk protestacyjny. Młodzież demoluje kasyna i sklepy niemieckie.
- 1919 Pierwszy dzień obrad Sejmu Ustawodawczego. Wybór na marszałka Sejmu W. Trampczyńskiego większością 165 głosów. Wicemarszałkowie: Moraczewski, Maj, Bojko, Osiecki, Ostachowski.
Zgon znakomitego pisarza Wiktora Gomulickiego, znawcy i niezrównanego odtwórcy dzieł starych Warszawy (ur. 1851).
- 1920 Konferencja państw Porozumienia w Londynie w sprawie ustalenia stosunku do Rosji i Turcji oraz wzajemnego porozumienia się w planach powojennej przebudowy Europy. Obradują przedstawiciele rządów: Anglii, Francji i Włoch.
- 1924 Rozpoczęcie obrad komisji przy Lidze Narodów, powołanej do spraw rozbrojenia.
- 1925 Podpisanie umowy między Rządem Polskim i rządem Stanów Zjednoczonych w sprawie pożyczki dolarowej.
- 1929 Rozwiązanie Sejmu śląskiego dekretem Pana Prezydenta R. P. wobec przekroczenia terminu kadencji. Trwała ona 6 lat, podczas gdy statut konstytucyjny Sejmu śląskiego przewiduje trwanie kadencji na lat 5.
- 1933 Uznanie przez Komitet Dziewiętnastu Ligi Narodów zwierzchnictwa Chin nad Mandżurią.
- 1934 Rozporządzenie represyjne władz litewskich przeciw nauczaniu języka polskiego w domach prywatnych. Ujawnieni w tym przestępstwie rodzice i nauczyciele karani są grzywnami i więzieniem.
- 1938 Zdemolowanie redakcji „Dziennika Wileńskiego” oraz pobicie członków red. i docenta U. S. B. Cywińskiego przez oficerów w Wilnie za artykuł pt. „C. O. P.” znieważający pamięć Marszałka Piłsudskiego. W następstwie docent Cywiński i wydawca dziennika Zwierzynski zostają aresztowani i oskarżeni o znieważenie narodu polskiego.

DOPISKI

15 LUTY	1939 Środa		1940 Czwartek		1941 Sobota	
	w. 6.54	s. 16.48	w. 7.19	s. 17.11	w. 6.54	s. 16.48
	FAUSTYNA, JOWITY			słow. SZCZĘŚLAWA		

1918 Protest Polskiego Korpusu Posiłkowego na Bukowinie przeciw oderwaniu Chełmszczyzny. Po ustaleniu zgodności poglądów wśród oficerów P. K. P., dowództwo postanawia zerwać z Austriakami. Zarządzone zostają ćwiczenia nocne, dla umożliwienia przejścia przez front na stronę rosyjską całego korpusowi. W czasie przeprawy pod Rarańczę Austriacy orientują się w sytuacji. Część korpusu przebiega się z ośrodkiem w reku i rozpoczyna marsz w głąb Rosji. Pozostałych rozbraja Austriacy. Mniej „skompromitowani” odesłani zostają do pułków na front włoski, bardziej „skompromitowani” idą pod sąd wojenny.

Utworzenie P. O. W. z zaboru pruskiego w Poznaniu z komendantem dr Wierzejewskim na czele. Akcja zostaje podjęta około 15.II, i ma na celu zdecydowane i zbrojne wystąpienie przeciw Niemcom na terenie Wielkopolski.

1919 Zakończenie formowania armii polskiej we Włoszech w drugim obozie organizacyjnym La Mandria di Chivasso pod Turynem. Wysłano stąd do Francji 4 pułki wojska, które weszły w skład armii polskiej we Francji. Opiekę nad żołnierzem rotacza turyński komitet „Pro Polonia” z zasłużonym przyjacielem Polski, adwokatem Attilio Begeym na czele. Ogółem z Włoch przybyło do Francji z dwóch obozów 1000 oficerów i 37.000 podoficerów i szeregowych.

Pierwsze starcie oddziałów Dywizji Litewsko-Białoruskiej, sformowanej przez gen. Iwaszkiewicza z bolszewikami na rzece Żelwiance na Kresach Wschodnich.

1923 Obejmowanie przez Polskę przyznanej części „pasa neutralnego” na granicy litewsko-polskiej.

1927 Zerwanie pertraktacji handlowych polsko-niemieckich w Berlinie z winy Niemców, protestujących w ten sposób przeciw wydaleniu przez rząd polski 4 niemieckich dyrektorów z Górnego Śląska.

1930 Otwarcie w obecności Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego największej elektrowni wodnej w Polsce w Żurach na Pomorzu. Elektrownia o mocy 12.000 K.M. i 14 milionach kw. godzin produkcji rocznej uruchomiona została wyłącznie pracą polskich inżynierów i polskich robotników.

1933 Ustawa o zniesieniu kar cielesnych w szkołach byłego zaboru pruskiego.

1934 Podniesienie wzajemne poselstwa polskiego i sowieckiego do rangi ambasady.

1937 Desygnowanie przez Radę Ligi Narodów nowego wysokiego komisarza W. M. Gdańska obywatela szwajcarskiego — dra M. Burckhardta.

1938 Skazanie inż. Doboszyńskiego przez sąd na 2 lata więzienia.

DOPISKI

16 LUTY	1939 Czwartek		1940 Piątek		1941 <u>NIEDZIELA</u> Popielec	
	w. 6.52	s. 16.49	w. 7.17	s. 17.13	w. 6.52	s. 16.49
	JULIANNY, JULIANA				słow. MILADA	

1915 Walki IV armii francuskiej gen. de Cary z III armią niemiecką gen. Eina na polach Szampanii. Walki trwają 4 tygodnie bez decydujących rozstrzygnięć. Niemcy tracą w zabitych 23.000, Francuzi — 69.000. Rannych obie strony liczą przeszło 200.000.

1918 Zaczepne działanie I Korpusu wojsk polskich na Wschodzie przeciw bolszewikom. Prześladowanie „reakcyjnych” wojsk polskich przez Krylenkę znajduje należytą odprawę. Dowództwo korpusu zarządza działania zaczepne, które odejmują bolszewikom chęć do mierzenia sił z żołnierzem polskim. Utarzka pod Osipowiczami, a następnie pod Rohaczewem i Żłobinem likwiduje stosunki „wojenne” między korpusem a znajdującą się w pasie przyfrontowym czerwoną armią.

1919 Wręczenie warunków rozejmowych niemieckiemu sekretarzowi stanu Erzbergerowi przez marsz. Focha. Warunki między innymi zawierają punkt zakazujący prowadzenia jakiegokolwiek akcji zaczepnej przeciw Polsce.

1920 Wyjazd z Paryża Komisji Międzynarodowej do Kwidzyna, dla zorganizowania plebiscytu w Warmii i na Mazurach. Plebiscyt ma zadecydować o przynależności państwowej Warmii i Mazurów. Skład komisji: przewodniczący gen. Pavla (Włochy), hr. de Cherisy (Francja), Beaumont (Anglia), Ida (Japonia).

1923 Przyznanie przez Konferencję Ambasadorów w Genewie prawa zwierzchnictwa Litwy nad Kłajpedą, z zastrzeżeniem autonomii Kłajpedy na zasadach wolnego miasta.

1924 Otwarcie Konferencji Bałtyckiej w Warszawie (Łotwa, Estonia, Finlandia, Polska). Konferencja ma na celu ustalenie wspólnej platformy do poczynan na terenie Ligi Narodów i w stosunkach z Rosją. Przedstawiciele państw ustalają zasadę współpracy wzajemnej dla potrzeb życia gospodarczego i kulturalnego.

1935 Dekret rządu francuskiego o kartach tożsamości wprowadzający obstrzeżenia i utrudnienia dla górników i robotników przybyłych z Polski.

1937 Przybycie po raz pierwszy premiera pruskiego Goeringa na polowanie do Białowieży.

1938 Utworzenie nowego gabinetu w Austrii, w skład którego wchodzi hitlerowcy z Seyss Inquartem, ministrem spraw wewnętrznych, na czele.

DOPISKI

17 LUTY	1939 Piątek		1940 Sobota		1941 Poniedziałek	
	w. 6.60	s. 16.51	w. 7.15	s. 17.15	w. 6.50	s. 16.51
	SYLWINA, PATRYCJUSZA, ALEKSEGO <i>słowa</i> . ŚWIĘTORADA					

- 1915 Zajęcie Czerniowiec przez armię austriacką w wyniku pomyślnych operacji, przeprowadzonych przez II Brygadę Legionową na froncie karpackim.
- 1917 Protest działaczy litewskich z Wilna do władz niemieckich przeciw ustępowi mowy marszałka Tymcz. Rady Stanu — Niemiejowskiemu o misji Polski na Wschodzie.
- 1919 Generalna ofensywa Ukraińców pod Lwowem. Ukraińcy starają się zająć Lwów przed przybyciem delegatów Misji Koalicyjnej Noulensa z Warszawy. Na krótko opanowują tor pod Przemysłem, który kontratakami zostaje odebrany. Misję wita we Lwowie władza i wojsko polskie.
- Aresztowanie w Berlinie Radka Sobelsona, wysłanego z ramienia Sowietów do przeprowadzenia rewolucji w Niemczech. Przewrót wyznaczony na miesiąc marzec w zarodku zostaje zlikwidowany.
- 1924 Objęcie teki ministra spraw wojskowych przez gen. Władysława Sikorskiego po ustępującym ministrze, gen. Kazimierzu Sosnkowskim.
- 1931 Złamanie przez Czechosłowację umowy handlowej o cłach ulgowych przez znaczne podniesienie opłat na importowane artykuły przemysłu polskiego.
- 1935 Zlot Sokółów Polskich w Berlinie po dwuletniej przerwie spowodowanej niekorzystnymi warunkami dla rozwoju i egzystencji związku. Uruchomienie dwóch katedr w Bibliotece Polskiej w Paryżu. Katedry poświęcone są: jedna literaturze polskiej, druga wiedzy o Polsce współczesnej.
- 1937 Przyznanie nagrody literackiej za najlepsze dzieło dziennikarskie miastu Mediolanu (Włochy) dziennikarzom, którzy swego czasu wygłazali wchodzącego na posiedzenie Ligi Narodów Negusa Abisynii — Haile Sellassie.

D O P I S K I

18 LUTY	1939 Sobota		1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Wtorek	
	w. 6.48	s. 16.52	w. 7.13	s. 17.16	w. 6.48	s. 16.52
	SYMBONA				<i>słowa</i> . WIEŁOSŁAWA	

- 1918 Rozpoczęcie marszu wojsk niemieckich w głąb Rosji: — Gen. Eichhorn kieruje armię swoją do krajów bałtyckich, gen. Linsingen — na Wołyń i Ukrainę. Niemcy wspólnie z Austriakami przystępują do realizacji „chlebowego” traktatu pokojowego, zajmując Kijów, a następnie Odessę.
- Śmierć pułkownika Bolesława Mościckiego, d-cy Ulanów Krechowickich, w miejscowości Dub w rejonie Bobrujska. Pułkownik, przekradając się w przebraniu czubaryka do kraju dla nawiązania kontaktu z Radą Regencyjną, napadnięty zostaje i zamordowany przez uzbrojone chłopstwo.
- Proklamowanie przez Krajową Radę Litewską (Taryba) przywrócenia państwa litewskiego ze stolicą w Wilnie. Skład Taryby: A. Smetona, J. Wilejszys, dr S. Szaulis, ks. Staugaitis, S. Narutowicz, dr J. Bazanowicz, ks. Szaulis, S. Kajrys, I. Smigiewicz.
- 1919 Zawieszenie broni na froncie lwowskim przez Polaków i Ukraińców na żądanie delegacji Misji Koalicyjnej przybyłej z Warszawy do Lwowa w osobach: gen. Barthélémy, pika Smytha, Carton de Viarta i kpt. Stabille i Maule. Pertraktacje bez definitywnych rezultatów trwają dwa tygodnie.
- Zawieszenie działań bojowych w Wielkopolsce w związku z przyjęciem przez Niemcy warunków rozejmowych w dniu 16.II, ustalających również zakaz działań zaczepnych przeciw Polsce.
- 1922 Uchwalenie przez Sejm zniesienia Ministerstwa Kultury i Sztuki i przelania zakresu kompetencji na Departament Kultury i Sztuki przy Ministerstwie W. R. i O. P.
- 1923 Obchód 450-lecia urodzin Mikołaja Kopernika.
- 1925 Ogłoszenie tekstu zawartego konkordatu między Watykanem i Rządem Polskim. Konkordat podpisany w Rzymie 10.II, w całości został następnie ratyfikowany przez Sejm i Senat.
- 1930 Zawarcie polsko-niemieckiej umowy zbożowej.
- 1934 Ogłoszenie komunikatu francusko-angielsko-włoskiego, wyrażającego wspólny pogląd 3 państw na niezależność i integralność terytorialną Austrii. Mocarstwa stwierdzają, że w myśl traktatu wersalskiego niezawisłość Austrii musi być obroniona i zachowana.
- 1938 Wybór senatora Stefana Dąbkowskiego na prezesa Koła Parlamentarnego Ozonu.

D O P I S K I

19 LUTY	1939 <u>NIEDZIELA</u>		1940 Poniedziałek		1941 Środa	
	w. 6.46	s. 16.54	w. 7.11	s. 17.18	w. 6.46	s. 16.54
	KONRADA			słowo CZCISŁAWA		

- 1915 Rozpoczęcie przez państwa Ententy działań wojennych przeciw Turcji w Gallipoli. Atak trzech dywizji pancerników angielskich oraz współdziałanie francuskiej floty na obwarowania Cieśniny Dardanelskiej nie przynoszą spodziewanych rezultatów. Po zdobyciu 2 fortów, Koalicjanci tracą nadzieję przełamania od strony morza dzielnej obrony Turków, prowadzonej pod dowództwem oficerów niemieckich.
- 1919 Zajęcie Białegostoku po opuszczeniu miasta przez Niemców. Operację przeprowadza zaniemeńska grupa płk Dziwulskiego w składzie: 4 pułku ułanów, rtm. Nowickiego, 41 pułku Suwalskiego mjr Mackiewicz, artylerii Sulkiwicza i kawalerii T. Kosaka.
- 1921 Zawarcie umowy gwarancyjnej polsko-francuskiej w wyniku bytności Marszałka Piłsudskiego w Paryżu, ustalającej zasady wzajemnej pomocy i obrony zagrożonych terytoriów.
- 1933 Protest ludności m. Gdyni przeciw opublikowaniu w prasie oświadczenia Adolfa Hitlera, iż Pomorze musi wrócić do Rzeszy jako ziemia niemiecka.
Nota Japonii do Ligi Narodów w sprawie uznania niezawisłości i suwerenności Mandżukuo.
- 1934 Śmierć bohaterskiego króla Belgii Alberta I podczas wycieczki w Alpach, Tron obejmuje syn zmarłego Leopold III.
- 1936 Wykrycie aktywnej i szeroko rozgałęzionej antypolskiej nielegalnej organizacji hitlerowskiej na Górnym Śląsku.
- 1937 Przyjęcie na Radzie Ministrów do realizacji projektu o ustroju adwokatury, o zmianie granicy województw oraz noweli do ustawy o znaczeniu wpływów z kar pieniężnych na akcję kulturalno-oświatową w Polsce.

DOPISKI

20 LUTY	1939 Poniedziałek		1940 Wtorek		1941 Czwartek	
	w. 6.43	s. 16.58	w. 7.09	s. 17.26	w. 6.43	s. 16.58
	LEONA			słowo LUBOMIŁY		

- 1915 Wznowienie przez ministra Buriana (Austria) pertraktacji z rządem włoskim pod naciskiem kanclerza Bethmana-Hollwega w sprawie kompensaty terytorialnej za zachowanie neutralności.
- 1916 Pierwsze uderzenie Niemców na Verdun po zastosowaniu mistrzowskiej ostrożności w przeprowadzeniu kilkutygodniowych przygotowań. Rozpoczyna 20-godzinne ostrzeliwanie pozycji przez artylerię niemiecką, po czym 125 dywizji przystępuje do ataku, trafiając wszędzie na nieprzewidziany i nadludzki opór Francuzów, którzy, pomimo kompletnego zaskoczenia, odrzucają Niemców, udaremniając plany rozstrzygnięcia wojny na zachodzie zwycięstwem pod Verdun.
- 1918 Zajęcie Mińska Litewskiego przez wojskowych Polaków przebywających w mieście na czele z Mosiewiczem i Danglem, którzy w przebraniu oficerów niemieckich wydają bolszewikom rozkaz opuszczenia Mińska i tym fortelem opanowują miasto na kilka dni przed wkroczeniem Niemców, wraz z olbrzymim zapasem materiału wojennego.
- 1919 Uchwalenie przez Sejm Małej Konstytucji jako tymczasowej ustawy o organizacji władz zwierzchnich i podziału tej władzy między Naczelnikiem Państwa, Sejmem i Rządem.
Złożenie urzędu Naczelnika Państwa przez J. Piłsudskiego na ręce marszałka Sejmu i ponowne jego powierzenie J. Piłsudskiemu przy jednogłośniejszej aklamacji.
- 1920 Graniczny układ (delimitacyjny) polsko-litewski na podstawie wykreślonej linii Focha.
- 1922 Uchwała Sejmu Orzekającego ziemi wileńskiej w sprawie Litwy środkowej. Sejm postanawia: uchylić moc traktatu litewsko-bolszewickiego z dnia 12.VII 20 r., wcielić bez warunków i zastrzeżeń Litwę środkową do Polski, przekazać Polsce zwierzchność państwową i wezwać Sejm i Rząd Polski do wykonania praw i obowiązków wynikających z uchwały.
- 1931 Ograniczenie emigracji z Polski przez rząd St. Zjednoczonych do 650 osób rocznie.
- 1935 Strajk uczniów polskich w Cieszynie Czeskim, podjęty w celu wyjednania przynajmniej jednego miejsca dla profesora Polaka.
- 1936 Rozwiązanie — z rozporządzenia Rządu — Stronnictwa Narodowego na Górnym Śląsku.

DOPISKI

21 LUTY	1939 Wtorek		1940 Środa		1941 Piątek	
	w. 6.42	s. 16.58	w. 7.07	s. 17.22	w. 6.42	s. 16.58
	FELIKSA I ELEONORY, MAKSYMILIANA słow. ONOSŁAWA					

- 1917 Początek formowania Dywizji Strzelców Polskich w Kijowie. Powstają 4 pułki piechoty polskiej i 2 szwadrony kawalerii, formowanej pod dowództwem gen. Bylewskiego. Kadre formacji stanowi Brygada Strzelców Polskich, przybyłych z frontu do Kijowa. Prócz pułków liniowych sformowany zostaje również pułk rezerwowy w Białogrodzie, który na skutek zbolszewizowania żołnierzy zostaje w przyszłości rozwiązany.
- 1918 Odrzucenie propozycji bolszewickich przez dowództwo I Korpusu w Bobrujsku i prezesa Naczelny Raczkiwicz w sprawie wspólnego działania przeciw Niemcom, podejmującym z Brześcia pochód w głąb Rosji.
- 1919 Przyjazd do Poznania gen. Dupont, przewodniczącego Misji Koaliccyjnej w Berlinie dla ustalenia umowy rozjemczej polsko-niemieckiej w myśl warunków Focha z dnia 16.II b. r., podyktowanych w Trywirze. Rozjem zamyka 51-dniowy okres walk, w których padło 2000 powstańców wielkopolskich, dokumentujących, że Wielkopolska wolności swej nie odzyskała za darmo.
- 1925 Obrady przedstawicieli Rządu Polskiego i niemieckiego w Paryżu przed mieszanym Rozjemczym Trybunałem polsko-niemieckim w sprawach kolonistów zamieszkałych w Polsce.
- 1935 Spuszczenie pierwszego polskiego statku towarowego „Puck” na wody w Newcastle. Statek o pojemności 1500 ton przeznaczony jest do kursu na linię Holandia—Gdynia.
- 1936 Uruchomienie pierwszej w Polsce kolejki linowej na Kasprowy Wierch w Tatrach.
- 1937 Proklamowanie nowego obozu politycznego pod nazwą „Obóz Zjednoczenia Narodowego” (O. Z. N.) drogą radiowej publikacji programu przez twórcę obozu — pik. Adama Koca. Organizacja podjęta zostaje dla skonsolidowania twórczych sił narodu.

DOPISKI

22 LUTY	1939 Środa Popielec		1940 Czwartek		1941 Sobota	
	w. 6.40	s. 17.00	w. 7.05	s. 17.24	w. 6.40	s. 17.00
	KATARZYNY		słow. WRÓCISŁAWA			

- 1919 Złożenie Radzie Czterech (Lloyd George, Wilson, Clemenceau, Orlando) memoriału opracowanego przez polski Komitet Narodowy w Paryżu w sprawie polskich warunków pokojowych. Warunki, granice i motywy podane w memoriale, rozpatrzone zostają przez Komisję Cambona i uznane za słuszne. Sprzeciwia się temu Lloyd George i opierając się na opinii własnego eksperta Dawsona przekonywa Radę Czterech, że żądania Polski sprzeczne są z pokojem „umiarkowanym” i w całości nie mogą być uwzględnione.
- 1920 Przybycie misji Rządu Polskiego w osobach gen. Baranowskiego i kom. Targowskiego do Szanghaju celem roztoczenia opieki i przetransportowanie ocalałych resztek 5-tej Dywizji Syberyjskiej do Polski.
- 1921 Podpisanie konwencji wojskowej polsko-francuskiej.
- 1928 Podpisanie konwencji kolejowej polsko-sowieckiej.
- 1929 Początek debaty w Sejmie nad rewizją konstytucji.
- 1933 Wycofanie z rozporządzenia Senatu Wolnego Miasta Gdańska policji gdańskiej z portu. Generalny komisarz Polski żąda od Rady Portu zorganizowania własnej portowej służby bezpieczeństwa wobec azykanu senatu gdańskiego.
- 1935 Rozwiązanie Volkstagu gdańskiego na wniosek frakcji narodowo-socjalistycznej (hitlerowcy).
- 1938 Przyznanie państwowej nagrody muzycznej na rok 1938 Ludomirowi Rogowskiemu za całokształt działalności muzycznej.

DOPISKI

23 LUTY	1939 Czwartek	1940 Piątek	1941 NIEDZIELA
	w. 6.38 z. 17.02	w. 7.03 s. 17.25	w. 6.38 s. 17.02
	PIOTRA DAMIANA, ROMANY słow. PRZEDZISŁAWA		

**BOJE DYWIZJI
LEGJONOWEJ
RYDZA SMIGŁEGO
NA WILENSZCZYZNI
I ŁOTWIE**

- 1919 Oficjalne uznanie suwerenności i niepodległości Polski, a rządów państwa za legalne przez Republikę Francuską.
Wznowienie przez Czechów przejściowych walk na Śląsku Cieszyńskim.
- 1921 Wizyta ministra spr. zagr. E. Sapiehy w Londynie.
- 1925 Zakończenie konferencji polsko-czechosłowackiej w Ołomuńcu, dotyczącej uregulowania ruchu kolejowego między Polską i Czechosłowacją.

D O P I S K I

24 LUTY	1939 Piątek	1940 Sobota Dzień przestępny	1941 Poniedziałek
	w. 6.36 s. 17.04	w. 7.01 s. 17.27	w. 6.36 s. 17.04
	MACIEJA, SERGIUSZA słow. BOGUSZA		

- 1916 Drugie natarcie Niemców na Verdun. Obrona nie wytrzymuje ataku. Niemcy zdobywają fort Douaumont i wypierają Francuzów z podfortecznych pozycji.
- 1919 Złożenie przez francuskiego posła i ministra pełnomocnego Pralon listów uwierzytelniających w Belwederze. Minister Pralon jest pierwszym posłem państw koalicyjnych, akredytowanych przy Rządzie Polskim.
- 1921 Podpisanie umowy polsko-bolszewickiej o warunkach powrotu Polaków byłego zaboru rosyjskiego, wysiedlonych do Rosji w czasie wojny.
- 1928 Uchwała Rady Ministrów o specjalnym funduszu na cele potrzeb kulturalnych Polski w wysokości 5 milionów złotych.
Powołanie do życia Biblioteki Narodowej rozporządzeniem Pana Prezydenta R. P. Zadaniem Instytucji jest gromadzenie całokształtu pracy umysłowej narodu w dziełach, jako też gromadzenie prac piśmienniczych obcych, odnoszących się do Polski. Przy Bibliotece istnieć ma Instytut Bibliograficzny.
- 1933 Opuszczenie Ligi Narodów przez delegację japońską, wobec nieuznania suwerenności i niezawisłości Mandżukuo oraz przyjęcia w tej sprawie raportu Komitetu Dziewiętnastu przez Nadzwyczajne Zgromadzenie Ligi wszystkimi głosami (R. L. Narodów uznaje zwierzchnictwo Chin nad Mandżukuo).
- 1934 Mianowanie ministrem W. R. i O. P. podsekretarza stanu Ministerstwa Skarbu — Wacława Jędrzejewicza na miejsce brata ministra Janusza Jędrzejewicza, który objął tekę premiera.
Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych polsko-niemieckiego układu o nieagresji.
Przyznanie państwowej nagrody muzycznej zasłużonemu dyrektorowi Piotrowi Maszyńskiemu.

D O P I S K I

25 LUTY	1939 Sobota	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Wtorek
	w. 6.32 s. 17.07	w. 6.59 s. 17.29	w. 6.33 s. 17.07
	WIKTORA, CEZAREGO, FELIKSA słow. SŁAWOBOJA		

- 1916 Ohjęcie obrony zagrożonego Verdun przez gen. Pétain w najkrytyczniejszym dla Francuzów momencie. W myśl rozkazu gen. Joffre'a, iż każdy dowódca najmniejszego oddziału za rozkaz odwrotu pójdzie pod sąd wojenny, gen. Pétain przekształca front atakowanego odcinka w niezdobytą twierdzę.
- 1917 Tajny rozkaz centralnych władz niemieckich do cenzorów na obszarach okupacji o niedopuszczaniu wypowiedzania się w sprawach dotyczących granic przyszłego Królestwa Polskiego, osoby króla oraz przyłączenia Litwy i Wielkopolski do proklamowanego aktem 5.XI Królestwa Polskiego.
- 1918 Umowa dowództwa I Korpusu w Bobrujsku z przedstawicielem d-twa niemieckiego mjrem Wulfenem o nienaruszalności terenu zajętego przez Korpus w ściśle ustalonym trójkącie oraz o neutralności Korpusu i pomocy jego w transportowaniu wojsk niemieckich.
- 1919 Wkroczenie wojsk polskich pod d-twem gen. Latinika do Cieszyna po zlikwidowaniu zaczepności bojowej Czechosłowaków i ustąpieniu ich z miasta. Grupa gen. Latinika w składzie: batalion 7 ppłeg., 9 pp leg. brygady cieszyńskiej i artylerii kpt. Millera, dokonywa defilady przed członkami Rady Narodowej dla Śląska Cieszyńskiego i delegatami Misji Koalicyjnej.
- Uznanie Polski przez Anglię de jure.
- 1924 Pierwszy dzień procesu wytoczonego Adolfowi Hitlerowi i gen. Ludendorffowi w Monachium za zdradę stanu. Hitler skazany zostaje na 5 lat. Ludendorff uniewinniony.
- 1936 Zmiana konstytucji w Estonii na drodze plebiscytu. Za konstytucja w myśl projektu rządowego pada 463.956 głosów przeciwko 146.923. Projekt przewiduje znaczne wzmocnienie władzy wykonawczej.
- 1937 Przyznanie państwowej nagrody muzycznej profesorowi Bolesławowi Woytowiczowi.

DOPISKI

26 LUTY	1939 <u>NIEDZIELA</u>	1940 Poniedziałek	1941 Środa
	w. 6.31 s. 17.08	w. 6.57 s. 16.31	w. 6.31 s. 17.08
	ALEKSANDRA BISKUPA słow. MIROŚŁAWA		

- 1915 Boje II Brygady Legionów pod Jezupolem, Niźniowem i Tłumaczem, w czołowej linii przeciwnatarcia armii austriackiej. Legiony przyczyniają się do wyparcia Rosjan za Dniepr. Złuzowane po walkach wyruszają na wypoczynek i uzupełnienie do Kołomyi.
- 1917 Uruchomienie pierwszych w Polsce kursów lotniczych zapoczątkowujących pracę Polaków w lotnictwie. Przy kursach powstaje Polskie Towarzystwo Żeglugi Napowietrznej, które następnie przekształca się w Ligę Obrony Powietrznej Państwa (L. O. P. P.).
- 1919 Decyzja Najwyższej Rady Państw Ententy o przewiezieniu armii polskiej z Francji do kraju. Zawładomiona Misja Koalicyjna ambasadora Noulensa w Warszawie decyzję przekazuje rządowi polskiemu.
- Złożenie przez gen. Dowbor-Muśnickiego na ręce marszałka Sejmu Skarbcza I Korpusu ocalonego przed Niemcami w złocie, gotówce, papierach wartościowych i zobowiązaniach niemieckich za odkupiony majątek i konie od korpusu. W przeliczeniu suma przewyższa 150 milionów marek.
- 1929 Sejm większością głosów (219 : 136) postanawia postawić ministra skarbu Czechowicza przed Trybunałem Stanu za przekroczenie budżetowe w 1927 i 1928 roku.
- 1932 Przyjęcie przez Sejm opracowanej przez Rząd ustawy o ustroju szkolnictwa i szkolech prywatnych.
- 1935 Uroczyste otwarcie Instytutu polsko-niemieckiego przy Lessing Hochschule w Berlinie.

DOPISKI

27 LUTY	1939 Poniedziałek	1940 Wtorek	1941 Czwartek
	w. 6.29 z. 17.10	w. 6.55 z. 17.33	w. 6.29 z. 17.10
	LEANDRA, ALEKSANDRA, NESTORA słow. WIAROSŁAWA		

- 1917 Powstanie polskiego wojskowego oddziału w Odessie sformowanego przez kpt. Skrzyńskiego przy Związku Wojskowych Polaków. Powstanie oddziału umożliwia polskiej Radzie Bezpieczeństwa obronę interesów ludności polskiej (około 40.000), prześladowanej przez wrogo usposobione przejsiowe władze lokalne.
- 1918 Wycofanie się polskiej załogi Mińska Litewskiego do Bobrujska wobec wkroczenia do miasta wojsk niemieckich. Polacy, w myśl umowy Niemców z dowództwem I Korpusu W. P. na Wschodzie, pozostawiają olbrzymi materiał wojenny zdobyty na bolszewikach.
- 1919 Uznanie Polski przez Włochy de jure.
- 1924 Podjęcie rokowań polsko-niemieckich w Warszawie w sprawie wzajemnego wykonania postanowień traktatu wersalskiego.
- 1927 Uruchomienie stacji radiofonicznej w Krakowie (1 Kw w antenie), stanowiącej pierwszy punkt w budowie planowanej sieci radiofonicznej w Polsce. Sieć obejmie 9 stacji.
- 1933 Spalenie parlamentu (Reichstagu) w Berlinie przez komunistę Luebego. Prezydent Rzeszy zawieszona konstytucję, rząd podejmuje ostateczną i bezwzględną walkę z komunizmem.
- 1936 Ratyfikowanie paktu francusko-sowieckiego przez Izbę Deputowanych w Paryżu większością 353 głosów przeciw 164. Pakt umacnia więzy przyjaźni francusko-sowieckiej i stanowi ważny zwrot w ogólnej polityce europejskiej.
- 1937 Podpisanie układu kontyngentowo-celnego między Polską i Estonią
- 1938 Kongres Stronnictwa Ludowego i wybór na prezes Stronnictwa b. marszałka Sejmu Macieja Rataja.

D O P I S K I

28 LUTY	1939 Wtorek	1940 Środa - Popielec	1941 Piątek
	w. 6.27 z. 17.11	w. 6.52 z. 17.34	w. 6.27 z. 17.11
	ROMANA słow. TWORZYMIRA		

- 1915 Wkroczenie austriackiej armii gen. Böhm-Ermolliego na Ukrainę dla wykonania zawartego traktatu „chlebowego“ w Brześciu, obowiązującego do okazania militarnej pomocy Ukraińcom w walce z bolszewikami.
- Uchwała rady miasta Verdun w sprawie ofiarowania 3 pułkowi armii polskiej we Francji sztandaru, jako „wyrazu hołdu męczeńskiego miasta dla męczeńskiego narodu“.
- 1920 Podjęcie działań zaczepnych armii bolszewickiej na froncie wschodnim dla powstrzymania rozwoju pomyślnych działań wojsk polskich na Wołyniu, Polesiu i Białorusi oraz dla wywarcia nacisku na politykę polską w sprawie wysuniętych przez Sowietów propozycji pokojowych.
- 1925 Zgon pierwszego prezydenta republiki niemieckiej Fryderyka Eberta.
- 1929 Obrona budżetu Ministerstwa Spraw Wojskowych w komisji budżetowej Senatu przez marszałka J. Piłsudskiego i uzyskanie w imię racji konkretnych przywrócenia pozycji skreślonych przez Sejm.
- 1931 Protest Rządu Polskiego przeciw włamaniu się agentów G. P. U. do gmachu poselstwa polskiego w Moskwie.
- 1934 Dymisja naczelnego prokuratora Francji Pressarda w następstwie wykrycia współdziałania jego w wielkiej aferze kryminalnej Stawiskiego. Pressard jest szwagrem byłego premiera Francji Chautempsa zamieszanego w sprawie.
- 1935 Podpisanie w Londynie polsko-brytyjskiego traktatu handlowego.

D O P I S K I

29 LUTY	1939	1940 Czwartek	1941
	w. 6.50 s. 17.36		
ROMANA, MAKAREGO			

1 MARZEC	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sabota
	w. 6.24 s. 17.14	w. 6.48 s. 17.38	w. 6.24 s. 17.14
ALBINA		słowa. BUDZISŁAWA	

DOPIEK

- 1917 Ustąpienie naczelnego wodza armii austriackiej gen. Conrada i objęcie dowództwa przez gen. Arza w związku ze zmianami w wojsku i polityce państwa wprowadzonymi przez nowego cesarza Austrii Karola.
- 1918 Mobilizacyjna odezwa Dowództwa I Korpusu W. P. na Wschodzie do b. żołnierzy i ludności polskiej, wzywająca do stawania pod broń żołnierzy do lat 40, cywilińskich od lat 17 do 25 w terminie do dnia 20 marca — w Bobrujsku.
- 1919 Zajęcie Słonimia przez grupę „Front Szczary”, sformowaną z oddziałów Dywizji Lit.-Białoruskiej pod dowództwem płk. Frey'a, Walki o miasto toczą się kilka dni wskutek usiłowania bolszewików odebrania w przeciwnatarciach tego ważnego punktu strategicznego.
- Pierwsza ustawa Sejmu Ustawodawczego dotycząca zaopatrzenia ludności w drzewo budulcowe i opałowe.
- Otwarcie dla użytku publicznego Pocztowej Kasy Oszczędności z inicjatywy dyrektora Huberta Lindego, byłego naczelnika kasy oszczędnościowej w zaborze austriackim.
- 1920 Przejęcie od ustępujących władz niemieckich kolejnictwa na Pomorzu.
- 1922 Ustalenie tekstu aktu przejścia władzy przez Rzeczpospolitą nad ziemią wileńską na nadzwyczajnym posiedzeniu Rady Ministrów dla przedstawienia i podpisu delegatom Sejmu Orzekającego, mającym przybyć z Wilna do Warszawy na uroczystość złączenia.
- 1925 Rokowania polsko-czeskie w Pradze w sprawie ostatecznego zlikwidowania spornych kwestii przy podziale śląska Cieszyńskiego, Spisza i Orawy.
- 1929 Wprowadzenie ustawy w Jugosławii (król Aleksander) o ochronie państwa. Ustawa określa surowe kary: za należenie do jakiegokolwiek partii politycznej, za propagandę zmiany ustroju, jak również działania w kierunku powaśnienia z krajów stanowiących państwo jugosłowiańskie.
- 1931 Obliczenie przez polskiego astronoma prof. T. Banachewicza orbity nowo odkrytej planety Pluton.
- 1933 Przymusowe wydalenie 470 robotniczych rodzin z Francji, w wyniku zastosowania rozporządzeń pozbawiających polskiego robotnika pracy. Inauguracja magistralnej linii kolejowej, łączącej G. Śląsk z Bałtykiem (N. Herby—Gdynia).
- 1937 Organizacyjny zjazd działaczy społecznych wszystkich miast Rzeczypospolitej w Warszawie. Zjazd kształtuje pierwsze miejskie komórki organizacyjne dla O. Z. N. (Obóz Zjednoczenia Narodowego). Przewodniczy Stefan Starzyński, prezydent m. Warszawy.
- 1938 Zgon Władysława Grabskiego premiera Polski w latach 1920, 1924, 1926, b. ministra skarbu i rolnictwa, odnowiciela Banku Polskiego i sekretarza orderu Białego Orła.
- Zgon Gabriela d'Annunzio księcia de Monte Nevoso, bohatera narodowego Italii i sławnego pisarza włoskiego.

DOPISKI

4 MARZEC	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 6.16 s. 17.24	w. 6.41 s. 17.43	w. 6.16 s. 17.24
	KAZIMIERZA KRÓLA, NESTORA <i>słow. KAZIMIERZA</i>		

- 1917 Konfiskata uchwały Klubu Państwowców Polskich i innych stronnictw przez cenzurę niemiecką. Uchwała domaga się przyłączenia Litwy do Polski.
- 1918 Deklaracja Naczelnej Rady Polskiej Siły Zbrojnej na Wschodzie (Kijów) w sprawie podporządkowania się władzy i rozkazom regentów w Warszawie. Deklarację składa chorąży Raczkiewicz przybyły z Kijowa, którego Rada Regencyjna mianuje swym pełnomocnikiem na Rosję, polecając skoordynowanie wojskowych i cywilnych poczynań Polaków na Wschodzie.
- 1920 Zajęcie Mozyrza i Kalenkowicz przez grupę poleską płk. W. Sikorskiego celem opanowania ważnego węzła komunikacyjnego między południowym i północnym skrzydłem frontu wschodniego. W ciągu kilku dni grupa poleska przy współdziałaniu 14 dywizji płk. Konarzewskiego, nacierającej demonstracyjnie z Bobrujska na żłobin, zdobywa Mozyrz i Kalenkowicze.
- 1926 Przyznanie Gdyni praw miasta Rzeczypospolitej.
- 1928 Wybory do III Sejmu Rzeczypospolitej, w których Blok Bezpartyjny Współpracy z Rządem (B. B. W. R.) zdobywa z 34 list wyborczych 104 mandaty na ogólną ilość 372.
- 1929 Rozpoczęcie obrad Rady Ligi Narodów nad kwestią mniejszości w ujęciu zmodyfikowanym przez zgłoszony z inicjatywy Polski wniosek o rozszerzeniu klauzul o mniejszości na wszystkie narody zarejestrowane w Lidze Narodów (Litwa nie zostaje dopuszczona do obrad).
Objęcie prezydentury Stanów Zjednoczonych przez Herberta Hoovera po Coolidge'u. Hoover obejmując wysoki urząd, w pierwszym przemówieniu podaje do wiadomości państw świata, iż Stany Zjednoczone nie przystąpią do Ligi Narodów.
- 1930 Zniszczenie za pomocą materiałów wybuchowych pomnika powstańców górnośląskich w Bogucicach przez niewykrytych sprawców.
- 1933 Krach finansowy w Stanach Zjednoczonych, powodujący wprowadzenie przez prezydenta Roosevelta moratorium bankowego.
- 1935 Ogłoszenie w Londynie Białej Księgi o zwłekszeniu zbrojeń angielskich wobec wzmocnienia zbrojeń niemieckich.
- 1936 Odrzucenie przez nadzwyczajną komisję Rządu Polskiego projektu baronów węglowych na Górnym Śląsku, dotyczące obniżki płac górników.

D O P I S K I

5 MARZEC	1939 <u>NIEDZIELA</u>	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 6.15 s. 17.21	w. 6.38 s. 17.45	w. 6.15 s. 17.21
	TEOFILA, WACŁAWA, ADRIANA <i>słow. PAKOSŁAWA</i>		

MARSZ II BRIGADY I II KORPUSU przez Ukrainę w r. 1918

- 1919 Generalny atak na Lwów i bombardowanie miasta przez Ukraińców. Grozę sytuacji potęguje eksplozja wagonów z amunicją na dworcu czerniowickim. Powraca okres najcięższych dni obrony z miesiąca listopada roku ubiegłego.
- 1929 Wystąpienie w Sowietach Bucharina, Tumskiego i Rykowa przeciw rządowi Stalina i jego osobie w próbie wywołania antyinstalinowskich gwałtów zarówno wśród ludności cywilnej jak i w armii.
Złożenie projektu nowej konstytucji przez lewicowe kluby sejmowe. Projekt, odzwierciedlający główne postulaty programu socjalistycznego, różni się od projektu złożonego przez B. B. W. R.
- 1933 Wzlot polskich balonistów por. Hynka i Burzyńskiego do stratosfery. Balon polski osiąga wysokość 10 tysięcy metrów. Lot trwa godzinę.
- 1934 Ustanowienie w Brooklinie przez słynną polską zawodniczkę Walasiewiczównę nowego rekordu światowego. 60 metrów Walasiewiczówna uzyskuje w czasie 7,2 sekund.

D O P I S K I

6 MARZEC	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	<i>w. 6.12</i>	<i>s. 17.24</i>	<i>w. 6.36</i>	<i>s. 17.47</i>	<i>w. 6.12</i>	<i>s. 17.24</i>
	RÓŻY, WIKTORA, PERPETUY				słow. WOJŚLAWA	

- 1916 Trzecie wielkie natarcie armii niemieckiej na twierdzę Verdun. Niemcy mobilizują na tym odcinku siły całego środkowego frontu. Gen. Pétaïn gromadzi również 450000-czną armię. Dwa tygodnie trwa walka. Jak stwierdzają lotnicy, dym i gazy pokrywały ziemię warstwą grubości 800 metrów. Wyników decydujących nie osiąga w ciągu tych dwóch tygodni żadna z walczących stron. Niemcy nie mogą zdobyć obronnych pozycji, Francuzi nie są zdolni przełamać zaczepnych działań niemieckich w przeciwnatarciach.
- 1918 Nawiązanie pierwszego kontaktu II Brygady Legionowej po przebiegu się pod Rarańcza (15.II) z oddziałami armii polskiej na Wschodzie w Jarudzie. Brygada w sile 1500 szeregowych i 100 oficerów, klucząc wśród bolszewickich oddziałów i wspierana przez nie jako „zbuntowane wojsko”, nawiązuje pierwszy kontakt z oddziałem kawalerii II Korpusu. Dalszy marsz — do Sorok, gdzie stacjonuje II Korpus armii polskiej na Wschodzie, sformowany z żołnierzy Polaków frontu rumuńskiego armii rosyjskiej.
- 1919 Uznanie Polski przez Belgię de jure.
Obrona sprawy granic Polski na posiedzeniu Komisji polskiej w Paryżu przez R. Dmowskiego.
- 1920 Druga nota pokojowa Sowietów z żądaniem konkretnych odpowiedzi na propozycje z dnia 29.II. Nota wzywa do zawieszenia działań zaczepnych na całym froncie.
- 1928 Przejęcie przez Polskę zbiorów Biblioteki Rapperswilskiej (Szwajcaria) i przekazanie ich Bibliotece Narodowej rozporządzeniem Pana Prezydenta R. P.
- 1929 Zwycięstwo wniosku Rządu Polskiego w Radzie Ligi Narodów w sprawie mniejszości. Kontrprojekt Niemców, wysuwający niezbędność utworzenia specjalnej komisji studiów nad ulepszeniem procedury w sprawach mniejszości oraz żądanie gwarancji Ligi dla tych mniejszości, upada. Rada jednomyślnie wypowiada się za projektem polskim, opartym na honorowaniu suwerenności państw i godzeniu, a nie różnieniu interesów na terenie Ligi Narodów.
- 1932 Zgon biskupa dra Władysława Bandurskiego, wielkiego mówcy i opiekuna duchowego idei legionowej, przyjaciela jej realizatorów od dowódców do szeregowych włącznie. Biskup, wielki patriota, zmarł w Wilnie.
- 1933 Wstrzymanie wywozu złota przez rząd Stanów Zjednoczonych dla obrony pozycji dolara. Rząd obejmuje kontrolę nad operacjami w złocie wewnątrz kraju.
- 1938 Wizyta ministra Becka w Rzymie.

D O P I S K I

7 MARZEC	1939 Wtorek		1940 Czwartek		1941 Piątek	
	<i>w. 6.10</i>	<i>s. 17.26</i>	<i>w. 6.43</i>	<i>s. 17.49</i>	<i>w. 6.10</i>	<i>s. 17.26</i>
	TOMASZA Z AK.				słow. BŁOGOWITA	

- 1918 Podpisanie pokoju odrębnego przez rząd rumuński z państwami centralnymi w Bukareszcie. Presje wywiera ultimatywna nota Czernina (Austria) stawiająca na zawarcie pokoju termin 48 godzin. W razie oporu Czernin grozi użyciem przeciw Rumunii wojska będącego na Ukrainie i obaleniem dynastii.
- 1919 Bohaterska śmierć płk. Leopolda Lisa-Kuli (Jeleńskiego) w walkach pod Torczynem z Ukraińcami. Leopold Lis-Kula, były naczelny komendant P. O. W. na Ukrainie i Białorusi, pomimo młodego wieku oddaje niezapomnianie usługi sprawie polskiej. Naczelnik Państwa Piłsudski w uznaniu zasług mianuje go na kilka dni przed śmiercią pułkownikiem i dowódcą formującego się w Jablonnie pod Warszawą pierwszego pułku Legionowego.
Walki grupy płk. Zielińskiego z Ukraińcami o linię kolejową pod Gródkiem Jagiellońskim. Ukraińcy za wszelką cenę starają się odebrać ten ważny punkt kolejowy, stanowiący jedyny kontakt oblężonego Lwowa ze światem.
Nominacja generalnego delegata rządu polskiego dr Galeckiego na Galicję.
- 1921 Inauguracja nowej polityki gospodarczej w Sowietach (Nep): koncesje na rzecz chłopów, uznanie przedsiębiorczości indywidualnej i prawa wolnego obrotu płodami ziemi.
- 1927 Dziesięciolecie zjednoczenia odrębnych organizacji młodzieżowych: Polskiej Organizacji Skautowej, Junactwa, Związku Harcerstwa Polskiego i Związku Harcerskiego w jedną ogólną organizację „Związek Harcerstwa Polskiego” (Z. H. P.).
- 1929 Zawarcie traktatu przymierza między Litwą a Niemcami w Kownie. Układ traktatu i jego warunki wymierzone są przeciw Polsce.
- 1930 Obchód 80-lecia urodzin prezydenta Czechosłowacji, profesora T. Masaryka. Polska święci uroczystość akademii w salach Rady Miejskiej stolicy w obecności Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego.
- 1932 Zgon Arystydesa Brianda, ministra spraw zagranicznych Francji, znakomitego męża stanu, twórcy koncepcji Paneuropi i jednego z głównych twórców umów lokarneńskich.
Międzynarodowy konkurs pianistyczny im. Chopina w Warszawie, największy z wszystkich dotychczasowych turniejów muzycznych na świecie. Występuje 92 uczestników reprezentujących 19 narodów. Laureatem zostaje emigrant rosyjski z Paryża — Uniński.
- 1933 Protest Senatu Gdańskiego przeciw powiększeniu załogi polskiej w składach amunicji na półwyspie Westerplatte, zarządzonemu w obawie dywersji elementów wywrotowych.
- 1934 Uchylenie przez Radę Ministrów postępowania doraźnego przed sądami powszechnymi we wszystkich sprawach z wyłączeniem szpiegowskich.
Podpisanie w Warszawie protokołu polsko-niemieckiego o likwidacji wojny celnej.
- 1937 Wkroczenie wojsk niemieckich na rozkaz Adolfa Hitlera do zdemilitaryzowanej strefy reńskiej i objęcie jej we władanie Niemiec.

8 MARZEC	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 6.08 s. 17.27	w. 6.31 s. 17.51	w. 6.08 s. 17.27
	JANA BOŻEGO, WINCENTEGO		słowo. MIŁOGOSTA

- 1917 Strajk powszechny i rozruchy w Rosji o rewolucyjnym charakterze. Fabryki w Piotrogradzie i Moskwie stają, robotnicy wylegają na miasto, manifestując przeciw rządowi. Ferment przenika do garnizonów.
- 1918 Objęcie przez Radę Regencyjną zwierzchnictwa nad I Korpusem i wszystkimi oddziałami wojsk polskich na Wschodzie, po ustaleniu z gen. Beselerem uprawnień R. P. w stosunku do wojska. Rada ustala tekst przysięgi, którą następnie przesyła do Bobrujska.
- 1919 Jednomyślna uchwała Sejmu Ustawodawczego o poborze 6 roczników do wojska. Rok 1896—1901.
Opanowanie linii kolejowej przez Ukraińców na odcinku Rodatycze—Bartatów i odcięcie Lwowa. Hr. Skarbek wyrusza samolotem w delegacji o pomoc do Poznania. Sejm uznaje potrzebę podjęcia generalnej rozprawy z Ukraińcami.
- 1922 Podjęcie rokowań handlowych rządu polskiego z Sowietami w Warszawie pod przewodnictwem ministra H. Strasburgera z polskiej strony i Szumskiego ze strony Sowietów.
- 1923 Obsadzenie portu Karlsruhe i Manhelme przez wojska francuskie. w związku z zastosowaniem represji przeciw Niemcom za niedotrzymanie warunków umowy co do terminów płatności odszkodowań wojennych. Francuzi przekraczają Ren i okupują Zagłębie Ruhry.
- 1927 Uchwała Rady Ministrów w sprawie sprowadzenia prochów Juliusza Słowackiego do kraju i złożenia ich na Wawelu. Organizację akcji Rada Ministrów powierza premierowi Bartłowi i ministrowi W. R. i O. P. Dobruckiemu.
- 1934 Podpisanie protokołu polsko-niemieckiego w sprawie zakończenia konfliktu gospodarczego (tzw. wojna celna) i zniesieniu celnych zarządzeń bojowych.

DOPISKI

9 MARZEC	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 6.05 s. 17.29	w. 6.20 s. 17.53	w. 6.05 s. 17.29
	FRANCISZKI		słowo. MŚCISŁAWA

- 1916 Wypowiedzenie przez Niemcy wojny Portugalii wobec zarekwirowania, pod naciskiem W. Brytanii, 35 okrętów niemieckich, znajdujących się w portach Portugalii.
- 1918 Walki polskich oddziałów ochotniczych płk. Skrzyńskiego na ulicach Odessy w obronie ludności miasta przed bolszewikami. Interwencja Polaków jest reakcją na zarządzenie bolszewika Murawiewa wyciecia w pień Polaków i burżujów przed oddaniem Odessy Austriakom. Miasto zadokumentowało wdzięczność specjalnym pismem do dowódcy oddziału, płk. Skrzyńskiego.
- 1919 Przybycie premiera I. Paderewskiego do Paryża dla obalenia krzywdzących Polskę pomysłów Lloyd George'a. Na posiedzeniu Rady Czterech (Wilson, Clemenceau, Lloyd George i Orlando) premier Paderewski uzyskuje decyzję następującą: Gdańsk ma być wolnym miastem pod zwierzchnictwem Polski, w Prusach i na Mazurach plebiscyt. W sprawie granic wschodnich Rada orzeka: „zdobywajcie, co jest waszą własnością”.
- 1922 Konferencja Małej Ententy w Belgradzie (Czechosłowacja, Rumunia, Jugosławia) z udziałem Polski jako gościa. Konferencja ustala wspólną platformę działania w sprawach ekonomicznych, gospodarczych i finansowych na zapowiadzanych w Cannes wielkich międzynarodowych obradach w sprawie odbudowy Europy.
- 1925 Nawiązanie pierwszej komunikacji telegraficznej z Rosją sowiecką. Uchwalenie państwowości Gdańska na 33 sesji Rady L. N. w Genewie.
- 1927 Ustawa o organizacji Zakł. Ub. Społ. woj. śląskiego.
- 1929 Wyjaśnienia ministra skarbu Czechowicza przed komisją budżetową Sejmu w sprawie zarzutu o przekroczenie budżetowe bez zgody Sejmu w roku 1927, 1928. Minister wyjaśnia, że w tym czasie Sejm był prawie nieczynny. Kierując się potrzebami kraju musiał wykonywać zarządzenia premiera.
- 1938 Zapowiedź kanclerza Austrii Schuschnigg'a o konieczności przeprowadzenia plebiscytu w sprawie niepodległości Austrii i wyznaczenie terminu plebiscytu na 13 lutego. Zapowiedź wśród hitlerowców wywołuje silną reakcję przeciw kanclerzowi Schuschniggowi i powoduje przyspieszenie anshlusu.

DOPISKI

10 MARZEC	1939 Piątek		1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Poniedziałek	
	w. 6.04	z. 17.30	w. 6.26	s. 17.55	w. 6.04	s. 17.30
	40 MĘCZENNIKÓW			słow. BOŻESŁAWA		

- 1915** Ofensywa rosyjska na froncie karpackim w odpowiedzi na działania zaczepne armii austriackiej, podjęte dla odsieczy Przemyśla. Gen. Brusilow po 3-dniowych bojach pod Baligrodem łamie front austriacki, udaremniając próbę odsieczy i zmusza Austriaków do walk pozycyjnych. Zaczepne działania armii angielskiej na froncie zachodnim. Gen. French próbuje przełamać pozycje niemieckie pod Neuf-Chapelle, z zamiarem odbicia miasta Lille. Początkowe powodzenie po 3 dniach walki kończy się wstrzymaniem podjętej ofensywy.
- 1918** Uroczystość składania przysięgi na wierność Radzie Regencyjnej według przysłanego tekstu przez wszystkie pułki i oddziały I Korpusu armii polskiej na Wschodzie (Dowborczycy) w Bobrujsku, Bychowie i Żłobinie. Odezwa Komitetu Wykonawczego polskich wojsk frontu rumuńskiego zawierająca wezwanie do połączenia wszystkich korpusów i oddziałów polskich w Rosji, dokonania przemarszu przez Ukrainę za Dniepr i podjęcia walki z Niemcami aż do uzyskania niepodległości. Odezwa wydana jest w Sorokach w związku z przybyciem II Brygady Legionowej Hallera.
- 1919** Narady bolszewików w Smoleńsku nad planem kampanii wojennej przeciw Polsce na północy i południu.
- 1922** Utworzenie nowego gabinetu ponownie przez premiera Ponikowskiego. Pierwszy gabinet z powodu secesji delegacji wileńskiej Sejmu Orzekającego podał się do dymisji. Skład rządu: A. Kamieński (M. S. Wew.), K. Skirmunt (M. S. Z.), dr J. Michalski (M. Skarbu), St. Ossowski (M. P. H.), J. Raczyński (M. Rol.), G. Narutowicz (M. R. P.), L. Darowski (M. P. i O. S.), dr W. Chodźko (M. Zdr.), W. Stesłowicz (M. P. T.), dr J. Wybicki (M. Dziel. Prus.), gen. K. Sosnkowski (M. S. Wojsk.), B. Sobolewski (M. Spraw.), L. Zagórny Marynowski (M. Kom.), M. Rataj (M. Kul. i Sztuki).
- 1924** Uznanie dla Polski na plenarnym posiedzeniu 28 sesji Rady Ligi Narodów w Genewie za pojednawcze stanowisko w rokowaniach polsko-niemieckich w sprawie wykonania postanowień traktatu wersalskiego. Polska pomimo utrudnień ze strony niemieckiej sporne kwestie uzgodniła i umowę z Niemcami zawarła.
- 1929** Przyjęcie korpusu dyplomatycznego w Watykanie po raz pierwszy od roku 1870 w związku z restytucją państwa kościelnego.

DOPISKI

11 MARZEC	1939 Sobota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 6.03	s. 17.33	w. 6.24	z. 17.57	w. 6.03	z. 17.33
	PELAGII, KONSTANTYNA				słow. LUDOSŁAWA	

- 1916** Piąta bitwa nad Isonzo, będąca skrzyżowaniem ofensywy austriackiej i włoskiej. Austriacy działają bez porozumienia z naczelnym dowództwem niemieckim, powodując tą samodzielnnością niezadowolenie sprzymierzeńca. Bitwa ta, jak i wszystkie poprzednie, pomimo wielkich strat dla obu stron, nie daje rezultatów pozytywnych.
- 1917** Zajęcie Bagdadu przez wojska angielskie i walki o Mossul z ustępującymi wojskami tureckimi, sprzymierzeńcami państw centralnych. Zawarcie ugody rosyjsko-francuskiej w wyniku bytności delegacji państw Ententy w Piotrogradzie (29.I). Ugoda dotyczy granic państw po zakończeniu wojny. Rosja przyjmuje formułę swobodnego określenia linii granicznej przez Francję na zachodzie, Francja wyraża zgodę na włączenie wszystkich terytoriów polskich zarówno austriackiego, jak i niemieckiego zaboru do Rosji. Ugoda ta jest ostatnią grą polityczną Francuzów i Rosji.
- 1919** Objęcie przez gen. Iwaskiewicza z rozkazu Naczelnego Wodza, ogólnego kierownictwa nad wszystkimi polskimi grupami i oddziałami walczącymi w Małopolsce Wschodniej przeciw Ukraińcom. Dotychczas akcją tą kierował gen. T. Rozwadowski. Na miejsce gen. Iwaskiewicza dowództwo nad Dywizją Lit.-Białoruską obejmuje gen. Szeptycki. Uznanie przez Rumunię Polski jako państwa suwerennego i niezależnego i rządów jej za legalne.
- 1920** Konferencja państw znajdujących się w stanie wojny z Rosją bolszewicką, zwołana z inicjatywy ministra S. Patka do Warszawy dla omówienia spraw dotyczących zawarcia pokoju z Rosją. Na konferencję przybywają ministrowie spraw zagranicznych Polski, Łotwy, Rumunii. Estonia na kilka dni przed konferencją przystąpiła do bezpośrednich rokowań pokojowych.
- 1922** Podział niemieckiego sukcesyjnego mienia państwowego w Gdańsku. Polsce przypada kolej z terenami, gmach dyrekcji itp. Radzie Gdańska — port i obiekty dróg wodnych.
- 1924** Uchwalenie przez Sejm budowy portu w Gdyni.
- 1929** Zgłoszenie dymisji przez ministra Czechowicza. Motywy: niemożność sprawowania urzędu wobec postawienia go przez Sejm w stan oskarżenia. Mianowanie dra F. Młynarskiego, wiceprezesa Banku Polskiego, członkiem komitetu finansowego Rady Ligi Narodów. O miejsce to ubiegała się Szwajcaria.
- 1930** Przyjęcie umowy warszawskiej polsko-niemieckiej, dotyczącej likwidacji uktadów i zobowiązań z tytułu traktatu wersalskiego na plenum Reichstagu w Berlinie.
- 1938** Zastrzelenie na granicy polsko-litewskiej Stanisława Serafina, żołnierza K. O. P., w czasie pełnienia służby przez pograniczną straż litewską. Odwołanie plebiscytu w Austrii pod presją Niemiec. Kanclerz Schuschnigg ustępuje. Nowy gabinet tworzy wskazany w ultimatum niemieckim minister Seyss-Inquart (hitlerowiec) i kieruje do Rzeszy prośbę o przysłanie wojska dla „przeszkodzenia rozlewowi krwi”. Władzę nad krajem obejmują narodowi socjaliści austriaccy.

12 MARZEC	1939 NIEDZIELA	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 6.57 z. 17.35	w. 6.22 z. 17.59	w. 5.57 z. 17.38
	GRZEGORZA słow. ŚWIATOSZA		

Mapa terenu plebiscytowego na Górnym śląsku.

- 1917** Pierwsze posiedzenie Rady Piotrogrodzkich Deputatów żołnierzy i Robotników w pałacu Taurydzkim (Duma) w Piotrogradzie.
- 1925** Złożenie noty protestacyjnej rządu litewskiego w Watykanie przeciw zawieraniu konkordatu Stolicy Apostolskiej z Polską. Uchwalenie przez Synod Prawosławny wykonywania w cerkwiach hymnu „Boże coś Polskę”.
- 1935** Porozumienie polsko-gdańskie w sprawie budowy obiektów kolejowych: wielkich wiaduktów między Sopotami i Oliwą.
- 1938** Odrzucenie przez Hitlera protestu Angli i Francji przeciw przekroczeniu przez wojska niemieckie granicy Austrii.

13 MARZEC	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 6.56 z. 17.36	w. 6.20 z. 18.01	w. 5.56 z. 17.38
	KRYSTYNY słow. NIECISŁAWA		

- 1918** Odwrót bolszewików z Odessy i zajęcie miasta przez wojska armii austriackiej gen. Böhm Ermolliego. Austriacy ustosunkowują się wrogo do polskich oddziałów wojskowych płk. Skrzyńskiego i Rybińskiego, próbując na drodze pertraktacji rozwiązać oddziały.
- 1920** Militarystyczny zamach stanu w Niemczech generalnego dyrektora Prus Wschodnich z Królewca — Kappa. Kapp wraz z gen. Lüttwitzem wkraczają na czele regularnych wojsk niemieckich do Berlina i obejmują rząd. Prezydent niemiecki Ebert wraz z premierem Bauerem uciekają do Drezna. Do ruchu przyłącza się Reichswehr. Elementy skrajne (spartakowcy) grupują się w Saksonii i Nadrenii. Powstaje wojna domowa trwająca kilka tygodni. W obawie przywrócenia monarchii i powrotu Wilhelma, mocarstwa główne Europy uzyskują od Holandii inwigilację b. ces. Wilhelma II i bawiącego w Amerongen Kronprinza. Marsz. Foch ogłasza pogotowie wojenne. Ruch od wewnątrz zanika tak nagle, jak powstał.
- 1929** Oświadczenie prezesa Najwyższej Izby Kontroli na komisji budżetowej Sejmu w sprawie ministra Czechowicza. Prezes N. I. K. stwierdza, iż dokonane przekroczenie wynosi 562 miliony złotych za rok 1927 i 1928 i opiniuje, że postępowanie ministra uważa za nielegalne. Sejm postanawia pociągnąć ministra do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu.
- 1930** Uchwała Senatu Rzeczypospolitej (w zakończeniu debaty budżetowej) o wyznaczeniu funduszu Kultury Narodowej w wysokości 2.000.000 zł. Wprowadzenie ustawy o wygaśnięciu wszelkich ograniczeń i przywilejów związanych z pochodzeniem, narodowością, językiem, rasą lub religią, istniejących w ustawodawstwie dawnych państw zaborczych.
- 1932** Wybór Hindenburga na prezydenta Rzeszy Niemieckiej. Hindenburg zwycięża w wyborach Hitlera i innych kandydatów większością głosów, nie stanowiącą jednak wymaganej normy. Powoduje to po miesiącu ponowienie wyborów z pomyślnym rezultatem dla Hindenburga.
- 1934** Uchwalenie przez Sejm ustawy o ochronie przed pożarami i innymi klęskami.
- 1936** Likwidacja dyktatury w Jugosławii i przywrócenie znaczenia stronnictw politycznym.
- 1938** Ustąpienie z urzędu prezydenta Austrii Miklasa i ogłoszenie przez rząd Austrii zarządzeń, iż 1) Austria staje się krajem Rzeszy Niemieckiej, 2) armia austriacka wcielona zostaje do armii niemieckiej i składa przysięgę na wierność Hitlerowi, 3) w dniu 10.IV. w sprawie anshlusu wypowiedzie się naród przez tajne i powszechne głosowanie.

D O P I S K I

14 MARZEC	1939 Wtorek		1940 Czwartek		1941 Piątek	
	w. 5.54	s. 17.38	w. 6.17	s. 18.02	w. 5.54	s. 17.38
	MATYLDY, LEONA			słow. BOŻENY		

- 1917 Porozumienie lewicy parlamentu rosyjskiego (Dumy) z mienszewikami w sprawach objęcia władzy, dokonania przewrotu i utworzenia „rządu tymczasowego” przez obalenie caratu.
- 1919 Złożenie przysięgi przez pułki armii polskiej organizowanej we Włoszech w obozie La Mandria di Chivasso pod Turynem. Jest to druga partia formowanych pułków z byłych jeńców armii austriackiej pod kierownictwem kpt. Mariana Dienstl-Dąbrowy. Pierwsza partia w składzie 4 pułków sformowana była w obozie S. Maria i pod koniec 1918 r. została wysłana do Francji
- 1923 Powstanie Polskiego Towarzystwa Walki z Handlem Kobietami i Dziećmi i przekazanie mu przez Towarzystwo Eugeniczne walki z prostytucją.
Przyznanie Polsce Litwy środkowej wraz z Wilnem na Konferencji ambasadorów. Protest Litwy.
- 1924 Przyznanie Polsce przez Ligę Narodów półwyspu Westerplatte jako miejsca wyładunkowego dla polskich materiałów wojennych w w. m. Gdańsku.
- 1930 Podpisanie przez prezydenta Rzeszy Niemieckiej Hindenburga likwidacyjnej ustawy dla uchwał haskich i planów Younga. Ustawy przeszły już przez Reichstag. Podpisanie umów dotyczących Polski Hindenburg odmawia aż do ustalenia, czy zgodne są z konstytucją niemiecką.
- 1932 Uchwalenie przez Sejm ustawy o pełnomocnictwach specjalnych dla prezydenta Rzplitej Polskiej. Wyłączony został spod kompetencji pełnomocnictw szereg spraw przedstawionych w projekcie rządowym.
- 1933 Przyznanie Polsce przez Radę Ligi Narodów prawa do wzmocnienia oddziału wartowniczego na Westerplatte oraz afirmowanie zarządzeń co do policji portowej w Gdańsku w myśl porozumienia między Polską i w. m. Gdańskiem.
- 1934 Uchwalenie przez Sejm ustawy o pełnomocnictwie Prezydenta Rzplitej Polskiej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy.
- 1937 Ogólnopolski zjazd przedstawicieli wsi zwołany do Warszawy przez O. Z. N. (Obóz Zjednoczenia Narodowego). Zjazd otwiera drugi etap organizacyjnej działalności O. Z. N. Przewodniczy gen. Galica.
- 1938 Interpelacja senatora Fudakowskiego u prezesa Rady Ministrów w sprawie zajścia na pograniczu polsko-litewskim w dniu 11 marca. Triumfalny wjazd Adolfa Hitlera do Wiednia.

DOPISKI

15 MARZEC	1939 Środa		1940 Piątek		1941 Sobota	
	w. 5.52	s. 17.39	w. 6.16	s. 18.04	w. 5.62	s. 17.39
	LEONTYNY, KLEMENSA, LONGINA			słow. DŁUGOMIŁY		

- 1917 Przewrót w Rosji. Rewolucja obejmuje miasto i wojsko. Car Mikołaj podpisuje akt abdykacji i zrzeka się tronu na rzecz brata swego, wielkiego księcia Michała.
- 1919 Podpisanie w Warszawie układu rozejmowego polsko-niemieckiego, dotyczącego linii demarkacyjnej i uniezależnienia Wielkopolski od Berlina. (W Poznaniu dnia 2.III. delegacja niemiecka odmówiła podpisu i opuściła miasto, wobec czego wezwana została przez francuską misję wojskową gen. Dupont do podpisania warunków w ciągu 10 dni w Warszawie).
- 1923 Uznanie wschodnich granic Polski przez Radę Ambasadorów. Zalegalizowanie tą drogą stanu posiadania Polski na Wschodzie zamyka zatargi i spory o granice i obszar wywalczonego w ciągu 3 lat państwa. Granica z Rosją uznana zostaje przez zatwierdzenie traktatu pokojowego w Rydze, granica z Litwą — na mocy uchwały Rady Ligi Narodów z dnia 3.II. Galicja Wschodnia w całości zostaje przyznana Polsce z klauzulą wprowadzenia autonomii na tym obszarze. W związku z uznaniem granic, w Paryżu podpisany zostaje przez min. Skrzyńskiego i przedstawicieli Ententy protokół dodatkowy do traktatu pokojowego z roku 1919.
- 1925 Podpisanie traktatu przyjaźni i konwencji handlowej z Persją w wyniku wizyty ministra przemysłowego Yamlna Khaghana w Warszawie.
- 1930 Obniżenie przez Bank Polski stopy procentowej z 8 na 7^{0/0}, zastawów z 9 na 8^{0/0}.
- 1931 Protest posła Rzeczypospolitej w Pradze przeciw atakom prasy czechosłowackiej na osobę Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, I. Mościckiego.
- 1934 Uchwalenie przez Sejm ustawy o obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej.
Rozwiązanie z rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych Rady Miejskiej w Wilnie i mianowanie dotychczasowego prezydenta miasta dra Wiktora Maleszewskiego komisarzem z ramienia Rządu.
- 1935 Wprowadzenie we Francji dwuletniej służby wojskowej wobec wzmocnienia zbrojeń niemieckich.

DOPISKI

16 MARZEC	1939 Czwartek		1940 Sobota		1941 <u>NIEDZIELA</u>	
	w. 5.48	z. 17.42	w. 6.13	s. 18.06	w. 5.48	z. 17.42
	CYRIAKA I TOW.			słowo. OJCOSŁAWY		

- 1916** Podjęcie działań operacyjnych naczelnego dowództwa armii rosyjskiej przeciw Niemcom na północnym odcinku frontu wobec wycofania znacznych sił niemieckich z frontu wschodniego do operacji pod Verdun i na front południowy. Rosjanie zarzucając plan projektowanej ofensywy przeciwaustrackiej podejmują natarcie w rejonie Widge na cały odcinek Narocz — Postawy — święclany. Próby złamania frontu niemieckiego trwają do 23.III.
- 1919** Przybycie delegacji Spisza i Orawy do Paryża w osobach: ks. W. Machaya, P. Borowego i W. Halczyna. Delegacja przybywa do stolicy świata, na własną rękę szukając sprawiedliwości. Orawa i Spisz, na życzenie ludności zajęte początkowo przez wojska polskie, przeszły do Czechosłowacji. Nie godząc się z takim stanem rzeczy ludność góralska wysłała swych delegatów aż do Paryża. Na posłuchaniu u Wilsona delegacja uzyskuje obietnicę przyłączenia tego kraju do Polski. W ostatecznym jednak zatwierdzeniu sprawy życzenia ludności góralskiej przez Radę Najwyższą nie zostały urzeczywistnione.
- 1929** Otwarcie Instytutu Radiotechnicznego w Warszawie.
- 1933** Uchwalenie przez Sejm ustawy o ustroju szkół akademickich w Polsce.
- 1935** Podpisanie w Londynie układu między W. Brytanią i Polską w sprawie zawieszenia spłaty długów reliefowych (nie bezpośrednich) wobec W. Brytanii i Francji, aż do rozstrzygnięcia ogólnych międzynarodowych rozliczeń z tytułu długów wojennych.
Ogłoszenie ustawy przez rząd Trzeciej Rzeszy Niemieckiej o powszechnym obowiązku służby wojskowej. Ustawa określa ilość wojska na 12 korpusów i stanowi moment przełomowy.
- 1938** Narada Pana Prezydenta R. P. z Marszałkiem Śmigłym-Rydzem i członkami Rządu w sprawie stanowiska Polski wobec wydarzenia na granicy polsko-litewskiej z dnia 11 marca.

D O P I S K I

17 MARZEC	1939 Piątek		1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Poniedziałek	
	w. 5.46	s. 17.44	w. 6.11	s. 18.08	w. 5.46	z. 17.44
	GERTRUDY			słowo. ZBIGNIEWA-		

- 1917** Zrzeczenie się praw do tronu wielkiego księcia Michała Aleksandrowicza. Władzę w Rosji obejmuje Tymczasowy Rząd z księciem Lwowem jako przewodniczącym. Rosja staje się republiką, kierowaną przez rząd parlamentarny o zabarwieniu liberalnym. Socjaliści nie mają jeszcze pełnego prawa głosu.
- 1919** Zajęcie Lucka i Pińska przez grupę wojsk polskich gen. Listowskiego. Skład grupy: 34 pp. mjr. Luczyńskiego, oddział partyzancki braci Dąbrowskich oraz Legia Rosyjskich Ochotników.
- 1920** Nota Rządu Polskiego do państw Ententy, informująca o projekcie odpowiedzi Naczelnego Dowództwa na żądania pokoju wysunięte przez bolszewików. Projekt wychodził z założeń dezaneksyjnych w przedwydaniu powstania buforowych państw z obszaru dawnej Rosji i ma na względzie wolność samookreślenia się państwowego przez ludność.
- 1921** Przygotowanie dnia plebiscytu na Górnym Śląsku przez Komisję Międzynarodową: ogłoszenie stanu oblężenia, zakaz organizowania wieców i prowadzenia propagandy na terenie aż do dnia głosowania. W miastach porządku pilnują zbrojne oddziały w pogotowiu wojennym i tanki. Dowódcy dostają nakaz bezwzględnego likwidowania bójek i prób terroru.
- 1922** Podpisanie układu między Polską, Finlandią, Łotwą i Estonią w wyniku II Zjazdu Państw Bałtyckich w Warszawie. Układ wzbudza niepokój rządów sowieckich. Sowiety zapraszają wszystkich reprezentantów państw przybyłych na zjazd do Moskwy na konferencję porozumiewawczą. Zjazdy i konferencje łączą się z przygotowaniem do wielkiej konferencji w Genewie, mającej rozpatrzyć sprawę ekonomiczną i gospodarczej odbudowy powojennej Europy.
- 1930** Dymisja gabinetu prof. K. Bartla na skutek wyrażenia votum nieufności przez Sejm ministrowi Prystorowi. Premier Bartel przedstawia się opinii Sejmu i podaje się do dymisji w pełnym składzie gabinetu. Tworzenie nowego gabinetu powierzzone zostaje marsz. Senatowi Szymańskiemu.
Podpisanie traktatu handlowego polsko-niemieckiego w Warszawie w Radzie Ministrów przez posła Rauchera i ministra Twardowskiego. Traktat zawarty zostaje wobec zlikwidowania różnicy zapatrywań w Reichstagu na poprzednio zawarte między rządami państw umowy (warszawska i haska).
- 1934** Oświadczenie Anglii, Francji i Włoch o konieczności utrzymania niezawisłości Austrii.
- 1938** Wysłanie ultimatywnej noty dyplomatycznej przez Rząd Polski do Kowna z żądaniem nawiązania normalnych stosunków sąsiedzkich i dyplomatycznych do dnia 31 marca. Na odpowiedź udzieloną zostaje 48 godzin czasu. Marszałek Śmigły-Rydz zarządza militarne poparcie żądań polskich przez obsadzenie granicy litewskiej wojskiem polskim, gotowym do przekroczenia granic na wypadek odmowy.

D O P I S K I

18 MARZEC	1939 Sabota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 5.44 s. 17.45	w. 6.08 s. 18.09	w. 5.49 s. 17.45
GABRIELA, ANZELMA, CYRYLLA słow. BOGUCHWAŁA			

- 1917** Taktyczny odwrót wojsk niemieckich na froncie zachodnim między Arras i Soissons, jako manewr konieczny dla związania frontu. Francuzi zajmują opuszczone tereny, zdewastowane i zniszczone umyślnie przez Niemców przed ustąpieniem.
- 1919** Zdobycie Milatyna i Baru (Małopolska Wschodnia) przez Strzelców Wielkopolskich. W pierwszym przeciw Ukraińcom wystąpieniu bojowym, podjętym natychmiast po przybyciu (1 p. S. W.) z Poznania pod d-twem płka Paszkiewiczza. Wielkopolanie przyczyniają się do odebrania toru kolejowego Ukraińcom i nawiązania połączenia ze Lwowem, przerwanego w dniu 8.III.
- 1921** Podpisanie traktatu pokojowego w Rydze w sali Czarnogłowców o godzinie 20 m. 30 przez delegację polską i rosyjską. Traktat wygotowany w 3 egzemplarzach obejmuje 24 artykuły i ustala: zrzeczenie się wzajemne pretensji do terenów leżących poza linią przyjętą przez traktat granicy, zwolnienie Polski z zobowiązań z okresu zaboru, wzajemne poszanowanie suwerenności, zwrot wywiezionych z Polski zabytków, wypłacenie przez Sowiety 30 milionów rubli złotem, rewakuację mienia państwowego, dopuszczenie Rosji do tranzytu przez Polskę i repatriację uchodźców.
- 1923** Uroczysty obchód narodowy w Warszawie i miastach kresowych z powodu przyznania i zalegalizowania wschodnich granic Polski przez Radę Ambasadorów w dniu 15.III.
- 1932** Ustawa o utworzeniu przedsiębiorstwa państwowego „Polski Monopol Tytoniowy”, podporządkowanego Ministerstwu Skarbu. P. M. T. uruchamia do roku 1938 14 wytwórni, 10 zakładów uprawy tytoniu, 36 zakładów sprzedaży, 1 doświadczalny zakład uprawy w Piadykach oraz 5 magazynów surowców z czego 2 zagranicą (Grecja, Bułgaria — miejsca odbioru i ekspertyzy surowców).
- 1934** Podpisanie w Rzymie paktu między Włochami, Austrią i Węgrami, dotyczącego między innymi poszanowania i gwarancji niezawisłości każdego z podpisujących państw.
Represje antypolskie na Śląsku Cieszyńskim. Aresztowanie przez władze czechosłowackie prof. Kulisiewicza i literata Kaszyckiego, odebranie debitu I. K. C. oraz „Nowinom śląskim” (Nowiny wychodzą z Cieszynie polskim).
- 1937** Podpisanie polsko-rumuńskiej konwencji kulturalnej przez ministra oświaty prof. Angelescu w czasie bytności jego w Warszawie. Ministrowi nadano doktorat honoris causa wydziału lekarskiego warszawskiego Uniwersytetu J. P.

DOPISKI

19 MARZEC	1939 <u>NIEDZIELA</u>	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 5.42 s. 17.47	w. 6.06 s. 18.11	w. 5.42 s. 17.47
JÓZEFA OBLUBIEŃCA			słow. BOHDANA

- 1915** Pierwsze imieniny Komendanta Józefa Piłsudskiego na froncie wojennym w Grudzyńnach nad Nidą. Jako niespodziankę oficerowie przygotowują umiłowanemu solenizantowi uroczysty bankiet spartański.
- 1917** Założenie pierwszej szkoły podchorążych sokolstwa polskiego Ameryki Północnej w Cambridge Springs Pa. Sokolstwo, gotowe do wystąpienia czynnego od pierwszego momentu wybuchu wojny i zahamowane w dążeniach swych neutralnością St. Zjednoczonych, wobec ogłoszenia oredzia Wilsona i jego 13-go punktu przystępuje do jawnego działania, uruchamiając pierwszą szkołę podchorążych.
- 1919** Protest Lloyd George'a w Radzie Najwyższej przeciw przyłączeniu Gdańska do Polski, w następstwie którego Gdańsk zostaje ogłoszony wolnym miastem.
Wezwanie Najwyższej Rady Wojennej do Polaków i Rusinów do zawieszenia broni. Odmowa Polski.
Pierwsze działania zaczepne Sowietów przeciw Polsce w myśl uchwały zjazdu Sowietów, iż Polskę nie należy prosić, lecz zmusić do pokoju.
- 1920** Próba czerwonej armii bolszewickiej złamania frontu polskiego na Wołyniu. Postawa 13 Dywizji i działanie 26 pp. likwidują zamierzenia w zarodku. Akcja ofensywna bolszewików wiąże się z żądaniami pokoju, na które dotychczas nie otrzymują odpowiedzi.
Nadanie przez Komisję Wojskową weryfikacyjną tytułu Marszałka Polski Józefowi Piłsudskiemu.
- 1927** Przekazanie do Centralnej Biblioteki sprowadzonych zbiorów bibliotecznych z Rapperswilu (Szwajcaria) na przechowanie jako depozyty do chwili wybudowania gmachu Biblioteki Narodowej. Zarządzenie oparte jest na akcie porozumienia między Marszałkiem J. Piłsudskim jako min. spraw wojskowych i ministrem W. R. i O. P.
- 1933** Konsekracja na biskupa wojska polskiego — proboszcza parafii św. Barbary w Chorzowie, księdza Józefa Gawliny, z nominacji Ojca świętego Piusa XI.
- 1938** Odpowiedź rządu kowieńskiego na notę polską z dnia 17.III. Rząd litewski na nadzwyczajnym posiedzeniu sejmu w Kownie przeprowadza wniosek o przyjęciu ultimatywnych żądań Polski i nawiązaniu normalnych stosunków sąsiedzkich i dyplomatycznych.

DOPISKI

20 MARZEC	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 5.41 s. 17.48	w. 6.03 s. 18.12	w. 5.41 s. 17.48
	PATRYCJUSZA, KLAUDII, ANATOŁA, słow. POLEMIRA		

- 1918 Zatwierdzenie przez ministra Pichona (M. S. Z. Francja) układu zawartego między Polskim Komitetem Narodowym we Francji a prezesem Słowiańskiej Komisji Wojskowej Doummerem i gen. Archinard o organizacji armii polskiej we Francji.
- 1919 Pierwsza poprawka granic Polski na posiedzeniu Rady dziesiątej w Paryżu z inicjatywy L. George'a: korytarz i wolne miasto Gdańsk oddane zostają pod opiekę Ligi Narodów.
- 1920 Przyjęcie przez sejmową komisję spraw zagranicznych 2/3 głosów programu Rządu Polskiego dla rokowań pokojowych z Sowietami. Program ten podany został do wiadomości państw Ententy w dniu 17.III.
- 1921 Plebiscyt na Górnym śląsku na terenie 22 powiatów. Do głosowania dopuszczone zostały również osoby przebywające za granicą i urodzone na śląsku. Niemcom daje to 200.000 głosów przeważnie z pokolenia dawnych urzędników niemieckich na śląsku. Polska uzyskuje emigranckich głosów zaledwie 10 tysięcy. Wypowiedziało się za Niemcami 516.858 oraz 200.000 emigrantów, razem 716.858, za Polską — 469.490 oraz 10.000 emigranckich głosów, razem 479.490 głosów.
- 1922 Otwarcie pierwszego międzynarodowego Kongresu Sanitarnego w Warszawie z inicjatywy Polski. Cel kongresu: walka z groźbą epidemii tyfusu, idącą na Europę od wschodu. Polska budzi czujność Ligi Narodów na niebezpieczeństwo tyfusu plamistego, ogarniającego już całą Rosję i zawleczony przez repatriantów do Polski. Powstają ekspedycje sanitarne i międzynarodowa pomoc do walki z niebezpieczeństwem (Komisja Nansena).
- 1929 Zgon marszałka Francji i Polski gen. Ferdynanda Focha o godzinie 18 w Paryżu. Rada Ministrów rządu francuskiego postanawia dzień pogrzebu uczcić proklamowaniem żałobnej uroczystości narodowej. Hold ten przysługiwał dotychczas tylko 3 wielkim mężom Francji. (Foch urodził się 1851 r. w miejscowości Tarbes w Pirenejach).
- 1932 Rekonstrukcja gabinetu premiera Prystora: inż. S. Ludkiewicz obejmuje tekę ministra rolnictwa i reform rolnych, inż. A. Kühn — ministra robót publicznych, zachowując jednocześnie tekę ministra komunikacji, prof. Władysław Zawadzki mianowany zostaje ministrem bez teki.
- 1936 Uchwalenie przez Sejm ustawy o uboju rytualnym.
- 1937 Symboliczne ścięcie pierwszego drzewa na terenie przyszłego C.O.P.'u.

DOPISKI

21 MARZEC	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 5.38 z. 17.50	w. 6.01 z. 18.14	w. 5.38 s. 17.50
	BENEDYKTA słow. BŁOGOSŁAWA		

- 1915 Wymarsz Legionu Puławskiego (Gorczyński) na front. Legion Puławski podniesiony do etatu batalionu w umundurowaniu rosyjskim z zachowaniem komendy polskiej, wprowadzonej przez dwóch Sokołów z Ameryki: kpt. Trygara i Sułkowskiego, wyrusza na front, gdzie podporządkowany zostaje brygadzie gen. Leśniewskiego w korpusie grenadierów moskiewskich. Zajmuje frontowe pozycje w powiecie koneckim ziemi radomskiej.
- Ofensywa rosyjska w Karpatach. D-ca frontu gen. Iwanow przeprowadza natarcie (armia gen. Brusilowa i gen. Dymitrowa) na pozycje armii austriackiej (Böhm-Ermolliego i Borowitza). Po 9 dniach boju Austriacy ze względów taktycznych cofają linię frontu, powstrzymując ofensywę rosyjską na nowych pozycjach obronnych.
- 1918 Próba rozklinowania armii francuskiej i angielskiej na froncie zachodnim. Naczelne dowództwo niemieckie rozporządzając 192 dywizjami (3.500.000 żołnierzy) przystępuje do generalnej ofensywy. Chodzi o rozbięcie frontu w punkcie połączenia armii francuskiej i angielskiej pod Amiens, a następnie o zepchnięcie Anglików do morza. Uroczymione zostaje 6.000 armat. W pierwszych dniach boju Niemcy niszczą V armię angielską. Na skutek zcepienia się w bojach z armią francuską odstępują od planu „wrzucenia Anglików do morza”.
- 1919 Upoważnienie ministra skarbu przez Sejm do zaciągnięcia zagranicznej pożyczki w wysokości 5 miliardów franków.
Ogłoszenie republiki rad na Węgrzech z Bela Kuhną na czele.
- 1920 Demobilizacja żołnierzy Polaków obywateli amerykańskich w armii polskiej przybyłej z Francji w związku z zawarciem pokoju i wycofaniem się Stanów Zjednoczonych z wszelkich spraw związanych z wojną europejską.
- 1922 Uchwalenie przez Sejm ustawy elektrycznej o wytwarzaniu, rozdzielaniu i wysyłaniu energii elektrycznej w Polsce.
- 1923 Zapoczątkowanie antykatolickiego kursu w Sowietach. Aresztowani niejednokrotnie i pozostawieni na wolności arcybiskup Cieplak, prałat Budkiewicz i 14 księży stawieni są pod sąd. Proces wzbudza niepokój świata katolickiego.
- 1924 Mianowanie ministrem spraw wewnętrznych prokuratora Sądu Apelacyjnego Z. Hübnera po ustępującym ministrze W. Soltańcu.
- 1933 Uchwalenie w dniu otwarcia nowego Reichstagu w Berlinie nadzwyczajnych pełnomocnictw dla Hitlera w wyniku deklaracji jego złożonej w imieniu rządu. Otwarcie Reichstagu dokonywa Hindenburg.

DOPISKI

22 MARZEC	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sabota
	w. 5.35 s. 17.52	w. 5.59 s. 18.18	w. 5.35 s. 17.52
	BAZYLEGO, KATARZYNY, BOGUSŁAWA <i>słow.</i> GODYŚLAWA		

- 1915 Upadek Przemysła. Próby naczelnego dowództwa armii austriackiej okazania pomocy twierdzy nie dają rezultatów. Również zawódza usiłowania przebicia się oblężonych, a gen. Kusmanek zmuszony ostrożnością po zniszczeniu sprzętu wojennego, wysadzeniu fortów i wybiciu koni, oddaje twierdzę oblegającemu gen. Seliwanowowi (119.000 Austriaków idzie do niewoli).
- 1916 Zajęcie przez Niemców na froncie zachodnim pod Verdun, po 7 dniach boju i miesięcznym obleganiu pozycji Avancourt i Malancourt.
- 1918 Represje Niemców w stosunku do korpusu gen. Dowbór-Muśnickiego w Bobrujsku. W imieniu dowództwa frontu niemieckiego przybywa mjr Wuifen z liczną asystą wojskową i zawiadamiając o pozbawieniu Rady Regencyjnej praw do decydowania o losach wojska polskiego na Wschodzie oraz o decyzji zdembilizowania korpusu, dyktuje nowe warunki umowy, anulujące dotychczasowy układ wspólnej okupacji Białorusi.
- 1919 Zapoczątkowanie ruchu faszystowskiego we Włoszech. W Mediolanie grupa Włochów z Benito Mussolinim na czele tworzy organizacje do walki z reżimem socjalistycznym, opanowującym Italię.
- 1921 Oficjalne ogłoszenie wyników plebiscytu na G. Śląsku przez Komisję Międzysojuszniczą. Wynik głosowania daje Polsce 46,30/100 głosów. Jasnym się staje, iż o oddaniu w całość Górnego Śląska jednej lub drugiej stronie mowy być nie może. Polska Komisja Plebiscytowa wykreśla projekcyjną linię podziału, zwaną „linią Korfanteo”. Po 600 latach panowania Niemców rezultat plebiscytu jest triumfem i świadectwem odporności ludu śląskiego.
- 1922 Podpisanie aktu złączenia Litwy środkowej z Polską. Po 20 dniach pertraktacji delegatów Sejmu Orzekającego (10 już podpisało akt 2.III i wyjechało do Wilna) opozycjoniści decydują się złożyć podpisy pod dodatkowym oświadczeniem na akcie, iż składają podpisy w przekonaniu, że Sejm R. P. ustali statut ziem wileńskiej zgodnie z wola ludności tej ziemi.
- 1928 Utworzenie państwowego przedsiębiorstwa Polska Poczta, Telegraf i Telefon w związku z ogólną komercjalizacją urzędów państwowych o charakterze handlowym.
Rozp. Pana Prezydenta R. P. reorganizujące górnicze emer. ubezpieczenie w województwach południowych.
- 1930 Zawarcie konwencji międzynarodowej w Genewie w sprawie taryf celnych i ich stabilizacji.
- 1932 Zamordowanie we Lwowie komendanta policji Czechowskiego przez terrorystów ukraińskich.
- 1933 Rozwiązanie stowarzyszenia „Obóz Wielkiej Polski”.
- 1935 Protest Francji przeciw powszechnej służbie wojskowej w Niemczech. Rząd francuski odwołuje się do Rady Ligi Narodów z żądaniem natychmiastowego zwołania nadzwyczajnego posiedzenia Rady Ligi Narodów poświęconego tej sprawie.

DOPISKI

23 MARZEC	1939 Czwartek	1940 Sabota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 5.32 s. 17.54	w. 5.57 s. 18.18	w. 5.32 s. 17.54
	PELAGII, NIKONA		<i>słow.</i> CZCIMISŁAWA

- 1915 Pomyślnie walki Francuzów w Wożezach. Próby Niemców złamania frontu francuskiego na odcinku górskim, po 35 dniach działań operacyjnych zawodzi. Rozpoczęta w dniu tym ofensywa w Wożezach jest dalszym ciągiem szukania przez gen. Falkenhayna drogi do przełamania zachodniego frontu i najrychlejszego zdecydowania o losach wojny.
- 1918 Patent ces. Wilhelma o uznaniu niepodległego państwa litewskiego. Patent zostaje wydany w następstwie calorocznych zabiegów działaczy litewskich i złożonego na ręce Ludendorfa memoriału w dniu 26.XI 1917 roku.
Kłeska armii francuskiej w trzecim dniu ofensywy niemieckiej pod Amiens. Wojska cofają się pod naporem działań operacyjnych armii niemieckiej. W Kwaterze Głównej powstaje dezorientacja spowodowana brakiem inicjatywy w przeciwdziałaniu.
- 1920 Uchwalenie przez Sejm ustawy o Kasach Chorych (obecnie Ubezpieczalnie Spółeczne).
- 1935 Uchwalenie przez Sejm nowej konstytucji w Polsce. Większością (260 : 130) głosów Sejm przyjmuje nowe podstawy organizacji państwa. Konstytucja wnosi: rozszerzenie władzy wykonawczej Prezydenta Rzplitej Polskiej, skreślenie w prawie wyborczym proporcjonalności i powoływanie senatorów 2/3 z wyboru i 1/3 z nominacji.
Powołanie do życia Państwowej Rady Muzealnej przez Ministerstwo W. R. i O. P. jako instytucji urzędowej do badania potrzeb muzealnictwa polskiego. Rada składa się z 16 członków.
Nota Rządu Polskiego o stanowisku Polski w sprawie niemieckich ustaw o rozbudowie sił zbrojnych Rzeszy i restytucji powszechnej służby wojskowej.
- 1938 Udzielenie agremntu posłowi R. P. w Kownie i posłowi litewskiemu w Warszawie przez prezydentów Republiki Litewskiej i Rzeczypospolitej Polskiej.
Uchwalenie przez Senat ustawy o zniesieniu sądów przysięgłych oraz ustawy o ochronie imienia Józefa Piłsudskiego.

DOPISKI

24 MARZEC	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u> Zmartw. Chr.	1941 Poniedziałek
	w. 5.30 s. 17.56	w. 5.44 s. 18.19	w. 5.30 s. 17.56
	MARKA, TYMOTEUSZA, GABRIELI słow. ZBIŚLAWA		

1916 Zawieszenie wojny łodziami podwodnymi. Storpedowanie statku „Lussex” i ogólne niebezpieczeństwo dla floty handlowej i okrętów pasażerskich państw neutralnych wywołuje katygoryczny sprzeciw Stanów Zjednoczonych, pod wpływem którego Niemcy odstepują od działań zaczepnych na morzu łodziami podwodnymi.

1917 Przystąpienie do organizowania „Związków Wojskowych” przez wojskowych Polaków armii rosyjskiej w następstwie przewrotu rewolucyjnego i proklamowania wolności ludów. Pierwszy „Związek Polaków Wojskowych” powstaje w Piotrogradzie, następnie w Moskwie, w Mińsku Litewskim, w Finlandii, Odessie itp. Według statystyki urzędowej armia rosyjska liczyła wówczas 119 generałów, 20.000 oficerów i 700.000 szeregowych, tzw. katolików (Polaków).

Próby Austrii rozpoczęła rokowań pokojowych na własną rękę z przedstawicielami państw Ententy. Ces. Karol zwraca się do brata swej żony, ks. Sykstusa, z propozycją mediacji między Austrią i Ententą. Gotów jest dać pełną satysfakcję Koalicyjantom. Korespondencja ces. Karola dostaje się do wiadomości Niemców, w związku z tym cesarz Karol udziela wyjaśnień i wycofuje się z zainicjowanej akcji.

1918 Samorzutne objęcie naczelnego dowództwa nad armią francuską przez gen. Ferdynanda Focha. Katastrofa na froncie angielskim i francuskim oraz ogólne rozprężenie na tyłach (zagrożony Paryż) budzą w generale Fochu postanowienie ratowania kraju. Z własnej inicjatywy obejmuje naczelną dowództwo i pod Doullens przystępuje do organizowania obrony najważniejszego punktu frontu w miejscu połączenia armii francuskiej i angielskiej pod Amiens. Oficjalne mianowanie gen. Focha naczelnym wodzem armii francuskiej i wojsk związkowych następuje później.

1919 Powstanie Rady Czterech (Clemenceau, Lloyd George, Wilson, Orlando) na miejsce Rady Dziesięciu. Po ustąpieniu Orlanda w imieniu państw zwyciężczych działała Rada Trzech.

1920 Uchwalenie przez Sejm ustawy o monopolu loteryjnym oraz o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców.

1922 Ratyfikowanie przez Sejm aktu złączenia Litwy Środkowej z Polską.

1929 Wyznaczenie przez Sejm na członków Trybunału Stanu po sprawie ministra Czechowicza, posła S. Thugutta i A. Suligowskiego.

1935 Spuszczenie na wodę w Newcastle statku żeglugi polskiej „Hel”.

1938 Uchwalenie przez Senat projektów rządowych wchodzących w zakres tzw. małej reformy podatkowej (ustawy o podatku obrotowym, dochodowym i o opłatach rejestracyjnych od przedsiębiorstw i zajęć).

D O P I S K I

25 MARZEC	1939 Sobota	1940 <u>PONIEDZIAŁEK</u> Wielkanoc	1941 Wtorek
	w. 5.29 s. 17.56	w. 5.47 s. 18.21	w. 5.29 s. 17.56
	ZWIASTOWANIE N.M.P.		słow. LUDOMIRA

1916 Formowanie nowej polskiej jednostki bojowej przy armii rosyjskiej. Staraniem gen. Szymanowskiego, d-cy 104 Brygady Posp. Rusz., w Bobrujsku zostaje utworzona Brygada Strzelców Polskich z kadr Legionu Puławskiego. Dowództwo nad brygadą obejmuje gen. Ślawoczyński. Batalionami dowodzą: płk Rządkowski, Żeligowski, Frey i Znamierowski. Równocześnie z formowaniem piechoty powstają dwa dywizyjony ułanów pod d-twem płk. Obuch-Woszczatyńskiego, rtm. Butkiewicza i Warakszewicza.

1917 Pierwsza przysięga Polaków żołnierzy armii rosyjskiej o charakterze niepodległościowym. W Czugujewie sformowany samorzutnie z rozkazu rtm. Warakszewicza oddział ułanów, w okresie składania ogólnej przysięgi na wierność rządowi rewolucyjnemu, składa przysięgę według własnego, odrębnego tekstu na walkę o zjednoczenie i niepodległość Polski.

Złożenie przez R. Dmowskiego na ręce ministra Balfoura (W. Brytania) memoriału o konieczności wskrzeszenia Polski Niepodległej z wszystkich trzech zaborów.

1918 Decydujący moment w marszu II Korpusu W. P. na Wschodzie za Dniepr. Po wyruszeniu z Sorok II K. W. P., w składzie którego znajduje się II Brygada Hallera, napotyka na Ukrainie wojska austriackie. W Olgopolu na obradach dowództwa i żołnierzy zapada uchwała o nienawiązaniu pertraktacji z Austriakami i Niemcami, proponującymi podporządkowanie się ich władzy. Dotychczasowy d-ca II Korpusu gen. Stankiewicz i Glass opoują i z garstką żołnierzy opuszczają szereg.

Uchwała Rady Miejskiej Paryża w sprawie ofiarowania pułkowi armii polskiej we Francji sztandaru, aby „uczcić męstwo Polaków z Europy i Ameryki w walkach o sprawę honoru, sprawiedliwości i prawa”.

1919 Obchód ogólnonarodowy 125 rocznicy przysięgi Tadeusza Kościuszki na rynku Krakowa

1923 Skazanie przez Trybunał w Moskwie arcybiskupa Cieplaka i prałata Budkiewicza na śmierć, innych księży na 10 lat więzienia. Wyrok wywołuje protest całej Europy. Bolszewicy po 5 dniach zamieniają karę arcybiskupowi Cieplakowi na więzienie, oblecując przez posła Oboleńskiego w Warszawie ułaskawić również prałata Budkiewicza (obletnicy nie dotrzyмали).

1925 Wystąpienie Lloyd George'a w angielskiej Izbie Gmin o rewizję granic Rzeczypospolitej na korzyść Niemców. Wystąpienie powoduje oświadczenie przedstawiciela rządu Chamberlaina, iż nie solidaryzuje się z wywodami i tezą Lloyd George'a.

1929 Utworzenie pierwszej polskiej placówki konsularnej w południowej Afryce (Kapstadt).

1930 Wystąpienie organizacji niemieckiej Stahlhelmu przeciw prezydentowi Hindenburgowi za podpisanie umowy likwidacyjnej z Polską.

1938 Opuszczenie przez ugrupowania niemieckie w Czechosłowacji koalicji rządowej i wstąpienie gremialne ustępujących do hitlerowskiej partii Henleina noszącej nazwę „Sudeten deutsche Partei”. Ministrowie Niemcy opuszczają gabinet rządu czechosłowackiego.

26 MARZEC	1939 <u>NIEDZIELA</u>		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 5.27	s. 17.58	w. 5.50	s. 18.23	w. 5.27	s. 17.58
	EMANUELA, LUDGERA, TEKLI słow. WIĘCYSŁAWA					

- 1917 Operacje armii angielskiej w Palestynie. Poza terenem Europy Anglia wykazuje duże zainteresowanie krajami mahometańskimi, nad którymi prymat dźierży Turcja. Turcy jako sprzymierzeńcy państw centralnych mają ten prymat stracić. W tym kierunku działa armia i słynny Lawrence. Pierwsze walki pod Gazą nie wróżą przyszłych zwycięstw Anglii. Turcy dzielnie odpierają ataki.
- 1918 Mianowanie brygadiera J. Hallera dowódcą II Korpusu W. P. na Wschodzie przez Radę Naczelną stanowiącą władzę polityczną Korpusu. Prezes Bobicki po przekazaniu dowództwa Hallerowi rozwiązuje Radę przekazując posiadane fundusze do skarbca korpusu. Przekazanie gen. Fochowi naczelnego dowództwa na froncie przez radę wojenną w Doullens. Przedstawiciele rządów decydują się na skoordynowanie działań (dotychczas naczelną dowództwa były niezależne) na propozycję Milnera, min. spraw wojsk. Anglii.
- 1919 Likwidacja Komisji Rządzącej, stanowiącej dotychczasowy rząd dla Małopolski, utworzonej z Komisji Likwidacyjnej dla Małopolski zachodniej i z Tymczasowej Rady Rządzącej we Lwowie. Władzę przejmuje generały przedstawiciel Rządu Polskiego dr Galecki.
- 1922 Rezolucja Rady Ligi Narodów w sprawie emigrantów z Rosji. Władze Konstantynopola, będącego pierwszym etapem i głównym punktem azylu dla emigrantów, żądają odciążenia. Liga Narodów uchwala rozmięczenie Rosjan w krajach słowiańskich (Bułgaria, Serbia, Czechy, Polska) i poleca okazywanie pomocy emigrantom przez wszystkie państwa Europy.
- 1924 Utrata Jaworzyny przez Polskę. Rada Ambasadorów wydaje ostateczną decyzję w sprawie linii granicznej na Orawie i Spiszu, odrzucając wniosek komisji z roku 1922 o przyznanie Polsce całej Jaworzyny.
- 1925 Mianowanie ministrem W. R. i O. P. prof. St. Grabskiego.
- 1930 Próby złamania przesilenia rządowego z dn. 7.III. Marszałek Szymański, wobec nieprzyjęcia przez opozycję sejmową warunków Marszałka Piłsudskiego, składa misję tworzenia gabinetu. Warunki dotyczyły neutralności postów i partii w sprawach personalnych Rządu oraz projektu zawieszenia prac Sejmu na 6 miesięcy.
- 1932 Zawarcie prowizorycznego porozumienia gospodarczego między Polską i Niemcami.
- 1935 Ustawa o premiovej pożyczce inwestycyjnej.

D O P I S K I

27 MARZEC	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	w. 5.24	s. 18.00	w. 5.48	s. 18.25	w. 5.24	s. 18.00
	RUPERTA, JANA DAMAZEGO słow. ŚWIĘTOBOJA					

- 1915 Bankructwo akcji formowania „Legionu Polskiego” pod zaborem rosyjskim. Represje i szykany władz z gen. Engałycczewem na czele zmuszają Komitet Organizacyjny Legionu (powstały 24.I) do ustąpienia i rozwiązania organizacji. Naczelnik organizacji gen. świdziński podaje się do dymisji. Udział społeczeństwa odpada. Ze zwerbowanych ochotników gen. Szymanowski formuje 104 Brygadę pospolitego ruszenia, która ku jesieni zostaje zlikwidowana. Ocalała tylko formacja „Legionu Puławskiego”, złożona z pierwszych ochotników Gorczyńskiego i pod oficjalną nazwą 739 nowoaleksandryjskiej drużyny walczyła w ziemi Radomskiej, a następnie odradzała się w formacjach wojsk polskich tworzonych w Rosji.
- 1919 Jednomyślne uchwalenie przez Sejm sojuszu z państwami Ententy.
- 1920 Odpowiedź Rządu Polskiego na propozycję pokojowe Sowietów. Rząd Polski wyraża zgodę podjęcia rokowań bez zawieszenia broni. Proponuje datę 10 kwietnia i miejsce Borysów dla spotkania się pełnomocników obu stron. Sowiety nie godzą się, żądając rozpoczęcia rokowań w neutralnym jakimkolwiek miejscu (w Estonii), a przede wszystkim na zawarcie rozejmu na całym froncie. Rząd Polski od warunków swych nie odstępuje.
- 1930 Nowy wynalazek twórcy radiofonizacji Europy Marconiego. Marconi na pokładzie swego jachtu „Elektra” aparatem krótkofalowym, przy zużyciu niewielkiej energii elektrycznej, zamyka światło elekrowni miejskiej w Sydney, a następnie zapala tym samym aparatem 3000 lamp na wystawie elektrotechnicznej tego miasta.
- 1933 Ustawa o ubezpieczeniu społecznym (tzw. scalenowa), przeprowadzająca gruntowną reorganizację ubezpieczeń społecznych.
- 1938 Rokowania polsko-litewskie w Augustowie w sprawie przeprowadzenia bezpośredniej komunikacji pomiędzy państwami. Uchwalenie przez Zrzeszenie Asesorów i Aplikantów Sądowych Apelacji Warszawskiej na zjeździe dorocznym paragrafu aryjskiego.

D O P I S K I

28 MARZEC	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 5.22 s. 18.02	w. 5.54 s. 18.27	w. 5.22 s. 18.02
	JANA KAPISTRANA, SYKSTUSA		słow. BOHDANA

- 1916 Przybycie Brygady Strzelców Polskich z Bobrujska na front. Brygada pod d-twem gen. Sławoczyńskiego przydzielona zostaje jako rezerwa Korpusu Grenadierów Moskiewskich pod Baranowiczami i ze względów politycznych nie bierze czynnego udziału w akcji bojowej na froncie. (Obawa sztabu rosyjskiego przed możliwością porozumienia się z Legionami).
- 1917 Deklaracja plotogrodzkiego sovietu Rad Robotniczych i Żołnierskich Deputatów o uznaniu prawa Polaków do odbudowy Polski niezawisłej. Deklaracja powoduje wypowiedzenie się również Tymczasowego Rządu ks. Lwowa w sprawie polskiej (30.III).
- 1918 Przekroczenie Bohu przez II Korpus Wojsk Polskich na Wschodzie pod d-twem bryg. Hallera i marsz w kierunku Humania.
- 1923 Odezwa rządu polskiego do obywateli Kresów Wschodnich z powodu uznania granic wschodnich przez Radę Ligi Narodów.
- 1928 Otwarcie III Sejmu i wybór na marszałka Sejmu posła Ignacego Daszyńskiego, lidera partii P. P. S. Kadencja Sejmu trwa do 30.VII.30. r. Ustawa śląska o zwiększeniu dodatków państwowych od rent.
- 1934 Przyznanie państwowej nagrody plastycznej znakomitemu artyście L. Wyczółkowskiemu.
- 1935 Ustąpienie gabinetu premiera Leona Kozłowskiego. Nowy gabinet tworzy płk. Walery Sławek. Skład gabinetu: Marszałek J. Piłsudski (M. S. Wojsk.), M. Zyndram-Kościałkowski (M. S. Wew.), dr J. Beck (M. S. Z.), dr Wł. Zawadzki (M. Skarbu), Cz. Michałowski (M. Spraw.), W. Jędrzejewicz (M. W. R. i O. P.), J. Poniatowski (M. Rol.), H. Fioyar-Rajchman (M. P. H.), inż. M. Butkiewicz (M. Kom.), J. Paclorowski (M. P. O. i S.), płk. E. Kaliński (M. P. T.).
- 1937 Rozmowy ministra spraw zagranicznych Józefa Becka z ministrem spraw zagr. Francji Delboscem — w Cannes.
- 1938 Podpisanie przez Polskę i Litwę protokołu porozumienia w sprawach komunikacyjnych.

DOPISKI

29 MARZEC	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sabota
	w. 5.19 s. 18.04	w. 5.43 s. 18.28	w. 5.19 s. 18.04
	CYRYLA, EUSTAZEGO		słow. KRZESŁAWA

- 1916 Zwycięskie walki Francuzów pod Verdun w czwartej ofensywie armii niemieckiej, podjętej dla ostatecznego sforsowania francuskiej twierdzy oporu. Gen. Pétain wstrzymuje natarcie, a następnie odrzuca wojska niemieckie odbierając zdobyte ważniejsze pozycje: Avancourt, Malancourt i fort Douaumont. Do pomyślnych operacji przyczynia się artyleria francuska górująca nad artylerią niemiecką.
- 1917 Odezwa tymczasowego rządu rosyjskiego w sprawie polskiej. Książę Lwow (przewodniczący) w imieniu całego gabinetu nowej Rosji uznaje konieczność powstania niepodległego państwa polskiego, związanej unią z bratnią Rosją, wyzwoloną spod reżimu caratu. Cel wzajemnego związku: wspólna walka przeciw naciskowi państw germańskich na narody słowiańskie. Formę swego rządu Polska ustalić ma w stolicy na podstawie powszechnego prawa wyborczego.
- 1930 Zakończenie przesilenia rządowego z dnia 17.III. Pan Prezydent Rzplitej Polskiej powierza utworzenie gabinetu płk. Waleremu Sławkowi. Skład nowego gabinetu: H. Józefski (M. S. Wew.), A. Zaleski (M. S. Z.), Marszałek J. Piłsudski (M. S. Wojsk.), I. Matuszewski (M. Skarbu), S. Car (M. Spraw.), S. Czerwiński (M. W. R. i O. P.), L. Janta-Polczyński (M. Rol.), E. Kwiatkowski (M. P. H.), I. Boerner (M. P. T.), A. Prystor (M. P. O. i S.), A. Kühn (M. Kom.), M. Matakiewicz (M. R. P.).
- Podpisanie umowy przez Rząd Polski ze stoczną okrętową w Anglii na budowę 2 kontrtorpedowców o 2 tysiącach ton wyporności, długości 114 metrów, szerokości 11 metrów.
- 1938 Zgłoszenie żądań autonomii narodowej w ramach Republiki Czesko-słowackiej w Izbie Poselskiej w Pradze przez przedstawicieli ludności polskiej i węgierskiej.

DOPISKI

30 MARZEC	1939 Czwartek		1940 Sobota		1941 <u>NIEDZIELA</u>	
	<i>w. 5.18</i>	<i>s. 18.05</i>	<i>w. 5.40</i>	<i>s. 18.30</i>	<i>w. 5.18</i>	<i>s. 18.05</i>
	KWIRYNA, ANIELI			słowo. SZUKOSŁAWA		

- 1917 Utworzenie Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Rosji. Komisja Likwidacyjna, powołana do dokonania rozdziału kompetencji państwowych Polski i Rosji, jako przejściowa władza (zgoda Tymczasowego Rządu) do spraw polskich na terenie Rosji, podejmuje działalność w Moskwie pod kierunkiem A. Lednickiego.
- 1918 Pierwszy triumf gen. Focha na stanowisku naczelnego dowódcy armii wszystkich państw Ententy. Podjęte przez gen. Focha zarządzenia w Doullens oraz zastosowanie nowej jego metody działań zarówno strategicznych, taktycznych jak i operacyjnych dają nadszpełdzone rezultaty. Armia niemiecka zostaje wstrzymana w pochodzie pod Amiens. Władze się potęczyły skrzydła północnego frontu z potężnym i front francuski znowu sztywnieje w niewzruszonej odporności.
- 1921 Demonstracja kobiet wileńskich przeciw płk. Chardigny, przewodniczącemu Komisji Ligi Narodów do spraw litewsko-polskich w Wilnie. Płk. Chardigny, nie uchylający się od gromadzenia sztucznych dowodów dyskredytujących Polskę i autor wydrukowanego memoriału w sprawie sporu polsko-litewskiego, którego ukazanie się pociągnąć musiało interwencję przedstawicieli Polski przy Lidze Narodów — zostaje obrzucony przez Polki wileńskie jajami.
Konferencja państw bałtyckich w Rydze. Przedstawiciele Łotwy, Estonii, Finlandii, Sowieci i Polski uchwalają skoordynowane działania w kierunku ułatwienia handlu wymiany, tranzytów itp.
- 1925 Odkrycie nowej i nieznanej dotychczas komety przez polskiego astronoma Orkiszka. Kometa zostaje nazwana nazwiskiem odkrywcy.
- 1928 Rokowania polsko-litewskie premiera Waldemara i ministra A. Załęskiego w Królewcu. W związku z wezwaniem Rady Ligi Narodów do dobrowolnego załatwienia sporu polsko-litewskiego i podpisaniem deklaracji w tej sprawie, odbywa się pierwsza próba rokowań w Królewcu, bez rezultatów pozytywnych.
- 1931 Powrót Marszałka Józefa Piłsudskiego z pobytu na Maderze do Polski.
- 1935 Otwarcie Wystawy Sztuki Polskiej w Berlinie w pałacu Pruskiej Akademii Sztuk Pięknych w obecności kanclerza Hitlera.
- 1937 Zgon znakomitego kompozytora polskiego Karola Szymanowskiego w klinice koło Lozany (Szwajcaria). Prochy Szymanowskiego zostają sprowadzone do kraju i pochowane na Skałce.

DOPISKI

31 MARZEC	1939 Piątek		1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Poniedziałek	
	<i>w. 5.14</i>	<i>s. 18.08</i>	<i>w. 5.38</i>	<i>s. 18.32</i>	<i>w. 5.14</i>	<i>s. 18.08</i>
	KORNELII, BALBINY				słowo. DOBROMIRA	

- 1919 Uznanie przez Stolicę Apostolską Polski jako państwa niezależnego a rządów jego za legalne. Nuncjusz papieski msr Ratti w Imieniu Ojca świętego składa list zawiadamiający o uznaniu Polski de jure przez Watykan.
- 1921 Zawarcie gwarancyjnego traktatu polsko-rumuńskiego poręczającego pomoc wzajemną od granicy wschodniej.
- 1922 Wezwanie Sowieci przez Rząd Polski do wykonania zobowiązań traktatu ryskiego. Pomimo upływu roku ani komisja rozrachunkowa, ani rewakacyjna nie została przez Sowieci utworzona. Również nie zwrócili Sowieci ani jednego przedmiotu. Rząd Polski w formie stanowczej wzywa do wykonania traktatu.
- 1923 Rozstrzelanie w więzieniu butyńskim w Moskwie ks. prałata Budkiewicza. Pomimo przyrzeczeń posła Oboleńskiego wyrok zostaje wykonany, jak stwierdzono, wbrew zarządzeniom W. C. I. K., który odłożył sprawę aż do porozumienia się z przedstawicielstwami z granicą. Polecenie wykonania wyroku wyszło od Trockiego, Dzierżyńskiego, Bucharina i Stalina. Przy sekcji zwłok stwierdzono tylko jeden rewolwerowy strzał w tył głowy.
- 1927 Umowa polsko-gdańska o zaprowadzeniu monopolu tytoniowego.
- 1931 Umowa o nieagresji radiowej między Polską i Niemcami.
- 1935 Przyznanie państwowej nagrody plastycznej prof. W. Jastrzębowskiemu.
- 1936 Przedłożenie mocarstwom przez rząd Rzeszy niemieckiego planu pokojowego na miejsce locarneńskiego. Proponują 25-letni pakt nieagresji i powrót do Ligi pod warunkiem przywrócenia praw równości w zakresie kolonialnym.
- 1937 Rozwiązanie Rady Miejskiej miasta Łodzi rozporządzeniem Min. Spraw Wewnętrznych i wprowadzenie rządów komisarskich.
Osiągnięcie pierwszego zrównoważonego budżetu po okresie kryzysu, zapreliminowanego i wykonanego od dnia 1.IV 1936 do 31.VIII 1937 r. przez ministra skarbu Eugeniusza Kwiatkowskiego.

DOPISKI

1 KWIECIEŃ	1939 Sobota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 5.09	s. 18.08	w. 5.31	s. 18.34	w. 5.09	s. 18.08
	HUGONA, TEODORY				słow. ZBIGNIEWA	

- 1915 Ostatnia ofensywa armii rosyjskiej w Karpatach nowomianowanego dowódcy frontu karpackiego, gen. Brusilowa na miejsce gen. Iwanowa. Austriacka jarosławska dywizja zamyka drogę Rosjanom na południe, krzyżując po raz ostatni główne od początku wojny dążenie Rosjan przedostania się przez Austrię do Serbii.
- 1917 Strajk robotników w warsztatach wojskowych i fabrykach w Warszawie, powodujący surowe represje Niemców. Wysyłka do obozów jeńców i aresztowania.
Nadzwyczajny Walny Zjazd Polonii Amerykańskiej w Pittsburgu Pa, w Stanach Zjednoczonych z udziałem I. Paderewskiego.
- 1919 Ogłoszenie stanu wyjątkowego przez Min. Spraw Wewnętrznych na okres 3-miesięczny na terenie b. Królestwa Kongresowego na skutek wzmożonej działalności agentur, strajków i niebezpieczeństwa komunizmu.
- 1922 Zniesienie granicy celnej między Polską i Gdańskiem z utrzymaniem kontroli w zakresie walut, paszportów i towarów akcyzowych w myśl 104 art. traktatu wersalskiego nie przewidującego granicy celnej między Polską i w. m. Gdańskiem.
- 1925 Włączenie przez Ligę Narodów przedstawicielem Niemiec, Austrii, Bułgarii i Węgier regulaminu kontroli wojskowej państw głównych, wobec uchwalenia tej kontroli w stosunku do państw pokonanych.
- 1927 Przejęcie służby meteorologicznej na wybrzeżu morskim — przeniesienie Oddziału Morskiego PIM z Gdańska do Gdyni.
- 1931 Utworzenie Biura Międzynarodowej Wymiany Wydawnictw na skutek nałożenia obowiązku przez M. S. Z. na Bibliotekę Narodową prowadzenia międzynarodowej wymiany książek.
Otwarcie Obserwatorium Aerologicznego P. I. M. w Legionowie — rozpoczęcie systematycznych sondowań wyższych warstw atmosfery.
- 1935 Wizyta min. spr. zagranicznych Anglii Edena w Warszawie.
- 1936 Deklaracja Hitlera w sprawach pokoju i umów lokarneńskich, w której Hitler odrzuca różnorodne programy zmierzające do utrwalenia pokoju w Europie, uzależniając go głównie od zaspokojenia potrzeb życiowych narodu niemieckiego.

DOPISKI

2 KWIECIEŃ	1939 NIEDZIELA		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 5.11	s. 18.10	w. 5.33	s. 18.35	w. 5.11	s. 18.10
	FRANCISZKA A PAULO				słow. LUDOMIRA	

- 1917 Wypowiedzenie wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone po stwierdzeniu ataku „Aztec” i ujawnieniu dążeń polityki niemieckiej do wplątania St. Zjednoczonych w wojnę z Meksykiem. Izba reprezentantów St. Zjedn. 373 głosami przeciw 50 popiera stanowisko prezydenta zastrzegając, iż wojna ma być prowadzona bez związywania się specjalnymi umowami z Ententą.
- 1919 Złożenie listów uwierzytelniających Naczelnikowi Państwa w Belwederze przez ministra pełnomocnego Francji — posła Pralon.
Akces bojowy mahometan w Polsce. Ludność pochodzenia tatarskiego z Rataj-Czardziejskim na czele formuje w Wołkowysku pułk jazdy tatarskiej. Po zaprzysiężeniu na Koran pułk wcielony zostaje do grupy płk. Falewicza.
Przybycie na Syberię misji wojskowej gen. Hallera z Francji. Wojska polskie na Dalekim Wschodzie nie mające kontaktu z krajem otrzymują pierwsze rozkazy przywiezione przez specjalną Misję Armii Polskiej we Francji w osobach: mjr. Okulicza, por. Sierocińskiego i Zakrzewskiego. Misja przyczynia się do poprawy doli żołnierza polskiego na obczyźnie, przez wyjednanie dla Polaków przywilejów u misji francuskiej na Syberii z gen. Janin na czele.
- 1921 Otwarcie pierwszych Targów Poznańskich zorganizowanych z inicjatywy prezydenta miasta Jarogniewa Drwęskiego.
Uchwalenie ustawy o ustanowieniu orderu „Orla Białego” oraz „Odrodzenia Polski”.
- 1925 Demonstracje antypolskie w Sowietach przed konsulem w Mińsku Litewskim w związku z aresztowaniem ks. Ussasa. Proces odbył się 15.IV. w Leningradzie.
- 1928 Mianowanie Henryka Grubera, dyrektora Urzędu Ubezpieczeń, prezesem P. K. O., największej finansowo-obrotowej instytucji państwowej.
- 1931 Rozbudowa magistrali węglowej Katowice—Gdynia. Dla rozszerzenia wywozu i możliwości transportowych, Polska uzyskuje miliard franków pożyczki na rozbudowę magistrali komunikacyjnej.
- 1937 Rozwiązanie stowarzyszeń akademickich na Uniwersytecie J. P., Politechnice i S. G. W. Minister W. R. i O. P. rozwiązuje stowarzyszenia: Związek Narodowy Polskiej Młodzieży Radykalnej, Młodzież Wszechpolską, Związek Polskiej Młodzieży Demokratycznej i Legion Młodych w myśl ustawy o szkołach akademickich, występującej przeciw działalności organizacji o charakterze politycznym. Jednocześnie zawieszona zostaje przejściowo działalność stowarzyszeń samopomocowych na tych uczelniach.

DOPISKI

5 KWIECIEŃ	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 5.02 s. 18.15	w. 5.26 s. 18.41	w. 5.02 s. 18.15
	WINCENEGO FER.		słow. BOŻYWOJA

- 1918 Nominacja brygadiera J. Hallera general-porucznikiem. Naczelne Dowództwo wojsk polskich na Ukrainie (gen. Osinski), działające w porozumieniu z Radą Regencyjną, zatwierdza wybór na d-cę Korpusu dokonany w Olgopolu i mianuje brygadiera general-porucznikiem. W celu zmylenia tożsamości swej osoby, w poszukiwaniach prowadzonych przez Austriaków i Niemców na terenie Rosji, gen. Haller występuje odąd pod nazwiskiem Mazowieckiego.
- 1919 Antypolskie ekscesy komunistyczne w Pińsku. Żydzi Pińska, korzystając z podjętej wyprawy wojska dla oczyszczenia okolicznych wsi z bolszewików, napadają na słabą liczebnie załogę. Mjr Łuczyński udaremnia groźnię zapowiadającą się rewoltę. Żydzi idą pod sąd. 37 zostaje skazanych na rozstrzelanie. Wykonanie wyroku odbija się głośnym echem w Sejmie i na całym świecie, powodując przybycie do Polski specjalnej komisji senatora Morgentau'a z Ameryki.
- 1920 Odroczenie pertraktacji na 17.IV. w sprawie bolszewickich propozycji pokojowych, wobec nieustępliwości stron co do miejsca mających się odbyć rokowań, oraz odmowy Rządu Polskiego zawieszenia broni w okresie rokowań.
- 1932 Konferencja Anglii, Francji, Włoch i Niemiec w Londynie w sprawie poprawy katastrofalnej sytuacji finansowej i gospodarczej Austrii, Grecji, Węgier i Bułgarii.
- 1934 Podpisanie prolongacyjnych protokołów o nieagresji między Sowiekami, Estonią, Łotwą, Litwą. Termin wygaśnięcia paktów przesunięty zostaje do 1945 roku.
- 1935 Oficjalny protest Polski na wystąpienia Göringa i Goebbelsa w Gdańsku. Polska podkreśla, iż stan faktyczny w m. Gdańska musi pozostać niezmienny na zawsze.
- 1937 Otwarcie komunikacji lotniczej między Polską i Palestyną.
- 1938 Ustanowienie straży pożarnych organami obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w zakresie akcji przeciwpożarowej.

DOPISKI

6 KWIECIEŃ	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 5.00 s. 18.18	w. 5.24 s. 18.34	w. 5.00 s. 18.18
	OLESTYNA, WILHELMA		słow. ŚWIĘTOROBA

- 1916 Zarządzenie niemieckich władz okupacyjnych o przymusowym zgłaszaniu zapasów żywności przez osoby prywatne i stowarzyszenia dla sekwestru. Zwolnione są od sekwestru zapasy w ilości 6 pudów kartofli, 10 funtów strączków, 10 funtów cukru, 8 funtów masła, 6 funtów sioniny, 5 funtów mydła na osobę. Za nieujawnienie lub fałszywe zgłoszenie grozi konfiskata żywności bez odszkodowania i grzywna.
- 1917 Konferencja Rady Wojennej państw Ententy w Compiègne w sprawie zarządzeń nowego naczelnego dowódcy, gen. Nivelle, ujawniającego niepokojącą aktywność w prowadzeniu działań zaczepnych i zdecydowanego na wywołanie ostatecznej i rozstrzygającej bitwy. Rada Wojenna postanawia przy pierwszej okazji usunąć generała z N. D., uważając, iż w ten sposób zapobiegnie katastrofie.
- 1918 Rozwiązanie pułku Strzelców Polskich im. Bartosza Głowackiego, jedynej polskiej formacji wojskowej w Moskwie, zorganizowanej przez płk. K. Majewskiego i ppłk. Podgórskiego. Na skutek starań polskich komunistów, grupujących się przy Komisariacie do spraw polskich, następuje aresztowanie oficerów i dowódców pod zarzutem działania na niekorzyść rewolucji.

DOPISKI

7 KWIECIEŃ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 4.58 s. 18.20	w. 5.21 s. 18.45	w. 4.58 s. 18.20
	EPIFANIUSZA, DONATA, RUFINA		słow. PRZESŁAWA

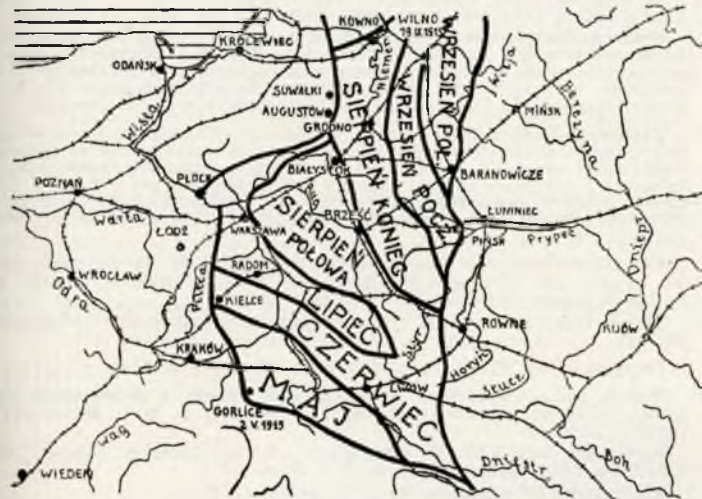

Marsze i boje I Brygady w 1914 roku.

- 1918** Rewia II Korpusu W. P. na Wschodzie w Humaniu w przemarszu przez Ukrainę za Dniepr.
- 1935** Przemianowanie ulicy Exterior Street na Marie Curie Avenue w New Yorku staraniem Klubu Amerykańskich Obywateli pochodzenia polskiego.
Wybory do Senatu Gdańskiego spowodowane przez hitlerowców w celu uzyskania większości i ustabilizowania swych wpływów na rządy Gdańska. Hitlerowcy uzyskują 600/8 (139.423 głosów) (mniej, niż określa wymagana większość). Polacy 8.924 głosy, co równa się 2 mandat.
- 1937** Powołanie specjalnej Komisji Kontroli Cen przy Radzie Ministrów. Przewodniczącym komisji mianowany zostaje wiceminister opieki społecznej Wincenty Jastrzębski.

DOPISKI

8 KWIECIEŃ	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 4.56 s. 18.21	w. 5.19 s. 18.46	w. 4.56 s. 18.21
	DYONIZEGO		słow. RADOŚLAWA

Zagony 5-miesięcznej ofensywy niemiecko-austriackiej na ziemiach Polski w roku 1915.

- 1918** Otwarcie na Kapitolu w Rzymie Kongresu Uciśnionych Narodów przez Państwa Centralne zwołanego na skutek zainteresowania się państw Ententy losami obywateli Niemiec i Austrii pochodzenia słowiańskiego. Kongres uchwała formowanie armii z jeńców wojennych narodowości polskiej, czeskiej i słowackiej.
- 1929** Otwarcie Międzynarodowej Konferencji Inwalidów Wojennych w Warszawie.
- 1933** Protest Związku Polaków w Niemczech przeciw antypolskim gwałtom, stosowanym na śląsku Opolskim. Protest wysłany zostaje na ręce Hitlera.
- 1934** Zgon Władysława Skoczylasa, znakomitego grafika i artysty malarza. Skoczylas piastował urząd dyrektora Departamentu Sztuki i był profesorem Akademii Sztuk Pięknych.
- 1938** Upadek skrajnie lewicowego gabinetu Bluma we Francji, spowodowany odrzuceniem przez senat jego inflacyjnych projektów finansowych. Nowy rząd tworzy Daladier wypowiadając wojnę działalności i wpływom komunistów we Francji.

9 KWIECIEŃ	1939 NIEDZIELA Zmartwych. Chr. w. 4.54 z. 18.23	1940 Wtorek w. 5.16 z. 18.48	1941 Środa w. 4.54 z. 18.23
	MARII KLEOFASOWEJ słow. DOBROŚŁAWA		

- 1918** Wybory do Rady Stanu na obszarach obu okupacji — austriackiej i niemieckiej. Do walki o mandaty staje 21 stronnictw politycznych. Podporządkowanie się I Korpusu W. P. na Wschodzie rozkazom gen. Beselera głównego dowódcy Polskiej Siły Zbrojnej. Podporządkowanie zadokumentowane zostaje oświadczeniem pisemnym gen. Dowbór-Muśnickiego w następstwie konferencji w Brześciu nad Bugiem z pełnomocnikami Rady Regencyjnej — J. Radziwiłłem i min. Steckim.
- 1922** Unifikacja Wielkopolski i ziemi pomorskiej. W związku z likwidacją ministerstwa b. dzielnicy pruskiej w Poznaniu odbywa się zamknięcie działalności urzędów, które miały za zadanie przeprowadzenie gospodarczego i administracyjnego zjednoczenia dzielnicy tej z Polską. Naczelnik Państwa przesyła podziękowanie za przeprowadzenie unifikacji głównym działaczom: drowi Wybickiemu, Z. Seydzie, drowi Wachowiakowi.
- 1935** Przyznanie nagrody Towarzystwa Przyjaciół Polski F. Francastie za książkę pt. „Pologne pittoresque”. Książka uznana zostaje za najlepszą pracę zagranicznego pisarza o Polsce. Układ francusko-sowiecki przewidujący zawarcie paktu wzajemnej pomocy.
- 1936** Uchwała Rady Ministrów o Funduszu Obrony Narodowej.
- 1938** Proces doc. Cywińskiego i red. Zwierzyńskiego o znieważenie Narodu Polskiego. Cywiński skazany zostaje na 3 lata, Zwierzyński uniewinniony. Ogłoszenie dnia 9.IV. po wsze czasy „Dniem wielkich Niemiec” dla uczczenia faktu połączenia Austrii z Rzeszą. Mianowanie 80 członków Rady Naczelnej O. Z. N. Ustawa o ulgach podatkowych dla określonych inwestycji, podejmowanych w Centralnym Okręgu Przemysłowym, oraz na Kresach Wschodnich i niektórych na terenie całej Polski.

DOPI SKI

10 KWIECIEŃ	1939 PONIEDZIAŁEK Wielkanoc w. 4.52 z. 18.24	1940 Środa w. 5.14 z. 18.50	1941 Czwartek w. 4.52 z. 18.24
	MAKAREGO, EZECHIELA, MICHAŁA słow. GORYŚŁAWA		

- 1917** Pierwszy przyfrontowy zjazd wojskowych Polaków armii rosyjskiej w Ręczycy w związku z odezwą nowego rządu rosyjskiego i ogólną zmianą kursu w sprawie polskiej. Zebrani delegaci uchwalają zwołanie ogólnego Zjazdu wszystkich polskich związków wojskowych rozrzuconych na froncie, dla stworzenia polskiej jednostki bojowej do walki z militarystem pruskim.
- 1921** Dekoracja m. Płocka orderem Virtuti Militari przez Naczelnika Państwa na placu Floriańskim, w obecności przedstawicieli rządu i miasta z prezydentem Michalskim na czele, za bohaterską obronę w czasie inwazji bolszewickiej.
- 1931** Konferencja rolnicza państw Europy w Rzymie, na której ustalone zostaje, iż Polska stoi na czele państw rolniczych Europy środkowej.
- 1932** Utworzenie Unii Związków Pracowników Umysłowych w Polsce przez połączenie Centralnej Organizacji Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych i Polskiej Konfederacji P. U.
- 1934** Wzajemne podniesienie poselstw Polski i Sowietów do rangi ambasad. Pierwszym ambasadorem Polski w Moskwie zostaje min. Łukasiewicz, Sowietów — Jakub Dawtian w Warszawie.

DOPI SKI

11**KWIECIEŃ****1939**
Wtorek

w. 4.48 z. 18.27

1940
Czwartek

w. 5.12 z. 18.52

1941
Piątek

w. 4.48 z. 18.27

LEONA PAPIEŻA

słowo. JAROMIRA

Ruchy frontu na Ukrainie w wyprawie kijowskiej.

- 1922 Międzynarodowa konferencja przedstawicieli wszystkich państw w Genul, zainicjowana przez mocarstwa zwycieskie dla uporządkowania ekonomicznego zycia Europy powojennej. W konferencji uczestniczą Sowiety i Niemcy. St. Zjednoczone wysylają tylko obserwatora. Sowiety i Niemcy wchodzą w ścisly kontakt ku niezadowoleniu inicjatorów zjazdu.
- 1925 Zgon generała broni Zygmunta Zielińskiego, zasłużonego bojownika o wolność Polski.
- 1931 Protest Rządu Polskiego przeciw antypolskim wystapieniom urzędowych czynników sowieckich.

12**KWIECIEŃ****1939**
Środa

w. 4.46 z. 18.28

1940
Piątek

w. 5.10 z. 18.53

1941
Sobota

w. 4.46 z. 18.28

JULIUSZA, WIKTORA

słowo. LUBOSŁAWA

- 1918 Anulowanie przez rząd ukraiński republiki ludowej pod naciskiem Niemców i Austriaków umowy z dowództwem wojsk polskich na Ukrainie z dnia 3.IV. o pomocy i prawach przemarszu II Korpusu przez Ukrainę za Dniepr, powodujące zatrzymanie marszu II Korpusu pod Kaniewem.
- 1920 Przybycie gen. Henrysa do Polski w charakterze doradcy wojskowego, wyznaczonego przez marsz. Focha dla współpracy z Naczelnym Dowództwem, w kierunku zadośćuczynienia potrzebom militarnym i organizacyjnym armii polskiej.
- 1922 Wybór do podkomisji politycznej, odbywającej się Konferencji Międzynarodowej w Genul, polskiego ministra spraw zagranicz. Skirmunta.
- 1931 Wycieczka delegacji przemysłowców polskich do Moskwy dla zwiedzenia ważniejszych ośrodków przemysłowych.
Zarządzenie Rządu Polskiego o 15% obniżce płac urzędników państwowych w wyniku deficytu budżetowego.
- 1932 Ustalenie legalności wojny chemicznej i bakteriologicznej. Komitet do spraw chemicznych Konferencji Rozbrojenkowej zwraca się z zapytaniem do rzeczoznawców, czy istnieją podstawy prawne do zakazu prowadzenia przez państwa wojny chemicznej i bakteriologicznej. Rzeczoznawcy po długich badaniach opiniują, iż nie ma takich podstaw i wojna zarówno chemiczna jak i bakteriologiczna uważana być musi za wojnę legalną.

DOPISKI

13 KWIECIEŃ	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u> Zmartw. Chrystusa
	w. 4.44 s. 18.30	w. 5.07 s. 18.55	w. 4.44 s. 18.30
	HERMENEGILDY słow. PRZEMYSŁAWA		

1918 Wezwanie władz Ukraińskiej Republiki Ludowej do rozformowania polskiego oddziału wojskowego w Odessie w przededniu wkroczenia Austriaków do Odessy. Dowódca płk Skrzyński odmawia, grożąc użyciem broni na wypadek zastosowania przemocy.

Wymordowanie oddziału polskich ułanów (III K.W.P.) w Niemirowie. Chłopi ukraińscy, podburzeni przez stacjonujących w okolicy Austriaków, napadają na oddział. Wobec zbrojnego oporu wchodzi w pertraktacje i po zawarciu układu o bezpiecznym opuszczeniu terenu po złożeniu broni, napadają na bezbronnych i wymordowują.

Uchwała miasta Belfort we Francji w sprawie ofiarowania IV P. S. P. armii polskiej we Francji sztandaru, aby żołnierze Polacy „walcząc pod nim mogli pomścić swoją ojczyznę i okrucieństwa popełnione przez Niemców”.

1919 Wymarsz sformowanych Dywizji Legionowych z Jabłonny do działań bojowych na front. Uformowane przez specjalny inspektorat pierwsze 2 Dywizje Legionowe w obozie w Jablonnie, początkowo przez por. A. Koca, a następnie kpt. Kruszewskiego, wyruszają pod Lidę do wyprawy na Wilno.

1923 Nadanie marsz. Francji gen. Fochowi na wniosek ministra S. W. tytułu Marszałka Polski przez Prezydenta Rzplitej Polskiej i zaproszenie do Polski na uroczystość wręczenia buławy.

1924 Przybycie arcyb. Cieplaka z Sowieców do Warszawy po zwolnieniu go z więzienia w wyniku starań Rządu Polskiego i Watykanu.

1933 Zgon ministra poczt i telegr., Ignacego Boernera, legionisty, oficera Komendy Strzelców z 1914 r.

1934 Ustawa Stanów Zjednoczonych, zabraniająca udzielania dalszych pożyczek państwom nie wywiązującym się z zobowiązań.

1935 Zakończenie trzydniowej Konferencji w Stresie, odrzucającej koncepcje sowieckiego paktu wschodniego i powodującej powstanie frontu angielsko-francusko-włoskiego, przeciw łamaniu traktatów przez Niemcy.

1938 Wykluczenie posła Wojciecha Budzyńskiego z O. Z. N. przez gen. Skwarczyńskiego za naruszenie karność organizacyjnej.

DOPISKI

14 KWIECIEŃ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 <u>PONIEDZIAŁEK</u> Wielkanoc
	w. 4.42 s. 18.31	w. 5.05 s. 18.56	w. 4.42 s. 18.31
	WALERIANA, JUSTYNA		słow. MYŚLIMIRA

Mapa podziału Wielkopolski na Okręgi wojskowe z wykazem walk powstańczych w poszczególnych miastach.

1918 Oficjalne ustanowienie jednolitego dowództwa armii koalicyjnej i objęcie przez gen. Ferdynanda Focha Naczelnego dowództwa nad wszystkimi walczącymi po stronie Koalicjantów armiami sprzymierzonymi.

1919 Sejm nauczycielstwa wszystkich dzielnic Polski w Warszawie. Reprezentanci 34.000 nauczycieli polskich pod przewodnictwem prof. Jana Kasprzowicza ze Lwowa obradują po raz pierwszy nad organizacją i pracą wychowawczą nowego pokolenia wyzwolonej Polski. W pierwszym dniu prezydium wysłał depeszę do premiera Clemenceau z żądaniem przyłączenia Gdańska, Mazurów, Śląska, Spisza i Orawy do Polski.

Wypad załogi oblężonego m. Lwowa na rozkaz nowego dowódcy, gen. Jędrzejewskiego, podjęty celem zabezpieczenia miasta od pocisków w okresie zbliżających się świąt wielkanocnych. Ukraińcy ustępują. Obrońcy Lwowa uruchamiają obronne reduty na rogatkach.

1924 Wprowadzenie reformy walutowej ministra Władysława Grabskiego.

15 KWIECIEŃ	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 4.41 z. 18.32	w. 5.03 z. 18.58	w. 4.41 z. 18.32
	ANASTAZJI		słowa WACŁAWA

- 1915 Ześrodkowanie działalności Naczelnego Komitetu Narodowego (N.K.N.) w Piotrkowie. Komitet uzyskuje dla departamentów swoich stałe miejsce azylu i prawo działania na obszarze okupowanym przez Austrię. W okupacji niemieckiej działalność N. K. N. jest zakazana. Wydawnictwa i pisma są „szwarcowane”. Piotrków staje się ośrodkiem pracy propagandowej N. K. N. Departament Wojskowy pod kierunkiem płk. Władysława Sikorskiego rozwija akcje werbunkową. Pierwsza Brygada prowadzi własną niezależną działalność organizacyjną i werbunkową pod kierunkiem Komendanta J. Piłsudskiego.
- 1917 Rozpoczęcie generalnej ofensywy gen. Nivelle (naczelny dowódca) na froncie zachodnim atakiem nad Aisne'a. W łączności z Anglikami uruchomione zostają do boju 1.500.000 żołnierzy, 3.500 dział i 200 tanków. Według przedstawionych planów i intencji nowego naczelnego dowódcy akcja podjęta zdecydować ma o losach wojny; kończy się klęską wśród stopniowo wzrastających niepowodzeń.
- 1919 Wyjazd z Francji do Polski gen. Hallera oraz sztabu Armii Polskiej w związku z zakończeniem pertraktacji o przetransportowaniu armii polskiej przez Niemcy. Ogółem przetransportowanych zostaje do I.VI. 5 pełnych dywizji. W ciągu pół roku Francja zobowiązuje się utrzymywać wojsko na swoim etacie.
- Rozwiązanie Komitetu Narodowego w Paryżu w związku z ukonstytuowaniem się delegacji polskiej z R. Dmowskim na czele na Kongres Pokojowy oraz uznaniem przez mocarstwa Ententy rządu polskiego w Warszawie.
- 1920 Wyjazd ocalonych resztek 5 Dywizji Syberyjskiej do kraju, które z portu Dalren na Dalekim Wschodzie na statku „Jarosław” wyruszały do Polski. Jest to sformowany w Charbinie 7.II oddział żołnierzy i oficerów, którzy przebili się pod Krasnojarskiem i nie kapitulowali przed bolszewikami.
- 1921 Ratyfikowanie przez Sejm traktatu pokojowego zawartego w Rydze 18.III. między Polską i Sowiecami.
- 1922 Rozwiązanie ostateczne sprawy Górnego Śląska uchwałą Rady Ambasadorów na orzeczenie Komisji Calondera w sprawie podziału. Polsce przypada obszar 3221 km kw. zamieszkałych przez 1.000.125 ludności. Zastrzeżony zostaje samorząd dla tej dzielnicy z własnym sejmem oraz licznymi wyodrębnieniami administracyjnymi i gospodarczymi na lat 15.
- 1930 Podniesienie taryfy celnej na artykuły importowane z Polski do Niemiec. Rząd niemiecki wydaje ustawę wbrew podpisanej konwencji handlowej, co wywołuje tzw. wojnę celną między Polską i Niemcami.
- 1931 Abdykacja króla Alfonsa XIII, zwycięstwo czynników republikańskich w Hiszpanii. Katalonia proklamuje niezależną republikę.
- 1932 Przekazanie zbiorów Biblioteki Włlanowskiej, ofiarowanych narodowi przez hr. A. Branickiego Bibliotece Narodowej w depozyt. Zbiory zawierają 30.069 druków, 449 rękopisów, 18.260 rycin, 1488 map, 307 nut, 138 nut w rękopisie.

D O P I S K I

16 KWIECIEŃ	1939 NIEDZIELA	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 4.38 z. 18.35	w. 5.01 z. 19.00	w. 4.38 z. 18.35
	MERCELIANA		słowa NOSISŁAWA

- 1917 Przybycie Lenina do Rosji przy współdziałaniu Niemców, którzy dla posiadania na terenie Rosji zdecydowanych zwolenników pokoju (rząd tymczasowy nie wyrzekł się ani Koalicjantów, ani wojny) pomagają Leninowi i 32 jego towarzyszom w przedostaniu się z Szwajcarii do Rosji. Zainteresowanie i pomoc wydają w ciągu roku požądane dla Niemców rezultaty. Bolszewicy w początkach władzy najbardziej prześladowają zwolenników wojny.
- Powstrzymanie przez Niemców ofensywy gen. Nivelle pod Soissons i Reims na zachodnim froncie, spowodowane zastosowaniem nowej taktyki bojowej przez Niemców, polegającej na przerzuceniu walk poza okopy i rozbijaniu sił atakujących przez przygotowane i umocnione poza linią frontu gniazda obrony wewnętrznej.
- 1919 Zdobyte Lidy przez grupę wojsk gen. Lasockiego. O świcie 41 pułk suwalski mjr Mackiewicz uderza na miasto i po całonocnej oraz nocnej bitwie wypiera bolszewików. Wieczorem tego dnia przybywa Naczelnik Państwa i, rozmawiając z walczącymi wśród ognia karabinowego, potęguje waleczność żołnierza. Po zajęciu miasta Naczelne Dowództwo podejmuje wyprawę na Wilno.
- 1922 Traktat sowiecko-niemiecki w Rapallo. Zwołana konferencja do Genewy dla Rosji i Niemiec kończy się wynikiem konkretnym. Zawarty zostaje pod bokiem Ententy traktat, anulujący wszelkie wzajemne dotychczasowe pretensje Niemiec i Sowieców oraz ustalający warunki współpracy ekonomicznej i politycznej obu państw.
- 1923 Zwycięstwo polskiego zespołu jeździeckiego w Nicei (Włochy) w składzie: płk. Zahorskiego, mjr Rummla i por. Królikiewicza.
- 1931 Przeciwpolskie zmuszają general. komisarza, ministra Strasburgera do próby o dymisję, umotywowaną brakiem możliwości obrony Polaków przed samowolą nacjonalistów niemieckich. Wpływa to na Senat, który ukrocza agresywność demonstrantów. Minister Strasburger pozostaje.
- 1935 Przyjęcie przez Ligę Narodów na sesji nadzwyczajnej odwołania się Abisyrii w sprawie zatargu włosko-abisyńskiego i skargi Francji przeciw zbrojeniom się Niemiec.

D O P I S K I

17 KWIECIEŃ	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 4.35 z. 18.37	w. 4.59 z. 19.02	w. 4.35 z. 18.37
	ANICETA, ROBERTA		słowa. KRASISŁAWA

1918 Druga próba N. Dowództwa niemieckiego ostatecznego rozprawienia się z Anglikami we Flandrii. Wstrzymane przez Focha usiłowania niemieckie do złamania frontu pod Amiens przerzucone zostają na Flandrię. Gen. Foch, przewidując operację, z góry przygotowuje przeciwdziałanie pod Ypres, gdzie ofensywa niemiecka z olbrzymimi dla nich stratami zostaje zahamowana.

Mobilizacja chłopów ukraińskich przeciw oddziałom III Korpusu. Po udanej akcji pod Niemirowem, chłopów ukraińskich mobilizują się i w sile 15.000 osadzają Polaków pod Gniewanem. Po krwawych utarczkach, dzięki nadejściu pomocy płk. Lindego i interwencji Austriaków, zawarty zostaje rozejm i osaczone oddziały polskie wycofują się do Winnicy, gdzie naczelne dowództwo nad nimi obejmuje płk. Rummel.

Pierwsze zetknięcie się II Korpusu W. P. na Wschodzie z oddziałami wojsk niemieckich pod Mironówką i próba rozbrojenia udaremniiona stanowczą postawą i gotowością bojową żołnierza polskiego.

1919 Generalna ofensywa dowódcy frontu małopolskiego gen. Iwaszkiewicza wszystkimi oddziałami wojsk i grup na Ukrainie obiegających Lwów. Załoga miasta równocześnie podejmuje operację wypadową. Natarcia gwałtowne z jednej i drugiej strony wprowadzają konsternację do szeregów ukraińskich. Wojska ukraińskie cofają się na całym froncie. Pierścień pęka. Oddziały pułku wielkopolskiego, gen. Konarzewskiego, pierwsze wkraczają do oswobodzonego miasta.

1920 Nota Sowietów do państw Ententy o interwencję w sprawie zawarcia pokoju z Polską, wobec upływu drugiego terminu wyznaczonego na przedwstępne porozumienia i nieustępliwości Polski. Cziczeryn zwraca się do mocarstw z wezwaniem o niedopuszczenie do rozbitcia pertraktacji z powodu nieporozumień o wybór miejsca na rokowania.

1926 Zjazd polsko-niemieckich towarzystw Przyjaciół Pokoju w Warszawie.

1935 Rezolucja Rady Ligi Narodów w sprawie zbrojeń niemieckich. Nadzwyczajne posiedzenie uchwała ogólne potępienie jednostronnego odrzucenia zobowiązań międzynarodowych. Zobowiązania niemieckie dotyczą zbrojeń tylko w ramach określonych przez Ligę Narodów.

1938 Uroczysta kanonizacja bł. Andrzeja Boboli w bazylice św. Piotra w Rzymie w obecności tysięcznej rzeszy patników przybyłych z Polski.

D O P I S K I

18 KWIECIEŃ	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 4.33 z. 18.39	w. 4.56 z. 19.03	w. 4.33 z. 18.39
	APOLONIUSZA, BOGUMIŁA		słowa. GOŚCISŁAWA

1918 Degradacja oficerów Polskiego Korpusu Posiłkowego na żołnierzy. Stu oficerów P. K. P., rozbrojonych pod Rarańczą i osadzonych w obozie koncentracyjnym w Dulffalwie, otrzymuje zbiorową degradację na żołnierzy i rozkaz udania się na front włoski. Druga grupa osadzona w Marmaros-Siget z powodu pochwylenia z bronią w rękę oczekuje na rozprawę w więzieniach (zdrada stanu).

1919 Zajęcie Nowogródka przez grupę mjr Zawistowskiego. Wezwanie Niemców przez państwa Ententy do stawienia się w Paryżu w dniu 25 kwietnia dla przyjęcia ustaleń przez Kongres Pokojowy z Clemenceau na cele warunków pokojowych.

Przybycie pierwszych pułków armii polskiej z Francji i uroczyste powitanie gen. Hallera w Warszawie.

1921 Powołanie do życia Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej.

1922 Uroczystość objęcia we władanie ziemi wileńskiej przez Rząd Polski. Akt przyjęcia podpisują Naczelnik Państwa, premier Ponikowski, gen. Mokrzecki, ministrowie i dyrektorowie Komisji Rządzącej: (dawny Tymczasowy Rząd Litwy Środkowej) prymas Dalbor i gen. Żeligowski.

1926 Uruchomienie pierwszej stacji radiofonicznej w Polsce (Warszawa) o mocy 1 K. W. w antenie.

1932 Deklaracja Hitlera w sprawie granic Polski. W Bytomiu na zjeździe partii Hitler wygłasza mowę deklarując, że skoro dojdzie do władzy, dążeniem jego będzie cofnięcie granic na wschodzie i zachodzie do stanu z roku 1914.

1933 Wysłanie przez Mussoliniego projektu paktu „czterech“ (Anglia, Francja, Włochy, Niemcy) dla utworzenia Dyrektoriatu w sprawach Europy.

1934 Wydalenie Trockiego z Francji za udział w akcji politycznej na rzecz „czwartej międzynarodówki“.

Przedłożenie przez Litwinowa ministrowi Barthou projektu paktu wschodniego w Genewie, opartego na zasadach umów lokarneskich o gwarancjach. Pakt staje się fundamentem aliansu sowiecko-francuskiego i wnosi rozdźwięk do stosunków między Polską i Francją.

D O P I S K I

21 KWIECIEŃ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 4.27 z. 18.43	w. 4.50 z. 19.09	w. 4.27 z. 18.43
	ANZELMA słow. DROGOMIŁA		

- 1921 Przewrót w Turcji. Zgromadzenie Narodowe uchwała konstytucję.
- 1925 Zamach w Bułgarii. Wywrotowi działacze komunistyczni, po zamordowaniu gen. Gleorgiewa i zamachu nieudanym na króla, dokonują przy pomocy materiałów wybuchowych zburzenia katedry sofijskiej. Głnie 150 osób, 400 rannych. Sobranije ogłasza stan oblężenia.
- 1929 Zgon ks. prałata Józefa Londzina, zasłużonego działacza śląskiego dla sprawy polskiej, senatora i burmistrza m. Cieszyna.
- 1931 Włec polskiej młodzieży akademickiej w Warszawie w obronie praw obywateli polskich w Gdańsku, w związku z antypolskimi ekscesami nacjonalistów niemieckich.
- 1934 Zjazd delegatów Związku Legionistów pod przewodnictwem gen. Gality w Warszawie.
- 1938 Wystąpienie ze „Służby Młodych“ i zerwanie z Ozonem „Związku Młodej Polski“ z Jerzym Rutkowskim na czele. Postępowanie, uznane za nielegalne przez kierownictwo Ozonu, powoduje wykluczenie z szeregów organizacji solidaryzujących się członków z J. Rutkowskim oraz przekazanie kierownictwa Związku Młodej Polski mjr Galinatowi, przewodniczącemu Służby Młodych O. Z. N.

DOPISKI

22 KWIECIEŃ	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 4.25 z. 18.45	w. 4.48 z. 19.11	w. 4.25 z. 18.45
	BOTERA, KAJUSA słow. STRZYŻYMIRA		

- 1915 Pierwszy atak gazowy w wojnie światowej. Atak przygotowany został na 15.IV do zastosowania w ofensywie na północnym froncie angielskim. Warunki atmosferyczne pozwalają dopiero po 7 dniach zastosować nową broń. O godz. 6 wieczorem na pozycjach IV armii niemieckiej księcia Albrechta pod Ypres kierownik chemicznego oddziału i płk Bauer ze sztabu N. Dowództwa przystępują do uruchomienia aparatów na odcinku 6 km. W tym pierwszym ataku zagazowanych zostało 15.000 żołnierzy, z których zmarło 5.000. Ze względu na trudności w stosowaniu i niebezpieczeństwo dla własnej armii, gazów nie używano zbyt często. Natarcie pod Ypres trwało do końca miesiąca i pomimo użycia morderczej nowej broni, pozycje angielskie nie zostały przełamane.
- Przybycie na front do Małopolski Wschodniej cara Mikołaja dla podniesienia ducha armii i wzmoczenia rusyfikacji.
- 1918 Blokowanie bazy wyjściowej niemieckich łodzi podwodnych. Dla udaremnienia działalności łodziami podwodnymi, wyrusza 62 bojowe jednostki morskie floty angielskiej do zablokowania portów w Zeebrügge i w Ostendzie. Zeebrügge udaje się zablokować tylko częściowo. Atak na Ostendę zawodzi.
- 1919 Odezwa Naczelnika Państwa do mieszkańców byłego W. Księstwa Litewskiego w związku z zajęciem Wilna. Naczelnik Państwa zawiadamia ludność o stworzeniu Zarządu Cywilnego na Litwie (J. Osmołowski) i przyjęciu zasady rozwiązania wewnętrznych spraw narodowościowych bez gwałtu ze strony Polski. Odezwa wydana jest w języku polskim i litewskim.
- 1920 Podpisanie umowy pokojowej Rządu Polskiego z rządem Ukraińskiej Republiki Ludowej. Traktat wykreśla granice na Wołyniu, pozostawiając wolne granice na wschodzie. W imieniu Ukrainy podpisuje min. spraw zagranicznych, Lewicki, z upoważnienia premiera rządu — ministra Mazepy.
- 1934 Dwudniowa wizyta min. spr. zagr. Francji Barthou w Polsce i audiencja ministra u Marszałka J. Piłsudskiego w Belwederze.
- 1935 Podpisanie przez Pana Prezydenta R. P. i Rząd nowej konstytucji z dnia 23.III.

DOPISKI

23 KWIECIEŃ	1939 NIEDZIELA		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 4.22	s. 18.47	w. 4.45	z. 19.12	w. 4.22	s. 18.47
	WOJCIECHA, JERZEGO				słowo. WOJCIECHA	

1920 Koncentracja wojska polskiego na pograniczu Ukrainy. W związku z przygotowaniami do wyprawy kijowskiej, gromadzone są na pograniczu wojska polskie. Do Związka przybywają: Dywizja Legionowa gen. śmigłego-Rydzka i gen. Berbeckiego z Baranowicz, tworzą one III armię. W Równem formuje się II armia gen. Listowskiego. I armia na północy (gen. Szeptycki) szykuje operacje demonstracyjne na Witebsk. Na południu gen. Iwaszkiewicz i gen. Jędrzejewski łącznie z Ukraińcami przygotowują działania na Jampol, Bar i Lityń.

Zawarcie przez Rząd Polski układu prowizorycznego z Gdańskiem. W imieniu Gdańska występuje wysoki komisarz L. N., sir Tower. Układ ma na celu zbliżenie Polski i Gdańska na platformie zagadnień ekonomicznych.

1924 Otwarcie wielkiej, o wszechświatowym rozgłosie Wystawy Imperium Brytyjskiego w Wembley.

1934 Protest lewicy przeciw kongresowi narodowców hiszpańskich, skupionych w „Akcji Ludowej” Gil Roblesa, posła do kortezów. Dla poparcia protestu ogłoszony zostaje strajk powszechny w Madrycie.

1935 Podpisanie przez Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego nowej konstytucji, uchwalonej przez Sejm w dniu 23.III.

Rozszerzenie pełnomocnictw Pana Prezydenta R. P. z głosem decydującym w sprawach państwowych.

1937 Spotkanie kanclerza Austrii — ministra Schuschnigga z Benito Mussolinim w Wenecji. Schuschnigg, kontynuujący prace Dolfussa w kierunku utrzymania niezawisłości Austrii, szuka oparcia, jak i jego poprzednik, w autorytecie włoskiego wodza narodu.

DOPISKI

24 KWIECIEŃ	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	w. 4.20	s. 18.49	w. 4.43	s. 19.14	w. 4.20	s. 18.49
	FIDELISA, JERZEGO ŚW.				słowo. JURIA	

1916 Powstanie irlandzkie w Dublinie. Prowizorycznym prezydentem Irlandii zostaje obwołany jeden z przywódców powstania — Pearce. Niezawisłość trwa zaledwie tydzień. Wojsko angielskie tłumy rewolte. Prezydent Pearce podpisuje akt poddania się. Główny filar powstania Casement, przybyły z Ameryki, działający przy poparciu Niemiec, zostaje rozstrzelany.

1920 Narada wojenna w Równem w kwatrze głównej naczelnego wodza w związku z podjętą wyprawą na Kijów. Ustalony zostaje plan operacji. Druga armia gen. Listowskiego rozpoczyna działania uderzeniem na Berdyczów. Jazda gen. Romera ma przebiec się o 150 km od frontu pod Kaziatynem, grupa płk. Rybaka zajmie odcinek Owrucz—Małin, 12 Dywizja gen. Januszajtisa i 18 Dywizja gen. Krajowskiego przekrocza Boh i uderza na Niemirów—Winnice. III armia gen. śmigłego-Rydzka podejmuje główne działania uderzeniowe na Żytomierz. I armia gen. Szeptyckiego demonstruje na Witebsk. Operacje przygotowane są przeciw XII i XIV armii bolszewickiej.

1922 Zajęcie przez oddziały regularnych wojsk litewskich polskich wsi w pasie neutralnym.

1926 Podpisanie traktatu o nieagresji między Sowiecami i Niemcami.

1937 Zwolnienie Belgii przez Francję i Anglię z zobowiązań locarneńskich wobec pogwałcenia przez Niemcy tych traktatów. Zobowiązania były wspólne.

DOPISKI

25 KWIECIEŃ	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 4.19 z. 18.60	w. 4.41 z. 19.16	w. 4.19 z. 18.50
	MARKA EWANGELISTY		słow. JAROSŁAWA

- 1915 Operacje wojenne Anglików w Gallipoli. Dwumiesięczne próby sforsowania od strony morza Cieśniny Dardanelskiej przez Anglików poparte zostają akcją lądową. Anglicy wyładowują wojsko na ląd pod dowództwem gen. Hamiltona. Forteca, wzięta w dwa ognie, broni się z niezmiennym sukcesem. Po nowych kilkumiesięcznych walkach od strony lądu i morza kosztem olbrzymich ofiar gen. Hamilton zdobywa zaledwie kilka kilometrów frontu.
- 1918 Ostatnie próby sforsowania Flandrii. Naczelne d-tywo armii niemieckiej rozpoczyna ponowną ofensywę na odcinku północnym zachodniego frontu uderzeniem pod Ypres na wzgórze Kemmel. Po 4 dniach bojów i olbrzymich stratach w ludziach Niemcy przechodzą do defensywy.
- 1919 Przybycie dr Saulysa na czele misji litewskiej do Warszawy na obrady z Rządem Polskim w sprawie nawiązania stosunków, trwające do 22.5.
Oddanie przez Komisariat Rady Ludowej w Poznaniu wojsk Wielkopolskich do dyspozycji Naczelnego Wodza.
- 1920 Wielki wiec protestacyjny górników w Górnym Śląsku. Prześladowani przez władzę i niemieckich baronów węglowych robotnicy zwołują wiec, na którym uchwalają: żądać od Plebiscytowej Komisji Międzynarodowej rozwiązania „Sicherków” (policja niemiecka) i utworzenia mieszanej policji oraz administracji. Uchwała Komisji Międzynarodowej przekazana zostaje do Głównej Kwatery w Opolu.
- 1922 Protest Rządu Polskiego do Rady Ambasadorów przeciw ekscesom Niemców w powiecie opolskim. Po wygaśnięciu 3 powstania na stronie niemieckiej Górnego Śląska, Orgesch podejmuje odwetowe represje przeciw Polakom. Zabity zostaje członek Komisji Plebiscytowej dr Styczyński oraz dokonano napadu na ks. Madeję, prezesa Komitetu dla Górnego Śląska w Gliwicach.
- 1933 Początek oficjalnego antysowieckiego kursu w Niemczech. Zmiana polityki wewnętrznej Niemiec odbija się na ustosunkowaniu do państw zagranicznych. Stara dziesięcioletnia przyjaźń niemiecko-sowiecka zapoczątkowana w Rapallo rozpada się. Na zarządzenie rządu niemieckiego dokonana zostaje rewizja w berlińskiej centrali handlowej sowieckiego przemysłu naftowego, zapoczątkowując okres tępienia agentur bolszewickich szeroko rozrzuconych po kraju.
- 1934 Odmowa Niemiec zagwarantowania państwom bałtyckim niepodległości.
- 1938 Postawienie rządowi czeskiemu przez przywódcę sudeckiej partii Henleina szeregu stanowczych żądań na kongresie partii w Karlowych Warach.
Zgon w Gołotczyźnie nestora piśmiennictwa polskiego Aleksandra świętochowskiego, czołowego bojownika pozytywizmu polskiego.

D O P I S K I

26 KWIECIEŃ	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 4.16 z. 18.52	w. 4.39 z. 19.18	w. 4.16 z. 18.52
	MARCELINA, NMP. DOBREJ RADY		słow. SPITIMIRA

- 1915 Przystąpienie Włoch do wojny światowej. W Londynie przedstawiciele państw Ententy podpisują traktat z Włochami, gwarantujący zabezpieczenie korzyści terytorialnych za udział w wojnie.
- 1917 Wypuszczenie polskich znaków pieniężnych w okupacji niemieckiej. Problem walutowy przesładowany ludność od początku wojny rozwiązany zostaje ostatecznie. Uruchomiona Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa, instytucja, której gwarantem jest Rzesza Niemiecka, wypuszcza pierwszy polski pieniądz, tzw. „rzeszki”, na ogólną sumę stu milionów marek.
- 1919 Zajęcie Brodów, Radziwiłłowa, Kałusza i Halicza przez wojska polskie w walce z Ukraińcami.
- 1920 Uznanie niepodległości Ukraińskiej Republiki Ludowej przez Polskę. Po zawarciu umowy z rządem ukraińskim Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rządu Polskiego zawiadamia obywateli i państwa zagraniczne, iż Polska uznaje prawo Ukraińców do niezależnego bytu państwowego, a dyrektoriat atamana Semena Petlury za zwierzchnią władzę państwową. W dniu tym naczelny wódz armii polskiej i ataman Petlura publikują odezwę do obywateli U. R. L., zawiadamiające o decyzji Rządu Polskiego okazania Ukraińcom pomocy wojskowej do walki z bolszewikami. Polskie wojska wstąpią z Ukrainy po objęciu władzy przez prawowity rząd U. R. L.
Pierwszy dzień wyprawy kijowskiej. Dywizje Legionowe po starciu pod Kropiwną i zlikwidowaniu krwawego punktu oporu w Wielku opawiają szosę na przestrzeni 70 km jednego dnia i zajmują zytomierz. Na innych odcinkach frontu pada: Malin, Owruć, Berdyczew, Korosteń, Bar, Czerwona XII armia zaskoczona szybkością działania cofa się na linię Kijów—Białocerkiew.
- 1921 Otwarcie Pierwszej Wystawy Sztuki Polskiej w Paryżu. Zorganizował wystawę z ramienia Rządu prof. E. Wittig. Szereg prac zakupuje rada municypalna Paryża i rząd francuski. Polska otrzymuje propozycje zamieszkania w zbiorach Louvre'u dzieł J. Matejki i M. Michałowskiego.
- 1930 Wykrycie zamachu na ambasadę sowiecką w Warszawie. Służba wykrywa w gmachu bombę. Sprawców podłożenia nie odnaleziono. Trudności dostępu do gmachu, znakomicie strzeżonego we własnym zakresie bezpieczeństwa, nadają sprawie charakter zagadkowy.
- 1931 Kongres polsko-jugosłowiański w Poznaniu.
- 1935 Parafowanie nowego układu kontyngentowego polsko-węgierskiego. Układ wprowadza ułatwienia w obrocie handlowym przez zastosowanie przywilejów w dziedzinie kontyngentowej i celnej.
- 1936 Dekret Pana Prezydenta R. P. o wprowadzeniu reglamentacji dewizowej dla kontroli obrotów pieniężnych z zagranicą.
- 1938 Wystąpienie z O. Z. N. posła Jana Hoppego, spowodowane negatywną odpowiedzią szefa O. Z. N. na zgłoszony przez posła światopek-Mirskiego wniosek poddania zatargu (13.IV) z postem W. Budzyńskim pod sąd partyjny.

D O P I S K I

27 KWIECIEŃ	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 4.14 s. 18.54	w. 4.37 s. 19.19	w. 4.14 s. 18.54
	TEOFILA, ZYTY		słowo. BOGUFALA

- 1915 Ustalenie przez n. dowództwo austro-niemieckiego frontu na Wschodzie szczegółowego planu ofensywy (Tarnów—Gorlice), mającej przełomowe znaczenie w wojnie z Rosją. Dla zamaskowania działań, wyznaczonych na 2.V, podjęte zostaje demonstracyjne natarcie znad Niemna na Kurlandię (Niemcy w ciągu 10 dni zajmują Libawę i Mitawę). Równocześnie w ks. Mikołaj Mikołajewicz planuje z gen. Iwanowym ofensywę w Karpatach, wyznaczając rozpoczęcie akcji na 3.V. Dowództwa przeciwnych armii w różnych punktach gromadzą gros swych sił.
- 1919 Uroczysty obchód wyzwolenia Wilna. Dziękczynne nabożeństwo w Ostrej Bramie w obecności Naczelnego Wodza i generalicji. W podniosłym kazaniu ks. Oleszczuk wypowiada uczucia wszystkich serc: „otósmy w nędzy i ucisku, w godzinach najcięższych prób i przygnębienia żywili nadzieję i nadzieja nas nie zawiodła”. Po złożeniu podziękowania Wodzowi i generalicji kapłan wraz z tysięcznym tłumem odmawia dziękczynną litanię za wyzwolenie miasta i kraju.
- 1920 Zwycięskie operacje na całym froncie w drugim dniu prowadzonej wyprawy na Kijów: zajęcie Berdyczowa i węzłowej stacji Koziatyn. Objęcie przez gen. Śmigłego-Rydza dowództwa nad III armią, znajdującą się dotychczas pod dowództwem Naczelnego Wodza.
- 1922 Akcja Czczerina i ministra Rathenau na Konferencji Międzynarodowej w Genewie. Przedstawiciele Sowietów i Niemiec, związani tylko co zawartym sojuszem, próbują stworzyć układ trójporozumienia przez wciągnięcie Włoch do gry politycznej w Europie. Liczą na rząd włoski, reprezentujący wówczas elementy skrajne. Narady odbywają się na terenie neutralnym (na statku) z udziałem króla Emanuela.
- 1925 Wybór Hindenburga na prezydenta Rzeszy Niemieckiej 14.639.927 głosami. Kontrkandydatury Marxa i Thaelmana upadają. Inauguracja Instytutu Francuskiego w Warszawie.
- 1936 Wystawienie „Harnasiów” Karola Szymanowskiego w Paryżu.
- 1937 Śmierć Michała Drzymały, bohatera narodowego, który w roku 1904 w Podgradowicach pow. wolsztyńskiego nie otrzymawszy pozwolenia na osiedlenie i prawa budowy domu na swym gruncie, przemleszkait w wozie na kołach przez lat kilkanaście, doczekawszy się Niepodległości. Zmarł w Grabowie. Żył 80 lat.

DOPISKI

28 KWIECIEŃ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 4.12 s. 18.56	w. 4.35 s. 19.21	w. 4.12 s. 18.56
	PAWŁA, WITALISA		słowo. ZYWISLAWA

- 1917 Zjazd wojskowych Polaków frontu zachodniego w Mińsku Litewskim. Delegaci ustalają konieczność tworzenia wojska polskiego w porozumieniu ze wszystkimi organizacjami wojskowymi i politycznymi w oparciu o opinię całego narodu. Żądają najrychlejszego wydzielenia Polaków i skoncentrowania sił pod jednym dowództwem.
- 1919 Próby odbicia Wilna. Bolszewicy, zorganizowawszy posiłki w Bobrujsku, uderzają na Wilno. Walki dochodzą do dzielnic podmiejskich. Podjęta kontrakcja Dywizji Legionowej gen. Śmigłego-Rydza odrzuca przygotowaną w ciągu 10 dni operację odwetową z dużymi stratami dla wroga.
- Zbiorowy pogrzeb poległych wilnian w bojach o wolność. W czasie walk o Wilno ludność miasta również uczestniczy w bojach. Dla złożenia holdu poległym ojcowie miasta wyznaczają dzień pogrzebu zbiorowego. Sto kilkadziesiąt trumien niosą obywatele Wilna na własnych ramionach przez miasto na cmentarz.
- Druga ofensywa gen. Iwaszkiewicza w Małopolsce Wschodniej. Po zajęciu Lwowa gen. Iwaszkiewicz i gen. Jędrzejewski podejmują akcję na Brzuchowice—Zaszków oraz Rawę Ruską, gdzie koncentruje się główne skupienie sił ukraińskich odrzuconych spod Lwowa.
- Owacyjne powitanie Naczelnika Państwa przez ludność Warszawy w związku z przybyciem z frontu. Pierwsze spotkanie z gen. Józefem Hallerem w niepodległej Polsce.
- 1920 W wyprawie kijowskiej wojska polskie posuwają się w kierunku Winnicy, Białejcerkwi, Chwastowa i stacji Teterew.
- 1922 Uchwała Rady Ministrów o nieprzedstawianiu na przyszłość do odznaczeń tych osób, które przyznanych polskich odznaczeń nie przyjęły.
- 1923 Uroczystość rozpoczęcia robót przy budowie portu w Gdyni. Poświęcenia dokonany w obecności Prezydenta R. P. St. Wojciechowskiego ks. kardynał Dalbor.
- 1924 Powitanie pierwszej partii wydobytych z Rosji drogą interwencji i wymiany zakładników i więźniów skazanych na śmierć lub więzienie. Przybywa 108 osób.
- 1934 Otwarcie nowego portu lotniczego na Okęciu w obecności Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego i członków Rządu.
- 1938 Przejściowy rozłam w O. Z. N.-ie, spowodowany wystąpieniem z organizacji postów i senatorów: Dudzińskiego, Prystorowej, Mirskiego, b. premiera L. Kozłowskiego i innych w następstwie wykluczenia posła W. Budzyńskiego z organizacji przez szefa Skwarczyńskiego (26.IV). M. Rodziewiczówna kieruje list do generała z żądaniem skreślenia jej z listy członków Rady Naczelnej O. Z. N.

DOPISKI

29 KWIECIEŃ	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 4.10 s. 18.58	w. 4.33 s. 19.22	w. 4.10 s. 18.58
	PIOTRA Z WER., ROBERTA słowo. SŁAWOGOSTA		

1919 Zajęcie Grodna przez grupę wojsk polskich gen. Falewicza. Niemcy wykonują układ trewirski (wycofanie wojsk ze wschodu) z wyraźnym ociąganiem się. Prócz Litwy odgrywa w tym rolę sprawa zainicjowanej przez Niemców nowej niezależnej Republiki Białoruskiej, której ośrodkiem urzeczywistnienia ma być Grodno. Po opuszczeniu Niemców wkraça do miasta świeżo sformowany pułk jazdy tatarskiej w grupie wojsk gen. Falewicza.

Rezolucja Rady Czterech w Paryżu w sprawie pozbawienia Niemców praw do kolonii i posiadłości zamorskich. Dominia te rozdzielają między sobą państwa Ententy.

1921 Narada Dowództwa Obrony Plebiscytu na G. Śląsku w związku z dobiegającymi wiadomościami o mającym nastąpić krzywdzącym podziale Górnego Śląska przez Radę Ambasadorów D. O. P., reprezentujące woj-skową organizację ludu śląskiego i wywodzące się z P. O. W. na czele skową organizację ludu śląskiego i wywodzące się z P. O. W. na czele ze Zgrzebnikiem, Chorobakiem, Grażyńskim, Mielżyńskim, Grzesińskim, Grocholskim uchwała w razie ogłoszenia takiej decyzji chwycić za broń i ogłosić 3 powstanie ludu górnośląskiego. Zmobilizowanych mają już około 40.000 robotników w czasie prowadzenia akcji plebiscytowej.

1924 Wprowadzenie złotego jako nowej waluty do obiegu monetarnego w Polsce na miejsce kursującej dotychczas marki. Złoty zamyka okres inflacji. Kurs wymienny wynosi 1.800.000 marek za złotówkę.

1929 Odsłonięcie pomnika Mickiewicza w Paryżu, — dzień uroczystości mickiewiczowskich.

1935 Odrzucenie wniosku Kongresu St. Zjednoczonych o proklamowaniu dnia 11 października świętem narodowym ku czci Pułaskiego przez Roosevelta w myśl motywu, iż jedynym dniem święta narodowego St. Zjednoczonych jest i może być dzień Waszyngtona.

DOPISKI

30 KWIECIEŃ	1939 <u>NIEDZIELA</u>	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 4.09 s. 18.59	w. 4.31 s. 19.24	w. 4.09 s. 18.59
	KATARZYNY Z SIENNY		słowo. CHWALISŁAWA

1919 Działania operacyjne gen. Śmigłego-Rydza na ziemi wileńskiej. Akcja rozwija się w kierunku Podbrodzia, Wilejki i Dukaszt.

Przemówienia Naczelnika Państwa w Sejmie w związku ze zgromadzeniem 3 radosnych wydarzeń w okresie świąt Zmartwychwstania: uwolnienia Lwowa, zdobycia Wilna, przybycia armii polskiej z Francji. Okres ten Naczelnik Państwa nazywa wiosną, jakiej od 107 lat Polska nie widziała.

1920 Zwycięstwa na froncie w wyprawie kijowskiej. Rozbicie XII armii bolszewickiej. 15.000 jeńców, 80 dział, 84 k. m. Próby kontrakcji bolszewickiej podjęte w ataku na północy (Bobrujsk) zostają przez pułki I armii polskiej krwawo zlikwidowane.

1922 Objęcie Y. M. C. A. przez organizację polskiego związku. Zastępca w czasie wojny organizacja młodzieży chrześcijańskiej z Ameryki przejęta zostaje przez Związek Polaków, który podejmuje organizację na nowych, samistnych i niezależnych od czynników obcych zasadach.

1928 Wizyta króla Amanullacha w Polsce. Król Afganistanu Amanullah, wracając do kraju po obserwacjach struktury politycznej i gospodarczej państw europejskich, przybywa przejazdem do Polski jako pierwszy egzotyczny gość królewski. Polska w związku z pobytem zawiera traktat z rządem Afganistanu.

1934 Lot inauguracyjny Warszawa—Berlin. Pierwszy samolot pasażerski „Lotu” rozpoczyna stałą komunikację na tym szlaku powietrznym.

1938 Uruchomienie pierwszych połączeń telegraficznych i telefonicznych Polski z Litwą po 20 latach „wojny pokojowej”.

DOPISKI

1 MAJ	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	<i>w. 4.07</i>	<i>z. 19.00</i>	<i>w. 4.20</i>	<i>z. 19.26</i>	<i>w. 4.07</i>	<i>z. 19.00</i>
	FILIPA I JAKÓBA				słow. LUBOMIRA	

1918 Formowanie Brygady Polskiej Sily Zbrojnej (Wermacht) w Zegrzu z wyszkolonych oddziałów w Komorowie i Ostrowi Mazowieckiej pod kierunkiem instruktorów niemieckich. Głównym Inspektorem tworzącej się sily zbrojnej jest gen. Barth, Niemiec, byli gubernator Łodzi. Kursy Wyszkolenia prowadzi płk Minkiewicz, Inspektorat Piechoty -- płk Berbecki, Kieruje sprawami Wermachtu Inspektorat Ogólny w osobach: płk Kleeberga, Januszewicza, Nesselhaufa, M. Drewnowskiego, Witkowskiego, Nawrockiego, Baranowskiego i Rochoffa. Całość podlega bezpośrednio naczelnemu wodzowi gen. Beselerowi.

Pertraktacje gen. Osńskiego, dowódcy Wojsk Polskich na Ukrainie w Kijowie z kpt. Wissowym, pełnomocnikiem dowództwa niemieckiego w sprawie połączenia I i II Korpusu W. P. na Wschodzie. Kpt. Wissow, zawiadamiając o rozkazie zdemobilizowania I Korpusu, żąda również przeprowadzenia demobilizacji wszystkich polskich sił zbrojnych na Ukrainie.

1919 Zwycięski pochód wojsk polskich na froncie małopolskim: zajęcie Magierowa i Majdanu.

Powołanie do życia Ligi Narodów. Na Konferencji zwycięskich mocarstw w Paryżu Rada Najwyższa ustala, iż do Ligi Narodów wejdzie po I delegacje wielkich mocarstw oraz reprezentanci Grecji, Belgii, Brazylii i Hiszpanii, a statut Ligi włączony zostanie do traktatu pokojowego. Podpisany układ zobowiązuje strony do wzajemnej pomocy przeciw państwowi naruszającym pokój.

1920 Zajęcie Zmerynki, Winnicy i przekroczenie rzeki Teterew przez wojska polskie w wyprawie kijowskiej.

1921 Ogłoszenie decyzji w sprawie podziału Górnego Śląska na zasadzie przeprowadzonego plebiscytu i dwóch projektów, złożonych przez Komisję Międzysojuszniczą Radzie Ambasadorów. Pierwszy projekt gen. le Ronda popiera sprawę polską, wysuwając linię Korfantego jako granicę podziału sprawiedliwego. Projekt gen. Persivala i de Marinisa żąda przyznania całego zagłębia przemysłowego Niemcom, którzy dla poparcia swej sprawy zgłaszają deklaracje, że w razie nieotrzymania przemysłowej części, nie będą mogli płacić odszkodowań wojennych. Rada Ambasadorów w ostatecznej decyzji przyznaje Polsce tylko powiaty rolnicze: pszczyński i rybnicki oraz kilka wsi powiatu katowickiego, resztę -- Niemcom.

1937 Akt konsolidacyjny 66 organizacji polskich w Gdańsku.

D O P I S K I

2 MAJ	1939 Wtorek		1940 OZWARTEK Wniebwałp. Pańskie		1941 Piątek	
	<i>w. 4.04</i>	<i>z. 19.02</i>	<i>w. 4.27</i>	<i>z. 19.28</i>	<i>w. 4.04</i>	<i>z. 19.02</i>
	ZYGMUNTA, ANATAZEGO				słow. WITIMIRA	

1915 Przełomowy dzień wojny światowej na froncie wschodnim, Niemcy i Austriacy podejmują po raz pierwszy wspólnie przygotowaną ofensywę na odcinku Tarnów—Gorlice. Łamią front i zmuszają Rosjan do odwrotu, który odtąd staje się głównym zadaniem operacyjnym Naczelnego dowództwa armii rosyjskiej. Rosjanie, ustępując z Polski, palą wsie i miasta, a ludność pedzą za sobą z opuszczonych terenów. Ogółem ewakuowane zostały do Rosji 2 miliony polskiego uchodźstwa.

1918 Demobilizacyjne ultimatum Niemców na Ukrainie. Niemcy stawiają Dowództwu W. P. na Ukrainie (gen. Osński) ultimatum: II Korpus ma być zdemobilizowany i podporządkowany d-twu niemieckiemu, III Korpus -- dowództwu austriackiemu. Gen. Osński rozkazu demobilizacyjnego nie wydaje, uzależniając stanowisko swoje od decyzji Rady Regencyjnej w Warszawie.

1919 Wręczenie Naczelnikowi Państwa listów uwierzytelniających przez posła i ministra pełnomocnego Stanów Zjednoczonych Hugh Gibsona.

1920 W działaniu operacyjnym na Kijów wojska polskie zajmują Chwałstów, zdobywając 120 dział, biorąc 25.000 jeńców.

1921 Wybuch 3 powstania na Górnym Śląsku. Jako protest przeciwko krzywdzącemu orzeczeniu Rady Ambasadorów, ludność Górnego Śląska chwytła za broń. Na czele powstania staje M. Mielżyński -- dowódca, W. Korfanty -- dyktator. Akcją kieruje dawne D. O. P. (Dowództwo Obrony Plebiscytu). W pierwszym dniu powstańcy wysadzają 9 mostów i przerywają wszelką łączność G. Śląska z Berlinem.

1923 Powitanie na granicy polskiej marsz. Focha, przybywającego na uroczystość wręczenia buławy. Marsz. Foch otrzymuje w Dziedzicach dekret nominacyjny i dalszą podróż odbywa już jako Marszałek Polski. Z ramienia rządu spotyka go minister K. Sosnkowski i d-ca okręgu katowickiego gen. Szepetycki.

1930 Wręczenie nagród w Sejmie za projekty budowy świątyni Opactwa, świątynia uchwała Sejmu (1919) stanąć ma na Ochocie, jako dziękczynienie i pomnik odzyskania Niepodległości. Nagrody równorzędne otrzymują inż. Z. Mąciński, inż. J. Witkiewicz i B. Pniwski.

1934 Otwarcie pasażerskiej komunikacji lotniczej Polska—Turcja.

1935 Podpisanie w Paryżu francusko-sowieckiego paktu wzajemnej pomocy. Nowy kurs polityki francuskiej.

Zrównanie wartości guldena gdańskiego ze złotym polskim.

1936 Opuszczenie wojska przez cesarza Abisynii Haile-Sellassie i ucieczka do Dżibutti.

1937 Otwarcie Pierwszego Ogólnopolskiego Zjazdu Inżynierów Chemików w Warszawie.

D O P I S K I

3 MAJ	1939 ŚRODA Święto narodowe w. 4.03 z. 19.04	1940 PIĄTEK Święto narodowe w. 4.26 z. 19.29	1941 SOBOTA Święto narodowe w. 4.03 z. 19.04
	NMP. KRÓLOWEJ KORONY POLSKIEJ słow. ŚWIĘTOSŁAWA		

- 1916** Pierwszy po 125 latach niewoli uroczysty obchód święta narodowego w b. zaborze rosyjskim. Za zezwoleniem władz niemieckich, chętnie dyskredytujących swych byłych współników od rozbioru, Warszawa i wszystkie miasta święcą dzień pochodami, uroczystymi akademiami i odczytami zorganizowanymi dla mas.
- 1919** Pierwszy obchód święta narodowego w Wyzwolonej Polsce. Dzień 3 maja uchwalony zostaje przez Sejm jako obowiązkowe święto narodowe. Rada Ministrów zatwierdza projekt nowej konstytucji. Pod krzyżem Traugutta w obecności Naczelnika Państwa zasadzone zostaje drzewo wolności, jako zaczątek parku Traugutta. W wyzwolonym Poznaniu Wielkopoleanie sypią na Malcie Koplec Wolności. Na śląsku, rządzonym jeszcze przez Niemców, kopalnie i huty stają, wobec przedstawienia się ślązaków do pracy.
- 1920** W działaniach operacyjnych na Kijów jazda polska zajmuje Chwaśtów i Rokitań.
- 1921** Drugi dzień powstania na Górnym śląsku. Ze wszystkich powiatów ruszają zorganizowane oddziały na miejsca oznaczone. Po przełamaniu oporu pod Lublińcem, Dobrym Dniem i Oleśnem powstańcy docierają pod Kluczbork. Pierwotnym planem dowództwa było ogarnięcie całego śląska — następnie akcja sprowadzona zostaje do pochwylenia w ręce terenów tzw. linii Korfantego. Działania różnią się od wszystkich poprzednich powstań. U Niemców zdobywają markę akcji przygotowanej ze „zbrodniczą genialnością”.
- 1923** Obchód święta narodowego w obecności dostojnego gościa marsz. Focha, w połączeniu z odsłonięciem pomnika ks. Józefa Poniatowskiego (marszałka Francji). Pomnik został sprowadzony z Homla, gdzie od 80 lat przebywał jako niebezpieczny dla Rosji symbol „honoru i miłości Ojczyzny”.
- 1924** Zatwierdzenie przez Radę Ambasadorów statutu Kłajpedy.
- 1933** Zniesienie przez irlandzką Izbę Deputowanych przysięgi na wierność królowi angielskiemu.
- 1935** Odsłonięcie pomnika na cmentarzu kijowskim na grobie 114 żołnierzy poległych w czasie bojów o Kijów w wyprawie w roku 1920.
- 1938** Wizyta Adolfa Hitlera w Rzymie dla umocnienia porozumienia włosko-niemieckiego w związku z projektowanym planem włączenia Sudeków do Niemiec.

DOPISKI

4 MAJ	1939 Czwartek w. 4.01 z. 19.05	1940 Sobota w. 4.24 z. 19.31	1941 NIEDZIELA w. 4.01 z. 19.05
	FLORIANA, MONIKI słow. WIENCZYŚLAWA		

- 1918** Aresztowanie przez Niemców ukraińskiej Rady Ludowej w Kijowie i przekazanie władzy powolnemu im atamanowi Skoropadskiemu.
- 1919** Zajęcie Pińska przez grupę wojsk gen. Listowskiego po walkach pod Antopolem. Skład grupy: 34 pp. mjr Łuczynskiego, oddział partyzancki braci Dąbrowskich i Legia Rosyjskich Ochotników. Bolszewicy cofają się na Mińsk Litewski.
- 1920** Manifestacja Sejmu na cześć Naczelnego Wodza oraz zwycięskiej armii polskiej w związku z wyprawą kijowską.
Wybory do Sejmu na ziemi pomorskiej. Pierwsze mandaty zdobywają: Jan i Izidor Biejscy, A. Chądzyński, J. Nurek, A. Nowicki, J. Reder, A. Piasecki, I. Wachowiak, Wilczakowski.
- 1921** Walki powstańców na Górnym śląsku. Pod Kluczborkiem walczy grupa Butryma, Linkiego, Bogdana, oraz baon kpt. Wyskota-Zakrzewskiego. Pod Kędzierzynie pułk Fojkisa, Cyma, Gajdzika, Masztelarza i Rataja z dywizji kpt. Ludygi-Laskowskiego. Na południe od Kędzierzyna pułk rybnicki — kpt. Weżyka, żorski — por. Haberki, wodzisławski — por. Michalskiego. Wobec stacjonowania oddziałów wojsk angielskich, włoskich i francuskich we wszystkich centrach powstańcy organizują własną okólną sieć łączności pod kierunkiem Szalfińskiego i Plackowskiego, nie zajmując miast i nie prowadząc w nich akcji powstańczej. Sztaby grup znajdują się: grupy północnej w Tworogu, grupy wschodniej — między Katowicami i Bytomiem, grupy południowej w Wodzisławiu.
- 1928** Zamach rewolwerowy na prezesa misji handlowej sowieckiej Lizarewa w Warszawie przez emigranta rosyjskiego Jerzego Wojciechowskiego z zemsty za śmierć ojca, rozstrzelanego przez bolszewików. Lizarew lekko ranny w rękę. Wojciechowskiego sąd polski skazuje na 10 lat ciężkiego więzienia.
- 1937** Notyfikacja w Londynie zainteresowania Polski sprawą emigracji żydowskiej do Palestyny.

DOPISKI

5 MAJ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 3.59 z. 19.07	w. 4.22 z. 19.33	w. 3.59 z. 19.07
	PIUSA V, IRENY		słowo. CHOTISŁAWA

- 1920** Drugi etap działań operacyjnych w wyprawie kijowskiej. Przygotowania do zajęcia miasta, budowa mostu na rzece Irpieni przez kompanię techniczną 6 ppłeg., ostatnia odprawa d-ców grupy operacyjnej. Uznanie niepodległości Palestyny przez Radę Najwyższą państw Ententy.
- 1921** Obchód stulecia śmierci Napoleona w Warszawie. Po uroczystej mszy przed popiersiem Napoleona, ustawionym na dawnym placu Wareckim, defilują wojska i stowarzyszenia. Prezydent miasta Drzewiecki zawiadamia o przemianowaniu nazwy placu na pl. Napoleona. Naczelnik Państwa upamiętnia obchód przemówieniem, w którym zaznacza, iż sto lat temu „zgasła potężna wola, jakiej przed Napoleonem i po nim nie wykazał żaden człowiek żyjący na ziemi”. Muzea otwierają dla szerokich mas wystawę pamiątek po Napoleonie, znajdujących się w Polsce.
- 1923** Pobyt marsz. Focha we Lwowie. W czasie okolicznościowego przemówienia Marszałek wspomina o zastudze obrony Lwowa następująco: „Gdy armie nasze zatrzymały się na Renie, Polska została oswobodzona, ale czym ona była pod względem geograficznym, nikt z nas nie wiedział. Dopiero Lwów pierwszy powiedział światu, gdzie są wschodnie granice Polski”.
- 1927** Międzynarodowy zjazd gospodarczy w Genewie. Delegaci 48 państw świata radzą nad usunięciem kryzysu i rozwiązaniem problemów gospodarczych i ekonomicznych. Powstaje koncepcja samowystarczalności narodów, sprawa dewiz i zagadnienie rozwiązania problemu walutowego.
- 1934** Polsko-sowiecki protokół w Moskwie, przedłużający pakt nieagresji do 31.XII 1945 roku.
- 1936** Zajęcie stolicy Abisynii Addis-Abeby przez wojska włoskie.

DOPISKI

6 MAJ	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 3.57 z. 19.09	w. 4.20 z. 19.35	w. 3.57 z. 19.09
	JANA W OLEJU, BENEDYKTY		słowo. GOŚCIWITA

- 1918** Wręczenie ultimatum Dowództwu II Korpusu W. P. na Wschodzie z rozkazu d-cy XXVIII Brygady Obrony Krajowej Niemieckiej gen. Zierholda z żądaniem złożenia broni w ciągu 3 godzin. W odpowiedzi gen. Haller zarządza pogotowie bojowe. Na pół godziny przed upływem terminu Niemcy cofają rozkaz, tłumacząc wystąpienie swe nieporozumieniem. Dowództwo korpusu wydaje zarządzenie umocnienia pozycji pod Kaniowem, zdecydowane stoczyć bitwę w razie zaczepnego wystąpienia Niemców po raz wtóry. Stan liczebny korpusu: 7000 żołnierzy i 500 oficerów.
- 1920** Mianowanie nuncjusza papieskiego mgr Rattiego komisarzem Watykanu na wszystkie tereny plebiscytowe (śląsk, Mazury, Warmia).
- 1921** Zajęcie Królewskiej Huty przez powstańców górnośląskich. Prowokacje Niemców w mieście, napady na domy i ludność polską powodują wkroczenie baonu Majentnego do Huty Królewskiej pomimo zakazu zajmowania miast. Dzięki współdziałaniu komendanta miasta kpt. Frione (Francuza) baon Majentnego pozostaje w mieście do końca powstania.
- 1925** Konferencja polsko-niemiecka w Wiedniu w sprawie przyznanych Polsce należności z podziału ubezpieczeń społecznych na Górnym śląsku.
- 1931** Powrót kpt. Skarżyńskiego i por. Markiewicza z trzymiesięcznego lotu poprzez Afrykę.
- 1932** Zabójstwo prezydenta Francji Doumera przez emigranta rosyjskiego Pawła Gugulewa.
- 1933** Wejście w życie ustawy o przebudowie ustroju szkolnictwa średniego w Polsce.

DOPISKI

7 MAJ	1939 NIEDZIELA		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 3.55	s. 19.11	w. 4.18	z. 19.36	w. 3.55	z. 19.11
	DOMICELI, EUFROZYNY, AUGUSTA				słowo. LUDOMIŁA	

- 1919 Wręczenie warunków pokojowych Niemcom w Paryżu w sali Trianon o godz. 15 przez przedstawicieli mocarstw zwycięskich z Clemenceau, jako przewodniczącym Konferencji Pokojowej na czele. Warunki pokoju ujęte są w 100 paragrafów i dotyczą: wyrzeczenia się przez Niemców Alzacji i Lotaryngii, uznania Polski w granicach 1772 r., oddania 3 powiatów granicznych Belgii, kontroli nad Gdańskiem i Zagłębiem Saary, utraty kolonii, pełnego rozbrojenia i wypłacenia 125 miliardów franków wojennego odszkodowania.
- 1920 Wkroczenie pierwszych patroli kawalerii polskiej w godzinach wieczornych do Kijowa w związku z wycofaniem się rozbitej XII armii bolszewickiej na prawą stronę Dniepru.
- 1921 Obrady konferencji polsko-litewskiej w Brukseli, zwołanej na zlecenie Ligi Narodów dla załatwienia konfliktu litewsko-polskiego na drodze polubownej. Przewodniczący Hymans wysuwa projekt litewsko-polskiej unii na terenie spornym przez utworzenie kantonu wileńskiego i kowieńskiego ze wspólnym prezydentem i niezależnymi ciałami parlamentarnymi. Polski projekt: wybory do Sejmu Orzekającego. Litewski — oddanie Wilna. Do porozumienia i załatwienia zatargu nie dochodzi.
- 1923 Wielkie manewry wojskowe w Biedrusku pod Poznaniem z udziałem marsz. Focha. Po ćwiczeniach Marszałek pochwalił plan i wykonanie zaznaczając, że „operacje wojenne udają się tylko wtedy, gdy są przygotowane należycie ogólnie i w szczegółach”.
- 1930 Otwarcie w śniatyniu ruchu tranzytowego z Czechosłowacji do Rumunii przez Polskę, w obecności ministrów komunikacji Polski i Rumunii.
- 1933 Przelot kpt. Skarżyńskiego przez Atlantyk do Południowej Ameryki. Lotnik Polski bije rekord Mollisona, przebywając 1950 mil angielskich w 19 godz. 3 m. na samolocie turystycznym R. W. D.
- 1935 Przedstawienie Sejmowi wniosku Rządu o reformie prawa wyborczego w Polsce.
- 1938 Démarche Anglii i Francji w Pradze czeskiej w sprawie poczynienia ustępstw na rzecz mniejszości niemieckiej w Czechach dla pokojowego załatwienia zatargu czesko-niemieckiego oraz interwencja Anglii w Berlinie.
- Ogłoszenie deklaracji C. K. Ukraińskiego „Objedinitenia“ z żądaniem autonomii terytorialnej na wszystkich ziemiach zamieszkałych przez Ukraińców.

DO P I S K I

8 MAJ	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	w. 3.53	s. 19.12	w. 4.17	z. 19.38	w. 3.53	z. 19.12
	STANISŁAWA				słowo. STANISŁAWA	

- 1918 Miasto Nancy uchwała ofiarowanie 3 pułkowi Strzelców Polskich we Francji sztandaru, „aby prowadził żołnierzy polskich do zwycięstwa”.
- Pozbawienie Rady Regencyjnej praw do decydowania w kwestiach wojskowych. Gen. Beseler jako naczelny wódz Polskich Sił Zbrojnych, zawiadania Radę Regencyjną o nieuznawaniu jej kompetencji w sprawach polityczno-wojskowych i wzywa ją do niepośredniczenia na przyszłość między wojskiem polskim na wschodzie a dowództwem niemieckim.
- 1919 Protest Ukraińców przeciw używaniu armii polskiej z Francji do operacji wojennych w Małopolsce Wschodniej na skutek powierzenia przez Naczelnego Wodza generalnej ofensywy gen. Hallerowi i obsadzenia frontu wojskiem polskim z Francji. Rada Najwyższa po wyjaśnieniach Rządu Polskiego pretensje Ukraińców oddała, jako nieuzasadnione.
- Otwarcie Uniwersytetu w Poznaniu w obecności członków Komisariatu Naczelnej Rady Ludowej.
- 1920 Wkroczenie wojsk polskich do Kijowa i owacyjne powitanie przez ludność, tłumnie wylegającą na ulice miasta.
- 1921 Osiągnięcie linii Korfańskiego przez powstańców górnośląskich po zwycięskich walkach z Orgeschem. Linia frontu biegnie na zachód od Oleśna, Dobrydźnia, Wielkich Strzelec, Góry św. Anny, Koźła i Raciborza.
- 1924 Zawarcie konwencji polsko-czechosłowackiej w sprawie Jaworzyny. Przyznana początkowo cała Jaworzyna — przechodzi do Czechosłowacji, Polska uzyskuje zaledwie kilka wsi pogranicznych.
- 1931 Odnowienie paktu sowiecko-litewskiego i uznanie przez Sowietów praw Litwy do Wilna.
- 1933 Ponowny wybór prof. Ignacego Mościckiego Prezydentem Rzeczypospolitej. Zgromadzenie Narodowe 332 głosami obiera Prezydentem prof. I. Mościckiego. Klub Chrześcijańskiej Demokracji, Polska Partia Socjalistyczna, Narodowa Partia Robotnicza, Stronnictwo Ludowe i Klub Narodowy nie biorą udziału w głosowaniu.
- 1935 Wizyta min. spr. zagr. Francji Laval'a w Warszawie.

DO P I S K I

9 MAJ	1939 Wtorek		1940 Czwartek		1941 Piątek	
	w. 3.51	z. 19.14	w. 4.15	s. 19.39	w. 3.51	s. 19.14
	GRZEGORZA			słow. BOŻORADA		

- 1915 Otwarcie wielkiej bitwy pod Arras (Francja) przez polskie oddziały Bajorczyków. Bajorczycy wychodzą z boju zdziśiatkowan. Gina wszyscy dowódcy. Po bitwie dowódca korpusu zarządza przed resztkami oddziału honorową defiladę.
- 1920 Zajęcie Rzeczyca przez grupę poleską płk. Sikorskiego dla wyrównania linii frontu na Dnieprze po zajęciu Kijowa. Operacje przeprowadzają: 32, 34 i 15 pp. pod d-twem mjr Łuczyńskiego.
Odrzucenie bolszewików z prawego brzegu Dniepru pod Kijowem na Browary.
- 1921 Zajęcie Kędzierzyna przez powstańców górnośląskich po krwawych zmaganiach się o ten punkt od pierwszego dnia powstania.
- 1923 Układ polsko-francuski w sprawie stosunków szkolnych, naukowych i literackich.
- 1926 Dymisja gabinetu koalicyjnego premiera A. Skrzyńskiego. Mianowanie Rządu Witosza (ostatni rząd przed przewrotem majowym). Skład gabinetu: M. Rybczyński (R. P.), A. Chądzyński (Kom.), W. Kłernik (Roln.), S. Plechoccki (Sprawied.), gen. J. Małczewski (M. S. Wojsk.), S. Smólski (S. W.), K. Morawski (S. Z.), J. Zdziechowski (Skarb), S. Grabski (W. R. i O. P.), S. Osiecki (P. H.), J. Jankowski (Pr. O. S.), J. Radwan (Ref. Roln.).
- 1932 Narada byłych premierów u Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.
- 1933 Złożenie przysięgi przez Pana Prezydenta I. Mościckiego po drugim wyborze na Prezydenta R. P.
Dymisja gabinetu premiera Prystora. Nowy Rząd tworzy J. Jędrzejewicz. Skład gabinetu: B. Pieracki (S. W.), J. Beck (S. Z.), marszałek J. Piłsudski (S. Wojsk.), Cz. Michałowski (Sprawied.), B. Nakonecznikoff-Klukowski (Rol. i Ref. Roln.), M. Zawadzki (Skarb), F. Zarzycki (P. H.), M. Butkiewicz (Kom.), S. Hubicki (Pr. i O. S.), E. Kałiński (P. T.), Premier zatrzymuje przy sobie tekę ministra W. R. i O. P.
- 1934 Rewizyta ministra Becka w Rumunii.
- 1935 Porozumienie polsko-niemieckie w sprawie szkół na Górnym śląsku. Polskitemu Gimnazjum w Bytomiu a niemieckiemu w Chorzowie przyznane zostaje prawo publiczności.
Powołanie rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych do życia Stałej Komisji Doradczej do Spraw Ochrony przed Pożarami i Innymi Klęskami.
- 1936 Proklamowanie cesarstwa absyńskiego z królem włoskim jako cesarzem przez zwycięski rząd Italii.
Antysemitckie rozruchy w Przytyku.

DOPISKI

10 MAJ	1939 Środa		1940 Piątek		1941 Sobota	
	w. 3.51	z. 19.15	w. 4.13	s. 19.41	w. 3.51	s. 19.15
	IZYDORA			słow. CIERPIMIRA		

- 1915 Bój II Brygady Legionów na odcinku Czerniawki—Dobronocy na Bukowinie (granica Besarabii) po miesięcznym okresie walk pozycyjnych. Wskutek przelamania sąsiednich pozycji austriackich i przejścia Rosjan na tyły 4 bat. 2 ppieg. zostaje osaczony. Zupelną katastrofę zaęguje inicjatywa d-cy Januszajtisa i kpt. Trojanowskiego oraz waleczność oficerów: Smorawińskiego, Łukoskiego i Wyspiańskiego. Po 2-dniowych walkach Brygada wycofuje się z pozycji i zajmuje stanowiska nad Frutem.
- 1917 Odebranie naczelnego dowództwa gen. Nivelle'owi we Francji. Minister Painlevé za zgodą Rady Wojennej przekazuje d-two gen. Pétainowi i Joffre'owi.
- 1918 Rada Regencyjna pismem specjalnym zręka się władzy nad W. P. na Wschodzie i zwalnia żołnierzy od przysięgi. Pismo dociera do Bobrujska dopiero 21.V — przy pertraktacjach demobilizacyjnych z Niemcami.
- 1920 Powszechny strajk na Górnym śląsku. Górnicy protestują przeciw terrorowi niemieckiemu i żądają od Komisji Międzysojusznicej załatwienia żądań złożonych w dniu 25.IV.
- 1921 Zarządzenie dyktatora W. Korfatego o przerwaniu akcji powstańczej na Górnym śląsku wobec osiągnięcia porozumienia z Niemcami i zgody Koaliantów na linię Korfatego. Ukazuje się odezwa w tej sprawie z podpisami: Borysa, J. Rymara, F. Roguszcza, E. Rumfelda i E. Rybarza.
- 1923 Zamach na sowieckiego posta Worowskiego w Lozannie (Szwajcaria). Worowski ginie. 2 członków misji ciężko rannych, Sprawców Patulina i Conradiego sąd szwajcarski uniewinnia.
- 1926 Wystąpienie w Sejmie stronnictw lewicowych przeciw gabinetowi Witosza. Demonstracje przenoszą się na ulice stolicy. Młodzież manifestuje swe niezadowolenie. Do akcji protestacyjnej pod wieczór przylączają się grupy oficerów.
- 1930 Umowa polsko-gdańska o monopolu zapalczanym.
- 1931 Kongres Eucharystyczny Archidiecezji Wileńskiej.
Zgon znakomitego literata, krytyka i publicysty Zdzisława Dębickiego (ur. 1871).
- 1932 Wybór Alberta Lebruna, przewodniczącego senatu, prezydentem Francji.
Pierwszy dzień bojkotu Gdańska oraz Sopot w odpowiedzi na wzmożenie się fali antypolskiej, zainicjowanej przez hitlerowców w Gdańsku. Bojkot trwa do 20.VIII.
- 1936 Wybór skrajnego lewicowca Azany prezydentem Hiszpanii.

DOPISKI

11 MAJ	1939 Czwartek	1940 Sabota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 3.47 s. 19.17	w. 4.11 s. 19.42	w. 3.47 s. 19.17
	MAMERTA		słow. LUDOWITA

- 1915 Koniec okresu walk pozycyjnych I Brygady Legionów nad Nidą. Brygada wyrusza z okopów, podejmując działania pościgowe za cofającą się z ziemi sandomierskiej armią rosyjską.
- 1917 Sprzeciw gen. Nivelle na decyzję Rady Wojennej. Naczelny wódz armii francuskiej nie chce przyjąć dymisji. Jednak pomimo poparcia Malvégo i Caillaux, na ponownie zebranej Radzie Wojennej, —prze-grywa sprawę i ustępuje.
- 1918 Bitwa o honor żołnierza polskiego pod Kaniowem. Niemcy gromadza w Mironówce pod Kaniowem wszystkie rozporządzone siły z okręgu kijowskiego, ogółem przeszło 12 tysięcy żołnierzy, i o godz. 4 rano z trzech stron uderzają na ufortyfikowany obóz II Korpusu. Walka trwa do 4 pp. Wobec braku rezerw — dowództwo kapituluje. Zawarty zostaje układ, którego warunków Niemcy nie dotrzymują. Rozbrojonych aresztują, grabią i wysyłają do obozów koncentracyjnych. Gen. Haller uchodzi do Kijowa. Niemcy, poszukujący osoby jego na Ukrainie, wprowadzani zostają w błąd fingowaną śmiercią i pogrzebem generała.
- 1928 Dziesięciolecie Niepodległości. Amnestia dla przestępców politycznych i karno-administracyjnych.
- 1930 Wybory do II Sejmu śląskiego. Z 62 okręgów lista Korfanteo uży-skuje 16 mandatów, Blok Niemiecki 15, N. Chrz. Zjedn. Pracy 10, Blok Socjalistyczny polsko-niemiecki 5, komuniści 2. Głosowało 516.130 osób. 172.853 Niemców, 315.448 Polaków.
- 1932 Uchwała Rady Ligi Narodów w sprawach polsko-gdańskich. Polsce przyznane zostaje zwierzchnictwo nad kolejnictwem gdańskim, prawo pełnego korzystania z portu i specjalne przywileje dla polskiego personelu kolejowego w Gdańsku.
- 1935 Ostatnia konferencja Marszałka Piłsudskiego z gen. Śmigłym-Rydzem w Belwederze.
- 1937 Odczyt młn. Grabowskiego w Berlinie na zebraniu Akademii Prawa Niemieckiego o wpływie Marszałka Piłsudskiego na kształtowanie się prawa w Polsce.

DOPISKI

12 MAJ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u> Zesłanie Ducha św.	1941 Poniedziałek
	w. 3.46 s. 19.19	w. 4.09 s. 19.44	w. 3.46 s. 19.19
	PANKRACEGO		słow. WSZEMIŁA

- 1918 Transportowanie rozbrojonych żołnierzy II Korpusu W. P. na Wschodzie spod Kaniowa do obozów koncentracyjnych w Niemczech. Władze niemieckie rejestrują 3000 żołnierzy i 250 oficerów. Drugie tyle zdołało zbiec. W czasie transportowania przez Ukrainę ludność polska pomaga jeńcom do ucieczki.
- 1919 Ustalenie przez Radę Najwyższą państw Ententy obszaru przynależnego do zwrotu Polsce. (53.250 km kw. do zwrotu, 15.000 km kw. terenu plebiscytowego, Gdańsk 1800 km kw. W czasie rozbioru Polski Niemcy zaanektowały 64.000 km kw.).
- 1922 Podpisanie przez Litwę deklaracji o przestrzeganiu ochrony praw mniejszości pod kontrolą Ligi Narodów, jako warunek przyjęcia do Ligi Narodów.
- 1926 Marsz Józefa Piłsudskiego na czele pułków, uprzednio zgromadzonych w Rembertowie, do stolicy dla obalenia rządów Witosa. Po spotkaniu na moście Poniatowskiego z Prezydentem R. P. Wojciechowski Marszałek ustala konieczność objęcia rządów w Polsce na drodze przewrotu. Prezydent Wojciechowski zwołuje posiedzenie Rady Ministrów, po czym gen. Małczewski, minister spraw wojskowych, wydaje rozkaz obsadzenia mostów i niedopuszczania pułków Marszałka Piłsudskiego do stolicy. O godz. 8 wieczorem po krótkiej walce wojska przeciw-rządowe wkraczają przez most Kierbedzia na pl. Zamkowy. Podjęte w ciągu nocy mediacje marsz. Sejmu, Rataja dla zażegnania konfliktu — nie dają wyniku.
- 1928 Odmowa Litwy na propozycje Polski zawarcia paktu nieagresji
- 1934 Zjazd harcerstwa polskiego w Wilnie z udziałem młn. W. Jędrzejewicza i wojewody Grażyńskiego.
- 1935 Zgon Marszałka Józefa Piłsudskiego, wkrzesiciela Polski i budowniczego Jej potęg. O godz. 20 min. 54 umiera w Belwederze wielki patriota polski, bojownik o niepodległość i wolność narodu w czasie zaborów, twórca Legionów, Pierwszy Naczelnik Wyzwolonej Polski, zwycięski Wódz w wojnie bolszewickiej, Gen. Inspektor sił zbrojnych i Młn. Spraw Wojskowych. (Urodz. 1867 r. 5.XII, Żułów ziemi wileńskiej).
- 1936 Przeniesienie serca Marszałka Polski, Józefa Piłsudskiego, i prochów Matki Jego, sprowadzonych z Litwy, — na Roszę w Wilnie.
- 1937 Podpisanie w Paryżu polsko-francuskiego traktatu handlowego. Koronacja księcia Yorku Jerzego VI i żony jego po zrzeczeniu się tronu przez króla Anglii Edwarda VIII.

DOPISKI

13 MAJ	1939 Sobota		1940 <u>PONIEDZIAŁEK</u> Zesłanie Ducha św.		1941 Wtorek	
	w. 3.45	z. 19.21	w. 4.09	z. 19.44	w. 3.45	z. 19.21
	SERWACEGO		słow. CICHOSŁAWA			

- 1926 Walki na ulicach Warszawy w drugim dniu przewrotu majowego. Operacje pułków przeciw rządowych ześrodkowują się w rejonie ulicy Nowowiejskiej (obecnie ul. 6. Sierpnia). Wojska rządowe w rannych godzinach uderzają od strony Belwederu i wypierają przeciwników do alei Jerozolimskiej. Na placu 3 Krzyży przeprowadza atak Podchorążówka pod dowództwem płk. Paszkiewicza, przybyła w dniu poprzednim na pomoc Rządowi, i odrzuca wojska Marszałka Piłsudskiego do ulicy Chmielnej.
- 1929 Podniesienie wzajemne poselstwa polskiego i włoskiego do rangi ambasad.
- 1930 Na sesji Rady Ligi Narodów pod przewodnictwem ministra Jugosławii Marinkowicza rozpatrywane są sprawy zasadnicze: uzgodnienie paktu Ligi Narodów z paktem Kelloga, rozpatrzenie sprawy Palestyny, zniesienie Komitetu Kontroli nad Węgrami, wreszcie najważniejsza — „sprawy rozejmu na morzu”.
- 1934 Odsłonięcie pomnika gen. Bema w Budapeszcie na placu Palfy.
- 1935 Wizyta ministra Lavala w Moskwie po zawarciu paktu francusko-sowieckiego w Paryżu. Stalin obiecuje przeciwdziałać takim posunięciom Kominternu, które mogłyby spowodować osłabienie obrony Francji.
- 1936 Krwawe walki Arabów i Żydów w Palestynie. W Jerozolimie ogłoszony zostaje przez władze angielskie stan wyjątkowy.
- 1937 Rekord lotu nad Atlantykiem. Lotnik Mervill i Lambie ustanawiają rekord przelotu z Anglii do Ameryki. Trasę przebywają w 22 g. i 22 m. Oświadczenie min. spr. zagr. Italii hr. Ciano o konieczności uwzględnienia w przyszłych paktach z zachodem interesów Polski.
- 1938 Drugie démarchę Anglii w Berlinie w sprawie sudeckiej.

D O P I S K I

14 MAJ	1939 <u>NIEDZIELA</u>		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 3.43	z. 19.22	w. 4.06	z. 19.47	w. 3.43	z. 19.22
	BONIFACEGO		słow. DOBIEŚŁAWA			

- 1915 Bitwa pod Jarosławem związkowej armii Niemiec i Austrii o sforsowanie linii Sanu.
- 1920 Ofensywa bolszewicka na północnym skrzydle frontu. Dowództwo armii czerwonej dla odciążenia Kijowa podejmuje zaczepne działania między Leplem i Połockiem. Natarcie, dokonane siłami znacznie przewyższającymi siły polskie, powoduje odwrót I Armii gen. Szeptyckiego na Dźwinie. Wojska rzucone z Wołynia do pomocy likwidują pierwsze załamanie się frontu polskiego i odrzucają wroga.
- 1923 Wyjazd marsz. Focha z Polski do Francji. Ostatnie miejsce gościnny — Kraków.
- 1924 Powołanie do życia Banku Gospodarstwa Krajowego dla ugruntowania podstaw rozwoju życia gospodarczego Polski. Dyrektorem Banku mianowany jest gen. Roman Górecki.
- 1926 Walki majowe na ulicach stolicy. Po utarczkach w południowych dzielnicach miasta o godz. 2, następuje generalny atak wojsk przeciw rządowych ze śródmieścia na Belweder. O godz. 3 zajęty zostaje Szpital Ujazdowski, o 4 gmach M. S. Wojsk, a następnie Szkoła Podchorążych (obecnie Generalny Inspektorat Armii), 57 pp. wielkopolski osłania Belweder. Przeciw rządowy samochód pancerny łamie tę osłonę wobec zagrożenia. Prezydent R. P. Wojciechowski, Sztab Wojskowy i Rząd udają się do Wilanowa, gdzie po odbytej naradzie ministrów Prezydent Wojciechowski wzywa o godz. 7 m. 15 marsz. Sejmu Rataja, przekazując mu urząd Prezydenta R. P. i zgłaszając dymisję gabinetu.
- 1931 Wybór prezesa senatu Pawła Doumera prezydentem Francji. Briand w wyniku pierwszego głosowania wycofuje swą kandydaturę. Przejęcie fundacji smoguleckiej (pow. wagrowieckiego) na cele naukowe Uniwersytetu Warszawskiego i Politechniki Warszawskiej. Fundator B. Hutten-Czapki.
- 1934 Dymisja gabinetu premiera Janusza Jędrzejewicza. Nowy Rząd tworzy prof. Leon Kozłowski przez powierzenie teki ministra przemysłu i handlu Floyar-Rajchmanowi, a teki pracy i opieki społecznej, Jerzemu Paciorekowskiemu. Poza tym gabinet pozostaje bez zmiany.
- 1938 Interwencja Anglii i Francji w Pradze czeskiej w sprawie rozwiązania zagadnienia sudeckiego.

D O P I S K I

15 MAJ	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	w. 3.42	z. 19.23	w. 4.04	z. 19.49	w. 3.48	z. 19.23
	ZOFII		słow. STRZEŻYSŁAWA			

- 1916** Pierwsza ofensywa armii austriackiej na froncie włoskim w wojnie światowej. General Conrad, korzystając ze zgrupowania wojsk włoskich nad Isonzo, podejmuje natarcie od strony Tyrolu. Walki trwają 3 tygodnie z dużym sukcesem Austriaków. Powstrzymanie ofensywy następuje w rejonie Asiago—Arsiero.
- 1917** Zjazd wojskowych Polaków okręgu Turkiestańskiego w Taszkencie i początek formowania polskiego oddziału wojskowego. W organizowaniu współdziałał ks. kanonik K. Żelazowski, rtm. Proszkowski, kpt. Szlagiewicz, płk Zarako-Zarakowski i inni.
- 1919** Generalna ofensywa polska na froncie ukraińskim. Od Kamienia Koszyrskiego przez cały Wołyń do granicy czeskiej ruszają wojska polskie do ataku pod ogólnym dowództwem gen. J. Hallera. Poszczególными dywizjami dowodzą generałowie: Odry, Iwaszkiewicz, Karnicki, Aleksandrowicz, pułkownicy: Zieliński, Konarzewski, Sikorski, Minkiewicz. Główne zadanie: zajęcie Zagłębia Naftowego, stanowiącego źródło finansów i przedmiot zainteresowania się Europy Ukraińcami.
- 1920** Ustalenie w Charkowie przez naczelne dowództwo armii bolszewickich planu kontrofensywy na Ukrainie.
- 1921** Rozkaz Naczelnego Dowództwa Powstania Górnoszląskiego, zalecający wykonanie w pułkach i grupach zarządzeń Komitetu Wykonawczego (Korfanty) podanych w odezwie z dn. 10.V. o likwidowaniu akcji powstańczej.
- 1922** Podpisanie konwencji w sprawie G. śląska w Genewie. Polska i Niemcy po 6 miesięcznych badań Komisji Calandra i na podstawie jej orzeczenia podpisują układ rozdzielnicy. Tereny przyznane Polsce stanowią około 500/0, przewidywanego podziału według tak zwanej linii Korfanteo.
- 1930** Wstrzymanie emigracji żydowskiej do Palestyny. Angielski Urząd Kolonialny cofa 3300 pozwoleń wydanych żydom na wjazd i zamyka Palestynę dla emigracji.
- 1933** Deklaracja rehabilitacyjna hitlerowców gdańskich w sprawie Polski. Przedstawiciele partii hitlerowskiej na Gdańsk, Foerster i dr Rausching składają oświadczenie wysokiemu komisarzowi Ligi Narodów, że chcą respektować umowy polskie z Gdańskiem i żyć z Polską w zgodzie. Nadanie największej autostradzie Stanów Zjednoczonych, łączącej Nawask z New Jersey, nazwy: drogi generała Kazimierza Pułaskiego.
- 1935** Ogłoszenie tygodnia żałoby narodowej dla uczczenia pamięci Marszałka Polski, Józefa Piłsudskiego. W godzinach wieczornych następuje uroczyste przewiezienie zwłok Marszałka z Belwederu do Katedry, przez ulice obleczone kirem i przepelnione tłumami skupionej w żałobie ludności.
- 1936** Ustąpienie gabinetu premiera Mariana Zyndram-Kościałkowskiego i powierzenie tworzenia Rządu min. Feliksowi Sławoj-Składkowskiemu.
- 1937** Wręczenie Marszałkowi Śmigłemu-Rydzowi przez delegację armii włoskiej miecza włoskiego.

DOPISKI

16 MAJ	1939 Wtorek		1940 Czwartek		1941 Piątek	
	w. 3.40	z. 19.25	w. 4.03	z. 19.50	w. 3.40	z. 19.25
	JANA NEPOMUCENA				słow. WIENCZYŚLAWA	

- 1915** Boje I Brygady Legionów pod Konarami i Kozinkiem. W ciężkiej 9-dniowej bitwie z przeważającymi siłami wroga, brygada wykazuje niepospolite zalety bojowe. 5 pułk zdobywa Konary, Beradzcie, Swojków, Kamieniec, wypierając stąd grenadierów rosyjskich. Bataliony 1 pułku (I i III) mjr Śmigłego-Rydza w kilkakrotnych kontratakach zdobywają lasek kozinkowski. Glinie tu niepospolitych zdolności oficer—kpt. Herwin-Plątek. Ogólne działania I B. L. przyczyniają się do wstrzymania kontrofensywy IV armii rosyjskiej, podjętej na odcinku Opatów—Kilmontów przeciw 25 dywizji austriackiej. Podpisanie konwencji wojskowej Włoch i Koalicji. Włochy zobowiązują się do współdziałania czynnego w wojnie światowej. W Baranowiczach w kwaterze głównej w. ks. Mikołaj Mikołajewicz z przedstawicielem Włoch ustala plan wspólnego działania Rosji, Włoch i Serbii w operacjach na południu; ofensywa ogólna ma nastąpić za 10 dni (nie nastąpiła nigdy).
- 1918** Bankructwo koncepcji austro-polskiego rozwiązania sprawy polskiej. Koło Polskie przy parlamencie austriackim uchwala poruczenie koncepcji wskrzeszenia Polski przy boku Austrii i decyduje się na rozcięcie z monarchią.
- 1919** Powodzenie generalnej ofensywy przeciwukraińskiej. Wojska polskie zajmują Sambor, Żółkiew, Turynkę, Mosty Wielkie. Na Wołyniu jazda gen. Karnickiego zdobywa Luck.
- 1926** Koniec przewrotu majowego. Rządu w Polsce obejmuje gabinet prof. K. Bartla. Skład: Marszałek J. Piłsudski (M. S. Wojsk.), W. Broniewski (M. R. P.), J. Raczyński (M. Rol. i Ref.), W. Makowski (M. S.), C. Młodzianowski (M. S. Wew.), A. Zaleski (M. S. Z.), G. Czechowicz (M. Skarbu), J. Mikułowski-Pomorski (W. R. i O. P.), H. Gliwic (M. P. H.), S. Jurkiewicz (M. P. O. S.).
- 1929** Otwarcie Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu, będącej do końca roku atrakcją zjazdów i wycieczek dla kraju i zagranicy.
- 1933** Ośędzie Roosevelta do królów i prezydentów 44 państw w sprawie zmniejszenia zbrojeń, jako jedynej drogi odbudowy gospodarczej państw i powszechnego pokoju świata.
- 1935** Pożegnalna defilada Wojska Polskiego przed zwłokami Naczelnego Wodza, J. Piłsudskiego. O godz. 14 m. 30 przed trumną ustawioną na lawecie (tam gdzie Marszałek przyjmował ostatnią rewiew w dniu święta narodowego) ruszają wojska w defiladzie. Najpierw generał Śmigły-Rydz, za nim 4 inspektorowie armii: gen. Żeligowski, Sosnkowski, Osinski, Norwid-Neugebauer, za generalicją reprezentacje wszystkich pułków z gen. Orlicz-Dreszerem na czele. Pakt wzajemnej pomocy między Czechosłowacją i Sowieciami.
- 1938** Uchwalenie w Wilnie na zebraniu studentów U. S. B. rezolucji o domaganiu się wprowadzenia „numerus nullus” dla żydów. Jest to pierwsza tego rodzaju uchwała.

DOPISKI

17 MAJ	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 3.39 z. 19.26	w. 4.00 z. 19.53	w. 3.39 z. 19.26
	PASCHALISA		słow. SŁAWOMIRA

- 1920 Lustracja wojsk ukraińskich atamana Petlury przez Naczelnika Państwa Polskiego, J. Piłsudskiego w Winnicy. W przemówieniu do dowódców i żołnierzy ukraińskich Naczelnik Państwa wypowiada się, iż „Wolna Polska nie może być istotnie swobodna, dopóki naokoło panuje wciąż hasło niewolniczego poddawania woli narodowej przemocy terroru. — Polska zdecydowała się odrzucić wszystko to, co wolności zagraża, jak najdalej od swych granic. — Szczęśliwy będę, gdy Sejm Polski i Sejm Ukraiński ustanowią wspólną platformę porozumienia”.
- 1923 Wizyta angielskiego szefa sztabu, L. Cavana w Polsce.
- 1924 Antypolskie demonstracje w Leningradzie w związku z rozstrzelaniem z wyroku sądu polskiego komunisty Engla, działacza związku młodzieży komunistycznej w Łodzi.
- 1930 Utworzenie Międzynarodowego Rozrachunkowego Banku Państw w Szwajcarii. Wkład Banku Polskiego 4 miliony dolarów. Ogólny kapitał 145 milionów dol. Zadanie: prowadzenie operacji rozrachunkowych z tytułu umów o wzajemnych wypłatach odszkodowań i reparacji.
- 1933 Deklaracja Hitlera na posiedzeniu Reichstagu w sprawie granic. Hitler oświadcza, iż rewizja granic może odbyć się tylko w ramach obowiązkujących traktatów, a nie na drodze wystąpień orężnych.
- 1934 Zwrot w polityce państwa lotewskiego. Rząd zawieszają działalność stronnictw politycznych i parlamentu, podejmując represje zarówno przeciw socjal-demokratom jak i przywódcom skrajnej prawicy.
- 1935 Podpisanie paktu wzajemnej gwarancji między Czechosłowacją i Sowieciami. Minister Beneš i poseł Aleksandrowski w imieniu reprezentowanych państw podpisują zobowiązanie do okazywania sobie wzajemnej pomocy w razie niesprokowanej napaści na jedną ze stron.
- 1938 Wystawienie wspólnej listy do wyborów samorządowych w Czechosłowacji przez stronnictwa polskie, połączone we wspólnym froncie.

D O P I S K I

18 MAJ	1939 CZWARTEK	1940 Sobota	1941 NIEDZIELA
	Wniebowst. Pańskie w. 3.37 z. 19.28	w. 4.01 z. 19.53	w. 3.37 z. 19.28
	FELIKSA KAP.		słow. WSZESŁAWA

- 1917 Krytyczny moment Francji w wojnie światowej. Po nieudanej ofensywie nad Aisne, rozpoczętej w dniu 15 kwietnia przez gen. Nivelle, w wojsku powstaje ferment. Dwa pułki odmawiają posłuszeństwa i maszerują na Paryż. W Paryżu demonstracje przeciw rządowi i przeciw wojnie. Na całym froncie rozprężenie. Nowy naczelny dowódca gen. Pétain opanowuje krytyczne położenie, przeprowadza sanację wojska i przy współdziałaniu patriotów zażegnuje katastrofę.
- 1919 Zajęcie Borysławia, Drohobycza i Sokala przez wojska polskie w działaniu podjętym 15 maja. O godz. 9 rano wojska wkraczą do Borysławia, równocześnie zajęty zostaje Drohobycz i Sokal. Ukraińcy cofają się na całym froncie.
Uznanie Polski de jure przez Republikę Niemiecką.
- 1920 Manifestacyjne powitanie powracającego z frontu do stolicy Naczelnego Wodza. Wzdłuż udekorowanych ulic Naczelnik Państwa udaje się do kościoła na pl. 3 Krzyży, gdzie wita go duchowieństwo i przedstawiciele miasta. Po odprawieniu mszy dziękczynnej, wśród entuzjastycznego tłumów oficerowie wyprzęgają z powozu konie i odwożą sami zwycięskiego Wodza do Belwederu.
- 1921 Nawiazanie stosunków dyplomatycznych z Japonią.
- 1930 Złożenie Rządowi Polskiemu przez ambasadora Laroche memorandum Francji w sprawie utworzenia Stanów Zjednoczonych Europy. Memorandum, według koncepcji Brianda, rzuca myśl przekształcenia ustroju Europy i stworzenia z wszystkich państw unii federalnej. Idea powstaje z dążeń do rozwiązania zagadnień powszechnego pokoju. Stan faktyczny świata wykazuje, że tylko państwa związkowe (St. Zjednoczone, Szwajcaria) żyją w wewnętrznym pokoju bez nateżenia militarnego i obawy wojny. Memorandum złożone zostaje wszystkim państwom należącym do Ligi Narodów.
- 1935 Złożenie trumny Marszałka J. Piłsudskiego w Krypcie na Wawelu. W ostatniej podróży Wielkiego Wodza przez Polskę od Warszawy do Krakowa ludność wsi i miast wylega oczekując przy plantach kolejowych i na stacjach na możliwość złożenia hołdu i wypełnienia obowiązku ostatniej modlitwy. O godz. 8 m. 30 żałobny pociąg przybywa do Krakowa. Pochód wojska i obywateli wszystkich stanów odprowadza trumnę na Wawel, gdzie złożona zostaje w krypcie św. Leonarda, obok prochów Sobieskiego, Poniatowskiego i Kościuszki.
- 1937 Uroczysty Komers Arkonii z udziałem Marszałka Śmigłego-Rydza. Podpisanie w Rzymie polsko-włoskiego układu handlowego.

D O P I S K I

19 MAJ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u> Trójcy Św.	1941 Poniedziałek
	w. 3.36 z. 19.29	w. 3.58 s. 19.55	w. 3.36 s. 19.29
	CELESTYNA, IWONA, PIOTRA		słowa. KRZESOMYŚŁA

- 1917 Rozformowanie sprzymierzeńczych oddziałów rosyjskich we Francji. Akcja gen. Pétain w kierunku uzdrowienia stanu armii francuskiej nie omija rosyjskiego pułku, sformowanego we Francji. Ferment jest tam wyjątkowo silny. Pułk kapituluje pod ogniem artylerii. W ogólnym uśmierzeniu wojskowych buntów, tysiące żołnierzy idzie pod sąd — jednostki tylko zostają skazane. Zamieszki i rewolta robią wrażenie zorganizowanej akcji z zewnątrz.
- 1918 Podział Czech według koncepcji premiera Austrii min. Seidlera. Czesi, zdecydowani ostatecznie na separację z Austrią, uchwalają na zjeździe w Pradze rezolucję o samostanowieniu. W odpowiedzi premier Seidler daje zarządzenie podziału Czech na okręgi. Służyć to ma do rozbicia jedności i ujarznienia przeciwaustriackich prądów.
- 1920 Ustawa o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby o charakterze ogólnopaństwowym, wprowadzenie samorządu do Kas Chorych.
- 1921 Drugi etap 3. powstania górnośląskiego. Wygasające powstanie, likwidowane już na niektórych odcinkach w myśl odezwy dyktatora Korfanego i rozkazu Naczelnego Dowództwa (15.V), rozpala się znowu. Okazuje się, że Niemcy dopiero teraz przystępują do akcji na wielką skalę z zamiarem przeprowadzenia krucjaty przeciw zbuntowanym i zajęcia całego spornego terenu. Do Gogolina przybywają z Prus regularne wojska niemieckie, samoloty, artyleria, szykujące się do generalnej ofensywy. Dowództwa powstańców cofają urlopy i mobilizują się od nowa.
- 1924 Napad band bolszewickich na pograniczu w miejscowości Krywicz. Jest to jeden z większych napadów, organizowanych dla niepokojenia Polski przez wypadły zza linii granicznej. W Krywiczach prócz rabunku ranny zostaje ksiądz i kilkunastu mieszkańców miasta.
Konferencja Państw Bałtyckich w Kownie z wyłączeniem Polski.
- 1933 Zwycięstwo Polaków w austriackich zawodach lotniczych. Na trasie Warszawa—Charków—Leningrad—Wiedeń w tak zwanym Złocie Gwiazdystym dwie pierwsze nagrody zdobywają Polacy: kpt. Bajan i Dudziński.
- 1938 Pierwsza sesja plenarna Rady Naczelnej O. Z. N. w W-wie z udziałem premiera Składkowskiego na posiedzeniu inauguracyjnym.

DOPISKI

20 MAJ	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 3.35 z. 19.31	w. 3.57 s. 19.56	w. 3.55 s. 19.31
	BERNARDYNY		słowa. BRONIMIRA

- 1915 Bój Legionu Puławskiego pod Pakostawiem. Jedyny oddział polski, sformowany przy armii rosyjskiej, przechodził chrzest bojowy pod Pakostawiem. Odcinka tego bronią grenadierzy moskiewscy pod ogólnym d-twem gen. Leśniewskiego (późniejszy pierwszy minister wojny w Polsce). Atak na pozycje Niemców przeprowadzony zostaje z brawurą i niesłychaną zaciętością. Gdy wskutek innych operacji przychodzi rozkaz odwrotu, trudno jest go wykonać. Żołnierz polski z pierwszego boju nie chce ustępować. W walkach zostaje ranny d-ca plk. A. Reut. Miejsce jego zajmuje plk. Jan Rządkowski.
- 1919 Zajęcie Stryja przez pułk wielkopolski gen. Konarzewskiego. Działania Wielkopolan na tym odcinku przyczyniły się w znacznej mierze do pomyślnych operacji w rejonie Borysławia. Wielkopolanie po wywaczeniu sobie na froncie ukraińskim nazwy „rogatych diabłów“ po walkach o Stryj powracają do Poznania.
- 1922 Zamknięcie Międzynarodowej Konferencji w Genewie. Pierwsze poszukiwania możliwości odbudowy Europy w znaczeniu gospodarczym i ekonomicznym zamknięte zostają politycznym zwycięstwem Niemców i bolszewików, którzy pod bokiem państw Ententy zawierają pakt przyjaźni w Rapallo. Na wniosek Sowietów wobec niezalatwienia spraw ekonomicznych Konferencja decyduje się kontynuować prace i wyznacza następny zjazd do Hagu. Interes ogólny ześrodkowuje się na Sowietach. Polska ma już ustalone stosunki z Rosją traktatem pokojowym w Rydze.
- 1928 Klęska nacjonalistycznych elementów niemieckich w wyborach do Reichstagu. Komuniści uzyskują większość mandatów, pada prawicowy gabinet Marxa, rządy obejmuje poseł socjalistyczny Miller.
- 1930 Dekret Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego, o zwołaniu Sejmu na sesję nadzwyczajną w dniu 23 maja.
- 1934 Zwrot przełomowy w polityce Bułgarii. Król Borys rozwiązuje dekretem Sobranje (parlament) oraz odsuwa rząd dotychczasowy od steru, powołując na premiera plk. Georgiewa. Kurs polityki antyradykalny.
- 1935 Uchwała senatu Uniwersytetu Warszawskiego o przyjęciu przez uczelnię nazwy: Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego.
Złożenie hołdu przez Radę Ligi Narodów na 86. swym posiedzeniu pod przewodnictwem delegata Sowietów Litwinowa pamięci Marszałka Polski, Józefa Piłsudskiego.
- 1937 Nadanie doktoratu honorowego Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu S. B. w Wilnie Marszałkowi śmigielu-Rydzowi.

DOPISKI

21 MAJ	1939 NIEDZIELA		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 3.33	s. 19.34	w. 3.56	s. 19.57	w. 3.33	s. 19.33
	EUTYCHII, WIKTORA			słowa. PRZESŁAWA		

- 1918** Likwidacja I Korpusu W. P. na Wschodzie. Delegacja I K. W. P. wezwana przez Niemców do Mińska Litewskiego otrzymuje punktację warunków rozwiązania Korpusu. D-ca Dowbór-Muśnicki zawiadomiony zostaje, iż umowa musi być podpisana w ciągu 16 godzin. Warunki głoszą: korpus pozbawiony jest prawa uczestniczenia w formowaniu wojska polskiego (Wermachtu), z Radą Regencyjną zakazane są wszelkie stosunki. Konie, zdobycz i materiał wojenny winny być oddane Niemcom. Zabrania się prowadzenia akcji polonizacyjnej na terenie zajętych jeszcze przez Dowborczyków. Zmiana, odrzucenie lub niedotrzymanie warunków spowoduje przymusowe rozbrojenie i zabranie do niewoli. Umowę podpisuje w imieniu korpusu gen. Karnicki, płk. Szprelewski, inż. Landsberg.
- 1919** Rokowania pokojowe z Austrią w Saint Germain. Po wzajemnej wymianie pełnomocnictw między delegatami Austrii z dr Rennerem na czele i przedstawicielami państw zwycięskich Austrii przystępują do omówienia warunków pokoju. Pokój zawierany jest później niż z Niemcami i na warunkach łżejszych. Nosi nazwę traktatu pokojowego w St. Germain.
- 1922** Uchwała komunistycznych Rad Załogowych na Górnym Śląsku o niezróżdzielnosci Śląska z punktu widzenia postulatów komunistycznych, których ostoją w tych czasach są Niemcy i Sowjeti.
- 1927** Pierwszy w dziejach lotnictwa wszechświatowego przelot Atlantyku. Płk. Lindbergh wyrusza z Ameryki do Europy, przebywając 6.000 km w 33 godziny. Ląduje na lotnisku paryskim, witany przez tysięczne tłumy. Premier Doumergue przesłał prezydentowi Coolidge'owi depeszę gratulacyjną.
- 1928** Obrady w Warszawie i Berlinie komisji polsko-litewskich, wyłonionych przez konferencję polsko-litewską w Królewcu dnia 30.III.
- 1932** Lotniczka amerykańska Earhart (pierwsza kobieta) w 5-tą rocznicę lotu Lindbergha dokonuje przelotu przez Atlantyk w 16 godzin.
- 1935** Wprowadzenie w życie ustawy o powszechnej służbie wojskowej w Niemczech i odrzucenie przez Reichstag uchwały Ligi Narodów przeciwnej zbrojeniu się Rzeszy z dn. 17.IV.
Złożenie hołdu pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego przez Reichstag w Berlinie.
- 1937** Nowy nuncjusz apostolski mgr Filip Cortezzi, biskup Syrakuz, składa Panu Prezydentowi R. P. listy uwierzytelniające.
- 1938** Przyjęcie przez radę naczelną O. Z. N. na plenarnym posiedzeniu rezolucji w kwestii inwestycyjnej, oświatowej, rolnej i żydowskiej zgodnie z rezolucją poszczególnych komisji.
Démarche Anglii w Berlinie w sprawie koncentracji wojsk niemieckich na granicy czeskiej, powodujące osłabienie nacisku Hitlera na konieczność natychmiastowego rozwiązania sprawy sudeckiej.

DOPISKI

22 MAJ	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 CZWARTEK	
	w. 3.32	s. 19.34	w. 3.54	s. 19.59	w. 3.33	s. 19.34
	HELENY, JULII				słowa. WIESŁAWA	

- 1915** Zlot Sokolstwa Polskiego St. Zjednoczonych w Chicago. Już w Krakowie w roku 1910, gdy przez odsłonięcie pomnika bitwy pod Grunwaldem fundator I Paderewski wakazywał światu na niebezpieczeństwo germańskie, sokolstwo z Ameryki, obecne w delegacjach, postanowiło wychowywać druhów w duchu czynu wojennego. Na zlocie w Chicago sokolstwo staje w gotowości wojennej. Gdy zebrani później pod pomnikiem Kościuszki słuchają przemówień Paderewskiego, ten ich wzywa do złożenia pełnej ofiary, mówiąc o sobie: „Każdy z nas Polskę kocha, lecz nikt jej więcej ode mnie kochać nie może” i w imię tej miłości rozpoczyna działalność polityczną, wspierając sokolstwo, a następnie zdobywając dla Polski 13. punkt warunków pokojowych Wilsona.
- 1918** Próba obrony honoru I Korpusu W. P. na Wschodzie. Grupa oficerów P. O. W. z płk. Bartą (Przemysław Barthel de Weydenthal) na czele postanawia przeciwstawić się brutalnej przemocy niemieckiej i pobudzić Dowództwo oraz żołnierzy do ośrejnej walki z Niemcami. Aresztowany zostaje gen. Dowbór-Muśnicki, wydane rozkazy rewolty przeciw Niemcom, ale oddziały, które zgłosiły akces do akcji czynnej — zawođa. Następuje okres demobilizacji.
- 1919** Wręczenie listów uwierzytelniających przez pierwszego posła i ministra pełnomocnego Jugosławii Simića.
- 1921** Bitwa powstańców górnośląskich o Górę św. Anny. Zmobilizowane pułki niemieckie w Gogolinie rozpoczynają atak uderzeniem w środek polskiego frontu. Uderzenie to godzi również w uczucia religijne, bowiem Góra św. Anny — to Częstochowa Górnoślązaków, którzy bronić postanawiają na śmierć i życie. Żołnierze niemieccy spod Verdun wspominają, iż takiej zaciekłej obrony nie spotykali w wojnie światowej. Ponieważ Niemcy równocześnie wbili się na kilkanaście kilometrów w głąb frontu — po kilku dniach walki zarządony zostaje rozkaz odwrotu.
- 1922** Zlikwidowanie pasa neutralnego między Litwą i Polską. Wobec częstych starć o pas neutralny, Rada Ligi Narodów uchwala zniesienie pasa i przeprowadzenie linii demarkacyjnej przez wyznaczoną komisję. Część pasa przechodzi do Polski, część do Litwy.
- 1925** Zgon pierwszego naczelnego wodza armii angielskiej w wojnie światowej, marszałka Frenche'a.
- 1930** Rokowania w Berlinie delegatów rządu polskiego i niemieckiego w sprawie wwozu i wywozu dla likwidacji wojny celnej.
- 1935** Złożenie hołdu pamięci Marszałka J. Piłsudskiego przez parlament belgijski.
- 1937** Podpisanie układu gospodarczo-finansowego między Francją i Polską.

DOPISKI

23 MAJ	1939 Wtorek		1940 <u>CZWARTEK</u> Boże Ciało		1941 Piątek	
	w. 3.30	z. 19.35	w. 3.53	z. 20.00	w. 3.30	z. 19.35
	DEZYDEREGO, MICHAŁA				skłw. BUDZIWOJA	

1915 Wypowiedzenie wojny Austro-Węgrom przez Italię, Włochy, po zawarciu umów i konwencji wojskowych z Koalicjantami, przystępują do czynnego udziału w wojnie, nie wypowiadając jej jednak Niemcom.

Próby Legionu Puławskiego nawiązania kontaktu z I Brygadą Komendanta J. Piłsudskiego. Szykany władz rosyjskich skłaniają żołnierzy i oficerów Legionu Puławskiego do wystąpienia pełnomocników na front w Kieleckie i nawiązania kontaktu z Legionami Komend. Piłsudskiego. Zamiar zostaje wykryty, a groźne następstwa dzięki postawie d-cy płk. Rządковского zażegnane.

1920 Wzmocnienie działań armii sowieckiej. Zajęcie Kijowa i umocnienie pozycji polskich na Dnieprze wpływa na przyspieszenie decyzji sztabu sowieckiego o podjęciu kontrofensywy. Na północy bolszewicy rozpoczynają silną akcję demonstracyjną, na linii Dniepru — uzupełniają pośpiesznie armię XIV oraz formują konną armię Budiennego. Poniżej Kijowa tworzą grupę Jakira i na północ od Kijowa wzmacniają rozbitą XII armię. W układzie tym wojska sowieckie rozpoczną niebawem działania operacyjne.

1921 Walki powstańców górnośląskich z Grupą Oberland w rejonie Wielkich Strzalec.

1922 Ustawa w przedmiocie statutu Państw. Instytutu Meteorologicznego.

1923 Pierwsza wyprawa przez Atlantyk do Brazylii szkolnego okrętu handlowej marynarki polskiej.

Zamach komunistów-terrorystów na Uniwersytet Warszawski, od wybuchu bomby ginie prof. Roman Orzecki. Akcję organizowali wykryci później przekupieni oficerowie armii czynnej: Bagiński i Wieczorkiewicz.

1924 Ogłoszenie Ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Udzielenie przestrogi rządowi litewskiemu przez Radę Ambasadorów po rozpatrzeniu zajęć na granicy litewsko-polskiej i uznaniu sytuacji za różną dla pokoju świata.

1930 Odroczenie nadzwyczajnej sesji Sejmu, wyznaczonej na 22.V na dalsze dni 30. Uzasadnienie: niemożność rzeczowej współpracy Rządu z Sejmem w momencie walk ze skutkami kryzysu gospodarczego.

Demonstracje związku sjonistów w Polsce przeciw Anglii wobec wydania zakazu emigracji do Palestyny.

D O P I S K I

24 MAJ	1939 Środa		1940 Piątek		1941 Sobota	
	w. 8.28	z. 19.37	w. 8.51	z. 20.00	w. 8.28	z. 19.37
	JOANNY WDOWY, ZUZANNY				skłw. TOMIRA	

1920 Pierwsze starcia polskiej kawalerii z armią konną Budiennego w rejonie Rokitna—Teleszówki. Kawaleria polska odrzucona zostaje pod żytnie Góry.

1922 Napad byłych ukraińskich oficerów w westibulu hotelowym w Wiedniu na ministra Skirmunta, przebywającego w Austrii dla omówienia spraw traktatu gospodarczego austro-polskiego. Demonstracja wymierzona przeciw Polsce kończy się zlikwidowaniem placówki dyplomatycznej Pietruszewicza w Wiedniu i cofnięciem przywilejów pseudo-dyplomatom ukraińskim przez rząd austriacki.

1923 Zwrot pierwszego transportu rękopisów wywożonych od 1772 r. do Rosji. Rękopisy przeznaczone dla Biblioteki Narodowej odzyskane zostają na mocy traktatu pokojowego w Rydze.

1927 Zerwanie stosunków W. Brytanii z Sowietami na skutek ujawnienia nadużyć placówki handlowej Z. S. S. R. pn. „Arcos”, prowadzącej wbrew umowie akcję polityczną na terenie Anglii. Za aprobatą Izby Gmin przedstawicielstwo sowieckie zostaje wezwane do opuszczenia Anglii.

1930 Złożenie przez nowego ambasadora St. Zjednoczonych Willysa listów uwierzytelniających na ręce Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego. Akredytowanie pierwszego ambasadora Polski w Waszyngtonie.

1931 Uruchomienie w Warszawie jednej z najpotężniejszych w Europie stacji radiofonicznych. Moc w antenie 120 K. W., długość fali 1411. Zjazd Legionowy w Warszawie.

1932 Krwawe walki o nienotowanych rozmiarach w historii parlamentaryzmu w sejmie pruskim. Formalne bitwy stoczone między hitlerowcami i komunistami przerzucają się na zewnątrz, wywołując w miastach groźne rozruchy, połączone z napadami bezrobotnych na sklepy żywnościowe.

1936 Przemówienie Marszałka Śmigłego-Rydza, wzywające naród do konsolidacji i pracy nad podniesieniem Polski wwyż.

1937 Przybycie ks. Michała rumuńskiego do Warszawy w sprawie zaproszenia Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego do Rumunii. Książę Michał udekorowany zostaje orderem Białego Orła.

Otwarcie Międzynarodowej Wystawy Sztuki i Techniki w Paryżu z udziałem Polski (pawilon i liczne eksponaty).

1938 Przemówienie polityczne wicepremiera Kwiatkowskiego w Katowicach pt. „Przez odrodzenie polityczne do powodzenia gospodarczego Polski”.

D O P I S K I

25 MAJ	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 3.29 z. 19.35	w. 3.50 z. 20.03	w. 3.29 z. 19.35
	GRZEGORZA		słowo. BORYSŁAWA

- 1915 Storpedowanie pancernika angielskiego „Triumph” przez niemiecką łódź podwodną „W. 51” dla osłabienia akcji floty angielskiej w Cieśninie Dardaneelskiej. Pancernik górował nad artylerią turecką, dając się we znaki obrońcom cieśniny.
- 1918 Powstanie frontu antybolszewickiego w Rosji nad Wołgą. Formacje wojskowe Czechów, utworzone jeszcze w czasie caratu, ruszają na Wschód, tworząc bazę oporu przeciwbolszewickiego. Do nich dołączają się mniejsze oddziały rosyjskie b. oficerów i żołnierzy. Również Polacy nawiązują kontakt z Czechami, tworząc wspólny front antybolszewicki na Dalekim Wschodzie.
- 1919 Powrót 4 Dywizji gen. Żeligowskiego do kraju. Skoncentrowane pułki Dywizji pod Bendarami zostają zawiadomione o powrocie do kraju. Radość potęguje udekorowanie dowódcy gen. Żeligowskiego orderem „croix de guerre” oraz rozkaz pożegnalny gen. d'Anzelm, wyrażający uznanie dla wojska. Dywizja powraca do kraju w stanie liczebnym 643 oficerów, 3386 szeregowców, 1869 koni, 10 samochodów, 30 karabinów maszyn., 13 dział, 1 radiostacji, 11 motocykli.
- 1920 Nota Cziczeryna do Ligi Narodów w związku z wyprawą kijowską. Cziczeryn w imieniu Sowietów odwołuje pozwolenie na przybycie do Rosji komisji Nansena, utworzonej przy Lidze Narodów, wobec rzekomego popierania przez państwa Europy ofensywy polskiej.
- 1922 Ratyfikacja konwencji górnośląskiej zawartej w Genewie 15.V. po referowaniu jej na plenum Sejmu przez posła Korfantego.
- 1931 Kongres Związku Polskich Związków Zawodowych w Warszawie.
- 1934 Wybór ponowny prof. Tomasza Masaryka na prezydenta Czechosłowacji.
- 1938 Rezygnacja płk. Koca ze stanowiska komendanta Związku Legionistów na zjeździe delegatów oddziałów Związku. Następcą mianowany zostaje min. komun. płk Juliusz Ulrych.

D O P I S K I

26 MAJ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 3.27 z. 19.39	w. 3.49 z. 20.04	w. 3.27 z. 19.39
	FILIPA NEREUSZA, AUGUSTYNA		słowo. WIĘCYMIŁA

- 1918 Demobilizacja I Korpusu w Bobrujsku. W wykonaniu umowy zawartej w dniu 21.V dowództwo niemieckie A. O. K. 10 Mińsk, wydaje rozkaz o sposobie demobilizacji. Następuje ona transportami po 50 oficerów i 1150 żołnierzy. Ogółem zostaje zdemobilizowanych 23.561 ludzi. Zabrano 9.933 koni. Ostatni transport wraca do kraju 7.VII.
- 1922 Podpisanie układu włosko-rosyjskiego w wyniku zbliżenia na ekonomicznej konferencji międzynarodowej w Genewie. Jest to pierwsza umowa bolszewików z jednym ze zwyciężonych państw w wojnie światowej.
- 1923 Dymisja gabinetu premiera gen. Sikorskiego w następstwie odrzucenia przez Sejm projektu budżetowego.
- 1928 Uruchomienie stacji radiofonicznej w Wilnie o mocy 0,5 kW. Jest to stacja tymczasowa. Ważny punkt nadgraniczny zostanie niebawem wzmocniony do 16 kW.
- 1930 Zdobyte pierwszej nagrody przez asa lotnictwa polskiego kpt. B. Orlińskiego w zlocie gwiazdztym w Brnie Morawskim. Trzecią nagrodę zdobywa również Polak kpt. Halewski.
- 1933 Rozwiązanie partii komunistycznej w Austrii. Austria równocześnie z Rzeszą Niemiecką likwiduje kurs polityki lewicowej w kraju.
- 1937 Jednogłośnie przyjęcie Egiptu do Ligi Narodów. Zdobyte bieguna północnego przez sowieckiego lotnika Mołotowa. Umowa polsko-amerykańska w sprawie konwersji pożyczek ułenowskich.
- 1938 Otwarcie Zjazdu Oficerów Rezerwy we Lwowie w obecności Marszałka Śmigłego-Rydza.

D O P I S K I

27 MAJ	1939 Sabota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 3.26 s. 19.40	w. 3.48 s. 20.08	w. 3.28 s. 19.40
	JANA AP., BEDY		słow. RUSZAWA

- 1917 Organizowanie kadr wojska polskiego w St. Zjednoczonych. Sokolstwo polskie wysyła 59 najzdolniejszych uczniów z założonej przez siebie szkoły podchorążych do szkoły oficerskiej w Camp Bordon na wyższe studia wojskowe.
- 1918 Trzecia w roku 1918 wielka ofensywa niemiecka na froncie zachodnim. Niemcy rozpoczynają operacje zaskoczeniem nacz. dowództwa francuskiego w rejonie Chemin de Dames. Lanią front i wdzierają się na 20 kilometrów w głąb. Po trzech dniach walk i odwrotu armii francuskiej docierają nad Marnę. Paryż jak w 1914 ponownie jest zagrożony.
- Narady przedstawicieli polskich organizacji wojskowych i politycznych w Kijowie. Kijów staje się punktem koncentracyjnym rozbitków nieomal wszystkich formacji wojskowych. Na zebraniu z udziałem gen. Hallera, Zymierskiego, Łukoskiego (II K. W. P.), Bagińskiego (I K. W. P.), Miedzińskiego, Wieniawy-Długoszowskiego, Kamskiego, Schaetzla (I B.), Lisa-Kuli (P. O. W.) oraz przedstawicieli politycznych organizacji uchwalone zostaje formowanie wojska polskiego dla działań przeciw Niemcom wszędzie, gdzie będą ku temu warunki.
- 1919 W zwycięskich operacjach w Małopolsce Wschodniej z Ukraińcami wojska polskie zajmują Stanisławów, uzyskując łączność z Rumunią.
- 1922 Powierzenie obrony interesów polskich na Litwie poselstwu kowieńskiemu St. Zjednoczonych Ameryki.
- 1923 Rozłam w Polskim Stronnictwie Ludowym „Piast”. Grupa posłów stronnictwa z Janem Dąbskim i Waleronem na czele opuszcza stronnictwo, wywołując przesilenie na terenie Sejmu.
- 1927 Sprowadzenie do Polski prochów Juliusza Słowackiego. Po uczczeniu prochów wieszczą przez stolicę, trumna przewieziona zostaje do Krakowa i złożona w krypcie królewskiej na Wawelu. Twórcy idei najwyższej siły i władzy narodu — Króla Ducha — składa hold w imieniu Polski Pan Prezydent I. Mościcki przemówieniem w Warszawie, w Krakowie na Wawelu — Marszałek J. Piłsudski.
- 1931 Dymisja gabinetu premiera W. Ślawnka. Nowy Rząd tworzy min. Aleksander Prystor. Skład: A. Zaleski (M. S. Z.), Marszałek J. Piłsudski (M. S. W.), Jan Piłsudski (M. Skarbu), Cz. Michałowski (M. Spraw.), F. Ślawoj-Składkowski (M. S. Wew.), gen. Norwid-Neugebauer (M. R. P.), gen. F. Zarzycki (M. P. H.), dr L. Kozłowski (M. Rol. i Ref. Rol.), I. Boerner (M. P. T.), J. Jędrzejewicz (W. R. i O. P.).
- 1933 Odwet Niemiec za represje w stosunku do hitlerowców w Austrii. Rząd Rzeszy wprowadza przymus wizowy dla swych obywateli przy wyjeździe do Austrii.

D O P I S K I

28 MAJ	1939 NIEDZIELA Zesłanie Ducha św.	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 3.25 s. 19.42	w. 3.47 s. 20.07	w. 3.25 s. 19.42
	AUGUSTYNA		słow. JAROMIRA

- 1918 Koło Polskie parlamentu austriackiego w odpowiedzi na wizyte cesarza Karola w Krakowie, podjęta dla nawiązania zblżenia rozluźnionych po traktacie brzeskim stosunków przyjaznych, uchwała: „Zjednoczenie Polski Niezależnej z własnym dostępem do morza”.
- Proces przeciw Legionistom II Brygady w Marmaros-Siget. Legioniści pochwyteni podczas przedzierania się pod Rarańczę na czele z Romanem Góreckim jako głównym oskarżonym stają przed sądem w liczbie 91 oficerów i 240 szeregowców. Oskarżeni o zdradę stanu oraz ich świadkowie przekształcają proces w wielki akt oskarżenia przeciw Austrii. Proces ciągnie się kilka miesięcy.
- 1919 Protest Niemców przeciwko wręczonym w dniu 15.V warunkom pokoju. Niemcy protestują przeciw włączeniu statutu Ligi Narodów do traktatu, żądają mandatu na kolonie, zmniejszenia wysokości odszkodowania itp. Clemenceau wyklucza dyskusję, marsz. Foch udaje się z Paryża do Kwatery Głównej celem podjęcia przygotowań do ewentualnego wznowienia działań wojennych przeciw Niemcom.
- Uznanie Polski de jure przez Czechosłowację.
- 1920 Napad Niemców na siedzibę polskiego Komisariatu Plebiscytowego w Bytomiu. Dla uniemożliwienia pracy polskiemu Komisariatowi Plebiscytowemu Niemcy dokonują napadu na Hotel Lomnitz, gdzie mieści się lokal Komisariatu. Wywiązuje się formalna bitwa między tysiącym tłumem, kierowanym przez oficerów niemieckich a obleganymi (4 zabitych, 8 rannych ze strony niemieckiej).
- Rozpoczęcie bolszewickiej ofensywy pod Kijowem. Równocześnie z uderzeniem na północ (linia Berezyny), bolszewicy podejmują działania pod Kijowem. Rozpoczyna je Budlenny natarciem na 2 bat. 50 pp. pod Medwiedówka. Pierwsze natarcie likwiduje kawaleria polska.
- 1923 Powołanie parlamentarnego Rządu dekretem Pana Prezydenta R. P. po ustąpieniu gabinetu gen. W. Sikorskiego. Skład: premier W. Witos, ministrowie: dr W. Kiernik (M. S. Wew.), dr M. Seyda (M. S. Z.), W. Grabski (M. Skarbu), S. Nowodworski (M. Spraw.), dr S. Głębiński (W. R. i O. P.), J. Gościcki (Min. Rol.), W. Kucharski (M. P. H.), L. Karliński (M. Kom.), J. Moszczeński (M. P. T.), gen. A. Osiański (M. S. Wojsk.), L. Darowski (M. P. O. S.).
- 1927 Wybór prof. dra Tomasza Masaryka po raz trzeci na prezydenta Czechosłowacji.
- 1929 Złożenie listów uwielżytelniających na Zamku przez pierwszego ambasadora Italii hr. Alberto Martini-Franklin.
- 1931 Lot prof. Piccarda w aluminiowym balonie do stratosfery.
- 1933 Zwycięstwo hitlerowców w Sejmie Gdańskim. Narodowi socjaliści uzyskują 107.619 głosów (38 mandatów), Polacy 6.726 (2 mandaty). Ogółem głosuje 215.735 obywateli.

D O P I S K I

29 MAJ	1939 PONIEDZIAŁEK Zielone Świąta	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 3.29 s. 19.44	w. 3.48 s. 20.09	w. 3.24 s. 19.44
	TEODOZJI, MARII MAGD.		słowo. BOGUCHWAŁA

- 1916 Uroczystości w szeregach legionowych na Wołyniu z okazji święta Czwartaków. Po raz pierwszy na front legionowy przybywają cywilni goście: biskup Bandurski, książe Zdzisław Lubomirski, Wyczółkowski i kilku przedstawicieli stronnictw politycznych. Po mszy polowej płk Roja na „akademii” czwartackiej wygłasza wielką mowę o Niepodległości i Komendancie J. Piłsudskim. Goście zwiedzają pozycje i wybudowane rękami legionistów słynne Legionowo, gdzie mieści się c. k. Komenda Legionowa.
- 1919 Rozkaz Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich o wstrzymaniu działań na froncie Małopolski Wschodniej. Pod naciskiem Koalicji, niepokojonej notami Ukraińców w sprawie mediacji i skłonienia Polski do zlikwidowania zatargu na drodze układów, akcja ofensywna zostaje wstrzymana. Wpływa na to również okres ogólnych przygotowań na wypadek wszczęcia ponownego wojny w razie odmowy Niemców podpisania pokoju. Dla wzmocnienia granic Polski armia gen. Hallera przerzucona zostaje nad granicę śląską, Wielkopoleanie nad granicę Poznańskiego, ponadto wycofane zostaje z frontu ukraińskiego 10 baonów różnych wojsk. Tylko 5 Dyw. i grupa płk. Sikorskiego pomimo rozpoczęcia rokowań z Ukraińcami prowadzą w dalszym ciągu akcję na Zbrucz.
- 1920 Uchwalenie przez Sejm ustawy o podatku od spadku i darowizn oraz ustawy o emerytach w wojsku.
- 1922 Pierwsze przeciwkomunistyczne wystąpienie faszystów włoskich. W Mediolanie, Genui, Rzymie, Triście, Spazji i Catanii, zorganizowani przez Mussoliniego faszyci przystępują do walki z komunistami. Groźne rozruchy i starcia w miastach trwają kilka dni.
- 1923 Złożenie przez Marszałka Józefa Piłsudskiego na ręce gen. Osńskiego, kierownika M. S. Wojsk., oficjalnej prośby o dymisję ze stanowiska szefa sztabu generalnego oraz przewodniczącego ścisłej Rady Wojennej. Równocześnie Marszałek J. Piłsudski prosi o zupełne zwolnienie go z wojska. Przyczyna: przeciwstawienie się sejmowej ustawie o organizacji najwyższych władz wojskowych.
- 1924 Napad Szaulisów na pogranicze polsko-litewskie w pow. święciańskim.
- 1932 Otwarcie Instytutu Radowego imienia Marii Curie-Skłodowskiej w obecności Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego oraz znakomitej uczoniej.
- 1934 Rozwiązanie partii komunistycznej w Gdańsku z rozkazu prezydenta politej.
- 1938 Sukces Polaków w wyborach do rad gminnych w Czechosłowacji. (W 32 gminach powiatów fryszackiego i cieszyńskiego Polacy zdobywają 231 mandatów).

D O P I S K I

30 MAJ	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 3.23 s. 19.44	w. 3.45 s. 20.10	w. 3.23 s. 19.44
	FELIKSA		słowo. SZULIMIRA

- 1918 Zawarcie umowy czechosłowackiej w Pittsburgu. W związku z uchwałą w Pradze o samostanowieniu Czech i zlikwidowaniu stosunków państwowych z Austrią, politycy czescy i słowaccy, przebywający w Ameryce, podpisują umowę o utworzeniu wspólnego państwa. Umowa gwarantuje całkowitą autonomię Słowakom i podpisana zostaje między innymi przez prof. Masaryka. Zobowiązanie w pełnym brzmieniu treści nie zostaje w przyszłości przez Czechów wykonane.
- 1919 Rozkaz Naczelnego Dowództwa o zaprowadzeniu dla wszystkich oficerów armii wężyka I Brygady jako ogólnej oficerskiej odznaki na kołnierzach mundurów. Do chwili rozkazu dystynkcje nie były jednolite: noszono trzepaczki (Wermacht), odznaki II Brygady i wiele innych.
- 1925 Podpisanie w Pradze umowy polsko-czechosłowackiej, dotyczącej konwencji turystycznej i ruchu granicznego.
- 1932 Wzmożenie wpływów Adolfa Hitlera w Niemczech. Ustąpienie gabinetu Brüninga i tworzenie nowego rządu przez posła centrowego v. Papena.
- 1935 Złożenie do urny serca Marszałka J. Piłsudskiego w Belwederze. O godz. 18 w obecności rodziny i Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego złożone zostaje serce Marszałka do srebrnej urny. Dokument o dokonaniu aktu podpisuje Pan Prezydent i 14 świadków. Akt włożony zostaje do wnętrza urny.
- 1937 Zbombardowanie przez 5 okrętów niemieckich hiszpańskiej Almerii w odwecie za zbombardowanie krążownika „Deutschland” przez hiszpańskie samoloty rządowe.

D O P I S K I

31 MAJ	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sabota
	w. 3.23 z. 19.46	w. 3.45 z. 20.11	w. 3.23 z. 19.46
	NMP. POŚREDNICZKI ŁASK, PETRONELI <i>słow.</i> BOŻESŁAWA		

- 1915** Odwrót Rosjan w Małopolsce Wschodniej z rejonu Strzyża. Armia niemiecka i austriacka w wyniku ofensywy gorlickiej osiąga linie: Kielce, Przemyśl, Strzyż i Kołomyja.
- 1916** Podjęcie walki z Niemcami na morzu przez flotę angielską. Anglia decyduje się na stoczenie pierwszej bitwy z Niemcami na morzu. Flota angielska wyrusza w kierunku Skageraku pod dowództwem admirała Hippera, rozpoczynając bój o prymat na morzu.
- 1919** Wręczenie przez rząd litewski w Kownie władzom niemieckim noty Ententy z żądaniem kategorycznego opuszczenia Suwalszczyzny, Kowna i terenów Litwy, okupowanych do tej pory przez wojska niemieckie.
- 1922** Odrzucenie przez Sejm wniosku klubu P. P. S. w sprawie autonomii dla Małopolski Wschodniej oraz wniosku P. S. L. (Witosowcy) w sprawie przyspieszenia reformy rolnej.
- 1926** Wybór Prezydenta R. P. Na Zgromadzeniu Narodowym większość głosów (291 i 193) na Prezydenta R. P. wybrany zostaje Marszałek J. Piłsudski. Wynik głosowania wywołuje entuzjazm wojska. Pod przewodnictwem gen. R. Góreckiego, oficerowie garnizonu warszawskiego śpieszą na plac Saski i manifestują radość meldunkiem przed pomnikiem Poniatowskiego i Grobem Nieznanego Żołnierza o wyborze Pierwszego Żołnierza Pierwszym Obywatелеm Polski.
- 1930** Bitwa na pograniczu litewsko-polskim. Na Suwalszczyźnie w rejonie wsi Olszanka Litwini spotykają ogniem karabinowym przejeżdżający patrol K. O. P. u. Wywiązuje się walka, w której polscy żołnierze zmuszają Litwinów do wycofania się z pasu granicznego.
Wręczenie nagrody Min. W. R. i O. P. prof. drowi Tadeuszowi Zielińskiemu za twórczość naukową z okazji 50-lecia pracy.
- 1935** Umieszczenie tymczasowe urny z sercem Marszałka J. Piłsudskiego w kościele św. Teresy w Wilnie. Serce Marszałka — w myśl Jego przedśmiertnej woli — złożone ma być u stóp Jego Matki (urodzonej z Billewiczów).

DOPISKI

1 CZERWIEC	1939 Czwartek	1940 Sabota	1941 NIEDZIELA Zesłanie Ducha św.
	w. 3.21 z. 19.46	w. 3.43 z. 20.12	w. 3.21 z. 19.46
	JAKUBA STREPY, FORTUNATA <i>słow.</i> ŚWIATOPEŁKA		

- 1916** Bitwa morska floty angielskiej i niemieckiej pod Skagerakiem. Rozpoczęte 31.V działania na morzu nie dają decydujących rozstrzygnięć. Flota angielska ponosząc trzykrotnie większe straty od Niemców wycofuje się, rezygnując z dalszych operacji na morzu. Niemcy odnoszą sukces przez samo przeciwstawienie się i zmuszenie Anglików do odwrotu.
- 1919** Zdobycie Tarnopola. Ludność miasta nie wiedząc o powstrzymaniu działań na froncie ukraińskim, chwytając za broń do rozprawy z Ukraińcami. Pułki 5 Dyw. przychodzą im z pomocą. Tarnopol przechodzi w ręce polskie.
- 1920** Powitanie posłów przyłączonej ziemi pomorskiej w Sejmie Ustawodawczym po wyborach w dniu 3.V. Poseł Brejski składa uroczysty protest przeciw ponownemu podziałowi Polski (korytarz), dokonaniem w Wersalu.
- 1922** Uchwalenie przez Sejm 192 głosami przeciw 186 ustawy o Monopolu Tytoniowym, wprowadzającej pełną wyłączność Państwa w produkcji i sprzedaży surowca i wyrobów tytoniowych.
- 1924** Złożenie petycji ludności polskiej na Litwie do Ligi Narodów w sprawie prześladowań.
- 1926** Zrzeczenie się godności Prezydenta z wyboru w dniu 31.V przez Marszałka J. Piłsudskiego. Ogłoszone zostaje ponowne zwołanie Zgromadzenia Narodowego.
Udziałenie koncesji specjalnej Polskiemu Monopolowi Spirytusowemu przez rząd turecki.
- 1929** Otwarcie Szwedzko-Polskiej Izby Handlowej w Sztokholmie.
- 1930** Wzajemne podniesienie poselstwa tureckiego i polskiego do rangi ambasady.
Uruchomienie pierwszej polskiej linii lotniczej dla ruchu pasażerskiego na szlaku Gdańsk—Warszawa—Lwów—Bukareszt. Pierwszy samolot pilotuje K. Burzyński, wioząc przedstawicieli władz polskich i attaché rumuńskiego do Bukaresztu.
Oreddie Prezydenta R. P. o zwołaniu Soboru Prawosławnego.
Otwarcie Obserwatorium Morskiego P. I. M. w Gdyni.
- 1933** Odroczenie przez Polskę płatności długów reliefowych.
- 1935** Sprowadzenie prochów Matki Marszałka J. Piłsudskiego, Marii z Billewiczów, z Sugint na Litwie do Wilna.
- 1937** Wycofanie się Włoch i Niemiec z Komitetu Nieinterwencji. Utworzony komitet do kontroli morskiej w działaniach wojennych Hiszpanii rozpada się. Niemcy i Włochy domagają się zarządzeń, uniemożliwiających ponowne ataki floty napowietrznej rządu hiszpańskiego (Sowiety) na okręty włoskie i niemieckie, spełniające kontrolę na morzu.
- 1938** Pierwszy Międzynarodowy Kongres Jeździecki w Warszawie.

DOPISKI

2 CZERWIEC	1939 Piątek		1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 <u>PONIEDZIAŁEK</u> Zesłanie Ducha św.	
	w. 3.20	s. 19.48	w. 3.43	s. 20.14	w. 3.20	s. 19.48
	SADOKA, MARCELINA			słow. RATYSŁAWA		

- 1919 Objęcie dowództwa frontu małopolskiego po ustąpieniu gen. Hallera przez gen. Iwaszkiewicza.
- 1920 Wreczenie listów uwierzytelniających przez pierwszego posła i ministra pełnomocnego Szwecji Cossvy Auckars-Värda.
- 1921 Rekonstrukcja gabinetu W. Witosą. Tekę ministra spraw wewnętrznych obejmuje W. Raczkiewicz, sprawiedliwości—B. Sobolewski, apro wizacji — J. Michalski, pracy — L. Darowski, spraw zagranicznych — K. Skirmunt.
- 1922 Wotum nieufności Marszałka J. Piłsudskiego dla Rządu premiera Ponikowskiego. Po wysłuchaniu programu Rządu na specjalnym zebraniu ministrów, zwołanym do Belwederu, Marszałek J. Piłsudski krytykuje program, zarzucając Rządowi brak aktywności wobec zbliżających się wyborów.
- 1924 Początek procesu o zajęcia listopadowe (1923) w Krakowie. Oskarżeni są członkowie krakowskiego P. P. S. z posłem Markiem i Bobrowskim na czele, o zorganizowanie napadu na wojsko. Kilkumiesięczny proces kończy się w dniu 31.VII ulewinnieniem wszystkich oskarżonych. Obejmowanie przez Polskę granicy na Orawie, zakończone w dniu 5.VI.
- 1926 Wybór Prezydenta R. P. w następstwie zrzeczenia się prezydentury przez Marszałka J. Piłsudskiego. Zgromadzenie Narodowe spośród trzech kandydatów: A. Bnińskiego, Z. Marka i I. Mościckiego, wybiera na Prezydenta większość głosów prof. I. Mościckiego.
- 1930 Wystąpienie Centrolewu przeciw Rządowi. Na zebraniu klubów parlamentarnych stronnictw opozycyjnych posłowie Niedziałkowski, Róg, Dębski, Witos, Chacifski, Jankowski uchwalają ostrą rezolucję przeciw Rządowi jako protest na zwolywanie i odraczanie sesji sejmowych.
- 1931 Wystąpienie Niemców przeciw uchwałom Zjazdu Polskich Geografów w Gdyni, pod zarzutem antyniemieckich zamiarów w programie prac naukowych.
- 1933 Międzynarodowy Kongres Iz Handlowych w Wiedniu. Podpisanie polsko-sowieckiej konwencji o rozstrzygnięciu zajęć granicznych.
- 1934 Deklaracja Rządu Polskiego w sprawie rozbrojenia. Na Konferencji Rozbrojenkowej Państw Europejskich min. J. Beck w imieniu Polski wyraża zgodę na redukcję zbrojeń, o ile redukcja ta będzie powszechna.
- 1937 Wybór zasłużonego pisarza Kornela Makuszyńskiego członkiem Polskiej Akademii Literatury.

D O P I S K I

3 CZERWIEC	1939 Sobota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 3.19	s. 19.49	w. 3.48	s. 20.15	w. 3.19	s. 19.49
	ERAZMA, KLOTYLDY			słow. BRATUMIŁY		

- 1915 Przełomowy moment wojny światowej na froncie wschodnim. Naczelny dowódca armii niemieckiej gen. Falkenhayn, zwolennik rozstrzygnięcia wojny na zachodzie, żąda od kanclerza Bethmanna-Hollwega nawiązania porozumienia rozejmowego z Rosją i zwrócenia wszystkich sił na Zachód. Kanclerz oraz ces. Wilhelm II popierają stanowisko Ludendorffa i Hindenburga. Zapada rezolucja prowadzenia nadal ofensywy na Wschodzie.
- 1917 Proklamowanie zjednoczonej i niepodległej Polski przez mocarstwa Ententy w Wersalu. Premierzy rządów państw Ententy na naradzie w Wersalu ogłaszają dwie deklaracje: w sprawie polskiej wypowiadają się w myśl § 13 warunków Wilsona, w sprawie Czech i Jugosławii wyrażają sympatię dla dążeń tych ludów do wolności.
- 1919 Powołanie do życia Komisji Kodyfikacyjnej.
- 1925 Przybycie do Polski — po raz pierwszy od chwili odzyskania Niepodległości — znakomitej uczonej i chluby nauki polskiej Marii Curie-Skłodowskiej.
- 1930 Ustąpienie z gabinetu premiera W. Sławka ministra H. Józefskiego. Tekę ministra spraw wewnętrznych obejmuje gen. Feliks Sławoj-Składkowski.
- 1932 Pierwsza próba przelotu z Ameryki do Polski. Próbę podejmuje amerykański lotnik Hausner, Polak z pochodzenia. W drodze nad Atlantykiem ulega katastrofie. Odnajduje go statek angielski przypadkowo w ósmym dniu pływania po morzu na uszkodzonym aparacie.
- 1937 ślub cywilny i kościelny wg obrządku anglikańskiego ks. Windsoru z p. Simpson na zamku Cande we Francji. Ks. Windsoru zrzekł się tronu na skutek protestu dostojników Kościoła, rządu i rodziny przeciw zaślubieniu p. Simpson.

D O P I S K I

4 CZERWIEC	1939 <u>NIEDZIELA</u> Trójcy Św.	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 3.19 s. 19.49	w. 3.41 s. 20.16	w. 3.19 s. 19.49
	FRANCISZKA		słow. LUTOMIŁA

- 1916 Ofensywa gen. Brusłowa na linii frontu Czartorysk-Czerniowce. Po generalnych przygotowaniach do przelamania frontu, armia rosyjska w pierwszym dniu ofensywy osiąga sukces pod Luckiem. Rozgromione wojska austriackie na tym odcinku podejmują odwrót na Kowel.
- 1917 Dekret prezydenta Republiki Francuskiej R. Poincarégo, sygnowany przez P. Painlevégo (M. S. Z.) i A. Ribott (M. S. W.), o formowaniu na czas wojny autonomicznej armii polskiej pod zwierzchnim dowództwem francuskim.
- 1918 Przybycie 1 pułku S. P. we Francji na front. Pułk pod d-twem płk Jasińskiego zajmuje pierwsze linie okopów pod Reims, na odcinku 3 km, w składzie armii gen. Gourauda.
Powołanie drugiego gabinetu I. K. Steczkowskiego przez Radę Regencyjną po 7 tygodniach przesilenia rządowego, wywołanego podpisaniem traktatu pokojowego w Brześciu.
- 1919 Rozkaz gen. Dowbór-Muśnickiego o formowaniu Obrony Krajowej w Wielkopolsce z oddziałów Straży Ludowej i Ochotników pod kierownictwem kpt. Zenktelea. Powód: przygotowania wojenne na wypadek niepodpisania pokoju przez Niemcy.
- 1920 Kontrofensywa armii rezerwowej gen. K. Sosnkowskiego na froncie północnym. Armia rezerwowa, sformowana w celu powstrzymania natarcia bolszewików na linię Dźwiny i Prypeci, przybywa na front i przy współdziałaniu IV oraz I armii polskiej odrzuca wroga na Aute i Berezyne.
Uznanie Litwy przez Polskę de facto.
- 1921 Walki powstańców górnośląskich z grupą Oberland. Nowa ofensywa niemiecka, podjęta uderzeniem na południowy odcinek frontu, zostaje powstrzymana przez świeżo sformowany pułk kpt. Gajdzika (królewskohucki) przy współdziałaniu jedynej rozporządzalnej rezerwy — żandarmerii.
- 1926 Złożenie przysięgi przez Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego na Zamku Królewskim przed zgromadzeniem zwołanych na salę Assambłową członków Sejmu i Senatu.
- 1928 Uroczyste otwarcie 50. sesji Rady Ligi Narodów.
- 1930 Pogrom instytucji, księgarni i związków polskich w Kownie oraz napad straży litewskiej na pogranicze. Młodzież w Polsce urządza protestacyjne manifestacje publiczne w stolicy.
List pasterski metropolity Dyonizego o współdziałaniu Kościoła prawosławnego z Rządem Polskim dla dobra i rozwoju Państwa.
Złożenie wniosku 38 senatorów na ręce Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego o zwołanie nadzwyczajnej sesji Senatu.
- 1936 Wielka mowa premiera F. Sławoj-Skiadkowskiego o walce z bezrobociem.
- 1938 Skazanie doc. Cywińskiego przez Sąd Apelacyjny na 1½ roku więzienia. Sędzia Rybiński składa votum separatum głosząc za uniewinnieniem.

DOPISKI

5 CZERWIEC	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 3.18 s. 19.50	w. 4.40 s. 20.17	w. 3.18 s. 19.50
	BONIFACEGO		słow. DOBROMIŁA

- 1916 Zamach na ministra spraw wojskowych Anglii lorda Kitchenera. Minister na pokładzie krążownika Hampshire podejmuje podróż do Rosji w związku z wykryciem przez wywiad Anglii knował niemieckich na dworze cesarskim. Kitchener ma poruczoną misję uzdrowienia stosunków w Rosji. W dniu wyjazdu krążownik Hampshire z niewyjaśnionych przyczyn wylatuje w powietrze koło wyspy Oreades. Lord Kitchener ginie wraz z załogą.
- 1920 Przerwanie frontu polskiego między VI i III armią przez konną armię Budiennego pod Skwirą (na południe od Kijowa), powodujące zagrożenie południowego skrzydła III armii gen. Śmigłego-Rydza, znajdującej się w rejonie Kijowa. Dzień przełomowy w wyprawie kijowskiej. Inicjatywa przechodzi w ręce bolszewików.
Pierwszy sukces Sowietów na terenie Europy. Krasin w porozumieniu z Lloyd Georgem i przy jego wydatnej pomocy zawiera umowę handlową z Anglią. Lloyd George proteguje podobną transakcję Francji. Millerand odmawia, oświadczając, że dopóki Francja nie otrzyma zwrotu dawnych długów — wykluczone jest nawiązanie kontaktu z Rosją. W umowie Lloyd George wstawił klauzulę, zastrzegającą wyzyskanie umowy dla celów propagandy bolszewickiej w Anglii.
Wyjazd komisarza Watykanu msr Rattiego (obecnego papieża) na tereny plebiscytowe G. śląska i Prus Wschodnich.
- 1922 Wręczenie listów uwierzytelniających przez pierwszego posła i ministra pełnomocnego Brazylii Rinaldo de Lima e Silva.
- 1924 Porozumienie Polski z Niemcami w sprawie odszkodowań dla wywieszonych kolonistów niemieckich.
- 1925 Wybór polskiego ministra F. Sokala do Rady Międzynarodowego Biura Pracy przy Lidze Narodów.
- 1928 Wystąpienie wszystkich przedstawicieli mocarstw na obradach 50. sesji R. L. Narodów przeciw Litwie za jej nieustępliwe stanowisko w załatwieniu sporu litewsko-polskiego pomimo ugodowych dążeń Rządu Polskiego.
- 1930 Odrzucenie elektryfikacyjnej propozycji amerykańskiej firmy Harrison przez Rząd Polski w wyniku stwierdzenia po rocznym rozważaniu warunków, iż wydanie koncesji byłoby niekorzystne dla Polski pod względem gospodarczym.

DOPISKI

6 CZERWIEC	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 3.17 s. 19.52	w. 3.40 s. 20.18	w. 3.17 s. 19.52
	NORBERTA		słow. CICHOMIRA

MAPA SYTUACYJNA ODWROTU Z POD KIJOWA

- 1917 Odezwa prezesa sokolstwa polskiego W. Gasiorowskiego do wszystkich związków Sokola na wychodźstwie, wzywająca do wstępowania w szeregi tworzącej się armii polskiej we Francji.
- 1922 Ustąpienie gabinetu premiera A. Ponikowskiego w następstwie krytyki działalności Rządu, wypowiedzianej przez Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego w dniu 2.VI.
- 1930 Obchód 400-letniej rocznicy urodzin Jana Kochanowskiego, zapoczątkowany Zjazdem Polonistów w Krakowie.
- 1931 Przedłużenie dnia pracy w Sowietach do 10 godzin.
- 1933 Rekord Polski w szybownictwie. Kpt. Łukasiewicz osiąga wysokość 1.600 m i utrzymuje się w powietrzu 10 godz. 30 sekund, por. Czarowski-Golejewski przelatuje na linii prostej 48 km.
- 1937 Wybór gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego pierwszym protektorem Ligi Morskiej i Kolonialnej.

7 CZERWIEC	1939 Środa	1940 Piątek	1941 SOBOTA Trójcy św.
	w. 3.16 s. 19.53	w. 3.39 s. 20.18	w. 3.16 s. 19.53
	ROBERTA		słow. WIEŚLAWA

- 1916 Wzmoczenie działań operacyjnych pod Verdun. Niemcy mobilizują rezerwy i gromadzą gros sił pod Verdun. W nowym uderzeniu zdobywają drugi fort Vaux. Walki trwają miesiąc.
- Wielka ofensywa armii angielskiej we Flandrii. Gen. Haig uruchamia 10 dywizji w operacji na froncie flandryjskim. Odrzuca Niemców spod Messines i Wytschaete (południowa strona Ypres) na linię Hooge—Hollebeke—Freilingen.
- 1919 Rozpoczęcie rokowań o zawieszeniu broni z Ukraińcami przez delegację Naczelnego D-twa Wojsk Polskich z gen. Rodziewiczem na czele. Pertraktacje prowadzone są z Petlurą i szefem sztabu gen. Pawlenką.
- 1920 Zrzeczenie się przeprowadzenia plebiscytu na Śląsku Cieszyńskim przez Komisję Międzysojuszniczą w Cieszynie. Komisja składa mandaty, uważając za niemożliwe wypełnienie powierzonych jej misji.
- 1921 Utworzenie linii demarkacyjnej na G. Śląsku nad granicą niemiecką przez Komisję Międzysojuszniczą.
- 1923 Przyznanie spornej kopalni Dellbrücke Niemcom przez komisję graniczną na G. Śląsku.
- 1925 Rozpatrzenie spraw polskich na 34 Sesji Rady Ligi Narodów: skargi mniejszości polskiej na Litwie, sprawy ubezpieczeń społecznych na Górnym Śląsku, sporu między Polską i Gdańskiem, oraz wyznaczenie Komisji Czterech do określenia granic portu gdańskiego.
- 1931 Konflikt między Litwą i Watykanem, w wyniku którego nuncjusz papieski opuszcza Kowno.
- 1933 Parafowanie zmodyfikowanego Paktu Czterech w Rzymie przez Mussoliniego oraz ambasadorów mocarstw Francji, Anglii i Niemiec.
- 1935 Ukonstytuowanie się Naczelnego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka J. Piłsudskiego w Warszawie na Zamku pod przewodnictwem Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego.

DOPISKI

8 CZERWIEC	1939 GZWARTEK Boże Ciało	1940 Sobota	1941 NIEDZIELA
	w. 3.16 z. 19.54	w. 3.39 z. 20.19	w. 3.16 z. 19.54
	MAKSYMA, MEDARDA skoro. WYSZOSŁAWA		

- 1915** Boje II Brygady Legionów nad Prutem. W podjętej ofensywie armii austriackiej gen. Pflanzera dla przełamania najsilniejszego oporu Rosjan na skrzydle południowym, II Brygada po miesięcznych walkach pozycyjnych na tym odcinku, podejmuje działania zaczepne, przekracza Prut i po trzech dniach boju wypiera Rosjan. 3 pułk płk. Minkiewiczą zajmuje Lużany, 2 pułk Januszajtisa Mamałowce. Ogólne d-two brygady spoczywa w rękach płk Zielińskiego.
- 1916** Narady gen. Conrada i gen. Falkenhayna o przeciwdziałaniu pomyślnej ofensywie Brusilowa. W wyniku narady następuje sformowanie grupy gen. Linsingena w rejonie Kowla i przerzucenie części sił austriackich z frontu włoskiego na Wschód.
- 1920** Uchwalenie przez Sejm ustawy o emisji przymusowej pożyczki państwowej.
- 1922** Wyjaśnienie Naczelnika Państwa na Konwencji Seniorów Sejmu o konieczności zmiany gabinetu. Wybory i potrzeby państwa wymagają od rządu zdecydowanego programu i aktywności wykonawców. W gabinecie A. Ponikowskiego, popieranym przez Sejm, Naczelnik Państwa tych walorów nie widzi.
- 1923** Wystąpienie posła S. Nowaka, prezesa Związku Nauczycieli ze stronnictwa „Piast”, wobec uznania szkodliwości programu rządowego dla oświaty.
- 1924** Pierwszy Zjazd Prawników Polskich w Wilnie.
- 1927** Zamach rewolwerowy na posła sowieckiego Wojkowskiego w Warszawie. Poseł Z. S. S. R. podczas przejazdu na dworzec Wileński ginie z rąk emigranta rosyjskiego Kowderdy.
- 1930** Powrót do władzy księcia Karola rumuńskiego. Do Bukaresztu przybywa samolotem z Paryża ks. Karol, obejmując po 4-letnim zrzeczeniu się tronu rządu państwa. Rada Regencyjna, sprawująca władzę wobec małoletniości ks. Michała, ustępuje.
- 1934** Zamach stanu w Kownie. Rząd likwiduje spisek garnizonu, aresztując szereg oficerów z b. premierem Waldemarasem na czele.
- 1937** Wizyta Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego w Bukareszcie. Spontaniczna manifestacja na rzecz Pana Prezydenta i Polski. Król Karol odznacza dostojnego gościa orderem I klasy „Meritul Cultural” (rumuński order za zasługi kulturalne).
Otwarcie w Łiskowie Wystawy „Pracy i Kultury wsi”. Inicjator wystawy i twórca idealnej wsi ks. pr. Bliziński otrzymuje krzyż komandorski z gwiazdą orderu Odrodzenia Polski. Wystawę zwiedza Pan Prezydent, premier gen. Składkowski i liczne wycieczki z całej Polski.
- 1938** Otwarcie nadzwyczajnej sesji Sejmu i Senatu.

DOPISKI

9 CZERWIEC	1939 Piątek	1940 NIEDZIELA	1941 Poniedziałek
	w. 3.15 z. 19.55	w. 3.38 z. 20.20	w. 3.15 z. 19.55
	FABIANA, FELICJANA, MAKSYMA skoro. ŚLAWOJA		

- 1918** Decydujące walki pod Noyon. Dla rozszerzenia pomyślnych działań rozpoczętej (27.V) ofensywy na froncie zachodnim, Niemcy podejmują nowe uderzenie pod Noyon. Francuzi kontratakami odrzucają Niemców. Walki o ten punkt trwają 4 dni w oddaleniu o 70 km od Paryża.
- 1919** Rozkaz Naczelnika Państwa o zjednoczeniu wszystkich polskich formacji i zatarciu wspólnym wysiłkiem dobrej woli różnic, powstałych wskutek tworzenia się wojsk w różnorodnych warunkach i wśród różnorodnych przykładów.
- 1920** Opuszczenie Kijowa przez wojsko polskie. O godz. 3 rano pułki Dywizji Legionowej III armii gen. Śmigłego-Rydza opuszczają Kijów wobec zagrożenia południowego skrzydła przez Budiennego i grupę Jakira. Kierunek odwrotu: północny zachód. Pod Borodziańką za Kijowem XII armia bolszewicka próbuje zagrozić odwrot. 5 i 6 pułk legionowy w dwudniowym boju rozbija zapórę.
- 1922** Zakończenie Międzynarodowego Kongresu Ludowców w Sofii (Bułgaria). Ze strony Polski uczestniczyli W. Witos i J. Dębski. Kongres uchwalił ujęcie polityki i steru rządów państw przez zorganizowane stronnictwa ludowe.
Pierwsze zebranie organizacyjne Związku Hallerczyków w Warszawie, na którym postanowiono opracować statut Związku.
- 1923** Przyjęcie dymisji Marszałka J. Piłsudskiego przez Prezydenta R. P. Wojciechowskiego i mianowanie szefem Sztabu Generalnego gen. Stanisława Hallera.
Zamach stanu w Bułgarii. Zamachowcy na czele z Cankowem obalają ludowy rząd Stambolińskiego. Premier podczas ucieczki zostaje zabity. Członkowie gabinetu oddani są pod sąd. Rządy obejmuje Cankow.
- 1930** Wizyta w Warszawie włoskiego min. spr. zagranicznych Grandiego.
- 1933** Ratyfikacja traktatu przyjaźni, handlowego i prawno-konsularnego w Polsce i Stanach Zjednoczonych z roku 1931 (15.VI).
- 1935** Mianowanie szefem Sztabu Generalnego gen. brygady Wacława Stachiewiczą, dotychczasowego dowódcy 7 dyw. piechoty.

DOPISKI

10 CZERWIEC	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 3.15 z. 19.55	w. 3.38 z. 20.21	w. 3.15 z. 19.55
	MAŁGORZATY słow. BOGUMIŁA		

- 1916 Memoriał działaczy litewskich w Wilnie: Bazanowicza, Smetony, Kaj-rysa, Wilejszysa, Szaulisa i innych — do władz niemieckich, zawiadaniający o chęci utworzenia samodzielnej Litwy bez jakiegokolwiek łączności z Polską.
- 1917 Koniec kryzysu moralnego armii francuskiej, spowodowanego walką o wpływy polityków na armię oraz niepowodzeniem na froncie.
- 1918 Rozformowanie III korpusu W. P. na Wschodzie przez dowództwo XXV korp. armii austriackiej. Znajdujący się na Ukrainie III K. W. P. pod dowództwem płk. J. Rumma w rejonie Zabuzie—Pików—Janów podpisuje demobilizacyjną umowę. Jest to likwidacja ostatniej formacji W. P. z tworzonych na Wschodzie. Zdemobilizowanych zostaje w III k. przeszło 3000 żołnierzy i 200 oficerów, ogółem we wszystkich formacjach przeszło 35.000 wojskowych Polaków.
- 1919 Mianowanie msr Rattiego nuncjuszem apostolskim w Polsce. Msr Ratti, skierowany do Polski na prośbę Rady Regencyjnej jeszcze w roku 1918 jako wizytator z ramienia Watykanu, z chwilą odzyskania Niepodległości, obejmuje stanowisko pierwszego posła Stolicy Apostolskiej przy Rządzie Polskim.
- 1920 Upadek gabinetu L. Skulskiego. Następuje dwutygodniowe przesilenie rządowe.
- 1921 Ustawa wprowadzająca jednolitą składkę do ubezp. pens. funkc. prywatnych, dodatki dla rencistów na dzieci, wzrost renty między 5—10 rokiem ubezpieczenia.
- 1922 Konflikt między Naczelnikiem Państwa i Sejmem. Przyczyną konfliktu jest ustąpienie gabinetu Ponkowskiego pod presją opinii Naczelnika Państwa. Sejm nie jest opozycyjnie nastawiony do istniejącego Rządu. Naczelnik Państwa wzywa przewodniczących sejmowych klubów do Belwederu dla rozwiązania wspólnymi siłami sytuacji. Powstaje nowe zaognienie na tle rozbieżnego interpretowania „małej konstytucji” z dnia 20.II.
- 1923 Wystąpienie oficerów armii przeciwko kampanii jednostek i pism partyjnych na osobę i działalność Marszałka J. Piłsudskiego.
- 1926 Zgon Władysława Mickiewicza w Paryżu.

D O P I S K I

11 CZERWIEC	1939 <u>NIEDZIELA</u>	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 3.15 s. 19.56	w. 3.37 s. 20.21	w. 3.15 s. 19.56
	BARNABY		słow. RADOMIŁA

- 1917 Przygotowanie do przewrotu w Grecji. Państwa Ententy przez komisarza swego na Wschodzie Jonnarta wywierają nacisk na rząd grecki w kierunku usunięcia króla Konstantego, niechętnego do wystąpienia przeciw państwom centralnym. Chodzi o utworzenie siły na wschodzie południowym do akcji przeciw Turkom, Bułgarom i Niemcom.
- 1924 Sprawy polskie na 29 Sesji Rady Ligi Narodów. Rezolucja w sprawie kolonistów niemieckich w Polsce, w sprawie nabywania obywatelstwa polskiego, sprawozdanie z całkowitego zatratwienia dotychczasowych kwestii spornych między Gdańskiem i Polską na drodze bezpośredniego porozumienia.
- 1931 Zjazd delegatów kobiecych organizacji słowiańskich w Warszawie.
- 1934 Wyjazd polskiej ekspedycji polarnej do ziemi Towella na archipelagu Spicbergen.
Otwarcie II Kongresu Międzynarodowej Konferencji Autorów i Kompozytorów w Warszawie w obecności premiera L. Kozłowskiego.
- 1936 Początek bezwzględnej walki rządu kantońskiego z wpływami Japonii w Azji. Wojska kantońskie zajmują Hunan.
- 1937 Przyjęcie przez Senat ustawy o przedłużeniu rządów komisarskich w m. st. Warszawie.
Proces sowiecki przeciw marsz. Tuchaczewskiemu i 7 czołowym członkom armii sowieckiej. Tuchaczewski, b. główny dowódca wojsk sowieckich w czasie inwazji w roku 1920, oskarżony jest o zdradę państwa, szpiegostwo itp. Akcję nawiązał w czasie pobytu za granicą na pogrzebie króla angielskiego. Wszyscy oskarżeni przyznają się do winy i przez kolegium wojskowe Najwyższego Sądu Z. S. S. R. zostają skazani na śmierć.
- 1938 Sprowadzenie do Polski relikwii św. Andrzeja Boboli.

D O P I S K I

12 CZERWIEC	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 <u>CZWARTEK</u> Boże Ciało	
	w. 3.14 z. 19.57	w. 3.37 z. 20.23	w. 3.14	z. 19.57
	JANA, ONUFREGO		słow. WYSZOMIRA	

1915 Odwrót armii rosyjskiej na odcinku Mościska—Lutaczów. Po ofensywie gorlickiej państwa centralne zdobywają dalsze tereny na Wschodzie powoli i z wielkim wysiłkiem. Armia Mackensena wzmocniona rezerwami dla przyspieszenia działań, rozpoczyna nowe operacje uderzeniem pod Mościskami. Po trzech dniach boju Rosjanie zarządzają odwrót.

Na południu na granicy Besarabii, silnie umocnione pozycje rosyjskie uniemożliwiają armii austriackiej gen. Pflanzerza przejście do działań zaczepnych. Zachodzi konieczność ruszenia frontu na odcinku Toporowce—Rarańcza. Plechota austriacka oraz pułki II Brygady Legionów bezskutecznie próbują w tym dniu sforsować okopy rosyjskie.

1930 Dekret Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego o zwołaniu nadzwyczajnej sesji Senatu na dzień 18.VI.

1933 Walki rządu austriackiego z hitlerowcami. Zamknięcie wszystkich lokalii należących do partii narodowych socjalistów. W całej Austrii, w związku z dokonaniem zamachu rewolwerowego na przywódcę Heimwehry dra Steidla przez emisariuszy z Niemiec, Rada Ministrów wydaje zakaz należenia urzędnikom państwowym i miejskim do stronnictwa n-s.

Otwarcie światowej konferencji monetarnej i gospodarczej w Londynie przez króla Jerzego V z udziałem Polski. Na czele delegacji przybywa wiceminister skarbu płk A. Koc.

1935 Uznanie portu Gdyni przez Konferencję Dalekowschodnią za port zasadniczy w komunikacji z Dalekim Wschodem. Wprowadza to zrównanie stawek frachtowych z Gdyni ze stawkami Hamburga, Antwerpil i Rotterdamu.

1937 Zniesienie zawieszenia działalności Stowarzyszeń Samopomocy Akademickiej na U. J. P., Politechnice i S. G. G. W. w Warszawie.

DOPISKI

13 CZERWIEC	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek	
	w. 3.14 z. 19.57	w. 3.36 z. 20.24	w. 3.14	z. 19.57
	ANTONIEGO z PADWY		słow. CHOTIMIRA	

1915 Szarża pod Rokitną. Na nie zdobyte przez plechotę okopy rosyjskie w miejscowości Rokitna w rejonie Rarańczy, ułani II Brygady rtm. Dunin-Wąsowicza, ruszają w historycznej szarży. Wśród huraganowego ognia przebywają poczwórnie linie okopów, otwierając plechocie drogę do dalszego zwycięstwa. Ciężkie zadanie, równe szarży pod Samossierą, dokonane zostaje przez wnuka jednego z bohaterów wojen napoleońskich. Glinie w tej szarży 15 ułanów z d-cą rtm. Dunin-Wąsowiczem na czele i oficerami: Topór-Kisielnickim, Włodkiem, Nowakowskim i Adamskim.

1918 Wstrzymanie działań zaczepnych na froncie zachodnim przez naczelne dowództwo niemieckie. Rozkaz spowodowany jest ofensywą gen. Haiga (Anglia) we Flandrii (północny odcinek), oraz nadmiernym zaangażowaniem się armii niemieckiej w głąb środkowej linii frontu.

1921 Interwencja wojsk międzysojuszniczych na G. Śląsku. Pod naciskiem Rady Najwyższej następuje likwidacja 3. powstania górnośląskiego. Między strony walczące wkraczają wojska francuskie, angielskie i włoskie tworząc pas neutralny, aż do ustalenia linii granicznej między polskim i niemieckim terenem G. Śląska. Likwidacja oddziałów i stopniowe zamieranie powstania trwa do 7.VII. Prócz walczących zginęło przeszło 3000 osób cywilnych, wymordowanych przy zajmowaniu wsi i miasteczek przez Orgeschowców.

1922 Powierzenie tworzenia nowego gabinetu posłowi Wojciechowi Korfantomu w wyniku głosowania Sejmu (219 przeciw 206). Jest to pierwszy wypadek inicjatywy Sejmu w desygnowaniu premiera. Powstał wskutek — rozbieżnego z poglądami Naczelnika Państwa — interpretowania „małej konstytucji”.

Podpalenie lasów na pograniczu polsko-sowieckim przez uzbrojone bolszewickie bandy dywersyjne. Pożar trwa dwa dni.

1923 Mianowanie ministrem wojny gen. Szeptyckiego dekretem prezydenta Wojciechowskiego na miejsce tymczasowego kierownika gen. Osńskiego.

1925 Odsłonięcie pomnika na groble bohaterów spod Rokitny. Zwołyki sprowadzone zostały z Bukowiny do Krakowa.

1931 Protest Polski przeciw dywersji i prowokacji band Stahlhelmu na pograniczu polsko-niemieckim.

1937 25-lecie rządzenia metropolią krakowską księdza biskupa Sapiehy.

1938 Wizyta ministra Becka w Tallinie.

DOPISKI

14 CZERWIEC	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 3.14 s. 19.57	w. 3.36 s. 20.24	w. 3.14 s. 19.57
	BAZYLEGO słow. PRZĘDZIMIRA		

- 1917 Otwarcie Ogólnego Zjazdu Wojskowych Polaków w Piotrogradzie pod przewodnictwem dra W. Raczkiewicza, gen. Jacyny, Dowbór-Muśnickiego (II), Turczynowicza, Jamontta, Zarebskiego, Boufaia, Kwiatkowskiego, Krypskiego (prezydium). Zjazd, reprezentowany przez 384 delegatów, obiera honorowym prezesem Zjazdu Komendanta Józefa Piłsudskiego. Odczytany zostaje list Kiereńskiego do Prezydium Zjazdu, wywołujący ogólne niezadowolenie, wobec wezwania do wypełnienia obowiązków względem Polski przez wzmocnienie armii rosyjskiej. Wyrażają się 3 ugrupowania: zwolenników tworzenia wojska polskiego w przymierzu z Koalicją, zwolenników tworzenia odrębnej jednostki wojskowej z pozostawieniem jej w armii rosyjskiej — oraz absolutnych przeciwników formowania jakichkolwiek sił zbrojnych z samych Polaków. Grupa ostatnia odczytuje rezolucję o niesolidaryzowaniu się z postulatami Zjazdu i w liczbie 62 członków opuszcza zebranie.
- 1922 Pierwsze inauguracyjne posiedzenie śląskiej Rady Wojewódzkiej w Katowicach z wojewodą Józefem Rymarem na czele. Oświadczenie Naczelnika Państwa na zgłoszenie przez Sejm nominacji W. Korfantego na premiera o zamiarze ustąpienia z urzędu swego, aby nie przeszkadzać W. Korfantemu w sprawowaniu rządów. Sejm głosuje wobec tego nad wnioskiem votum nieufności dla Korfantego. Wniosek 205:180 upada. W. Korfanty pomimo to cofa swą kandydaturę. Ogłoszenie autokefalii cerkwi prawosławnej w Polsce.
- 1924 Wybór Gustawa Doumergue'a prezydentem Republiki Francuskiej po rezygnacji i ustąpieniu z urzędu prezydenta Milleranda.
- 1925 Mianowanie W. Raczkiewicza ministrem spraw wewnętrznych na miejsce ustępującego ministra Ratajskiego.
- 1930 Zatarg polsko-niemiecki w sprawie podwyższenia przez Niemcy ceł rolniczych.
- 1931 Wręczenie sztandaru 44 pp. przez delegację Paryża i 46 pp. przez delegację Verdun.
- 1934 Wizyta ministra propagandy Rzeszy Niemieckiej Goebbelsa w Polsce. Goebbels wita na lotnisku min. Pieracki, Minister Goebbelsa uzyskuje audiencję u Marszałka J. Piłsudskiego w Belwederze.

DOPISKI

15 CZERWIEC	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 3.13 s. 19.58	w. 3.36 s. 20.24	w. 3.13 s. 19.58
	WITA, JOLANTY, MODESTA słow. LEONY, WITA		

- 1915 Rozpoczęcie działań zaczepnych armii gen. Pflanzer. Odwrót Rosjan z pierwszych pozycji frontu południowego umożliwia Austriakom zajęcie linii Dniestru.
- Walki Legionu Puławskiego pod Michałowem na południu od Pakosławia w zmieli radomskiej. Legion po 18-godzinnym wytrzymaniu ognia wyrzuca na bagnety Niemców spod Michałowa. Oddziałem dowodzi pik Jan Rządkowski.
- 1918 Zawarcie umowy w Moskwie przez Wojskową Komisję Polską przy Zjednoczeniu Międzypartyjnym z przedstawicielami państw Koalicji o pomocy, ekwipowaniu i transportowaniu rozbitków wojsk polskich na Murmań. Umowę podpisuje w imieniu komisji gen. J. Haller.
- Ofensywa armii austriackiej na froncie włoskim. Austriacy pod naciskiem Niemiec podejmują niefortunna akcję zaczepną nad Piawą dla odciążenia frontu na Zachodzie. Po 9 dniach boju ponoszą klęskę i zarządzają odwrot.
- 1920 Boje 7 dyw. gen. Szuberta i XIV bryg. gen. Pogorzelskiego z Budniennym. Gen. Szubert i Pogorzelski kryjąc odwrot III armii o dzień marszu, toczą bój 2-dniowy pod Torczynem i Harbulewem. Rozbita 4 dywizja Budniennego cofa się otwierając drogę dla odwrotu.
- 1921 Podpalenie magazynów kolejowych w Lublinie przez agentów komunistycznych.
- 1922 Obejmowanie G. Śląska przez delegację Rządu Polskiego.
- 1923 Odświeżenie tablicy pamiątkowej ku czci Prezydenta R. P. Gabriela Narutowicza w hallu sejmowym.
- 1927 Otwarcie w Warszawie Wojskowej Międzynarodowej Wystawy Higieny i Farmacji.
- 1930 Wydalenie z Austrii szefa sztabu Heimwehry, mjr Pabsta w związku z dążeniem do przekształcenia organizacji w stronnictwo polityczne i szykowaniem zamachu stanu.
- 1932 Konflikt między rządem Rzeszy i Bawarią na tle przywilejów partii narodowo-socjalistycznej. Hindenburg zezwala na istnienie oddziałów szturmowych, rząd bawarski zakazuje noszenie hitlerowcom nawet mundurów partyjnych.
- 1934 Triumf tańca polskiego w Lublinie. Na festywalu tańca słowiańskiego Polska uzyskuje I nagrodę. Jest to drugie wyróżnienie polskiej sztuki hereograficznej. Pierwsze — triumf w Wiedniu.
- Wmurowanie tablicy pamiątkowej w domu, w którym mieszkał Adam Mickiewicz w 1834 r. (ul. de Seine 63) w Paryżu.
- Zabójstwo ministra spraw wewnętrznych, Bronisława Pierackiego przez zamachowca ukraińskiego. Zabity minister, pułkownik dyplomowany, mianowany zostaje generałem brygady. Tekę ministra spraw wewnętrznych obejmuje profesor L. Kozłowski.
- 1937 Zawieszenie działalności Litewskiego Związku Nauczycieli na Wileńszczyźnie w odpowiedzi na sykany rządu kowieńskiego w stosunku do nauczycielstwa polskiego na Litwie.

DOPISKI

16 CZERWIEC	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 3.13 z. 19.69	w. 3.36 z. 20.25	w. 3.13 z. 19.59
	ALINY, LUDGARDY, BENONA, JULITY <i>słowo</i> BUDZIMIRA		

- 1915 Ostatni bój oddziału Bajorczyków we Francji. W miasteczku Souchez przy wzięciu cmentarza kończą się dzieje pierwszej polskiej formacji, utworzonej przy boku Francji. Oddział wskutek poniesienia wielkich strat przestaje istnieć.
- 1916 Walki 2 i 3 ppłeg. w kontrofensywie Linsingena. Klęskę, jaką Austriakom w rejonie Luck—Kowel zadał Brusilow, odrabiają Polacy i Niemcy. 2 i 3 ppłeg. krwawi się w tym dniu w ofensywie podjętej przez Linsingena.
- 1919 Podpisanie umowy rozejmowej z Ukraińcami. Ataman Petlura kończy wojnę z Polską i wycofuje się do Płoskirowa. Rusini z gen. Grekowem nie akceptują postanowień głównego dowództwa. Dwugłunkowość orientacji armii ukraińskiej nadaje umowie znaczenie polityczne.
- 1922 Uchwała Sejmu w sprawie procedury powoływania rządów. Konflikt powstały na tle interpretowania „małej konstytucji” zażęga Sejm przez uchwałę, iż do Naczelnika Państwa należy inicjatywa powoływania rządów. Sejmowi przysługuje ona w wypadku zrzeczenia się tej inicjatywy przez Naczelnika Państwa.
- 1930 Światowy Kongres Energetyczny w Berlinie. Polskę reprezentuje 52 delegatów z przedstawicielem Rządu na czele. Uczestniczy 48 państw. Konflikt na pograniczu litewskim. Litwini łamią umowę o tak zwanym małym ruchu granicznym (przepustki na obróbkę gruntów przełowiowych). Ofiarą pada mieszkanka wsi Mejrany, zastrzelona przez litewską straż pograniczną przy pracy w polu.
- 1931 Obchód 700-lecia Krzyżactwa w Prusach z udziałem prezydenta Rzeszy Hindenburga.
- 1937 Uchwała Sejmu o zmianie ustawy w szkołach akademickich według projektu rządowego. Uchwalenie przez Sejm Ustawy o Funduszu Kultury i P. A. L.
- 1938 Pertraktacje rządu czechosłowackiego z delegatami partii sudeckiej w sprawie ustalenia wzajemnego stosunku Niemców i Czechów w ramach konstytucji czechosłowackiej.

DOPISKI

17 CZERWIEC	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 3.13 z. 20.00	w. 3.36 z. 20.26	w. 3.13 z. 20.00
	ADOLFA, INOCENTEGO		<i>słowo</i> DROGOMYSŁA

- 1916 Druga pomyślna ofensywa gen. Brusilowa. Dla odciążenia frontu na odcinku Kowel—Luck (operacje gen. Linsingena) Brusilow podejmuje natarcie w rejonie Czerniowiec, zmuszając Austriaków do odwrotu na Kołomyje.
- 1917 Transportowanie świeżo sformowanej 1 Dywizji Strzelców Polskich na front do Małopolski Wschodniej. Pierwsza formacja polska, utworzona już w Rosji wyzwolonej, wyrusza pod d-twem gen. Symona na front, aby wziąć udział w wielkiej rewolucyjnej ofensywie Kiereńskiego. Naczelnym wodzem armii rosyjskiej jest gen. Brusilow.
- 1919 Odpowiedź państw Ententy na notę niemiecką w sprawie zmiany warunków pokoju. Mocarstwa zwycięskie przyznają drobne ustępstwa, stawiając ultimatum 5-dniowe na odpowiedź ostateczną.
- 1922 Zrzeczenie się przez Naczelnika Państwa inicjatywy w powołaniu Rządu i przekazanie Sejmowi desygnowania premiera w myśl uchwały z dn. 16.VI. Rezolucja Rady Ambasadorów w sprawie G. śląska. Na zasadzie opracowanego przez Komisję Calondera materiału, Rada Ambasadorów ogłasza decyzję w sprawie podziału śląska. Polska otrzymuje 3221 km kw. obszaru wraz z okręgiem przemysłowym. Na 15 lat, tytułem przejściowego okresu, podzielone obszary stanowią jedność gospodarczo-przemysłową, zastrzeżoną specjalnymi warunkami dla obrotu węglem, opłat celnych, cyrkulacji ludności itd. Śląsk ma mieć własny Sejm. Przejęcie przyznanego terenu nastąpi w 5 etapach.
- 1928 Odsłonięcie pomnika Stefana Żeromskiego w Nałęczowie, wykonanego przez art. rzeźbiarza Żurakowskiego.
- 1930 Wręczenie Panu Prezydentowi R. P. I. Mościckiemu dyplomu doktora filozofii honoris causa przez Senat Uniwersytetu S. B. w Wilnie. Demonstracje przeciwpolskie komunistów niemieckich przed konsulem polskim w Berlinie i Hamburgu.
- 1934 Rozporządzenie Pana Prezydenta R. P. o utworzeniu obozu izolacyjnego dla osób zagrażających bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu. Miejsce obozu — Bereza Kartuska.
- 1936 Zamach stanu elementów lewicowych na Litwie. Kowno zostaje opalone przez rewolucyjny rząd i kilka godzin znajduje się pod jego władzą. Wojsko likwiduje nieudany zamach, inspirowany z zewnątrz.
- 1937 Otwarcie pawilonu polskiego na Wszechświatowej Wystawie w Paryżu.
- 1938 Wybór ks. kardynała Kakowskiego kanclerzem kapituły orderu „Orła Białego” oraz senatora K. Bartla sekretarzem.

DOPISKI

18 CZERWIEC	1939 <u>NIEDZIELA</u>		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 3.13	s. 20.00	w. 3.36	s. 20.26	w. 3.13	s. 20.00
	MARKA			słow. DŁUGOSŁAWA		

- 1915 Zarządzenie cara Mikołaja w sprawie zwołania mieszanej komisji w związku z memoriałem margr. Wielopolskiego, projektującym wskrzeszenie Królestwa Polskiego. Komisja złożona z Polaków i Rosjan po kilkumiesięcznych debatach (mniej więcej koło jesieni) kończy swe czynności zrzeczeniem się misji wobec rozbieżności projektów i poglądów jej członków.
- 1919 Przełamanie frontu i klęska grupy mjr Jaklicza na froncie ukraińskim. Rusini pod d-twem gen. Grekowa na zarządzenie dyktatora Pietruszewicza, nie uznającego umowy rozejmowej polsko-ukraińskiej, rozpoczynają akcję zaczepną uderzeniem pod Czortkowem. Dywizja płk. Sikorskiego zostaje odrzucona pod Tarnopol. Pościgową grupę mjr Jaklicza wycięto w pień. Linia frontu pod Brzeżanami złamana. Położenie krytyczne ratuje 36 pp. Legii Akademickiej zatrzymując rozwijającą się akcję napastniczą Rusinów.
- 1930 Odroczenie wyznaczonej nadzwyczajnej sesji Senatu na dni trzydzieści dekretem Pana Prezydenta R. P.
- 1933 Rozwiązanie szturmówek hitlerowskich w Austrii z zarządzenia Rady Ministrów po zamachu granatami ręcznymi na oddział policji w Dolnej Austrii. Rząd zawiesza wszelką działalność hitlerowców i zabrania noszenia odznak stronnictwa.
- 1935 Zjazd Międzynarodowej Unii Radiofonicznej w Warszawie. Angielsko-niemieckie porozumienie morskie, ustalające stosunek niemieckiego tonażu do angielskiego na 35 : 100.
- 1936 Zgon słynnego pisarza rosyjskiego Maksyma Gorkiego. Zalesienie przez rząd brytyjski sankcji antywłoskich zastosowanych na skutek wojny z Abisynią.
- 1938 Zgon marsz. Sejmu Stanisława Cara, współtwórcy konstytucji kwietniowej. Otwarcie Muzeum Narodowego we własnym nowowynbudowanym gmachu w Warszawie.

D O P I S K I

19 CZERWIEC	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	w. 3.13	s. 20.00	w. 3.36	s. 20.26	w. 3.13	s. 20.00
	GERWAZEGO, PROTĄZEGO				słow. BOŻYSŁAWA	

- 1915 Czwarta faza ofensywy wojsk związkowych Austrii i Niemiec na Wschodzie. Armia gen. Mackensena uderzeniem na Magierów i Kunin rozpoczyna nową fazę operacji pogorlickich. Między Lwowem i Rawą Ruską przerwana zostaje komunikacja, pod Gródkiem i Magierowem Rosjanie ponoszą klęskę i ustępują.
- 1916 Rozporządzenie niemieckiego urzędu gubernialnego na terenie okupacji o uldze dla byłych członków armii rosyjskiej i niewywożeniu ich do obozów jeńców pod warunkiem przystąpienia do pracy w warsztatach wojskowych.
- 1917 Rezolucja Zjazdu Wojskowych Polaków Arm. Ros. w Piotrogradzie. Zjazd w sprawie tworzenia armii na emigracji polskiej ustala: armia tworzona być winna za zgodą uznanych przez naród władz krajowych. Zjazd powierza wybranemu Komitetowi Wykonawczemu podjęcie kroków dla uzyskania pomocy oficjalnej w tworzeniu wojska i porozumienia się z istniejącymi tymczasowymi polskimi władzami w kraju.
- 1922 Opuszczenie terenów G. śląska przyznanych Polsce przez wojska państw Ententy. Na lokalach i gmachach urzędowych, opuszczanych przez Komisję Międzysojuszniczą, ukazują się sztandary polskie. Posterunki i władzę porządkową obejmują powstańcy.
- 1932 Pobicie rekordu światowego najwybitniejszego szybkobiegacza Nurmiego przez Janusza Kusocińskiego na dystansie 3 km (8 : 18,8).
- 1934 Ustąpienie pierwszego ambasadora Polski w Wielkiej Brytanii, ministra Skirmunta, po 12 latach pracy dyplomatycznej. Minister ustępuje z powodu złego stanu zdrowia i podeszłego wieku. Spotkanie b. premiera Prystora z prezydentem Republiki Litewskiej Smetoną w czasie bytności b. premiera w Kownie.
- 1937 Zgon b. prezydenta Francji Gastona Doumergue. Zajęcie Bilbao, stolicy Basków, przez narodowe wojska hiszpańskie. Ogólny Zjazd Związków Młodej Wsi i przemówienie szefa O. Z. N. płk Koca o konsolidacji młodzieży polskiej.

D O P I S K I

20 CZERWIEC	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 3.13 a. 20.00	w. 3.36 z. 20.28	w. 3.13 z. 20.26
	SYLWERIUSZA, FLORENTYNY		słowa. BOGNY

- 1915 Odwrót Rosjan ze Lwowa. Zdecydowane działania operacyjne armii Mackensena zmuszają Rosjan do odwrotu. Opuszczają Lwów i zaniechawszy obrony Małopolski Wschodniej wycofują się na ziemię lubelską.
- 1916 Boje legionowe pod Hruziatynem i Holuzją na Wołyniu. Podjęta kontrofensywa Brusilowa na linię frontu armii austriackiej, rusza wszystkie nieomal pułki legionowe. Najkrwawsze boje toczą 2 i 3 pułk pod Hruziatynem i Holuzją, ponosząc dotkliwe straty. Walki trwają 2 dni.
- 1922 Powitanie wojsk polskich na G. śląsku. O godz. 9 rano na moście szopenickim koło Sosnowca przy symbolicznym łańcuchu spotykają wojsko polskie delegacje, górnicy, oddziały powstańcze i ludność. Po przemówieniu Rymara i ks. Kapicy, na rozkaz gen. Szeptyckiego orkiestry wojskowe wykonują hymn dla uczczenia chwili wyzwolenia i marsz żałobny na cześć poległych powstańców. Przy śpiewie roty powstaniec Chowanec rozбивa młotem łańcuch na moście i z okrzykiem „głócie kajdany” otwiera wojsku drogę do serca śląska do Katowic. 22 bramy triumfalne i nieprzerwany szpaler na kilkunastometrowej szosie rozentuzjanzmowanych tłumów — odprowadza wojsko na rynek katowicki.
- 1923 Protest Rządu Polskiego przeciw napaści premiera pruskiego Brauna. Premier w oficjalnym przemówieniu wyraził się, iż Polska wyzyskała cudzą krew dla celów nietolerancji i prześladowań mniejszości.
- 1925 Otwarcie Międzynarodowego Kongresu Rolniczego w Warszawie.
- 1930 Kongres Penclubu w Warszawie. Przybywają najwybitniejsi literaci 26 państw. John Galsworthy w imieniu kongresu dziękuje obecnym reprezentantom rządu i całemu narodowi za przyjęcie, które trafiło do serc wszystkich uczestników.
- 1933 Opanowanie Sejmu Gdańskiego przez hitlerowców i odśpiewanie po raz pierwszy hymnu niemieckiego „Deutschland über alles”. Marszałkiem Sejmu jest von Wnuck.
- 1936 Wyrok w katowickim procesie antypolskiej organizacji hitlerowskiej. Oskarżonych 113 osób, 6 skazanych od 8 do 10 lat więzienia, reszta na kary mniejsze, 14 niewinnych.
- 1937 Kongres Centralnego Związku Młodej Wsi w Warszawie. Uczestniczy 30.000 osób z całej Polski. Związek otrzymuje sztandar z rąk Marszałka śmigłego-Rydzka.
- 1938 Wprowadzenie w życie obowiązkowej służby pracy maturzystów w Junackich Hufcach Pracy, przewidzianej ustawą o obowiązku wojskowym z dn. 9.IV.38.

DOPISKI

21 CZERWIEC	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 3.13 z. 20.01	w. 3.36 z. 20.26	w. 3.13 z. 20.01
	ALOJZEGO, GONZAGI		słowa. DOMYŚLAWA

- 1916 Obrona fortu Souville: kulminacyjny punkt walk o Verdun. Niemcy rzucają wszystkie rozporządzalne siły, stosują gazy, podejmując bezskuteczne nadludzkie wysiłki dla zdobycia fortu, stanowiącego klucz sytuacji. W walkach pod Souville załamuje się wiara naczelnego dowódcy niemieckiego w celowość i możliwość zdobycia Verdun.
- 1917 Uchylenie się Kiereńskiego od współdziałania w formowaniu wojska polskiego na Wschodzie. Podjęte starania przez Wojskowy Komitet Wykonawczy z gen. Jacyną na czele o zatwierdzenie składu komitetu i uchwał zjazdu — zawodzią. Kiereński nie daje decydującej odpowiedzi, wreszcie nie przyjmuje delegacji. Postulaty zjazdu popiera życzliwie naczelny wódz Kornilow, godząc się na wyodrębnienie Polaków i mianując gen. Dowbór-Muśnickiego d-cą mającego powstać i Korpusu wojska polskiego na Wschodzie.
- 1919 Badania Komisji Koalicyjnej z płk de Renty na czele okrucieństw ukraińskich w Złoczowie. Na ekshumowanych 24 zwłokach ujawniono bestialski sposób znęcania się nad ofiarami przez wytupywanie oczu, zdzieranie pasów z ciała i obcinanie kończyn.
Uznanie Polski de jure przez Rumunię.
- 1920 Zaproszenie Polski na Konferencję w Spa. Przedstawiciele rządu Anglii, Francji i Włoch na obradach w Boulogne sur Mer uchwalają zaproszenie Polski na mającą się odbyć konferencję w Spa. Konferencja ma za zadanie załatwienie spraw odszkodowań i zatargów powstałych w Europie w okresie powojennym. W związku z wojną polską zostaje wprowadzona do programu sprawa załatwienia pokojowego mediacji państw u rządu sowieckiego, oraz okazania pomocy Polsce.
- 1923 Uchwalenie przez Sejm ustawy w sprawie ustanowienia Krzyża Zasługi.
- 1924 Obejmowanie przez delegację Rządu Polskiego terenów przyznanych Polsce na pograniczu Księstwa Cieszyńskiego. Frysztat, Karwina i całe zagłębie węglowe przechodzi do Czechosłowacji.
- 1926 Zjazd Komisji Narodowych dla Współpracy Intelktualnej w W-wie.
- 1927 Uchwalenie przez Sejm 189 głosami przy braku quorum zmiany konstytucji w odniesieniu do praw Prezydenta H. P. Zmiana wprowadza znaczne wzmocnienie władzy Głowy Państwa.
- 1932 Utworzenie jednolitego przedsiębiorstwa państwowego pn. Polski Monopol Solny, rozporządzeniem Prezydenta R. P.
- 1933 Wizyta kontrtorpedowców angielskich w Gdyni.
- 1937 Zwrot kursu polityki wewnętrznej we Francji. Senat odrzuca żądanie nieograniczonych pełnomocnictw finansowych dla rządu. Powoduje to upadek gabinetu Bluma. Rządy obejmuje Chautemps.
- 1938 Otwarcie Pierwszego Kongresu Pracy Społeczno-Obywatelskiej Kobiet w Warszawie pod przewodnictwem Pani Marszałkowej Piłsudskiej. W kongresie bierze udział przeszło 40 organizacji kobiecych.

DOPISKI

22 CZERWIEC	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 3.14 a. 20.01	w. 3.37 a. 20.27	w. 3.14 a. 20.01
	PAULINA		słowa. BRONIWOJA

1918 Pierwsze posiedzenie Rady Stanu, zwołanej przez Rząd Regencyjny. W organizowaniu tzw. przejściowych władz Rada Stanu według deklaracji okupantów z dn. 12.IX.1917 r. stanowić ma poprzędniczkę sejm. W zebraniu uczestniczy 3 przedstawiciele Niemiec i Austrii oraz przedstawiciele społeczeństwa z wyboru. Marszałkiem obrany zostaje F. Pułaski, wicemarszałkami: Mikułowski-Pomorski i S. Bądzyski. Rada Stanu powstała na skutek zrzeczenia się mandatów Tymczasowej Rady Stanu, skrepowanej ograniczeniami.

Zaprzysiężenie pułków armii polskiej we Francji i wręczenie sztandarów na polach Szampanii w obecności prezydenta Poincarégo, Romana Dmowskiego oraz przedstawicieli rządu francuskiego i Komitetu Narodowego. — Cztery sfornowane pułki armii polskiej składają przysięgę i otrzymują sztandary od miasta Paryża, Belfortu, Verdun i Nancy. Dawny sztandar Bądzyski po odczytaniu przed frontem rozkazu z roku 1915, wyszczególniającego bohaterskie czyny Bądzyskiów, udekorowany zostaje przez prezydenta Francji krzyżem: „Croix de guerre avec Palme”.

1919 Zatopienie floty niemieckiej, internowanej przez mocarstwa zwycięskie. W zatoce Stagen zalogi internowanych krążowników i statków niemieckich topią na morzu zaaresztowane okręty bojowe w myśli rozkazu Wilhelma z roku 1914, „aby okręty niemieckie nigdy nie dostały się do rąk wroga”.

Powrót 4 Dywizji gen. Żeligowskiego do kraju. Ze Stanisławowa gen. Żeligowski melduje Naczelnikowi Państwa przybycie dywizji i oddaje się pod Jego rozkazy.

1921 Przyznanie Polsce przez Ligę Narodów obrony lądowej Gdańska, portu dla okrętów wojennych i miejsca na skład amunicji.

1924 Złożenie listów uwielbionych przez pierwszego posła nowopowstałej Republiki Tureckiej Ibrahima Talley Beja.

1930 Złot Sokołów w Białogrodzie ze wszystkich krajów słowiańskich. Liczebność drużyn reprezentacyjnych przewyższa 15.000 druhów.

1931 Przyznanie przez St. Zjednoczone rocznego odroczenia spłat długów wojennych dla wszystkich państw z powodu ogólnej ciężkiej koniunktury gospodarczej.

1937 Utworzenie związku Młodej Polski.

1938 Wybór pułkownika Walerego Sławka na marszałka Sejmu po uprzednim uzyskaniu przez niego aprobaty Pana Prezydenta R. P. i Mościckiego.

DOPISKI

23 CZERWIEC	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 3.14 a. 20.01	w. 3.37 a. 20.27	w. 3.14 a. 20.01
	ZENONA, AGRYPINY		słowa. WANDY

1915 Rozpoczęcie pościgowych działań I Brygady Legionowej. Po miesięcznych walkach pozycyjnych w rejonie Konar Brygada wyrusza w pościg za cofającymi się z Kongresówki Rosjanami.

Pierwsze działania wojenne Italii. Gen. Cadorna, naczelny wódz armii włoskiej po kilkunastotygodniowych przygotowaniach od wypowiedzenia wojny, rozpoczyna akcję uderzeniem z Friułu na wschód nad rzeką Isonzo. Bitwa nie daje rozstrzygających rezultatów. Jest to pierwszy z 10 bojów, rozgrywających się w ciągu 2 lat nad Isonzo.

1917 Ogłoszenie przez Centralną Radę Kijowską ukrajinizacji urzędów na obszarze Ukrainy — i wezwanie tymczasowego rządu rosyjskiego do wydzielenia z armii pułków ukraińskich.

1918 Powstanie w Samarze pierwszego związku organizacji wojskowych i politycznych na Dalekim Wschodzie. Polacy na czele z delegatem Zjednoczenia Międzypartyjnego w Moskwie formują z jeńców Polaków armii austriackiej i niemieckiej pierwsze oddziały wojska polskiego. Wejdą one jako kadra w skład 5 Dywizji Syberyjskiej.

1919 Napad niemieckiego Grenzschutzu pod Wieruszowem. Wbrew warunkom umowy rozejmowej i ustaleniu linii demarkacyjnej, Niemcy próbują przed podpisaniem traktatu pokojowego odbić choć część odebranych obszarów Wielkopolski. Napad z dużymi stratami dla Niemców likwiduje bytomski pułk strzelców.

Krwawe walki z Ukraińcami nad Złotą Lipą. Sukces pod Czortkowem, Tarnopolem i Brzeżanami ośmiela Ukraińców do dalszych prób przebiecia się pod Lwów. Po kilkunastotygodniowych zmaganiach się armii gen. Iwaszkiewicza zaczepne działania Ukraińców zostają zatrzymane nad Złotą Lipą.

1923 Uchwalenie ustawy o ustanowieniu „Krzyża Zasługi”.

1924 Przeniesienie poselstwa polskiego z Konstantynopola do Angory.

1930 Pierwszy gigantyczny lot Europa—Ameryka. Anglik K. Smith wyrusza z Irlandii samolotem „Krzyż Południa” do St. Zjednoczonych; po 30 godz. 30 minutach lotu ląduje w New-Yorku. Trasa: port Harrook—Nowa Fundlandia—New-York.

1931 Zniesienie przez rząd wszystkich dodatków do płac urzędniczych.

1935 Ostatni dzień narodowej żałoby i złożenie hołdu prochom Marszałka Piłsudskiego na Wawelu przez Pana Prezydenta R. P., Marszałka Śmigłego-Rydza oraz marszałków Sejmu i Senatu.

1936 Napad na Myślenice inż. Adama Doboszyńskiego. A. Doboszyński, na czele oddziału sfornowanego ze swych zwolenników, maszeruje na Myślenice, zdobywa miasteczko i po zniszczeniu sklepów żydowskich wycofuje się w góry, gdzie zostaje aresztowany przez władze policyjne.

1937 Zatarę między Rządem i władzą kościelną. Arcybiskup krakowski Sapieha zarządza przeniesienie trumny ze zwłokami Marszałka Piłsudskiego z krypty św. Leonarda do krypty wieży Srebrnych Dzwonów wbrew woli Pana Prezydenta. Premier Składkowski podaje się do dymisji, liczne związki protestują przeciw osobie arcyb. Sapiehy. Konflikt kończy wyjaśniające oświadczenie arcyb. Sapiehy, które Pan Prezydent R. P. uznaje za wystarczające.

24 CZERWIEC	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 3.14 z. 20.01	w. 3.37 z. 20.27	w. 3.14 z. 20.01
	JANA CHRZCICIELA		słow. JANISŁAWA

1918 Rozpoczęcie wielkiej akcji odwetowej przez gen. Focha. Po kilkumiesięcznych przygotowaniach do generalnej ofensywy, gen. Foch rozpoczyna nad Sommą wielką akcję odwetową. Po 7-dniowym bombardowaniu pozycji niemieckich, zmusza Niemców do odwrotu; odtąd prawidłowy odwrót staje się główną troską nie pokonanego dotychczas Ludendorffa.

Zakończenie odwrotu armii austriackiej po klęsce nad Piawą. Naczelne dowództwo z trudem opanowuje panikę, rezygnując ostatecznie z działań zaczepnych. Armia austriacka nie jest już w stanie nie tylko zwalczyć przeciwnika — ale w ogóle prowadzić wojny.

Wniosek min. Kühlmana w sejmie Rzeszy o konieczności zawarcia pokoju. Wniosek złożony jest bez porozumienia z Kwaterą Główną, co wywołuje reakcję ze strony Ludendorffa i Hindenburga, którzy liczą jeszcze na zwycięstwo oręża niemieckiego.

1920 Mianowanie nowego gabinetu premiera Władysława Grabskiego. Po 16 dniach przesilenia rządowego i bezskutecznych próbach tworzenia Rządu przez postać Skulskiego, Brejskiego i Witosa, Naczelnik Państwa zatwierdza gabinet W. Grabskiego. Skład gabinetu: E. Sapieha (M. S. Z.), J. Kuczyński (M. Sp. Wew.), gen. J. Leśniewski (M. S. Wojsk.), T. Łopuszański (W. R. i O. P.), S. Śliwiński, L. Tołłoczko (M. P. T.), K. Bartel (M. Kom.), G. Narutowicz (M. R. P.), A. Olszewski (M. P. H.), F. Bujak (M. Rol. i D. P.), W. Chodźko (M. Zdr.).

1923 Wizyta króla Ferdynanda rumuńskiego i królowej Marii w Warszawie. Wielkie uroczystości, parady wojskowe, przyjęcia na Zamku, zwiedzanie Krakowa.

1926 Powołanie Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych do wykonywania wszelkiego rodzaju banknotów i obligacji, znaczków pocztowych, stemplowych, blankietów wekslowych itp. Wytwórnia obejmuje wszystkie dotychczasowe placówki i roboty wykonywane dla państwa w tym zakresie.

1934 Przyjazd do Polski gen. francuskiego Debeneya, członka Najwyższej Rady Wojennej, w misji specjalnej, zleconej mu przez najwyższe dowództwo armii francuskiej.

1936 Rozruchy antypolskie w Gdańsku. Przez szowinistyczne elementy niemieckie dokonane zostają napady na Polaków i działaczy opozycyjnych.

1937 Wycofanie się rządu niemieckiego i włoskiego z Komitetu Nieinterwencji. Komitet miał na celu zlikwidowanie pośredniego udziału trzech państw w hiszpańskiej wojnie domowej.

DOPISKI

25 CZERWIEC	1939 NIEDZIELA	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 3.14 z. 20.01	w. 3.38 z. 20.27	w. 3.14 z. 20.01
	PROSPERA, AD ALBERTA		słow. WŁASTYMILA

1915 Przełamanie frontu rosyjskiego pod Bóbrką. Rosjanie koncentrują wszystkie rozporządzalne siły w rejonie Lwowa, celem zatamowania ofensywy Mackensena i odebrania miasta. Niemcy rozbijają natarcie pod Bóbrką i utrwalają posiadanie Lwowa.

1917 Formowanie pierwszego pułku armii polskiej we Francji w obozie Sille de Guillaume pod naczelnym kierunkiem gen. Archinard. Wstępują do szeregów najliczniej jeńcy Polacy armii niemieckiej, a przy współdziałaniu ambasad francuskich Polacy z całego świata.

1919 Wzmocnienie frontu w Małopolsce Wschodniej w przygotowaniu do generalnej rozprawy z Ukraińcami. Przybywają: 10 pułk wielkopolski oraz 6 Dywizja armii polskiej z Francji. Akcja przeprowadzona ma być pod okiem Naczelnego Wodza.

1924 Przyjęcie posła polskiego R. Knolla na dłuższej konferencji przez prezydenta Turcji Kemal Paszę. Turcja była jedynym państwem, które rezerwowało w korpusie dyplomatycznym państw zagranicznych miejsce dla posła z Lechistanu (Polski). Poseł Knoll był pierwszym oczekiwany posłem Polski przyjętym przez prezydenta.

1930 Uruchomienie połączenia Bałtyku z Morzem Egejskim na linii napowietrznej: Gdynia—Saloniki.

1932 Stulecie przyjazdu Chopina do Paryża. Festival wydany w Paryżu uświetniona interpretacją Chopina Ignacy Paderewski. Auditorium: prezydent Francji, królowa belgijska oraz elita świata artystycznego i naukowego Francji.

1933 Reorganizacja Kościoła ewangelickiego w Niemczech. Rozwiązanie zarządów wszystkich gmin, nowe wybory przeprowadza komisarz rządu. Zwycięstwo hitlerowców. Najwyższa Rada Kościoła składa skargę do Trybunału Rzeszy w Lipsku.

1935 Pierwsza wizyta oficjalna polskiej marynarki w Niemczech na zaproszenie marynarki niemieckiej z Kilonii. Wyjechały kontrtorpedowce: Wicher i Burza.

1937 Inauguracja Międzynarodowego Kongresu Chrystusa Króla w Poznaniu. Jako legat Kongresu występuje ks. kardynał Hlond, jako marszałek — prof. B. Dembiński. Rząd Polski reprezentuje minister W. świętosławski.

DOPISKI

26 CZERWIEC	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 3.15 s. 20.01	w. 3.38 s. 20.27	w. 3.15 s. 20.01
	JANA i PAWŁA		słów. ROZMYŚLAWA

- 1917 Ustąpienie króla greckiego Konstantego, zwolennika państw centralnych, pod naciskiem Koalicji. Król abdykuje na rzecz syna Aleksandra. Rządy obejmuje Venizelos, zwolennik Ententy, zrywając natychmiast stosunki dyplomatyczne z państwami centralnymi. Koalicjanci używają bazę do formowania frontu na Bałkanach. Akcją obejmuje gen. Franchet d'Esperey.
- 1927 Pierwsza wystawa przeciwpożarowa w Poznaniu, zorganizowana w związku z 3. Ogólnopolskim Zjazdem Delegatów Straży Pożarnych.
- 1928 Zgłoszenie do wszystkich państw wniosku sekretarza St. Zjednoczonych Kelloga w sprawie zawarcia powszechnego paktu o niedopuszczalności wojny, jako środka do załatwienia kwestii spornych, powstających z tytułu zawartych traktatów.
- 1930 Uroczysty obchód stulecia niepodległości Belgii w stolicy Polski.
- 1935 Uchwalenie przez Sejm nowej ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu oraz ustawy o wyborze Prezydenta R. P. Prezydenta wybiera zgromadzenie 80 elektów. Prezydentowi przysługuje prawo wskazania kandydatów. W tym wypadku wyboru dokonują obywatele w powszechnym głosowaniu spośród kandydatów prezydenta i elektorów. Nowa ordynacja przewiduje podział na okręgi wyborcze, w których wybiera się 2 kandydatów nie mniejszą ilością niż 10.000 głosów. Ilość posłów jest zmniejszona do 208. Wiek wyborcy od 24 lat. Liczba senatorów zmniejszona zostaje do 90, w 1/3 powoływanych przez Prezydenta, w 2/3 przez obywateli, odznaczonych za walki o niepodległość lub posiadających wyższe wykształcenie.
- 1937 Wizyta króla rumuńskiego Karola II z synem ks. Michałem. Wielka rewia wojskowa, odznaczenie Marszałka śmigłego-Rydzka Krzyżem Zasługi I klasy.

D O P I S K I

27 CZERWIEC	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 3.15 s. 20.01	w. 3.39 s. 20.27	w. 3.15 s. 20.01
	WŁADYSŁAWA, N.M.P. POMOCY		słów. WŁADYSŁAWA

- 1916 Rozporządzenie generalnego gubernatora Beselera o przymusowym wywiązaniu do dnia 15.X 1916 r. wszystkich wyrobów i przedmiotów metalowych, jako to: klamek, galek, rączek u okien, łańcuchów ochronnych, sztyldzików, sztyldów kupieckich i na drzwiach, ogrodzeń ogrodów, numerów domów, pretów ze schodów, wieszadeł, kranów, rur, rynien itp. pod karą jednego roku więzienia i 5 tysięcy marek grzywny.
- 1919 Uzgodnienie planów Naczelnego Dowództwa Armii Polskiej z Radą Najwyższą Państw Ententy w sprawie ukraińskiej. Najwyższa Rada Koalicjantów przesyła zgodę na zajęcie obszarów Małopolski po Zbrucz z udziałem armii polskiej, przybyłej z Francji i wojsk wielkopolskich. Ewakuacja Niemców z ziemi suwalskiej. Wobec przyjęcia warunków pokoju tereny trzymane przez Niemców w rezerwie zostają nareszcie opuszczone. Polskie wojska zajmują Suwalszczyznę po drobnych utarczkach z Litwinami. Podpisanie paktu w Radzie Ligi Narodów, zabraniającego zawierania układów oddzielnych prócz regionalnych przez członków Ligi.
- 1921 Złożenie Radzie Ligi Narodów przez min. Hymansa projektu w sprawie rozwiązania problemu litewsko-polskiego. Hymans proponuje dla zlikwidowania sporu utworzenie dwóch kantonów: wileńskiego i kowieńskiego, z autonomicznymi sejmami, z wspólnym prezydentem i wspólną polityką gospodarczą i zagraniczną.
- 1926 Podpisanie w Berlinie polsko-niemieckiej umowy granicznej.
- 1933 Żałoba w Gdańsku. Senat zarządza, aby dniu 28.VI jako rocznicy traktatu wersalskiego na wszystkich gmachach publicznych wywieszono flagi opuszczone do połowy masztu na znak żałoby.
- 1936 Zniesienie sankcji przeciwko Włochom uchwałą Rady Ministrów.
- 1938 Czwarty Zjazd P. O. W. w Wilnie z udziałem prezesa Zarządu Głównego min. Kościalskiego.

D O P I S K I

28 CZERWIEC	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 3.16 s. 20.01	w. 3.39 s. 20.27	w. 3.16 s. 20.01
	LEONA II pap. IRENEUSZA		słow. ZBROISŁAWA

- 1914 Zamach na arcyksięcia Franciszka Ferdynanda w Sarajewie. Następca tronu wraz z żoną przybywa na manewry. W czasie przyjazdu z dworca Nedelko Cabrinowicz rzuca na auto bombę, raniąc tylko adiutanta. Po przyjęciu w ratuszu arcyksiążę wraz z żoną śpieszy odwiedzić rannego. W drodze do szpitala student Gawryio Príncipe dwoma strzałami zabija arcyksięcia i jego żonę. Zamach, nie stanowiący tajemnicy dla rządu rosyjskiego i planowany od dawna przez wojskową serbską organiz. „Czarnej ręki“, rozpala wojnę wszechświatową.
- 1919 Podpisanie traktatu pokojowego w Wersalu. W zwierciadlanej sali Wersalu o godz. 3 pp. zbierają się przedstawiciele mocarstw zwycięskich. Punkt godz. 3 wprowadzony zostaje dr K. Miller i dr Belc, delegaci Niemiec. Po krótkim przemówieniu Clemenceau następuje podpisanie traktatu przez wszystkie państwa w kolejności alfabetycznej. W imieniu Polski podpisują I. Paderewski oraz R. Dmowski. Gdy Paderewski kładzie swój podpis, zbiegłem okoliczności rozlegają się pierwsze strzały armatnie obwieszające światu pokój.
- Decydująca ofensywa polska przeciw Ukraińcom. Na front małopolski przybywa Naczelnik Państwa, ujmując ogólną akcję operacyjną w swe ręce. Punktualnie o godz. 4 rano wojska polskie rozpoczynają działania bojowe uderzeniem na Brzeżany, gdzie od szeregu dni toczą się walki 3 Dyw. gen. Zielińskiego. Wielkopolanie uderzają znad Gniej Lipy. Front ukraiński łamie się i w dalszych działaniach armii zostaje zmiażdżony.
- 1922 Mianowanie nowego gabinetu A. Śliwińskiego. Skład Rządu: A. Kamieński, G. Narutowicz, W. Makowski, W. Chodźko, J. Raczyński, K. Zaczek, L. Marynowski, gen. K. Sosnkowski, S. Ossowski, Z. Darowski. Rząd powołany jest z inicjatywy Naczelnika Państwa, wobec niemożności porozumienia się klubów w sprawie premiera.
- 1923 Uchwalenie przez Sejm na wniosek posła Dębskiego głosami 162 przeciw 88 orzeczenia, iż „Józef Piłsudski jako Naczelnik Państwa i Naczelny Wódz zasłużył się narodowi“.
- 1927 Złożenie prochów Juliusza Słowackiego na Wawelu.
- 1929 Zjazd Malej Ententy Kobiet w Warszawie (Czechy, Rumunia, Polska, Jugosławia, Grecja). Zjazd funduje stypendium dla młodej Polki, pragnącej prowadzić studia handlowe w Bukareszcie.
- 1933 Likwidacja dotychczasowego podziału administracji Państwa i kasowanie zbędnych urzędów. Nowy podział — na rejony.
- 1935 Wizyta eskadry szwedzkiej w Gdyni.
- 1937 Zlot Sokolstwa Polskiego w Katowicach przy udziale 10.000 Sokolów.

D O P I S K I

29 CZERWIEC	1939 <u>CZWARTEK</u>		1940 <u>SOBOTA</u>		1941 <u>NIEDZIELA</u>	
	w. 3.16	s. 20.01	w. 3.40	s. 20.27	w. 3.16	s. 20.01
	PIOTRA I PAWŁA				słow. WYSZOMIRA	

- 1919 Zajęcie Brzeżan i Brodów przez wojska polskie.
- 1920 Odwrót grupy płk. Sikorskiego spod Mozyrza i Kalenkowicz. W wyniku operacji odwrotowych na południowym froncie po opuszczeniu Kijowa, grupa poleska odstepuje z linii Dniepru w kierunku Lunińiec—Pińsk.
- 1921 Wezwanie Ligi Narodów do Rządu Polskiego i litewskiego w sprawie nawiązania stosunków konsularnych oraz ustanowienia komunikacji między Kownem i Wilnem.
- 1927 Mianowanie prymasa Hłonda kardynałem.
- 1930 Kongres Centrolewu w Krakowie. Ostry konflikt z Rządem na tle odsunięcia z woli Marszałka Piłsudskiego Sejmu od wpływów na kształtowanie się życia państwowego. Stanowisko Marszałka wpływa na konsolidację stronnictw opozycyjnych. Zwolują kongres podejmując walkę z Rządem. Następuje areszt liderów partii i osadzenie ich w wojskowym więzieniu w Brześciu.
- 1934 Reorganizacja gabinetu premiera L. Kozłowskiego. Tekę ministra spraw wewnętrznych obejmuje min. Marian Zyndram-Kościałkowski. Na miejsce ustępującego ministra Nakoniecznikoffa-Klukowskiego, tekę ministra reform rolnych i rolnictwa obejmuje dotychczasowy kurator Liceum Krzemienieckiego Juliusz Poniałowski.
- Start braci Adamowiczów do lotu przez Atlantyk. Adamowicze z powodu braku benzyny lądują we Francji w miejscowości St. André. Stąd przybywają do Warszawy witani entuzjastycznie, jako pierwsi Polacy, zdobywcy Atlantyku.
- 1936 Uroczystości w Nowosielcach ku czci chłop-bohatera Pyrza z udziałem Marszałka Śmigłego-Rydza, wojska i delegacji chłopskich z całej Polski.
- 1938 Przyjęcie przez czechosłowackiego premiera Hodźę delegacji mniejszości polskiej i węgierskiej w sprawie statutu narodowościowego, opracowanego przez rząd praski w następstwie zatargu z Niemcami sudeckimi.

D O P I S K I

30 CZERWIEC	1939 Piątek		1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Poniedziałek	
	w. 3.17	s. 20.01	w. 3.41	s. 20.27	w. 3.17	s. 20.01
	PAWŁA, EMILII, LUCYNY			słow. CICHOSŁAWA		

- 1920 Zebranie Rady Obrony Państwa w Belwederze. Groźne położenie na froncie wysuwa na pierwszy plan problem konsolidacji narodu w obronie Państwa. Z inicjatywy Naczelnego Wodza zbierają się w Belwederze przedstawiciele Sejmu i wojska i uchwalają wezwanie narodu do jedności z armią w wysiłku obrony. W zebraniu biorą udział: W. Trampczyński, S. Tabor, J. Stapiński, M. Rataj, L. Skulski, R. Dmowski, J. Fedorowicz, A. Chądzyński, A. de Rosset, L. Czerniewski, E. Sapieha, A. Śliwiński, gen. J. Haller, gen. K. Sosnkowski i gen. Szepetycki. Powołana Rada Obrony Państwa współdziała z Naczelnikiem Państwa w okresie wojny jako skoordynowane przedstawicielstwo narodu na miejsce zawieszono na ten czas w swych czynnościach Sejmu.
- Przystąpienie Polski do światowego Związku Telegraficznego.
- 1923 Ustąpienie ministra skarbu W. Grabskiego i objęcie wakującej teki przez dyrektora P. K. O. Huberta Lindego.
- 1934 Krwawa rozprawa polityczna w partii hitlerowskiej w Niemczech. Ujawnione wewnątrz organizacji przygotowania do obalenia władzy Hitlera wywołują silną reakcję wśród zwolenników dotychczasowego kierunku i reżimu. Przewodcy opozycji kpt. Röhm i gen. Schleicher zostają zgładzeni. Wrogie grupy rozwiązane i aresztowane. Stracono 77 osób. Konflikt ten minister Goebbels nazwał w swym przemówieniu „przecyzszczającą kuracją partii“.
- 1936 Odwołanie się wysokiego komisarza w Gdańsku Lestera do Ligi Narodów w sprawie prowokacji hitlerowskich w Wolnym Mieście Gdańsku, uniemożliwiających mu sprawowanie urzędu.
- 1937 Podpisanie protokołu między Rządem Polskim i rumuńskim w sprawie podniesienia poselstw do rangi ambasad.
Polsko-węgierski układ płatniczy i kontyngensowy.

DOPISKI

1 LPIEC	1939 Sobota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 3.17	z. 20.02	w. 8.41	z. 20.26	w. 8.17	z. 20.02
	JULIUSZA			słow. BOGOSŁAWA		

- 1915 Walki I Brygady Legionów pod Tarnobrzegiem, w których dzięki zastosowaniu fortelu manewrowego przez Komendanta Piłsudskiego Brygada rozbija rosyjską redutę, potężnie umocnioną dla zatamowania przeprawy przez Wisłę. Legiony przechodzą Wisłę pod Rachowem. W walkach wyróżnia się 1 pułk mjr Śmigłego-Rydza.
- 1916 Zarządzenie Głównej Komendy Legionów o ujednostajnieniu odznak legionowych według wzoru II Brygady, w którego następstwie wszystkie pułki legionowe zakładają manifestacyjnie odznakę I Brygady. D-ca c. k. komendy Legionowej z mianowania władz austriackich, generał Puchalski podaje się do dymisji. Konflikt obrazuje walkę I Brygady z c. k. Komendą Legionową, wrogo usposobioną przeciw istotnemu i moralnemu zwierzchnictwu Komendanta J. Piłsudskiego nad Legionami.
- 1918 Zatwierdzenie instrukcji umownej gen. Hallera o formowaniu oddziałów polskich na Murmanie przez gen. Poole, d-ęc angielskich wojsk na północy.
- 1919 Zajęcie Wilejki przez grupę mjr Dąb-Biernackiego przy współdziałaniu kawalerii mjr Dreszera. (Działania 1 Dywizji Leg.).
Zastąpienie Rady Najwyższej państw Ententy Radą Ambasadorów. (Pięciu ministrów spraw zagranicznych).
- 1923 Zgon Józefa Ostrowskiego b. regenta z czasów okupacji niemieckiej.
- 1925 Rozpoczęcie wojny celnej z Niemcami, spowodowanej zarządzeniem władz niemieckich o podniesieniu taryf celnych wbrew zawartej umowie z Polską. W odpowiedzi Rząd Polski wprowadza taryfę maksymalną na towary importowane z Niemiec i wydaje zakaz dowozu węgla górnośląskiego do Niemiec.
- 1929 Wszelstowiański Zlot Sokolstwa w Poznaniu pod przewodnictwem prezesa A. Zamoyskiego.
Ogólnopolski Zjazd Związku Oficerów Rezerwy pod przewodnictwem prezesa Romockiego (300 delegatów, 700 gości).
Protestacyjne manifestacje przeciw traktatowi wersalskiemu z roku 1919 w całej Rzeczy Niemieckiej z okazji dziesięciolecia.
Nowa ustawa o normach emigracyjnych St. Zjednoczonych. Polska uzyskuje podwyżkę z 5982 na 6524 emigrantów. Niemcom i Skandynawii kontyngent zostaje zredukowany do połowy.
Ogłoszenie postanowienia Trybunału Stanu w sprawie ministra Czechowicza. Postępowanie zostaje zawieszono do czasu wydania przez Sejm oceny merytorycznej zakwestionowanych pod względem formalnym kredytów.
- 1932 Przydzielenie Państwowego Instytutu Meteorologicznego do resortu Ministerstwa Komunikacji.
- 1934 Ogłoszenie Republiki Austriackiej państwem federacyjnym.
- 1937 Uchwała rządu W. Brytanii o podziale Palestyny na część żydowską i arabską.

DOPISKI

2 LIPIEC	1939 NIEDZIELA		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 3.18	z. 20.00	w. 3.42	z. 20.26	w. 3.18	z. 20.00
	NAWIEDZENIE NMP., OTTONA				<i>skow. OJCOMIŁA</i>	

- 1915 Narada wojenna d-ców armii państw centralnych w sprawie wzmożenia działań na Wschodzie i przełamania oporu Rosjan. Cesarz Wilhelm zatwierdza wniosek gen. Falkenhayna o uderzeniu na linii Narwi przez Przasnysz. Hindenburg projektował uderzenie na Wilno od Prus Wschodnich.
- 1916 Druga ofensywa Brusłłowa. Po zahamowaniu akcji przez grupę gen. Lensingena na odcinku Łuck-Kowel Brusłłow podejmuje uderzenie od Bukowiny po Baranowicze, uruchamiając do boju 5 armii.
Wycofanie Brygady Strzelców Polskich spod Baranowicz. Podejrzewając brygadę o możliwość nawiązania kontaktu z Legionami Polskimi J. Piłsudskiego, Brusłłow zarządza wycofanie brygady z linii boju.
- 1917 Zgłoszenie dymisji przez J. Piłsudskiego z Rady Stanu wobec niemożności przyjęcia na siebie odpowiedzialności za politykę w sprawie wojska polskiego, którego jest jedynym przedstawicielem w Radzie Stanu. O stanowisku tym zawiadomiony został również Beseler.
- 1919 Zajęcie stacji Mołodeczno, stanowiącej węzeł kolejowy na linii Wilno-Mińsk przez pułki legionowe mjr Dąb-Biernackiego.
Rozkaz Naczelnego Wodza o włączeniu wojsk błękitnych w skład armii polskiej.
- 1920 Walki z Budiennym koło Starokonstantynowa.
- 1924 Ogólnopolski Zjazd Biskupów i Dostojeńców Kościoła w Częstochowie.
- 1927 Pobicie rekordu Lindbergha. Amerykański komandor Byrd przebywa Atlantyk w 43 godz. 45 minut. Jest to drugi lot Ameryka-Europa.
- 1929 Zwiększenie kadr Policji Państwowej. Główna Komenda zarządza werbunek 1.000 nowych policjantów.
- 1934 Uruchomienie obozu izolacyjnego w Berezie Kartuskiej.
- 1937 Pomoc państwa w kierunku rozwoju przemysłu hutniczego w Polsce. Rada Ministrów przyjmuje wniosek ministra przemysłu i handlu o powołaniu specjalnej organizacji pod kierownictwem mężów zaufania Rządu, do rozszerzenia produkcji i rozwoju przemysłu hutniczego, jako najbardziej związanego z obroną Państwa.

DOPISKI

3 LIPIEC	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	w. 3.19	z. 20.00	w. 3.48	z. 20.26	w. 3.18	z. 20.00
	ANIOŁÓW STR., HELIODORA, ANATOLA skow. MIŁOSŁAWA					

- 1916 Rozpoczęcie działań ofensywnych korpusu rosyjskiego Bułatowa na odcinku I Brygady pod Kostiuchnówką w ogólnej ofensywie Brusłłowa.
- 1917 Zgłoszenie okupantom przez Tymczasową Radę Stanu wniosku o konieczności ustalenia i organizacji najwyższych władz państwa. T. R. S. jako instytucja przejściowa i doradcza nie widzi dostatecznych podstaw do pełnej realizacji aktu 5 listopada.
- 1918 Wyjazd gen. Hallera z Rosji do Paryża przez Murman.
- 1919 Rozruchy robotnicze w Warszawie. Bezrobotni, zatrudnieni na robotach publicznych przy fortach, dzięki skupieniu oraz agitacji elementów wywrotowych, demonstrują tłumnie na mieście i przed Sejmem. Zajęcia likwiduje policja.
- 1920 Odezwa Naczelnika Państwa do obywateli Rzeczypospolitej. W imieniu Rady Obrony Państwa Józef Piłsudski wzywa naród do współdziałania i pomocy żołnierzowi na froncie. Odezwa ma na celu nawiązanie łączności między narodem a wojskiem, w imię walki o zagrożony byt państwa.
- 1922 Narodziny wielkiego przemysłu chemicznego w Polsce. Prof. Ignacy Mościcki obejmuje zdewastowane przez Niemców przy opuszczeniu G. Śląska fabryki Związków Azotowych w Chorzowie i uruchamia je w ciągu kilku dni.
- 1923 Przemówienie Marszałka Piłsudskiego o roli swej w Polsce, w sali Malinowej w Bristolu, w związku z ustąpieniem z wojska. Marszałek podkreśla, że bez przymusu, przekupstwa i dyplomatycznych zabiegów uzyskał władzę. Powołały go do roli nadrzędnej wypadki dziejowe.
- 1924 Zgon znakomitego pisarza angielskiego Józefa Konrada Korzeniowskiego, z pochodzenia Polaka. Pisał pod nazwiskiem Conrad.
- 1929 Przesilenie w polskim przemyśle metalowym wobec spadku zapotrzebowania i niemożności produkowania na magazyn. Fabryki redukują godziny pracy.
Konflikt węgiersko-czeski. Węgrzy na pograniczu aresztują urzędnika czeskiego pod zarzutem szpiegostwa. Ostry konflikt powstrzymuje na dłuższy czas ruch pograniczny Koszyce-Budapeszt.
- 1930 Rozpoczęcie dochodzeń przez prokuratorów w związku z kongresem Centrolewu.
- 1933 Uzgodnienie zasady określenia „napastnik” w międzynarodowych paktach. Polska, Rumunia, Sowiety, Estonia, Łotwa, Turcja, Persja, Afganistan — podpisują w Londynie konwencję o definicji — napastnika.
- 1935 Stabilizacja stosunków sąsiedzkich między Niemcami i Polską w czasie wizyty ministra Becka w Berlinie i przeprowadzenia rozmów w tej sprawie z Adolfem Hitlerem.

DOPISKI

4 LIPIEC	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 3.20 z. 19.59	w. 3.43 z. 20.25	w. 3.20 z. 19.59
	JÓZEFA KALASANTEGO		słowo. WIELISŁAWA

- 1914 Wymiana korespondencji cesarza Franciszka Józefa i Wilhelma II w sprawie zamachu w Sarajewie. Na pismo Franciszka Józefa o decyzję i pogląd na sprawę, Wilhelm II odpisuje: „teraz albo nigdy z Serbami musi się skończyć i to rychło”. Po czym nie przewidując, iż konflikt wywoła wojnę europejską, wyjeżdża na wody norweskie na dłuższy pobyt.
- 1915 Odwrót Rosjan z rejonu Dębina.
- 1916 Najkrwawszy bój I Brygady pod Polską Górą. Na odcinek zajęty przez I Brygadę w rejonie Kostłuchówki uderza cały korpus Bułatowa w podjętej przez Brusilowa nowej ofensywie. Połski, szrapnele i nieprzerwany atak wojsk rosyjskich bohatersko wytrzymują legioniści w boju, jakiego w ciągu dwuletniej wojny nie spotykali na żadnym odcinku. Dzień 4 lipca staje się dniem nieśmiertelnej chwały żołnierza I Brygady. Niemcy wobec niezwyklej wartości bojowej Polaków od tej chwili zdradzają duże zainteresowanie sprawą utworzenia wojska polskiego.
- 1920 Pochód armii bolszewickiej na Polskę. Na północnym odcinku frontu rozpoczynają się przełomowe wydarzenia 1920 roku. Tuchaczewski, wódz czerwonej armii, przystępuje do działań zaczepnych. XV armia bolszewicka rusza do ofensywy między Hermanowiczami i Głębokiem, III IV armia podejmuje oskrzydlenie od północy i południa. Zamierzone zmiażdżenie sił polskich zawodzi. I armia polska przeprowadza prawidłowy odwrót i bez strat ustępuje przed przeważającymi siłami wroga. Na południu Budenny zajmuje Ostróg i zdąża w kierunku Równego.
- 1926 Obchód 150-lecia niepodległości St. Zjednoczonych. Polski Komitet Obchodu wysyła Adres Narodu Polskiego do obywateli St. Zjednocz.
- 1929 Opinia Ojca świętego o światopoglądzie faszystowskim. Papież wypowiada się przeciw mowom Mussoliniego, w których II Duce odrzuca prawo kontroli państwa przez Kościół, propaguje swobodę nauczania i absolutną wolność sumienia — papież potępia ten światopogląd, jako niezgodny z nauką Kościoła.
- 1931 Odsłonięcie pomnika prezydenta Wilsona w Poznaniu.
- 1936 Wybryk prezydenta Senatu Gdańskiego Greisera w Lidze Narodów. W czasie przemówienia na posiedzeniu Ligi Narodów w Genewie prezydent Greiser obecnym przedstawicielom wszystkich państw pokazuje język i „gra na nosie”. Wybryk powoduje oficjalny protest Francji i Anglii.
- 1937 Tragiczny finał lotu naokoło świata. Lotniczka amerykańska Amelia Earhart, pierwsza kobieta zdobywczyni Atlantyku i nawigator Manning, w czwartym dniu podjętego lotu giną na Pacyfiku. Poszukiwania ofiar i samolotu nie dają wyników.
- 1938 Zjazd młodzieży polskiej w Rzeszy na Śląsku Opolskim pod hasłem: „Polacy tu byli, Polacy tu są i Polacy tu będą”.

DOPISKI I

5 LIPIEC	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 3.21 z. 19.59	w. 3.44 z. 20.24	w. 3.21 z. 19.59
	ANTONIEGO, FILOMENY		słowo. PROKOPA

- 1916 Drugi dzień walki Legionów polskich w ofensywie Brusilowa na Wołyniu. Walki I Brygady pod Polską Górą, której śpieszy na pomoc II Brygada (z rezerwy), uwiecznione zostają utrzymaniem pozycji, zajętych przez I B. po wycofaniu się z krwawej reduty na Polskiej Górze.
- 1917 Zwołanie parlamentu niemieckiego po raz pierwszy od wybuchu wojny. Cesarz Wilhelm II wobec zachwiania się wiary w narodzię w zwycięstwo oraz głębszej głodu, ogarniającej kraj, decyduje się na zwołanie parlamentu.
- 1920 Drugie posiedzenie Rady Obrony Państwa w Belwederze. Zgromadzeni omawiają sytuację na froncie i zagadnienia międzynarodowe, dotyczące Polski w związku z konferencją w Spa.
- 1921 Rozwiązanie organizacji plebisycytowych i powstańczych na G. Śląsku. Sprawy i obronę ludności polskiej przejmuje Górnośląska Rada Ludowa z prez. J. Rymerem na czele.
- 1922 Międzynarodowa Konferencja w Hadze. Sprawa ustalenia stosunków ekonomicznych w Europie po konferencji w Genewi interesuje w dalszym ciągu rządy państw. Głównie chodzi o Rosję. Mocarstwa europejskie żądają zwrotu długów i odszkodowania za skonfiskowane w Rosji majątki. Przedstawiciele Z. S. S. R. domagają się pomocy i udzielenia pożyczki. Do porozumienia nie dochodzi.
- 1924 Zamach agentów obcego mocarstwa na zakłady amunicyjne we Lwowie. Otwarcie Olimpiady w Paryżu. Polska uczestniczy po raz pierwszy, zdobywając drugie miejsce (srebrny medal) w kolarstwie, oraz trzecie miejsce (brązowy medal) w jeździectwie (por. Królikiewicz).
- 1926 Ukonstytuowanie się Związku Sokolstwa Słowiańskiego w Pradze. Prezesem Związku zostaje dr Scheiner (Czechy), wiceprezesami: Zamojski (Polska) oraz Gangiew (Jugosławia).
- 1927 Uroczysta koronacja Matki Boskiej Ostrobramskiej w Wilnie.
- 1934 Zgon znakomitej uczoney i chluby nauki polskiej Marii Curie-Skłodowskiej.
- 1935 Poświęcenie pomnika-mauzoleum w Warnie, wzniesionego ku czci króla polskiego Władysława Warneńczyka. Odsłonięcie pomnika dokonane zostaje w obecności króla Bułgarii Borysa. (Król Warneńczyk w 1444 r. poległ na polach Warny w walce z Turkami).
- 1937 Przystąpienie Polski do układu z roku 1936 o prowadzeniu wojny podwodnej. Konferencja sztabu polskiego z przedstawicielami sztabu rumuńskiego w Bukareszcie.

DOPISKI I

6 LIPIEC	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 3.22 z. 19.59	w. 3.45 z. 20.24	w. 3.22 z. 19.59
	DOMINIKI P. IZAJASZA		słowo. IZABELA WA

- 1914 Decyzja Rady Ministrów rządu austro-węgierskiego w sprawie zamachu w Sarajewie. Rada Ministrów jednogłośnie, z wyjątkiem hr. Tiszy, uchwała warunki upokarzające i nie do przyjęcia dla Serbii.
- 1916 Odwrót I i II Brygady Legionowej nad Stochód. Klęska, jaką ponoszą Austriacy w natarciu ofensywy rosyjskiej na Wołyniu, zmusza pułki legionowe do wyrównania frontu przez odwrót znad Styru na linię Stochodu.
- 1919 Podpisanie układu Rządu Polskiego z mocarstwami Ententy w Paryżu w związku z objęciem terenów dawnej Rosji i Niemiec. Układ zawarty z Polską jako z państwem niepodległym ustala prawną i formalną stronę przejścia terytoriów.
- 1920 Cofanie się I Armii Polskiej na północy w kierunku zachodnim na Wilno. Na południu walki z Budiennym w rejonie Równego.
- Powołanie Inspektoratu Armii Ochotniczej z gen. J. Hallerem na czele. Dla przeprowadzenia werbunku ochotników i organizacji ochotniczych pułków powstaje Inspektorat, który w ciągu miesiąca przy współpracy całego narodu uzbraja w Królestwie 56.643 ochotników, w Małopolsce 18.396, w Wielkopolsce 20.752. Ogółem 95.791 ochotników.
- Uchwalenie przez Sejm ustawy o nadawaniu krzyża Virtuti Militari ostatniej klasy na wniosek właściwych dowódców. Dotychczas wydawała go tylko Kapituła.
- 1923 Powstanie Związku Socjalistycznych Republik (Z.S.S.R.). Ustawa w przedmiocie rozciągnięcia na obywateli państw obcych przepisów prawnych o odszkodowaniu z tytułu nieszcześliwych wypadków przy pracy, niezdolności do pracy, śmierci, starości i braku pracy.
- 1924 Pierwszy Narodowy Zlot Harcerstwa Polskiego w Warszawie.
- 1925 Otwarcie poselstwa polskiego w Teheranie.
- 1927 Przyznanie Polsce pożyczki amerykańskiej Stanów Zjednoczonych w wysokości 15 milionów dolarów, jako rezerwy walutowej dla Banku Polskiego.
- 1928 Proces o sabotaż Zagłębia Donieckiego w Moskwie. Trybunał sowiecki skazuje na śmierć 5 oskarżonych za działalność destrukcyjną, 6 ulaskawia. Proces odsłania kulisy rozkładu życia gospodarczego w Sowietach.
- 1929 Sprowadzenie prochów gen. Bema z Węgier do Polski. Szczytki spoczyły w mauzoleum w Tarnowie.
- Wyjazd delegacji polskiej na 5. kongres Izb Handlowych w Amsterdamie.
- 1930 Międzynarodowa Wystawa Komunikacji i Turystyki w Poznaniu. Zamknięcie 10.VIII. b. r.

DOPISKI

7 LIPIEC	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 3.23 z. 19.58	w. 3.46 z. 20.23	w. 3.23 z. 19.58
	KLAUDIUSZA, CYRYLA I METODEGO		słowo. KRASNORADA

- 1915 Powodzenie działań obronnych armii austriackiej na froncie włoskim. Gen Cadorna, naczelny wódz wojsk włoskich, wydaje rozkaz wstrzymania ofensywy nad Isonzo, wobec pełnego sukcesu austriackiej obrony.
- Rada wojenna państw Ententy w Chantilly. Sprzymierzeńcy uzyskują 6 dywizji od Anglii, dotychczas ociągającej się w transportowaniu większej ilości wojsk na front. Do porozumienia w sprawie jednolitego dowództwa na naradach nie dochodzi. W dalszym ciągu operacjami kierują naczelnie dowództwa poszczególnych armii sprzymierzonych.
- 1916 Zapoczątkowanie przełomowego okresu w dziejach Legionów. Rada pułkowników składa do c. k. Komendy Legionów i „enkaenu” memoriał, żądając aby: Legiony stały się kadrami wojska polskiego, aby z c. k. Komendy usunięci zostali austriacy oficerowie wraz z komendantem gen. Puchalskim, aby powstał nareszcie rząd polski i sprawa walki Legionów o niepodległość weszła w fazę realizacji konkretnych. Memoriał podpisany zostaje również przez brigadierów: J. Piłsudskiego i J. Hallera. Rada Pułkowników stanowi organizację wewnętrzną Legionów, powołaną dla umocnienia dążeń niepodległościowych w przeciwstawieniu się do czysto wojskowego charakteru c. k. Komendy z mianowania austriackiego. Skład Rady: Rydz-Śmigły, Berbecki, Żymierski, Norwid-Neugebauer, Januszajtis, Brzoza, Roja, Minkiewicz.
- 1917 Walki i Dywizji Strzelców Polskich pod Kozową w rejonie Brzeżan. Ofensywa Brusilowa trafia na nieprzewidywane trudności wobec zbolszewizowania żołnierzy. W rejonie Brzeżan w 6-dniowym boju tylko 1. Dywizja S. P. utrzymuje pozycje.
- Objęcie steru rządów w Rosji przez Kiereńskiego. Kiereński, dotychczasowy minister, wobec wystąpienia Lenina i jego popularności, obejmuje władzę dyktatorską. Jako socjalrewolucjonista bierze na siebie opanowanie zwrołtowanych mas.
- 1920 Walki XVIII dyw. gen. Krajowskiego na tyłach przedzierającej się do Lwowa armii konnej Budiennego — pod Ostrogiem, Bielmażem i Moszczenicą Wielką.
- 1921 Wycofanie się ostatnich oddziałów powstańców górnośląskich z terenów spornych. Pomimo rozejmu i zlikwidowania akcji bojowej, lotne oddziały, wśród których wyróżnia się kompania Walerusa, wracają dla obrony terroryzowanej ludności na tereny zajęte przez Niemców, ustępując dopiero po otrzymaniu gwarancji bezpieczeństwa ludności od Koaliantów.
- 1922 Dalszy ciąg konfliktu między Naczelnikiem Państwa i Sejmem. Sejm 201 głosami przeciw 195 obala gabinet A. Śliwińskiego, powołany z inicjatywy Nacz. Państwa J. Piłsudskiego, w myśl zrzeczenia się tej inicjatywy przez Sejm.
- Ostatni dzień przejmowania na G. Śląsku terenów i urzędów, przyznanych Polsce.
- 1925 Ugoda Rządu z Kolem Żydowskim o warunkach współpracy dla państwa. Przyjęcie pierwszych optantów polskich z Niemiec na granicy w Zbąszyniu, zorganizowane przez Związek Obrony Kresów Zachodnich.
- 1937 Posiedzenie Rady Gabinetowej z Marszałkiem Śmigłym-Rydzem poświęcone sprawom obrony Państwa.

8 LIPIEC	1939 Sobota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	<i>w. 3.24</i>	<i>s. 19.56</i>	<i>w. 3.47</i>	<i>s. 20.23</i>	<i>w. 3.24</i>	<i>s. 19.56</i>
	ELŻBIETY, PROKOPA, EUGENIUSZA <i>słowo</i> . CHWALIMIRA					

- 1919** Wręczenie przez Polskę projektu statutu dla Galicji wschodniej komisji Ententy dla spraw polskich.
- 1920** Utworzenie Obywatelskiego Komitetu Wykonawczego Obrony Państwa. Na zgromadzeniu przedstawicieli wszystkich społecznych organizacji i stronnictw pod przewodnictwem gen. J. Hallera powstaje Komitet, mający za zadanie poparcie akcji ochotniczej. Skład: ks. Około-Kulak, M. Kleniewska, dr K. Dłuski, J. Woźnicki, J. Blyakosz, E. Rauer, J. Kowerski, S. Woźnicki, S. Dickstein.
- 1925** Ustawa ustalająca zasiłki dla osób, którym niemieckie inst. ubez. wstrzymały renty z tytułu ubezpieczenia społecznego.
- 1929** Poświęcenie portu cywilnego linii lotniczej „Lot” i odznaczenie krzyżem zasługi pracowników lotnictwa komunikacyjnego.
Otwarcie Kongresu Międzynarodowej Izby Handlowej w Amsterdamie. Przybywają przedstawiciele 40 państw. Z Polski — 20 delegatów z prezesem B. Hersem i postem Kętrzyńskim jako reprezentantem Rządu na czele.
- 1931** Zakończenie wyborów do Kortezów w Hiszpanii. Bezwzględna większość republikanów. Porażka monarchistów i komunistów.
- 1933** Parafowanie konkordatu między Watykanem i Rzeszą Niemiecką.
- 1935** Wprowadzenie nowej ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu.
- 1937** Zgon zasłużonego profesora Uniwersytetu J. P. Józefa Ujejskiego, znanego polonisty i wiceministra W. R. i O. P.
Nota gen. Franco do mocarstw z żądaniem uznania powstańców za stronę walczącą.

DOPISKI

9 LIPIEC	1939 <u>NIEDZIELA</u>		1940 Wtorek		1941 Środa	
	<i>w. 3.25</i>	<i>s. 19.56</i>	<i>w. 3.48</i>	<i>s. 20.22</i>	<i>w. 3.25</i>	<i>s. 19.56</i>
	WERONIKI, ZENONA <i>słowo</i>. SŁAWOJA					

- 1917** Kryzys legionowy w związku z odmową przysięgi. Tymczasowa Rada Stanu, szukając oparcia dla swej władzy, postanawia zaprzysiąc Legiony. Początkowo zamierza uczynić z tego wielką uroczystość na stokach Cytadeli pod krzyżem Traugutta. Upředzona, że Legioniści odnoszą się negatywnie do „wiernego braterstwa broni z Niemcami i Austrią” — postanawia przysięgę odbierać od pułków oddzielnie i bez parady. W Warszawie w tym dniu składa przysięgę część 3. ppłg., reszta odmawia. Poza Warszawą wszystkie pułki odmawiają. Wytwarza się sytuacja nieprzewidziana: rozbite szeregów legionowych i nowy etap walki żołnierza legionisty o wolność.
Pierwsze orężne wystąpienie bolszewików do opanowania Rosji. W związku z ostrą walką Kiereńskiego o wpływy na politykę Rosji, bolszewicy organizują masową rewoltę. Rząd tiumi orężnie próby zamachu stanu i ogłasza kompromitujące Lenina materiały. Chodzi o związek bolszewików z Niemcami. Lenin i Zinowiew ukrywają się. Trocki i Kamieniew zostają aresztowani.
- 1918** Rozbieżność w polityce Niemiec. Minister Kühleman, zwolennik zawarcia pokoju i ratowania dotychczasowych zwycięstw, pod naciskiem Kwatery Głównej, wrogo usposobionej dla poczynań parlamentarnych i pokojowych (Hindenburg, Ludendorff) podaje się do dymisji.
- 1922** Napietowanie barbarzyństwa Niemców przez Komisję Calondera. Komisja Calondera ustala gwałty, dokonywane przez Niemców na obejmowanych terenach G. Śląska. Wydaje z tego powodu potępiającą odezwę, którą poleca rozplakotować po stronie polskiej i niemieckiej. Niemcy uchylają się od wykonania zarządzenia, co powoduje interwencję ministra spraw zagranicznych Gabriela Narutowicza u rządu niemieckiego.
- 1927** Otwarcie Kanału Ogińskiego dla ruchu komunikacji rzecznej.
- 1929** Zgon nestora malarstwa polskiego, artysty malarza Juliana Fałata w Bystrej koło Bielska. Fałat odznaczony był orderem „Polonia Restituta” (ur. 1853).
- 1931** Zaostrzenie stosunków między faszystwami a Watykanem. Mussolini zabrania faszystom należenia do Akcji Katolickiej, co w odpowiedzi powoduje wydanie encykliki papieskiej. Później między Watykanem i Kwirynałem dochodzi w tej sprawie do porozumienia.
- 1934** Krwawe rozruchy komunistyczne w Amsterdamie.
- 1936** Mianowanie generała Orlicz-Dreszera inspektorem obrony powietrznej Państwa.
- 1937** Pierwsza od 1801 roku oficjalna wizyta we Francji sekretarza stanu Stolicy Apostolskiej kardynała Eugeniusza Pacelliego w charakterze legata.
- 1938** Zapoczątkowanie akcji przeciw masońskim związkom w Polsce, w następstwie publikacji pt. „Parę uwag o masonerii w Polsce” (Pulityka). Autorstwo artykułu podpisanego inicjałami L. K. przypisywane jest b. premierowi prof. Leonowi Koziłowskiemu.
Odkrycie w kościele OO. Dominikanów w Krakowie szczątków niekoronowanego króla polskiego i księcia krakowskiego Leszka Czarnego.

10 LIPIEC	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	w. 3.26	s. 19.65	w. 3.49	s. 20.21	w. 3.26	s. 20.55
	7 BRACI MĘCZENNIKÓW, MAURYCEGO słow. RADZIWOJA					

1917 Internowanie oficerów i szeregowych pułków legionowych odmawiających złożenia przysięgi w Szczypiornie i Beniaminowie. Sprawa przysięgi zostaje przez Niemców rozstrzygnięta od razu i ostatecznie. Legioniści pochodzący z terenów okupacji niemieckiej zostają aresztowani i odesłani do obozu jeńców w Szczypiornie, oficerowie — do Beniaminowa. Urodzeni zaś na terenie okupacji austriackiej zostają oddani Austrii, która tworzy nową formację wojskową z Polaków, tzw. Polski Korpus Posiłkowy pod dowództwem gen. J. Hallera.

Formowanie wojsk polskich na Wschodzie. Dla urzeczywistnienia powyższych uchwał na zjeździe w Piotrogradzie i stworzenia podstaw politycznych dla tworzącej się armii polskiej z wyodrębnionych Polaków z pułków rosyjskich (rozporządzenia Kornilowa) powstaje Polski Wojskowy Komitet Wykonawczy. Skład: Raczkiewicz, Jacyna, Sołtyk, gen. Osłński, pik Jasiński, pik Tupalski, kpt. Jaźwiński, chor. Bisping, chor. Kiedrzyński.

1918 Ruch odrodzeniowy w Wielkopolsce. Wszystkie związki i instytucje polskie, które zamaryły w okresie wojny, wznawiają swą pracę społeczną i narodową. Powstaje Centralny Komitet Obywatelski z ks. Kłosem na czele i podejmuje prace. Budzi się Sokolstwo. C. K. O. tworzy zakonspirowane komitety powiatowe pod hakiem władz niemieckich.

Rozkaz mobilizacyjny gen. Hallera w Moskwie. Osiągnięcie porozumienia z polskimi organizacjami politycznymi w Rosji i przedstawicielami Koaliantów umożliwiła tworzenie wojsk polskich z oddziałów rozbitych przez Niemców. Gen. Haller wydaje rozkaz zgłaszania się do Wydziału Mobilizacyjnego. Punkty koncentracji wyznaczone są: jeden na Murmanie, drugi na Kubaniu.

1919 Zajęcie Luninca przez grupę gen. Listowskiego.

Uchwalenie przez Sejm ustawy o reformie rolnej.

1920 Konferencja w Spa. Premier Grabski na czele delegacji polskiej porozumiewa się z przedstawicielami mocarstw w sprawie interwencji w konflikcie zbrojnym między Polską i Sowietami. Włochy i Francja nie utrzymujące stosunków z bolszewikami, przekazują mediację Lloyd George'owi. Ten uzależnia pomoc swą od zgody Polski na przerwanie działań wojennych przede wszystkim, a następnie od zlikwidowania zatargu z Czechosłowacją. Premier Grabski uzależnia odpowiedź od porozumienia się z Naczelnikiem Państwa i członkami R. O. P.

1929 Pierwsze posiedzenie Rady Zunifikowanych Organizacji Rolniczych na Zamku w obecności Pana Prezydenta R. P. Centralne Towarzystwo Rolnicze i C. Związki Kółek Rolniczych jednoczą całość interesów rolniczych Polski, zarzucając dotychczasową dwutorową działalność.

1935 Rozwiązanie Sejmu i Senatu, oraz ogłoszenie w Dzienniku Ustaw nowej ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu. Rozwiązanie następuje w związku z ukończeniem najważniejszych zadań; uchwalenie nowych podstaw ustrojowych Państwa.

1938 Lot dookoła świata Amerykanina Howarda Hughesa. Trasa New York, Paryż, Moskwa, Krasnojarsk, Jakuck, Fairbanks na Alasce, New York. Czas trwania lotu 3 dni 19 godzin 14 minut 10 sekund.

DOPISKI

11 LIPIEC	1939 Wtorek		1940 Czwartek		1941 Piątek	
	w. 3.27	s. 19.64	w. 3.60	s. 20.20	w. 3.27	s. 19.54
	PIUSA P.A.P., PELAGII				słow. OLRCHA	

1916 Nowy etap w dziejach Legionów. Zluzowana z frontu I i II Brygada po krwawym udziale w powstrzymaniu ofensywy Brusilowa koncentruje się na Wołyniu w Czeremosznie koło Smolar. Zainteresowanie Niemców Legionami budzi nadzieje w szeregach, że uznana zostanie Niepodległość, w imię której walczą.

Objęcie przez gen. Józefa Hallera dowództwa nad II Brygadą Legionów.

Drugie bezskuteczne natarcie Niemców na fort Souville pod Verdun. Wszystkie wysiłki do zachwiania tego filaru pozycji obronnej nie przyniosły Niemcom rezultatu. W ciągu 140 dni bojów o Verdun i wyrzuceniu 40 milionów pocisków na niewielkim odcinku nie osiągnięto spodziewanych sukcesów.

1919 Napad Niemców na m. Wieruszów w Wielkopolsce. Pomimo podpiśnięcia pokoju i rozejmu Niemcy przy współdziałaniu artylerii i granatów po raz wtóry napadają na Wieruszów. Wojska wielkopolskie likwidują napad.

Zniesienie przez mocarstwa sprzymierzone blokady Niemiec, ściśle dotychczas przestrzeganej.

1920 Odwrót wojsk polskich na całym froncie. Pod naciskiem armii bolszewickiej od północo-wschodu i armia polska zajmuje linię Wilejki, opierając się o święciany, polska grupa cofa się na Luniniec. Na południu, gdzie operuje XII armia rosyjska z Budiennym, toczą się walki w rejonie Dubna.

Deklaracja delegatów czeskich i polskich w Spa. Obie strony zrzekają się plebiscytu na Śląsku Cieszyńskim oraz arbitrażu i godzą się na decyzje Rady Najwyższej państw Ententy zobowiązując się wypełnić ją lojalnie.

Nota rządu brytyjskiego do Sowietów w sprawie polskiej, zawiadająca iż Lloyd George w imieniu rządu angielskiego podejmuje się pośredniczenia między Polską i Sowietami.

Plebiscyt na Warmii i Mazurach. Zabieg o odroczenie plebiscytu na rok nie są uwzględnione. Niemcy wyzyskują całkowicie położenie Polski, osiągając zwycięstwo w plebiscycie (97°/_o głosów za Niemcami, 3°/_o za Polską).

1929 Odmowa Anglii udzielenia Trockiemu azylu na ziemiach brytyjskich.

Waldemaras w imieniu rządu litewskiego wysyła do Ligi Narodów notę przeciw organizowaniu przez Polskę zamachów na Litwę od wewnątrz w drodze popierania ruchu „pleczkajtisowców”.

Uruchomienie nowej linii kolejowej na Śląsku Polana—Wisła. Stanowi ona przedłużenie linii Ustroń—Polana. Budowało ją województwo śląskie kosztem 1.700.000 zł.

1932 Wprowadzenie jednolitego kodeksu karnego i prawa o wykroczeniach dla całego obszaru Rzeczypospolitej.

1933 Poparcie przez Polskę projektu niemieckiego o nieagresji gospodarczej, złożonego na Konferencji gospodarczej w Londynie.

DOPISKI

12 LIPIEC	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sabota
	w. 3.28 s. 19.54	w. 3.51 z. 20.20	w. 3.28 s. 19.54
	JANA GWALBERTA		słowo. TOLIMIRA

- 1917 Rozgrywki o głos decydujący i władzę w Niemczech. Hindenburg i Ludendorff, niezadowoleni z polityki Bethmanna-Hollvega, kanclerza Niemiec, piastującego urząd swój od lat 8, zgłaszają na ręce cesarza dymisję. Bethmann-Hollveg ustępuje. Urząd kanclerza obejmuje dr Michaelis.
- 1920 Traktat litewsko-bolszewicki. Wobec zbliżania się w odwrocie I armii polskiej do Wilna, Litwini zawierają traktat z bolszewikami. Bolszewicy uznają prawa Litwy do Wilna i zobowiązują się oddać Wilieńskię i Grodzieńskię oraz całe Augustowskie po zakończeniu wojny Litwie, żądając w zamian współdziałania w operacjach wojennych przeciw Polsce.
- 1929 Poświęcenie grobu chwały poległych Włochów na ziemi polskiej. Rząd włoski uzyskuje od miasta Warszawy teren koło Łasku Bielańskiego na budowę mauzoleum dla poległych Włochów na ziemi polskiej. Przeniesiono tu na wieczny spoczynek 200 ekshumowanych zwłok z całego kraju.
- Pierwszy Ogólnopolski Kongres Krajoznawczy w Poznaniu zorganizowany staraniem Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, powołanego do życia roku 1906 (I.VI) staraniem Emila Schönfelda, Aleksandra Janowskiego, Kazimierza Kulwiecia i Zygmunta Glogera w Warszawie dla szerzenia umiłowania i wiedzy o kraju ojczystym.
- 1930 Podpisanie umowy zbożowej polsko-niemieckiej w Warszawie.
- 1931 Odsłonięcie pomnika Zwycięstwa pod Grunwaldem w Uzdowie — na granicy Prus Wschodnich.
- 1933 Gigantyczny lot zbiorowy przez Atlantyk. Gen. Balbo wyrusza na czele eskadry wioskiej 24 hydroplanów z Oteballo do Chicago. Jest to pierwszy tego rodzaju lot w dziejach lotnictwa. Eskadra przybywa do Ameryki bez wypadku.
- 1935 Zlot młodzieży polskiej z zagranicy. Na zlot przybywa z wszystkich krajów około 3.000 osób.

DOPISKI

13 LIPIEC	1939 Czwartek	1940 Sabota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 3.29 s. 19.53	w. 3.52 z. 20.19	w. 3.29 s. 19.53
	MAŁGORZATY		słowo. RADOMIŁA

- 1915 Zaczepne działania armii niemieckiej gen. Gallwita na linii Narwi. Uderzenie następuje spod Przasnysza. Cel operacji: natarciem od północy wzmocnić skuteczność równoczesnej ofensywy pod Kraśnikami. Walki trwają 10 dni. Kończą się odrzuceniem Rosjan za linię Narwę—Pultusk, Przasnysz—Różany. Walki te decydują o odwrocie armii rosyjskiej spod Warszawy.
- 1918 Zatwierdzenie przez gen. Focha planów nowej ofensywy na froncie zachodnim. Niemcy przygotowują również akcję zaczepną.
- Walki I pułku Strzelców Polskich we Francji pod Saint Hilaire. Strzelcy wytrzymują huraganowy ogień i utrzymują w swych rękach silnie atakowaną pozycję.
- Powstanie Rady Narodowej Czeskiej w Pradze. Rada ogłasza program niezawisłości i żąda od Austrii przekazania administracji i uznania suwerenności Czech.
- 1919 Pierwszy Zjazd Prasy Prowincjonalnej Polskiej w Warszawie. Konstituuje się pierwszy zarząd w osobach: Radwana, D. Śliwickiego, S. Książka, J. Siecińskiego i H. Butkiewicza.
- Przybycie misji senatora Morgentau do Polski. Senator wraz z gen. Jadwinem przybywa z ramienia Wilsona dla zbadania zarzutów o pogromy żydowskie w Polsce. Misja ustala, iż „nic takiego się nie działo, co by nie było objęte prawem wojennym”.
- 1920 Trzecie posiedzenie R. O. P. w Belwederze. Premier Grabski zdaje sprawozdanie z konferencji z przedstawicielami Mocarstw Zwycięskich w Spa. Naczelnik Państwa i R. O. P. godzą się na propozycję podjęcia rokowań z bolszewikami. Rząd wysyła do Lloyd'a George'a notę upoważniającą do podjęcia mediacji.
- 1925 Ratyfikacja konwencji arbitrażowej między Polską, Estonią, Finlandią i Lotwą. Sejm ratyfikuje również w tym dniu konwencję handlową z Czechosłowacją.
- 1929 Lot mjr Idzikowskiego i Kubala przez Atlantyk. Z Paryża startują dwaj polscy lotnicy na aparacie „Marszałek Piłsudski” do lotu przez Atlantyk. Oddzielnie startują również dwaj Francuzi: Costes i le Brix. Po 18 godzinach lotu o godz. 21 min. 30, wskutek wybuchu zbiornika gnie mjr Idzikowski. Kubala wychodzi cało. Lotnicy francuscy po przelocie kilku tysięcy kilometrów wycofują się z lotu.
- 1930 Manifestacje w całej Polsce przeciw prawom Niemiec do władania Warmią i Mazurami, przyłączonymi do Niemiec na podstawie plebiscytu, przeprowadzonego w warunkach terroru i w momencie, gdy R. P. broniła swej niepodległości oraz Europy przed najazdem bolszewickim.
- 1932 Zawarcie układu zaufania tzw. „accorde de confiance” między Francją i Anglią, jako uzupełnienie zawartego poprzednio „gentleman agreement”. Układ dotyczy spraw politycznych i gospodarczych.
- 1933 Rozwiązanie przez ministra spraw wewnętrznych Rady Miejskiej w Łodzi, Tomaszowie Maz. i Pabianicach. Gospodarkę miasta obejmują komisarze rządowi.
- 1936 Zabójstwo człowego działacza prawicy hiszpańskiej Calvo Soteli. Mord staje się przełomowym momentem w dziejach Hiszpanii i hasłem do powstania.
- 1937 Zawieszenie kontroli międzynarodowej na pograniczu Hiszpanii.

14 LIPIEC	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 3.20 z. 19.53	w. 3.53 z. 20.18	w. 3.30 z. 19.52
	BONAVENTURY, KAMILA		słowa DOBROGOSTA

- 1918 Frontiemieckie projekty działaczy litewskich w Wilnie. Zgromadzenie litewskiej Rady Krajowej przyjmuje do wiadomości uchwałę grupy działaczy litewskich o obwołaniu księcia Uracha królem Litwy.
- 1920 Walki dywizji litewsko-białoruskiej z bolszewikami i Litwinami o Wilno. Odstępująca I armia polska w rejonie Wilna toczy krwawe boje. Prócz frontalnego natarcia armii bolszewickiej, w rejonie tym występują również Litwini. Od strony Landwarowa przedostają się na tyły i lewe skrzydło 2. Litewsko-Białoruskiej Dywizji, zmuszając gen. Żeligowskiego do odwrotu na Lidę. Próby odebrania Wilna na rozkaz Dowództwa Frontu nie dają wyniku. Miasto zajmują bolszewicy i Litwini.
- 1925 Wizyta ministra spraw zagranicznych Aleksandra Skrzyńskiego w St. Zjednoczonych. Minister przyczynia się do zainteresowania Polską w sferach rządowych oraz wśród wybitnych przedstawicieli społeczeństwa amerykańskiego. W Instytucie Politycznym w Williamstown wygłasza odczyt o Polsce, szeroko omawiany w prasie St. Zjednoczonych.
- 1929 Pierwszy Zjazd Polaków w Zagranicy w Polsce. Delegacje Polaków nieomal ze wszystkich kontynentów świata w wielkim pochodzie ciągną przez ulice stolicy w 6-cio godzinnym marszu. Nieobecni są tylko Polacy z Litwy i Sowieci. W Sejmie następuje powitanie Kongresu i obrady. Zjazd uchwała scentralizowanie pracy kulturalnej i finansowej dla potrzeb życia Polaków na obczyźnie, w jednej instytucji do tego powołanej.
- Największa z notowanych dotychczas powódź w Małopolsce Wschodniej. Zalane osady, drogi i linie kolejowe, liczne ofiary w ludziach. Rada Ministrów uchwała zapomogi dla poszkodowanych, wojsko śpieszy z pomocą.
- 1931 Dekret prezydenta Rzeszy Niemieckiej o zamknięciu wszystkich banków Rzeszy prócz państwowego wobec zawieszenia wypłat w bankach, spowodowanego krachem finansowym świata. (Rok 1929—1933).
- 1934 Zwycięstwo Polaków w mistrzostwach Anglii. Na lekkoatletycznych zawodach o mistrzostwo Anglii tytuł mistrzów zdobywają: Hellasz w rzucie kulą (14 m 89 cm) i Kusociński w biegu na 3 mile (14 : 13,6).
- 1935 Jubileuszowy Zlot Harcerstwa w Spale z okazji obchodu 25-lecia. Na zlot przybywają harcerze z całego świata w liczbie przeszło 30.000 osób.
- 1938 Uchwalenie przez Sejm ustawy o akademiach wychowania fizycznego z dodaniem do nazwy słowa „wojskowa” oraz ustawy o obowiązkowym wykonywaniu praktyki lekarskiej dwuletniej we wsiach lub małych miasteczkach.

D O P I S K I

15 LIPIEC	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 3.32 z. 19.51	w. 3.54 z. 20.17	w. 3.32 z. 19.51
	HENRYKA, WŁODZIMIERZA		słowa RADOŚLAWA

- 1916 Pierwsza rewia wszystkich pułków legionowych w Czeremosznie. Złuzowane z frontu Legiony, po raz pierwszy zgromadzone na jednym terenie, defilują przed Komendantem Józefem Piłsudskim i brygadierem Hallerem. Imponująca rewia lustruje również niemiecki generał Bernhardt. Opinia jego o sprawności i postawie żołnierza polskiego nie pozostaje bez wpływu na ukształtowanie się nowej koncepcji niemieckiej w kierunku wykorzystania militarnych zalet Polaków pod pretekstem swobód politycznych i odbudowy Królestwa Polskiego.
- 1918 Skrzyżowanie ofensywy niemieckiej i francuskiej pod Reims. Od pierwszej chwili działania artylerii niemieckiej, Francuzi krzyżują plany, występując również zaczepnie. Armia gen. Gouraud łamie natarcie i zmusza Niemców do operacji obronnych. Chwilowe sukcesy odnoszą Niemcy nad Marna, ale i tu święci triumf taktyka gen. Focha, który w ogólnym działaniu zmusza w końcu armię niemiecką do odwrotu na pozycje wyjściowe.
- 1919 Wrezenie listów uwierzytelniających przez pierwszego posła i pełnomocnego ministra W. Brytanii Percy Wyndhama.
- Zajęcie przez armię gen. Iwaszkiewicza w Małopolsce Wschodniej Tarnopola, Trembowli, Czortkowa. Ukraińcy cofają się za Zbrucz.
- 1920 Porażka 2. Dywizji Litewsko-Białoruskiej pod Wilnem. Dywizja otoczona przez wojska bolszewickie i litewskie ponosi dotkliwe straty. W walkach traci całą artylerię.
- Sejm uchwała ustawę o wykonaniu reformy rolnej. Przyjęta jeszcze w roku 1919 ustawa o reformie rolnej pod wpływem wypadków na froncie uznana zostaje za zagadnienie naglące.
- 1927 Rewolta socjalistów w Wiedniu. Otto Bauer, poparty strajkiem generalnym, podejmuje próbę dokonania przewrotu. Rząd opanowuje sytuację. Znaczne ofiary w ludziach.
- 1933 Nowy układ polityczny Europy. W Rzymie podpisany zostaje pakt Czterech: Anglia, Francja, Niemcy i Włochy. Alians ma na celu wytworzenie pokojowej równowagi na Zachodzie. Inicjatywa Mussoliniego.
- 1934 Odsłonięcie pomnika poległych Bajonczyków na polach Francji w Bajonnie.
- 1937 Skasowanie urzędu dla spraw mniejszości na G. Śląsku na skutek wygaśnięcia konwencji polsko-niemieckiej podpisanej w Genewie 15.V 1922 roku.
- Pobicie rekordu napowietrznego przez lotników sowieckich. Lotnicy lecąc z Moskwy ponad biegunem przebywają 10.860 km w 62 godziny. Lądują w Los Angeles.
- 1938 Sprowadzenie do kościoła w Wołoczynie w powiecie brzeskim prochów króla Stanisława Augusta z Leningradu.
- Uchwalenie przez Sejm ustawy o wyborze radnych miejskich oraz ustawy o samorządzie gminnym m. st. Warszawy.
- Rezygnacja Japonii z organizowania Olimpiady w roku 1940 z powodu wojny z Chinami i powierzenie organizacji Olimpiady Finlandczykom.

D O P I S K I

16 LPIEC	1939 <u>NIEDZIELA</u>		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 3.34	s. 19.49	w. 3.55	s. 20.16	w. 3.34	s. 19.49
	NMP. SZKAPLERZNEJ			słow. DZIERŻYŚLAWA		

- 1915 Bitwa I Brygady Legionów pod Urzędowem. Po kilkudniowych krwawych bojach z przeważającymi siłami Rosjan Brygada forsuje silne pozycje wroga i przeprowadza dalszy marsz pościgowy na Babin, Radawice, Omija Lublin, do którego wpadają jedynie ułani Belliny-Prażmowski, budząc entuzjazm wśród ludności. Wypad ten daje Legionom ochotnika z Lublina.
- 1922 Oficjalne przejście G. Śląska przez władze polskie. Katowice przeżywają drugie święto zjednoczenia. Do miasta przybywają przedstawiciele Sejmu, Rządu Polskiego i 150 organizacji z całej Polski. W Parku Kościuszkowskim odprawiona zostaje msza uroczysta. Po kazaniu i przemówieniach wojewoda Rymer wręcza ministrowi Kamińskiemu symboliczną bryłę węgla ze słowami: „Oto oddajemy naszą ziemię i skarby skryte w jej łonie, ślubując dożgonną wierność Ojczyźnie, której całym naszym życiem służyc pragniemy. Prócz skarbów oddajemy nasze serca na zawsze”.
- Ferment robotniczy w Polsce. W Łodzi i Bielsku wybucha strajk robotników przemysłu włókienniczego.
- 1929 Wymowa pewnej książki o potędze Polonii w Stanach Zjednoczonych. W Chicago wychodzi nakład pierwszej książki... telefonicznej, zawierającej wyłącznie tylko telefony Polaków zamieszkałych w Chicago. Książka obejmuje 30.000 nazwisk (więcej niż w niejednym wojewódzkim mieście w Polsce).
- 1932 Odjazd z Gdyni Pierwszej Polskiej Wyprawy Roku Polarnego 1932/33 na Wyspie Niedźwiedziej.
- 1935 Powołanie przez Pana Prezydenta R. P. sędziego Sądu Najwyższego St. Głzyckiego na stanowisko generalnego komisarza wyborczego w związku z przygotowaniem wyborów do Sejmu i Senatu według nowej ordynacji wyborczej.
- 1936 Tragiczny zgon prezesa Głównego Zarządu Ligi Morskiej i Kolonialnej gen. Gustawa Orlicz-Dreszera, który w czasie przelotu samolotem ginie w falach Bałtyku w katastrofie, spowodowanej defektem aparatu.
- 1937 Uchwalenie przez Sejm Śląski ustawy o ochronie przed pożarami i innymi klęskami dla województwa śląskiego.

D O P I S K I

17 LPIEC	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	w. 3.35	s. 19.48	w. 3.57	s. 20.14	w. 3.35	s. 19.48
	ALEKSEGO, MARCELINY			słow. DZIERŻYKRAJA		

- 1915 Bój Legionu Puławskiego pod Władysławowem. Legion pod dowództwem płk Rządковского ratuje sytuację na zagrożonej linii obrony nie dopuszczając do złamania pozycji frontowej pod Władysławowem.
- 1918 Znamienna deklaracja austriackiego rządu. Rozlatujące się narody Austrii w dążeniu do samostanowienia stawiają rząd w sytuacji wymagającej wypowiedzenia się. Premier Seidler w dniu otwarcia parlamentu deklaruje, iż Austria odąd będzie tylko niemiecka. Proklamowanie tego nowego kursu polityki spotyka się z gorącym przyjęciem na ławach nacjonalistów austriackich.
- 1919 Zajęcie linii Zbrucza przez armię gen. Iwaszkiewicza w Małopolsce Wschodniej, powodujące uwolnienie całej Małopolski wschodniej od nieprzyjaciela. Ukraińcy cofają się na Kamieniec Podolski—Jarmolińce.
- 1922 Nieprzejednane stanowisko Litwy w sprawie rokowań z Polską. Na notę Rządu Polskiego wzywającą do podjęcia rokowań o opcji obywateli z jednej i drugiej strony, rząd litewski odpowiada odmownie, wychodząc z założenia, że dopóki Wilno nie będzie oddane Litwie, nie ma mowy o nawązaniu jakichkolwiek stosunków prawno-państwowych.
- 1924 Objęcie teki ministra spraw zagranicznych w gabinecie premiera W. Grabskiego przez ministra Aleksandra Skrzyńskiego po ustępującym ministrze M. Zamoyskim.
- 1928 Układ polsko-gdański w sprawie zatrudnienia robotników w Radzie Portu.
- 1929 Pan Prezydent R. P. prof. Ignacy Mościcki podejmuje wizytację wszystkich dzielnic Polski, poczynając od Podhala. Na jesieni (koniec września) przybywa do Wilna.
- 1930 Odpowiedź polska do Ligi Narodów w sprawie zażaleń Gdańska na współzawodnictwo Gdyni, wywołujące od roku 1930 niezadowolenie gdańszczan.
- 1935 Zawarcie specjalnej umowy między Polską i Gdańskiem w sprawie obrotu produktami rolnictwa, ogrodnictwa i rybołówstwa.
Wizyta polskich łodzi podwodnych w Tallinie.

D O P I S K I

18 LIPIEC	1939 Wtorek		1940 Czwartek		1941 Piątek	
	w. 3.38	z. 19.47	w. 3.59	z. 20.13	w. 3.36	z. 19.47
	SZYMONA			słowo. UNISŁAWA		

- 1915 Druga bitwa nad Isonzo. Włosi rozpoczynają po raz wtóry próbe przełamania frontu austriackiego. Walki trwają 3 tygodnie bez decydujących rozstrzygnięć.
- 1917 Rozformowanie 1 Dyw. S. P. w Rosji. Jedyna polska formacja walcząca na froncie wschodnim pod dowództwem płk. żeligowskiego otrzymuje rozkaz od N. D. armii rosyjskiej oddania broni Czechom i rozformowania się. Bronia złożona na stacji Denisów przepada. Magazyny i stacja zostają wysadzone przez agitatorów bolszewickich.
- 1918 Przelomowy dzień wojny światowej. Gen. Foch na linii Villers-Cotterets wymierza decydujący cios. Niemcy cofają się na 8 km w głąb. Stacja węzłowa Soissons przechodzi w ręce Francuzów. Odtąd armie koalicyjne spychają Niemców z zajmowanych terenów bez przerwy do końca wojny.
- 1 p. S. P. we Francji walczy pod Reims na zdobytych po Niemcach pozycjach. Ginie pierwszy oficer z Ameryki L. Chwałkowski.
- Zamordowanie cara Mikołaja II z rodziną i osobami dworu w Jekaterynburgu przez komisarzy bolszewickich z Jurowskim na czele.
- 1919 Wykreślenie linii wojskowej delimitacyjnej z Litwą przez Radę Najwyższą według opinii Kwatery Głównej z dnia 7.VII.
- 1920 Dzień święta Armii Ochotniczej. W Warszawie i na całej ziemi polskiej sformowane pułki ochotnicze świętują dzień pożegnalny. Pod broń stają około 100 tysięcy umundurowanych i uzbrojonych ochotników.
- 1922 Uznanie Litwy jako państwa de jure przez Entente. W Paryżu przedstawiciel Misji Litewskiej Miłosz otrzymuje akt uznania od rządów państw sprzymierzonych.
- 1923 Ferment robotniczy w Polsce. W Warszawie, Łodzi, Pabianicach i Częstochowie wybucha strajk w przemyśle budowlanym i metalowym. Coraz ostrzej zarysowuje się opozycja i niezadowolenie wśród mas zarówno na tle ekonomicznym jak i politycznym.
- 1924 Podpisanie polsko-sowieckiej konwencji konsularnej w Moskwie. Ustawa wprowadzająca ubezpieczenie robotników na wypadek braku pracy.
- 1928 Zabójstwo prezydenta Meksyku gen. Oberгона w San Angelo przez studenta Akademii Sztuk Pięknych Jose de Leon Torela.
- Démarche mocarstw w Kownie przeciw polityce Waldemarasa w stosunku do Polski.
- 1932 Jednogłośnie przyjęcie Turcji do Ligi Narodów.
- 1933 Wizyta szefów cywilnego lotnictwa sowieckiego w Warszawie.
- 1935 Zmiana i obostrzenie regulaminu odprawy celnej na pograniczu gdańskim w odpowiedzi na wprowadzenie opłat celnych w guldenach.
- 1937 Nieudany zamach bombowy na płk. Koca w Świdrach Małych. Zamachowiec Wojciech Bleganek podczas zakładania przyrządu wybuchowego w bramie wjazdowej do wili pułkownika zostaje rozerwany.

DOPISKI

19 LIPIEC	1939 Środa		1940 Piątek		1941 Sobota	
	w. 3.37	z. 19.46	w. 3.59	z. 20.13	w. 3.37	z. 19.46
	WINCENTEGO A PAULO, MAKRYNY słowo. WODZISŁAWA					

- 1914 U źródeł wojny światowej. Rząd serbski Pasicza zawiadamia mocarstwa europejskie o chęci rehabilitacji i wydania winnych zamachu w Sarajewie ale tylko Trybunałowi niezależnemu. Zastrzega się przeciw tendencjom poniżającym godność Serbii w propozycjach Austrii.
- 1915 Gen. Foch przedkłada n. dowództwu armii francuskiej koncepcję zastosowania nowych metod walki, polegających na zaniechaniu „łamania frontu”, a wprowadzeniu bojów o „celach ograniczonych”, tj. walki stopniowej o punkty na całym froncie i umacniania się na nich. Znaczenie tej metody Foch udowodnił w dwa lata później, stosując ją w bojach po objęciu naczelnej dowództwa nad sprzymierzonymi wojskami.
- 1917 Kontrofensywa związkowych armii niemieckiej i austriackiej na froncie wschodnim. W odpowiedzi na zwycięską „wielką rewolucyjną ofensywę” Brusilowa, Niemcy i Austriacy podejmują przeciwnatarcie, osiągając pełny sukces dzięki rozkładowej akcji, prowadzonej na tyłach armii rosyjskiej przez bolszewickich agitatorów Lenina.
- 1919 Uchwalenie przez Sejm ustawy o przebudowie węzła kolejowego w Warszawie oraz ustawy o dobrach donacyjnych.
- 1920 Obrona linii Niemna pod Grodnem. Trwające od 7 dni walki 8 i 10 dywizji polskich z IV armią bolszewicką, wskutek działań 3 korpusu Gaja na północnym skrzydle — kończą się odwrotem wojsk polskich za Niemen. Grodno przechodzi w ręce czerwonej armii.
- Odpowiedź rządu sowieckiego na notę Lloyd George'a w sprawie mediacji między Polską i Sowietami. Człczerin w imieniu Sowietów odrzuca koncepcję pośrednictwa. Godzi się na bezpośrednie podjęcie pertraktacji z Polską.
- Uchwalenie przez Radę Obrony Państwa, na życzenie Józefa Piłsudskiego, wotum zaufania, jako Naczelnemu Wodzowi i Naczelnikowi Państwa. R. O. P., poinformowana o nocie Człczerina, postanawia nawiązać bezpośrednio pertraktacje rozejmowe z Sowietami.
- 1937 Rozporządzenie o uprawie tytoniu w Polsce, normujące obowiązki producentów. Uprawa prowadzona jest w 10 okręgach przez 37.144 plantatorów, obowiązanych do przekazywania całkowitych zbiorów surowca Monopolowi Tytoniowemu.
- 1938 Wizyta angielskiej pary królewskiej we Francji, umacniająca w opinii świata trwałość i znaczenie przyjaźni angielsko-francuskiej.
- Zgon królowej Marii, matki króla rumuńskiego Karola II.

DOPISKI

20 LIPIEC	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 3.38 s. 19.46	w. 4.01 s. 20.11	w. 3.38 s. 19.46
	CZESŁAWA, HIERONIMA słowa CZESŁAWA		

- 1919 Wręczenie Naczelnikowi Państwa w Belwederze listów uwierzytelniających przez pierwszego w Polsce nuncjusza apostolskiego mgr Achillesa Ratti.
Rozjem między atamanem Petlurą i Naczelnym Dowództwem.
- 1920 Dekret Naczelnego Wodza o dezertarach.
Zajęcie Słonimia przez wojska bolszewickie.
- 1922 Odmowa podpisania nominacji Wojciecha Korfanteo na premiera przez Naczelnika Państwa. W trwającym przesileniu rządowym na tle interpretacji „małej konstytucji” po odrzuceniu gabinetu Śliwińskiego, wyznaczonego z inicjatywy Marszałka Piłsudskiego na premiera, Sejm przejmuje inicjatywę i ponownie powierza tworzenie gabinetu W. Korfantomu. Nominacji tej Naczelnik Państwa nie podpisuje.
Podpisanie protokołu programu rokowań polsko-niemieckich w W-wie.
Odmowa króla Emanuela ogłoszenia stanu oblężenia i użycia wojska przeciw faszystom. Król przyjmuje dymisję gabinetu i powierza utworzenie nowego rządu Benito Mussoliniemu, który wchodząc na audiencję oświadcza: „Wasza Królewska Mość nie ma ode mnie wierniejszego poddanego”.
- 1924 Międzynarodowy Kongres Naukowego Kierownictwa Pracą w Pradze czeskiej.
- 1927 Zgon króla Ferdynanda. Rządy Rumunii obejmuje Rada Regencyjna wobec małoletniości następcy tronu księcia Michała oraz nieobecności w państwie księcia Karola rumuńskiego (ojca ks. Michała), przebywającego za granicą.
- 1937 Nadzwyczajna sesja Sejmu w związku z konfliktem wawelskim. Sejm zbiera się celem rozpatrzenia wniosku, złożonego przez grupę posłów w sprawie pełnomocnictw dla Rządu. Chodzi o wypowiedzenie się Sejmu w sprawie przeniesienia zwłok Marszałka Piłsudskiego z krypty św. Leonarda. Wobec przyjęcia wyjaśnień arcybiskupa Sapiehy przez Pana Prezydenta R. P., wicemarszałek wniosek wycofuje, zawiadamiając wnioskodawców, iż konstytucyjnie sprawa została załatwiona.

DOPISKI

21 LIPIEC	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 3.40 s. 19.44	w. 4.02 s. 20.09	w. 3.40 s. 19.44
	PRAKSĘDY, APOLINAREGO, WIKTORA słowa STAROSŁAWA		

- 1918 Trzeci dzień zwycięskiej ofensywy gen. Focha. Decydujące uderzenie armii francuskiej i sprzymierzonych pod Tardenois, w bitwie nazwanej drugą bitwą nad Marną, zmusza Niemców do wycofania się z wszystkich pozycji i ściągnięcia posiłków z Flandrii dla przygotowania nowej linii obrony.
- 1919 Pierwsza konferencja w sprawie zatargu polsko-czechosłowackiego o ziemię cieszynską w Krakowie. Do Krakowa przybywa delegacja czechosłowacka w osobach: dra Stepanka, Prokosza, Szpaczka, dra Rybara, Rużiczka i innych. Polskę reprezentują: prof. Grabski, I. Daszyński, Czapiński, Bartel, Byrka, ks. Londzin, dr Piętkowski, dr Michejda, Osiecki, Kunicki i inni. Do porozumienia nie dochodzi. Czesi nie chcą zgodzić się na plebiscyt przewidując, iż wypowiedzenie się ludności nie wypadnie na ich korzyść. Po sporządzeniu protokołu bez powzięcia decyzji sprawa zatargu o Śląsk Cieszyński, Spisz i Orawę przechodzi na forum Ligi Narodów.
- 1922 Rada Ligi Narodów uchwała propozycje Nansena o powołaniu specjalnej komisji dla zbadania i zapobieżenia klęsce głodu w Rosji.
Rozwiązanie Rady Miejskiej miasta Krakowa za rozrzną gospodarkę i mianowanie komisarzem z ramienia Rządu wicewojewody dra Wawrosza.
- 1925 Pierwsza katastrofa floty polskiej: zatonięcie torpedowca „Kaszub” wskutek eksplozji. Załoga uratowana.

DOPISKI

22 LIPIEC	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 3.41 s. 19.43	w. 4.02 s. 20.09	w. 3.41 s. 19.43
	MARIII MAGDALENY		słow. BOLESŁAWA

1917 Aresztowanie Komendanta J. Piłsudskiego. Niemcy po zlikwidowaniu opornych Legionów i osadzeniu żołnierzy polskich w obozie jeńców w Szczyplornie, sięgają po serce i duszę wrogięgo sobie ruchu niepodległościowego, aresztując J. Piłsudskiego i pik Sosnowskiego, których wywożą do twierdzy w Magdeburgu. Zorientowani doskonale, iż poza Legionami Komendant J. Piłsudski posiada siłę w organizacji P.O.W. — podejmują niebawem aresztowania przywódców peowiackich.

Przerwanie frontu „rewolucyjnej armii” rosyjskiej pod Tarnopolem, Austriacy wykorzystują zwycięstwo, oskrzydłając armię rosyjską z zamiarem zamknięcia jej „w worku”. Rozformowana 1. Dyw. Strzelców Polskich rozkazem sztabu rosyjskiego przywrócona zostaje do łaski, aby ratować zagrożone pozycje, opuszczane przez Rosjan przeważnie bez walk i rozkazu odwrotu.

Walki ułanów pik Mościckiego w obronie ludności m. Stanisławowa. Cofające się oddziały armii rosyjskiej rabują, palą i niszczą miasto. Na prośbę ludności i rozkaz pik Mościckiego ułani zaprowadzają porządek, stacząc formalne bitwy z rozpasanym rosyjskim żołdactwem.

1918 Natarcie armii angielskiej i sprzymierzonych na północne skrzydło frontu niemieckiego w rejonie Ypres. Ofensywa trafia na osłabione pozycje niemieckie wskutek wycofania znacznych sił z odcinka północnego w dniu 21.VII. Klęska zadana Niemcom we Flandrii przewyższa klęski znad Aisne i Sommy.

1919 Wezwanie Rządu przez Sejm do zajęcia Suwalszczyzny siłą zbrojną, wobec gwałtów i nadużyć ustępujących z terenu Niemców oraz zajmowania przez Litwinów ziem należących do Polski.

Walki polskiego oddziału na Murmanie ze zbolszewizowanym oddziałem rosyjskim. Anglicy na utworzonym froncie północnym zaskoczeni są buntem sprzymierzonych „białogwardziejskich” oddziałów w Obziarsku. Oddział polski, sformowany z rozbitków dawnych formacji polskich w Rosji, ratuje sytuację uśmierzając bunt.

1934 Wizyta ministra Becka w Tallinie.

1938 Katastrofa polskiego samolotu komunikacyjnego w Rumunii pod Czerniłowcami, 14 osób zabitych, w tym 3 osoby załogi.

DOPISKI I

23 LIPIEC	1939 <u>NIEDZIELA</u>	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 3.45 z. 19.41	w. 4.05 z. 20.09	w. 3.45 s. 19.41
	APOLINAREGO		słow. ZELISŁAWA

1914 Powrót prezydenta Francji Poincarégo z oficjalnej wizyty u cara Mikołaja w Rosji. Wizyta podjęta została dla ustalenia wspólnej polityki i działania na wypadek wojny.

Wręczenie ultimatum rządowi serbskiemu przez Austro-Węgry. Rząd austriacki domaga się dopuszczenia i uprawnienia przedstawicieli swych do przeprowadzenia dochodzeń, wymiaru satysfakcji, tępienia ruchu antyaustriackiego itp. na terenie Serbii. Ultimatum wręczone jest o godz. 18 przez posła Giessia z 48-godzinny terminem na odpowiedź. Zawiera 10 warunków.

1916 Złożenie memoriału rządowi Rzeszy Niemieckiej przez gen. gub. Beselera w sprawie utworzenia państwa polskiego i sformowania wojska pod zwierzchnictwem niemieckim (bez udziału Austrii).

1917 Formowanie oddziałów polskich w Brazylii na skutek odezw żołnierzy armii polskiej z Francji.

1918 Zmiana polityki w Austrii. Ustępuje premier Seldler, ster rządu ujmuje prof. Hussarek, twórca koncepcji utworzenia z Austrii państwa związkowego.

Podpisanie umowy z Czechami przez Polski Komitet Wojenny na Dalekim Wschodzie. Komitet powołany do życia na Zjeździe Polaków Wojskowych w Omsku zawiera umowę z Czechami, oddając się pod naczelne zwierzchnictwo Czechów i uzyskując pomoc oraz gwarancje niezawisłości wewnętrznej. Czesi w tym czasie są panami wschodniej Rosji, jako liczna, zorganizowana i dobrze uzbrojona formacja wojskowa.

1920 Nota Rządu Polskiego do Sowietów w sprawie nawiązania pertraktacji rozjemczych bezpośrednio w myśl oświadczenia Sowietów z d. 19.VII. Ustąpienie R. Dmowskiego i prof. Głębińskiego z Rady Obrony Państwa. Miejsca ich zajmują poseł Żaluszka i hr. A. Skarbek.

1923 Podpisanie traktatu pokojowego w Lozannie 6 państw (Polska) i St. Zjednoczonych z Turcją.

1924 Mianowanie ministrem reform rolnych w gabinecie W. Grabskiego na miejsce ustępującego prof. Z. Ludkiewicza, ministra W. Kopczyńskiego.

1926 Akredytowanie pierwszego egipskiego chargé d'affaires w Warszawie.

1929 Otwarcie Międzynarodowego Kongresu Chirurgicznego w Warszawie w Pałacu Rady Ministrów. Na zjazd przybywa 700 delegatów 26 państw. Przewodniczy obradom wszechświatowej stawy chirurg prof. Hartman z Paryża.

1934 Wizyta polskiej marynarki wojennej w Leningradzie i Moskwie.

DOPISKI I

24 LIPIEC	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	w. 3.44	s. 19.40	w. 4.07	s. 20.05	w. 3.44	s. 19.40
	SEWERYNA, KRYSZYNY, KUNEGUNDY słow. LUBOMIRA					

- 1914 Rezolucja rady gabinetowej rządu rosyjskiego o konieczności włączenia się w zatarg austro-serbski.
Nota werbalna rządu niemieckiego do wszystkich państw europejskich o niemieszanie się do sprawy konfliktu austro-serbskiego z zagrożeniem interwencji Niemiec.
- 1916 Posiedzenie zwolanej po raz pierwszy Rady Miejskiej w Warszawie. Ks. Lubomirski i rektor Brudziński w przemówieniach żądają utworzenia Niepodległego Państwa Polskiego. Ludność urzędza mówcom na miście owację. Niemcy zakazują cenzorom przepuszczenia tej wiadomości do prasy.
- 1917 Historyczny bój ułanów płk. Mościckiego (odtąd Krechowickich) pod Krechowcami. Pułk otrzymuje rozkaz wstrzymania natarcia Niemców na Stanisławów dla umożliwienia odwrotu II Dywizji Rosyjskiej. Pod Krechowcami w ciągu całego dnia toczy walki, nie dopuszczając wroga do miasta. Po odstąpieniu Rosjan i wycofaniu się pułku z boju gen. Litzman dla uczczenia waleczności i cnót żołnierza polskiego zezwala miastu roztoczyć specjalną opiekę nad rannymi i jeńcami. Pułk w ciągu 4 dni walczył równocześnie z Rosjanami i Niemcami.
Boje 1 pułku S. P. we Francji na odcinku Bois de Raquet. Odmawia się 5 kompania, wytrzymująca trzy wściekle przeciwnatarcia Niemców wspierane huraganowym ogniem.
- 1919 Uchwalenie przez Sejm ustawy o organizacji Policji Państwowej i o bezpieczeństwie państwa.
- 1920 Wyjazd pierwszej delegacji polskiej do Brześcia dla porozumienia się z bolszewikami w sprawie warunków zawieszenia broni.
Powołanie nowego Rządu Obrony Narodowej w osobach: premier W. Witos, wicepremier I. Daszyński, Skład Rządu: S. Patek (M. S. Z.), W. Chrzanowski (M. P. H.), Z. Skulski (M. S. Wew.), J. Heurich (M. K. Szt.), M. Rataj (W. R. i O. P.), S. Śliwiński, G. Narutowicz (M. R. P.), K. Bartel (M. Kom.), J. Poniatowski (M. Rol.), W. Grabski (M. Skarbu), gen. J. Leśniewski (M. S. Wojsk.), W. Chodźko, (M. Zdr. Publ.), S. Nowodworski (M. Spraw.), W. Stesłowicz (M. P. T.), W. Kucharski (M. Dz. Prus.), E. Peplowski (M. Pr. o O. S.).
- 1929 Przejęcie przez Rz.ząd Polski eksploatacji Puszczy Białowieskiej. Dotychczas eksploatowały ją firmy prywatne i zagraniczne.
- 1933 Lot Amerykanina W. Posta dookoła świata. Podróż napowietrzna trwa 186 godz. 50 m. Trasa: New York, Berlin, Moskwa, Irkuck, Flat (Alaska), New York.
Mianowanie ministra Wysockiego ambasadorem przy Kwirynale a naczelnika Lipskiego posłem w Berlinie.
- 1937 Nadzwyczajna sesja Sejmu i Senatu, poświęcona sprawom G. Śląska w związku z upływem 15-letniego terminu umowy warunkowej. Wygasają prawa specjalne obowiązujące tylko na terenie G. Śląska.

DOPIK I

25 LIPIEC	1939 Wtorek		1940 Czwartek		1941 Piątek	
	w. 3.45	s. 19.39	w. 4.09	s. 20.03	w. 3.45	s. 19.39
	JAKUBA		słow. SŁAWOBSZA			

- 1914 Zerwanie stosunków dyplomatycznych Austro-Węgier z Serbią. Poseł Austrii Giesel opuszcza Belgrad. Ogłoszona zostaje częściowa mobilizacja w Austrii, powszechna w Serbii, która równocześnie zarządza ewakuację Belgradu.
- 1916 Trzecia bitwa w ofensywie Brusilowa. Armia rosyjska usiłuje bezskutecznie przełamać pozycje niemieckie pod Baranowiczami.
- 1917 Zajęcie Tarnopola przez wojska armii niemieckiej. Likwidacja zdobytych „rewolucyjnej ofensywy” Brusilowa.
- 1918 Pierwsze przeciwbolszewickie wystąpienie oddziałów polskich sformowanych w Ufie pod Omskiem pod d-twem mjr Ankowicza.
Wiec narodowocłowy spisko-orawski w Zakopanem. Ludność góralska Spisza i Orawy, podlegająca dotychczas wpływom Węgrów i Słowaków, z inicjatywy ks. Machaya, budziela polskości, zbiera się tłumnie w Zakopanem dla powzięcia decyzji o swej przynależności narodowej i państwowej. Wiec uchwała przyłączenie Orawy i Spisza do Polski.
- 1920 Zajęcie Białegostoku przez czerwoną armię bolszewicką. Odwrót wojsk polskich na linię Bugu i Narwi.
Przesunięcie terminu spotkania delegacji Rządu Polskiego i sowieckiego wobec niemożności nawiązania kontaktu na dzień 30.VII.
Odwrót 18. dywizji gen. Krajewskiego na Radziwiłłów po 3-dniowych bojach z konną armią Budiennego w rejonie Dubna.
- 1922 Podpisanie przez Ligę Narodów mandatu palestyńskiego dla Anglii. Anglia oświadczając w czasie wojny Palestynę uzyskuje mandat. Żydzi z całego świata wysyłają depezesz gratulacyjne w związku z deklaracją lorda Balfoura o konieczności utworzenia ogniska narodowego dla Żydów.
- 1923 Sejm uchwała powołanie do życia Ministerstwa Reformy Rolnej dla gruntownego przeprowadzenia tej reformy. Pierwszym ministrem zostaje wicemarsz. Sejmu S. Osiecki.
- 1924 Aresztowanie ekspertów polskich komisji reewakuacyjnej: inż. Stanisławskiego i dra Sochaczewicza przez władze sowieckie.
- 1928 Podniesienie osobowej taryfy kolejowej o 20% w wyniku niedoboru w budżecie komunikacji osobowej.
- 1929 Odmowa rządu niemieckiego w sprawie podjęcia rokowań handlowych dla zlikwidowania z Polską wojny celnej.
- 1931 Zniesienie ograniczeń paszportowych w ruchu granicznym z Prus Wschodnich do Gdańska.
- 1932 Podpisanie przez Polskę i Sowiety w Moskwie paktu o nieagresji.
- 1934 Zamach stanu hitlerowców austriackich. Socjaliści narodowi w Wiedniu podjęli napad na Radę Ministrów i zabijają znajdującego się w gmachu kanclerza Dollfussa. Zabójstwo spotyka się z potępiącą opinią świata. Włochy demonstrują na Brenerze przeciw przygotowaniu do anchlussu, wobec czego Hitler udziela dymisji przewodcy ruchu nazistów w Austrii Habichtowi i odżegnuje się od udziału w putschu. Prezydent Miklas mianuje kanclerzem ministra oświaty Schuschnigga. Sprawcy zabójstwa — Holzweber i Pianetta — zostają skazani na śmierć i rozstrzelani.

26 LIPIEC	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 3.46 s. 19.38	w. 4.10 s. 20.02	w. 3.46 s. 19.38
	ANNY MATKI NMP.		<i>słowo</i> MIROŚLAWA

- 1914** Zabiegł Niemców do zlokalizowania zatargu austro-serbskiego. Sondują stanowisko Anglii, która również nie chce dopuścić do konfliktu europejskiego. Król Jerzy V zapewnia ks. Henryka pruskiego o neutralności i dażeniu do utrzymania pokoju. Wilhelm II nabiera pewności, iż Anglia nie weźmie udziału w wojnie.
- 1917** Zajęcie Gruzji przez wojska niemieckie i zlikwidowanie formujących się na Kaukazie oddziałów wojska polskiego.
Rozkaz Polskiego Komitetu Wykonawczego, powołanego do życia na zjeździe w Piotrogradzie. Rozkaz wzywa wszystkich Polaków armii rosyjskiej do tworzenia odrębnych polskich oddziałów w wojsku rosyjskim. P. K. W. posłada przy każdym sztabie armii rosyjskiej komisarzy, polecając zwracać się do nich w sprawie organizacji polskich oddziałów.
Mianowanie gen. Dowbór-Muśnickiego dowódcą formującego się I Korpusu Wojsk Polskich na Wschodzie z rozkazu naczelnego wodza armii rosyjskiej Kornitowa.
- 1918** Rozkaz Lwa Trockiego o rozstrzelaniu bez sądu każdego Polaka przekradającego się na Murman. Trocki pod wpływem ambasadora niemieckiego Mirbacha anuluje ważność papierów ambasady francuskiej, wydawanych żołnierzom Polakom udającym się na Murman.
- 1920** Oświadczenie Milleranda w senacie francuskim w sprawie polskiej. Groźna sytuacja, w jakiej znalazła się Polska wskutek inwazji bolszewickiej, nie jest tajemnicą dla Francji. W sprawie tej w imieniu Francji wypowiedział się Millerand: — jesteśmy zdecydowani uczynić wszystko możliwe i niemożliwe, aby tylko pomóc naszemu polskiemu sprzymierzeńcowi.
Atak armii bolszewickich na Brześć i Białystok wskazujący na zamiary prowadzenia ofensywy w kierunku Warszawy.
Początek bitwy z armią Budiennego pod Brodami — trwa do 8.VIII
- 1922** Przesilenie gabinetowe. Coraz bardziej cięży na losach kraju brak rządów ministerialnych. Życie państwa spoczywa w rękach kierowników poszczególnych resortów. Próby wyforowania na czoło Rządu Wojciecha Korfańskiego i nieakceptowanie kandydatury jego w Belwedrze — skłania Sejm do nowej koncepcji. Kluby prawicowe składają wniosek nagły o wotum nieufności dla Naczelnika Państwa. Wniosek 206 głosami przeciw 188 zostaje odrzucony.
Uchwalenie ustawy o regulaminie Zgromadzenia Narodowego dla wyboru Prezydenta.
- 1938** Zatwierdzenie przez polityczny komitet ministrów Czechosłowacji statutu narodowościowego i ustawy językowej.

DOPISKI

27 LIPIEC	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 NIEDZIELA
	w. 3.47 s. 19.37	w. 4.18 s. 20.00	w. 3.47 s. 19.37
	NATALII, AURELEGO		<i>słowo</i> WSZEBORA

- 1914** Odrzucenie przez cesa. Wilhelma propozycji rządu angielskiego (min. Grey) w sprawie zwołania arbitrażowej konferencji 4 mocarstw do rozpatrzenia i zlikwidowania zatargu austro-serbskiego. Uczestnicy projektowanej konferencji: Niemcy, Anglia, Francja, Rosja.
- 1916** Bój Brygady Strzelców Polskich nad Szczarą. Sformowana Brygada Strzelców w Bobrujsku z kadr Legionu Puławskiego toczy jedyny swój bój z 51 plk. landwery bawarskiej nad Szczarą. Na tym kończy się jej działalność bojowa. W następnym roku w miesiącu lutym zostaje przeformowana w dywizję.
- 1917** Walki Dywizji Strzelców Polskich w obronie odwrotu armii rosyjskiej na linii Zbrucza. Przywrócona do łaski dywizja polska, pod dowództwem gen. Żeligowskiego, kontratakami wstrzymuje natarcie Niemców w rejonie Husiatyna. Cofa się dopiero na wiadomość, iż amunicyjne magazyny „armii rewolucyjnej“ opuściły front.
- 1919** Zajęcie Augustowa przez wojska polskie. Po drobnych utarczkach z oddziałami litewskimi, wojska polskie wkraczają do Augustowa. Miasto zajmuje grupa gen. Falewicza; w imieniu Rządu występuje T. Podoski.
- 1920** Wyścig dywizji polskich VI armii z armią konną Budiennego o Lwów. Przez lukę przerwanej frontu między II i VI armią polską kilka dywizji konnej armii Budiennego rusza na Lwów. Pod Toporowem 18 dyw. gen. Krajowskiego w wyścigu do bram Lwowa zaskakuje Budienniowców, likwidując pierwszą próbę przedarcia się przez pierścień wojsk polskich.
Przybycie do Warszawy gen. Weyganda, szefa sztabu marsz. Focha, oraz misji franco-brytyjskiej z lordem d'Aberton na czele. Misja ma za zadanie organizowanie pomocy i współdziałanie w potrzebach armii polskiej w czasie wojny.
Ogłoszenie decyzji Rady Najwyższej w sprawie śląska Cieszyńskiego. Uzależnienie się od decyzji Rady Najwyższej w sprawie zatargu o śląsk Cieszyński przynosi Polsce zawód. Cieszyń i Bielsk z powiatami dostaje Polska. Czechosłowacja — Karwinę, Frysztat, Jabłonków, Bogumin — a więc wszystkie wielkie kopalnie oraz hutę w Trzyńcu.
- 1928** Podpisanie w Paryżu przez wszystkie państwa zainicjowanego w dniu 26.VI paktu Kelloga o niedopuszczalności wojny, jako środka do załatwienia kwestii spornych, z umów wynikających.
- 1929** Uruchomienie bezpośredniej komunikacji telefonicznej między Polską i Finlandią. Pierwszą rozmowę przeprowadza dyr. Frączkowski z dyrektorem fińskim ministerstwa poczt i telegr. Wirkebergiem.
- 1933** Uznanie Sowietów przez Hiszpanię de jure.
- 1934** Nominacja von Papena ministrem pełnomocnym Hitlera w Wiedniu.
- 1937** Konferencja międzyministerialna w Gdyni w obecności Pana Prezydenta R. P. w sprawie rozbudowy wybrzeża morskiego.

DOPISKI

28 LIPIEC	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 3.48 z. 19.35	w. 4.13 z. 19.59	w. 3.48 z. 19.35
	BOTWIDA, INOCENTEGO		słow. ŚWIĘTOMIRA

- 1914 Formalne wypowiedzenie wojny Serbii przez Austrię.
- 1915 Pierwsze walki pod Warszawą ustępujących Rosjan pod naciskiem ofensywy niemieckiej. Sforsowaniem Wisły pod Ryczywołem zostaje wsparta akcja IX armii niemieckiej, działającej w kierunku Warszawy. Bitwy toczą się pod Błoniem. Przez miasto przeciągają tabory odступаającej armii rosyjskiej na prawy brzeg Wisły.
- 1916 Walki 2 i 3 pułku leg. pod Dubniakami.
- 1917 Powstanie Naczpołu w Rosji. Polski Wojskowy Komitet Wykonawczy, utworzony po Zjeździe w Piotrogradzie, oraz Zarząd Centralny Związku Wojskowych Polaków, powstały jako centralne instytucje organizacji wojskowych z różnych frontów, łączą się tworząc nową zwierzchnią skonsolidowaną co do celów i zadań władzę pod nazwą: Naczelny Polski Komitet Wojskowy (skrót — Naczpol).
- 1919 Wręczenie listów uwierzytelniających Naczelnikowi Państwa w Belwederze przez pierwszego posła Belgii Van Ypersele de Strihou.
Zatwierdzenie przez Radę Najwyższą demarkacyjnej linii Focha jako obowiązującej tymczasowej granicy między Litwą i Polską. Linia wydziela na stronę polską powiat suwalski oraz część sejneńskiego, na północy biegnie wzdłuż dawnej linii kolejowej Grodno—Dyneburog.
- 1922 Przesilenie polityczne we Włoszech. Walka partii popularów (komuniści) z faszystami powoduje upadek rządu. Król powierza tworzenie nowego gabinetu lewicy konstytucyjnej.
Ustawa o ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu.
- 1925 Zwyżka kursu walut zagranicznych, powodująca po raz pierwszy załamanie się złotego.
- 1928 Otwarcie IX Olimpiady. W Amsterdamie otwarta zostaje IX Olimpiada. Polska uzyskuje w zawodach olimpijskich pierwsze miejsce w rzucie dyskiem Haliny Konopackiej (39,63 m) oraz nagrodę literacką za tom poezji pt. Laur Olimpijski, Kazimierza Wierzyńskiego.
- 1936 Rozłam w Legionie Młodych. Część członków opowiada się za współpracą z „folksfrontem”.
- 1938 Poświęcenie i otwarcie Wysokogórskiego Obserwatorium Astronomiczno-Meteorologicznego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego na Popiwanie (2022 m).

DOPISKI

29 LIPIEC	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 3.50 z. 19.34	w. 4.15 z. 19.57	w. 3.50 z. 19.34
	MARTY, OLAWA, FLORY		słow. CIERPISŁAWA

- 1914 Pierwsze strzały w wojnie światowej. Wojska austriackie skoncentrowane na brzegach rzeki Sawy ostrzeliwują Belgrad. Rosja mobilizuje 13 korpusów w południowych okręgach państwa. Niemcy powracają do odrzuconej przez siebie koncepcji arbitrażu 4 mocarstw (27.7).
- 1915 Przełamanie linii frontu III armii rosyjskiej pod Lublinem. Działania operacyjne armii Mackensena w Lubelszczyźnie decydują o odwróceniu Rosjan na całej linii frontu. Biegnie ona w rejonach miast: Łomża, Ostrołęka, Pułtusk, Modlin, Warszawa, Dęblin, Lublin, Włodzimierz Wołyński.
- 1916 Wnieście podania J. Piłsudskiego o dymisję z Legionów wobec zlekceważenia memoriału Rady Pułkowników w sprawie uznania Legionów za kadrę wojska polskiego oraz usunięcia austriackich oficerów z dowództwa.
- 1919 Sejm uchwała ustawę o karze śmierci za łapownictwo i nadużycia służbowe.
- 1920 Demonstracje antypolskie w Gdańsku.
- 1925 Spadek złotego na giełdach zagranicznych. Okres załamania walutowego w Polsce.
Porozumienie polsko-gdańskie w sprawie przywozu zakazanych w Polsce towarów niemieckich do Gdańska.
- 1933 Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej w Hadze w sprawie polskiej reformy rolnej. Trybunał odrzuca skargę niemiecką o zawieszeniu stosowania ustawy reformy rolnej w stosunku do majątków niemieckich w Polsce.

DOPISKI

1 SIERPIEŃ	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 3.55 s. 19.28	w. 4.19 s. 19.52	w. 3.55 s. 19.28
	PIOTRA APOSTOŁA słowo. ROLISŁAWA		

- 1914 Wypowiedzenie wojny Rosji przez Niemcy i wydanie zarządzeń mobilizacyjnych przez Francję.
- 1915 Oświadczenie prezesa ministrów Goremykina w Dumie, że car przyrzeka nadać autonomię polityczną Królestwu Polskiemu.
- 1917 Początek tworzenia się państwa litewskiego. Działacze litewscy w Wilnie, na zwołanym zebraniu organizacyjnym, postanawiają pozyskać protektorat Niemiec dla koncepcji utworzenia samodzielnego państwa litewskiego.
- 1918 Przerzucenie ośrodka mobilizacyjnego polskich organizacji wojskowych w Rosji na Wschód. Do Ufy przybywa wydział mobilizacyjny w osobach mjr Czumy, kpt. Wollkowskiego i por. Dojana. Dotychczas wydział przeprowadzał mobilizację w Moskwie, wysyłając zgłaszających się żołnierzy polskich na Murmań. Wobec prześladowań bolszewików i trudności w transporcie, działalność swoją przerzuca na Daleki Wschód.
- 1919 Uchwalenie przez Sejm ustawy o tymczasowej organizacji zarządu byłej dzielnicy pruskiej.
Uchwalenie ustawy o wskrzeszeniu orderu Virtuti Militari oraz o godach i barwach R. P.
Upadek komunistycznego rządu Beli Kuhna na Węgrzech.
- 1920 Walki wojsk polskich w rejonie Brześcia o linię Bugu na rozkaz Naczelnego Dowództwa powstrzymania bolszewików na linii Bugu dla umożliwienia przegrupowań. Boje trwały 6 dni, po czym pod naciskiem przeważających sił czerwonej armii następuje odwrot.
Przybycie ocalonego oddziału 5 Dywizji Syberyjskiej do Gdańska po 21/2 miesięcznej podróży z Dalekiego Wschodu. Żołnierze i oficerowie wyruszają na front do walki z bolszewikami po uzupełnieniu i przeformowaniu składu w Skierniewicach w Brygadę Syberyjską.
- 1929 Przegrana komunizmu w wyznaczonym na ten dzień obchodzie święta komunistycznego na całym świecie. Akcja wykazuje zanik wpływu międzynarodowej polityki Sowietów. Robotnicy zarówno w Polsce, jak w innych krajach, nie biorą w święcie udziału masowego.
- 1930 Wypuszczenie pierwszej pożyczki budowlanej na sumę 50 milionów z 112 premiami w wysokości 2 milionów. Obligacje — imienne w odciinkach 50-złotowych.
- 1933 Uroczyste złożenie zwłok Jana Kasprowicza w mauzoleum na Harendzie w Zakopanem.
- 1937 Pierwsza wizyta członków angielskiego domu panującego na ziemiach Polski. Nieoficjalnie przybywają do Polski ks. Kentu.
Międzynarodowy Zjazd byłych żołnierzy frontowych w Berlinie. Udział bierze 14 państw, w tym również Polska.

DOPIKI

2 SIERPIEŃ	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sabota
	w. 3.57 s. 19.28	w. 4.21 s. 19.51	w. 3.57 s. 19.28
	NMP. ANIELSKIEJ słowo. ŚWIATOSŁAWA		

- 1914 Wymarsz z Krakowa pierwszego historycznego patrolu kawalerzystów polskich. Na rozkaz Komendanta J. Piłsudskiego Władysław Belina-Fraźmowski wyrusza na czele historycznej siódemki ułanów do Kongresówki w celach wywiadu.
Wkroczenie do Kalisza niemieckich wojsk grupy gen. Woyryscha pod dowództwem mjr Preuskera.
Zarządzenie mobilizacji floty w Anglii. W następstwie rozmów Berlina na temat przemarszu Niemców przez Belgię, Anglia zarządza mobilizację i postanawia przystąpić do działań wojennych z chwilą pogwałcenia przez ces. Wilhelma II neutralności Belgii.
Ustalenie naczelnych dowództw w armiach poszczególnych państw. Rosja: wielki książę Mikołaj Mikołajewicz, Francja — gen. Joffre, Niemcy — gen. v. Moltke, Austria — gen. Conrad, Serbia — gen. Putnik.
- 1916 Boje II Brygady Leg. pod Sitowiczami. 2 i 3 pułk Legionów polskich, po sforsowaniu Styru przez Brusłowa, odpiera natarcie Rosjan na linię Stochodu pod Sitowiczami. Walki trwają 2 dni.
- 1919 Uchwalenie przez Sejm ustawy o ujednostajnieniu armii polskiej.
- 1920 Bolszewiczkim działaniom na zwłokę w sprawie rozejmu. Delegacja polska z Baranowicz zawiadamia Rząd w Warszawie o nowych propozycjach rozejmowych rządu moskiewskiego. Bolszewicy żądają podjęcia równoczesnych rokowań pokojowych z rokowaniami o zawieszenie broni. Delegacja zawiadamia, iż nie posiadając tak szerokich pełnomocnictw, powraca do Warszawy.
- 1923 Zgon prezydenta St. Zjednoczonych Warrena Hardinga. Urząd prezydenta obejmuje wiceprezydent Calvin Coolidge.
- 1926 Uchwalenie przez Sejm dodatkowego artykułu do konstytucji, upoważniającego Głowę Państwa do rozwiązywania Sejmu i Senatu przed upływem kadencji, oraz wydawania rozporządzeń z mocą ustawy.
- 1931 Otwarcie Międzynarodowego Kongresu Esperantystów w Krakowie pod protektoratem Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego i Marszałka Piłsudskiego.
- 1932 Zwycięstwo Polski na Olimpiadzie w Los Angeles w St. Zjednoczonych. Janusz Kusociński w biegu na 10 km bije Finlandczyków (Iso Holo, Virtanen) zdobywając pierwsze miejsce w czasie 30 min. 11,4 sek. (złoty medal).
- 1933 Podpisanie w Londynie kontraktu polsko-angielskiego w sprawie sfinansowania elektryfikacji warszawskiego węzła kolejowego przez grupę angielską.
Otwarcie 4 Międzynarodowego Złotu Harcerskiego na Węgrzech w Gödöle. W zlocie uczestniczą reprezentacje 48 organizacji harcerskich.
- 1934 Zgon prezydenta Rzeszy Niemieckiej generała feldmarszałka Hindenburga. Rząd uchwała ustawę, mocą której urząd prezydenta polączony zostaje z urzędem kanclerskim. W ten sposób Adolf Hitler, kanclerz Rzeszy, staje na czele państwa, jako władza zwierzchnia nad narodem i wojskiem.
- 1936 Zdobyte 3 miejsca (brązowy medal) przez Marię Kwaśniewską w rzucie oszczepem na Olimpiadzie w Berlinie.

3 SIERPIEŃ	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 3.55 z. 19.24	w. 4.23 z. 19.40	w. 3.55 z. 19.24
	ZN. R. Ś. SZCZEPANA, NIKODEMA słow. LETOSŁAWA		

1914 Mobilizacja polskich organizacji wojskowych w Krakowie w Oleandrach. Dwie polskie organizacje wojskowe: Strzelec i Drużyny Strzeleckie stają pod bronią do walki czynnej o sprawę polską w wojnie światowej. Komendant J. Piłsudski wprowadza ujednostajnienie odznak jako symbolu zjednoczenia i zgodnego działania na przyszłość. Własną odznakę strzelecką oddaje komendantowi Drużyn Strzeleckich Bukackiemu, sam przejmując blachę drużyniacką. Powstaje Kadrowka ze zjednoczonych pierwszych oddziałów obu organizacji w liczbie 163 strzelców.

Wypowiedzenie wojny Francji przez Niemcy. Zajęcie Luksemburga przez wojska niemieckie oraz na wschodzie przez grupę Woyryscha Czestochowy i Będzina. Kalisz zajęty w poprzednim dniu zostaje zbombardowany pod pretekstem napadu ludności na oddział niemiecki. 50%_n zabudowań leży w gruzach. Ogłoszenie neutralności przez Rumunię. W dniu tym Niemcy wkraczają do Belgii wbrew traktatowi z 1839 r. gwarantującemu wieczystą neutralność Belgii.

1916 Ostatnie boje Legionów w wojnie światowej. Wskutek wycofania 99 pułku austriackiego na linię Stochodu. Legiony zaskoczone są ofensywą rosyjską pod Rudką Miryńska. 3 ppłg. oraz kawaleria Beliny wypierają Rosjan z Rudki. Walczą bataliony poszczególnych pułków, w zaciętych bojach odzyskując utracone przez Austriaków pozycje nad Stochodem i utrzymując je do momentu złuzowania z frontu (połowa września).

Stracenie przez Anglików przywódcy powstania irlandzkiego Casementa. Casement przybył dzięki pomocy Niemiec z Ameryki do Irlandii. Wzniesił powstanie w Dublinie, krwawo stłumione po upływie tygodnia przez wojsko angielskie.

1920 Pomyślne walki z armią Budiennego. Dywizje polskie: 17 Krajowskiego, 12 Januszajtisa w walkach pod Brodami zmuszają armię Budiennego do wycofania się na północ-wschód, nawiązując przerwana łączność między VI armią Iwaszkiewicza i II armią Rol.

Przybycie Kamienieva i Krasina do Londynu. Konferencja zainicjowana przez L. George'a warunkuje dopuszczenie Sowietów do układu gospodarczego Europy od zawieszenia działań wojennych przeciw Polsce.

1924 Konwencja polsko-niemiecka w Wiedniu w sprawie nabywania obywatelstwa. Zastrzeżony zostaje udział komisji mieszanych z obywateli do opiniowania oraz przywilej zawieszania rozporządzeń władz.

1925 Układ polsko-sowiecki likwidujący sprawę zajęć granicznych.

1934 Protest Związku Polaków w Niemczech przeciw godzącej w interesy Polaków ustawie o dziedzicznych gospodarstwach rolnych.

1935 Zaniesienie turniejów lotniczych (Challenge'ów) przez Niemcy, Anglię, Francję, Włochy, Szwajcarię i Czechosłowację. Polska pierwsza zainicjowała likwidację kosztownych popisów na rzecz wzmocnienia budowy lotnictwa.

1936 Przyłączenie się Anglii do stanowiska rządu francuskiego w sprawie neutralności wobec walk w Hiszpanii.

1938 Przyjazd do Pragi lorda Runcimana, delegowanego przez rząd angielski do pośredniczenia w konflikcie Czechosłowacji z Sudetami. Wizyta ministra Becka w Oslo.

4 SIERPIEŃ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	3.59 z. 19.24	4.24 19.47	w. 3.59 z. 19.24
	DOMINIKA		słow. OSTROMIRA

1914 Powstrzymanie pochodu wojsk niemieckich przez Belgię pod Leodium. Gen. Lemana na czele 30.000 żołnierzy organizuje pierwszą pozycję obrony. Anglia o godz. 16 stawia Niemcom ultimatum, żądając wycofania wojsk z Belgii natychmiast. Późnym wieczorem ogłasza stan wojenny i wypowiada Niemcom wojnę. W Berlinie parlament jednogłośnie uchwała kredyty wojenne.

1915 Pełna ewakuacja Warszawy. Przez miasto przeciągają pułki II armii rosyjskiej na prawy brzeg Wisły. Walki toczą się na fortach. Komitet obywatelski przystępuje do obejmowania placówek użyteczności publicznej. W nocy policja rosyjska aresztuje młodzież polską. O godz. 12 ostatnia sotnia kozaków przechodzi przez miasto na stronę Pragi.

1918 Powstanie Dowództwa Wojsk Polskich na Syberii. Na zjeździe polskich organizacji w Czelabińsku Polski Komitet Wojenny Dalekiego Wschodu w osobach: Bandrowskiego, Serafina, Sadowskiego i Rakowskiego oddaje dowództwo nad oddziałami wojska mjr Czumię, zatrzymując przy sobie kierownictwo polityczne. Odtąd organizacją wojska kieruje D. W. P. S. najpierw w Belebeju, a następnie w Bogurusłaniu.

Przybycie gen. J. Hallera do Paryża. Przy pomocy ambasady francuskiej w Moskwie gen. Haller przedostaje się z Rosji przez Murmań do Paryża.

1920 Ostatnie boje o utrzymanie linii Bugu pod Małkinią. Pułki pierwszej armii polskiej staczają ciężkie boje o powstrzymanie naporu III i XV armii bolszewickich nacierających w kierunku Wyszkowa. Jeszcze 4 dni udaje się wojskom polskim powstrzymać napór, umożliwiając tym przygotowanie obrony nad Wisłą.

Uchwała Rady Narodowej Śląska Cieszyńskiego protestująca przeciw wyrokowi Rady Ambasadorów w sprawie podziału Śląska. Rada wyzywa Sejm do nieratyfikowania umowy z Czechosłowacją i zażądania plebiscytu.

Powołanie Komisji Ewakuacyjnej przez Radę Ministrów z K. Bartlem i inż. Landsbergiem na czele.

1928 Próba pierwszego przelotu polskiego przez Atlantyk lotników polskich mjr Idzikowskiego i Kubali na aparacie „Marszałek Piłsudski“ z lotniska w Paryżu. W drodze następuje katastrofa. Lotników ratuje z morza statek niemiecki „Samos“.

Układ polsko-gdański w sprawie korzystania z portu przez polskie statki wojenne.

1931 Zgon ministra W. R. i O. P. dra Sławomira Czerwińskiego. Tekę ministra obejmuje poseł Janusz Jędrzejewicz.

1932 Zwycięstwo Polski na Olimpiadzie w Los Angeles. Stanisława Walaślewiczówna w biegu na 100 m (11 min. 9 sek.) zdobywa złoty medal, Jadwiga Wajsówna w rzucie dyskiem (34 m 74 cm) medal brązowy (1 i 3 miejsce).

1934 Pierwszy pobór rekruta do wojska polskiego na G. Śląsku.

1936 Zwycięstwo S. Walaślewiczówny i J. Wajsówny na Olimpiadzie w Berlinie. Wajsówna osiąga w rzucie dyskiem (46 m 22 cm) medal srebrny, Walaślewiczówna w biegu na 100 m — również medal srebrny (dwa drugie miejsca).

1937 Cenny dar miasta Magdeburga dla Polski. Burmistrz miasta Magdeburga dr Markmann ofiaruje państwu polskiemu budynek, w którym był więziony Marszałek Józef Piłsudski.

5 SIERPIEŃ	1939 Sobota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	<i>w. 4.01</i>	<i>s. 19.22</i>	<i>w. 4.25</i>	<i>s. 19.45</i>	<i>w. 4.01</i>	<i>s. 19.22</i>
	NMP. ŚNIEŻNEJ, OSWALDA			słowa. STANISŁAWA		

- 1914 Wypowiedzenie wojny Rosji przez Austro-Węgry. Czarnogórcy wypowiadają wojnę Austrii.
- 1915 Wkroczenie Niemców do Warszawy. O święcie w 52 rocznicę stracenia Traugutta rozsypana się nad stolicą kajdany niewoli moskiewskiej. Zwiastuje o tym huk wysadzanych mostów na Wiśle. Ludność tłumnie wylega na miasto. Nie ma ani Rosjan, ani Niemców, kilka godzin wolności. Organizacja P. O. W. prowadzi dotychczas robotę tajną z T. Żulińskim, A. Kocem, W. Jędrzejewiczem, B. Miedzińskim, K. Libickim, M. Kościakowskim, D. Zawistowskim i A. Tomaszewskim na czele, przystępuje do mobilizowania warszawskiego batalionu Legionów.
- 1919 Dywizja Litewsko-Białoruska gen. Szeptyckiego zajmuje Słuck.
- 1920 Nota Rządu Polskiego do Człeczerina w sprawie przewlekania układów rozejmowych. Rząd Polski zgadza się na rokowania pokojowe w Mińsku. Żąda przerwania działań wojennych z chwilą rozpoczęcia rokowań oraz gwarancji komunikowania się delegacji z Rządem. Zarzuca świadome utrudnianie rozejmowego porozumienia się. Nota Sapiehy nie zostaje przyjęta przez radiostację moskiewską i drogą okrężną przez Sztokholm trafia dopiero po trzech dniach do Człeczerina.
- Odezwa Rady Ministrów do narodu, wzywająca pod broń oraz do żołnierzy o wytrwaniu w obronie Polski.
- 1921 Odnaczenie pozostałych przy życiu powstańców z r. 1863 orderem Virtuti Militari. W czasie obchodu rocznicy powstania na stokach Cytadeli pod krzyżem Traugutta Naczelnik Państwa dekoruje weteranów, zaczynając od najbliższego towarzysza Traugutta płk. Miniewskiego.
- 1922 Uchwalenie ustawy o wolności zgromadzeń przedwyborczych.
- 1923 Uchwalenie przez Sejm ustawy o podatku majątkowym.
- 1924 Napad zorganizowanej bandy bolszewickiej na Stołpcę. W krwawej walce z napastnikami ginie 7 policjantów i urzędnik starostwa.
- 1926 Zgon znakomitego poety polskiego Jana Kasprówicza (ur. 1860 r.).
- 1933 Podpisanie umów polsko-gdańskich: o prawach obywateli polskich w Gdańsku oraz o wykorzystaniu portu gdańskiego. Inauguracja Legionowego Instytutu Studiów.
- 1934 Drugi Zjazd Polaków z Zagranicy w Warszawie. W otwarciu Zjazdu bierze udział Pan Prezydent R. P. I. Mościcki. Zjazd powołuje do życia światowy Związek Polaków, wybierając na prezesa marszałka Senatu Raczkiewicza.
- 1935 Przemówienie gen. Śmigłego-Rydza na Sowińcu o sile zewnętrznej i wewnętrznej Państwa z okazji Zjazdu Legionistów w Krakowie.
- 1938 Ustawa o środkach finansowych na popieranie gospodarczo uzasadnionego kształtowania cen na artykuły rolnicze, wprowadzająca w tym celu opłaty od mąki i kaszy, aby przyczynić się tą drogą do oderwania cen krajowych od rynku światowego.

DOPIŚKI

6 SIERPIEŃ	1939 NIEDZIELA		1940 Wtorek		1941 Środa	
	<i>w. 4.03</i>	<i>s. 19.21</i>	<i>w. 4.27</i>	<i>s. 19.45</i>	<i>w. 4.03</i>	<i>s. 19.21</i>
	PRZEMIENIENIE PAŃSKIE			słowa. CHLEBOŚŁAWA		

- 1914 Wymarsz o godz. 3 rano kadrowej kompanii Strzelców z Krakowa. Pod dowództwem por. Kasprzyckiego wyrusza 1 kompania, jako czolowa kalumna wojska polskiego. Komendant Piłsudski odprowadza strzelców do miasto żegnając przemówieniem, które wchodzi do historii, jako klasyczny wyraz patriotyzmu polskiej myśli wojskowej.
- Wypowiedzenie wojny Niemcom przez Serbie.
- Zajęcie Olszusa i Wolbroma przez wojska austriackie.
- 1915 Pierwsza rocznica kadrówki, upamiętniona rozkazem Komendanta J. Piłsudskiego do żołnierzy. Rozkaz wydany w Ożarowie pod Lubartowem dopełnia historyczne przemówienie w dniu wymarszu kadrówki z Krakowa.
- 4 ofensywa Anglików od strony ładu i morza na Cieśninę Dardaneelską. Anglicy, ponosząc olbrzymie straty, dochodzą do przekonania, iż Dardanele są nie do zdobycia.
- 1916 Pierwsze odznaczenie wojskowe zasłużonych Legionistów orderem „za wierną służbę” w drugą rocznicę Kadrówki. W ostatnim roku obchodu święta legionowego w polu Komendant J. Piłsudski, przed opuszczeniem Legionów, dekoruje osobiście zasłużonych żołnierzy.
- Porażka Austriaków na froncie włoskim. Naczelny wódz gen. Cadorna, ścigający posiłki z Tyrolu, w ostatnich bojach rozpoczyna ofensywę zakończoną zajęciem Gorycji.
- 1917 Wypowiedzenie posłuszeństwa Tymczasowej Radzie Stanu przez Komendę Naczelną P. O. W. w związku z aresztowaniem Komendanta Głównego Józefa Piłsudskiego. Organizacja aktem tym ściga na siebie represje władz okupacyjnych.
- 1919 Zajęcie na froncie litewsko-białoruskim Klecka, Nieświeża i Mira.
- 1920 Powzięcie przez Józefa Piłsudskiego historycznej decyzji manewru znad Wleprza. Zasada planu: wciągnięcie wroga do boju pod Warszawą, skoncentrowanie głównych sił manewrowych nad Wleprzem i uderzenie na tyły. Rozkaz planu bitwy, przejęty przez bolszewików, potraktowany jest w sztabie, jako podstęp i rzecz nieprawdopodobna.
- 1922 Pierwszy Zjazd Legionistów w Krakowie w rocznicę Kadrówki. Przybywa 10.000 Legionistów na pierwszy w niepodległej Polsce Zjazd. Po odprawieniu mszy na Oleandrach w obecności Naczelnika Państwa, podjęte zostają obrady w Starym Teatrze. Zjazd uchwala powołanie do życia Związku Legionistów. Prezydium Zjazdu: Dębski, Waszkiewicz, A. Strug, W. Wodzinowski, dr Kaplicki.
- 1923 Rozwiazanie Deutschtumbundu w Wielkopolsce i na Pomorzu.
- 1926 Rozporządzenie Pana Prezydenta R. P. o wydawaniu dekretów w zakresie najwyższego zwierzchnictwa sił zbrojnych Państwa i ustanawiające Generalny Inspektorat Sił Zbrojnych.
- 1929 Konferencja przedstawicieli mocarstw zwycięskich i zaprzyjaźnionych w Hadze. Konferencja rozpatruje sprawę odszkodowań wojennych i kwestię ewakuacji Nadrenii. Polska występuje o różnicę w rocznych splatach Niemiec w wysokości 600.000 złotych.
- 1934 Rozpoczęcie budowy Kopca Marszałka Piłsudskiego na Sowińcu pod Krakowem w 20 rocznicę wymarszu 1 komp. Kadrowej z Krakowa.
- Podpisanie 6 układów polsko-gdańskich, regulujących wzajemne stosunki gospodarcze.

7 SIERPIEŃ	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 4.04 z. 19.19	w. 4.23 s. 19.42	w. 4.04 s. 19.19
	KAJETANA, DONATA		słowo OLECHA ŚW.

- 1914** Ładowanie pierwszych batalionów wojsk angielskich na ziemi francuskiej w Boulogne.
Pierwsza ofensywa francuska na Alzację i zajęcie Miluzy.
Niemiecka flotylla, zablokowana na Morzu Śródziemnym, przebiega się do Turcji, która zakupuje krażownik, zatrzymując na służbie załogę.
Cesarz Wilhelm wysyła płk. Kleista w specjalnej misji do króla Emanuela, żądając dochowania traktatów i przystąpienia do wojny.
- 1915** Przyjazd Komendanta J. Piłsudskiego do Warszawy celem odbycia narad z przedstawicielami organizacji politycznych. Owacja młodzieży przed hotelem Victoria, gdzie się zatrzymał, zwracając uwagę Niemców. Powoduje to interwencję okupantów i przeniesienie się Komendanta z Warszawy do Otwocka. Komendant nakazuje wstrzymać werbunek do Legionów, rozwinąć działalność P. O. W.
- 1917** Rozkaz Dowództwa 1 Korpusu W. P. na Wschodzie do wszystkich żołnierzy Polaków armii rosyjskiej. Rozkaz podaje ideowe założenia Polskiej Siły Zbrojnej na Wschodzie: walka z Niemcami, zdobycie orężem niepodległości, dalszy udział Polaków w wojnie — i wzywa do stawania w szereg.
- 1918** Wręczenie gen. Fochowi buławy marszałkowskiej. Francja w dowód wdzięczności za wyrwanie inicjatywy z rąk niemieckich i dokonanie zwrotu w wydarzeniach wojny światowej — wręcza swemu naczelnemu wodzowi najwyższą odznakę wojskową.
- 1920** Walki polskich wojsk w odwrocie z zalewającą falą najeźdźcy. Na północnym odcinku frontu od Wyszkowa walczy I armia polska z IV armią Szuwajewa i XV armią bolszewicką Korka. Od Sokołowa aż do Białej Podlaskiej zmaga się IV armia polska gen. Skierskiego z III armią sowiecką Lazarewicza. W rejonie Białej Podlaskiej grupa polska płk. Sikorskiego z XV armią sowiecką Solłohuba. Na południowym odcinku od Dorohuska poza Włodawą na północ III armia gen. Śmigłego-Rydza z bolszewicką grupą Mozyrską.
Ofiarowanie Polsce pomocy wojskowej przez Węgry w sile 30.000 kawalerii, której przybycie na teren walk udaremnia odmowa transportu wojska przez Czechosłowację.
Zjazd Kominternu w Moskwie z udziałem 48 partii zagranicznych, których delegaci oświadczają, iż robotnicy wszystkich państw Europy działają pośrodku przeciw Polsce.
- 1922** Francusko-angielskie nieporozumienie na tle odszkodowań wojennych. W Londynie na konferencji francusko-angielskiej w sprawie wysuniętego przez Niemcy moratorium, powstaje między sprzymierzeńcami rozdźwięk. Francja żąda gwarancji (pobieranie podatków, cel), Anglia oponuje. Konferencja nie daje wyników, powodując po raz pierwszy poważniejsze nieporozumienia między Anglią i Francją.
- 1925** Zatarg polsko-niemiecki z powodu wydalenia optantów niemieckich z Polski.
- 1933** Démarche Włoch, Anglii i Francji u rządu Rzeszy Niemieckiej w sprawie wystąpienia przeciw rządowi austriackiemu i tworzeniu polityki anszluszowej na terenie Austrii.
- 1934** Rada Ministrów uchyla postępowanie doraźne przed sądami powszechnymi, wprowadzone rozporządzeniem z 26.VIII 1932 r. w stosunku do wszystkich przestępstw, z wyjątkiem spraw szpiegowskich.
Protestacyjny strajk górników polskich we Francji z powodu zastosowania rygorystycznych wysiedleń.

8 SIERPIEŃ	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 4.06 z. 19.17	w. 4.30 s. 19.40	w. 4.06 z. 19.17
	CYRIAKA		słowo NIEZAMYŚLA

- 1914** Wypowiedzenie wojny Niemcom przez Czarnogórze.
Wzwanie Rosji przez Francję do rozpoczęcia operacji wojennych przeciw Niemcom z podkreśleniem, że przystąpienie Francji do akcji zbrojnej wypływa z traktatu sojuszniczego, a nie z potrzeb bezpośrednich państwa. Opieszałość Rosji w działaniach wojennych szkodziwa jest w ogólnym działaniu na froncie zachodnim.
- 1915** Zajęcie linii Narwi—Wyszkowa—Ostrowa przez armię niemiecką gen. Galwitzta. Operacja przyspiesza odwrót Rosjan za Bug.
- 1918** Nowy laur zwycięstwa w zaczepnych działaniach gen. Focha. Uderzeniem na linii Amiens—St. Quentin marsz. Foch powoduje jedną z najcięższych klęsk niemieckich w wojnie światowej. Znosi prawie całą II armię niemiecką, zmuszając naczelną dowództwo niemieckie do zaprojektowania obronnej linii Zygryda.
- 1919** Zajęcie Mińska Litewskiego przez wojsko polskie. Działania operacyjne (front litewsko-białoruski, dowództwo gen. Szeptyckiego) przeprowadza: grupa wielkopolska z płk. Szylingiem i Konarzewskim na czele, Dywizja Legionowa pod d-twem mjr Tessara, Dyw. Lit.-Białoruska gen. Mokrzeckiego oraz grupa płk. Freya, walcząca na tym odcinku od połowy lipca.
- 1920** Formowanie frontu obrony Warszawy. Cofające się wojska polskie zajmują pierwszą linię obrony. Wzdłuż rzeki Rządzy od Wołomina 11 dywizja płk. Jazwińskiego (46, 47, 48 pp). Odcinek Leśniakowizna—Okuniew 8 Dywizja płk. Burhard-Bukackiego (13, 21, 33, 36 pp). Na drugiej linii w rejonie Pustelnik—Kobyłka 1 Dyw. Lit.-Białoruska gen. Rządkowskiego. 10 Dyw. gen. Żeligowskiego jako jedyna rezerwa zajmuje Jablonne. Całość tworzy 1. armię W. P. pod d-twem gen. Latinka. Dowództwo frontu spoczywa w rękach gen. J. Hallera. Żołnierze po 600 km marszu i gorączkowych uzupełnieniach prawie bez odpooczynku rzućni zostają do decydujących boju.
- Nieporozumienia angielsko-sowieckie na tle wojny polskiej. Wobec odmowy Lloyd George'a konferowania z Kamieniem, ten ostatni składa notę, wyjaśniając, iż operacje wojenne w niczym nie zagrażają niezawisłości Polski, a jeżeli do rokowań nie dochodzi, to tylko z winy Polaków. Proponuje nie mieszać spraw wspólnych Rosji i Anglii z toczącą się wojną i wzywa do nawiązania rozmów.
- 1923** Pierwsza wizyta w Polsce przedstawicieli parlamentu zagranicznego. Przybywają członkowie parlamentu rumuńskiego z senatorem Betezem na czele.
- 1937** Przedłużenie układu polsko-gdańskiego na dalsze dwa lata w sprawie zawijania i postoju polskich okrętów wojennych w porcie gdańskim.
14 Ogólny Zjazd Legionistów w Krakowie z udziałem Marszałka Śmigłego-Rydza.
Otwarcie Jubileuszowego Kongresu Esperantystów w Warszawie z okazji 50-lecia powstania języka.
- 1938** Interwencja Związku Polaków u władz Rzeszy Niemieckiej w sprawie mającego się odbyć 18.V 1939 roku spisu ludności w Niemczech. Związek protestuje przeciw redakcji kwestionariuszy, stawiającej pod znakiem zapytania możliwość istotnego określenia przynależności narodowej przez ludność.

9 SIERPIEŃ	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 4.07 s. 19.15	w. 4.33 s. 19.38	w. 4.07 s. 19.15
	ROMANA słowo. BORYSA		

- 1915** Usamodzielenie wschodniego frontu niemieckiego. Do Warszawy przybywa książę Leopold bawarski, mianowany naczelnym wodzem frontu wschodniego. Odtąd władza wojskowa na terenie obszarów zajętych uniezależnia się od Naczelnego Dowództwa niemieckiego na Zachodzie. Południową część Królestwa: Piotrkowskie, Kieleckie i Lubelskie okupują Austriacy, północną — Niemcy.
- 1920** Wznowienie pertraktacji rozejmowych z Sowietami. Przerwany kontakt między Rządem Polskim i rządem bolszewickim ponownie zostaje nawiązany. Po wymianie depeš ministra Sapiehy i Człeczerina, wyruszają parlamentariusze w osobach dyr. Okęckiego i mjr Stamirowskiego dla omówienia warunków rokowań. Parlamentariusze wracają bez załatwienia sprawy, nie mogąc porozumieć się z bolszewikami na linii frontu.
- Nota Milleranda i Lloyd George'a skłaniająca Polskę do zawarcia zawieszenia broni.
- 1931** 10 Zjazd Legionistów w Tarnowie z udziałem Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego i premiera min. A. Prystora.
- 1933** Interwencja Włoch w Berlinie z powodu hitlerowskich zajęć w Austrii i wzmocnienie garnizonów pogranicznych przez Francję.
- 1936** Zdobyte na Olimpiadzie w Berlinie 3 miejsca w strzelaniu przez kpt. Karasia.
- 1937** Parafowanie protokołu gdańskiego, ustalającego pobieranie cła w Gdańsku w złotych polskich i anulującego przywóz niektórych towarów bez cła.

DOPISKI

10 SIERPIEŃ	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 4.09 s. 19.12	w. 4.33 s. 19.36	w. 4.09 s. 19.12
	WAWRZYŃCA słowo. WAWRZYŃCA		

- 1914** Opuszczenie przez armię francuską zajętych terenów Alzacji po walkach z VII armią niemiecką gen. Heeringena.
- Powołanie pod broń rezerwistów Polaków na terenie Kongresówki. Dotychczas Rosja w pasie przyfrontowym nie ogłaszała mobilizacji. Rezerwiści powołani są do formującej się armii Samsonowa, przeznaczonej do działań w Prusach Wschodnich.
- 1915** Zajęcie Łomży przez niemiecką północną armię Gallwitsza. Kierunek dalszego natarcia: Wysokie Litewskie—Puszcza Białowieska.
- 1916** Zakończenie podjętej w czerwcu ofensywy gen. Brusilowa na froncie wołyńskim.
- 1920** Wydanie przez Radę Obrony Państwa odezwy do ludów świata. Odezwa demaskuje postępowanie Sowietów w sprawie rokowań. Podkreśla przebiegłą politykę pełną wykrętów stosowaną względem Polski oraz państw europejskich. Wyjaśniając, że Sowietom chodzi o poddyktowanie warunków po zajęciu Warszawy, podkreśla, że zwycięstwo bolszewików nad Wisłą zagraża całej Europie zachodniej.
- Rozkaz sztabu polskiego o sformowaniu V armii w rejonie Modlina. Wobec ujawnienia tendencji bolszewików do działania okrążającego (IV armia) i opanowania zachodniego brzegu Wisły, w rejonie Modlina powstaje nowa armia do działań zaczepnych nad Wkrą. Formuje się ona w przededniu generalnej bitwy. Dowództwo armii obejmuje gen. Sikorski. Skład armii: 18 Dyw. gen. Krajowskiego, 17 Dyw. gen. Osłińskiego, 9 Dyw. płk. Łuczyńskiego, Brygada Syberyjska płk. Ramszy, 20 Dyw. płk. Koca, brygada konna gen. Karnickiego, grupa kawaleryjska płk. Dreszera, załoga „Płońsk”, 4 pułk pomorski.
- 1922** Pierwszy proces sowiecki przeciw wrogom ludu. Proces wytoczony zostaje przeciw socjalrewolucjonistom (esery). 17 skazanych zostaje na śmierć. Wyrok zawieszono jako gwarancję, iż partia zaniecha walki z rządem sowieckim. W razie przeciwnym skazańcy, pozostawieni w więzieniu, będą natychmiast rozstrzelani.
- 1924** Zjazd Legionistów w Lublinie z okazji 10-lecia powstania Legionów.
- 1930** Pierwsza oficjalna podróż Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego za granicę. Jako odpowiedź na wizytę nac. państwa estońskiego dra Ottona Strandmanna (lutu) Pan Prezydent rewizytuje naczelnika państwa w Estonii.
- Wypowiedzenie się niemieckiego ministra Treviranusa przeciw „niegodziwości Wilsona”, powodującej zadanie niezagojonej rany na zachodnim pograniczu Niemiec (korytarz, Gdańsk). W odpowiedzi na przemówienie w całej Polsce uchwalone zostają deklaracje przeciw prowokacji oficjalnych czynników Niemiec.
- 1932** Rewolta monarchistów w Madrycie. Rewolte w wojsku organizuje gen. San Jurjo. Rząd republikański tłumy powstanie, aresztuje przywódcę i skazuje na dożywotnie więzienie.
- 1935** Wizyta ministra Becka w Helsinkach.

DOPISKI

11 SIERPIEŃ	1939 Piątek		1940 NIEDZIELA		1941 Poniedziałek	
	w. 4.10	z. 19.11	w. 4.35	z. 19.34	w. 4.10	z. 19.11
	ZUZANNY P., DYGNY				słow. WŁODZIMIRY	

- 1914 Wkroczenie wojsk austriackich do Serbii. Zorganizowane trzy armie austriackie pod dowództwem gen. Potiorek przekraczają granice Serbii. Przygotowywana w ciągu trzech tygodni akcja ma na celu rozbięcie wojsk serbskich w ciągu tygodnia, tj. na imieniny ces. Franciszka Józefa. Naczelne dowództwo pozostawia gen. Potiorekowi z tego powodu do dyspozycji II armię, przeznaczoną do operacji wojennych na froncie rosyjskim.
- 1916 Ustalenie poglądu rządów państw centralnych na sprawę polską. Minister Bethmann-Hollweg i Burian w wyniku rozpatrzenia memoriatu gen. Beselera (27.VII) ustalają, iż powstanie samolstnego Królestwa Polskiego jest sprawą aktualną. Do czasu zawarcia pokoju będzie ono pod zarządem oddzielnym obu okupacji. Urzeczywistnienie pełne budowa państwa nastąpi dopiero po wojnie. Zastrzeżone zostaje, iż oba mocarstwa nie z posiadanych polskich terytoriów porozbiorowych nie stracą. Poznańskie i Pomorze pozostają przy Niemczech, Małopolska — przy Austrii.
- 1919 Zajęcie Krzemieńca i Dubna przez armię frontu wołyńskiego. Obchód 10-lecia Unii Lubelskiej. Przyjazd delegata St. Zjednoczonych Herberta Hoovera do Polski. Organizacja pomocy żywnościowej dla krajów zniszczonych wojną, podjęta przez Hoovera, spełniła wielką misję charytatywną. Polski Komitet Pomocy Dzieciom, dożywający bezpłatnie setki tysięcy dzieci w kraju i na Kresach, powstał z inicjatywy i pracy Hoovera. Rokowania polsko-niemieckie w Berlinie. W sprawie przejęcia terytoriów przyznanych Polsce traktatem wersalskim przybywają do Berlina delegaci Polski dla omówienia sposobu przejęcia i rozrachunku. Skład delegacji: W. Wróblewski, W. Korfanty, Łaszewski, Diamond, mjr Staszewski oraz 40 rzeczoznawców. Reprezentanci Niemiec: dr Scholtz, kom. Hoersing i Winning. Ze strony Koalicji gen. Dupont, Malcolm i Bentibegin.
- Wręcenie uwierzytelniających listów przez pierwszego posła i ministra pełnomocnego Rumunii Aleksandra Florescu Naczelnikowi Państwa w Belwederze.
- 1920 Ogłoszenie poboru 5 roczników: 1889, 1888, 1887, 1886, 1885 przez Radę Obrony Państwa. Uchwalenie ustawy o ustanowieniu Krzyża Walecznych.
- 1922 Walki z Litwinami w pogranicznym pasie neutralnym. W rejonie Szyrwint, Awizaniec i wsi Denowale litewskie oddziały regularne napadają na ludność z zamiarem anektowania terenów neutralnych. Po trzydniowych walkach zostają odparci.
- 1929 8 Zjazd Legionistów w Nowym Sączu. Przewodniczy na Zjeździe prezes zarządu głównego Walery Sławek. Marszałek Piłsudski nieobecny. Odczytany zostaje Jego list z Druskiemki. Zjazd uchwala: budowę potęgi państwa w oparciu o szczęście duchowe i materialne najszerzych warstw narodu.
- 1934 Inauguracja światowego Związku Polaków z Zagranicy w Krakowie.
- 1936 Wizyta szefa sztabu generalnego armii francuskiej gen. Gamelin w Warszawie.

12 SIERPIEŃ	1939 Sobota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 4.12	z. 19.09	w. 4.36	z. 19.32	w. 4.12	z. 19.09
	KLARY, HILARI				słow. SŁAWY	

- 1914 Wkroczenie 3 komp. Strzelców J. Piłsudskiego do Kielc w godzinach popołudniowych i zajęcie koszar, opuszczonych przez wojska rosyjskie. Wobec wyjazdu Józefa Piłsudskiego do Krakowa, komendę nad oddziałem obejmuje jego zastępca, K. Sosnkowski.
- Wypowiedzenie wojny Austro-Węgrom przez Anglię i Francję. Ponowne zajęcie Alzacji przez wojska francuskie pod dowództwem gen. Pau.
- 1919 Pierwszy obchód święta żołnierza w Polsce Wyzwolonej. Dla nadania charakteru specjalnie uroczystego, przeniesiony zostaje na ten dzień obchód rocznicy wymarszu Kadrowki z Krakowa. W uroczystości obchodu tego pierwszego święta biorą udział najwyżsi dostojnicy świata: J. Piłsudski, A. Ratti (papież), H. Hoover (prez. St. Zj.), I. Paderewski i S. Wojciechowski (późniejszy Prezydent R. P.). O uroczystości, która wypadła niezwykle i wspaniale, Herbert Hoover wyraził się: ten moment mego życia jest najbardziej wzruszającym zdarzeniem, jakiego kiedykolwiek byłem świadkiem".
- Początek formowania w Inowrocławiu Dywizji Pomorskiej przez płk. Skrzyńskiego. Werbunek prowadzony jest na terenach zajętych jeszcze przez Niemców z narazaniem życia kierowników: S. Ferdynka, Rzeckiego i L. Czarnińskiego. Powstają pułki: toruński, grudziądzki i kaszubski, formowane z młodzieży przedzierającej się przez linię demarkacyjną.
- 1920 Nawiazanie styczności z nieprzyjacielem na pierwszej linii obronnej pod Warszawą. W godzinach wieczornych bolszewicy przystępują do działań. Próby zepchnięcia placówek polskich zostają odparte. W nocy Naczelny Wódz J. Piłsudski opuszcza Warszawę, udając się do Puław, gdzie zgromadzone są na linii Wieprza wojska IV i III armii manewrowej, przeznaczone do głównych działań zaczepnych. Skład armii manewrowych: III armia (grupa uderzeniowa gen. Śmigłego-Rydza) — 1 Dyw. Leg. płk. Dąb-Biernackiego, 2 Dyw. Leg. płk. Berbeckiego i Brygada kawalerii mjr Bystrama; (grupa osłonowa gen. Zielińskiego) — 7 Dyw. płk. Szuberta, 6 Dyw. Ukraińska płk. Bezruczki, grupa Bałachowicza. Formacja ochotnicza Zamość płk. Chełchowskiego. IV armia gen. Skierskiego, 14 Dyw. gen. Konarzewskiego, 16 Dyw. płk. Skrzyńskiego, 11 Dyw. płk. Galicy i Brygada jazdy rtm. Jaworskiego.
- 1921 Przekazanie rozwiązania sprawy podziału G. Śląska przez Radę Najwyższą Lidze Narodów. Mocarstwa zwycięskie odstępują od wypowiedzenia ostatniego słowa w sprawie zatargu niemiecko-polskiego.
- 1928 Wielka mowa Marszałka J. Piłsudskiego na Zjeździe Legionistów w Wilnie.
- 1932 Podpisanie polsko-francuskiego porozumienia handlowego.
- 1933 Skasowanie przez radę miasta Lipska historycznej nazwy ulicy i mostu na Elstrze ka. Józefa Poniatowskiego, Rada miasta postanawia zastosować inną nazwę od 1 stycznia 1934 r.

DOPISKI

13 SIERPIEN	1939 <u>NIEDZIELA</u>		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 4.13	s. 19.07	w. 4.38	s. 19.30	w. 4.13	s. 19.07
	HIPOLITA, KASJANA			słow. ROSŁAWA		

- 1914 Ustarczka oddziałów strzeleckich z Rosjanami pod Brzegami.
- 1918 Konferencja dowódcztwa i przedstawicieli rządu austriackiego i niemieckiego w Spa, nad wytworzoną ogólną sytuacją. Hindenburg i Ludendorff spodziewają się utrzymać na pozycjach frontu zachodniego, sprzedając jednak, że o ofensywie nie może być mowy. Zalecają nawiązanie porozumień pokojowych, tak aby się zaczęły podczas niezdecydowanej ostatecznie sytuacji. W sprawie polskiej powstaje koncepcja obwołania arcyksięcia Karola Stefana królem Polski.
- 1919 Zdobyte Równego przez grupę wojsk gen. Listowskiego oraz Zdobunowa i Szumska przez oddziały gen. Aleksandrowicza.
- 1920 Początek 18-tej decydującej bitwy w dziejach świata nad Wisłą. Od świtu bolszewicy rozpoczynają bój o Warszawę. Łamią pierwszą linię obrony i zajmują Radzymiń. Niebawem pęka druga linia obrony. Front zbliża się do Pragi. Huk armat niepokojem ogarnia stolicę. Operacje wojenne przyjmują dla Polski obrót groźny.
- 1922 Konferencja Rządu z przedstawicielami ludności Małopolski Wschodniej w sprawie prac nad projektem samorządu dla Galicji Wschodniej.
- 1927 Kongres Pax Romana w Warszawie.
- 1929 Mistrzostwo świata w strzelaniu z broni wojskowej. W Sztokholmie na zawodach w strzelaniu z broni wojskowej zdobywa złotą odznakę i mistrzostwo świata fenomenalny strzelec polski Wrzosek, na 600 punktów uzyskując 582 możliwych.
- 1932 Podpisanie umowy polsko-gdańskiej w sprawie ułatwień dla polskich okrętów wojennych, zawiązujących do portu gdańskiego.
Rozgrywka o władzę w Niemczech. Hitler odrzuca zaofiarowane mu stanowisko wicekanclerza Rzeszy w połączeniu z teką premiera pruskiego. Żąda oddania pełnej władzy. Prezydent Hindenburg odmawia.
- 1937 Zdobyte przez Polskę mistrzostwa świata w strzelaniu z luków. Na zawodach luczniczych w Paryżu Polacy zajmują pierwsze miejsce. Zdobywają mistrzostwo świata indywidualnie i zespołowo. W mistrzostwach pań Polki zajmują 2 miejsce po Anglii.

DOPISKI

14 SIERPIEN	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	w. 4.15	s. 19.05	w. 4.40	s. 19.28	w. 4.15	s. 19.05
	EUZEBIUSZA			słow. DOBROWOJA		

- 1914 Odezwa w. księcia Mikołaja Mikołajewicza do Polaków. Odezwę redagował Sazonow i Suchomlinow, zaakceptowała Rada Ministrów, a wielki książę podpisał. Ukazanie się odezwy ma na celu pozyskanie Polaków i uspokojenie Francji, zarzucającej Rosji opieszałość i brak inicjatywy.
Przygotowania niemieckie do bojów w Prusach Wschodnich. Gen. Prittwitz-Gaffron koncentruje siły wobec zdecydowania przez „stawkę” rosyjską rozpoczęcia operacji głównych przeciw Niemcom na terenie Prus Wschodnich.
- 1917 Wezwanie Stolicy Apostolskiej do stron walczących w wojnie światowej o zaniechanie walk, zrezygnowania z zaborów i odszkodowań dla dobra ogółu cierpiącej ludzkości.
- 1920 Bój o Warszawę. Pod Helenowem, Clemnem, Słupnem, Aleksandrowem, Nieporętem, Beniaminowem walczą pułki polskie o każdą pędlę ziemi. O świcie pada Osów. Dowódcy dywizji stają w pierwszych szeregach z karabinami. Pozycje przechodzą z rąk do rąk. O 12 w południe rozpoczyna działania V armia od Modlina, nagłona wezwaniem sztabu Akcją rozpoczyna o 24 godziny wcześniej, niż było w planie. Uderza na skrzydła armii czerwonej. Z Jablonny wyrusza jedyna rezerwa gen. Żeligowskiego. Walki trwają cały dzień. Decydujących rozstrzygnięć nie osiąga żadna ze stron walczących.
Wyscig wojsk polskich z Budiennym o Lwów. Armia konna Budiennego przebijają się przez front. Pułki polskie stają do zawodów, to pierwszy doścignię murów bezbronnego miasta. Walki tracą charakter planowego boju. Dowództwa działają z własnej inicjatywy i na własną rękę.
Wyjazd delegacji polskiej powołanej przez R. O. P. na rokowania pokojowe do Mińska. Skład delegacji: N. Barlicki, S. Grabski, W. Kiernik, A. Mieczkowski, L. Waszkiewicz, M. Wichliński, W. Wróblewski, K. Olszewski, gen. Listowski.
- 1931 Wezwanie Austrii do Ligi Narodów o pomoc finansową.
- 1933 Protest Związku Emigrantów Polskich w Niemczech przeciw wydaleni robotników, obywateli polskich, z Saksonii pod pretekstem działalności antypaństwowej.
- 1934 Uratowanie admirała Byrda, zaginionego w okolicy bieguna północnego. Byrd oddałszy się od bazy ekspedycyjnej wyprawy podjętej dla badań meteorologicznych do Zatoki Wielorybkiej w ciągu 5 miesięcy przebywał bez pomocy, oderwany od świata.
- 1936 Zdobyte 3 miejsca na Olimpiadzie w Berlinie przez Polskę w wioślarstwie. (Dwójki bez sternika).
- 1937 Zaginięcie sławnego lotnika sowieckiego Lewontiewskiego, z pochodzenia Polaka, w czasie przelotu nad biegunem północnym do Ameryki.

DOPISKI

15 SIERPIEŃ	1939 WTOREK	1940 OZWARTEK	1941 PIĄTEK
	w. 4.17 z. 19.03	w. 4.41 z. 19.26	w. 4.17 z. 19.03
	WNIEBOWZİCİE NMP.		słow. JACŁAWA św.

- 1917** Powstanie Polskiego Komitetu Narodowego. W Łozannie na Zjeździe przedstawicielei polskiej myśli politycznej Polaków przebywających na obczyźnie, powołany zostaje Polski Komitet Narodowy. Cele i zadania: obrona interesów Polski, polityczne kierownictwo wojskiem, opieka konsularna nad Polakami. Skład Komitetu: R. Dmowski, M. Zamoy-ski, E. Piltz, S. Kozicki, J. Rozwadowski, K. Skirmunt, mjr. Fron-czak, W. Sobański, M. Seyda, J. Wielowiejski. Siedziba Komitetu — Paryż. Oddziały konsularne: Londyn — W. Sobański, Rzym — K. Skir-munt, Waszyngton — J. Paderewski, Bern — Modzelewski.
- 1920** Ostatnie walki pod Warszawą. Odparcie ataku bolszewickiego. Boje rozpoczęte z niepomyślnymi rezultatami w godzinach rannych, powoli przechylają szalę zwycięstwa na stronę oręża polskiego. Odbierane są pozycje drugiej linii obrony. Osów wraca w ręce polskie. Ginie tu bo-haterską śmiercią ksiądz Skorupka. Pod wieczór rezerwowa dyw. gen-żeligowskiego uderza na Mokre—Radzymin. Bolszewicy opuszczają miasto pod osłoną nocy i więcej do niego już nie wrócą. W tym rów-nież dniu 18 dyw. V armii zdobywa Nowe Miasto. Z godziny na go-dzinę do stolicy napływają wiadomości o pomyślnych działaniach i zwycięstwach.
- Pierwsze bitwy 240 pułku ochotniczego obrony Lwowa pod Kamionką Strumitową z nadciągającą na Lwów nawałą konną armii Budiennego.
- Przyznanie Polsce przez Radę Ambasadorów 3 gmin na Mazurach: Klein Sobenstein, Klein Koppern i Groschen na pograniczu powiatu ostródzkiego woj. pomorskiego.
- 1921** Pierwszy obchód rocznicy bitwy pod Warszawą. Uroczystości w Ra-dzyminie i Osowie.
- 1923** Połączenie Stronnictwa Ludowego Piast z Narodowym Zjednocze-niem Ludowym.
- 1924** Ogólnopolski Zjazd Delegatów Straży Pożarnych w Warszawie.
- 1929** Wszechświatowy Kongres Reklamy w Berlinie. Z Polski przybywa delegacja z dyr. Bibersteinem na czele.
- 1937** Wizyta ks. Hlinki i posia Sidora w Krynicy i manifestacje przy-żadni polsko-słowackiej.
- 1938** Zjazd młodzieży wiejskiej Ozonowego Związku Młodej Polski oraz zjazd działaczy wiejskich O. Z. N. w Warszawie.

DOPISKI

16 SIERPIEŃ	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 4.19 z. 19.01	w. 4.43 z. 19.24	w. 4.19 z. 19.01
	ROCHA, JOACHIMA		słow. DOMORADA

- 1914** Manifest Koła Polskiego do narodu. Przedstawiciele stronnictw po-litycznych i posłowie do parlamentu austriackiego w sali magistratu w Krakowie pod przewodnictwem dra Leo uchwalają utworzenie jaw-nej organizacji wojskowej pod nazwą Legionów i pod polską komen-dą w łączności z naczelnym d-twem armii austro-węgierskiej. O uchwa-le swej manifestem zawiadamiają naród. Zebrani powołują Naczelny Komitet Narodowy (N. K. N.), jako polityczną organizację do pro-wadzenia spraw polskiego wojska w Austrii. Prezydium: dr J. Leo, Abrahamowicz, A. Skarbek, Kędzior, Tertit, Witos, Wróbel, Zamorski itd. Upadek Liège.
- 1918** Skoncentrowanie oddziałów polskich na Syberii w Bugurusłaniu. Oddziały, formowane dotychczas na Syberii, koncentrują się w Buguru-słaniu. Organizacja opiera się na wzorach II Brygady Leg., gdyż do-wództwo rozporządza 23 oficerami i 70 legionistami II Brygady. Umun-durowania i broni, w myśl zawartej umowy, dostarczają Cześć.
- 1919** Wybuch I powstania na G. śląsku. Górnicy kopalni Myślińskieję chwyatają za broń nie mogąc znieść niemieckich przesładowań. Za nimi powstają — Bytom, Pszczyna. Są to główne ośrodki akcji powstańczej. Niemcy sprowadzają z Gliwic wojsko i stopniowo w sposób krwawy tłumią powstanie. Wyplerni z miast i osaczani w lasach powstańcy przedostają się na stronę polską, gdzie specjalny Komisarz dla Spraw G. śląska w osobach: Czapił, Wolnego, Rymera, Sosifskiego i Biniaszkowicza rozciąca nad nimi opiekę. Wygasa powstanie całkowicie 7 września. Kieruje powstaniem Zgrzebnik i Ludya Laskowski.
- 1920** Główne uderzenie na armię bolszewicką znad Wieprza. Odparcie ata-ku bolszewików na Warszawę nie jest jeszcze kłeską armii czerwonej. Kłeskę tę zadaje Naczelny Wódz uderzeniem znad Wieprza. W godzi-nach rannych zniesiona zostaje bolszewicka grupa mozyrska. 16 i 14 Dywizje polskie śpieszą na Mińsk Mazowiecki, Dywizja Legionowa na Brześć, Dywizja Górska — na Siedlce. Wojna polska od tej chwili przekształca się w zwycięski pościg za bolszewikami. V armia w tym dniu likwiduje opór skupionych sił bolszewickich pod Nasielskiem i wypiera resztki „zwycięskiej“ XV Armii na Ciechanów.
- 1922** Pierwsze organizacyjne posiedzenie Związku Stowarzyszeń Legioni-istów w gmachu Sejmu w Warszawie.
- 1929** Pierwsza uroczystość promocji podchorążych szkoły marynarki wo-jennej na podporuczników na pokładzie Baityk — w Gdyni.
- 1936** Zdobyte 2 miejsca (m. s.) na Olimpiadzie w Berlinie przez ekipe jeździecką (Rojcewicz, Kulesza, Kaweckii).
- 1937** Zbiorowe polityczne wystąpienie włościastwa polskiego. Chłopi w województwie krakowskim, lwowskim, tarnopolskim przeprowadzają strajk protestacyjny dla poparcia postulatów politycznych stronnictwa ludowego. Strajk zmierza do powstrzymania dowozu żywności ze wsi do miast na okres 10 dni. Włościanie cernują miasta. W kilku powia-tach dochodzi do krwawych starć policji z bojówkami Stronnictwa Ludowego.
- 1938** Zgon ks. Andrzeja Hlinki, przywódcy Słowaków i wielkiego przy-jaciela Polski.
- Powołanie pod broń 750.000 rezerwistów w Rzeszy Niemieckiej i roz-poczęcie największych od czasów wojny światowej manewrów armii niemieckiej z udziałem Adolfa Hitlera i marsz. polnego Goeringa.

17 SIERPIEŃ	1939 Czwartek		1940 Sobota		1941 <u>NIEDZIELA</u>	
	w. 4.20	s. 18.59	w. 4.43	s. 19.24	w. 4.20	s. 18.59
	ANASTAZEGO, JACKA				słowa. MIRONA	

1914 Ofensywa rosyjskiej armii gen. Rennkampfa na Prusy Wschodnie. W pierwszych działaniach Rosjanie osiągają znaczne sukcesy, docierają do rejonu Goldap—Stołupiany. Niemiecki gen. Priettwitz nie odważa się na decydującą bitwę. Rennkampff zatrzymuje się w rejonie Gębina, oczekując na przystąpienie do wspólnej akcji z nowoformującą się armią gen. Samsonowa.

Mobilizacja Polaków we Francji pod polskim sztandarem. Sokół, Strzelcy, studenci i robotnicy Polacy w Paryżu formują ochotniczy oddział celem przedostania się do Krakowa. Oponuje przeciwko temu Francja. Fragna utworzyć wojsko polskie przy boku Francji—oponuje przeciw temu Rosja. 1500 ochotników czeka na decyzję o swym losie.

1917 Generalna ofensywa włoska nad Isonzo. Jest to już 11 bitwa. Pomimo znacznej przewagi liczebnej (40 dywizji na 20) i kilkunastu przygotowań artyleryjskich — i tym razem Włochom nie udaje się przełamać austriackiego frontu. Walki trwają do 12.IX.

1920 Pościgowa akcja wojsk polskich. Spod Warszawy wyrusza 15 dyw. w kierunku Mińska Mazowieckiego z obszaru Włazowna—Emów — tocząc bój pod Brzezinami i Dębem Wielkim. O godz. 19 wkracza do Mińska. W tym czasie 14 Dyw. IV armii rozbija bolszewików pod Kobiela, przechodząc przez Mińsk w dalszym pościgu. Dywizje Legionowe zajmują Międzyrzec, Górską Dywizja — Siedlice. Pod Płońskiem grupa jazdy gen. Dreszera i załoga Płońska spędza 2 dywizje sowieckie IV armii, działające bez łączności z ogólnymi operacjami dowództwa bolszewickiego pod Warszawą.

Pod Buskiem Budienny przerywa zagradzające zapory i pędzi na Lwów, nie wiedząc o porażce pod Warszawą. Na polach Zadwórza bohaterki batalion B. Zajączkowskiego (młodzież ochotnicza), jedyna obrona Lwowa, przyjmuje bój, wytrzymując 6 ataków kawalerii i walcząc od rana do zmierzchu. Brak amunicji zamyka walkę wycofaniem w pień 318 bohaterów polskich Termopili. Wojska pościgowe (13 i 12 Dyw.) zaskakują Budiennego pod miastem i zmuszają do odwrotu.

Odezwą Rady Ministrów do narodu o zwycięskim pochodzie armii polskiej na całej linii frontu.

1921 Wręczenie listów uwierzytelniających Naczelnikowi Państwa w Belwederze przez pierwszego posła i ministra pełnomocnego Niemiec von Schoena.

1922 Ustalenie granicy polskiej na Zbruczu przez Komisję mieszaną polską i rosyjsko-ukraińsko-białoruską.

1929 Pierwszy lot prof. Piccarda do stratosfery.

DOPISKI

18 SIERPIEŃ	1939 Piątek		1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Poniedziałek	
	w. 4.23	s. 18.57	w. 4.44	s. 19.22	w. 4.23	s. 18.57
	FIRMINA, AGAPITA				słowa. BRONISŁAWA	

1914 Ofensywa armii niemieckiej na froncie zachodnim. Gen. Moltke, w którego rękach spoczywa naczelné dowództwo w początkach wojny, podejmuje natarcie, odrzucając wojska francuskie aż po linię Mozy.

1915 Zaakceptowanie przez ces. Wilhelma nowego planu operacyjnego na Wschodzie. Plan przedstawiony przez gen. Conrada polega na przeprowadzeniu kampanii rówieńskiej, tj. uderzenia głównego na Wołyń.

1918 Nowe zwycięskie uderzenie ofensywy marsz. Focha na Zachodzie. 10 armia gen. Mangina wypiera armię niemiecką na odcinku Soissons—Noyon.

Zlot Sokolstwa Wielkopolskiego w Poznaniu. Jest to pierwszy zlot od czasu wybuchu wojny. Sokolstwo przystępuje do organizowania powiatów i obudzenia czujności wśród druhów.

1920 Odezwą Naczelnego Wodza J. Piłsudskiego do Ludu Polakiego, Naczelnik wzywa do walki z pierzchającym wrogiem, „aby w odwrocie nie zasnął ani jednej chwili spokoju”. Zaczyna się rozbrajanie bolszewickich oddziałów przez chłopów. Pod Zambrowem baby wiejskie na motyki biorą całą baterię. W innych miejscowościach chłopcy występują czynnie, walcząc przy boku wojska.

Walki o Płock. Oddziały IV armii bolszewickiej i korpusu Gaja, po rozbiciu drobnych sił polskich pod Trzopowem, wpadają do miasta. Oddział żandarmerii mjr Mościckiego przy pomocy por. Waluszewskiego broni mostu i zatrzymuje bolszewików. Ludność chwytą za broń i staje do walki. Przeprawa przez Wisłę zostaje udaremniona.

Na południowym froncie 12 i 13 Dywizje uderzają na tyły Budiennego pod Lwowem. Szarpie go również specjalnie sformowana polska armia konna gen. Rómmla. Pod Artasowem i Żółtańcami zadają Budiennemu ciężką porażkę. Rezygnuje z zamiarów zawiadnięcia Lwowem i w tym dniu dopiero wypelnia dawny rozkaz Tuchaczewskiego: zarządza odwrót na Lublin.

Przegrupowanie wojsk polskich z rozkazu Naczelnego Dowództwa. III armia obiera kierunek na Lubelszczyznę; II — pościg na Białystok; IV — przecięcie odwrotu IV armii i korpusu Gaja na granicy Pruskiej; V — zlikwidowanie Gaja i IV armii Szuwajewa; I — pościg frontowy. I Dywizja Lit.-Białoruska zostaje wydzielona i skierowana na Białsk Podlaski. Działania jej usamodzielniają się, jako grupy wojsk nieregularnych w przewidywaniu zatargu z Litwinami o Wilno.

Sztab rosyjski i nacz. wódz Tuchaczewski otrzymują pierwszą wiadomość o rozgromie podwarszawskich „zwycięskich” armii bolszewickich.

1932 Zgon żony Pana Prezydenta R. P. Michaliny Mościckiej, wielkiej patriotki i społeczniczki. Uczestniczka prac Komitetu Obywatelskiego Polek we Lwowie w czasie pamiętnego 1918 i 1919 roku.

Prof. Piccard odbywa drugi lot do stratosfery. Lot trwa 12 godzin. Wysokość osiągnięta — 16.500 m.

DOPISKI

19 SIERPIEŃ	1939 Sobota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 4.23	s. 18.55	w. 4.48	z. 19.18	w. 4.23	s. 18.55
	MARIANA, RUFINA, LUDWIKA				słowa. BOLESŁAWA	

- 1915 Zajęcie Wysokiego Litewskiego przez 4 pułk legionowy płk. Roi po 3-dniowej bitwie. Z Wysokiego Litewskiego pułk przerzucony zostaje na linię Stochodu, gdzie znajdują się wszystkie pułki I Brygady w związku z planem operacyjnym dowództwa państw centralnych przeprowadzenia głównego natarcia na Wołyń.
- 1920 Wybuch drugiego powstania na G. Śląsku. Na fałszywą wiadomość o wzięciu Warszawy Niemcy w Katowicach zrywają sztandary Koaliantów i zmuszają francuskie oddziały do wycofania się z miasta. Rozpoczyna się masakra Polaków. Pada zabity dr Mielecki i 3 członków Komitetu Plebiscytowego. Sprowokowani ślązacy chwytają za broń. Wybuch powstania trwające 3 dni. Na czele powstania staje Zgrzebniok i kpt. Ludyga-Laskowski.
- Zlikwidowanie przez 14 Dywizję próby przejścia armii czerwonej do zaczepnych działań pod Prużanami.
- Zajęcie o godz. 22 Brześcia nad Bugiem przez Dywizję Legionową gen. Śmigłego-Rydza.
- Odwrót IV armii Szujawewa i korpusu Gaję spod Płocka. Odwrót następuje w wyniku skomunikowania się z głównym sztabem czerwonej armii. (Od 7 dni dowództwo IV armii nie mogło nawiązać łączności i w planie ogólnym operacji działało indywidualnie).
- Początek rokowań z Sowietami w Mińsku.
- 1929 Ocalenie historycznej pamiętki przed wywozem z kraju. Rząd Polski, korzystając z przywileju pierwokupu, nabywa od hr. A. Branickiego z Wilanowa dywan zdobyty pod Wiedniem przez Sobieskiego. Pamiętka miała być sprzedana za granicę za sumę 850.000 zł. Suma przyznana właścicielowi zaliczona zostaje na zaległe podatki.
- 1934 Lot profesora Cosynsa, Belgijczyka, do stratosfery. Lot o charakterze naukowym osiąga wysokość 16.000 m, start podjęty w Belgii, wylądowanie — w Jugosławii.
- Plebiscyt w Niemczech w sprawie połączenia urzędu prezydenckiego z urzędem kanclerskim, 88 $\frac{0}{100}$ wypowiedzia się za połączeniem, 10 $\frac{0}{100}$ — przeciw. Hitler triumfuje obejmując jako kanclerz najwyższą władzę w państwie — z woli ludu.
- 1935 Wprowadzenie mundurowej policji kobiecej w Polsce. Cel — opieka nad kobietą i dzieckiem. Dwadzieścia pięć kobiet w Polsce rozpoczyna pracę na służbie w policji.
- 1936 Pierwszy wielki proces w Sowietach przeciwko opozycji trockistowskiej. 16 oskarżonych o akty terrorystyczne i kontakt z niemieckim „Gestapo” z Zinowiewem i Kamieniewem na czele skazanych zostaje na śmierć.

DOPISKI

20 SIERPIEŃ	1939 <u>NIEDZIELA</u>		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 4.25	s. 18.52	w. 4.50	s. 19.16	w. 4.25	s. 18.52
	BERNARDA, SAMUELA				słowa. SOBIESŁAWA	

- 1914 Zgon papieża Piusa X.
- Reorganizacja oddziałów strzeleckich Komendanta J. Piłsudskiego. W Rykoszynie oddziały strzeleckie zostają przeformowane na 1 pułk Legionów Polskich. D-cą pułku jest J. Piłsudski, zastępca K. Sosnkowski, sztab — J. Stachiewicz i T. Kasprzycki, intendentura — A. Litwinowicz, baon sanitarny — S. Ruppert. Poszczególnymi oddziałami dowodzą: 1 bat. Januszajtis, później Fleszar, II bat. — Norwid-Neugebauer, III Śmigły-Rydz, IV — Wyrwa Fargalski, V — Karaszewicz-Tokarzewski. Kawaleria dowodzi Belina-Prażmowski.
- Generalna ofensywa Niemców na froncie zachodnim. W Belgii III armia niemiecka pod Tirlemont, zdobywa Brukselę i zdąża do oskrzydlenia armii francuskich od Sambrzy i Mozy. IV i V armia ks. Albrechta i Kronprinza udaremnia próbę francuskiej ofensywy na linii ciągnącej się od Verdun do Neuchateau i opanowuje linię Mozy. Walki trwają 3 dni. VI armia ks. Ruprechta między Metzem a Wogeżami odrzuca Francuzów na linię Nancy—Epinal, gdzie ofensywa zostaje powstrzymana. Walki trwają 2 dni.
- Na froncie wschodnim pod Gabinetem toczy się bój armii rosyjskiej gen. Rennenkampa z armią gen. Priettwitza bez decydujących rozstrzygnięć.
- W Serbii gen. Putnik odpiera pierwsze natarcie armii austriackiej gen. Potiorek i zmusza ją do odwrotu.
- 1915 Walki Legionu Puławskiego pod Nurcem (stacja kolejowa). Legion powstrzymuje natarcie Niemców pod działaniem ognia artyleryjskiego. 198 rannych, 40 zabitych. Coła się w ogólnym odwrocie armii rosyjskiej.
- Zdobycie Modlina. Gen. Beseler, zdobywca Antwerpii, po 11 dniach ciężkiej kanonady i kompletnego zniszczenia fortów, zmusza Rosjan do kapitulacji. Sto tysięcy jeńców idzie do niewoli. Zdobył: 1600 dział.
- 1920 Ogłoszenie neutralności Gdańska przez Konstytuante. Senat Gdański, powołując się na ogłoszenie neutralności, żąda od wys. komisarza Towera wstrzymania wylądowań amunicji dla Polski. W. komisarz, przychylając się do żądań, wstrzymuje wylądunek. Polska składa protest do Rady Ambasadorów.
- Zdobycie Ciechanowa przez 21 Dyw. Ochotniczą płk. Koca, Mławy — przez 18 Dyw. gen. Krajowskiego, Makowa — przez 17 Dyw. gen. Osiańskiego.
- 1924 Podpisanie w Wiedniu konwencji polsko-niemieckiej w sprawie likwidowania, przynajmniej Polsce prawo do wydalania optantów oraz likwidowania ich własności w pasie granicznym i rejonach fortecnych.
- 1925 Powszechny Kongres Chrześcijaństwa w Sztokholmie.
- 1928 Przepłynięcie kanału La Manche przez Miss Ivy Hawke w nieosiągalnym dotychczas czasie: 19 godzin 16 minut.
- 1931 Przybycie pierwszej polskiej łodzi podwodnej „Ryś” z Francji do Gdyni.
- 1937 Rozporządzenie Min. Spr. Wojskowych o zastępczej służbie wojskowej. Odjazd polskiej floty III wojennej z wizytą do Tallina i Rygi.

21 SIERPIEŃ	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	w. 4.27	s. 18.51	w. 4.51	s. 19.13	w. 4.27	s. 18.51
	JOANNY, DANIELA			słow. KAZIMIRY		

1914 Generalna rosyjska ofensywa na Prusy Wschodnie. Granicę pruską od Miawy przekracza II armia gen. Samsonowa (rezerwiści Polacy). Powoduje to odwrót gen. Priettwitza, niezdecydowanego na walkę z dwoma rosyjskimi armiami.

Przekroczenie przez III armię gen. Ruzskiego i VIII armię Brusilowa Zbruczu i rozpoczęcie ofensywy na Lwów od południa. Pod Turynką, Żółkwią i Jarosławiem walczy armia Auffenberga z pomyślnie rozwijającą się ofensywą masy wojsk rosyjskich, nacierających z Lubelszczyzny.

1916 Zgon Franciszka Józefa, cesarza Austro-Węgier (ur. 1830). Tron obejmuje arcyksiążę Karol Habsburg.

1919 Dywizja Legionowa gen. Śmigłego-Rydza zajmuje Głębokę. Na froncie lit.-białoruskim wojska polskie zajmują linię Berezyny od Uszy do Świsłoczy.

Dekret Naczelnika Państwa o przekazaniu wszystkich wojsk wielkopolskich kompetencji Ministerstwa Spraw Wojskowych. Wojska formowane były dekretem Naczelnej Rady Ludowej przez gen. Józefa Dowbór-Muśnickiego.

1920 Dywizje IV armii gen. Skierskiego zajmują Zambrów i Wysokie Mazowieckie. Na północ pod Konopkami korpus Gaja przebijają się przez front Brygady Syberyjskiej płk. Rumszy. Gaj toruje odwrót rosyjskiej IV armii Szuwajewa w kierunku Kolna. Niweczy to plan Naczelnego Dowództwa Polskiego — rozbicia wroga pod Chorzelami. Dywizje IV armii zajmują Przasnysz, Miawę. Dywizje Legionowe osłagają linię Bugu. VI armia gen. Iwaszkiewicza zajmuje Stryj, rozpoczynając kontrofensywę przeciw bolszewikom w Małopolsce Wschodniej.

1925 Powrót gen. Rajskiego, szefa lotnictwa polskiego, z wielkiego lotu na trasie: Paryż—Madryt—Tunis—Ateny—Konstantynopol—Warszawa.

Wybór nowego Senatu w Gdańsku. Prezydentem Senatu obrany zostaje dr Sahn.

1933 Międzynarodowy VII Kongres Historyków w Warszawie. Uczestniczą delegaci 31 państw.

1937 Gigantyczny wyścig lotniczy Damaszk—Paryż. Udział biorą samoloty francuskie, włoskie i angielskie. 3 pierwsze miejsca zajmują Włochy. Pierwszy samolot przybywa na metę uzyskując czas 17 g. 32 m. 45 s. na dystansie 6198 km, przeciętna szybkość 352 km 789 m na godzinę.

Zawarcie paktu nieagresji między Chinami a rządem sowieckim.

DOPISKI

22 SIERPIEŃ	1939 Wtorek		1940 Czwartek		1941 Piątek	
	w. 4.29	s. 18.49	w. 4.53	s. 19.12	w. 4.29	s. 18.49
	TYMOTEUZA, HIPOLITA, SYMFORIANA słow. RADOMIŁA					

1914 Wymarsz pierwszego wojskowego oddziału polskiego z Paryża do Bajonny. Pod naciskiem Rosji Francja wydaje zakaz tworzenia odrębnej formacji polskiej. Ochotnicy, zwerbowani do pierwszego oddziału, zaliczeni zostają do 1 Legii Cudzoziemskiej przy Marokańskiej Dywizji i wysłani do Bajonny na przeszkolenie. Drugi formujący się oddział zostaje rozwiązany.

Objęcie dowództwa frontu w Prusach Wschodnich przez gen. Pawła Hindenburga. Szefem sztabu mianowany zostaje gen. Ludendorff, zwycięzca spod Leodium. Kwatera główna wyznacza obu wybitnych generałów dla zlikwidowania pomyślnej ofensywy Rosjan w Prusach Wschodnich.

Storpedowanie na Morzu Północnym 3 krążowników angielskich przez niemiecką łódź podwodną „U9”. Po raz pierwszy w dziejach wojen występuje groźba nowej broni. Angilicy są poważnie zaniepokojeni. Ginę 4 wielkie krążowniki z załogami (1500 marynarzy). Łodziami podwodnymi rozporządzają tylko Niemcy. Kapitan Weddigen, dowódca łodzi, ogłoszony zostaje bohaterem narodowym Niemiec.

Porażka V armii francuskiej. Na północnym skrzydle frontu gen. Bülow zadaje Francuzom klęskę. Francuzi zarządzają odwrót nad rzekę Sambry.

1915 Wymarsz batalionu warszawskiego P. O. W. pod komendą por. Tadeusza Żulińskiego na front wołyński do szeregów I Brygady.

1920 Zajęcie Białegostoku przez wojska polskie. Po dwudniowej walce ze skupieniem znacznych sił odwrotowej armii bolszewickiej, dywizje płk. Zarzyckiego i Żymierskiego (II armia polska gen. Roł) wkraczają do miasta.

1922 Nota Rządu Polskiego do Ligi Narodów o zlikwidowaniu pasa neutralnego między Polską a Litwą. Minister spraw zagr. G. Narutowicz zwraca uwagę na konieczność zniesienia rozległej strefy neutralnej, jako ogniska niepokoju. Do noty załącza dokumenty 14 napadów litewskich. Proponuje przeprowadzenie linii demarkacyjnej zamiast pasa. Ustawa o organizacji Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

1931 Złożenie przez Rząd Polski projektu paktu nieagresji Sowietom.

1934 Spotkanie kanclerza Austrii Schuschnigga z Mussolinim we Florencji. Wobec napięcia stosunków między Austrią a Niemcami po zabójstwie Dollfussa kanclerz Schuschnigg szuka we Włoszech oparcia dla niezawisłej polityki Austrii.

1935 Uroczyste przyjęcie polskiego okrętu transatlantyckiego „Piłsudski” w porcie Triestu.

DOPISKI

25 SIERPIEŃ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 4.34 s. 18.41	w. 4.58 s. 19.05	w. 4.34 s. 18.41
	LUDWIKA		słow. NAMYSŁAWA

- 1914 Dzień klęski Belgów. Pada twierdza Namur. Załoga przebija się z bronią w rękę do Francji. Skoncentrowanie niemieckich operacji na froncie belgijskim, zmusza Belgów do odwrotu z wszystkich pozycji. Pada Lowanium. Jako represję za niezwykłą zaciętość obrony, palą Niemcy cenną bibliotekę lowańską i obracają w gruzy katedrę. Po zwycięskich działaniach przerzucają część wojska do Prus Wschodnich na rozprawę z Rennenkampferem i Samsonowem. Francuzi wyciągają wojska z Lotaryngii, w związku z koniecznością wzmocnienia frontu na północy.
- 1919 Rozpoczęcie działań operacyjnych Dywizji Legionowej gen. Rydz-Śmigłego na linii Dzwiny. Działania podejmuje grupa mjr Dąb-Biernackiego i Popowicza przy współdziałaniu kawalerii rtm. Dreszera uderzeniem na stację Ziabki. Dalszy kierunek: Druja—Dryssa.
- 1920 święto Zwycięstwa Armii Polskiej. We wszystkich pułkach i oddziałach Dowództwa i żołnierze świętują dzień zwycięstwa nad bolszewikami. Okupione ono zostało stosunkowo niewielkimi stratami, a rezultaty dało niezwykle: odrzucenie sześciu armii bolszewickich. Zaledwie resztki ich zdołały wycofać się i umocnić się za linią Niemna. Jeńców 66 tysięcy, karabinów maszynowych 1023, dział 231. Ślawa, jaką okryła się świeżo armia polska — rozbrzmiewa we wszystkich stolicach świata.
- Zakończenie drugiego powstania na G. śląsku na żądanie Komisji Międzysojusznicznej uwarunkowane przez powstańców rozwiązaniem niemieckiej Sicherheitspolizei i przyspieszenia terminu plebiscytu.
- Decyzja Rady Ambasadorów w sprawie „neutralności” Gdańska. Rada Ambasadorów wzywa w. komisarza Towera do wypełnienia 104 punktu traktatu wersalskiego i polecenia natychmiastowego wyładowania w Gdańsku amunicji przybyłej dla Polski na francuskim krążowniku „Gusydon”. Wstrzymanie wyładowania trwało 5 dni.
- Wyjaśnienia gen. Weyganda w sprawie bitwy podwarszawskiej. W pożądanym przemówieniu z powodu wyjazdu do Francji gen. Weygand podkreśla polski charakter zwycięstwa, krytykując niewłaściwe przypisywanie jego osobie jakichkolwiek zasług w tej mierze. Bitwę wygrał Naczelny Wódz, sztab polski i poszczególni d-cy armii.
- Zajęcie Wilna przez wojska litewskie.
- 1922 Deklaracja Anschlussowa kanclerza Austrii dr Seipla w Berlinie przybywającego do Niemiec z żądaniem natychmiastowej pomocy. Kanclerz widzi radykalne rozwiązanie impasu przede wszystkim w połączeniu Austrii z Niemcami pod jednym wspólnym rządem. Deklaracja powoduje rychłą pomoc finansową mocarstw zwyciężczych.
- 1925 Ewakuacja wojsk francuskich z Düsseldorfu, zajętego jako gwarancja płatności odszkodowań ze strony Niemiec.
- 1929 Lot mjr W. Makowskiego z Poznania do Barcelony. Lotnik polski przebywa trasę 1600 km w 12 godzin.
- Wybór Polaka do Sądu Konkursowego słynnego Instytutu Carnegiego w Pittsburgu. Do jury Instytutu Carnegiego, który od 1896 r. wyznacza nagrody dla malarstwa olejnego, po raz pierwszy zaproszony jest Polak, prof. Jarocki z Krakowa. Regulamin wymaga, aby sąd składał się z 3 malarzy europejskich i 6 Amerykanów.

26 SIERPIEŃ	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 4.35 s. 18.40	w. 5.00 s. 19.02	w. 4.35 s. 18.40
	NMP. JASNOGÓRSKIEJ		słow. WŁASTIMIRY

- 1914 Zatwierdzenie przez austriackie A. O. K. w Przemyślu organizacji Legionów Polskich. Wojskowe władze austriackie zatwierdzają powstanie polskiej formacji w sile 2 brygad po 8 batalionów i kilku szwadronów kawalerii, pod warunkiem złożenia austriackiej przysięgi i przyjęcia do dowództwa Polaków armii austriackiej.
- Zwycięstwo Austriaków w Lubelszczyźnie. Gen. Auffenberg po ściągnięciu 2 armii z granicy serbskiej osiąga sukcesy w bojach z armią rosyjską. Zadaje klęskę pod Kraśnikiem i następnie Zamościem, zmuszając Rosjan do odwrotu.
- Rozbicie na froncie zachodnim Anglików pod Cateau. Powodzenie Niemców zmusza piątą armię francuską do wyrównania linii frontu odwrotem na południe.
- 1918 Zakończenie działań bojowych 1 pułku S. P. we Francji. Pułk zluźniony zostaje do obozu w Saint Tanche dla reorganizacji w dywizję przez połączenie 2, 3 i 9 pułków S. P., sformowanych w tym czasie i wyszkolonych w obozie. Dywizja przydzielona zostaje do VIII armii francuskiej walczącej w Szampanii.
- Ofensywa I armii angielskiej pod Arras. Niemcy cofają się w kierunku Cambrai. Jest to 3 etap odwrotowych działań gen. Focha na froncie zachodnim.
- 1921 Zamordowanie sekretarza stanu rządu niemieckiego Erzbergera przez por. Tillesena i kupca Szultza. Erzberger, przewodniczący delegacji parlamentarzystów, którzy w roku 1918 przybyli prosić o pokój, był głównym czynnikiem ze strony Niemiec w porozumieniach o zawieszeni broni. Spotkała go zemsta nacjonalistów.
- 1922 Podróż wizytacyjna Naczelnika Państwa na G. śląsk. W związku z przejęciem zwierzchniej władzy nad przyłączonym do Polski terytorium, Naczelnik Państwa po raz pierwszy przybywa na śląsk, Bawli w Lublińcu, Katowicach, Rybniku i Pszczynie.
- 1926 Uchwała Sejmu o wprowadzeniu poprawek do konstytucji i nadaniu specjalnych pełnomocnictw Prezydentowi R. P.
- 1931 Uchwała Rady Ministrów w sprawie powołania Naczelnego Komitetu do Spraw Bezrobocia. Zadaniem Komitetu jest walka z bezrobociem oraz pomoc doraźna dla bezrobotnych w naturze.
- 1935 Dekret Pana Prezydenta R. P. o nadaniu Uniwersytetowi Warszawskiemu nazwy „Uniwersytet Józefa Piłsudskiego w Warszawie” oraz Bibliotece Narodowej „Biblioteka Narodowa Józefa Piłsudskiego”.

DOPISKI

27 SIERPIEŃ	1939 NIEDZIELA	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 4.37 s. 18.38	w. 5.01 s. 19.00	w. 4.37 s. 18.38
	CEZAREGO, KAZIMIERZA		słow. PRZEDZIŚLAWA

1914 Porażka armii austriackiej na południowym froncie Małopolski. Armia Brudermanna, powstrzymująca ofensywę Ruzskiego i Brusilowa nad Zbruczem, cofa się na linię Gnilej Lipy.

Rozkaz pościgowy naczelnego dowództwa niemieckiego. Wobec pomysłnych działań na froncie zachodnim i spowodowania straty 30% stanu armii francuskiej, Niemcy wydają rozkaz podjęcia pościgu. Francuzi zarządzają odwrót na całość linii frontu.

Austria wypowiada wojnę Belgii.

1918 Pomoc Niemców dla Sowieców w walce z białogwardzistami, popieranymi przez Koalicję. Niemcy zawierają z Sowiecami tajną umowę, zastrzegając sobie za pomoc pozostawienie wolnej ręki w stosunku do terytoriów zajętych w czasie wojny światowej na Wschodzie.

1920 Nota Rządu Polskiego do Czicherina w sprawie przeniesienia konferencji pokojowej z Mińska do Estonii. Propozycja powstaje z powodu utrudnień w komunikowaniu się z delegacją oraz szykan Tuchaczewskiego, który w odezwie wydanej do armii nazywa delegację polską szpiegami i agentami kontrwywiadu. Sowiety zgadzają się na kontynuowanie obrad w Rydze.

Nota rządu litewskiego do ministra spraw zagr. Sapiehy w sprawie ustalenia linii demarkacyjnej wobec odwrotu bolszewików i zajmowania terenów przez wojska polskie.

1926 Mianowanie Marszałka Piłsudskiego Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych.

Lot kpt. Orlińskiego Tokio — Warszawa. Lot wywołuje w świecie rozgłos i budzi zainteresowanie lotami dalekodystansowymi. Jest pierwszym wielkim wyczynem w historii lotnictwa polskiego.

1929 Pierwszy Kongres Mniejszości Narodowych w Genewie. Litwini składają skargę przeciw Polsce w sprawie Wilna i Wileńszczyzny. Prezydium odrzuca ją, jako nie wchodzącą w zakres kompetencji Kongresu.

1935 Odrzucenie przez Sejm Gdański wniosku o zatwierdzeniu umowy polsko-gdańskiej o ubezpieczeniach społecznych. Sejm nie chce zatwierdzić umowy, motywując to krytyczną sytuacją finansową Gdańska.

Ustawa łącząca 10 kas bratnich w Kasę Bratnią Zagł. Dąbrowskiego.

DOPISKI

28 SIERPIEŃ	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 4.39 s. 18.35	w. 5.03 s. 18.58	w. 4.39 s. 18.35
	AUGUSTYNA		słow. WYSZOMIRA

1914 Pościgowe działania armii niemieckiej na Zachodzie: I armia uderza na linię Sekwany, II — na Paryż, III — na Chateau Thierry, IV — na Epernay, V — na Chalons. Francuzi cofają się pod Paryż.

Zwycięstwa austriackiej armii Auffenberga nad Rosjanami pod Tomaszowem Lubelskim.

1916 Wypowiedzenie wojny państwu centralnym przez Rumunię.

1917 Zawiadomienie rządów państw koalicyjnych o powstaniu Komitetu Narodowego w Paryżu. W odpowiedzi rządy państw uznają Komitet jako prawowitą władzę polityczną Polski.

1918 Wielki Sejm Wychodźstwa Polskiego w Ameryce. W Detroit w obecności R. Dmowskiego i I. Paderewskiego toczą się obrady Zjazdu. Trwają 5 dni. Sejm uchwała wotum zaufania Amerykańskiemu Wydziałowi Narodowemu i przyjmuje projekt I. Paderewskiego stworzenia 100-tysięcznej armii z wychodźstwa.

1919 Dekret Naczelnika Państwa o wskrzeszeniu Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. Podniesiona do godności Uniwersytetu przez Stefana Batorego w roku 1578, uczelnia Jezuitów wskrzesza Naczelnik Państwa dekretem, „aby promieniowała na drogach, wiodących ludzkość do poznania prawdy”.

1920 Klęska armii Budiennego pod Grabowcem koło Hrubieszowa w walkach z 2 Dyw. Legionową płk. Berbeckiego. Wojska polskie zajmują Hrubieszów.

Rozkaz Naczelnego Wodza o przegrupowaniu armii w związku z przygotowaniem działań operacyjnych nad Niemnem.

1924 Zniesienie przez Rząd Polski przymusowego zarządu dóbr żywieckich i oddanie ich Habsburgom.

1929 Podpisanie polsko-niemieckiej konwencji o żegludze napowietrznej.

1930 Międzynarodowa Konferencja Rolnicza w Warszawie.

1931 Złożenie przez ministra Pałka projektu Rządu Polskiego o pakcie nieagresji w Komisariacie M. S. Z. w Moskwie.

1933 Zdobyte przez jeździectwo polskie Pucharu Narodów na zawodach hipicznych w Rydze.

1934 Zwycięstwo polskie w międzynarodowym turnieju lotniczym w Warszawie. Pierwsze miejsce zajmuje kpt. Bajan, drugie Pionczyński.

DOPISKI

29 SIERPIEŃ	1939 Wtorek		1940 Czwartek		1941 Piątek	
	w. 4.40	s. 18.33	w. 5.05	s. 18.56	w. 4.40	s. 18.33
	ŚCIĘCIE GŁOWY ŚW. JANA				słowo. RACIBORA	

- 1914 Rozbicie II armii gen. Samsonowa pod Tannenbergiem w Prusach Wschodnich. Gen. Hindenburg, nie dopuszczając do połączenia się Samsonowa z armią Rennenkampfa, uderza na 200.000 armię znosząc ją doszczętnie pod boki Rennenkampfa, znajdującego się o dzień marszu od pola bitwy. Zwycięstwo osiąga Hindenburg dzięki zdecydowaniu się na ryzyko ogolocenia całego frontu z wojska, ścigniętego do rozprawy z Samsonowem. Zdobytych 350 dział wysyła do Berlina dla uspokojenia opinii. 92.000 jeńców zapełnia obozy niemieckie. Opuszczenia przez Legion Wschodni m. Lwowa. Formowany Legion Wschodni we Lwowie, wobec zbliżających się od południa Rosjan opuszcza miasto i pod dowództwem gen. J. Hallera udaje się do Mszany Dolnej.
- 1919 Zajęcie Bobrujska przez grupę wielkopolską gen. Konarzewskiego. W walkach pod Bobrujskiem ginie dowódca i Dywizji Wielkopolskiej gen. Dubiski.
- Protest stolicy przeciwko gwałtom dokonywanym przez Niemców na ludność G. Śląska. Okrucieństwa Niemców w walkach z pierwszym powstaniem górnośląskim wywołują reakcję w całym kraju. Polska żąda od Koalicjantów przesłania wojsk międzysojusznicych na teren Śląska i wydalenia niemieckich organizacji wojskowych.
- 1920 Boje polskie z armią konną Budiennego pod Zamościem. Na Zamość napada Budienny szukając jeszcze zwycięstw w czasie odwrotu. Zamość broni się siłami 31 pułku piechoty. Walczy zwycięsko trzy dni.
- 1927 Złożenie przez Polskę Radzie Ligi Narodów wniosku o pakcie, uznającym niedopuszczalność wojny w stosunkach międzynarodowych. Dotychczasowy pakt Kelloga dotyczy niedopuszczalności wojny jako środka rozstrzygającego zatargi. Polski projekt tezę rozszerza i ustala konkretną wartość Ligi Narodów dla pokoju świata. Przyjęcie wniosku stanowić może jedyną logiczną podstawę rozbrojenia.
- 1930 Rozwiązanie Sejmu i Senatu dekretem Pana Prezydenta R. P. i ogłoszenie nowych wyborów na 16.XI i 23.XI.
- 1931 Zamordowanie posta Tadeusza Hołównki w Truskawcu. W czasie urlopu wiceprezesa BBWR Tadeusza Hołównki, w zakładzie SS. Bazyliańek w Truskawcu, spiskowiec ukraiński z grupy terrorystów dokonuje zamachu rewolwerowego, zakradając się do pokoju posta. Tadeusz Hołownko pracował nad pokojowym załatwieniem nieporozumień z mniejszością ukraińską.
- 1932 Zwycięstwo por. Franciszka Żwirki i inż. Stanisława Wigury w Challenge'u roku 1932. W locie dookoła Europy, w zawodach lotniczych wszystkich państw, pierwszą nagrodę zdobywa por. Fr. Żwirko i inż. Wigura na aparacie polskiej konstrukcji RWD.
- 1935 Poświęcenie jednej z najpiękniejszych ulic Rzymu pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego z decyzji gubernatora Rzymu Bottani. „Via Józefa Piłsudskiego” posiada 1200 m długości.
- 1936 Pierwszy Synod Episkopatu Polskiego na Jasnej Górze.

DOPISKI

30 SIERPIEŃ	1939 Środa		1940 Piątek		1941 Sobota	
	w. 4.43	s. 18.30	w. 5.06	s. 18.54	w. 4.43	s. 18.30
	ROZY LIMAŃSKIEJ				słowo. SZCZĘŚNEGO	

- 1914 Wycofanie się armii austriackiej Brudermanna z pierwszej linii boju o Lwów. Pod naciskiem ofensywy Brusilowa i Ruzskiego wojska austriackie z linii Gniłej Lipy cofają się na linię Lwów—Mikołajów.
- W Lubelszczyźnie zwycięstwo odnoszą Austriacy w walkach z V armią gen. Plehwego. Dowódca frontu Auffenberg bije Rosjan pod Komorowem.
- 1918 Pomoc Brazylii w organizowaniu wojska polskiego. Minister spraw zagranicznych Nilo Pecanha uznaje narodowość polską i pozwala Centralnemu Komitetowi Polaków w Brazylii wydawać poświadczenia o narodowości, organizować wojsko, upoważniając prezesa K. Warchałowskiego do występowania oficjalnego w sprawach polskich w jego imieniu.
- 1919 Pismo Naczelnika Państwa do gen. J. Hallera, zawiadamiające o wciągnięciu go do spisu oficerów wojska polskiego w randze generała broni. Naczelnik Państwa wyraża podziękowanie za pracę dla Polski od roku 1914.
- 1920 Zajęcie Augustowa przez wojsko polskie po utarczce z bolszewikami i Litwinami.
- Rozbicie cofających się spod Warszawy armii sowieckich pod Białymstokiem przez 1. Dywizję Legionową gen. Śmigłego-Rydza i odwrócenie ich za Niemen.
- 1929 Przyjęcie przez Polskę planu Younga o podziale odszkodowań z pewnymi zastrzeżeniami. Na konferencji haskiej państwa zainteresowane sprawą odszkodowań z tytułu udziału w wojnie przyjęły plan Younga. Ustalony też został termin ewakuacji Nadrenii, zajętej przez Koalicjantów jako gwarancja wykonania zobowiązań przez Niemców.
- Ukończenie budowy wielkiego mostu na rzece Delaware w St. Zjednoczonych przez znakomitego inżyniera Polaka o sławie wszechświatowej, Ralfa Modrzejewskiego. Jest to 12 most jego budowy. W St. Zjednoczonych Modrzejewski stanowi największą powagę w tej dziedzinie budownictwa.
- 1933 Uroczystości polsko-węgierskie ku czci Stefana Batorego w Krakowie.
- 1936 Wyjazd Marszałka Śmigłego-Rydza do Paryża jako odpowiedź na wizytę gen. Gamelina w Polsce.

DOPISKI

31 SIERPIEŃ	1939 Czwartek		1940 Sobota		1941 <u>NIEDZIELA</u>	
	w. 4.45	s. 18.29	w. 6.08	s. 18.51	w. 4.45	s. 18.29
	RAJMUNDA			słowa ŚWIĘTOSŁAWA		

- 1915 Połączenie się warszawskiego batalionu por. żulińskiego z I Brygadą pod Brześciem we wsi Lachuty.
Rozpoczęcie ofensywy austriackiej na Wołyniu. Austriacy podejmują kampanię „rówieńską” uderzeniem na linię Kowel. Zajmują Łuck i wypierają Rosjan znad Stochodu.
- 1918 Uroczystość poświęcenia i podniesienia sztandaru polskiego w Rio de Janeiro. Na gmachu siedziby Centralnego Komitetu Polskiego po raz pierwszy na tej dalekiej ziemi uchodźstwa oficjalnie zawieszony zostaje sztandar polski ku radości i dumie Polaków z Brazylii.
Ludendorff poleca niemieckim władzom politycznym najrychlejsze zatąwienie sprawy polskiej. Żąda podporządkowania się Niemcom na podstawie dobrowolnego sojuszu, aby sprawa Polski przy rokowaniach pokojowych stanowiła przedmiot porozumienia wyłącznie polsko-niemieckiego.
- 1919 Inauguracja Teatru Wielkiego miasta Poznania. Jest to pierwszy miejski teatr, powołany do życia na terenie byłego zaboru pruskiego. Dyrekcję teatru prowadzi dr Tadeusz Wierzbicki i Adam Dołycki. Kierownictwo literackie — Zdzisław Dębicki. Reżyseria — Janusz.
- 1920 Rozgromienie armii Budiennego pod Zamościem. Na obiegającą jazde Budiennego wpada 10 i 13 Dywizja pościgowa oraz Dyw. Jazdy gen. Rómmla, zamykając Budiennego w pułapce. Po całodziennej bitwie Budienny iawa 3 tysięcy szabel toruje sobie drogę odwrotu.
- 1922 Odrzucenie przez Francję żądań Niemców w sprawie odroczenia płatności zbliżającej się raty regulacyjnej z tytułu odszkodowań.
- 1931 Napad terrorystów ukraińskich na ambulans pocztowy pod Kokołomyją. Konwojent zabity, pocztylon ranny.
- 1937 Terror niemiecki w Gdańsku. Prezydent Senatu Gdańskiego K. Greisler odmawia przyjęcia postów polskich w sprawie interwencji o przymusowym przenoszeniu dzieci polskich do szkół niemieckich.

DOPISKI I

1 WRZESIEŃ	1939 Piątek		1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Poniedziałek	
	w. 4.46	s. 18.25	w. 5.09	s. 18.49	w. 4.46	s. 18.25
	IDZIEGO, AUGUSTA, BRONISŁAWY słowa DZIERŻYSLAWA					

- 1918 Przejęcie sądownictwa od władz niemieckich przez Stanisława Bukowieckiego, dyrektora departamentu sprawiedliwości. Pierwsze usamodzielnienie życia państwowego.
- 1919 Podpisanie umowy rozejmowej Rządu Polskiego z ukraińską delegacją w Warszawie.
Złączenie armii polskiej z Francji z armią polską i podporządkowanie jej Ministerstwu Spraw Wojskowych.
- 1920 Napad regularnych wojsk litewskich na oddziały polskie stacjonowane w Suwałkach, Sejnach i Augustowie. Po kilku dniach walki Litwini zostają odrzućeni.
- 1923 Rekonstrukcja gabinetu Witosza. Tekę ministra skarbu obejmuje minister Kucharski po H. Lindem, tekę ministra opieki społecznej — senator Smólski po ministrze L. Darowskim.
- 1924 Nieudany zamach na Prezydenta Rzplitej Polskiej w czasie otwarcia Targów Wschodnich we Lwowie i aresztowanie w tej sprawie Steigera, którego następnie Sąd polski uniewinnia.
- 1925 Konferencja litewsko-polska w Kopenhadze w sprawie wprowadzenia normalnych stosunków współżycia obu państw. Trwa do 15.IX.
- 1926 Deklaracja Rządu Polskiego do Ligi Narodów o udzielenie Polsce stałego miejsca w Radzie Ligi Narodów.
- 1927 Asygnowanie przez Radę Ministrów pół miliona złotych na pomoc dla Małopolski, nawiedzonej katastrofą powodzi.
- 1932 Wprowadzenie specjalnych opłat na Fundusz Bezrobocia drogą doliczenia określonych stawek do świadczeń, rachunków itp.
Wprowadzenie nowego ustroju do szkolnictwa polskiego. Nowy ustrój ustala 3 typy szkół: 6-klasową powszechną, 4-klasowe gimnazjum, 2-klasowe liceum.
Umorzenie podatku od przedmiotów zbytku.
Nota Niemiec do rządu francuskiego w sprawie równouprawnienia militarne. Niemcy żądają przyznania prawa do pełnego zbrojenia i powołania pod broń regularnej armii. W razie odmowy, grożą opuszczeniem konferencji rozbrojeniowej. Francji gotowi są udzielić dodatkowych gwarancji za przyjęcie i poparcie wniosku.
- 1933 Wizyta ks. kardynała Seradyego, prymasa Węgier, i ministra rolnictwa Kallaya, potomka Stefana Batorego.
- 1937 Uznanie przez Stolicę Apostolską grobów wawelskich za nienaruszalne. Władze kościelne dokonywać mogą zmian tylko po uprzednim porozumieniu się z Prezydentem Rzplitej Polskiej.
- 1938 Zgon ostatniego syna Adama Mickiewicza — Józefa — b. urzędnika „Assistance Publique” w Paryżu. Żył lat 88.

DOPISKI I

2 WRZESIEŃ	1939 Sobota	1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 4.47 s. 18.24	w. 5.11 s. 18.47	w. 4.47 s. 18.24		
	STEFANA		słowo: CZCIBOGA		

- 1914 Rozkaz naczelnego dowództwa armii austriackiej (gen. Conrad) o ewakuowaniu i oddaniu Lwowa Rosjanom.
Zajęcie obszaru lubelskiego przez austriacką armię gen. Dankla (Opole, Bychawa, Piaski, Trawniki). Zagrożenie Lublina, którego upadek spowodować mógł opuszczenie przez Rosjan Warszawę.
Upadek francuskiej twierdzy Laon spowodowany oskrzydającym ruchem armii niemieckiej nad Marną.
- 1917 Zjazd polskich organizacji politycznych i wojskowych okręgu kaukaskiego w Tyflisie pod przewodnictwem dra Jareckiego. Zjazd powołuje do życia Radę Okręgową związku wojskowego Polaków. W Baku, Batumie, Tyflisie i innych miejscowościach powstają zbrojne oddziały polskie. Tworzone przez pełnomocników Rady.
Trzęsienie ziemi w Japonii nie notowane w historii co do rozmiaru katastrofy. Zagłada Jokohamy. Setki wsi i miasteczek ginie z powierzchni ziemi. Kilkadziesiąt tysięcy ofiar w ludziach.
- 1918 Początek rozbijania okupantów przez P. O. W. i inne organizacje o charakterze wojskowym na terenie Lubelszczyzny, Kieleckiego, Radomskiego i Zagłębia Dąbrowskiego.
- 1920 Atak litewskich oddziałów na Sejny, gwałcący umowę o linii Curzona. Walki trwają dni 7.
- 1928 Proklamowanie Achmeda Zogu królem Albanii przez Zgromadzenie Narodowe. Król posiada pełną władzę wykonawczą. Przystępuje składa przed parlamentem.
- 1929 Zgon znakomitego, o wszechświatowej sławie skrzypka Stanisława Barcewicza. Żył lat 70.
- 1930 Przyjazd naczelnika państwa estońskiego dra Otto Strandmana do Polski. Umocnienie węzłów przyjaźni obu państw.
- 1932 Zdobyć pierwsze nagrody przez Polaka Skórzewskiego na zlocie właścicieli awionetek w Londynie.
- 1933 Podpisanie w Rzymie włosko-sowieckiego paktu o przyjaźni, neutralności i nieagresji.
- 1937 Zgon barona Pierre de Coubertin, twórcy nowoczesnych Olimpiad.
- 1938 Dekret Rady Ministrów włoskich ograniczający prawo osiedlenia Żydów we Włoszech, Libii i posiadłościach egejskich i wprowadzający przymus emigracji w ciągu 1/4 roku wszystkich Żydów osiadłych tam po 1.1.1919 roku. Rada Ministrów uchwała usunięcie ze szkół i uniwersytetów nauczycieli i profesorów pochodzenia żydowskiego.

DOPISKI

3 WRZESIEŃ	1939 NIEDZIELA		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 4.49 s. 18.22	w. 5.13 s. 18.45	w. 4.49 s. 18.22			
	IZABELI, SZYMONA			słowo: BRONISŁAWY		

- 1914 Wybór nowego papieża Benedykta XV.
Ewakuacja Paryża. Rząd i prezydent opuszczają zagrożone miasto, przenosząc się do Bordeaux. Gen. Joffre podejmuje najtrudniejszy manewr strategiczny: przejścia z odwrotu do ofensywy. Mobilizacja taksówek i aut, które umożliwiają przetrwanie wszystkich rozporządzalnych sił francuskich nad Marne.
- 1915 Podział między Niemcami i Austrią zajętego Królestwa na dwie okupacje.
- 1917 Ostatnia ofensywa niemiecka w północnej Rosji. Zajęcie Rygi i Libawy.
- 1919 Walki na północnym froncie polskim z Litwinami. Napastniczą akcją Litwinów likwiduje grupa Szyrwinty, wydzielona z pułków dywizji legionowej gen. Śmigłego-Rydza, obsadzając granicę litewską i zabezpieczając wojsko polskie nad Dźwiną od strony Litwy.
- 1920 Powrót pokojowej delegacji polskiej z Mińska Litewskiego, w myśl porozumienia Rządu Polskiego i sowieckiego w sprawie prowadzenia dalszych rokowań na neutralnym terenie w Rydze.
- 1929 Zgon Jana Kantego Steczkowskiego, ministra i premiera drugiego gabinetu Rady Regencyjnej, a następnie dwukrotnego ministra skarbu. J. K. Steczkowski zapisuje cały majątek Akademii Umiejętności.
- 1930 Rozstrzelanie w Sowietach bez sądu 48 przedstawicieli nauki na rozkaz G. P. U. za kontrrewolucyjną działalność. Akt ten wywołuje protest świata nauki w Europie.
- 1931 Podpisanie przez jugosłowiańskiego króla Aleksandra nowej konstytucji, przywracającej ustroj parlamentarny.
Wycofanie z Ligi Narodów projektu niemieckiego w przedmiocie unii celnej między Austrią i Niemcami pod naciskiem rządów Anglii i Francji.
- 1932 Rozporządzenie ministra skarbu o wycofaniu z obiegu srebrnych jednozłotowych monet i wprowadzeniu złotych niklowych.
- 1934 Światowy Kongres Kościoła Ewangelickiego w Danii. Kongres uchwała rezolucję przeciw gwałtom i uciśnieniu sumienia w Niemczech. Delegacja niemiecka zgłasza protest przeciw uchwalonej rezolucji.
Wizyta floty sowieckiej w Gdyni.
- 1938 Konferencja osobista Adolfa Hitlera z przywódcą Niemców sudeckich Henleinem w Berchtesgaden w sprawie sudeckiej.
Rozmowy prezydenta Benesa w Pradze z delegatami Niemców sudeckich.

DOPISKI

4 WRZESIEŃ	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 4.50 s. 18.20	w. 5.15 s. 18.48	w. 4.60 s. 18.20
	ROZALII		słowo. ROŚCISŁAWA

- 1914 Zaprzysiężenie w Krakowie na Błoniach oddziałów formującej się II Brygady Legionów. Przysięgę składają legioniści według formuły, ustalonej przez A. O. K. (Armee Ober Komando) austriackiej w Przemyślu. Przysięgę odbiera pierwszy dowódca Legionów z nominacji austriackiej gen. Baczyński w obecności przedstawicieli N. K. N.
Zajęcie Lwowa przez wojska armii gen. Ruzskiego.
Podpisanie deklaracji tzw. londyńskiej przez Koalitantów (Rosja, Anglia, Francja) o niezawieraniu pokoju odrębnego w czasie trwania wojny. Żądania deklaracji wysuwa Anglia.
- 1915 Objęcie władzy na obszarze okupacji niemieckiej w Kongresówce przez gen. Beselera, zdobywcy Antwerpii i Modlina.
Ustąpienie z naczelnego dowództwa armii rosyjskiej w. ks. Mikołaja Mikołajewicza i objęcie naczelnego dowództwa przez cara Mikołaja II. Wielki książę obejmuje dowództwo frontu kaukaskiego.
- 1918 Odwrót na całej linii frontu armii niemieckiej na Zachodzie. Niemcy wycofują się również z pozycji we Flandrii. Odwrót trwa do 9 września.
- 1920 Wytyczenie granicy między Polską a Wolnym Miastem Gdańskiem przez komisję graniczną gen. Dupont.
Przewrót we Włoszech. Robotnicy po krwawych starciach opowiadają centra przemysłowe i żądają mianowania rządu, który uzna Sowiety. Rozrost komunizmu we Włoszech.
- 1922 Odrzucenie przez Radę Ligi Narodów wniosku Litwinów w sprawie Wilna na umotywowaną notę stałego polskiego delegata przy L. N. Askenazego.
Przyznanie przez Radę Ligi Narodów 15 milionów funtów szterlingów pożyczki dla podreperowania finansów Austrii.
- 1929 Otwarcie Kongresu Matematyków Słowiańskich w Warszawie przy udziale gości z Japonii, Francji, Anglii i Holandii.
Śmierć Hinko-Hinkowicza, działacza chorwackiego i wielkiego przyjaciela Polski, pioniera walki o wyzwolenie i zjednoczenie Słowian południowych. Zmarł w Zagrzebiu.
Zakończenie lotu sterowca „Graf Zeppelin“ dookoła świata. Lot trwał 21 dni i 5 godzin.
- 1931 Wprowadzenie postępowania doraźnego przed Sądami Powszechnymi na całym obszarze Rzplitej Polskiej z rozporządzenia Rady Ministrów.
- 1935 Opuszczenie przez delegację włoską Rady Ligi Narodów w odpowiedzi na wprowadzenie do obrad sprawy abisyńsko-włoskiej i ostrego wystąpienia delegata Abisynii.
- 1937 Protest ambasady polskiej w Berlinie przeciw bluźnierczemu wystąpieniu pisma „der Arbeitsmann“ dnia 21.8 o obrazie Matki Boskiej Częstochowskiej.
Uchwalenie przez Sejm ustawy o umowach zbiorowych.

D O P I S K I

5 WRZESIEŃ	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 4.52 s. 18.16	w. 5.16 s. 18.40	w. 4.52 s. 18.16
	WAWRZYŃCA		słowo. WODZIŚLAWA

- 1914 Złożenie przysięgi przez oddziały Józefa Piłsudskiego w Kielcach na wierność Austrii według tekstu ustalonego przez Armee Ober Komando.
Wręczenie sztandaru przez miasto Bajonę pierwszemu oddziałowi polskiego wojska we Francji. Sztandar z białym orłem i wstęgą z napisem „Français et Polonais de tout temps Amis“ przyjmuje chorąży inż. W. Szulski (padł pod nim w Szampanii). Sztandar ze słodami 34 kul i udekorowany krzyżem „Croix de guerre avec Palme“ oraz polskim krzyżem Virtuti Militari przechodzi do Muzeum Narodowego w Warszawie jako narodowa pamiątka.
Rozpoczęcie działań zaczepnych gen. Joffre'a pod Meaux zamiast prowadzenia obrony. Decyzją tą wódz armii francuskiej zaskakuje Niemców nie spodziewających się ofensywy.
- 1916 Pierwsza bitwa i klęska Rumunów pod Tutrahan. Wojska niemieckie i bułgarskie spychają Rumunów z wszystkich pozycji frontowych w głąb kraju. Rumunia wzywa pomocy Rosji i Koalitantów.
- 1918 Dymisja drugiego gabinetu Rady Regencyjnej J. K. Steczkowskiego.
- 1920 Rozgromienie odwrotowych resztek armii konnej Budiennego przez 2. Dywizję Legionową i wypędzenie jej za Bug.
- 1924 Demonstracja floty niemieckiej na wybrzeżu polskim. Niemcy zarządzają manewry floty na Bałtyku w odległości 19 mil morskich od Helu.
- 1926 VII Kongres Fidacu w Warszawie.
- 1927 VIII Międzynarodowa Konferencja Chemiczna w Warszawie.
- 1928 Odznaczenie strażaków polskich na międzynarodowych zawodach strażackich w Turynie we Włoszech. Reprezentacyjna załoga polska z miasta Łodzi uzyskuje pierwsze miejsce (złoty medal).
- 1929 Podpisanie układu gospodarczego polsko-rumuńskiego.
- 1932 Konferencja Gospodarcza Państw Europy środkowej i Wschodniej w Stresie. Przedstawiciele 5 państw obradują nad odbudową Europy środkowej i Wschodniej.
- 1934 Odkrycie zarazka raka przez członka Instytutu Biologicznego w Berlinie prof. Brechnera.
- 1935 Odstonienie pomnika Marii Curie-Skłodowskiej przed Instytutem Radowym w Warszawie.
- 1938 Otwarcie Międzynarodowej Parlamentarnej Konferencji Handlowej w Warszawie w obecności Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego.

D O P I S K I

8 WRZESIEŃ	1939 Piątek	1940 NIEDZIELA	1941 Poniedziałek
	w. 4.58 z. 18.11	w. 5.22 z. 18.33	w. 4.58 z. 18.11
	NARODZENIE NMP., NESTORA		słow. RADOŚLAWA

- 1914** Decydujący dzień bojów o Paryż. Armia gen. Klucka oskrzydla VI armię francuską zmuszając ją do odwrotu. Gołym okiem widzą już Niemcy więź Eliffa. Pewni są zwycięstwa. O sytuacji decydują 3 korpusy angielskie oraz powodzenie V armii francuskiej. Zadają one klęskę armii gen. Billowa, zmuszając ją do odwrotu za linię Marny. Wobec tego gen. Kluck wycofuje swą armię spod Paryża. Boje trwające 3 dni kończą się pełnym sukcesem działań zaczepnych gen. Joffre'a.
- 1915** Przystąpienie do ofensywy dowódcy rosyjskiego frontu karpackiego gen. Iwanowa. Dla poparcia działań na froncie wołyńskim Rosjanie podejmują natarcie na południowym skrzydle i po dwudniowych bojach łamią austriacki front pod Tarnopolem, Buczaczem i Zaleszczykami.
- 1921** Przyjęcie przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego reprezentantów zjednoczonego strażactwa polskiego i w przemówieniu do delegacji zaszczylenie strażactwa mianem: „siostrzycy Armii Polskiej” w związku z pierwszym ogólnopolskim Zjazdem Delegatów Straży Pożarnych z całej Polski i powstaniem Głównego Związku Straży Pożarnych Rzplitej Polskiej.
- 1924** Ustalenie przez Komisję Międzynarodową w Genewie norm i wysokości opłat funduszu ubezpieczeń, należnych Polsce z tytułu otrzymania przemysłowej strefy Górnego Śląska.
- 1926** Uchwała zgromadzenia Ligi Narodów w sprawie rekonstrukcji Rady Ligi Narodów.
Dopuszczenie Niemców do Rady Ligi Narodów w charakterze stałego członka. Wniosek składa delegat Szwajcarii Motta. Plenarne posiedzenie Rady Ligi Narodów pod przewodnictwem ministra Benesa uchwała mianowanie reprezentanta Niemiec członkiem stałym z chwilą formalnego ich przystąpienia do Ligi Narodów.
- 1936** Konferencja ministra Becka z ministrem spr. zagr. Delbosem w Paryżu o sytuacji w środkowej Europie i stosunkach polsko-francuskich.
- 1938** Złożenie przez rząd czechosłowacki Niemcom sudeckim projektu Nr 4 uwzględniającego niemal wszystkie żądania przywódcy Henleina. Wobec zajęć, jakie miały miejsce w Opawie i Morawskiej Ostrawie między policją czeską i ludnością niemiecką, rokowania nad projektem ulegają zawieszeniu aż do chwili udzielenia Niemcom satysfakcji przez rząd czechosłowacki w formie dymisji prezydenta policji w Morawskiej Ostrawie.

D O P I S K I

9 WRZESIEŃ	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 4.58 z. 18.08	w. 5.23 z. 18.30	w. 4.58 z. 19.08
	SERGIUSZA		słow. SOBIEBORA

- 1914** Porażka armii rosyjskiej gen. Rennenkampfa pod Królewcem. Hindenburg uprzedzając przybycie do Prus 10 armii rosyjskiej gen. Siwersa podejmuje działania zaczepne i zmusza armię gen. Rennenkampfa do odwrotu z Prus Wschodnich.
- 1915** Działania osłonowe I Brygady Legionów i 4 ppleg. pod Kowlem. W prowadzonej przez naczelne dowództwo austriackie kampanii wołyńskiej Legiony podejmują działania osłonowe na wschód od Kowla, aby następnie przejść do działań zaczepnych o sforsowaniu linii Stochodu.
Zatwierdzenie przez główne dowództwo armii rosyjskiej (gen. Aleksiejew) ustawy o formowaniu Brygady Strzelców Polskich przy armii rosyjskiej. Starania przeprowadza gen. Szymanowski. Brygada formuje się z kadr Legionu Puławskiego w Bobrujsku.
- 1917** Akcja rekrutacyjna Wydziału Narodowego w St. Zjednoczonych. W związku z przybyciem do Chicago pełnomocnika Francji ministra Franklina Bouillon, Wydział Narodowy otrzymuje organizacyjną pomoc i przystępuje do akcji rekrutacyjnej wśród Polonii amerykańskiej.
- 1918** Sowiety ogłaszają rezolucję partii o unieważnieniu wszystkich traktatów rozbiorowych, zawartych przez Rosję carską z Austrią i Prusami.
- 1920** Odebranie Litwinom Sejn, zajętych w czasie utarczek spowodowanych nagłą napaścią wojsk litewskich w dniu 1.X.
- 1929** Wybór Polski do Rady Ligi Narodów na dalsze trzy lata. Polska wybrana została do Rady na okres 3-letni w roku 1926.
- 1932** Podpisanie przez komisję Ligi Narodów w Pekinie raportu potępiającego postępowanie Japonii w sprawie Mandżurii. Raport ogłoszony ma być w Genewie, Nankinie i Tokio. Japonia żąda zaniechania publikacji pod presją wystąpienia z Ligi Narodów.
Odrzucenie przez Francję propozycji niemieckich w sprawie równoprawnienia militarne (I.IX). Francja nie chce pertraktować we dwójkę w kwestiach dotyczących całej Europy i odsyła Niemców na konferencję rozbrojenia.
- 1934** Zebranie konwentu masonskiego w Paryżu w związku z pobudzoną aktywnością „braci” i rozpoczęciem tworzenia Frontu Ludowego na Zachodzie. Masoni domagają się rozwiązania związków faszystowskich we wszystkich krajach demokracji i utrwalenia władzy o skrajno radykalnym kierunku.
- 1936** Przyjęcie przez Marszałka Śmigłego-Rydza defilady podczas bytności we Francji przed pomnikiem króla Leszczyńskiego w Nancy.
- 1937** Zgon prof. Tadeusza Piniego, znakomitego polonisty, krytyka i historyka literatury. Prof. Pini opracował pełne popularne wydanie dzieł znakomitych poetów polskich: A. Mickiewicza, J. Słowackiego, C. Norwida, A. Asnyka.

D O P I S K I

10 WRZESIEŃ	1939 NIEDZIELA	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 5.01 z. 18.04	w. 25 s. 18.25	w. 5.01 z. 18.04
	MIKOŁAJA		słowo WŁADYBOJA

- 1914 Powstanie Centralnego Komitetu Obywatelskiego w b. zaborze rosyjskim. General gubernator Zylński zezwala na utworzenie organizacji polskiej w celu niesienia pomocy ludności poszkodowanej w czasie wojny. Skład komitetu: S. Czetwertyński, W. Grabski, S. Leśniewski, A. Wieniawski, Z. Chrzanowski, T. Ruzzkowski, B. Leński, A. Wierzbicki, S. Karpiński, A. Bogusławski, S. Wojciechowski, W. Reymont oraz 6 Rosjan. Postanowienia Komitetu mają moc rozporządzeń urzędowych.
- Decydujące boje między armią austriacką i rosyjską. Walki toczą się na obszarze Lubelszczyzny i Małopolski Wschodniej. Przewagę osiąga Rosjanie zmuszając Austriaków do odwrotu z Lubelszczyzny.
- 1915 Ostatni bój na froncie Legionu Puławskiego pod Zelwa. W bitwie ginie kpt. Sułkowski, Sokół Polonii amerykańskiej, przybyły do Polski na pierwszą wiadomość o wybuchu wojny.
- 1918 Pierwsze wystąpienie pokojowe państw centralnych. Minister S. Z. Austrii Burian wysyła notę do wszystkich państw walczących z propozycją nawiązania kontaktu w jednym z krajów neutralnych. Nota zostaje bez odpowiedzi.
- 1919 Podpisanie traktatu pokojowego państw zwyciężonych z Austrią w Saint Germain. Austriacy protestują przeciw odwręciu części Tyrolu na rzecz Włoch i przeciw klauzuli wykluczającej zjednoczenie Austrii z Niemcami. Tracą wszystko prócz obszarów rdzennie austriackich. Ludność państwa z 30 milionów spada do 6,5 miliona.
- Powstanie Komisariatu Ludowego dla Górnego śląska w Sosnowcu. Komisariat rozłącza opiekę nad uchodźcami powstania górnośląskiego. Skład komitetu: Czapia, Wolny, Rymar, Sosniński, Biłguszkiewicz.
- 1920 Rada wojenna w kwatery głównej Naczelnego Wodza J. Piłsudskiego z szefami sztabów IV i II armii w Brześciu nad Bugiem. Nacz. Wódz ustala plan operacyjny do walnej rozprawy z bolszewikami nad Niemnem.
- 1921 Otwarcie pierwszych Targów Wschodnich we Lwowie.
- 1923 Przyjęcie Irlandii do Ligi Narodów.
- 1930 Aresztowanie posłów Centrolewu z oskarżenia prokuratorii i osadzenie ich w Brześciu nad Bugiem w twierdzy wojskowej. Oprócz posłów uczestniczących na Kongresie krakowskim aresztowani zostają również Wojciech Korfanty.
- 1934 Porozumienie Polski z Sowietami w sprawie istniejących umów i ich niezmienności wobec projektowanego wejścia Sowietów do Ligi Narodów.
- 1936 Deklaracja Hitlera w sprawie Ukrainy i Wschodu. Hitler na Kongresie w Norymberdze w wielkim przemówieniu o przyszłości Trzeciej Rzeszy wskazuje na Ukrainę, Wschód i Ural jako przyszłe źródło dobrobytu Niemiec, które zapewnić może najwyższy rozkwit potęgi niemieckiej.
- 1937 Konferencja śródziemnomorska w Nyon pod Genewą. W związku z torpedowaniem okrętów przez nieznaną łódź Francja, Sowiety i Anglia ustalają plan kontroli na Morzu śródziemnym. Niemcy i Włochy nie biorą udziału wobec uczestniczenia Sowietów w konferencji.
- 1938 Rozpoczęcie przygotowań w Dolinie Chochołowskiej pod Zakopanem do startu balonu stratosferycznego.

11 WRZESIEŃ	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 5.03 s. 18.01	w. 5.26 s. 18.25	w. 5.03 s. 18.01
	PROTA I JACKA. TEODORY		słowo IŚCISŁAWA

- 1914 Rozkaz naczelnego dowództwa armii austriackich gen. Conrada o wycofaniu wojsk walczących w Małopolsce za San.
- 1915 Rozwiązanie Centralnego Komitetu Obywatelskiego i wszystkich podkomitetów przez gen. Beselera za działalność polityczną, mianowanie sędziów, pobieranie podatków, tworzenie straży obywatelskiej poza granicami Warszawy i udzielenie pozwoleń na noszenie broni.
- 1918 Zakończenie procesu przeciw internowanym oficerom i szeregowym spod Rarańczy. Z Wiednia nadane zostają telegraficznie wskazówki dotyczące wyroku. Sąd skazuje oficerów na degradację na sierżantów i wysyła na front włoski. Skazani opuszczają Marmaros-Siget, zaczynając odbywanie kary od przyznanego 4-tygodniowego urlopu.
- 1919 Zajęcie Borysowa i linii Berezyny przez polskie wojska frontu litewsko-białoruskiego. Od północy linia polskiego frontu biegnie: Dźwina — Berezyna — Ptycz.
- 1926 Zamach na Mussoliniego. Ernest Giovemini, 18-letni kamieniarz, rzuca bombę na samochód Mussoliniego. Bomba odbija się od ściany auta i eksploduje raniąc ciężko 7 osób. Mussolini wychodzi cało.
- 1929 Zakończenie pierwszego raidu lotniczego Małej Ententy. Wyniki: Rumunia 225 punktów, Czechosłowacja 164, Jugosławia 145, Polska 140. Główną nagrodę otrzymuje Czech major Kalla.
- 1933 Tragiczne zakończenie próby pobicia rekordu długości lotu. Lotnicy polscy kpt. Lewoniewski i plk. Filipowicz w podjętym dalekodystansowym locie ulegają katastrofie. Samolot rozbija się pod Kazaniem. Lewoniewski wskutek ran umiera, plk. Filipowicz lekko ranny.
- 1934 Odrzucenie przez Polskę paktu wschodniego, zaprojektowanego przez Sowietów mocarstwom Europy i mającego stanowić nowe Locarno. Fakt ten dyskwalifikują również Niemcy widząc w nim złewagę i chęć podciągnięcia pod alians francusko-sowiecki. Paktem tym Sowiety rozpoczynają aktywną działalność w Europie.
- 1937 Zwiedzanie Gdyni przez generalnych szefów sztabu armii państw bałtyckich (Estonia, Finlandia, Lotwa), w związku z bytnością ich na manewrach armii polskiej.
- 1938 Nota Wielkiej Brytanii do rządu Rzeszy Niemieckiej ostrzegająca przed zbyt ryzykownymi i bezwzględными posunięciami w sprawie sudeckiej.
- Zwycięstwo pilota polskiego kpt. Janusza w zawodach o puchar im. Gordon-Benneta w Liège. Startuje 9 balonów, w tym 3 polskie.

DOPISKI

12 WRZESIEŃ	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 5.05 s. 17.59	w. 5.28 s. 18.23	w. 5.05 s. 17.49
	IMIENIA NAJŚWIĘTSZEJ M. P.		słow. RADZIMIRA

- 1915 Ofensywa gen. Iwanowa na froncie karpackim. Z jedyne go skrzydła frontu rosyjskiego, które od momentu historycznej ofensywy gorlickiej trzymało się niewzruszenie, rozpoczynają Rosjanie działania zaczepne na Galicję Wschodnią.
- 1916 Powstanie Wydziału Narodowego w Ameryce. Na zjeździe dorocznym Polskiego Komitetu Ratunkowego w St. Zjednoczonych zostaje powołany do życia Wydział Narodowy, jako generalna reprezentacja działalności politycznej i organizacyjno-wojskowej Polaków w Stanach Zjednoczonych.
- Pierwszy Zjazd Polskiej Medycyny Wojskowej (Leg'ony) z udziałem Kom. Piłsudskiego, zorganizowany przez Polskie Tow. Eugeniczne.
- 1917 Patent cesarzów Niemiec i Austrii o powołaniu Rady Regencyjnej. Rada sprawować ma najwyższą władzę aż do powołania króla Polski lub regenta. Wyznaczyć ma Rząd i zwołać Radę Stanu, jako poprzedniczkę Sejmu Ustawodawczego.
- 1918 Wielka ofensywa gen. Focha na południowym skrzydle frontu zachodniego. Uderzeniem w kierunku Thiacourt przy udziale 2900 armat gen. Foch zadaje ciężką porażkę Niemcom. W bojach uczestniczą wszyscy Koalicjanci. Amerykanie pod naczelnym dowództwem gen. Pershinga biorą udział w walkach po raz pierwszy.
- 1922 Wyjazd Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego do Rumunii na zaproszenie pary królewskiej: króla Ferdynanda i królowej Marii. Towarzyszy Naczelnikowi Państwa minister spraw zagranicznych Gabriel Narutowicz.
- 1924 Otwarcie pierwszej Wystawy Polskiej w Konstantynopolu. Wystawa uruchomiona zostaje dla ożywienia eksportu polskiego na Wschód; trwa do 3.X. b. r.
- Kongres Międzynarodowy Związku Młodzieży Akademickiej w Warszawie.
- 1929 Odrzucenie przez Komisję Ligi Narodów wniosku Chin o rewizję traktatów, które w praktyce stały się niemożliwe do wykonania. Za wnioskiem 3 głosy, przeciw 54 głosy. Jest to pierwsza próba podważenia ważności paktów przez państwa należące do Ligi Narodów.
- 1932 Śmierć tragiczna bohaterów turnieju lotniczego: por. Zwirki i inż. Wigury. Lotnicy, udając się do Czech w godzinach rannych, giną w katastrofie pod Cierlickiem — na Śląsku Zaolziańskim.
- 1933 Uroczysty obchód 250 rocznicy odsieczy Wiednia w stolicy Austrii z udziałem prezydenta Mikłasa, kanclerza Dollfussa i delegacji polskiej.
- 1934 Otwarcie Międzynarodowego Kongresu Wychowania Moralnego w Krakowie.
- 1937 Pierwszy Polski Kongres Inżynierów we Lwowie.
- 1938 Oświadczenie Adolfa Hitlera na Kongresie w Norymberdze w wygłoszonej mowie na zakończenie dorocznego zjazdu, iż Rzesza okaże jak najdalej idącą pomoc Niemcom sudeckim, uciskanym moralnie i materialnie przez rząd czechosłowacki.

13 WRZESIEŃ	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 5.06 s. 17.57	w. 5.30 s. 18.21	w. 5.06 s. 17.57
	AURELIUSZA, EUGENII		słow. CHRONISŁAWA

- 1914 Walki na północnym skrzydle frontu Zachodniego. Armia francuska i niemiecka zdążają do wzajemnego oskrzydlenia się na północ, ciągnąc front od morza.
- 1915 Walka 4 pułku Legionów pod Hulewiczami. Żołnierz legionowy w późniejszych operacjach pod Hulewiczami zamyka Rosjanom drogę na Kowel i umacnia pozycje nad Stochodem.
- Rozwiązanie sądownictwa polskiego przez niemieckie władze okupacyjne. Po wyjściu Rosjan palestra polska uruchamia sądownictwo: Sąd Główny, Trybunał i Sady Pokoju. Niemcy proponują zastosowanie sądownictwa mieszane go polsko-niemieckiego. Polacy odmawiają. Wymiar sprawiedliwości przechodzi w ręce Niemców.
- 1920 Konferencja Mocarstw Głównych w Aix les Bains w sprawie dopuszczenia Sowietów do udziału w życiu gospodarczym Europy. Anglia już nawiązała łączność (Kamieniew, Krasin w Londynie). Francja i Włochy deklarują pełną swobodę wzajemną w stosunku do Sowietów i godzą się tylko na handlową łączność. Włochy już mają w Rzymie delegata handlowego Worowskiego.
- Zajęcie Włodzimierza Wołyńskiego i Kowla przez wojska polskie.
- 1921 Zobowiązanie rządu litewskiego przed forum Ligi Narodów o stosowaniu na Litwie ogólnych zasad dotyczących mniejszości narodowych, wyszczególnionych w traktacie pokojowym.
- Dymisja gabinetu Wincentego Witosa. Przesilenie rządowe trwa 6 dni.
- 1922 Podpisanie dziesięcioletniej polsko-francuskiej konwencji militarnej.
- 1931 Zamach komunistyczny na ekspres Budapeszt—Kolonja. Wysadzenie pociągu maszyną piekielną. 24 osoby zabite. Sprawca zamachu — fanatyk komunizmu Matuszka.
- Putsch wojskowy w Austrii. Przywódca Helmschutzu dr Pfriemer proklamuje objęcie władzy w państwie. Zamach stanu likwidują wojska rządowe.
- 1934 Deklaracja min. Becka w Genewie w sprawie mniejszości narodowych. Na zgromadzeniu R. L. Narodów Polska wypowiada traktat o mniejszościach (§ 93 T. W.). Do czasu wprowadzenia powszechnego systemu międzynarodowej ochrony praw mniejszości, Rząd Polski nie będzie współpracować z organami międzynarodowymi w zakresie kontroli nad stosowanymi już przez Polskę zasadami słusznego i równego traktowania mniejszości.
- 1937 Powrót z Madagaskaru polskiej komisji studiów o przydatności tej wyspy dla osadnictwa. Przewodniczył komisji mjr Lepecki.
- 1938 Rozwiązanie przez Pana Prezydenta R. P. Sejmu i Senatu i zarządzenie nowych wyborów na 6 i 13 listopada, umotywowane koniecznością dokonania zmiany ordynacji wyborczej.

DOPISKI

14 WRZESIEŃ	1939 Czwartek	1940 Sabota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 5.08 z. 17.54	w. 5.33 z. 18.18	w. 5.08 z. 17.54
	PODWYZSZENIE ŚW. KRZYŻA		<i>słowa</i> ZIEMIOMYŚLA

- 1914** Dymisja pierwszego szefa sztabu niemieckiego gen. Moltke i mianowanie naczelnym wodzem wszystkich armii niemieckich gen. von Falkenhayna. Powód zmiany: niezadowolenie cesarza Wilhelma II z operacji Moltkego pod Paryżem.
- 1915** Objęcie Komendy Naczelnej P. O. W. przez Tadeusza Kasprzyckiego.
- 1918** Rozpoczęcie działań wojennych państw koalicyjnych na południowym wschodzie. Akcje podejmuje francuski gen. Franchet d'Esperey. Organizuje Serbów i przy współdziałaniu oddziałów francuskich od Wschodu (Macedonia) zadaje druzgocąca klęskę wojskom związkowym Bułgarów, Niemców i Austriaków. Główne dowództwo państw centralnych spoczywa na tym froncie w rękach gen. Falkenhayna.
- 1919** Zajęcie Rjeki przez poetę i znakomitego pisarza włoskiego Gabriela d'Annunzio. Na czele grenadierów i wojsk szturmowych d'Annunzio wkracza do Rjeki, usuwa oddziały angielskie, okupujące tymczasowo Rijekę i ogłasza przyłączenie miasta i portu do Włoch wbrew polityce rządu włoskiego. Wywołuje to zatarg z Jugosławią i mocarstwami Europy.
- 1920** Wyjazd polskiej delegacji na rokowania pokojowe do Rygi. Skład delegacji: J. Dąbski, płk Kuliński, S. Grabski, L. Wasilewski, P. Wicliński, W. Kamieniecki, N. Barlicki, P. Mieszkowski, P. Waszkiewicz.
- 1929** Ewakuacja Nadrenii. Oddziały angielskie pierwsze opuszczają okupowane w roku 1918 pograniczne tereny Niemiec, zajęte tytułem gwarancji dochowania warunków pokoju przez Niemcy.
- 1930** Manifestacje przeciw rządowe Centrolewu. Zjazd Centrolewu zwołany do Warszawy pomimo zakazu urzędu pochód demonstracyjny. Z Doliny Szwajcarskiej, będącej miejscem obrad, w Aleje Ujazdowskie wyrusza pochód. Następują starcia z policją. Rezultat: aresztowanie 200 osób z wybitnymi przedstawicielami opozycji.
- 1932** Utworzenie fundacji humanitarnej imienia ś. p. Michaliny Mościckiej przez Bank Polski, asygnujący na rzecz fundacji 100.000 zł.
- 1937** Zawieszenie z rozporządzenia władz niemieckich wszystkich polskich katolickich związków i towarzystw w diecezji warmińskiej (Prusy Wschodnie).
Zarządzenie policji gdańskiej w sprawie kontrolowania korespondencji roznoszonej przez listonoszów polskich w Gdańsku.
Wypowiedzenie się ministra Becka w Lidze Narodów o stanowisku Polski w sprawie podziału Palestyny.
- 1938** Wprowadzenie stanu wyjątkowego przez rząd czechosłowacki na pograniczu Rzeszy, wywołane krwawymi zajściami w Sudetach. Niemcy sudeccy zrywają rokowania w Pradze, żądając wycofania wojska i odwołania zarządzeń o stanie wyjątkowym.

D O P I S K I

15 WRZESIEŃ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 5.09 z. 17.53	w. 5.33 z. 18.18	w. 5.09 z. 17.53
	NIKODEMA, N.M.P. BOLESNEJ		<i>słowa</i> BUDZISŁAWA

- 1914** Utworzenie nowej niemieckiej armii gen. Ludendorffa do pomocy Austriakom w działaniach operacyjnych na terenie Małopolski.
Mianowanie gen. Ruzskiego, zdobywcy Lwowa i zwycięzcy w walkach z Austriakami, naczelnym wodzem zachodniego frontu armii rosyjskiej na miejsce gen. Żylińskiego. Chodzi o wzmocnienie działań w Prusach Wschodnich i postawienie poważnej siły przeciw Hindenburgowi.
- 1917** Przybycie do Dukory pod Mińskiem Litewskim pułku Krechowlekich Ułanów z Szendryczeni w Besarabii. Pułk staje się w przyszłości przeciwobławową ostoją dla formującego się w Mińsku Litewskim I Korpusu W. P. na Wschodzie.
- 1919** Postanowienie Rady Najwyższej o wycofaniu wojsk sprzymierzonych z Rosji i pozostawieniu sprawy ocalenia samemu narodowi.
- 1920** Obsadzenie przez wojska polskie granicy Wolnego Miasta Gdańska od Jeziora Łackiego do Bałtyku według linii granicznej komisji gen. Dupont.
Zajęcie Kamienia Koszyrskiego przez grupę wojsk gen. Bałachowicza.
- 1922** Odrzucenie przez plenarne zgromadzenie Rady Ligi Narodów wniosku Litwy o potępienie przez państwa należące do L. N. dokonanego przyłączenia ziemi wileńskiej (Litwa środkowa) do Polski.
Zjazd organizacji monarchistycznych wszystkich państw europejskich w Monachium. Rezolucje: przywrócenie dawnych domów panujących.
- 1923** Połączenie się Klubu Ludowego, stronnictwa „Wyzwolenie“ i P.S.L. w wyniku powziętych uchwał na zjazdach walnych tych poszczególnych stronnictw.
- 1926** Plebiscyt w Hiszpanii dla ustalenia charakteru rządów i polityki w kraju. Primo de Rivera w zorganizowanym przez siebie plebiscycie uzyskuje 5 milionów głosów aprobujących program i rządy jego w Hiszpanii.
- 1932** Ogłoszenie przez Japonię niepodległości Mandżurii. Proklamacja nowego państwa utworzonego z terenów spornych wywołuje ostry protest Chin. Sowiety godzą się z paktem i uznają Mandżurię.
- 1935** Wręczenie Panu Prezydentowi R. P. I. Mościckiemu z okazji jego 30-letniej pracy naukowej francuskiego adresu holdowniczego. Adres zawiera na 400 kartkach około 2000 podpisów wybitnych osób i członków różnych stowarzyszeń francuskich.
- 1937** Zgon b. prezydenta Czechosłowacji Tomasza Masaryka na zamku w Lány.
- 1938** Wybuch zbrojnego powstania w Sudetach. Krwawe walki w Chebie i Szwaderbach. Groźna sytuacja powoduje interwencję premiera W. Brytanii Chamberlaina, który przybywa samolotem do Berchtesgaden na konferencję z Hitlerem, celem zażegnania możliwości konfliktu wojennego.
Wielkie pięciodniowe manewry armii polskiej na Wołyniu z udziałem attaché wojskowych państw obcych.

O P I S K I

16 WRZESIEŃ	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 5.10 z. 17.52	w. 5.35 z. 18.13	w. 5.10 z. 17.52
	EUZEBII, KORNELA		słowa SĘDZIŚLAWA

- 1914 Wymarsz I Brygady Legionów z Kielc do rejonu Korczyna. W związku z podjętymi działaniami operacyjnymi armii austriackiej dla zatrzymania pomyslniej ofensywy rosyjskiej, I B. L. zajmuje odcinek w trójkącie rzek: Wisła, Nida, Dunajec. Legiony wytrzymują zaciekłe ataki i odrzucają Rosjan z Korczyna, zabezpieczając zagrożony Tarnów. Są to pierwsze boje I B. L. o zakrojonych na szeroką skalę operacjach.
- 1915 Zdobycie Pińska przez wojska niemieckie, działające zaczepnie na linii Bugu. (Druga operacja równoczesna prowadzona jest na Wołyniu).
- 1920 Ustąpienie z wysokiego urzędu prezydenta Francji Deschanela. Następcą zostaje minister Millerand.
Zajęcie przez wojska polskie Łucka i Równego.
- 1922 Zgłoszenie wniosku Rządu Polskiego przez ministra Płucińskiego do Ligi Narodów o dobrowolnym podniesieniu składek rocznych o 10 punktów. Składka normalna poprzednio (2 zgrom. L. N.) obniżona została na 15 punktów. Delegat litewski oponuje. Żąda podniesienia składek do 50 punktów.
Przyjęcie Węgier do Ligi Narodów.
- 1925 Podpisanie paktów gwarancyjnych między Niemcami i mocarstwami na konferencji lokarnieńskiej. W Locarno podpisany zostaje protokół umowy między państwami o znaczeniu zasadniczym, Polska i Francja wzięła się wzajemną gwarancją pomocy w razie uchybień w zobowiązaniach przyjętych przez Niemcy w Locarno w stosunku do Francji i Polski.
Rajd płk. Rayskiego: Madryt—Casablanca—Konstantynopol—Warszawa. Zakończenie w dniu 22.IX.
- 1926 Wejście Polski do Rady Ligi Narodów w charakterze tymczasowego członka. Wybór następuje 45 głosami. W głosowaniu w sprawie terminu mandatu wypowiada się 44 głosy za najwyższym 3-letnim mandatem. Ponadto na wniosek ministra Zaleskiego przyznane zostaje Polsce prawo reelekcji po upływie 3 lat 36 głosami.
- 1928 Uruchomienie po raz pierwszy samolotu autogiro wynalazku Hiszpana hr. Ciervy.
- 1932 Wycofanie się Niemiec z Konferencji Rozbrojenkowej do chwili przyznania im równouprawnienia militarne. Sowiety popierają stanowisko Niemiec. Prezydent Konferencji Henderson usiłuje nakłonić Niemcy do zmiany decyzji.
- 1936 Przejęcie dotychczasowych drużyn roboczych młodzieży przez władze wojskowe od Funduszu Pracy i utworzenie Junackich Hufców Pracy.
- 1938 Nakaz aresztowania przywódcy Niemców sudeckich Henleina i innych kierowników partii w związku z odezwą Henleina, proklamującą zerwanie stosunku państwowego obywateli sudeckich z Czechosłowacją.

DOPISKI

17 WRZESIEŃ	1939 NIEDZIELA	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 5.12 z. 17.49	w. 5.37 z. 18.11	w. 5.12 z. 17.49
	STYGMY, 5 R. ŚW. FRANCISZKA		słowa DROGOSŁAWA

- 1914 Złożenie przez posłów do Dumy (b. zabór rosyjski) **W. Jarosińskiego** i **Z. Balickiego** projektu o sformowaniu Legionu Polskiego przy armii rosyjskiej. Szef sztabu Naczelnego Dowództwa Januszkiewicz odmawia aprobaty ze względu na „zbyt szerokie ramy” projektowanych zamierzeń.
Mianowanie wielkorządcą Małopolski Wschodniej hr. Bobryńskiego, znanego polakożercy. Bobryński rozwiązuje galicyjskie rady powiatowe, miejskie i gminne, zapowiadając, że Galicja Wschodnia i Lemkowszczyzna jako część rdzennie rosyjskie włączone zostaną do Rosji.
- 1915 Boje I Brygady Legionowej pod Smolarami na Wołyniu. Żołnierz legionowy forsuje linię Stochodu rozpoczynając oczyszczenie terenu z wojsk rosyjskich między Stochodem i Styrem. Walczyć będzie o ten teren do końca jesieni.
- 1920 Rokowania polsko-litewskie w Kalwarii. W miarę posuwania się wojsk polskich na Wschód i ich zwycięstw, rośnie niepokój Litwy o zagarnięcie terenów w czasie inwazji bolszewickiej z pomocą bolszewików. Szukają porozumienia. Rząd Polski wobec zapewnienia, iż stać będą na stanowisku uchwały Rady Ambasadorów z dnia 8.XII 1919 r. o tzw. Linii Curzona i zagwarantują neutralność, wysyła delegatów do Kalwarii. Na pierwszym posiedzeniu Litwini cofają przyrzeczenie, Polacy opuszczają Kalwarię i do ugody nie dochodzi.
Rozporządzenie Rady Obrony Państwa w sprawie kar za obrazę Naczelnika Państwa.
- 1922 Przybycie do Wilna delegacji Komisji Ligi Narodów, powołanej do załatwienia sprawy neutralnej strefy w pasie pogranicza litewsko-polskiego, w osobach: Saura (Hiszpania), Łazicza (Jugosławia).
- 1929 Wypuszczenie przez mennicę państwową pierwszych 5 milionów sztuk nowych srebrnych monet 5-złotowych na miejsce wycofywanych 5-złotówek papierowych.
- 1931 Memoriał Rządu Polskiego w sprawie rozbrojenia moralnego.
- 1935 Zdobycie przez Polskę przechodniego pucharu Gordon-Bennetta na własność. Największa odległość w prostej linii (1620 km) osłagają: kpt. Zbigniew Burzyński i por. Władysław Wysocki na balonie „Polonia II”.
- 1938 Uchwała Komitetu Porozumiewawczego Stronnictw Polskich w Czechosłowacji, domagająca się rozciągnięcia na ludność polską na Śląsku Zaolziańskim tych wszystkich praw, jakie otrzyma jakakolwiek inna grupa narodowa w Czechosłowacji. Ogólne zaognienie konfliktów narodowościowych w Czechosłowacji. Rząd praski rozwiązuje partię Niemców sudeckich, zamyka również granicę czesko-polską. Henlem, ukrywający się na terenie Rzeszy, wydaje rozporządzenie o tworzeniu Korpusu Ochotniczego z uciekinierów Niemców sudeckich. Rząd w Pradze odrzuca kategorię plebiscytu, zarządzając przejściowe ograniczenia niektórych praw obywatelskich, zagwarantowanych konstytucją. Do ogólnych żądań samostanowienia narodów w Czechosłowacji przylaczają się Węgrzy. Rząd praski rozszerza stan wyjątkowy na obszar całego państwa.
Pierwsze démarche Rządu Polskiego w Paryżu i Londynie w sprawie samostanowienia Polaków zza Olzy.

18 WRZESIEŃ	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	w. 5.13	z. 17.47	w. 5.39	z. 18.09	w. 5.18	z. 17.47
	JÓZEFA Z KOPERTYŃU				słow. DOBROWITA	

1914 Wydanie pozwolenia przez rosyjski sztab południowo-zachodniego frontu na formowanie drużyn polskich obywateli Witoldowi Gorczyńskiemu.

Układ rumuńsko-rosyjski o przeciwdziałaniu zamachowi Austriaków na granicę rumuńską wobec przesunięcia się frontu austriackiego na południe za San.

Przybycie do austriackiej kwatery głównej w Nowym Sączu gen. Ludendorffa. W sztabie ustalony zostaje plan wspólnej ofensywy na wschód lewym brzegiem Wisły.

1915 Zajęcie Wilna przez grupę wojsk niemieckich hr. Pfeila. Zdobywca wydaje w 3 językach odezwę do mieszkańców. Po kilku godzinach odezwa usunięta zostaje na zarządzenie politycznych władz niemieckich. Hr. Pfeil obwieszczał bowiem, iż Rosjanie zostali wygnani z miasta, które „było zawsze perłą Królestwa Polskiego”. Kończy odezwę zwżaniem: „niech Bóg błogosławi Polskę”.

Odkomenderowanie Legionu Puławskiego z frontu do Bobrujska dla uzupełnień i odpoczynku. Formacja składająca się z 17 oficerów i 909 szeregowych po wycofaniu z frontu posiada w składzie: 7 oficerów i 105 żołnierzy.

1917 Pierwsze zreby pod budowę państwa litewskiego. Na konferencje zwołaną do Wilna z 32 okręgów przybywa 214 działaczy litewskich. Konferencja deklaruje, że w razie przyznania państwowości Litwy przez Niemcy, Litwini wejdą w określone stosunki z Cesarstwem Niemieckim. Zjazd wybiera stałą radę z 20 członków. Rezolucje przesłane zostają księciu Leopoldowi bawarskiemu, który zatwierdza Radę pod nazwą Krajowej Rady Litewskiej.

1930 Wezwanie Rady Ligi Narodów skierowane do Polski i Litwy o wprowadzenie normalnych warunków w komunikacji nadgranicznej oraz o zlikwidowanie sporów i zajęć nadgranicznych.

1933 Podpisanie umowy polsko-gdańskiej przez Senat Gdański w osobie dra Rauschninga i generalnego komisarza Polski dra Papée. Umowa dotyczy praw obywateli polskich na terenie Gdańska oraz spraw związanych z wykorzystaniem portu gdańskiego.

1934 Przyjęcie Sowieców do Ligi Narodów na wniosek komisji politycznej. Wniosek uzyskuje 38 głosów przeciw 3 (Holandia, Szwajcaria, Portugalia). 7 państw wstrzymuje się od głosowania. Polska głosuje za przyjęciem Z. S. S. R. do L. N.

1938 Ustalenie planu londyńskiego w sprawie konfliktu sudeckiego uwzględniającego znaczne koncesje na rzecz Niemiec. Uczestniczą w obradach: premier francuski Daladier i min. spraw zagr. Bonnet, ze strony Anglii Chamberlain i Halifax. Aby nie opóźnić wyznaczonego nowego spotkania Chamberlaina z Hitlerem, Czechostowacj wyznaczone zostają 24 godziny do przyjęcia londyńskiego planu.

Zdobyte wicemistrzostwa na lekkoatletycznych zawodach kobiecych w Wiedniu przez Polki we współzawodnictwie z Niemkami.

Oświadczenie się Mussoliniego za plebiscytem w Czechosłowacji w mowie wygłoszonej w Triescie i określenie stanowiska Włoch w wypowiedzeniu się, iż „miejsce Italii już jest wybrane w razie konfliktu”.

19 WRZESIEŃ	1939 Wtorek		1940 Czwartek		1941 Piątek	
	w. 5.15	z. 17.45	w. 5.40	z. 18.06	w. 5.15	z. 17.45
	JANUAREGO, KONSTANCJI				słow. KRZEFIMIRA	

1915 Początek ofensywy jesiennej armii koalicyjnej na froncie zachodnim. Francuzi rozpoczynają pierwszą wielką ofensywę po długich i szczegółowych przygotowaniach, rozporządzając 5000 armat i olbrzymimi zapasami amunicji.

1919 Pożegnalny przegląd polskiego oddziału na Murmanie. W związku ze zwinięciem koalicyjnego frontu północnego oddział polski zwany przez Anglików „Lwami północy” defiluje przed lordem Raulsonem przybyłym na inspekcję. Załadowany na okręty wyrusza do Anglii, a następnie powraca do kraju.

Przyjazd Naczelnika Państwa do Mińska Litewskiego i entuzjastyczne powitanie przez wojsko i ludność.

1920 Przystąpienie Naczelnego Wodza do wykonania planu operacyjnego wielkiej bitwy nad Niemnem: II armia gen. śmigłego-Rydzka przebieje się z Sejn przez teren Litwy i przejdzie do rejonu Lidy na tyły głównych sił bolszewickich zgromadzonych w Grodnie zamykając odwrót. 21 Dywizja uderzy na Grodno od północy, 20 Dywizja ochotnicza płk Koca od południa. W tym czasie resztki XV armii rosyjskiej między Brzostowicami i Wołkowyskiem zlikwiduje 2 Dywizja Legionowa i 15 Dywizja gen. Junga, wspomaganie innymi oddziałami. 14, 15 i 16 Dywizje zlikwidują resztki XVI armii czerwonej nad Jasioldą, a 18 Dywizja gen. Krajowskiego rozbije i uniemożliwi zorganizowanie nowej IV armii bolszewickiej w rejonie Pińska. Pomyślne przeprowadzenie planu udowodniło genialność koncepcji. Po bitwie nad Niemnem niebezpieczeństwo bolszewickie ostatecznie przestaje zagrażać Polsce.

1921 Powołanie gabinetu min. A. Ponikowskiego po ustąpieniu premiera Witosa i 6-dniowym przesileniu rządowym. Skład gabinetu: S. Dwanarowicz (M. S. Wew.), K. Skirmunt (M. S. Z.), W. Chodźko (M. Zdr.), gen. K. Sosnkowski (M. S. Wojsk.), J. Trzeciński (M. Dz. Frus.), H. Strasburger (M. P. H.), Markowski (M. Skarbu), B. Sikorski (M. Kom.), W. Stesłowicz (M. P. T.), H. Wyczółkowski (M. Apr.), B. Sobolewski (M. Spraw.), J. Raczyński (M. Rol.), G. Narutowicz (M. R.P.), L. Darowski (M. P. O. S.), M. Rataj (M. K. Szt.).

1931 Krach na giełdzie londyńskiej i w New Yorku spowodowany załamaniem się walutowym i ucieczką złota.

1938 Drugie dēmarche Polski w Londynie, Paryżu, Rzymie i Berlinie, ustalające zdecydowane stanowisko Polski wobec wydarzeń w Czechosłowacji oraz wobec podjętych międzynarodowych interwencji w tej sprawie.

Skazanie przez Sąd Okręgowy we Lwowie A. Doboszyńskiego na 4 lata więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego.

D O P I S K I

20 WRZESIEŃ	1939 Środa		1940 Piątek		1941 Sobota	
	w. 5.17	z. 17.4b	w. 5.42	z. 18.04	w. 5.17	z. 17.45
	EUSTACHEGO, FILIPINY			słowo. MYŚLIŚLAWA		

- 1914 Likwidacja Legionu Wschodniego. W wyniku agitacji polityków Narodowej Demokracji, sformowany w Mszanie Dolnej Legion Wschodni odmawia złożenia przysięgi, jaką w dniu 4 i 5.IX. złożyły oddziały Legionu Zachodniego. Z 6500 ochotników tylko 800 składa w Mszanie Dolnej przysięgę. Zostają oni wcieleni do 3-go pp. leg.
- 1915 Przybycie na front wołyński świeżo sformowanego 6 pułku Legionów z Rozpry pod Piotrkowem. Jest to drugi pułk zwerbowany przez Departament Wojskowy N. K. N. Dowództwo spoczywa w rękach W. Rylskiego, później Norwid-Neugebauera. Pułk przystępuje niezwłocznie do działań bojowych w rejonie Kowla walcząc pospołu z 1 p. leg. mjr. śmigłego-Rydzia.
- Walki 1 i 6 ppleg. pod Trojanówką i Maniewiczami w forsowaniu linii Styru (w ofensywie na Wołyniu pułki legionowe uderzają w pierwszej linii). Po 8 dniach bojów i zwycięstwie pod Trojanówką i Maniewiczami 1 i 6 ppleg. podejmują dalsze działania w kierunku Kosiuchnowki.
- 1917 Ofensywa Anglików we Flandrii na odcinku Langemark—Holebeke. Po 3 tygodniach bojów i 3 szturmach (26.IX, 4 i 9.X) Anglicy spychają Niemców o 7 km w głąb na przestrzeni 25 km na północ i południe od Ypres.
- 1918 Przybycie do Włoch Misji Wojskowej Polskiej Armii we Francji z księciem Leonem Radziwiłłem i kpt. Dienstl-Dabrową na czele dla przeprowadzenia rekrutacji do armii polskiej w jenieckich obozach we Włoszech wśród kilkudziesięciu tysięcy Polaków zaboru austriackiego, wziętych do niewoli w walkach nad Isonzo i Piawa.
- 1919 Transportowanie polskiego oddziału z Murmanu do Anglii. Po całorocznych bojach na północy oddział w sile około 300 oficerów i żołnierzy pod dowództwem majora Skokowskiego oraz pika Mackiewiczza, majora Horakowskiego i Sołdkowskiego powraca przez Anglię do kraju.
- 1920 Zajęcie Prużan przez wojska polskie. Początek ofensywy nadnieмеńskiej Marszałka Józefa Piłsudskiego.
- 1926 Podpisanie umowy polsko-gdańskiej o podziale dochodów celnych w m. Gdańska.
- 1931 Zawieszenie wymiany banknotów na monetę złotą w Anglii. Kryzys finansowy obejmujący Europę zmusza Anglię do środków zaradczych. Rada Ministrów wstrzymuje odpływ złota z banków angielskich. Uchwałę gabinetu aprobuje Izba Gmin.
- 1933 Wizyta ministra Becka w Paryżu i audiencja u prezydenta Francji.

DOPISKI

21 WRZESIEŃ	1939 Czwartek		1940 Sobota		1941 <u>NIEDZIELA</u>	
	w. 5.18	z. 17.40	w. 6.43	z. 18.01	w. 5.18	z. 17.40
	MATEUSZA			słowo. BOŻYDARA		

- 1919 Zajęcie Połocka przez Dywizję Wielkopolską gen. D. Konarzewskiego.
- 1920 Decyzja Ligi Narodów w sprawie zatargu polsko-litewskiego o terytoria zajęte przez Litwinów na odwołanie się Litwy do Ligi Narodów; Linia Curzona (z dnia 8.XII 1919) obowiązuje obie strony i na podstawie tej winny się one porozumiewać w drodze pokojowego układu.
- Zajęcie linii Zbrucza przez wojska polskie.
- Pierwszy dzień rokowań pokojowych w Pałacu Czarnogłowców w Rydze. O godzinie 17 m. 15 rozpoczynają się rokowania. Z inicjatywy przewodniczącego delegacji sowieckiej Joffego, który ma za sobą 6 zawartych traktatów, rokowania idą dwoma drogami: oficjalną i narad poufnych. Umożliwia to osiągnięcie definicji znacznie szybciej niż przy jednokierunkowym prowadzeniu obrad.
- Rozpoczęcie akcji operacyjnej grupy gen. Berbeckiego pod Brzostowicami w wyznaczonym zadaniu rozgromienia bolszewickich wojsk odwrótowych, skupionych nad Swistocza. 2 Dywizja Legionowa po 3 dniach krwawych bojów wypełnia zadanie pomyślnie dla całości planu generalnej rozprawy z bolszewikami nad Niemnem.
- 1931 Otwarcie Sejmu Związku Narodowego Polskiego w Stanach Zjednoczonych Ameryki w miejscowości Seranton w obecności delegata Polski gen. Dreszera.
- 1935 Ponowna próba nawiązania stosunków sąsiedzkich z Litwą. Dla przełamania impasu minister spraw zagranicznych J. Beck odbywa konferencje z litewskim ministrem spraw zagr. Łozarajtisem. Rozmowy wykazują, iż w poglądach litewskich zagadnienie to w dalszym ciągu nie uległo zmianie.
- Parafowanie protokołu porozumienia polsko-gdańskiego w sprawie ruchu tranzytowego przez obszar Wolnego Miasta oraz w sprawie swobodnego obrotu gospodarczego między Polską i Gdańskiem.
- 1938 Przyjęcie przez rząd czechosłowacki po całonocnych naradach planu londyńskiego, wprowadzającego ustępstwa terytorialne na rzecz Niemiec. Decyzja wywołuje protest w społeczeństwie. Ludność Pragi demonstruje przeciw rządowi, prezydentowi i państwu zachodnim, zwłaszcza — Francji.
- Druga konferencja Chamberlaina z Hitlerem w Godesberg. Hitler wysuwa nowe żądania. W rezultacie dwudniowych narad Chamberlain ogranicza mediatorstwo do przekazania rządowi praskiemu memoriału niemieckiego, rezygnując z dalszego pośrednictwa.
- Złożenie przez polskiego posła Papée w Pradze noty, żądającej załatwienia sprawy terytoriów zamieszkałych przez ludność polską analogicznego z załatwieniem sprawy ludności niemieckiej. Równocześnie Rząd Polski wypowiada umowę z roku 1925 i przez ambasadorów w Paryżu i Londynie składa protest przeciwko nieuwzględnieniu w projekcie londyńskim z dn. 18.IX postulatów polskich.

DOPISKI

22 WRZESIEŃ	1939 Piątek		1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Poniedziałek	
	w. 5.20	z. 17.37	w. 5.45	z. 17.59	w. 5.20	z. 17.37
	MAURycego, TOMASZA			słowa. ZIELIMIRA		

1916 Memorandum aktywistów z rektorem J. Brudzińskim na czele w Berlinie z żądaniem restytucji Królestwa Polskiego w oparciu o państwa centralne. Kanclerz Bethmann Hollweg przyrzeka sprawę załatwić pomyślnie.

1920 Walki I Dywizji Legionowej gen. śmigłego-Rydzka z Litwinami pod Berżnikami i Sejnami. W wykonaniu zadania operacyjnego na Lidę gen. śmigły-Rydzk rozbił litewskie wojska pod Berżnikami, zajmuje Sejny i następnie przez Druskieniki kieruje marsz na tyły 3 armii rosyjskiej, znajdującej się w Grodnie.

Odpowiedź Rządu Polskiego do Ligi Narodów w sprawie decyzji z dnia 21.IX. Polska akceptuje stanowisko Ligi Narodów, jednak wobec ujawnionego współdziałania Litwinów z bolszewikami, nie widzi, aby postanowienia jakiegokolwiek mogły być przez Litwę honorowane. Wypadki natury militarnej zmuszają Polskę do zastosowania środków decydujących, które nie mogą być uzależnione od nie określonego w czasie porozumienia z Litwinami.

1924 Protest Sowieców przeciw przyznaniu Polsce praw do Galicji Wschodniej.

1929 Publikacja artykułu Marszałka J. Piłsudskiego na łamach prasy pt. „Gasnącemu światłu”. Artykuł powstaje na tle utrudnień, jakie Sejm stawia premierowi świtalskiemu w przeprowadzeniu konferencji przedwstępnych z przedstawicielami Sejmu w sprawie budżetu (Sejm zamknięty). Marszałek krytykuje postępowanie posłów, widząc w nim przeserost formalistyki nad treścią.

Sprawdzenie do Polski z Paryża prochów Joachima Lelewela. Lelewel zmarł w przytułku dla niedarzy 29.V 1861 r. w Paryżu. Był członkiem Rządu Narodowego w 1831 r. Zastąpił się Polsce na polu nauki. Był pionierem polskiej ideologii demokratycznej. Zwalczał teorię współczesników Marxa i Engelsa.

1932 Przekazanie elektrowni szwajcarskiej w Obexhasli do użytku najwyższej tamy w Europie. Budowa tamy została wykonana według planów pierwszego prezydenta Polski Gabriela Narutowicza i inż. Zeerledera.

1935 Manifestacja ludności na Zaolziu pod Clerlickiem, zakazane przez władze czechosłowackie, dla uczczenia pamięci żwirki i Wigury.

1936 Rozporządzenie Pana Prezydenta R. P. o powołaniu do życia organizacji junackich hufców pracy.

1938 Powstanie ludności polskiej na Śląsku Zaolziańskim i walki na pograniczu z policją i wojskiem czechosłowackim. Podjęcie werbunku do Ochotniczego Korpusu Zaolziańskiego, Związku Powstańców Śląskich w Warszawie. Wielkie manifestacje we wszystkich miastach R. P. za przyłączeniem Śląska Zaolziańskiego do Polski.

Ustąpienie czechosłowackiego rządu Hodży pod naciskiem opinii publicznej i utworzenie nowego gabinetu, na czele którego staje gen. Syrowy, główny inspektor sił zbrojnych. Wkroczenie wojsk czeskich do ewakuowanych po przyjęciu planu londyńskiego miejscowości, powodujące krwawe walki z Legionem Niemców sudeckich.

DOPISKI

23 WRZESIEŃ	1939 Sobota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 6.28	z. 17.35	w. 5.47	z. 17.57	w. 5.29	z. 17.35
	TEKLI			słowa. BOGUSŁAWA		

1914 Walki I Brygady Legionowej nad Nidą. W operacjach zaczepnych, podjętych przez sztab austriacki do sforsowania pozycji rosyjskich na lewym brzegu Wisły, I B. L. podejmuje wypad na Szczytniki, forsuje Wisłę i zajmuje prawy jej brzeg.

1915 Odwrót Austriaków z rejonu Lucka w związku z ofensywą Brusilowa. Front woliński zostaje zagrożony na całej linii. Natarcie Rosjan stopniowo wzrasta. Legiony polskie nad Styrem podejmują działania obronne.

1920 Rozbicie przez grupę wojsk gen. Junga i gen. Galicy XV odwrotowej armii bolszewickiej pod Wolkowyskiem. Pomyślnie operacje likwidują nadzieje dowództwa III armii bolszewickiej, znajdującej się jeszcze w Grodnie, na jakąkolwiek pomoc z zachodu.

1922 Uchwalenie przez Sejm ustawy o budowie portu w Gdyni.

1924 Uchwała rządu Rzeszy niemieckiej o przystąpieniu Niemiec do Ligi Narodów.

1929 Upadek gabinetu Waldemarasa. Nowy gabinet tworzy premier Tu-bialis bez udziału Waldemarasa w rządzie. Powód: zachwianie stanowiska Litwy w Lidze Narodów. Waldemarasa odsunięty zostaje od wpływu na układ polityki państwa litewskiego.

Przybycie przedstawiciela Sowieców Dowgalewskiego dla nawązania porozumień w sprawie wznowienia zerwanych stosunków dyplomatycznych między W. Brytanią i Sowiecami.

1934 Zawody balonowe o puchar Gordon-Bennetta w Warszawie. Pierwsze miejsce zajmuje balon „Kościuszkę” kpt. Hynka i por. Pomaskiego, drugie „Warszawa” kpt. Burzyńskiego, trzecie „Polonia” kpt. Janusza. Otwarcie Drugiego Międzynarod. Zjazdu Słowistów w Warszawie.

1937 Złożenie godności członka Polskiej Akademii Literatury przez Karola Huberta Rostworowskiego. Powód: pominięcie na zebraniu plenarnym wniosku jego o udzielenie wotum nieufności przerosły Sieroszewskiemu z powodu jego wystąpienia w sprawie wawelskiej.

Porwanie przewodniczącego Związku b. kombatantów rosyjskich gen. Millera w Paryżu. Jest to drugi występ agentów G. P. U. na terenie Francji. Gen. Miller był następnie podobnie porwanego gen. Kutepowa.

1938 Démarche posła polskiego Papée w Pradze z żądaniem odpowiedzi od gen. Syrowego na notę polską z dnia 21.IX.

Ogłoszenie powszechnej mobilizacji w Czechosłowacji, powodujące tłumne ucieczki do Polski mężczyzn w wieku poborowym. Walki ludności polskiej z Czechami na Zaolziu i rozpoczęcie akcji słynnej tajnej radiostacji polskiej na terenie Śląska Zaolziańskiego, pobudzającej ludność do zbrojnych wystąpień przeciw Czechom.

Wystąpienie Sowieców przeciw Polsce z zagrożeniem wypowiedzenia paktu o nieagresji z r. 1932 na wypadek wkroczenia wojsk polskich na terytorium czechosłowackie oraz żądanie wyjaśnień w sprawie wzmocnień militarnych na pograniczu Czechosłowacji. W odpowiedzi Polska rozładuje pocisk dyplomatyczny oświadczając: zarządzenia związane z obroną państwa są tylko sprawą wewnętrzną Polski, a teksty umów i traktatów są jej znane dostatecznie.

24 WRZESIEŃ	1939 NIEDZIELA	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 5.23 z. 17.33	w. 5.49 s. 17.55	w. 5.23 s. 17.33
	GERARDA, NMP. OD WYKUPU NIEWOL. słow. HOMIRA		

- 1914 Boje I pułku legionowego pod Czarkowem. W walkach tych bohaterką śmiercią ginie pluton Miota Fijałkowskiego.
- 1917 Uznanie zwierzchniej władzy Polskiego Komitetu Narodowego w Paryżu przez Wydział Narodowy, stanowiący naczelną organizację Polaków w Stanach Zjednoczonych.
- 1920 Przekroczenie przez I Dywizję Legionową gen. Śmigłego-Rydza Niemna i zajęcie Druskiénik.
Wznowienie obrad Sejmu zawieszonych na skutek działań wojennych.
- 1922 Pierwsze wybory do Sejmu na Górnym Śląsku.
- 1923 Wybuch strajku powszechnego w Łodzi jako protest przeciw polityce rządów W. Witosa.
- 1924 Napad zorganizowanych dywersantów bolszewickich na pociąg na linii Porozańsk—Łabcza. Zabity zostaje jeden pasażer, dwóch rannych. Wojewoda poleski Downarowicz, biskup miński Łoziński i senator Wyslouch, znajdujący się w pociągu, zostają doszczętnie obrabowani. Jest to jeden z większych i licznych w tym czasie napadów band na Kresach.
- 1927 Rozłam w partii P. P. S. i wystąpienie z partii b. ministra Moraczewskiego.
- 1931 Narady Trybunału Sprawiedliwości w Hadze w sprawie orzeczenia, czy Litwa jest zobowiązana do nawiązania komunikacji kolejowej z Polską.
- 1933 Kongres Kupiectwa Polskiego w Toruniu z udziałem ministra Zarzyckiego.
- 1934 Odkrycie przez Irenę Curie-Joliot, córkę Marii Curie-Skłodowskiej, metody sztucznego wytwarzania radu.
- 1935 Rezygnacja „Komitetu Pięciu” z prób zlikwidowania konfliktu włosko-abisyńskiego. „Komitet Pięciu” został powołany przez Ligę Narodów dla zlikwidowania na drodze polubownej wojny abisyńskowłoskiej.
- 1938 Przekazanie przez rząd angielski rządowi praskiemu memorandum Hitlera, wzywającego do oddania w dniu 1 października ustalonych obszarów zgodnie z załączoną mapą. Na obszarach mieszanych nastąpić ma plebiscyt pod kontrolą komisji międzynarodowej.
Zerwanie komunikacji kolejowej z Polską przez Czechosłowację oraz dalsze krwawe walki partyzantów z policją czeską i terroryzującymi ludność bojówkami komunistycznymi.

D O P I S K I

25 WRZESIEŃ	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 5.25 z. 17.30	w. 5.50 z. 17.52	w. 5.25 s. 17.30
	ŁADYSŁAWA, AURELI słow. ŚWIĘTOPEŁKA		

- 1914 Pierwsze zebranie organizacji polskich w St. Zjednoczonych, zwołane dla okazania pomocy Polsce w ramach ograniczeń spowodowanych neutralnym stanowiskiem Stanów Zjednoczonych.
Mianowanie przez A. O. K. (Armee Ober Kommando) austriackiej c. k. Komendy Legionów. Komendant marszałek piony gen. K. Trzaska-Durski, szef sztabu W. Zagórski, szef kancelarii dr M. Wyrostek.
- 1915 Boje I Brygady pod Kołkami na Wołyniu. Pułki 4 i 5 zdobywają Kołki, umożliwiając Austriakom podjęcie ataku flankowego i odcięcie większości sił Brusilowa na tym odcinku. Wynik: wycofanie się Rosjan poza Styr i oddanie z powrotem Łucka. Na północy walczy 1 i 6 ppieg.
- 1919 Przystąpienie „Komitetu Pięciu” do ustalenia granic Polski na wschodzie. Państwa zwycięskie dla definitywnego wypełnienia traktatu wersalskiego przystępują do obrad nad ustaleniem granicy polskiej na wschodzie.
- 1920 Zajęcie Grodna po 4-dniowych ciężkich bojach Dywizji Górskiej i Dywizji Ochotniczej. Wojska polskie po zdobyciu fortów wkraczają do miasta przez płonące mosty. Bolszewicy zarządzają odwrót na Lide.
Zajęcie Baranowicz przez 14 Dywizję.
Zajęcie Korca przez pościgowy szwadron kawalerii.
- 1921 Zamach rewolwerowy absolwenta gimnazjum Stefana Fedaka, Ukraińca, na Naczelnika Państw J. Piłsudskiego. W czasie otwarcia Targów Wschodnich zamachowiec strzelając z tyłu ciężko rani wojewodę Grabowskiego. śledztwo ujawnia spisek 12 osób. Sąd przysięgłych skazuje Fedaka na 6 lat, pozostałych uniewinnia.
- 1925 Rozwiązanie Rady Miejskiej w Poznaniu przez min. spraw wewnętrznych i mianowanie prezydentem komisarskim Włockowskiego.
- 1926 Dymisja gabinetu prof. K. Bartla. Wobec wyrażenia wotum nieufności ministrowi Młodzianowskiemu i Sujkowskiemu, premier z całym gabinetem podaje się do dymisji. Pan Prezydent dymisję przyjmuje, powierzając gabinetowi tymczasowe sprawowanie urzędowania.
- 1930 Wybór prof. Roztworowskiego na członka Trybunału Sprawiedliwości w Hadze.
- 1931 Tragiczna śmierć b. premiera i ministra spraw zagranicznych Aleksandra Skrzyńskiego. Ginie w wypadku samochodowym pod Częstochową.
- 1935 Inauguracyjne posiedzenie 4 Sejmu śląskiego.
- 1937 Wizyta Mussoliniego w Niemczech. W Monachium wita wodza Italii Adolf Hitler. Mussolini nadaje Hitlerowi honorową godność kaprała milicji faszystowskiej, najwyższą w hierarchii faszystów. Po manewrach w Meklemburgii i wielkiej rewii na Polu Majowym w Berlinie, obaj wodzowie wygłaszają przemówienia na temat przymierza.
- 1938 Wręczenie Polsce przez rząd praski odpowiedzi na notę z dnia 21 b. m., nie zawierającej jednak pozytywnych danych na wysunięte przez Polską postulaty.
Objęcie stanowiska naczelnego dyrektora Polskiego Radia po śmierci Romana Starzyńskiego przez prezesa Rady Nadzorczej Polskiego Radia Konrada Libickiego.

26 WRZESIEŃ	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 5.26 s. 17.28	w. 5.52 s. 17.50	w. 5.26 s. 17.28
	JÓZEFATA, JUSTYNY, CYPRIANA		słow. ZADYŚŁAWA

- 1914 Odebranie południowej części Kongresówki Niemcom i Austriakom przez armię rosyjską. Wojska rosyjskie zajmują rejony Kalisza, Kielc, Zagłębia, Jędrzejowa, Pińczowa i Wodzisławia.
- 1916 Udzielenie dymisji Komendantowi J. Piłsudskiemu przez d-two austriackie, wywołujące ostry kryzys w Legionach. Komendant przekazuje d-two nad I Brygadą pik śmigłemu-Rydzowi.
- 1917 Rozkaz mobilizacyjny Sokolstwa Polskiego St. Zjednoczonych oraz wydanie odezwy, wzywającej do szeregów, przez Wydział Narodowy Centralnego Komitetu Ratunkowego w Ameryce Północnej.
- 1920 Walki Dywizji Litewsko-Białoruskiej z odwrotową III armią bolszewicką, cofającą się z Grodna pod Nową Rudą i Papiernią.
- 1924 Napad band bolszewickich w powiecie ostrogskim na stację Mohylany.
- 1926 Zawarcie układu między Sowiecami i Litwą o neutralności i rozjemstwie. Układ zwrócony jest przeciw Polsce.
- 1931 Wizyta premiera Francji Laval'a i ministra spraw zagranicznych Brianda w Berlinie, celem nawiązania czynnej współpracy politycznej i gospodarczej obu państw i przywrócenia wzajemnego zaufania.
- 1933 Wydalenie dziennikarzy niemieckich z Sowieców w odwecie za szkany dziennikarzy sowieckich w Rzeszy. Sowieccy przedstawiciele przesy opuszczają Berlin.
Wręczenie na Zamku listów uwierzytelniających przez pierwszego pośta i ministra pełnomocnego Chin Lee Franh W.
- 1936 Porozumienie walutowe Francji, Anglii i Stanów Zjednoczonych. Trzy mocarstwa o najsilniejszej walucie zawierają blok monetarny dla utrzymania podstawy rozrachunkowej w złocie.
- 1938 Skierowanie pisma odręcznego umyślnym samolotem przez prezydenta Benesza do Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego w sprawie zaognionych stosunków polsko-czechosłowackich.
Kategoryczny protest Rządu Polskiego przeciw naruszeniom granicy przez samolot czechosłowacki.
Zmobilizowanie pod broń 60.000 ochotników z wszystkich miast polskich do Korpusu Zaolziańskiego, formowanego przez kpt. Lgockiego przy Związku Powstańców śląskich w Warszawie.
Utworzenie w Hermanowicach obozu dla uchodźców Polaków z Czech. Telegraficzny apel prezydenta Roosevelta do Hitlera, Benesza oraz Anglii i Francji na rzecz pokoju.
Oświadczenie Adolfa Hitlera w wielkiej mowie w Berlinie o nienaruszalności dobrych stosunków, utrwalonych współzyciem sąsiedzkim między Niemcami i Polską.

DOPISKI I

27 WRZESIEŃ	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 5.28 s. 17.26	w. 5.54 s. 17.48	w. 5.28 s. 17.26
	KOŹMY I DAMIANA		słow. DAMIANA

- 1918 Zwycięskie operacje armii angielskiej na północnym skrzydle frontu zachodniego. W ofensywie odwetowej gen. Focha Anglicy podejmują akcje zaczepną pod Cambrai: łamią linię frontu armii niemieckiej, odrzucają Niemców do Catelet i zajmują St. Quentin. Walki trwają 11 dni.
- 1919 Ofensywa Dywizji Legionowych gen. Śmigłego-Rydz'a pod Dyneburgiem (Dźwińsk). Piechota poparta przez 10 tanków zajmuje prawy brzeg Dźwiny. Pierwsze ataki na most kolejowy i fort nie zostają uwieńczono sukcesem.
Uchwalenie przeprowadzenia plebiscytu na Śląsku Cieszyńskim przez Radę Najwyższą dla ostatecznego załatwienia zatargu między Polską i Czechosłowacją. W przyszłości Rząd Polski zrzeknie się plebiscytu (rok 1920) pod wpływem wydarzeń spowodowanych inwazją bolszewicką.
- 1920 Rozbicie III armii bolszewickiej pod Lidą. Wojska czerwone, cofające się spod Grodna wobec zamknięcia przeprawy na rzece Lebodzie, całą noc przebijają się przez zagradzające drogę pułki Dywizji Litewsko-Białoruskiej, aby utworzyć sobie wyjście na Lidę. W rejonie Lidy spotyka je ostateczna, druzgocząca kłeska. Rozprawia się z nimi w ciągu 2 dni Dywizja Legionowa, likwidując ostatnią armię z rzuconych sześciu w miesiącu lipcu dla zawiadnięcia ziemią polską.
Zajęcie Związła i Rogaczewa przez pościgowe pułki kawalerii polskiej.
- 1922 Uchwalenie przez Sejm ustawy o samorządzie dla Galicji Wschodniej 140 głosami przeciw 116.
- 1923 Potwierdzenie przez IV Zgromadzenie Ligi Narodów decyzji Konferencji Ambasadorów w sprawie uznania wschodnich granic Polski.
- 1925 Pierwsza oficjalna wizyta ministra spraw zagranicznych rządu sowieckiego w Warszawie. Celem zbliżenia i nawiązania stosunków przyjaźni między Sowiecami i Europą minister Cziczerin przybywa najpierw do Polski, po czym udaje się do Berlina, Paryża i Londynu.
- 1926 Mianowanie po 3 dniach przesilenia rządowego dekretem Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego nowego gabinetu prof. K. Bartla w tym samym składzie, w jakim podał się do dymisji w dniu 25.IX.
- 1935 Powołanie Komitetu Trzynastu przez Radę Ligi Narodów do rozpatrzenia konfliktu włosko-abisyńskiego.
- 1937 Odznaczenie ks. Andrzeja Hlinki, wodza narodu słowackiego, wielką wstęgą orderu Odrodzenia Polski.
Protest Sowieców przeciw bombardowaniu Nankinu. Komitet 23 państw przy Lidze Narodów, zwołany w tej sprawie, potępia fakty bombardowania otwartych miast przez samoloty japońskie.
- 1938 Odpowiedź Pana Prezydenta R. P. na list prezydenta Benesza z dnia 26.IX. Równocześnie Rząd Polski wysłał do Pragi nową notę stawiającą ostateczne żądania w sprawie zwrotu Śląska Zaolziańskiego.

DOPISKI I

28 WRZESIEŃ	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>	
	w. 5.29 z. 17.24	w. 5.56 z. 17.46	w. 5.29	z. 17.24
	WACŁAWA		słowa. WACŁAWA	

- 1914** Ofensywa niemiecka na Warszawę. Działania zaczepne armii rosyjskiej na południowym froncie Kongresówki powodują silną kontrakcję ze strony Niemiec. W pierwszych dniach zaczepnych działań Niemcy osiagają linie frontu: Opatów, Ostrowiec, Iłża, Opoczno, Rawa. Następnie dochodzą pod Warszawę, której (przeciw IX armii Mackensena) broni rosyjski gen. Szajdeman siłami 2 i pół korpusu.
- 1918** Umowa Polskiego Komitetu Narodowego z rządem francuskim w sprawie formującej się armii polskiej we Francji pod wojskowym zwierzchnictwem Francuzów. Komitet Narodowy zastrzeżoną ma wyłączenie decydowania o osobie wodza armii oraz przywilej opinowania w sprawie użycia tej armii przez Francję. Oddziały polskie walczące przy boku Koalicjantów przeciw Niemcom stanowią jednolitą armię.
- 1919** Zdobyte forte Dębno przez Dyw. Leg. gen. Śmigłego-Rydza. Zaciekle broniony fort przez bolszewików (w dniu poprzednim) zdobywa 5 ppłg. przy współdziałaniu artylerii i tanków. Zwycięstwo okupione zostaje znacznymi stratami. Rannych 371, poległych 123. Z oficerów zginęli: Wańczyk, Betley i Felkner. Wojska polskie nie wkracają do miasta, bowiem zajęcie jego nie leży w planach Naczelnego Dowództwa.
- 1925** Wybór Jana Rozwadowskiego prezesem Akademii Umiejętności w Krakowie.
- 1926** Otwarcie obrad Międzynarodowego Kongresu Prawa Autorskiego w Warszawie pod przewodnictwem Z. Przesmyckiego i w obecności Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego.
Podpisanie litewsko-sowieckiego traktatu o neutralności i nieagresji.
- 1929** Odmowa klubów sejmowych rozpatrywania spraw poza terenem Sejmu. Na propozycję posła Ślaska (B. B. W. R.) rozpatrzenia projektów o zmianie konstytucji, przedstawiciele stronnictw politycznych stwierdzają, że tylko zwołanie Sejmu bezczynnego od 6 miesięcy da możliwość pozytywnego załatwienia propozycji.
- 1934** Zgon hr. Jakuba Potockiego, ofiarodawcy olbrzymiego majątku i zbiorów na rzecz walki z siłami wrogimi dla zdrowia i życia ludzkiego. Zapis dokonany został w formie fundacji.
- 1936** Usunięcie Jagody ze stanowiska szefa G. P. U. w związku z wykryciem kryminalnych afer, przeprowadzonych przez niego w Sowietach i poza granicami kraju.

DOPISKI

29 WRZESIEŃ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek	
	w. 5.31 s. 17.21	w. 5.57 s. 17.43	w. 5.31	s. 17.21
	MICHAŁA ARCHANIOLA		słowa. RADZIBOGA	

- 1918** Wylamanie się Bułgarii spod wpływów państw centralnych. Bułgaria na własną rękę zawiera zawieszenie broni z Koalicjantami i wycofuje wojska z terytoriów Grecji oraz Serbii.
Popłoch w naczelnym dowództwie niemieckim. Na nadzwyczajnych naradach w Spa Ludendorff i Hindenburg (szef sztabu i naczelny wódz) zrywają rząd do natychmiastowego zawarcia pokoju. Konferencja ustala, iż należy to przeprowadzić przez parlament, a propozycje skierować bezpośrednio do Wilsona.
Przyjazd do Bordeaux z Ameryki pierwszej polskiej organizacji kobiecej dla pomocy wojsku, utworzonej przez Helenę Paderewską. Organizacja wobec niemożności używania nazwy „Czerwonego Krzyża” przyjmuje nazwę Białego Krzyża.
- 1919** Zajęcie Lepła przez 1. Dywizję Legionową gen. Śmigłego-Rydza po opanowaniu linii Dźwiny. Linia przesuwana się na północo-wschód od Borysowa.
- 1920** Zajęcie Pińska przez 18. Dywizję gen. Krajowskiego. Wojska polskie rozbijają centrum mobilizacyjne IV armii bolszewickiej, formowanej przez Trockiego.
Wyznaczenie przez Ligę Narodów specjalnej komisji do załatwienia sporu polsko-litewskiego o linię graniczną. Spór powstaje w wyniku posuwania się wojsk polskich na tereny okupowane przez Litwę po społu z bolszewikami. Skład komisji: płk. Chardigny, Keenan, Jama-waki, Wergerer i Herge. Komisja przyjeżdża do Warszawy, skąd udaje się do Suwałk.
- 1926** W Kownie w kościele świętej Trójcy szaulisi litewscy zatarasowawszy wyjścia masakrują bezbrozną ludność polską, zebraną w kościele.
- 1929** Pierwsza demonstracja w Polsce filmu dźwiękowego.
- 1931** Zwycięstwo polskie na wyborach gminnych w Czechosłowacji. Polacy uzyskują przeszło 20 nowych mandatów w gminnych wyborach na Morawach.
- 1933** Demonstracje hitlerowców niemieckich w Polsce w Mysłowicach i Siemianowicach.
- 1938** Apel premiera Anglii Chamberlaina do Mussoliniego, wzywający do współdziałania wodza Italii w ratowaniu pokoju w Europie, zagrożonego nieustępliwością Niemiec i niezdecydowanym stanowiskiem Czechosłowacji. Mussolini inicjuje konferencję w Monachium z udziałem Hitlera, Chamberlaina i Daladiera. Zawarty zostaje układ zaspokajający żądania Niemiec, przy czym Anglia, Francja i Włochy na wypadek nieprzyjęcia układu przez Pragę deklarują zgłoszenie pełnego desintere-sament. W sprawie żądań Polski i Węgier szefowie rządów ustalają 3-miesięczny termin do załatwienia kwestii tej przez zainteresowane rządy, oświadczając równocześnie, że w razie niezakończenia sporu bezpośrednio będzie on przedmiotem nowej konferencji po 29 grudnia.

DOPISKI

30 WRZESIEŃ	1939 Sabota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 5.34 z. 17.18	w. 5.59 a. 17.41	w. 5.34 z. 17.18
	HIERONIMA		słow. IMISŁAWA

- 1915** Ustalenie linii frontu wschodniego, uzyskanej w działaniach wojsk Austrii i Niemiec od momentu bitwy pod Gorlicami do 30.IX. Front biegnie na północy przez jezioro Narocz, miasta Nowogródek, Baranowicze i Pińsk, linia Styru do Stucka, Dubno, na południu środkowa linia Dniestru i Czerniowce.
- 1918** Odezwa cesarza Wilhelma II do narodu niemieckiego z wezwaniem o współpracę nad określeniem losów ojczyzny. Parlament odzyskuje głos decydujący.
Ofensywa X armii francuskiej i wojsk amerykańskich na południowym skrzydle zachodniego frontu. Między Mozą i Argonami Amerykanie zadają Niemcom ciężką porażkę. Francuzi równocześnie łamią „żelazną linię Hindenburga”, zmuszając Niemców do odwrotu na linię Zygryda.
- 1919** Rekonstrukcja gabinetu premiera Paderewskiego. Tekę ministra rolnictwa po ustępującym ministrze Janickim obejmuje podsekretarz stanu L. Chmielewski. Tekę ministra aprowizacji po Minkiewiczzu Oskar Sobański.
Odmowa Niemiec współdziałania w blokadzie Rosji, zastosowanej przez państwa Ententy.
- 1921** Przeprowadzenie pierwszego spisu ludności w Niepodległej Polsce. Spis wykazał ogółem 27.176.171 mieszkańców, tj. 70 głów na kwadratowy kilometr ziemi.
- 1926** Ponowne podanie się do dymisji gabinetu prof. Bartla wobec przygotowania przez Sejm po raz wtóry wniosku o wyrażenie votum nieufności dla Rządu i premiera. Decyzja o złożeniu tek powstaje na Radzie Ministrów w wyniku odmowy podpisania wniosku o rozwiązanie Sejmu przez ministra Kwiatkowskiego, Klarnera i Raczyńskiego. Jest to drugi wypadek opozycji sejmowej w stosunku do Rządu prof. Bartla.
- 1933** Pobicie rekordu prof. Piccarda w locie do stratosfery. Lotnik sowlecki osiąga wysokość 19.300 m. Rekord Piccarda był 16.000.
- 1938** Wygłoszenie orędzia drogą radiową przez Ojca świętego, wzywającego narody i rządy ich do pokoju.
Przyjęcie przez rząd czechosłowacki uchwały monachijskiej.
Wspólna deklaracja Hitlera i Chamberlaina w Monachium o nieuciekaniu się na przyszłość między Niemcami i Anglią do rozstrzygnięć orężnych. Zagadnienia obchodzące oba kraje badane i rozstrzygane mają być na drodze konsultacji.
Żądanie Polski ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy ziemi zaolziańskiej przez rząd praski.

DOPISKI

1 PAŹDZIERNIK	1939 NIEDZIELA	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 6.35 z. 17.16	w. 6.00 z. 17.38	w. 5.35 a. 17.16
	JANA Z DUKLI, REMIGIUSZA		słow. ZNATISŁAWA

- 1914** Transportowanie II Brygady Legionów z Krakowa na front karpaccy w składzie 2 pułków (2 pułk pik. Z. Zielińskiego i 3 pułk pułk. J. Hallera). Brygada wyrusza na pogranicze Węgier do walki z górskimi oddziałami armii rosyjskiej. Dowództwo batalionów spoczywa w rękach: M. Januszajtisa, B. Roi, H. Minkiewiczza, K. Fabrycego, J. Kisielnickiego, J. Brzezińskiego. Dywizjonem kawalerii dowodził W. Dunin-Wasowicz 9.000 żołnierzy nie obznajmionych z warunkami walk górskich śpieszy wyrównać niepowodzenia wojsk regularnych.
Rozpoczęcie działań zaczepnych armii austriackiej nad Sanem. W ślad za podjętą ofensywą niemiecką w południowej Kongresówce Austriacy rozpoczynają działania zaczepne i po kilku dniach boju wyrzucają Rosjan za San, docierając do Przemysła.
- 1915** Bitwa 4 i 5 ppieg. pod Stowygorodem. Znad Stochodu pułki I Brygady forsują linię Styru. Wyróżnia się 5 pułk w boju pod Stowygorodem. W ataku na bagnety rozbija całą brygadę rosyjską i zmusza cofające się 3 pułki Austriaków do ponownego podjęcia walk.
- 1918** Powstanie pierwszej placówki polskiej poświęconej zagadnieniom morza. Admiral K. Porębski na czele 25 marynarzy Polaków zakłada stowarzyszenie pn. „Bandera Polski”, poświęcone żegludze i zagadnieniom morza. W rozwoju dalszym placówka przekształca się w wielką instytucję pn. Liga Morska i Kolonialna o 500.000 członków.
Wezwanie gen. Ludendorffa do rządu niemieckiego o zawarcie pokoju w 48 godzin, wobec krytycznej sytuacji armii.
Zamach rewolwery na dra Schultze, szefa wywiadu niemieckiego i policji politycznej w Warszawie. Dr Schultze ginie od kuli w związku z podjętą ogólną przeciw Niemcom akcją terrorystyczną Polskiej Organizacji Wojskowej. W okresie tym pada od kuli na terenie okupacji niemieckiej kilkuset polakożerczo nastawionych żandarmów niemieckich. Organizację P. O. W. prowadzi na terenie Kongresówki por. A. Koc z Wacławem Stachiewiczem jako szefem sztabu, w Galicji kpt. Bończa-Uzdowski z Więckowskim, na terenie Ukrainy i Białorusi por. Miedziński, a następnie kpt. Lis-Kula. Komenda Główna organizacji spoczywa w rękach płk. Edwarda Śmigłego-Rydza, pod kierunkiem politycznym J. Moraczewskiego.
- 1921** Początek działalności Związku Obrony Kresów Zachodnich, powołanego do rozciągania opieki nad ludnością polską w Niemczech, a przede wszystkim zaspokojenia jej potrzeb kulturalnych i gospodarczych.
- 1931** Uchwała Sejmu o wprowadzeniu ulg w podatku obrotowym oraz zarządzenie przez Sejm drugiego spisu ludności na dzień 9.XII 1931 r.
- 1937** Podniesienie poselstwa japońskiego w Warszawie a polskiego w Tokio do rangi ambasad.
- 1938** Wkroczenie wojsk niemieckich do Sudetów.
Przyjęcie przez rząd republiki czechosłowackiej żądań polskich, dotyczących zwrotu ziemi śląskiej za Olzą. Cześć godzą się oddać część terytoriów do dn. 10.X; na pozostałych zaś ma odbyć się plebiscyt, względnie sprawa przynależności ich będzie załatwiona na drodze bezpośrednich i polubownych rokowań.
Rozwiązanie Korpusu Zaolziańskiego, formowanego w Warszawie, na skutek przyjęcia przez Czechosłowację warunków polskich wyrażonych w nocy z dn. 30.IX.

2 PAŹDZIERNIK	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 5.36 s. 17.14	w. 6.02 s. 17.36	w. 5.36 s. 17.14
	ANIOŁÓW STRÓŻÓW, ANATOLIUSZA słowo. STANIMIRA		

- 1914 Drugi zjazd polskich organizacji w Stanach Zjednoczonych. Zjazd uchwała powołanie do życia przedstawicielstwa narodowego Polonii amerykańskiej pod nazwą „Polski Centralny Komitet Ratunkowy”. Do P. C. K. R. przystępuje 9 organizacji.
- Zajęcie przez górskie dywizje armii rosyjskiej Marmaros-Siget i zagrożenie miejscowości Huszt. Odwrót armii austriackiej zagraża Węgrom.
- 1918 Dymisja gabinetu Steczkowskiego i powierzenie tworzenia nowego Rządu przez Radę Regencyjną pierwszemu premierowi Kucharzewskiemu. Przesilenie rządowe trwa 2 tygodnie wobec niemożności skompletowania gabinetu.
- W parlamencie niemieckim reprezentant naczelnego dowództwa armii niemieckiej ujawnia krytyczną sytuację na froncie i zwraca przedstawicieli narodu niemieckiego do zażegnania katastrofy.
- 1924 Podpisanie przez Polskę protokołu genewskiego w związku z uchwaleniem przez Ligę Narodów. Główne punkty: 1) postawienie wojny poza prawem, 2) przymusowy arbitraż w oparciu o sankcje, 3) niezgadzający się na sankcje jest napastnikiem, 4) zastosowanie sankcji ekonomicznych, wojskowych i finansowych przeciw napastnikowi.
- 1926 Powołanie dekretem Pana Prezydenta Rządu Marszałka Józefa Piłsudskiego w następstwie zwalczania przez Sejm gabinetu Bartla i dwukrotnego wyrażenia wotum nieufności. Skład gabinetu: K. Bartel (M. W. R. i O. P.), F. Sławoj-Składkowski (M. S. Wew.), A. Meysztołowicz (M. Spraw.), G. Czechowicz (M. Skarbu), K. Niezabytowski (M. Rol.), E. Kwiatkowski (M. P. H.), P. Romocki (M. Kom.), J. Moraczewski (M. R. P.), dr S. Jurkiewicz (M. P. O. S.), W. Staniewicz (M. Ref. Rol.), A. Zaleski (M. S. Z.), J. Piłsudski (M. S. Wojsk.).
- 1930 Interwencja arcyb. Szeptyckiego u Rządu Polskiego na skutek zamknięcia szkół ukraińskich. Represja zastosowana jest wobec wychowywania młodzieży ukraińskiej w atmosferze zamachów i nienawiści do Polski.
- Inauguracja pierwszego Zjazdu Urbanistów Polskich pod przewodnictwem inż. Paprockiego.
- 1932 Wręczenie przez Rząd Polski rządowi szwajcarskiemu pamiątkowego daru dla upamiętnienia stulecia przyjęcia emigrantów polskich po powstaniu 1931 r. przez Szwajcarię.
- Przyjęcie przez mjr Kwiecińskiego w Berlinie, jako przedstawiciela aeroklubu polskiego, 1-szej nagrody w Challenge'u dla rodzin nieżyjących zwyczajców por. żwirki i inż. Wigury.
- 1935 Początek wojny włosko-abisyńskiej.
- 1938 Wkroczenie wojsk polskich pod dowództwem gen. Bortnowskiego do Cieszyna za Olza.

D O P I S K I

3 PAŹDZIERNIK	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 5.38 s. 17.18	w. 6.04 s. 17.34	w. 5.38 s. 17.12
	KANDYDA, EWALDA, TERESY		słowo. SIEMIANA

- 1916 Votum nieufności Koła Polskiego dla gabinetu Buriana, jako protest przeciw lawirowaniu w sprawie polskiej i nie rozwiązywaniu przez Austrię najważniejszych dla Polaków zagadnień definitywnie.
- 1918 Zrzeczenie się tronu przez króla Bułgarii Ferdynanda na rzecz syna ks. Borysa i opuszczenie kraju wobec poniesionej klęski w wojnie światowej oraz konieczności zawarcia odrębnego pokoju.
- Powołanie przez parlament niemiecki ks. Maksymiliana badeńskiego na szefa rządu, a dra Solfa na ministra spraw zagranicznych. Rząd otrzymuje szerokie pełnomocnictwa do porozumienia się w sprawie zawieszenia działań wojennych. Zmiana rządu następuje wskutek zastrzeżeń Wilsona, iż rokowania mogą być podjęte jedynie z rządem parlamentarnym, reprezentującym naród niemiecki.
- 1922 Konferencje państw bałtyckich w Warszawie. Przedstawiciele Estonii, Łotwy, Finlandii ustalają z Polską wspólną linię polityki, wobec zaproszenia tych państw przez Sowjety na narady w Moskwie.
- 1924 Zgon Władysława hr. Zamoyskiego, hojnego zapisodawcy na rzecz kraju wszystkich posiadanych dóbr i zbiorów. Hr. Zamoyski wyrzekając się korzyści osobistych z wielkiej fortuny, pomnażał ją i strzegł wraz z swą siostrą jako dobro narodowe.
- Inauguracja polskiego Teatru Narodowego w Warszawie po odbudowaniu strawionego przez pożar gmachu Rozmaitości.
- 1926 Dekret Pana Prezydenta R. P. o odroczeniu sesji Sejmu i Senatu na koniec października.
- 1930 Podwyższenie przez Radę Banku Polskiego stopy dyskontowej z 6 1/2 na 7 1/2^{0/0} oraz od zastawów z 7 1/2 na 8 1/2^{0/0}.
- 1933 Pierwszy zamach rewolwerowy na kanclerza Austrii Dollfussa. Hitlerowiec Rudolf Dertl strzela do kanclerza raniąc go w rękę i pierś. Złożenie przez Polskę w Lidze Narodów projektu o upowszechnieniu zobowiązań mniejszościowych.

D O P I S K I

4 PAŹDZIERNIK	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 5.39 z. 17.10	w. 6.06 z. 17.31	w. 5.39 z. 17.10
	FRANCISZKA BERAFICKIEGO słow. BRATYSŁAWA		

- 1918 Nominacja gen. Józefa Hallera Naczelnym Wodzem Armii Polskiej we Francji. List nominacyjny wręcza generałowi prezydium Polskiego Komitetu Narodowego w myśl podpisanej z Francją umowy.
- Zadeklarowanie oficjalne w parlamencie niemieckim przez księcia Maksymiliana zgody na 14 warunków pokojowych prezydenta Wilsona. Rząd niemiecki w tym samym dniu wysyła notę do Waszyngtonu, prosząc o spowodowanie natychmiastowego zawieszenia broni.
- 1921 Złożenie listów uwierzytelniających przez posła i ministra pełnomocnego Szwajcarii pik. Hansa Pfyffera von Albishofen.
- 1930 Ustalenie zadłużenia Polski od chwili odzyskania Niepodległości. Długi państwa łącznie z pożyczką stabilizacyjną wynoszą 470 milionów dolarów. Zadłużenie wewnętrzne wynosi 100/0 tej sumy. Na głowę mieszkańca wypada 15 dolarów.
- 1932 Ponowny wybór Polski do Rady Ligi Narodów na zasadzie zastrzeżonej reelekcji. Polska uzyskuje 47 głosów, pustych kartek 4, przeciwnych głosów 6. Przeciw Polsce głosują Niemcy i Litwa.
- 1935 Pierwsze posiedzenie Sejmu i Senatu zwołane na nowych zasadach wyborczych. Marszałkiem Sejmu zostaje wybrany Stanisław Car, marszałkiem Senatu Aleksander Prystor.
- 1937 Rekord nawigacji napowietrznej. Sowiecki sterowiec przebywa 5000 km w ciągu 130 godzin. Jest to rekord długotrwałości lotu dla wielkich statków powietrznych bez zaopatrywania się w materiały pędne.
- 1938 Zajęcie przez wojska polskie Trzyńca i Jabłonkowa.
Mianowanie ministrem spraw zagranicznych Czechosłowacji posła przy Kwirynale Chwałkowskiego na miejsce ustępującego min. Krofty.

D O P I S K I

5 PAŹDZIERNIK	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 NIEDZIELA
	w. 5.48 z. 17.06	w. 6.07 z. 17.29	w. 5.48 z. 17.06
	PLACYDY, DONATA słow. ZASŁAWA		

- 1914 Boje II Brygady Legionowej pod Marmaros-Siget na Węgrzech. Brygada współdziała z grupą gen. Atemsa w oczyszczaniu Komitatu Marmaros-Siget z luźnych oddziałów kozackich. Akcja kończy się 7.X. zajęciem miasta Marmaros-Siget. Akademicka młodzież Węgier w dowód wdzięczności ofiaruje Legionom sztandar i adres. W adresie podkreśla: „Dzięki Wam nasze ogniska domowe nie rozpadły się w gruzy. Pierśi Wasze powstrzymały najęźdźcę, a wraża siła rozbiła się o Wasze prawice”.
- Objęcie przez gen. Focha zastępstwa naczelnego wodza armii francuskiej gen. Joffre'a. Gen. Foch, w pierwszym wykonaniu powierzzonego mu kierownictwa nad dwoma północnymi armiami, powstrzymuje wycofanie się francuskiej armii poza Sommę i utrzymuje otoczone z trzech stron Arras.
- Generalne ataki Rosjan na twierdzę Przemysła wobec wzmocnienia działalności ofensywowej Austriaków i ich przejścia za San, Rosjanie gromadzą 100 batalionów dla sforsowania twierdzy.
- 1915 Początek ofensywy gen. Mackensena w Serbii. Objąwszy naczelną dowództwo frontu południowego gen. Mackensen rozpoczyna operację uderzeniem na Belgrad, co decyduje o dalszym powodzeniu jego działań w Serbii.
- 1922 Objęcie z ramienia Ligi Narodów przez generalnego komisarza dra Zimmermana kontroli nad gospodarczą sanacją Austrii w następstwie udzielonej pożyczki. Polska dla pożyczki austriackiej zadeklarowała 100/0 gwarancji.
- 1924 Otwarcie Konferencji w Locarno zakończone podpisaniem protokołu paktu zachodniego, gwarantującego granice na Zachodzie Francji, Belgii i Niemiec, z dodatkową umową obustronnych gwarancji Francji, Polski i Czechosłowacji na wypadek napaści niesprobowanej. Fakt wprowadza pacyfikację stosunków na Zachodzie.
- 1930 Wyznaczenie przez Bank Gospodarstwa Krajowego pół miliona złotych na pracę pionierską dla eksportu polskiego.
- 1936 Powierzenie Polsce przez Ligę Narodów mandatu do przywrócenia normalnych stosunków między Senatem Gdańskim i przedstawicielem Ligi Narodów w Gdańsku na wniosek Komitetu Trzech, który po zbadaniu incydentu rewidowania przy drzwiach siedziby W. Komisarza L. N. Lestera wchodzących osób i obrazy spowodowanej niezłożeniem zapowiadzianej wizyty komendanta niemieckiego okrętu wojennego, uznał, iż Polska jako reprezentantka spraw zagranicznych Gdańska, powołana jest do ukroczenia wzrastających dążeń Gdańska do zlikwidowania uprawnień Ligi Narodów, jako protektora i gwaranta.
- 1937 Porozumienie polsko-niemieckie w sprawie tranzytu przez Pomorze.
- 1938 Ustąpienie prezydenta Czechosłowacji Benesa i przejęcie tymczasowe obowiązków prezydenta do czasów wyboru przez gen. Syrowego. Rząd praski przyjmuje żądania Węgier w sprawie zwrotu części terytoriów i godzi się na przeprowadzenie rokowań w sprawie całkowitego kształtu stosunków czesko-węgierskich.

D O P I S K I

6 PAŹDZIERNIK	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Poniedziałek	
	w. 5.43 s. 17.05	w. 6.09 s. 17.26	w. 5.43 s. 17.05		
	BRUNONA		słow. BRONISŁAWA		

- 1917 Ogłoszenie komunikatu Ministerstwa Wojny St. Zjednoczonych o przyznaniu prawa Polakom do prowadzenia rekrutacji. Wyłączona została od zapisu do armii polskiej młodzież podlegająca poborowi oraz posiadająca rodziny, nie rozporządzające zabezpieczeniem materialnym na okres wojny.
- 1918 Dzień armii polskiej wśród wychodźstwa St. Zjednoczonych w rocznicę podjęcia rekrutacji. Polonia amerykańska poświęca ten dzień propagandzie zapisu do armii polskiej.
Zaprzysiężenie Naczelnego Wodza Armii Polskiej we Francji gen. J. Hallera na sztabard 1 pułku Strzelców Polskich. W związku z objęciem naczelnego dowództwa gen. Haller wydaje rozkaz przypominający wszystkim żołnierzom Polakom, iż „Polska nie skruszy kajdan, dopóki nie będą zdruzgotane Niemcy i Austria. Warszawa, Kraków, Poznań, Gdańsk, Wilno, Lwów — orężem odebrać trzeba“.
- 1920 Zawarcie umowy polsko-litewskiej w Suwałkach. Umowa określa linię demarkacyjną między Polską i Litwą na niekorzyść Polski. Wileńszczyzna, Grodzieńskie i ziemia lidzka wraz z Wilnem przypada Litwinom.
Objęcie dowództwa nad „zbuntowaną“ grupą dywizji litewsko-białoruskiej przez gen. żeligowskiego w Woronowie. Naczelnik Państwa powierza generałowi zorganizowanie buntu, wobec wykreślenia linii rozejmowej dla granicy litewsko-polskiej przez Komisję Ligi Narodów w Suwałkach, nie odpowiadającej interesom Polski. Gen. żeligowski wydaje rozkaz podkomendnym marszu na Wilno. Rozkaz ten wobec wahań korpusu oficerskiego popiera półoficjalnie d-ca III armii gen. Sikorski. Następują przygotowania do marszu na Wilno.
- 1924 Posłuchanie delegatów Rządu Polskiego St. Grabskiego i W. Skrzyńskiego u Ojca świętego w sprawie ustalenia warunków konkordatu między Polską i Watykanem.
- 1930 Wstrzymanie emigracji z Polski do Brazylii na okres miesięczny wskutek wybuchu powstania w Brazylii przeciw rządowi prezydenta.
- 1933 Wielkie święto kawalerii polskiej z okazji obchodu 250-lecia zwycięstwa pod Wiedniem. święto ma miejsce w Krakowie. Przybywają wszystkie pułki kawalerii. Przed Marszałkiem Józefem Piłsudskim, w obecności Pana Prezydenta R. P. i Korpusu Dyplomatycznego miejsc ma jedna z najwspanialszych rewii kawalerskich.
- 1937 Polityczne narady Rządu w obecności Pana Prezydenta R. P., Marszałka Śmigłego-Rydza z udziałem szefa O. Z. N. płk. A. Koca.
- 1938 Uchwała stronnictw słowackich na Kongresie w Żylinie o powołaniu do życia rządu narodowego i autonomicznego w Słowacji. Stronnictwa wyznaczają 5 ministrów z ks. Tiso na czele. Rząd ten obejmuje władzę nad Słowacją. Następnie premier czechosłowacki gen. Syrový podpisuje dekret nominacyjny wybranego rządu dla Słowacji.

D O P I S K I

7 PAŹDZIERNIK	1939 Sobota	1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 5.45 s. 17.02	w. 6.11 s. 17.24	w. 5.45 s. 17.02		
	JUSTYNA, N.M.P. RÓŻAŃCOWEJ				słow. ROŚLAWY

- 1915 Ofensywa jesienna na froncie zachodnim. Rozpoczęte działania zaczepne armii koalicyjnych wstrzymane zostają przeciwnatarciem armii niemieckiej. Intensywne walki toczą się w ciągu 3 tygodni. Obie strony w zabitych i rannych tracą przeszło 400.000 żołnierzy.
- 1916 Ostatni dzień Legionów na froncie. Po dwuletnich walkach i bojach kończy się bohaterska epopea legionowa. Znad Stochodu pułki wycofane zostają do Baranowicz w związku z podjętymi przez państwo centralne przygotowaniami do ogłoszenia Królestwa Polskiego. Legiony stać się mają kadraj wojska wskrzeszonego Państwa Polskiego.
- 1918 Manifest Rady Regencyjnej, proklamujący zmianę polityki polskiej pod rządami okupantów. Regenci, wychodząc z zasad pokojowych warunków, ogłoszonych przez Wilsona, postanawiają rozwiązać Radę Stanu, powołać nowy Rząd z przedstawicieli najszerzych warstw i kierunków politycznych i włożyć na ten Rząd obowiązek wypracowania ustawy wyborczej do Sejmu. Sejm ma ustalić formę zwierzchnictwa państwowego, któremu Rada Regencyjna przekaze władzę sprawowaną dotychczas.
Rozwiązanie Rady Stanu i dymisja gabinetu regencyjnego J. Kucharzewskiego.
- 1920 Wymarsz „zbuntowanych wojsk“ gen. żeligowskiego z Lidy na Wilno.
- 1923 Przybycie do Polski zaproszonego przez Rząd angielskiego rzeczoznawcy finansowego p. Hiltona Younga w charakterze doradcy. Najwybitniejszy specjalista od spraw finansowych, twórca planu rozliczeń i podziałów z traktatu wersalskiego wynikających, przyczynić się ma do ustabilizowania życia finansowego Polski.
Ustawa śląska podwyższająca do 18 lat granicę wieku dla rent sierocych.
- 1924 Przystąpienie do budowy pierwszego polskiego basenu amunicyjnego w porcie gdyńskim.
- 1928 Uroczysty dzień ślubowania w całej Polsce obrony zachodniej części kraju, w odpowiedzi na enuncjację prezydenta Rzeszy Hindenburga w sprawie „powrotu wydartych ziem“ do Niemiec (18.IX).
- 1931 Wprowadzenie z rozporządzenia Rady Ministrów podatku wojskowego dla wszystkich obywateli w wieku poborowym, nie odbywających czynnej służby wojskowej. Modyfikacja rozporządzenia wprowadza odrodek podatku bezpłatną pracą przy budowach i robotach o charakterze wojskowym i publicznym.
- 1932 Wydalenie delegata papieskiego msr Flores z Meksyku w związku z walką rządu meksykańskiego z Kościołem.

D O P I S K I

8 PAŹDZIERNIK	1939 NIEDZIELA		1940 Wtorek		1941 Środa	
	<i>w. 5.47</i>	<i>a. 17.00</i>	<i>w. 6.13</i>	<i>a. 17.22</i>	<i>w. 5.47</i>	<i>a. 17.00</i>
	BRYGIDY, PELAGII, NESTORA			<i>słowo. WOJSŁAWY</i>		

1914 Przebiecie się stutysięcznej załogi miasta Antwerpii (Belgia) przez pozycje niemieckiej armii gen. Beselera. Pomoc okazuje angielski gen. Rewlingson, wysyłając dla odwrócenia uwagi odsieczową grupę do działań demonstracyjnych wzdłuż granicy holenderskiej.

Rozpoczęcie operacji armii niemieckiej w kierunku Calais (Anglicy, Belgowie) po zahamowaniu francuskiej ofensywy jesiennej. Niemcy atakują Ypres, które tylko na nalegania gen. Focha uzyskuje obronę. Anglicy zamierzali opuścić ten odcinek. Armia belgijska obwarowuje brzegi Izery.

Kłeska Serbów na wzgórzu Planina. Austriacka armia gen. Potiora wypiera Serbów za Drisę.

1917 Rekrutacja polskiego wojska w St. Zjednoczonych. Do 12 największych ośrodków Polonii amerykańskiej wyruszają oficerowie rekrutacyjni. Zwerbowani ochotnicy wysyłani są do obozu w Niagara of the Lake, Ontario w Kanadzie. Przed rekrutacją polską werbowanie ochotników przeprowadzał rząd St. Zjednoczonych, zanim zdecydował się na pobór. Ochotnicza rządowa rekrutacja wchłonęła olbrzymią ilość Polaków. Procentowo w poszczególnych stanach Polacy stanowili od 60 do 94%ⁿ. W pierwszych pułkach amerykańskich na froncie zachodnim przeważał element polski.

1918 Odpowiedź Wilsona na propozycje pokojową niemieckiej ks. Maksymiliana badeńskiego. Wilson żąda przedstawienia gwarancji i usunięcia od władzy czynników, stojących na czele polityki wojennej Niemiec.

Uderzenie belgijskiej armii króla Alberta z północnego skrzydła na front niemiecki. Niemcy zostają wyparci na linię Armentières, Lens, La Bassé. Ratuje ich od klęski zażreżnięcie armii belgijskiej w białych pod Paschendaale.

1920 Pismo gen. Żeligowskiego do Naczelnego Dowództwa Armii. General zawiadamia, że wraz z grupą żołnierzy, pochodzących z Kresów, postanawia bronić praw do samostanowienia mieszkańców tych ziem, które przysądzone zostały umową suwalską Litwinom. Prosi o zwolnienie z wojska i dowództwa grupy. Rząd Polski ogłasza potępienie samowoli i deklaruje swą neutralność w stosunku do poczynań Litwy środkowej i tymczasowego rządu w Wilnie.

Zajęcie Wilna przez „zbutnowaną grupę“ gen. Żeligowskiego. Po utarcze z wojskiem litewskim pod Jaszunami oraz po rozbięciu przez mjr M. Zyndram-Kościńskiego oddziałów litewskich pod Wąką, o godz. 3 pp. wojska polskie zajmują Wilno. Przedstawiciel Anglii płk Ward proponuje ogłoszenie Wilna miastem wolnym. Gen. Żeligowski propozycję odrzuca. Po wytransportowaniu pochwyconego w mieście rządu litewskiego (12 ministrów oraz 400 urzędników) do Kowna pełna władza przechodzi w ręce polskie.

1923 Zamach stanu Adolfa Hitlera w Monachium. Hitler aresztuje ministrów i obejmuje rządy w Bawarii. Wojskowa pomoc z Berlina likwiduje rewoltę. Gen. Ludendorff zostaje aresztowany, Hitler zdołał się ukryć.

1930 Otwarcie w Warszawie Międzynarodowego Kongresu Stowarzyszeń do walki z handlem kobietami i dziećmi.

1938 Zajęcie Frysztatu przez wojska polskie.

9 PAŹDZIERNIK	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	<i>w. 5.48</i>	<i>a. 16.58</i>	<i>w. 6.15</i>	<i>a. 17.19</i>	<i>w. 5.48</i>	<i>a. 16.58</i>
	DIONIZEGO			<i>słowo. DOMOGOSTA</i>		

1914 Rozkaz Hindenburga o podjęciu działań zaczepnych w kierunku Dębłina i Warszawy. Rozkaz krzyżuje plany sztabu rosyjskiego. Nastąpił wskutek przejścia przez Niemców depeszy iskrowej w. księcia Mikołaja Mikołajewicza. Na Dęblin wyrusza austriacka armia Dankla.

Zatopienie Flandrii w obronie kraju przed nacierającymi wojskami niemieckimi. Po uruchomieniu tam Belgijczycy organizują obronę na nasypach kolejowych. Odpierają ataki i przy pomocy Francuzów zmuszają Niemców do odwrotu za Izere. Równocześnie Francuzi toczą walki w obronie twierdzy Lille.

1918 Powstanie Ukraińskiej Rady Narodowej we Lwowie.

1920 Nota Tymczasowej Komisji Rządzącej Litwy środkowej do Rządu Polskiego przeciw popieraniu dążeń Litwy środkowej do samookreślenia się w myśl odezwy Naczelnika Państwa z 22.IV.1919 r. oraz przeciw gromadzeniu polskich wojsk na Wschodzie. Rząd Polski w odpowiedzi pozostawia wolną rękę w samookreśleniu się ludności stwierdzając, że zajęcie przemocą przez jakiegokolwiek siły obce Wilna i Wileńszczyzny spotkałoby się z kategoriycznym protestem Polski jako zamach na swobodną decyzję ludności.

1934 Zamordowanie króla Jugosławii Aleksandra i towarzyszącego mu ministra spraw zagranicznych Francji Barthou w Marsylii. Zamachowiec Piotr Calomen, Chorwat z miasta Zagrzebia, oddaje 20 strzałów do powozu wizytującego Francję króla Jugosławii. Tron Serbii obejmuje małoletni ks. Piotr. Regentem zostają, w myśl testamentu zabitego króla, brat króla ks. Paweł oraz senator Stankowicz, b. minister oświaty i dr Perowicz, ban banatu Sawy.

1938 Wystąpienie ludności węgierskiej i karpatoruskiej do walki czynnej z Czechami na Rusi. Ludność domaga się samostanowienia. Powstaje rząd, który w dniu 11.X. zostaje zatwierdzony przez Radę Ministrów Czechosłowacji.

Węgry przystępują do rokowań z Czechami, domagając się zwrotu wszystkich terytoriów zamieszkałych przez Węgrów oraz plebiscytu na Rusi Podkarpackiej, który zdecydowałby o włączeniu części tej ziemi do Węgier i tym samym o utworzeniu wspólnej granicy między Polską i Węgrami. Rokowania te zerwano po 10 dniach pertraktacji (21.X).

D O P I S K I

10 PAZDZIERNIK	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 5.50 z. 16.55	w. 6.16 z. 17.17	w. 5.50 z. 16.55
	FRANCISZKA		słowo. TOMIŁA

1914 Zgon króla Rumunii Karola I i objęcie tronu przez ks. Ferdynanda, zwolennika polityki prokoaliccyjnej.

Atak niemieckich łodzi podwodnych na bazę wojennej floty angielskiej w Scapa Flow. Łodzie V. 9 i V. 17 torpedują krążownik angielski, po czym wycofują się bez uszkodzeń. W następstwie d-two floty angielskiej przenosi bazę floty na północne wybrzeże Irlandii.

1918 Wojska polskie na Syberii opuszczają punkt koncentracyjny w Buzurulsaniu. Nacisk bolszewików na Dalekim Wschodzie, zajęcie przez nich Kazania, Simbirska i Samary zmusza wojska polskie, czeskie i ochotników rosyjskich do cofania się na Wschód. Polacy koncentrują siły swe w Nowonikołajewsku nad Obi.

1921 Wreczenie listów uwierzytelniających przez posła i ministra pełnomocnego Lotwy Mörtninsa Nuksa.

1922 Inauguracja Pierwszego Sejmu w Katowicach. Na zasadzie praw autonomicznych G. śląsk powołuje do życia własny, dzielnicowy Sejm. Podział pierwszych mandatów wypada następująco: Blok Narodowy (Korfantow) 18, P. P. S. (Biniaszkiwicz) 8; N. P. R. (Sikora) 7, Niemiecki Klub Narodowy (Reifenstein) 7; Katolicki Klub Niemiecki — (Szczepaniok) 1 oraz dwaj socjaldemokraci — Kowoll i Buchwa.

1925 Próby nawiązania stosunków normalnych z Litwą na obradach w Lugano. Po dwutygodniowych rokowaniach wskutek nieprzejednanego stanowiska rządu kowieńskiego obrady kończą się jedynie podpisaniem protokołu odbytych konferencji.

1932 Ogłoszenie pierwszej celnej taryfy polskiej.
Rozporządzenie Pana Prezydenta R. P. o granicy morskiej państwa.

1935 Uchwalenie przez Zgromadzenie Ligi Narodów sankcji przeciw Włochom i powołanie komitetu do wprowadzenia ich w życie.

1936 Objęcie dyktatury przez kanclerza Austrii Schuschnigga i rozwiązanie austriackiej Heimwehry.

1937 Uroczystości inauguracyjne w Żuławie. Z inicjatywy Związku Rezerwistów, Żułów, miejsce urodzenia Marszałka Piłsudskiego, zostaje odrestaurowane i oddane narodowi, jako wiekopomna pamiątka dla pokoleń. Uroczystość uświetnił swą obecnością Pan Prezydent R. P. I. Mościcki oraz Pani Marszałkowa Piłsudska. Równocześnie na Wileńszczyźnie odbywa się poświęcenie 100 nowo utworzonych szkół im. Marszałka Piłsudskiego.

1928 Zajęcie przez wojska polskie Bogumina i Karwiny i przybycie ministra spraw zagranicznych J. Becka na lustrację odzyskanych terenów.

Powrót po 18 miesięcznych walkach włoskich ochotników z Hiszpanii wobec zwolnienia ich z przysięgi przez gen. Franco na żądanie rządu włoskiego.

DOPISKI

11 PAZDZIERNIK	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sabota
	w. 5.51 z. 16.54	w. 6.18 z. 17.14	w. 5.51 z. 16.54
	PLACYDY, NMP. MACIERZYŃSTWA słowo. DOBROMIŁY		

1914 Storpodowanie krążownika rosyjskiego Pallada przez niemiecką łódź podwodną, powodujące zaniechanie prowadzenia wojny morskiej przez naczelne dowództwo rosyjskie.

1915 Odwrót armii serbskiej pod naciskiem Austriaków za linię Dunaju i Sawy.

1918 Deklaracja zbiorowa polskich posłów do parlamentu niemieckiego o konieczności zjednoczenia ziemi polskiej i odzyskania niepodległości w myśl warunków Wilsona, przyjętych już przez rząd księcia Maksymiliana.

Uznanie armii polskiej we Francji przez rząd Wielkiej Brytanii za „sprzymierzoną i współwalczącą”.

1919 Otwarcie wskrzeszonego Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie w obecności Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego. Naczelnik Państwa tę ważną dla życia Kresów chwilę upamiętnia przemówieniem.

1920 Dekorowanie oficerów armii francuskiej, współpracujących z naczelnym dowództwem i sztabem przy organizowaniu armii polskiej w jej najcięższym okresie. Udekorowani zostają osobiście przez Naczelnego Wodza J. Piłsudskiego krzyżem Virtuti Militari: gen. Henrys, Billote, Durand oraz pułkownicy: Faury, Hatte, Loir, Byrand.

Wydanie dwóch dekretów gen. żelgowskiego w Wilnie o ustaleniu godła Litwy środkowej (tarcza z Orłem i Pogonią), o ustaleniu granic oraz ustanowieniu Tymczasowej Komisji Rządzącej, jako władzy cywilnej Litwy środkowej. Skład Komisji: płk. L. Bobicki, J. Iwanowski, W. Abramowicz, M. Engiel, W. Iwanowski, T. Szopa, A. Gasztowt, S. Kościakowski. Dowództwo nad Korpusem Ochrony Litwy środkowej obejmuje płk. J. Rządkowski.

Zajęcie Wilejki przez wojska polskie. Na wschód poza terenem Litwy środkowej następuje większe skupienie wojsk polskich, jako ochrona przed możliwością niepożądaną interwencją ze Wschodu. Po ciężkiej walce pod Motodecznem, Polacy opanowują rejon Wilejki.

1923 Wybuch strajku górników na Górnym Śląsku.

1926 Inauguracja Towarzystwa Szerzenia Sztuki Polskiej za granicą.

1929 Obchód 150-letniej rocznicy śmierci Kazimierza Pułaskiego w St. Zjednoczonych. Prezydent Hoover zarządza uroczysty dzień święta w całym państwie. Przerwane zostają wykłady w szkołach i czynności w instytucjach państwowych.

1930 Nota Rządu Polskiego do Ligi Narodów w sprawie skargi Senatu Gdańskiego o rozbudowę Gdyni. Rząd Polski uważa, iż protest Gdańska przeciw rozbudowie Gdyni nie może być przedmiotem ingerencji Senatu oraz stron trzecich ze względu na wewnętrzny charakter i gospodarczą konieczność Polski.

1931 Wyjazd Marszałka J. Piłsudskiego na okres wypoczynkowy do Rumunii.

1933 Wprowadzenie nowej taryfy celnej w Polsce.

1938 Dekret Pana Prezydenta R. P. o zjednoczeniu odzyskanych ziem śląska Cieszyńskiego i rozciągnięciu niektórych ustaw na Śląsk Cieszyński.

12 PAZDZIERNIK	1939 Czwartek		1940 Sobota		1941 <u>NIEDZIELA</u>	
	w. 5.53	z. 16.61	w. 6.20	z. 17.12	w. 5.53	z. 16.51
	MAKSYMILIANA, SERAFINA			słowo. GRZEMISŁAWA		

- 1914 Zajęcie pozycji przez II Brygadę Legionową pod Rafałtówą i Nadworną w Karpatach i przejście do działań w kierunku Stanisławowa.
- 1917 Obrady Sejmu Polskiego, zwołanego do Schenectady w St. Zjednoczonych w sprawie poparcia rekrutacji, prowadzonej wśród Polonii w Ameryce. Obecny J. Paderewski wzywa do ofiary z krwi i mienia, podkreślając, że „jeżeli Orzeł Biały nie będzie powiewał wśród Aliantów, to źle będzie za sprawą polską na Kongresie Pokoju“.
- 1918 Dekret Rady Regencyjnej o zmianie przysięgi w szeregach Polskiej Siły Zbrojnej (Wermacht). Dekret podaje tekst przysięgi z pominięciem „sprzymierzeńców“ i wzywa Komisję Wojskową do zaprzysiężenia wojska Radzie Regencyjnej, jako zwierzchniej władzy.
- Akcja oddziału lotnego P. O. W. na pociąg pod Bąkowcem, gdzie skonfiskowane zostaje na cele organizacji 1.800.000 koron.
- Narady cesarza austriackiego Karola z 22 przedstawicielami „ludów Austrii“ w Badeniu w sprawie przebudowy Austrii na państwo związkowe. Polacy zajmują stanowisko neutralne, stwierdzając, iż wobec 13-tego punktu warunków Wilsona obojętni są na urządzenie wewnętrzne przyszłej Austrii. Węgry żądają samodzielności, sprowadzając koncepcję spójności do ewentualnej unii personalnej. Czesi wysuwają proklamowaną już w Pradze niezawisłość, jedynie Ukraincy interesują się żywo tworzeniem nowego mocarstwa popołu z Austrią.
- Nota Maksymiliana badeńskiego w odpowiedzi na żądania Wilsona, wyrażająca gotowość Niemiec do udzielenia wszelkich gwarancji po ich wyszczególnieniu przez Wilsona.
- Włec ludności polskiej Księstwa Czeszyńskiego w Boguminie i Orłowej zwołany w sprawie określenia przynależności państwowej, pod przewodnictwem ks. Londzina, Michejdy i dra Piątkowskiego, proklamuje przyłączenie Księstwa Czeszyńskiego (b. zabór austriacki) do Polski.
- 1920 Podpisanie preliminarzy pokojowych przez delegację w Rydze, po czym obrady zostają przerwane na poszczególnie komisje pokojowe. Skład delegacji polskiej zwiększa się: przybywają rzeczoznawcy — S. Kauzik, E. Lachowicz i H. Strasburger.
- Zajęcie przez wojska polskie Mołodeczna na rozkaz Naczelnego Wodza osiągnięcia najdalej wysuniętych na wschód pozycji.
- 1926 Mianowanie biskupa Hlonda prymasem gnieźnieńskim.
- 1933 Podpisanie polsko-austriackiego traktatu handlowego.
- 1935 Dymisja gabinetu premiera W. Sławka. Nowy Rząd tworzy minister M. Zyndram-Kościałkowski. Skład Rządu: W. Raczkiewicz, J. Beck, gen. T. Kasprzycki, E. Kwiatkowski, Cz. Michałowski, K. Chyllński, J. Poniatowski, R. Górecki, M. Butkiewicz, W. Jaszczolt, E. Kaliński.
- 1937 Manifestacja przyjaźni polsko-amerykańskiej w Waszyngtonie z okazji złożenia do grobu prochów gen. Włodzimierza Krzyżanowskiego, bojownika o jedność Ameryki w walkach stanowych i pierwszego gubernatora Alaski. Prezydent Roosevelt wygłasza z Białego Domu mowę transmitowaną przez radio. Pan Prezydent R. P. I. Mościcki wygłasza orędzie.
- 1938 Objazd przez Marszałka Śmigłego-Rydza odzyskanych terenów Śląska Zaolziańskiego.

13 PAZDZIERNIK	1939 Piątek		1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Poniedziałek	
	w. 5.55	z. 16.49	w. 6.22	z. 17.10	w. 5.55	z. 16.49
	EDWARDA			słowo. ZIEMISŁAWA		

- 1914 Wymarsz 2 batalionu I Brygady i kawalerii Beliny-Prażmowskiego spod Deblina na Grójec. W ofensywie wojsk niemieckich na Warszawę wydzielona grupa dochodzi do Łowicza, następnie Mszczonowa, aby wziąć udział w spodziewanym zajęciu Warszawy.
- Zdobycie twierdzy Lille przez wojska niemieckie na Zachodzie.
- 1915 Zatwierdzenie przez sztab rosyjski samorzutnie formowanej z rozkazu gen. Szymanowskiego Brygady Strzelców Polskich z kadr Legionu Puławskiego w Bobrujsku. Formacja ta staje się w przyszłości fundamentem tworzonej dywizji, a następnie I Korpusu wojsk polskich na Wschodzie.
- 1919 Podpisanie przez Polskę i państwa koalicyjne konwencji o komunikacji lotniczej.
- 1920 Oświadczenie oficjalne ministra spraw zagranicznych M. Zamoyskiego rządowi Francji o niesolidaryzowaniu się Polski z akcją gen. Żeligowskiego na Kresach Wschodnich. Oświadczenie to działa uspokajająco na zaniepokojony alarmem Litwy świat polityki europejskiej.
- 1923 Terrorystyczny zamach agencji komunistycznej na Cytadeli w Warszawie, zorganizowany przez przekupionych oficerów polskich Baglińskiego i Wieczorkiewicza. Wybuch prochowni wstrząsa całym miastem, grzebiąc w rejonie Cytadeli kilkaset osób, z których 27 zamach ten przeplaca życiem.
- 1926 Protest biskupów litewskich przeciw prześladowaniu przez rząd Kościoła katolickiego na Litwie. Protest złożony zostaje na ręce prezydenta Republiki Litewskiej.
- 1927 Uchwała wielkiej Rady Faszystowskiej o zniesieniu systemu parlamentarnego i wprowadzeniu Rady Czterystu, działającej w oparciu o korporacyjny ustrój organizacji państwa.
- 1930 Aresztowanie członków milicji P. P. S. C. K. W. z Piotrem Jagodzińskim na czele pod zarzutem szykowania zamachu bombowego na Marszałka J. Piłsudskiego. Spiskowcy, działający konspiracyjnie, po ujawnieniu im osoby, przeciw której mają wystąpić, odmawiają udziału w projektowanym na 10.X. zamachu. Aresztowano 8 osób. Główny oskarżony Jagodziński. Oficerowie garnizonu z gen. Śmigłym-Rydzem na czele manifestują w Belwederze swe oddanie Marszałkowi.
- 1937 Wybór gen. Góreckiego prezesem F. I. D. A. C. na rok 1937 na Kongresie w Paryżu.
- Wymlana not między Rzeszą Niemiecką i Belgią w sprawie nienaruszalności na przyszłość ziemi Belgów. Niemcy obiecują szanować integralność terytorium belgijskiego, o ile Belgia pozostanie neutralną w ewentualnym konflikcie zbrojnym, w którym byliby Niemcy zamieszane.
- 1938 Zgon w Wenecji płk. Władysława Beliny Prażmowskiego, twórcy kawalerii legionowej.
- Zaniechanie plebiscytu na ziemiach czeskich po rozmowie Chwałkowskiego z Ribbentopem w Berlinie. Granice ustalić ma komisja delimitacyjna niemiecko-czeska.

D O P I S K I

14 PAZDZIERNIK	1939 Sobota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 5.57	s. 16.47	w. 6.24	s. 17.08	w. 5.57	s. 16.47
	KALIKSTA, EWARYSTA, FORTUNATY <i>słow.</i> DZIERŻYMIRA					

1917 Poświęcenie pierwszego sztandaru wojska polskiego w St. Zjednoczonych w Chicago — w powiązaniu z rocznicą 100-lecia śmierci Kościuszki — w obecności przedstawicieli rządu St. Zjednoczonych, Francji, Anglii oraz przedstawiciela Polskiego Komitetu Narodowego w Paryżu I. Paderewskiego.

Obchód kościuszkowski w I Korpusie W. P. na Wschodzie. Dowództwo wiąże obchód z propagandą patriotyzmu i czynu zbrojnego wśród żołnierzy, przeważnie dotychczas rusyfikowanych. W Bychawie żołnierze sypią kopiec Kościuszki. W Mińsku Litewskim, gdzie mieścił się sztab, odczytana zostaje do wojska odezwa Naczepolu o konieczności walki o ideały wolności, tak jak walczyli o to Kościuszko.

1918 Wymarsz I Dywizji armii polskiej we Francji na front do Lotaryngii. Dywizja zajmuje pozycje pod Moyer Montreer na odcinku Forain, zaliczona do 10 korpusu armii francuskiej, jako jedna z 30 dywizji najlepszych, wyznaczonych do zadania ostatecznego ciosu Niemcom na polach Francji.

Pierwsze boje powstającej na Kubaniu 4 Dywizji polskiej z bolszewikami. Oddział polski sfornowany na razie przy armii ochotniczej Aleksiejewa, rozbija bolszewików pod Terniówka, a w następnym boju pod Dżuga i Kijewskiem i odrzuca bolszewików na Stepy Astrachańskie.

Druga ofensywa belgijska armii króla Alberta we Flandrii. Belgijczycy przy współdziałaniu armii angielskiej wyrzucają Niemców z rejonu Brugii, Le Cateau, Solesmes, Valenciennes. Walki trwają 12 dni.

1919 Uchwała Sejmu Ustawodawczego o zmianie nazwisk.

1920 Odezwa Naczelnego Wodza do żołnierzy w związku z zamknięciem dwuletniego okresu wojny, zawiadamiająca o złożeniu przez Wodza Rządowi wniosku o przydziałe ziemi żołnierzom, „aby część zdobytych ziem została własnością tych, co ją polską zrobili!”

1926 Rozporządzenie Pana Prezydenta R. P. o uchyleniu odrębności stanowych w Polsce.

1927 Uzyskanie od St. Zjednoczonych pożyczki stabilizacyjnej w wysokości 62 milionów dolarów i 2 milionów funtów szterlingów. Pożyczka powoduje zwyczajną załamaną kursu złotego.

1929 Podniesienie w Anglii i Polsce poselstw do rangi ambasad.

1931 Przyjęcie przez Senat R. P. ustawy o budowie kolei Kraków—Mięchów oraz noweli do ustawy uposażeniowej o wstrzymaniu szczeblowania urzędników.

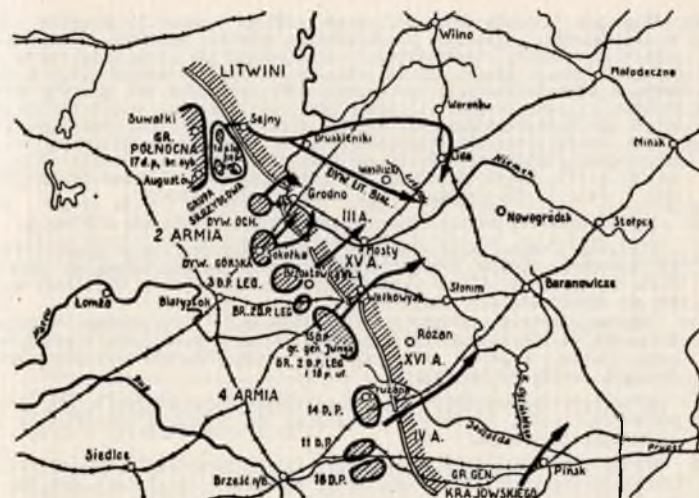
1937 Konsolidacja organizacji młodzieżowych w Polsce. Zw. Harcerstwa Polskiego, Zw. Strzelecki i Centralny Związek Młodzieży Wiejskiej oświadczają we wspólnej deklaracji jedność frontu programowego swych organizacji.

Protest prezydenta Senatu Gdańskiego Greisera do Stolicy Apostolskiej z powodu utworzenia 2 nowych probostw w w. m. Gdańsku.

1938 Mobilizacja 5 roczników na Węgrzech i zgromadzenie powołanych wojsk na granicy czechosłowackiej.

Odwolanie startu balonu stratosferycznego „Gwiazda Polska” na skutek eksplozji podczas przygotowań do wzlotu przy napętnianiu powłoki.

15 PAZDZIERNIK	1939 NIEDZIELA		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 5.59	s. 16.44	w. 6.25	s. 17.08	w. 5.59	s. 16.44
	JADWIGI, TERESY, AURELII <i>słow.</i> DROGOSŁAWY					

MAPA DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH W BITWIE NAD NIEMNEM

1914 Walki pod Warszawą. Broni stolicy 14 dywizji rosyjskich, atakuje 5 dywizji armii Mackensena. Pod Błoniem Rosjanie rozbijają niemiecką grupę operacyjną, wstrzymując forsowanie frontu na linii Sochaczew—Błonie. Niemcy równolegle rozwijają zaczepność w rejonie Łodzi, docierając na 25 km od miasta.

1915 Rozpoczęcie działań zaczepnych Bułgarii przeciw Serbii przy współdziałaniu armii Mackensena. Naczelne d-two armii bułgarskiej spoczywa w rękach gen. Teodorowa.

1918 Deklaracje polskich posłów parlamentu austro-węgierskiego w przedmiocie przynależności państwowej. Posłowie deklarują, iż uważają się za obywateli Niepodległego Państwa Polskiego.

1923 Wybuch strajku w Zagłębiu Dąbrowskim, jako wyraz solidaryzowania się z akcją strajkową na Górnym Śląsku.

1937 Uroczystość poświęcenia mauzoleum w Czarnicy, ufundowanego dla złożenia prochów hetmana Czarnieckiego w 272 rocznicę jego zgonu. W uroczystości udział bierze Marszałek śmigły-Rydz.

16 PAZDZIERNIK	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 6.06 s. 16.43	w. 6.27 s. 17.03	w. 6.00 s. 16.43
	WINCENTEGO, ALEKSEGO, GAWŁA <i>skrom.</i> RADZISŁAWA		

- 1914 Początek budowy słynnej „drogi polskiej” przez II Brygadę Leg. w Karpatach. Legioniści przekształcają górskie wertepy w wygodny trakt łącznikowy, umożliwiając walki pozycyjne przez cały okres zimowy. W ciągu pięciu dni na przestrzeni 7 km powstaje droga budowana z okraglaków z 28 mostami o 150% spadków. Na granicy ziemi polskiej i węgierskiej z inicjatywy por. Starka staje 7-metrowy krzyż dla upamiętnienia stoczonych walk. Na krzyżu tym legionista Adam Szania, rzeźnik krakowski, żłobi bagnetem zaimprovizowany czterowiersz, który przechodzi do historii: „Młodzieży Polska — patrz na ten krzyż, Legiony polskie dźwignęły go wzwyż, przechodząc góry, lasy i wały — dla Ciebie Polsko i dla Twojej chwały”.
- 1915 Wypowiedzenie wojny Bułgarii przez Francję, Anglię i Włochy.
- 1918 Manifest cesarza Austro-Węgier Karola proklamujący samookreślenie narodowe ludów Austrii. Każdy szczep na zamieszkałym terytorium tworzyć ma oddat własny organizm państwowy. Manifest wzywa do tworzenia rad narodowych.
- Odpowiedź Wilsona na notę parlamentu niemieckiego. Wilson stwierdza, iż pierwszym warunkiem zawieszenia broni musi być kapitulacja Niemiec, i poleca w tej sprawie zwrócić się do czynników wojskowych armii koalicyjnej.
- 1919 Wręczenie Naczelnikowi Państwa listów uwierzytelniających przez pierwszego posta i ministra duńskiego hr. Prebena Ferdynanda de Ahlefeldta Laurwiga.
- 1922 Wypuszczenie uchwalonej przez Sejm 80% państwowej pożyczki złotej. Obligacje oplewają na dwuwalutową wartość w markach i złotych.
- 1925 Odnowienie i rewizja stałej umowy sojuszniczej Polski i Francji.
- 1931 Zaostrożenie regulaminu sejmowego. Czas przemówień zostaje ograniczony, a dyskusje mogą być przerwane bez wyczerpania listy mówców.
- 1934 Zgon Raymonda Poincarégo, byłego prezydenta Francji. Zwioki złożone zostają w Panteonie.
- 1937 Promowanie Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego doktorem honoris causa Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego z okazji 30-letniej rocznicy istnienia uczelni.
- 1938 Wielka mowa programowa wicepremiera Kwiatkowskiego w Katedrze na zebraniu śląskiego okręgu O. Z. N., wzywająca do konsolidacji i współpracy nad zjednoczeniem, wobec wyraźnego zwrotu w dziejach Polski ku poprawie stanowiska jej w rodzinie narodów Europy.
- Ogłoszenie przez rząd praski stanu oblężenia w 14 okręgach, graniczących z Węgrami.

D O P I S K I

17 PAZDZIERNIK	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 6.02 s. 16.41	w. 6.29 s. 17.01	w. 6.03 s. 16.41
	FLORENTYNY, GERARDA, MAŁGORZATY <i>skrom.</i> ŻYTISŁAWY		

- 1917 Objęcie najwyższej władzy w proklamowanym przez okupantów Królestwie Polskim. Władzę obejmują 3 regenci: ks. arcybiskup Aleksander Kakowski, Józef Ostrowski, Zdzisław Lubomirski. Po zaprzysiężeniu regentów w Katedrze św. Jana oficjalnie przekazanie władzy następuje na Zamku Królewskim z rąk gubernatora Beselera. Rada Regencyjna wydaje odezwę do narodu o objęciu władzy dla „dobra powszechnego, ugruntowania potęgi, niepodległości, sławy, woiności i szczęścia Ojczyzny Polskiej, dla zachowania spokoju i zgody między obywatelami kraju” i wzywa naród do czynnego poparcia jej rządów oraz Rady Stanu, jako poprzedniczki Sejmu.
- 1918 Tajny zjazd przedstawicieli Sokola wielkopolskiego w Poznaniu. Zjazd uchwała tworzenie Straży Obywatelskich i przeprowadzenie akcji tej powierza Juliuszowi Langemu. Niebawem w pogotowiu staje przeszło 2000 Sokolów. Akcję zbrojenia prowadzi P.O.W. Dwie te organizacje niebawem odegrają decydującą rolę w wyzwoleniu Wielkopolski.
- 1920 Obejmowanie przez wojska polskie linii rozejmowej na pograniczu polsko-sowieckim. Linia zaprojektowana przez delegację polską i przyjęta przez Konferencję pokojową w Rydze biegnie: Zbrucz, Równe, Sarny, Luniniec, Willejka, Działna.
- Wystąpienie zbrojne Litwinów przeciwko akcji gen. żeligowskiego. Próba zbrojnego zawiadnięcia Litwą środkową zostaje przez wojska polskie zlikwidowana po pomyślnych walkach pod Rykontami, Siobodą i Jeziorem Oszmiany.
- 1924 Napady w Leningradzie i Moskwie na przedstawicieli polskich placówek. Ofiarą antypolskiej akcji zorganizowanej w Moskwie padają urzędnicy poselstwa: A. Hurko-Romeyko i J. Piotrowicz, w Leningradzie A. Tarnowski i dr Morelowski.
- 1930 Konfiskata listu pasterskiego episkopatu grecko-katolickiego wobec odmowy dokonania zmiany w treści. List, mający spowodować uspokojenie nastrojów ukraińskich, wskutek specjalnej redakcji zmierza do wywołania wręcz przeciwnych skutków.
- 1931 Wprowadzenie dodatkowych opodatkowań na rzecz bezrobotnych dla gier w karty w klubach oraz czasowe podniesienie w tym celu opłat telefonicznych.
- 1937 Pierwszy zjazd szlachty zagrodowej we Lwowie, zainicjowany dla zadokumentowania polskości dawno osiadłej na Rusi szlachty polskiej, a wskutek wydarzeń historycznych zagubionej w rusińskiej masie. Zjazd uchwała powołanie do życia Związku Szlachty. Cel związku: pomoc w restytucji polskości na Kresach.

D O P I S K I

18 PAŹDZIERNIK	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 6.04 z. 16.38	w. 6.31 z. 16.59	w. 6.04 z. 16.38
	ŁUKASZA		słowa BRATUMIŁY

- 1914 Wymarsz oddziału bajonczyków na front z Bajonny. W godzinach rannych wyszkolony oddział opuszcza miasto, które mu dało sztandar, nazwę i okazało żywą wdzięczność za udział w walkach o wolność Francji. Dowództwo oddziału spoczywa w rękach Francuzów. Oto nazwiska tych, którzy wraz z młodzieżą życiem swym na polu walki przypiętowali przymierze w obronie niepodległości swych krajów: pik. Pain, kom. Noiret, kpt. Osman, por. Ramires, Studer, Brossette, Maks Doumic.
- 1915 Rozkaz sztabu armii austriackiej o przeniesieniu II Brygady Legijonowej na front wołyński. Dotychczas Legiony walczyły na dwóch odległych frontach. Pułki 1 i 6 na wschodnim froncie, 2 i 3 na froncie karpackim. Pułki 4 i 6 zostały dopiero w połowie roku 1915 sformowane w Piotrkowie.
- 1916 Narady w Głównej Kwaterze niemieckiej w Pszczynie w kwestii rozwiązania przez państwa centralne sprawy polskiej. Uczestniczą w naradach: Bethmann-Hollweg, Hindenburg, Ludendorff, Beseler, Jagow, Burian i Conrad. Sprzymierzeńcy postanawiają działać pospiesznie, ogłosić wskrzieszenie Królestwa Polskiego i niezwłocznie przystąpić do tworzenia wojska.
- 1918 Połączenie oddziałów polskich, walczących na froncie północnej Rosji w Archangielsku. Z poszczególnych oddziałów, a mianowicie z oddziału w Koli pik. Machcewicz, oddziału mjr Horawskiego, oddziału kpt. Sołodkowskiego i rotmistrza Glińskiego mjr Onegi, powstaje w Archangielsku oddział wojsk polskich na północy (Murmańczycy) pod dowództwem mjr Skokowskiego.
- 1920 Rozkaz o zawieszeniu działań wojennych na froncie wschodnim. O godz. 12 w nocy, zgodnie z podpisanym rozejmem w Rydze, po obu stronach frontu następuje ostateczna likwidacja działań zaczepnych w Wojnie Polskiej z bolszewikami.
Interwencja Francji i Anglii w sprawie wileńskiej. W odpowiedzi rząd polski proponuje nieczynienie przeszkód w odbudowie Polski i wyraża zdziwienie, iż państwa te uważają za swój obowiązek wywieranie nacisku na oddanie Wilna Litwie.
- 1926 Uroczystość w St. Zjednoczonych z powodu 150-lecia wstąpienia Tadeusza Kościuszki do armii amerykańskiej.
- 1927 Dekorowanie Marszałka J. Piłsudskiego najwyższym odznaczeniem wojskowym Francji przez gen. Franchet d'Esperey w Warszawie na Zamku Królewskim.
- 1931 Zgon wielkiego wynalazcy i twórcy nowych dziedzin pracy w przemyśle i nauce wszechświatowej, Tomasza Edisona. Żył lat 84.
- 1932 Wybór delegata polskiego red. Beaupré na Zjeździe Międzynarodowej Federacji Dziennikarzy na członka Trybunału Prasowego.
- 1935 Cofnięcie przez władze polskie i czeskie (wzajemne) exequatur konsulom Maisnerowi i Doleżałowi w Polsce, Aleksandrowi Klotzowi w Morawskiej Ostrawie.

19 PAŹDZIERNIK	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 6.06 z. 16.36	w. 6.33 z. 16.57	w. 6.06 z. 16.36
	PIOTRA Z ALKANTARY		słowa ZIEMOWITA BŁ.

- 1915 Walki 1 i 6 pułku I Brygady pod Kamieniuchą. Po odrzuceniu spod Kostiuchnówki, Sobieszyc i Miedwieżego wojsk rosyjskich na prawy brzeg Styru, pułki przystępują do forsowania pozycji znajdujących się jeszcze w rękach Rosjan na lewym brzegu pod Jablonką, Kuklami i Kamieniuchą. Uderzają na pozycje, których nie mogła zdobyć pruska i bawarska gwardia. Walki trwają do końca października. O poszczególne pozycje toczą się uporczywe boje w wyjątkowo ciężkich warunkach.
- 1918 Powołanie Rady Narodowej dla Księstwa Cieszyńskiego jako tymczasowej władzy zwierzchniej w składzie 17 przedstawicieli na czele z prezydium w osobach: dr J. Michejdy, ks. J. Londzina, T. Regera, Fr. Halfara i P. Bobka.
Uchwalenie przez Ukraińską Radę we Lwowie utworzenia autonomicznego ukraińskiego rządu dla Galicji Wschodniej. Rada poleca obranemu prezydium nawiązać porozumienia z czynnikami austriackimi w sprawie przejęcia władzy we Lwowie i Małopolsce Wschodniej.
- 1919 święto Zjednoczenia Armii Polskiej w Krakowie. Po mszy i złożeniu wieńca na grobie Kościuszki, przed Naczelnikiem Państwa J. Piłsudskim i dowódcami poszczególnych formacji wojskowych gen. J. Hallerem i J. Dowbór-Muśnickim odbywa się defilada oddziałów umundurowanych jeszcze różnorodnie. Naczelnik Państwa w przemówieniu swym z okazji zjednoczenia podkreśla dziwną rzeczywistość Polski, wymagającą zjednoczenia tego, co w treści swej istoty rozumiane być może tylko jako „jedno”.
- 1924 Obchód 100-letniej rocznicy urodzin budźcicieli polskości i działaczy na śląsku: Karola Miarki i Pawła Stelmacha.
- 1926 Zamordowanie kuratora lwowskiego Okręgu Naukowego Stanisława Sobieskiego na tle politycznym przez terrorystów ukraińskich we Lwowie.
- 1930 Protest ambasadora Polski w St. Zjednoczonych Filipowicza przeciw insynuacjom prasy amerykańskiej o prześladowaniach Ukraińców w Małopolsce Wschodniej i aresztowaniu jakoby 200.000 Rusinów.
- 1932 Śmierć w katastrofie lotniczej Amerykanina Ryszarda Allana, członka eskadry lotniczej im. Tadeusza Kościuszki, odznaczonego za odwagę w bojach z bolszewikami w 1920 roku.
- 1935 Uchwalenie w Genewie przez Radę Ligi Narodów sankcji ekonomicznych przeciw Włochom, jako presji za prowadzenie wojny z Abisynią. Sankcje podejmują wielkie mocarstwa (prócz Niemiec) wstrzymując dowozy określonych artykułów eksportowych do Włoch.
- 1937 Uchwała Walnego Zjazdu Związku Lekarzy Państwa Polskiego w Poznaniu o wprowadzeniu do statutu związków lekarskich „paragrafu aryjskiego”.
- 1938 Wizyta ministra Becka w Rumunii i dyrektora gabinetu hr. Lubieńskiego w Budapeszcie. Król Karol odbywa w Galaczu 3-godzinną konferencję z ministrem Beckiem, hr. Lubieński przeprowadza rozmowę z min. spraw zagr. Wegler Kany'm i premierem Imređy'm.

20 PAZDZIERNIK	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 6.08 z. 16.33	w. 6.34 z. 16.55	w. 6.08 z. 16.33
	JANA KANTEGO, IRENY		słowa. BUDZIŚLAWY

- 1914 Generalny atak armii niemieckiej we Flandrii na obronne pozycje Anglików i Belgów.
- 1915 Krwawe boje 4 i 5 ppłeg. pod Koszyszcami w wyniku przełamania austriackiego frontu nad Styrem. Pułki odpierają ataki i przystępują do przywrócenia pozycji straconych przez Austriaków.
Wypowiedzenie wojny Bułgarii przez Rosję w następstwie działań zaczepnych, podjętych przeciw Serbii.
- 1916 Przeformowanie Legionów przez Austrię na Polski Korpus Posiłkowy (2 dywizje).
- 1917 Rozporządzenie władz okupacyjnych o zakazie oświetlania wystaw, używania elektryczności i zużyciu węgla oraz gazu ponad oznaczone normy pod odpowiedzialnością 6 mies. więzienia i 10.000 mk grzywny.
- 1918 Manifestacje ludności Wilna na rzecz przyłączenia Litwy do Polski w myśl warunków Wilsona. Władze niemieckie uruchamiają wojsko i na placu Katedralnym przeprowadzają pamiętną masakrę tłumów manifestujących.
- 1920 Odpowiedź Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego na protest Francji i Anglii przeciw akcji gen. Żeligowskiego. Naczelny Wódz oświadcza przedstawicielom ingerujących państw: „Jeżeli Alianci zechcą oddać Wilno Litwie bez wysłuchania woli ludności, będą widział się zmuszony złożyć wszelkie godności i jako obywatel Wileńszczyzny spełnić swój obowiązek”.
- 1921 Mianowanie Komisji Specjalnej przez Radę Ligi Narodów do rozwiązania sprawy plebiscytu i podziału Górnego Śląska na skutek zrzeczenia się przywileju decyzji przez Radę Najwyższą. Na czele Komisji staje dr F. Calonder, były prezydent Szwajcarii.
- 1924 Przejęcie przez delegację polską zwłok Henryka Sienkiewicza z Vevey w celu przewiezienia ich z Szwajcarii do kraju.
- 1926 Rozporządzenie Pana Prezydenta R. P. w sprawie uregulowania obrotu pieniężnego.
- 1932 Zdobyte rekordy wysokości w locie drugiej kategorii samolotów przez Polskę. Rekord zdobywa inż. Drzewiecki osiągając 6023 m wysokości.
- 1933 Uznanie Sowietów przez Stany Zjednoczone. Rządy wymieniają noty w sprawie nawładzania stosunków dyplomatycznych.
- 1934 Postanowienie państw „bloku złotego” w Brukseli o utrzymaniu waluty opartej na złocie. W konferencji uczestniczy przedstawiciel Polski.
- 1938 Inauguracja nowopowstałego „Instytutu Prawa Lotniczego i Zagadnień Gospodarczych Lotnictwa” przy Uniwersytecie J. P.

DOPISKI

21 PAZDZIERNIK	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Worek
	w. 6.09 z. 16.32	w. 6.35 z. 1.653	w. 6.09 z. 16.32
	URSZULI, HILARIONA		słowa. DAROMIŁY

- 1914 Ofensywa austriackiej armii gen. Dankla na Dęblin przy równoczesnych działaniach operacyjnych Mackensena pod Warszawą. Austriacy i Niemcy spotykają niespodziewany opór przeważających sił rosyjskich.
- 1915 Boje 1 i 6 ppłeg. pod Jabłonką. W związku z wycofaniem się dywizji czeskiej gen. Podhajskiego z pozycji nad Styrem. Legionom przypada krwawe zadanie powstrzymania wdzierających się w lukę wojsk rosyjskich. Batalion mjr Burhard-Bukackiego odrzuca na bagnety żelazną brygadę odeską, przyczyniając się do zwycięskiego zakończenia bitwy.
- 1918 Proklamowanie przez niemieckich posłów parlamentu austro-węgierskiego w Wiedniu na Zgromadzeniu Narodowym samodzielnego państwa niemieckiego.
- 1922 Pierwszy Walny Zjazd Związku Hallerczyków przy udziale 2000 w Katowicach. Zjazd uchwała powołanie do życia Związku na całym terenie Polski i wybiera Zarząd Główny powołując na prezesa gen. Edwarda de Castellasa, a na wiceprezesa: kpt. J. Sierocińskiego i płk Mariana Diensta-Dąbrowę.
- 1930 Zgon powieściopisarza i autora wybitnych utworów scenicznych Włodzimierza Perzyńskiego.
Deklaracja rządu brytyjskiego (wydana jako dodatek do raportu palestyńskiego) o nieuznawaniu na terenie dominiów W. Brytanii praw Żydów, jako odrębnej narodowości. Oświadczenie przekreśla deklaracje Balfoura o tworzeniu narodowego ośrodka dla Żydów i wywołuje wśród nich wzburzenie. Akt ten nazwany zostaje zdradą narodu żydowskiego.
- 1932 Rozporządzenie Pana Prezydenta R. P. o amnestii z okazji wprowadzenia jednolitego polskiego Kodeksu Karnego z dnia 11.IX 1932 r.
Obniżenie stopy dyskontowej Banku Polskiego z 7,5 na 6 $\frac{1}{2}$ i od zastawów z 81 $\frac{1}{2}$ na 70 $\frac{1}{2}$.
- 1934 Rozporządzenie Prez. Rzpl. wprowadzające szereg zmian do ustawy o ubezpieczeniu społecznym z r. 1933 i powołujące do życia Zakład Ubezpieczeń Społecznych do wykonywania ubezpiecz. wypadk., emeryt. robotników i pracowników umysłowych, ubezpieczenia na wypadek braku pracy pracowników umysłowych.
- 1935 Przełożenie zwłok Marszałka J. Piłsudskiego z trumny srebrnej do kryształowej na Wawelu.
- 1938 Rozmowy min. Becka ze specjalnym posłem Słowacji Sidorem w Warszawie. W tym samym dniu premier Rusi Podkarpackiej Brody odbywa konferencję z przedstawicielami Węgier w Budapeszcie.
Złożenie przez rząd Czechosłowacji nowych propozycji Węgrom nie przewidujących odstąpienia: Koszyc, Užhoroda i Munkacza, jako terenów spornych. Węgrzy proponują plebiscyt lub poddanie się orzeczeniu sądu rozjemczego Niemiec i Włoch. Odpis tej noty przekazuje ministrowi Beckowi w Warszawie.
Rozporządzenie premiera Czechosłowacji o rozwiązaniu partii komunistycznej na całym terenie państwa.

22 PAŹDZIERNIK	1939 <u>NIEDZIELA</u>	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 6.11 z. 16.30	w. 6.37 z. 16.51	w. 6.11 z. 16.30
	KORDULI, ALODII		słow. PRZYBYŚLAWY

- 1914 Boje batalionu mjr Śmigłego-Rydza pod Antelinem koło Dębina. Batalion rozpoczyna działania zaczepne na odcinku wyznaczonym I Brygadzie w ofensywie Dankla na Dębin, odpiera w ciągu dnia kilkakrotne przeciwnatarcia wroga, wykazując wysoki poziom moralny żołnierza legionowego i jego niepospolitą wartość bojową.
- Objęcie komendy nad oddziałami strzeleckimi w Warszawie przez 1-go komendanta P. O. W. Tadeusza Żulińskiego.
- Werbunek ochotników polskich w Chełmie i Brześciu do oddziałów partyzanckich W. Gorczyńskiego drogą publikacji i odezw. Akcja do miesiąca grudnia zyskuje zaledwie 350 żołnierzy-ochotników, nad którymi dowództwo obejmuje por. Maciejewski.
- 1915 Boje I i III Brygady Legionowej pod Kuklami. Po odrzuceniu Rosjan spod Jabłonki pułki legionowe (1 i 6) wspomagane przez 10 dyw. jazdy austriackiej wypierają szturmowe oddziały armii Brusilowa z pozycji pod Kuklami. Krwawe walki trwają trzy dni. Ciężkie warunki, w jakich Legiony toczą zwycięski bój pełen niezwykłych epizodów, wywołują w dowództwie niemieckim i austriackim najwyższe uznanie dla żołnierza polskiego. Wstrzymanie ofensywy pod Kuklami umożliwiła Austriakom dalsze jesienne operacje na froncie wotyńskim.
- 1917 Narady przedstawicieli Naczelny w Piotrogradzie z delegatami armii frontowych i okręgów. Na konferencji zapada decyzja przyspieszenia akcji tworzenia Polskiej Siły Zbrojnej na Wschodzie oraz obowiązek użycia jej dla obrony dorobku i życia ludności polskiej na Kresach. W wyniku konferencji Naczelny przenosi swą siedzibę do Mińska Litewskiego, gdzie znajduje się sztab I Korpusu W. P. na Wschodzie.
- 1919 Przybycie delegacji lotewskiej do Polski w sprawie nawiązania stosunków dyplomatycznych.
- 1923 Wybuch strajku kolejowego i pocztowego w okręgu krakowskim. Strajk rozszerza się i na inne dyrekcje.
- 1925 Wykreślenie granic przez Prezydenta Rady Portu terenu wylądunkowego na Westerplatte dla użytku Polski.
- 1930 Dekret rządu sowieckiego o przeprowadzeniu w Europie kampanii dumpingowej w stosunku do państw, które ograniczają import z Sovietów. Akcja odwetowa ma na celu podważenie równowagi handlowej na rynkach Europy, przez wypuszczanie towarów po najniższej cenie. Państwa europejskie występują z ostrym protestem, przeciwstawiając się tej akcji zwyżką stawek celnych.
- 1932 Wysładzenie przez Bolesława Dysza pomnika powstańców śląskich w Bogucicach za namową niemieckiego radnego z Katowic.
- 1933 Wypowiedzenie przez Niemcy członkostwa swego Lidze Narodów i udziału współpracy we wszystkich jej komisjach.
- 1938 Zajęcie przez wojska japońskie stolicy Chin Południowych Kantonu po wycofaniu się Chińczyków.

DOPISKI

23 PAŹDZIERNIK	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 6.13 z. 16.28	w. 6.39 z. 16.49	w. 6.13 z. 16.28
	JANA KAPISTRANA, SEWERYNA		słow. WŁASTIMIRA

- 1914 Trzydniowe walki I Brygady Legionów pod Laskami koło Dębina.
- 1916 Odwetowa ofensywa gen. Mangina pod Verdun. Naczelne dowództwo armii francuskiej powierza działania zaczepne pod Verdun gen. Mangin, który zmusza Niemców do wycofania się z zajętych pozycji. Walki trwają do grudnia. W dniu 2.XI odebrany zostaje fort Vaux i Douaumont. W następstwie naczelne dowództwo niemieckie rezygnuje z forsowania działań zaczepnych pod Verdun.
- 1917 Objęcie naczelnego dowództwa armii rosyjskiej przez Kiereńskiego. Dotychczasowy naczelny wódz Kornilow zostaje aresztowany przez Radę Delegatów Żołnierzy i Robotników. Z aresztu udaje mu się zbiec i przy pomocy dowództwa I Korpusu W. P. na Wschodzie, przedostać do Kijowa. Kiereński powierza dowództwo gen. Duchoninowi, mianując go szefem sztabu.
- 1918 Powierzenie przez Radę Regencyjną utworzenia nowego gabinetu ministrowi świeżyńskiemu po zrzeczeniu się misji tworzenia rządu przez J. Kucharzewskiego.
- Trzecia nota prezydenta Wilsona do parlamentarnego rządu Niemiec. Wilson żąda usunięcia dotychczasowych zwierzchnich władz niemieckich, zarówno cywilnych jak i wojskowych (ces. Wilhelm, Hindenburg, Ludendorff).
- 1919 Podpisanie prowizorycznej umowy handlowej z Niemcami o wymianie produktów na węgiel.
- 1922 Zawarcie polsko-jugosłowiańskiej konwencji handlowej.
- 1923 Zajęcie przez komunistów niemieckich Hamburga i ogłoszenie dyktatury proletariatu. Porządek przywrócony zostaje siłami przybyłymi z Berlina.
- 1925 Zachwianie się gabinetu W. Grabskiego po dwuletniej rygorystycznej gospodarce państwowej. Na forum Sejmu sprawa przechodzi pod głosowanie, tym razem pomyślnie jeszcze dla W. Grabskiego, który uzyskuje votum zaufania większością głosów.
- 1937 Wizyta Marszałka Śmigłego-Rydza w Rumunii w związku z promowaniem ks. Michała na oficera. Ks. Michał otrzymuje w darze od armii polskiej starą polską karabellę. Król nadaje Marszałkowi Śmigłemu-Rydzowi medal pamiątkowy króla Karola II klasy pierwszej.

DOPISKI

24 PAZDZIERNIK	1939 Wtorek		1940 Czwartek		1941 Piątek	
	w. 6.14	s. 16.25	w. 6.41	s. 16.47	w. 6.14	s. 16.25
	RAFAŁA, FORTUNATA			słowa. SIEMISŁAWA		

- 1914 Zwycięskie walki II Brygady Legionowej pod Rafałową i Pasieczną. Po zajęciu wywalczonych pozycji Brygada rozбивa Rosjan pod Nadwórna, kierując dalsze działania operacyjne na Stanisławów.
- 1917 Generalna ofensywa Austriaków na froncie włoskim. Zgromadziwszy 53 dywizje i 3000 armat Austriacy podejmują generalną odwetową ofensywę nad Isonzo. Włosi tracą wszystkie drobne zdobycze osiągnięte w ciągu 11 bitew i cofają się w bezładzie, zdeorganizowani. Opór stawiają nad Piave, przystępując do umocnienia nowych linii obronnych.
- 1918 Ostatni kontakt regencyjnych rządów polskich z Austrią. Minister spraw zagranicznych Głębicki wysyła zawiadomienie o objęciu teki z propozycją utrzymania dobrych stosunków do ministra Solfa (Niemcy) i Burlana (Austria). Solf potwierdza odbiór noty, od Austrii Rząd Polski nie otrzymuje już żadnej odpowiedzi.
Rozbicie armii austriackiej na froncie włoskim pod Vittorio-Veneto. Rozpoczęta w tym dniu ofensywa po tygodniu powoduje kompletną klęskę Austriaków. Włosi wkraczają do Trydentu, zajmują Triest. Armia austriacka przestaje istnieć.
Reakcja sztabu niemieckiego na warunki Wilsona z dnia 23.X. Ludendorff bez porozumienia się z rządem wydaje do armii rozkaz, w którym odrzuca przyjęte przez rząd warunki pokoju Wilsona i udaremnia prowadzenie dalszych rokowań o zawieszenie broni.
- 1932 Odsłonięcie w Krośnie pomnika Ignacego Łukaszczyca, twórcy polskiego przemysłu naftowego i wynalazcy lamp naftowych.
Zakończenie wielkiego raidu kpt. Karpińskiego nad Małą Azją w samolocie polskiej konstrukcji „Lublin R. X”.
- 1937 Odwołanie szefa sztabu O. Z. N. płk. Kowalewskiego przez M. S. Wojsk. i mianowanie szefem sztabu dyplomowanego płk. Zygmunta Wendy.
Oficjalny komunikat rządu włoskiego do rządów Francji i Anglii o udziale 40 tysięcy ochotników włoskich w narodowej armii gen. Franco.
Pierwszy Kongres Zjednoczenia Polskich Związków Zawodowych w Sali Rady Miejskiej w Warszawie.

DOPISKI

25 PAZDZIERNIK	1939 Środa		1940 Piątek		1941 Sobota	
	w. 6.17	s. 16.22	w. 6.42	s. 16.45	w. 6.17	s. 16.22
	KRYSPINA			słowa. SAMOMYSŁA		

- 1918 Ogłoszenie przez regencyjny Rząd Józefa świeżyńskiego ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej i mianowanie szefem sztabu gen. Tadeusza Rozwadowskiego. Decyzja Rządu powzięta zostaje bez porozumienia z władzami okupacyjnymi i z naczelnym wodzem polskich sił zbrojnych generałem Beselerem.
- 1919 Pierwsza bytność Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego w Poznaniu. Ludność i władze dzielnicowe witają Głowę Państwa z najwyższymi honorami. Naczelnik staje na Zamku cesarskim, zbudowanym z rozkazu Wilhelma dla zadokumentowania Wielkopolanom niezwruszonej pewności Niemców posiadania tej dzielnicy polskiej po wszystkie czasy.
- 1921 Wytyczenie granic polsko-niemieckich na Górnym Śląsku według podziału przeprowadzonego przez Ligę Narodów.
- 1923 Zaostrzenie się sytuacji strajkowej w Polsce. Związek robotników włókienniczych (Łódź, Bielsk, Częstochowa) uchwała przystąpienie do strajku górników, kolejowców i pocztowców.
- 1924 Powołanie do życia Korpusu Ochrony Pogranicza. Działalność dywersyjna, zatargi, napady nadgraniczne wymagają ujednostajnienia ochrony granic i jej zmilitaryzowania. Do służby tej staje K. O. P. i od tej chwili sprawa napadów w biały dzień, palenia lasów itp. przestaje niepokoić kraj i ludność pograniczną.
Złożenie prochów Henryka Sienkiewicza, sprowadzonych z Vevey, w katedrze św. Jana w Warszawie.
- 1926 Zgon ostatniego członka Rządu Narodowego powstania styczniowego (1863) Mariana Dubieckiego w Krakowie.
- 1933 Zamknięcie Uniwersytetu im. J. Piłsudskiego w Warszawie na żądanie ministra oświaty Jędrzejewicza na skutek zajęć i bójek między młodzieżą narodową a Legionem Młodych.
- 1937 Zebranie Rady Naczelnej Zjednoczenia Polskich Związków Zawodowych w Warszawie.

DOPISKI

26 PAŹDZIERNIK	1939 Czwartek		1940 Sobota		1941 <u>NIEDZIELA</u>	
	w. 6.18	s. 16.21	w. 6.44	s. 16.49	w. 6.18	s. 16.21
	EWARYSTA			słowa. LUTOSŁAWA		

- 1914 Bój kawalerii II Brygady por. Z. Dunin-Wasowicza pod Cucyłowem. Spieszony szwadron w sile 75 ułanów walczy z 10 sotniami kozaków wspomaganymi przez artylerię. Legioniści odpierają atak i maskując siły zmuszają Rosjan do odwrotu. Wygrany bój umożliwił osiągnięcie zwycięstwa 3 pułkowi II Brygady Legionowej na tym odcinku. D-ca Dunin-Wasowicz za przeprowadzenie boju awansuje na rotmistrza.
- 1916 Rozporządzenie władz okupacyjnych o „zwalczaniu wstępu do pracy”. W poszukiwaniu robotników do Niemiec okupanci zastosowują przymus pracy, aresztując masowo bezrobotnych i wywożąc ich w głąb Niemiec, opornych zaś do obozu jeńców.
- 1918 Zerwanie jedności wojennej Austrii i Niemiec. Cesarz Karol zawiadamia drogą telegraficzną cesarza Wilhelma II o postanowieniu zawarcia odrębnego pokoju i o wysłaniu w tej sprawie bezpośredniej noty do prezydenta Wilsona.
Dymisja szefa sztabu kwatery głównej gen. Ludendorffa. Pod naciskiem rządu cesarz Wilhelm II udziela audiencji gen. Ludendorffowi, w następstwie której generał podaje się do dymisji. Hindenburg pozostaje. Szefostwo sztabu obejmuje pierwszy kwaterymistrz gen. Groener.
- 1920 Orzeczenie Ligi Narodów w sprawie zatargu litewsko-polskiego. Liga wręcza delegatowi Polski Askenazemu orzeczenie, domagające się przeprowadzenia na Wileńszczyźnie plebiscytu pod egidą i kontrolą Ligi Narodów.
- 1923 Militaryzacja kolejnictwa w odpowiedzi na wstrzymanie ruchu kolejowego przez strajkujących. Rząd powołuje pracowników kolejowych do przymusowej służby na 13 dni w charakterze ćwiczeń wojskowych.
- 1925 Ustawa o ubezpieczeniu na wypadek braku pracy prac. umysłowych.
- 1927 Przybycie do Warszawy z Rapperswilu serca Tadeusza Kościuszki w zbiorach Muzeum Narodowego. Biblioteka Narodowa w Warszawie otrzymuje 91.362 rękopisy i autografy, 27.097 sztuchów, 22.735 map i 1.433 atlasy, stanowiące skarb Biblioteki Rapperswilskiej w Szwajcarii.
- 1931 Pierwszy dzień procesu byłych więźniów brzeskich. Przed sądem stają oskarżeni o przygotowanie zamachu stanu: W. Witos, Liberman, Barlicki, Dubois i inni.
- 1932 Podpisanie w Wiedniu przez kanclerza Dollfussa i posła Łukasiewicza umowy polsko-austriackiej o wymianie dokumentów archiwalnych.
- 1933 Nominacja w. komisarza Ligi Narodów w Gdańsku, Irlandczyka Lestera.
- 1934 Powstanie w Poznaniu Związku Polskiego dla popierania polskiego stanu posiadania. Związek w okresie 4 lat uruchamia 53 kółła prowincjonalne, przeprowadzając szeroko zakrojoną akcję osiedleńczą w 475 miastach R. P. Zakres działania: unarodowienie handlu i przemysłu w miastach Polski.
- 1938 Wręczenie przez wojskowych samodzielnej grupy operacyjnej „śląsk” pamiątkowej szabli dowódcy gen. Bortnowskiemu.

27 PAŹDZIERNIK	1939 Piątek		1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Poniedziałek	
	w. 6.20	s. 16.19	w. 6.46	s. 16.41	w. 6.20	s. 16.19
	SABINY			słowa. WITOMIŁA		

- 1914 Uruchomienie przez Belgów służby w Nieuport, powodujące zalew Flandrii i przekształcenie kraju w wielkie jezioro. Niemcy zmuszeni są do zaniechania działań zaczepnych i wycofania się z zatopionych terenów.
- 1915 Przybycie II Brygady Legionowej (2 i 3 pp.) z frontu bukowińskiego na front woliński. Pułki wylądowane w Maniewiczach niezwłocznie wstępują na linię boju.
- 1917 Intronizacja Rady Regencyjnej (przysięga).
- 1918 Czwarta nota rządu niemieckiego do prezydenta Wilsona. Książę Maksymilian badeński zawiadamia o dymisji Ludendorffa i prosi o najrychlejsze wyjednanie warunków zawieszenia broni.
Włec ogólnosłański w Cieszynie. Przybywa 50 tysięcy ludu śląskiego na wielki włec i jednogłośnie uchwała legalizację Rady Narodowej oraz upoważnia ją do działań w kierunku zjednoczenia śląska z Polską.
Bunt żołnierzy austriackich na froncie pod San-Giusto. Pierwszy odmawia posłuszeństwa 57 pp., a za nim idą inne pułki. Porzucają front i wracają do kraju.
- 1919 Przemówienie Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego podczas bytności w Poznaniu w sali tronowej cesarza Wilhelma. W przemówieniu Naczelnik Państwa między innymi wypowiada historyczne słowa: „Ida czasy, których znamię będzie wycisg pracy, jak przedtem był wycisg żelaza, jak przedtem był wycisg krwi”.
- 1923 Rekonstrukcja gabinetu W. Witosa pod hasłem silnej ręki. Strajki i rozprzeżenie życia państwowego skłaniają Witosza do zmiany gabinetu: teke ministra spraw zagranicznych po ministrze M. Seydzie obejmuje Roman Dmowski, oświaty po Głabińskim — St. Grabski, rolnictwa po Gościckim — A. Chłapowski, ministrem spraw wewnętrznych mianowany zostaje W. Kiernik. Do Rządu wchodzi Wojciech Korfanty jako minister bez teki.
- 1933 Rozporządzenie Pana Prezydenta R. P. o funduszu inwestycyjnym.
- 1937 Zgon gen. broni Józefa Dowbór-Muśnickiego w Batorowie pod Poznaniem. Generał w testamencie polecił pochować się w ubraniu cywilnym.
Podpisanie polsko-austriackiej umowy kulturalnej w związku z po- bytem austriackiego ministra Guldo Szmida w Warszawie.
- 1938 Uroczysta promocja na Zamku warszawskim Pana Prezydenta R. P., Marszałka Śmigłego-Rydza i min. Becka na doktorów honorowych Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.
Wprowadzenie na uroczyste posiedzenie Sejmu śląskiego nowych 4 posiw ze śląska Zaolziańskiego, powołanych dekretem Pana Prezydenta R. P.
Usunięcie i aresztowanie za zdradę stanu premiera Rusi Podkarpackiej Brody'ego, zwolennika plebiscytu, przez rząd praski. Następca mianowany zostaje Czech Wołoszyn.
Rozmowy min. spr. zagr. Rzeazy van Ribbentropa w Rzymie z Mussolinim na temat konfliktu czesko-węgierskiego.

28 PAŹDZIERNIK	1939 Sobota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 6.22	z. 16.17	w. 6.48	z. 16.39	w. 6.22	z. 16.17
	SZYMONA I JUDY, TADEUSZA				słowa. WŁADYBOGA	

1918 Raport płk W. Sikorskiego o niepewnej sytuacji Lwowa. Na skutek przygotowania przez Rusinów zamachu na polski charakter miasta, płk W. Sikorski, jako szef sztabu d-twa, wyznaczony przez gen. T. Rozwadowskiego na okręg Galicji Wschodniej (Komenda Główna w Przemyślu), wyjeżdża z raportem do gen. Puchalskiego, dowódcy okręgu Przemyśla. Lwów nie posiada w tym czasie żadnej siły zbrojnej, znajdują się tylko organizacje wojskowe: P. O. W. z por. de Laveaux, legionści I Br., „Wolność” (oficerowie armii austriackiej), polskie kadry wojskowe kpt. Mączyńskiego i grupa oficerów II Brygady.

Wypędzenie żandarmów węgierskich z terenu Spisza i Orawy przez ludność góralską, warująca tę ziemię dla Polski.

Powołanie Komisji Likwidacyjnej w Krakowie przez przedstawicieli stronnictw politycznych Małopolski dla przejęcia władzy i zlikwidowania stosunku państwowego z Austrią. Skład Komisji: A. Skarbek, Terpil, I. Daszyński, W. Witos.

Ogłoszenie przez „Narodni Vybor“ w Pradze czeskiej „wejścia w życie państwa czeskiego“ i obalenia rządów austriackich na terenie Czech.

Bunt we flocie niemieckiej. Na rozkaz rozpoczęcia akcji na morzu dla podtrzymania krytycznej sytuacji lądowej marynarze odpowiadają buntem, aresztują oficerów i we wszystkich portach ogłaszają protest przeciwko dalszemu prowadzeniu wojny.

1919 Konsekracja nuncjusza apostolskiego msr Achillesa Ratti na arcybiskupa w katedrze św. Jana w Warszawie przez arcb. Kakowskiego, w obecności Naczelnika Państwa, przedstawicieli Rządu i Korpusu Dyplomatycznego.

1920 Rada Ligi Narodów uchwala przeprowadzenie plebiscytu na G. śląsku.

1924 Uznanie Sowietów przez Francję.

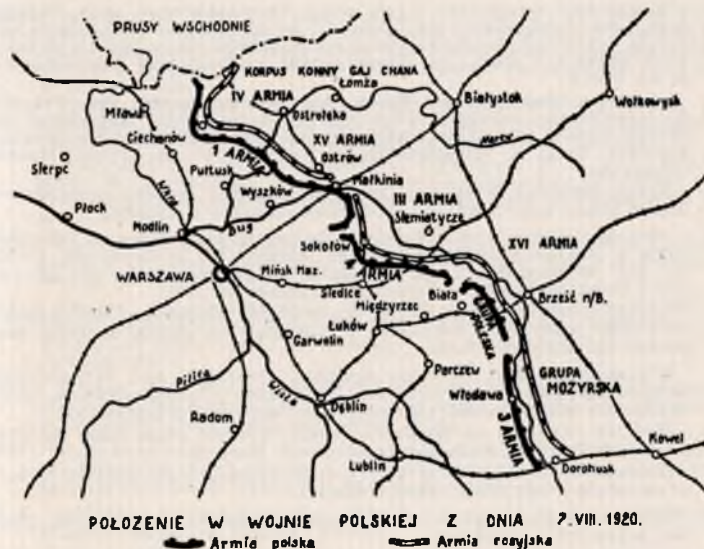
1927 Rozwiązanie Sejmu i Senatu dekretem Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego wobec upływu kadencji i wyznaczenie wyborów na 4 i 11 marca 1928 r.

1938 Zgoda rządu praskiego na poddanie się pod arbitraż Niemiec i Włoch, w myśl życzeń Budapesztu, jednak tylko w sprawach mniejszości węgierskiej.

Kongres partii radykalnej w Marsylii. Premier Daladier poddaje ostrej krytyce działalność partii komunistycznej we Francji. W czasie obrad wybucha w mieście katastrofalny pożar i trawi całą dzielnicę miasta. Wybuch przypisywany jest „robotom“ komunistów, dążących za wszelką cenę do przerwania obrad i niedopuszczenia do rezolucji przeciwkomunistycznej.

DOPISKI

29 PAŹDZIERNIK	1939 NIEDZIELA		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 6.23	z. 16.16	w. 6.50	z. 16.37	w. 6.23	z. 16.15
	NARCYZA, BUZEBIUSZA				słowa. DALEMILA	

1914 Bitwa II Brygady Leg. pod Mołotkowem. Posuwająca się w działaniu operacyjnym na Dolinę II Brygada Leg. zostaje zaskoczona od Sokołwiny, przeważającymi liczebnie siłami wroga. O 9 rano rozpoczyna się bitwa i trwa do zmierzchu. Dowództwo wobec nadciągającej Rosjanom pomocy zarządza odwrot.

1918 Proklamowanie przez sejm chorwacki oderwania się od Austrii i Węgier. Sejm uchwala wraz z Dalmacją, Serbami i Słoweniami utworzenie państwa słowiańskiego jednolitego pod nazwą Jugosławii.

Rozpoczęcie rokowań rozejmowych między Włochami i Austrią w Villa Gusti pod Padwą. Po pięciu dniach rokowań następuje podpisanie umowy rozejmowej.

1925 Wybór trumny ze zwłokami Nieznanego Żołnierza spośród trumien wydobytych ze wspólnego grobu, przez jedną z matek, pozbawionych wieści o zaginionym synu — obrońcy Lwowa. Losowanie pobożniaków, skąd winny być sprowadzone zwłoki — wskazało na Lwów.

1938 Przyjęcie przez Włochy i Niemcy arbitrażu w sprawie zmian terytorialnych między Węgrami i Czechosłowacją.

30 PAŹDZIERNIK	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 6.27 s. 16.18	w. 6.51 s. 16.35	w. 6.27 s. 16.12
	EDMUNDA, IGNACEGO LOJOLI skro. PRZEMYSŁAWA		

1914 Konferencja naczelnego d-twa armii sprzymierzonych (gen. Falkenhayn, gen. Ludendorff, gen. Conrad), na której gen. Falkenhayn odmawia udzielenia posiłków Austrii oświadczając, iż w dniach najbliższych przelamie front pod Ypres, wobec czego wojska potrzebne muszą być na Pragę.

Ofensywa niemiecka pod Ypres. Siła natarcia zmusza gen. Frencha do stopniowego odwrotu. Foch skłania wodza armii angielskiej do obrony ważnej pozycji, przewidując następstwa odwrotu. Gen. French wznawia walki i przeciwnatarciem odrzuca wroga. Ypres zostało utrzymane.

Druga ofensywa armii gen. Potioreka w Serbii. Po dwutygodniowych bojach armia austriacka spycha Serbów za rzekę Kolubary.

1918 Przejęcie władzy nad Małopolską Zachodnią przez Komisję Likwidacyjną w Krakowie od przedstawicieli Austrii: hr. Benigna, płk. Grima, płk. Morawskiego i kpt. Duszanka, podpisujących o 4 pp. akt oddania Polakom miasta, a komendy brygadierowi Rol.

Proklamowanie przynależności państwowej Księstwa Cieszyńskiego do Polski przez Radę Narodową w Cieszynie na drodze wydania manifestu do śląskiego ludu.

Wyznaczenie przez dowódcę strzelców śliczowych kpt. Witowskiego terminu zamachu na Lwów na 1.XI w związku z zapowiedzianym przybyciem do miasta polskiej Komisji Likwidacyjnej z Krakowa.

Wybuch rewolucji na Węgrzech, zorganizowanej przez Radę Narodową z Karolyim na czele. Rząd obejmuje Karolyi.

Zawieszenie broni między Turcją a państwami koalicyjnymi (ostatni odpadający sprzymierzeniec Niemiec).

1922 Triumfalny marsz 32.000 zmobilizowanych faszystów na Rzym. Upadek komunizmu włoskiego.

1930 Rozporządzenie Pana Prezydenta R. P. o ustanowieniu Krzyża i Medalu Niepodległości.

1935 Rozwiązanie Bloku Bezpartyjnego Współpracy z Rządem (B.B.W.R.) wobec wprowadzenia nowego ustroju organizacji państwa na zarządzenie prezesa płk W. Ślawka.

1938 Wielka mowa wicepremiera i ministra skarbu inż. E. Kwiatkowskiego w Poznaniu, nawołująca do zjednoczenia politycznego jako warunku rozwoju gospodarczego i potęgi Polski.

Uroczystość odsłonięcia pomnika ks. Kordeckiego w Szczytnikach pod Kaliszem, w miejscu urodzenia bohatera obrony Częstochowy przed Szwedami.

DOPISKI

31 PAŹDZIERNIK	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 6.29 s. 16.09	w. 6.53 s. 16.33	w. 6.29 s. 16.09
	SYMPHONIUSZA, OLIMPIUSZA skro. GODZIMIRA		

1918 Rozbrojenie garnizonu austriackiego w Cieszynie. Wojskowi Polacy c. k. armii, z Matusiakiem, Bartzakiem, Skrzypkim i Hallsteinem na czele, uprzedzają podobną akcję, szykowaną przez Czechów i Niemców na 1 listopada i rozbrajają załogę miasta. Pełna władza przechodzi w ręce polskie.

Pierwszy wojskowy rozkaz komendy polskiej w Krakowie gen. Roji wzywający do obejmowania komend od Austriaków na obszarze Małopolski Zachodniej przez najstarszych rangą oficerów polskich.

Przygotowania do obrony Lwowa. Członkowie P. O. W. i Polskich Kadr Wojskowych na naradzie u mjr śniadowskiego uchwalają przeciwstawić się orężnie zamachowi Narodowej Rady Ukraińskiej na polskość Lwowa.

1920 Obejmowanie przez władzę polską 3 gmin na Mazurach i przyłączenie ich do ziemi pomorskiej w myśl orzeczenia Rady Ambasadorów z dnia 15.VIII.

1924 Obchód stulecia pierwszej Kasy Oszczędnościowej w Mediolanie. Przedstawiciele 27 narodów uchwalają roczne święta oszczędności we wszystkich państwach na każdego 31 października p. n. „Dnia Oszczędności”.

1925 Objęcie przez władze polskie Westerplattu w Gdańsku, będącego dotychczas przedmiotem zatargów i sporów z władzami gdańskimi, w myśl orzeczenia prezydenta Rady Portu.

1926 Rozporządzenie Pana Prezydenta o zwołaniu Sejmu i Senatu na sesję zwyczajną bez oznaczenia terminu. Rząd pozostawia sobie wolną rękę do określenia terminu zarządzeniem oddzielnym.

1928 Nieudany zamach ukraińca Pasliuka z Kołomyi na konsula polskiego Lubaczewskiego w Pradze Czeskiej.

1929 Sejmowy incydent Marszałka J. Piłsudskiego z Ignacym Daszyńskim na skutek odmowy otwarcia sesji sejmowej, wobec zebrania się większej ilości oficerów w gmachu Sejmu dla poparcia dezyderatów Marszałka J. Piłsudskiego, który w zastępstwie chorego premiera światłoskiego ma wystąpić z ramienia Rządu w sprawach zasadniczych.

1932 Odsłonięcie pomnika Chrystusa Króla w Poznaniu i poświęcenie kaplicy pod wezwaniem Chrystusa Króla w Gdańsku w związku z obchodem świętego Roku.

1936 Zgon Ignacego Daszyńskiego, przywódcy i twórcy ruchu socjalistycznego w Małopolsce, posia parlamentarnego w b. zaborze austriackim, marszałka Sejmu Polskiego, wielkiego mówcy i zasłużonego Polca meża stanu.

1937 Poświęcenie fundamentów pod gmach Centralnego Ośrodka Wyszczolenia Pożarniczego w Warszawie (na Żoliborzu).

DOPISKI

1 LISTOPAD	1939 ŚRODA	1940 PIĄTEK	1941 SOBOTA
	w. 6.30 z. 16.08	w. 6.55 z. 16.31	w. 6.30 z. 16.06
	WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH słowa. WRACISŁAWA		

- 1918** Zamach Ukraińców na Lwów. W porozumieniu z władzami austriackimi, Ukraińcy gromadzą narodowościowe pułki i o 4 rano zajmują pocztę, Wydział Krajowy, dworzec i ratusz. Patrole przed kościołem św. Elżbiety prowokują pierwsze starcie z ludnością polską. P. O. W. i wojskowi Polacy przystępują do obrony. Kpt. Mond obsadza tramwaje, sierż. Nowi magazyny wojskowe na ulicy Szeptyckich. Bazę obrony stanowi pierwsza reduta: szkoła Sienkiewicza. O 10 rano atakują ją Rusini. Zostają odparci. Polacy zatrudnieni w urzędach państwowych przejętych przez Rusinów porzucają pracę. Kpt. Kopeć zajmuje stację radiową, zawiadamiając całą Polskę o zamachu Ukraińców na Lwów i postanowieniu obrony. Komendę obrony obejmuje kpt. Cz. Maczyński. Skład Komendy: dr Łapiński (I of. sztabu), kpt. Pieracki (Intendentura), por. Jakubski (II of. sztabu), de Laveaux (do specjal. por.), dr Z. Gluziński (Dział Sanitarny), Ajdukiewicz (broń), por. Borowski (adiutantura). Akcją bojową kieruje kpt. Boruta-Spiechowicz. Zjazd delegatów 3 zaborów oraz Gdańska w sprawie wyludnienia kraju, zwołany przez Polskie Towarzystwo Eugeniczne.
- 1921** Przejęcie 146 km kolei niemieckiej, przekazanej Polsce przez Komisję Ligi Narodów i uruchomienie w obecności premiera Ponikowskiego pierwszego pociągu z Gdyni do Kokoszek.
- 1923** Wprowadzenie sądów doraźnych przez Rząd Witosa dla przeciwdziałania wzrastającej fali strajkowej i fermentom w masach.
- 1935** Zgłoszenie przez Polskę do Ligi Narodów zastrzeżeń dotyczących umów, będących w wykonaniu w związku z zastosowaniem sankcji ekonomicznych przeciw Włochom.

D O P I S K I

2 LISTOPAD	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 NIEDZIELA
	w. 6.33 z. 16.06	w. 6.57 z. 16.09	w. 6.33 z. 16.06
	DZIEŃ ZADUSZNY		słowa. WITIMIRA

- 1914** Przelamanie frontu IV armii austriackiej pod Niskiem przez armię rosyjską Ruzskiego i odwrót Austriaków za linię Sanu.
- 1918** Drugi dzień obrony Lwowa. Ukraińcy tracą dworzec. Młodzież pod d-twem por. Wolaka zdobywa magazyny amunicji (12 karabinów i 2 miliony naboji). Por. Bienkowski zajmuje szkołę kadecka. Ponowne walki o pierwszą redutę: szkołę Sienkiewicza. Obroncy odrzucają Ukraińców zajmując szkołę Marii Magdaleny. Dwudniowa walka bez snu i pożywienia przerywa rozkaz zawieszenia broni, wydany na życzenie ojców miasta, prowadzących pertraktacje z Radą Ukrainką.
- 1919** Pożar teatru Rozmaitości w Warszawie. Z niewyjaśnionych przyczyn ginie w płomieniach reduta Sztuki Polskiej po 90 latach służby narodowej w zaborze rosyjskim.
- 1920** Uroczysty obchód święta Zaduszek poświęcony poległym żołnierzom na froncie. Stonca wystawia katafalk u wylotu alei 3 Maja i N. światu, przed którym delegacje stowarzyszeń składają wieńce.
- 1922** Wręczenie wskrzyszycielowi Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie Józefowi Piłsudskiemu tytułu doktora honoris causa wydziału fizyko-matematycznego i równocześnie godności.
- 1925** Złożenie prochów Nieznanego Żołnierza w grobowcu-pomniku na ówczesnym placu Saskim w Warszawie. Po uroczystej mszy o godz. 1 pp. do zbudowanego według projektu art. rzeźb. Ostrowskiego grobowca, w obecności Prezydenta R. P. i przedstawicieli władz oraz społeczeństwa, zostają złożone zwłoki Nieznanego żołnierza sprowadzone ze Lwowa. Miasto oddaje hołd zastosowanym po raz pierwszy w Polsce kilku minutowym powszechnym milczeniem.
- 1930** Unieważnienie przez Okręgową Komisję Wyborczą listy Centrolewu, na której figurują postowie: Daszyński, żuławski, Kwapiński i inni. Unieważnienie odsuwa przywódców stronnictw opozycyjnych od udziału w wyborach do Sejmu.
- 1932** Ustąpienie ministra Augusta Zaleskiego po sześcioletnim piastowaniu teki ministra spraw zagranicznych. Objęcie teki M. S. Z. przez dotychczasowego podsekretarza stanu Józefa Becka. Napad terrorystów ukraińskich na urząd pocztowy w Gródku Jagiellońskim. Od kul terrorystów ginie komendant policji.
- 1938** Przyznanie Węgrom przez Sąd arbitrażowy w Wiedniu 12.000 km, zamieszkałych przez 1.100.000 mieszkańców z terytoriów Czechosłowacji. Wchodzi w to wszystkie miasta żądane przez Węgry prócz Nitry i Bratisławy. Zajęcie terenów odbyć się ma między 6—10 listopadem. Sprawa Rusi Zakarpackiej nie była rozpatrywana.

D O P I S K I

3 LISTOPAD	1939 Piątek	1940 NIEDZIELA	1941 Poniedziałek
	w. 5.24 z. 16.04	w. 6.59 z. 16.37	w. 6.34 z. 16.04
	HUBERTA, SYLWII		słowa CHWALISŁAWY

1918 Upadek regencyjnego gabinetu J. Świeżyńskiego. J. Świeżyński wydaje orędzie, zapowiadające utworzenie nowego gabinetu z przedstawicieli ugrupowań lewicowych, włościan i robotników. Tekę ministra wojny powierza więzionemu w Magdeburgu Brygadierowi J. Piłsudskiemu. Po ukazaniu się orędzia Rada Regencyjna udziela premierowi Świeżyńskiemu dymisji.

Trzeci dzień obrony Lwowa. Przybywa gwardia Wasyla Wyszwanego (Habsburga). Dowództwo po Witowskim obejmuje Hryć Kossak. Ukraińcy wzmocnieni uderzają na wszystkie reduty i dworzec. Walka trwa kilka godzin i kończy się odrzuceniem Ukraińców oraz zajęciem w pościgu reduty na ul. Bema, lotniska i Zamarstynowa. Na Żubrzy wymordowana zostaje przez Ukraińców załoga stacji iskrowej z kpt. Kopciem na czele.

1919 Wyznaczenie komisji plebiscytowych i granicznej przez Radę Ligi Narodów dla ustalenia terytoriów polskich na obszarach warunkowych. Do Kwidzyna delegowani zostają: Beaumont, de Chersisy, Mondello, Ida, Kato — do regencji olsztyńskiej; Renni, Conget, Torre, Marumo. Na Górny Śląsk: Le Rond, Persival, de Marinis. Na Śląsk Cieszyński: Wilton, de Monneville, Barsevelli. Dla ustalenia granic: Dupont, Valvarossi, Tomini, Itsche.

1921 Uchwała sejmu węgierskiego o pozbawieniu Habsburgów praw do tronu, w odpowiedzi na zabieg b. cesarza Austro-Węgier Karola o obwołanie go królem Węgier.

Zgon Andrzeja Niemojewskiego, znakomitego publicysty i pisarza, działacza zasłużonego z okresu walki o szkołę polską pod zaborem rosyjskim.

1923 Ogłoszenie w całej Polsce strajku powszechnego przez Centralny Komitet Wykonawczy P. P. S. w porozumieniu z Centralnym Związkiem Zawodowym.

1924 Napad bolszewickich band dywersyjnych na pociąg między Brześciem i Baranowiczami.

1925 Oświadczenie min. Stresemana przed mikrofonem w sprawie rewizji granic zachodnich z Polską w powołaniu się na rzekomy brak postanowień w pakcie lokarnieńskim, które by te granice uznawały.

1936 Ponowny wybór na prezydenta Stanów Zjednoczonych Roosevelta, kandydata partii demokratycznej.

DOPISKI

4 LISTOPAD	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 6.36 z. 16.02	w. 7.01 z. 16.25	w. 6.36 z. 16.02
	KAROLA, WITALISA, EMERYKA		słowa MŚCIWOJA

1915 Walki II Bryg. Leg. pod Kostuchnowką. Najkrwawszy okres bojów 2 i 3 ppieg. na froncie wołyńskim. Pułki toczą nieustanne boje do 6 listopada, ponosząc największe straty przy zdobywaniu wzgórz, które zostało później przez Niemców nazwane Polską Górą. Walczą i brawura Polaków na froncie wołyńskim budzą wielkie uznanie specjalistów wojennych, Niemców. Gen. Gerock, po ukończeniu walk jesiennych dla uczczenia legionistów, w ciągu 3 dni każde oddziałom swym trzykrotnie wznosić „Hurra” na ich cześć.

1916 Zapowiedź ces. Franciszka Józefa o projekcie nadania autonomii Galicji w obszarach państwa austro-węgierskiego, wobec postanowienia monarchów — wskrzeszenia Polski tylko z terenów zaboru rosyjskiego.

1918 Zamach Ukraińców na Przemyśl. Łamiąc umowę zawartą z Komendą Okręgową gen. Puchalskiego, Ukraińcy napadają na Przemyśl. Zorganizowana z wczasu samopomoc młodzieży pod kierunkiem por. Kozubskiego i księdza Panasia zajmuje magazyny wojskowe, linię kolejową i Zasanie, dla utrzymania łączności z Krakowem aż do momentu odsieczy. Miasto dostaje się w ręce Ukraińców.

Czwarty dzień obrony Lwowa. Zajęcie przez obrońców Góry Stracenia, Ogrodu Jezuickiego, Seminarium Ruskiego oraz koszar wóleckich.

Wybuch rewolucji we flocie niemieckiej i proklamowanie przez postać socjalistycznego Noske rządu Rad Robotniczo-żołnierskich w Kilonii.

Objęcie władzy w Sarajewie przez wojskowych Polaków z austriackiej armii z mjr Gonczarskim na czele. Polacy obejmują koszary i komendę nad miastem, przystępując do tworzenia oddziału polskiego w Sarajewie.

1919 Wprowadzenie jednolitej taryfy celnej w całej Polsce.

1921 Wybór Warrena Hardinga na prezydenta Stanów Zjednoczonych.

Wizyta premiera rumuńskiego Take Jonescu, twórcy Małej Ententy, w Warszawie.

1926 Rozporządzenie prasowe Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego o karach za rozpowszechnianie nieprawdziwych wiadomości i zniewagę władz oraz jej przedstawicieli.

1935 Podpisanie polsko-niemieckiej umowy gospodarczej na okres roczny, regulującej całość obrotu towarowego między państwami. Umowa posiada zastrzeżenie sukcesywnych prolongat.

1938 Podpisanie w Warszawie trzech przejściowych układów polsko-niemieckich w sprawach związanych z przejściem węzła kolejowego w Boguminie do Polski.

Obejmowanie przez Węgry terenów przyznanych na Sądzie arbitrażowym w Wiedniu. Węgierska Rada Narodowa w Munkaczewie nadaje jednej z ulic nazwę Im. J. Piłsudskiego na znak wdzięczności dla Polski za jej stanowisko w sprawie przyłączenia terenów czechosłowackich do Węgier.

DOPISKI

5 LISTOPAD	1939 NIEDZIELA	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 6.37 a. 16.01	w. 7.03 a. 16.23	w. 6.37 a. 16.01
	ELZBIĘTY. ZACHARIASZA		słowa. SŁAWOMIRA

- 1916** Proklamowanie Królestwa Polskiego przez cesarzw Niemiec i Austrii. Jest to pierwszy akt w czasie wojny o znaczeniu międzynarodowym. Państwo ma być samodzielne z dziedziczną monarchią i konstytucyjnym ustrojem. Dokładniejsze oznaczenie granic nastąpić ma później, nie przekroczą one jednak b. zaboru rosyjskiego. Akti proklamowany zostaje uroczyste w Warszawie i Lublinie. Z okazji tej ogłoszona jest amnestia za czyny karane prawem wojennym, o ile „nie były one skutkiem niecnego sposobu myślenia”.
- 1917** Nowa koncepcja w sprawie polskiej. Rada Koronna pod przewodnictwem Wilhelma II przyjmuje w sprawie polskiej rozwiązanie po linii polityki austriackiej, zastrzegając sobie włączenie większych obszarów terenu pogranicznego.
- 1918** Przybycie batalionu mjr Jarnuszkiewicza Polskiej Siły Zbrojnej (Wermacht) do Krakowa.
Proklamowanie przez Zgromadzenie Narodowe w Jablonce na Orawie przynależności państwowej górall z Orawy i Spisza — do Polski. Górale powołują Radę Narodową w osobach: J. Suwady, A. Grell, I. Piekarczyka, ks. F. Machaya i E. Sikory.
Zawarcie unii czechosłowackiej w Marcnie.
Podpisanie umowy polubownej między cieszyńską Radą Narodową i Radą Czechosłowacką w sprawie wzajemnego uznania zdobytego stanu posiadania w momencie rozkładu Austrii.
Uruchomienie obozu w S. Marla pod Neapolem dla formowania wojska polskiego z jeńców austriackich. Akcję prowadził ks. L. Radziwiłł i M. Diensti-Dąbrowa. Organizują tu pierwsze 4 pułki.
Piąty dzień obrony Lwowa. Zajęcie gmachu dyrekcji kolejowej, uruchomienie warsztatów kolejowych przez kpt. K. Bartla dla potrzeb wojskowych, montowanie samolotów na lotnisku przez kpt. Bastyrę. Ukazuje się pierwszy numer pisma Pobudki, jedynego przez cały czas obrony informacyjnego organu prasowego.
- 1919** Stoforsowanie Berezyny przez grupę wojsk wielkopolskich i zajęcie Lepia.
- 1922** Wybory do II Sejmu (Ordynaryjnego). Uprawnionych 13.011.693, głosuje 8.763.313 (67,70%).
- 1923** Pierwszy dzień generalnego strajku z zarządzenia P. P. S. Ostry przebieg strajku w Krakowie. Starcia z policją. Tysiące manifestantów tworzy obóz przed domem robotniczym.
- 1932** Mianowanie — dekretem Pana Prezydenta R. P. — Edwarda Raczyńskiego, naczelnika wydziału ustrojów międzynarodowych w M. S. Z., stałym delegatem przy Lidze Narodów.
Uchwała Rady Ministrów o uproszczeniu administracji państwowej.
- 1937** Ogłoszenie polsko-niemieckiej deklaracji, stwierdzającej dobrą wolę wzajemną do naprawy stosunków w traktowaniu potrzeb narodowych i kulturalnych ludności polskiej w Niemczech i niemieckiej w Polsce

DOPISKI I

6 LISTOPAD	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 6.40 a. 15.53	w. 7.03 a. 16.21	w. 6.40 a. 15.53
	LEONARDA. FELIKSA		słowa. WSZECHWŁADA

- 1914** Rozkaz Hindenburga o wycofaniu wojsk niemieckich spod Warszawy wobec przeważającej siły Rosjan. IV batalion I Brygady Leg., znajdujący się koło Grójca, wycofuje się pod Wolbrom. II bat. Norwida — na Śląsk, skąd przedostaje się do Krakowa.
- 1916** Protest Wydziału Narodowego w Ameryce przeciw proklamowanemu aktowi 5 listopada przez państwa centralne. Wydział Narodowy stoi na stanowisku wskrzeszenia Polskii zjednoczonej.
- 1918** Wezwanie naczelnego dowództwa niemieckiego do rządu o natychmiastowe wyjednanie zawieszenia broni u Koalitantów bez oglądania się na pośrednictwo Wilsona.
Szósty dzień obrony Lwowa. Ustalenie charakteru obrony (reduty) i wyraźne rozgraniczenie miasta na dwa tereny walk. Front obrońców podzielony zostaje na 5 odcinków pod d-twem: por. Bujalskiego, świeżawskiego, kpt. Łodzińskiego, Cieńskiego, Majewskiego, później Pierackiego i Buczyńskiego. Odcinki te stanowią 3 grupy pod d-twem kpt. Trzeźnińskiego, Boruty-Spiechowicza i Walerego Sikorskiego.
- 1919** Uchwalenie przez Sejm ustawy o rekwizycji złota i srebra. Rząd zostaje upoważniony do wykupu monet srebrnych i złotych według taryfy 672 marek za 1 kg srebra i 22878 marek za 1 kg złota z potrąceniem na rzecz Skarbu 200/n.
- 1922** Rezultaty wyborów do Sejmu Ordynaryjnego: wychodzi z głosowania 444 posłów (72 lista państwowa, 372 z okręgów). W tym Związek Ludowo-Narodowy — 98 posłów, P. S. L. Plast — 70; Wyzwolenie — 48; Klub Chrześcijańsko-Demokratyczny — 43; Związek Socjalistyczny — 43; Koło żydowskie — 34; Klub Chrześc. Narod. — 28; Ukraińcy — 20; Nar. Part. Rob. — 18; Zjedn. Niemców — 17; Białorusini — 11; Chłiboroby — 5; Str. Radykalne — 4; komuniści — 2; Żydow. Stron. Ludowe — 1; dżicy — 4.
- 1923** Krwawy dzień Krakowa. Tłum robotników, manifestujący przeciw Rządowi, rozbraja oddział piechoty i salwa karabinów spotyka szwadron 8 pułku uianów, wysłany do rozproszenia manifestantów. Glinie rtm. Bochenek, Łukasiewicz i por. Zagórski. Rannych przeszło 100 żołnierzy. Tłum staje się panem położenia na przełag dnia i nocy. Nazajutrz pod naciskiem władz P. P. S. likwiduje strajk, a Rząd cofa rygorystyczne zarządzenia.
- 1935** Uchwalenie przez Senat ustawy o specjalnych pełnomocnictwach Rządu w sprawach gospodarczych dla zrównoważenia budżetu.
- 1938** Wybory do Sejmu.
Wręczenie doktoratów honorowych Marszałkowi śmigłemu-Rydzowi — medycyny, mln. Beckowi — filozofii przez Uniwersytet J. P. w Warszawie.
Przemówienie Pana Prezydenta R. P. w języku angielskim z okazji XX-lecia Niepodległości (na zaproszenie amerykańskiego concernu radiowego) transmitowane przez 114 rozgłośni St. Zjednoczonych.

DOPISKI I

9 LISTOPAD	1939 Czwartek		1940 Sobota		1941 NIEDZIELA	
	w. 6.45	s. 18.54	w. 7.10	s. 18.16	w. 6.45	s. 18.54
	TEODORA. URSYNA. ORESTA			skoro. BOGODARA		

1914 Przemarsz I Bryg. Leg. pod Ulina Małą. Brygada pod d-twem Komendanta J. Piłsudskiego dokonywa nocą przemarszu przez pola na tyłach wroga między dwoma korpusami Rosjan. Józef Piłsudski we wspomnieniach swych stwierdza, iż z innym żołnierzem nie bardzo odważyłby się na takie ryzyko.

Odciecz Przemysła. Armia Ruzskiego i Brusilowa, odrzuciwszy Austriaków za San, przystępuje do oblężenia twierdzy Przemysł.

1916 Pismo J. Piłsudskiego do płk Śmigłego-Rydza, zalecające przerwanie akcji demonstracyjnego zwalniania się z Legionów. Pismo odczytane zostaje przed szeregiem (Baranowicze) i wprowadza do życia legionistów nastrój dobrej nadziei.

1917 Dymisja naczelnego wodza armii włoskiej gen. Cadorna i objęcie dowództwa przez gen. Diaz, po klęsce w ostatnich walkach nad Isonzo i odwrócie nad Piawę.

1918 Rozbrajanie Niemców w Warszawie i na obszarach okupacji niemieckiej przez P. O. W., bojówki P. P. S., Organizację Wojskowe Dowórczyków, Straż Narodową, byłych wojskowych i grupy młodzieży. II bat. i p. Wermachtu obsadza Komendę miasta, dworce i magazyny wojskowe.

Przewrót w Niemczech. Książę Maksymilian badeński nie porzucając się na Wilhelma II ogłasza zrzeczenie się jego praw do tronu i składa urząd w ręce przywódcy socjalistów Eberta. Rząd proklamuje Republikę Niemiecką i usuwa zwolenników reżimu wojskowego od władzy.

Dzielnicy obrony Lwowa. Por. Wolak zdobywa na Sknłowie 12 armat i zapasy karabinów i naboł. Dzień i noc walki trwają wśród ognia, obrońcy bowiem zdobywają płonącą pocztę piętrową z piętrem i ratują z ognia skarby podpalonych magazynów sanitarnych.

1923 Uroczysty pogrzeb oficerów i żołnierzy, poległych w rozruchach krakowskich w dniu 6.XI.

1930 Otwarcie nowej linii kolejowej Bydgoszcz—Gdynia, łączącej w prostej linii G. Śląsk z portem w Gdyni.

1931 Przyjęcie przez Niemcy planu Younga w sprawie spłat reparacyjnych po wygaśnięciu moratorium Hoovera.

Demonstracja pierwszego filmu trójwymiarowego (plastycznego) w Hollywood.

1932 Inauguracja Państwowej Rady Wychowania Publicznego, powołanej do wiązania kontaktu między przedstawicielami nauki, kultury, sztuki itp. a czynnikami rządowymi.

Wybór na prezydenta St. Zjednoczonych kandydata partii demokratycznej Roosevelta. Hoover — przepadł. Obaj apelowali do obywateli amerykańskich pochodzenia polskiego.

1935 Uchwała Rady Ministrów o obniżeniu komornego od 10 do 15%, zniesieniu podatku od lokali 1- i 2-izbowych, przyspieszeniu i uproszczeniu akcji oddziaływania samorządów.

D O P I S K I

10 LISTOPAD	1939 Piątek		1940 NIEDZIELA		1941 Poniedziałek	
	w. 6.47	s. 18.53	w. 7.19	s. 18.16	w. 6.47	s. 18.53
	ANDRZEJA i EWELINU			skoro LUDOMIRA		

1915 Nowa rosyjska ofensywa na Styr. Atak podjęty jest na linii Czartorysk—Kostłuchówka. Pod Czartoryskiem walczą pułki I Brygady luzując piechotę pruską. Pod Kostłuchówką — pułki II Bryg. Legionów. W drugim dniu walk Rosjanie zostają odrzuceni.

1916 Odezwa gen. gub. Beselera i Kuka, wzywająca ludność do wstąpienia do wojska polskiego. Równocześnie wydaje odezwę Centralny Komitet Narodowy, wyjaśniając, iż powołać wojsko może tylko Rząd Polski, a kadry wojska są już w Legionach. Naród zaś złożyć może mlec sz swój z całą ufnością tylko w ręce twórcy polskiego ruchu zbrojnego Józefa Piłsudskiego.

1918 Przybycie do Warszawy z twierdzy magdeburgskiej Komendanta Józefa Piłsudskiego o godz. 7 rano. Komendant z regentem ks. Lubomirskim odbywa naradę w sprawie zunifikowania rozbieżności ruchu wywoleńczego.

Wyjazd cesarza Wilhelma II z granic Niemiec. Wilhelm II z Główniej Kwatery w Spa w otoczeniu kilku osób w godzinach rannych pojeździe dworskim opuszcza Niemcy udając się na wygnanie do Holandii.

Odebranie Przemysła (miasta) z rąk Ukraińców przez odsiecz mjr Juliana Stachiewicza (przybyła z Krakowa).

Powstanie w Poznaniu Naczelnej Rady Ludowej, która postanawia zwołać Sejm przedstawicieli wszystkich dzielnic zaboru pruskiego na miesiąc grudzień.

1923 Podpisanie traktatu handlowego i nawigacyjnego między Polską a Finlandią.

1926 Proklamowanie na posiedzeniu klubu parlamentarnego P. P. S. opozycyjnego stosunku do rządów pomajowych. Motyw: kapitalistyczno-bankowa polityka Rządu. Poseł Moraczewski rezygnuje z poselskiego mandatu P. P. S.

1928 Krwawa uroczystość 10-lecia republiki niemieckiej w Berlinie: rozruchy i kontrmanifestacje komunistów.

Święto narodowe 10-jej rocznicy oswoobodzenia Polski.

1931 Zabójstwo studenta Stanisława Waclawskiego podczas antysemitkich zaburzeń w Wilnie.

1934 Wprowadzenie w życie ustroju korporacyjnego we Włoszech. Powołane zostają do reprezentacji narodu 22 Rady Korporacyjne.

1937 Otwarcie drugiego gimnazjum polskiego w Niemczech w Kwidzynie.

1938 Wybuch krwawych rozruchów na Rusi Zakarpackiej w proteście przeciwko pozostawieniu kraju przy Czechosłowacji. Ludność żąda przyłączenia do Węgier, stającą formalne bitwy z żandarmerią.

Rozporządzenie ministra skarbu o zgłoszeniu posiadanej mienia i należności za granicą przez osoby zamieszkałe w Polsce.

Zgon prezydenta Turcji gen. Ghari Mustafa Kemala Ataturka, reformatora Turcji. Prezydenturę obejmuje gen. Ismet Inonu.

D O P I S K I

11 LISTOPAD	1939 <u>SOBOTA</u>		1940 <u>PONIEDZIAŁEK</u>		1941 <u>WTOREK</u>	
	w. 6.48	z 15.51	w. 7.14	z 16.18	w. 6.49	z 15.57
	ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI			Mecz SPITOSŁAWA		

- 1914 Powrót I Brygady Legionów z pierwszego okresu marszów i bojów przez Kielce, Korczyn, Dęblin, Wolbrom — do Krakowa.
- 1915 Drugi dzień walk Legionów pod Kostiuchnówką przy współdziałaniu kawalerii austro-węgierskiej.
- 1918 Podpisanie warunków zawieszenia broni przez delegację niemiecką w miejscowości Rethondes o godz. 5 rano. Działania wojenne przerwane zostają na froncie o godz. 11 rano.
- Zajęcie przez dywizję armii polskiej we Francji Strassburga. Dywizje polskie, zluzowane później przez Francuzów, skierowane zostają do Luneville.
- Rozpoczęcie akcji repatriacyjnej przez charytatywną komisję Nansena.
- Przekazanie naczelnego dowództwa nad tworzącą się armią polską brygadierowi J. Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną.
- 1920 Obchód 50-lecia istnienia Republiki Francuskiej. Uroczystość powiązana jest ze złożeniem trumny z prochami Nieznanego Żołnierza pod Łukiem Triumfalnym. W pochodzie biorą udział utracone i odebrane po wojnie światowej od Niemców sztandary, budząc entuzjazm Francuzów, wiatujących na cześć Focha i Gambetty.
- 1931 Antypolskie manifestacje w Berlinie z okazji wystawienia premiery pt. „Płonące granice”.
- 1934 Ostatnia rewia na Polu Mokotowskim w dniu święta Niepodległości przed Marszałkiem J. Piłsudskim. Marszałek do ostatniej chwili z trudem przezwycięża osłabienie i zły stan zdrowia, po czym po raz pierwszy korzysta z pomocy adiutanta, aby zejść z podium i udać się do Belwederu.
- 1936 Mianowanie generała Edwarda Śmigłego-Rydza Marszałkiem Polski i wręczenie Mu buławy przez Prezydenta R. P. na Zamku.
- 1937 Pierwszy obchód święta Niepodległości jako ustawowego dnia świątecznego w Państwie.
- 1938 Objazd odzyskanych ziem zaolziańskich przez Pana Prezydenta R. P. oraz udział Jego w pierwszym święcie Niepodległości Zaolzia.
- Oświadczenie partii radykalno-społecznej na posiedzeniu sekretariatu Frontu Ludowego w Paryżu o zerwaniu współpracy parlamentarnej i politycznej z komunistami, stwierdzające rozpad Frontu Ludowego we Francji, który stanowił podstawę życia politycznego od zawarcia paktu wschodniego z Sowietami.

D O P I S K I

12 LISTOPAD	1939 <u>NIEDZIELA</u>		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 6.50	z 15.49	w. 7.14	z 16.18	w. 6.50	z 15.49
	MARCINA, MATEUSZA 5 BR. MĘCZ.			Mecz. NOWOSŁAWA		

- 1914 Wypowiedzenie wojny przez Turcję Rosji, Anglii i Francji i ogłoszenie wojny świętej przeciw wrogom „przyjaciela mahometan” Wilhelma II. Naczelné dowództwo obejmuje Enver Pasza.
- 1916 Ogłoszenie przepisów przez władze niemieckie o dobrowolnym wstępowaniu do wojska polskiego wszystkich obywateli od 18 do 45 roku życia.
- 1918 Pierwszy rozkaz Józefa Piłsudskiego w Niepodległej Polsce do żołnierzy. W rozkazie tym Józef Piłsudski pisze: „Z wami razem słu-buje życie i krew swoją poświęć na rzecz dobra Ojczyzny i szczęścia Jej obywateli”.
- Dwunasty dzień obrony Lwowa. Członkowie Komisji Rządzącej podejmują rokowania z Ukraińcami. O godz. 2 pp. przerwana zostaje walka przy kościele Marii Magdaleny, dla przeprowadzenia delegacji polskiej na obrady w ratuszu. Odrad codziennie milkną na tym odcinku strzały i delegaci w osobach: Cieńskiego, Chlamtacza, Hausnera i de Laveaux udają się na trwające do 22.XI obrady i pertraktacje.
- Abdykacja cesarza Karola.
- 1922 Wybory do Pierwszego Senatu Rzeczypospolitej. Podział mandatów uzyskanych: Związek Ludowo-Narodowy — 29, Chrześcijańska Demokracja — 7, Klub Chrześcijańsko-Narodowy — 11, P. S. L. — 17, Wyzwolenie — 8, P. P. S. — 5, żydzi — 12, Ukraińcy — 10, N. P. R. — 3, Niemcy — 5, Białorusini — 2.
- Wręczenie odznak orderu Białego Orła b. prezydentowi St. Zjednoczonych Wilsonowi w związku z obchodem święta Wdzięczności dla Ameryki, zadokumentowanego wystawieniem pomnika w Warszawie dłuta K. Dunikowskiego.
- 1931 Tajna rozprawa przeciw Związkowi Polaków na Łotwie. Związek oskarżony jest o akcję polonofilską i dążenie do oderwania kilku gmin od Łotwy i przyłączenia ich do Polski drogą plebiscytu.
- 1932 Odsłonięcie w Warszawie pomnika Lotnika Polskiego na placu Unii Lubelskiej — dłuta prof. E. Wittiga.
- 1934 Inauguracja nowopowstałego w Polsce Włoskiego Instytutu Kultury.
- 1935 Proces Jana Delonga w Morawskiej Ostrawie o udział w spisku przeciw republice czechosłowackiej. Delong skazany zostaje na 1 1/2 roku ciężkiego więzienia.
- 1937 Akces Związku Młodzieży Ludowej (zielone koszule) do O. Z. N.
- 1938 Nalożenie przez rząd Trzeciej Rzeszy 1 miliarda kontrybucji na żydów za zabicie sekretarza von Ratha w Paryżu i wprowadzenie szeregu nowych ustaw antyżydowskich w Niemczech.

D O P I S K I

13 LISTOPAD	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 6.52 s. 15.47	w. 7.18 s. 16.10	w. 6.52 s. 15.47
	STANISŁAWA KOSTKI		słowo. WZSZEDA

1918 Podpisanie zawieszenia broni między rządem węgierskim Karolyiego a przedstawicielami państw koalicyjnych w Belgradzie.

Opanowanie Rad Robotników i żołnierzy przez Polaków w Poznaniu. Oddział P. O. W. (Wierzejewski, Paluch) w czasie posiedzenia Rad występuje zbrojnie. Polacy uzyskują większość. Daje im to możliwość opanowania R. R. 2. Organizują równocześnie Straż Ludową, przesyłając do Berlina, w myśli zarządzeń, spisy członków dla wykazania, iż 50°/_o stanowią Polacy, a 50 Niemcy, w spisach podaje połowę Polaków z nazwiskami niemieckimi, połowę z polskimi, uzyskując 100°/_o składu Straży Ludowej z elementu polskiego.

Zajęcie pierwszego miasta na okupowanym Etapen-Kommando. Do Międzyrzecza przybywa z Dębina sierż. Zowczak z 30 ludźmi i na zasadzie umowy przejmuje od Etapen-Kommando władzę nad miastem.

Przybycie lotnika por. Steca samolotem ze Lwowa do Warszawy dla otrzymania dyrektyw od Naczelnika Państwa w sprawie obrony. Józef Piłsudski stwierdza, iż akcja obrony jest zgodna z myślą i planami Jego. Otrzymaną wiadomość w powrotnej drodze por. Stec przekazuje w Przemyslu płk. Tokarzewskiemu, który wobec wyraźnych dyrektyw Naczelnika Państwa zarządza przygotowania do odsieczy.

1919 Exposé premiera I. Paderewskiego w Sejmie w kwestii spraw wewnętrznych i zagranicznych od chwili odzyskania niepodległości. Jest to ostatnie przemówienie I. Paderewskiego na ziemiach Polski w sprawach państwowych i politycznych.

1924 Przyznanie literackiej nagrody Nobla Władysławowi Reymontowi za dzieło jego pt. „Chłopi”.

Podniesienie poselstwa polskiego w Paryżu i Watykanie do rangi ambasady.

Uznanie konstytucji autokefalonej cerkwi prawosławnej w Polsce przez synod w Konstantynopolu.

1925 Ustąpienie gabinetu premiera Władysława Grabskiego po dwuletnim sprawowaniu rządów. Przesilenie gabinetowe trwa 12 dni wobec daremnych prób utworzenia gabinetu przez M. Rataja i innych.

1935 Protest Włoch do państw uczestniczących w sankcjach przeciw włoskich.

1937 Ogólnopolski Kongres Kupiectwa Chrześcijańskiego w Warszawie. Liczba uczestników przekracza 4.000 osób.

1938 Wybory do Senatu.

Nadanie Marszałkowi Śmigłemu-Rydzowi honorowego doktoratu nauk technicznych przez Politechnikę Warszawską.

DOPISKI

14 LISTOPAD	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 6.54 s. 15.48	w. 7.19 s. 16.09	w. 6.54 s. 15.46
	JUKUNDA, JÓZEFATA		słowo. WŁODZIMIRA

1915 Próby opanowania prawego brzegu Styru przez Austriaków. Akcje podejmuje korpus Hauera przy współdziałaniu niektórych pułków legionowych. Silny opór udaremnia próby. Działania zaczepne zamierzają na okres zimowy. I Brygada zajmuje pozycje w rejonie Leszniówki i Karasina, gdzie stacjonuje do 27.IV.16 r.; 6 pułk — w Optowej, gdzie przebywa do 4 lipca 1916 r.; II Bryg. — w Wotczeku i na Garbachu, gdzie przebywa do maja 1916 r. 1 pułk Leg. Śmigłego-Rydzca powraca do składu I Brygady.

1917 Protestacyjna głodówka legionistów internowanych w Szczyplornie wywołana rozkazem komendanta obozu kpt. Gliwitza o nasyceniu internowanym na rękawach numerów. Rozkaz przepelnia czary gorzycy legionistów. Protestują. Aresztowani w 4 blokach i zmuszeni do przysycia numerów pod grozą karabinów maszynowych — ogłaszają głodówkę. Dwóch umiera, połowa zapada na zdrowiu. Sprawa nabiera rozgłosu. Interweniuje Warszawa, Kraków, Wiedeń, Berlin. Następują obietnice wycofania internowanych ze Szczyplorny do Łomży.

1918 Objęcie pełnej władzy przez Józefa Piłsudskiego z rąk Rady Regencyjnej i powierzenie tworzenia Rządu Ignacemu Daszyńskiemu.

Generalny atak Ukraińców w czterdnastym dniu obrony Lwowa. Ukraińcy uderzają na Zamarstynów i dworzec. Przerwywają łączność. Wszystkie odcinki spieszą na pomoc. Dworzec zostaje uratowany. Na Zamarstynowie sotnia Gonty przeprowadza odwetową rzez mieszkańców za współudział w obronie. Z 30 największych ryzykantów powstaje kompania szturmowa, która służy odtąd jako jedyna rezerwa dla wszystkich odcinków.

Dekret J. Piłsudskiego o republikańskiej formie ustroju Polski.

1920 Wręczenie buławy marszałkowskiej Naczelnikowi Państwa J. Piłsudskiemu. Uroczystość powiązana zostaje z obchodem święta Niepodległości, przeniesionego na niedzielę dla umożliwienia uczestniczenia najszerszym masom. Fo mszy na placu Zamkowym i defiladzie, gen. Trzaska-Durski, jako najstarszy wojskowy, w imieniu armii wręcza buławę Marszałkowi. Buława wykonana jest według wzoru art. marlarza prof. Mieczysława Kotarbińskiego.

1932 Ogłoszenie francuskiego planu bezpieczeństwa i rozbrojenia.

1938 Wybór po raz czwarty prezydentem Litwy na następne 7-miesięcie Antonego Smetony.

DOPISKI

15 LISTOPAD	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 6.55 s. 15.45	w. 7.21 s. 16.07	w. 6.55 s. 15.45
	GERTRUDY, LEOPOLDA		słowo. PRZYBYŚLAWA

- 1914 Mianowanie Józefa Piłsudskiego brygadierem, oraz przeformowanie pułku jego na I Brygadę.
- 1916 Zgon Henryka Sienkiewicza w Vevey w Szwajcarii.
Ogłoszenie protestu przeciw aktowi 5 listopada przez rosyjski rząd Stürmera. Proklamowanie Królestwa Polskiego Rosja uważa za naruszenie praw narodów, a tym samym za akt bez znaczenia międzynarodowego.
- 1918 Odezwa mobilizacyjna Komitetu Naczelnego w Ekaterynodarze, wzywająca do wstępowania w szeregi 4 Dywizji gen. Żeligowskiego wszystkich Polaków zamieszkałych w południowej Rosji w związku z wiadomościami o wskrzeszeniu Państwa Polskiego.
15 dzień obrony Lwowa. Generalny atak Ukraińców trwa. Rusini zdobywają i niszczą Bibliotekę Ossolińskich. Na nie zdobytej nigdy Górze Stracenia por. Abraham wytrzymuje kilkakrotne ataki i wspiera zagrożone oddziały sąsiednie. Przedstawiciele miasta, występujący jako obywatelstwo m. Lwowa, w odezwie dementują rozsiwane wśród ludności pogłoski o pokojowym, ugodowym stanowisku Ukraińców.
- 1919 Rozkaz pożegnalny Naczelnego Wodza J. Piłsudskiego do oficerów francuskich opuszczających armię polską.
- 1920 Proklamowanie przez przedstawiciela Ententy płk. Strutta wolnego miasta Gdańska na uroczystym posiedzeniu konstytuancy pod przewodnictwem prezydenta Reinhardta.
Inauguracja Kasy Chorych zorganizowanej przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej w Warszawie.
- 1924 Podpisanie przez Rząd Polski konsolidacji długów Państwa wobec Ameryki. Zadłużenie wynosi 190 milionów dolarów.
- 1926 Uroczyste odsłonięcie pomnika Fr. Chopina w Warszawie w obecności Pana Prezydenta R. P. i zagranicznych gości.
- 1931 Otwarcie „katedry pokoju” na wydziale prawnym Uniwersytetu w Lyon.
- 1934 Polsko-niemiecka deklaracja o nieagresji i rozmowy posła Lipskiego na ten temat z kanclerzem Hitlerem w Berlinie.
- 1935 Podpisanie polsko-francuskiego układu rolniczego o wymianie produktów rolniczych między Polską i Francją.
Przyznanie nagrody Nobla w dziedzinie chemii prof. Joliot i jego żonie Irenie Curie-Joliot, córce Marii Curie-Skłodowskiej.
- 1938 Oświadczenie litewskiego ministra Lozarajtisa o pragnieniu Litwy współpracy w przyjacielskich i dobrych stosunkach z Polską.
Postanowienie wprowadzenia do konstytucji czechosłowackiej autonomii słowackiej w wyniku rokowań rządu czechosłowackiego z delegacją słowacką.

DOPISKI

16 LISTOPAD	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 6.55 s. 15.45	w. 7.23 s. 16.06	w. 6.55 s. 15.45
	EDMUNDA, NMP. OSTROBRAMSKIEJ		słowo. STANISŁAWA

- 1914 Boje I Brygady Legionów pod Krzywopłotami w zagrożonym okręgu Krakowa. Rosjanie dla przeciwwagi ofensywie Mackensena (na środkowej linii frontu), podejmują forsowne natarcie w kierunku Zagłębia i Krakowa. Rozpoczyna się walka o wysokim napięciu bojowym i trwać będzie 10 dni. Naczelne dowództwo armii austriackiej koncentruje tu wszystkie rozporządzone siły dla powstrzymania głównego uderzenia wymierzonego na Kraków. I Brygada Legionowa, rozproszona wskutek odwrotu spod Dębłina, bierze udział w akcji obronnej Krakowa poszczególnymi batalionami. Pierwsze krwawia się pod Krzywopłotami dwa bataliony: IV — Wyrwy i VI — Fleszara. W boju biorą również udział świeżo wcieleni ochotnicy z Kongresówki, przeprowadzeni przez R. Trojanowskiego. Trzy dni toczą się ciężkie, krwawe walki o utrzymanie powierzchnego odcinka.
- 1917 Zajęcie Jaffy przez wojska angielskie w pomyślnych walkach z Turkami o Palestynę.
- 1918 Oficjalne zawiadomienie wszystkich państw przez Rząd Polski o powstaniu niepodległego Państwa Polskiego.
Nota Naczelnego Wodza J. Piłsudskiego do marsz. Focha o skierowanie wojska polskiego, będącego składową częścią armii francuskiej, do kraju. Składową część armii francuskiej stanowią: sześć dywizji armii polskiej we Francji, IV Dyw. gen. Żeligowskiego na południu Rosji, V dyw. Syberyjska na Syberii i oddział Murmański w Archangielsku.
Krwawy odwet Niemców w Międzyrzeczu. Z Białej Podlaskiej przybywa ekspedycja karna wymierzona przeciw oddziałowi S. Zowczaka za zajęcie miasta pod bokiem sztabu Etappen-Kommando. Przybyli Niemcy o godz. 5 rano podpalają kwaterę oddziału polskiego strzelając do ratujących się z ognia żołnierzy polskich. Zwęglone zwłoki pomordowanych w liczbie 17 pogrzebane zostają w parku hr. Potockiego.
16 dzień obrony Lwowa. Obrócy zdobywają park stryjski, plac powystawowy i ulicę Poniatowskiego. Zawodzi próba uruchomienia samoochodu pancernego, zmontowanego w warsztatach kolejowych. Ukraińcy przekopaniem ulic uniemożliwiają prowadzenie operacji na zajętych przez siebie terenach miasta.
- 1919 Upadek rządu komunistycznych Bell Khuna na Węgrzech.
- 1930 Pierwszy dzień „Miesiąca Propagandy Pomorza”, zainicjowanej przez Związek Obrony Kresów Zachodnich w odpowiedzi na propagandę reżymu w Niemczech.
- 1938 Odwołanie posła Wilsona ambasadora St. Zjednoczonych w Berlinie w związku z represjami antyżydowskimi w Niemczech. W odpowiedzi rząd Rzeszy odwołuje swego ambasadora w Waszyngtonie dr H. Dieckhoffa.
Przyjazd Karola II Rumuńskiego z wizytą do Londynu.

DOPISKI

17 LISTOPAD	1939 Piątek		1940 <u>NIEDZIELA</u>		1941 Poniedziałek	
	w. 7.00	z. 15.48	w. 7.25	z. 16.05	w. 7.00	z. 15.48
	SALOMBI, GRZEGORZA, ALBERTA			słowo. ZBISŁAWY		

1918 Powołanie pierwszego Rządu Niepodległej Polski przez Naczelnika Państwa, J. Piłsudski wobec niemożności utworzenia gabinetu przez I. Daszyńskiego, powierza tworzenie Rządu Jędrzejowi Moraczewskiemu. Skład Rządu: S. Thugutt (M. S. Wew.), K. Praus (W. R. i O. P.), L. Supiński (M. Spraw.), L. Wasilewski (M. S. Z.), B. Ziemięcki (M. P. O. S.), T. Arciszewski (M. P. T.), M. Malinowski (bez teki), M. Downarowicz (M. Kult. i Szt.), F. Wójcik (bez teki), A. Minkiewicz (M. Apr.), gen. J. Wróczyński (kierownik M. S. Wojsk.), F. Wojda (M. Rol.), I. Iwanowski (M. P. H.), W. Witos (bez teki), T. Nocznicki (bez teki), W. Byrka (k. M. Skarbu).

Przekazanie Sarajewa wojewodzie serbskiemu gen. Stefanowiczowi przez oddział Legionu polskiego mjr Gontarskiego. Oddział sprawujący władzę wojskową nad miastem otrzymuje w dniu tym sztandar — i po tygodniu (25.XI) opuszcza miasto, udając się do Krakowa.

17 dzień obrony Lwowa. obrońcy otrzymują definitywne i pisemne zapewnienie pik Tokarzewskiego z Przemyśla o zorganizowanej pomocy, która w ciągu kilku dni wystana zostanie na odsiecz.

1919 Ofiarowanie Belgii przez rząd francuski do zbiorów muzeum armii części białej chorągwi, pod osłoną której przekroczyli parlamentariusze niemieccy linię bojową w dniu 7.XI.

1920 Zatwierdzenie projektu konstytucji gdańskiej przez Ligę Narodów. L. N. projekt uzupełnia zastrzeżeniem, iż Gdańsk nie może budować fortyfikacji i stanowić podstaw operacyjnych dla sił lądowych i morskich. Obronę Gdańska prowadzić będzie państwo, któremu Liga Narodów powierzy mandat militarny, gdy zajdzie ku temu potrzeba.

1923 Otwarcie Transatlantycznej Centrali Radiotelegraficznej w Warszawie. Pierwsze depesze wymieniają obecni na uroczystości otworcia Prezydent R. P. Wojciechowski z prezydentem St. Zjednoczonych — Coolidgem.

1924 Rekonstrukcja gabinetu W. Grabskiego. Tekę ministra spr. wew. po Z. Hübnerze obejmuje min. Ratajski, tekę min. sprawiedliwości po Wyganowskim — M. Żychliński, tekę min. pracy i op. sp. po Darowskim — F. Sokal. Minister S. Thugutt wstępuje do gabinetu w charakterze wicepremiera.

1938 Zakończenie obejmowania terenów przypadających Polsce za Olzą w myśl umowy z dn. 2.XI i zwrócenie władzom czeskim terenów odstąpionych Czechosłowacji w ramach tejże umowy.

Podpisanie deklaracji wprowadzającej w życie układy włosko-angielskie i uznanie przez Anglię Imperium Włoskiego.

DOPISKI

18 LISTOPAD	1939 Sobota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 7.01	z. 16.40	w. 7.27	z. 16.04	w. 7.01	z. 16.00
	MAKSYMA, ODONA, ANIELI			słowo. RADOMIRA		

1914 Wystąpienie Benito Mussoliniego za udziałem Włoch w wojnie światowej. Mussolini zakłada pismo pt. „Popolo d'Italia” jako reprezentant partii socjalistycznej i propaguje idee przystąpienia Włoch do wojny. Neutralność w okresie przemian dziejowych uważa za nie licującą z międzynarodowym stanowiskiem Włoch.

1916 Ofensywa francusko-angielska nad Somme. Po raz pierwszy do ataku pod Combrès wprowadzone zostają tanki w ilości 35 sztuk. Nowa broń usuwająca potrzebę przygotowań artyleryjskich przyczynia się do szybkiego sforsowania pozycji i budzi niepokój u Niemców. W walkach, trwających kilka miesięcy, obie strony ponoszą straty w rannych i zabitych 1.200.000 żołnierza.

1918 Zajęcie Spisza i Orawy przez oddziały formujących się wojsk polskich na Podhalu na życzenie Rady Narodowej Spisza i Orawy, wzywającej do uprzedzenia podobnych zamiarów ze strony Czechów.

Utworzenie Ministerstwa Poczty i Telegrafów przez powołanego do Rządu ministra T. Arciszewskiego. Poczta była przez cały czas wojny w rękach okupantów. Funkcjonował tylko oddział miejski, zorganizowany przez inż. Jenikiego 6.VIII.1915 r. i pozostawiony przez Niemców dla załatwiania korespondencji miejskiej.

Wysadzenie koszar Ferdynanda w Lwowie przez niezastąpionego protektora por. Olechowskiego (fabrykował 250 bomb dziennie). Obrońcy zajmują koszary oraz plac Bema. Pod wieczór ogłoszone zostaje na 2 dni zawieszenie broni, przeznaczone na grzebanie zabitych i zaprowiantowanie ludności.

1923 Pierwszy Kongres Towarzystw Spółdzielczych w Warszawie.

1926 Uroczyste dekorowanie Marszałka J. Piłsudskiego w Warszawie orderem „Médaille militaire” przez marsz. Franchet d'Esperey.

1930 Udzielenie pożyczki Państwu Polskiemu przez szwedzki koncern Kreugera w wysokości 32.400.000 dolarów za przedłużenie umowy zapalczej. Oprocentowanie 6 1/4%.

1931 Uchwalenie przez Anglię ustawy przeciwdumpingowej. Napływ towarów na rynki Europy rzucanych przez Sowiety i Japonię po cenach nieprawdopodobnie niskich zostaje zatamowany przez udzielenie Ministerstwu Przemysłu i Handlu prawa dowolnego podwyższenia cel na towary dumpingowe. Za Anglią idą inne państwa likwidując szeroko zakrojoną dezorganizację rynków europejskich.

1938 Pogwałcenie Konstytucji przez Senat Gdański w wydanym dekreście o składaniu przez urzędników przysięgi na wierność narodowo-socjalistycznemu rządowi gdańskiemu zamiast na konstytucję Wolnego Miasta.

DOPISKI

21 LISTOPAD	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	m. 7.07 r. 15.37	m. 7.32 r. 16.00	m. 7.07 r. 15.37
	OFIAROWANIE NMP.		słowa. SŁAWY

- 1916 Decydujące posunięcie gen. Falkenhayna, d-ty frontu niemieckiego w Rumunii. Generał zajmuje Calove, będąca węzłem komunikacyjnym stolicy, i paraliżując w ten sposób akcję wojsk rumuńskich, staje się panem położenia.
- 1918 Pierwszy dzień decydujących bojów o Lwów. O godz. 6 obrona i odsiecz przystępują do ataku na pozycje ukraińskie. W północnej dzielnicy miasta (Zamarstynów) przewagę mają Ukraińcy, natomiast na południowym i śródmiejskim odcinku pełny triumf odnosią Polacy. Por. Abraham zajmuje ulicę Majzelesa, Rapaporta aż do ulicy Alambeków. Na południu miasta w ręce polskie przechodzi Snopków, Pohulanka, Lyczaków. Artyleria ostrzeliwuje Cytadelę i Wysoki Zamek. Kawaleria Krynickiego i Książoluckiego osłania tyły piechoty przed próbami kontrataku. Walki trwają do 4 ppól., po czym następuje zabezpieczenie zajętych pozycji. Dzień ten nie przynosi jeszcze zdecydowanych rozstrzygnięć.
- Uznanie Polski przez rząd Republiki Niemieckiej de facto, zgłoszone przez wyznaczonego dla Polski posła hr. Kesselera w Warszawie.
- 1920 Podpisanie rozejmu i powstrzymanie działań zaczepnych, w myśl interwencji Komisji Ligi Narodów z płk Chardigne na czele, na całym froncie litewsko-polskim w Wileńszczyźnie. Gen. żeligowski powstrzymuje próby odbicia Głędrojc i Szyrwint, zajętych w dniu 19 i 20.XI przez Litwinów.
- 1926 Objęcie urzędu doradcy Banku Polskiego przez wiceministra skarbu St. Zjednoczonych Dewey'a.
- 1932 Otwarcie nowego gmachu sportowego YMCA przy ul. Konopnickiej w Warszawie.
- Uroczystość uruchomienia nowej linii kolejowej Będzin—Miechów.
- 1933 Podpisanie w Berlinie polsko-niemieckiej umowy żytniej.
- 1937 Zjazd Polskiej Organizacji Wojskowej w Wilnie. Uczestniczy w Zjeździe 15.000 osób. Obecny jest Marszałek Śmigły-Rydz. Zjazd uchwała deklarację, w której wypowiada się przeciwko totalizmowi. Za podstawę ustroju państwowego przyjmuje obecną konstytucję.
- Wprowadzenie przysposobienia wojskowego młodzieży akademickiej (Legia Akademicka).
- 1938 Depesza Rusinów zamieszkałych w St. Zjednoczonych do ministra Becka o okazanie pomocy Rusi Zakarpackiej w jej dążeniu do połączenia się z Węgrami.

DOPISKI

22 LISTOPAD	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	m. 7.08 r. 15.38	m. 7.34 r. 16.55	m. 7.08 r. 15.35
	CECYLI, MARKA		słowa. WSZEMIELY

- 1914 Przełamanie frontu serbskiego przez armię austriacką gen. Potliorka koło Lazarewaču i zagrożenie stolicy państwa — Belgradu.
- 1918 Oredzie Józefa Piłsudskiego do narodu, powiadamiające, iż objął władzę najwyższą w Polsce jako Naczelnik Państwa i władzę tę przekazuje zgromadzeniu Sejmu Ustawodawczego.
- Dekret Naczelnika Państwa o głównych zasadach ustroju państwowego w Polsce. Dekret wypełnia brak odpowiednich ustaw i prawnych zasad rządzenia we wskrzeszonym Państwie.
- Transportowanie Brygady Strzelców Polskich płk. żeligowskiego na Kubaniu ze Stolicy Paszkowskiej przez Noworosyjsk do Odessy. Rozkaz transportowania wydaje gen. Foch dowódca Armii Ochotniczej gen. Denikinowi po otrzymaniu depeszy Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego w dniu 16.XI. W Odessie tworzy się baza wojsk państw koalicyjnych, w skład której wchodzi IV Dywizja, dotychczas związana dobrowolną umową z rosyjskim D-twem Armii Ochotniczej na Kubaniu.
- Oswobodzenie Lwowa. Na całym froncie przy pierwszych blaskach dnia następuje generalne natarcie. Najzacieklej bronią się Ukraińcy na Wysokim Zamku, osłaniając drogę odwrotu na żółkiewską rogatkę. O godz. 8 rano całe miasto przechodzi w ręce polskie. W działaniach wyróżnia się oddział Straceńców por. Abrahama, kompania 4 pp. i baon 15 pp. Ludność miasta po 22 dniach niepewności i męki ogarnia szal radości; całują konie, armaty, żołnierzy w powitaniu wojska.
- 1920 Dekorowanie miasta Lwowa orderem Virtuti Militari. Krzyż przypina do Herbu miasta własnorecznie Naczelnik Państwa J. Piłsudski w czasie uroczystego obchodu tej pamiętnej dla Lwowa rocznicy.
- 1926 Nadanie dyplomu honorowego Panu Prezydentowi R. P. prof. Mościckiemu, M. Curie-Skłodowskiej i prof. Roguskiemu przez Politechnikę Warszawską za zasługi położone dla nauki polskiej.
- 1932 Zerwanie przez Rumunię paktu o nieagresji z Sowietami.
- 1936 Dni kolonii w Polsce dla zmanifestowania konieczności posiadania przez Polskę terytoriów na kolonizację.
- 1937 Nadanie Panu Prezydentowi R. P. I. Mościckiemu dyplomu doktora honoris causa uniwersytetu w Strassburgu.
- 1938 Ogłoszenie dekretu prasowego w „Dzienniku Ustaw R. P.“, wprowadzającego obostrzenia dla wydawnictw periodycznych oraz książek.

DOPISKI

23 LISTOPAD	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 7.10 z. 15.84	w. 7.23 z. 15.58	w. 7.10 z. 15.84
	KLEMENSA, LUKRECCJI		słowa. NIŁYWOJA

1914 Boje I Brygady Legionów w walkach o obronę Krakowa. Spełniając zadanie osłony linii kolejowej Sucha—Mszana Dolna, I Brygada, posuwając się w kierunku Nowego Sącza, zagarnia do niewoli szwadron kawalerii rosyjskiej w Chyżówkach.

Przebiecie się osaczonej armii niemieckiej pod Łodzią. W manewrowych działaniach pod Łodzią Niemcy zostają otoczeni, a dowództwo frontu rosyjskiego, pewnie kapitulacji, sprowadza 60 pociągów do transportowania jeńców. Sytuację ratuje gen. Lietzman, przebijając się pod Brzezinią.

1918 Dekret Naczelnika Państwa o obowiązuującym Polskę 8-godzinnym dniu pracy.

Odezwa Komendy miasta Lwowa do ludności żydowskiej, wzywająca do wstrzymania współwyznawców od objawów nienawiści do Polaków, wydana wskutek dokonywanych napadów na żołnierzy polskich w czasie walk dnia poprzedniego.

1921 Konferencja polsko-niemiecka w Genewie w sprawach dotyczących przejęcia terenów przyznanych Polsce na Górnym Śląsku.

1922 Podpisanie protokołu o wytyczeniu granicy polsko-sowieckiej w Równem.

1925 Upadek gabinetu W. Grabskiego na skutek komplikacji życia gospodarczego i gwałtownej zwwyżki dolara. 2 dni trwa przesilenie rządowe.

1926 Konferencja polityczna w Wilnie w sprawach litewskich z udziałem Marszałka J. Piłsudskiego.

1927 Rozporządzenie Prezydenta R. P. wprowadzające jednolite ubezpieczenia umysłowych na całym terytorium Państwa.

1930 Wybory do III Sejmu śląskiego. Podział mandatów B. B. W. R.—19, Blok Korfantego — 19, P. P. S. — 1, Niemcy — 9. W stosunku do poprzednich wyborów Niemcy tracą 6 mandatów, P. P. S. — 4, komuniści zupełnie nie przechodzą. B. B. W. R. wzmocniony jest o 9 mandatów, Korfanty o 3 mandaty.

1933 Otwarcie Uniwersytetu Warszawskiego, zamkniętego z rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. wskutek rozruchów na uczelni.

1936 Ukazanie się pierwszego zeszytu monumentalnego dzieła pod tytułem: „Słownik Geograficzny Państwa Polskiego i ziem historycznie z Polską związanych”, wydawanego z zasiłków Funduszu Kultury Narodowej Józefa Piłsudskiego — przez Polskie T-wo Krajoznawcze.

1937 Otwarcie Instytutu Kultury Polskiej w Bukareszcie.

1938 Inauguracja Międzynarodowego Tygodnia Przeciwwrakowego w Sorbonie w obecności prezydenta Francji Lebruna, który wygłasza przemówienie w odpowiedzi na przemówienie Pana Prezydenta R. P. I. Mościckiego przez Radio.

Złożenie dymisji gabinetu premiera Składkowskiego wobec przeprowadzenia wyborów i nie przyjęcie jej przez Pana Prezydenta R. P.

24 LISTOPAD	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 7.11 z. 15.33	w. 7.27 z. 15.58	w. 7.11 z. 15.33
	JANA OD KRZYŻA, FLORY		słowa. DOROSŁAWA

1918 Rewia Milicji Księstwa Cieszyńskiego przed Radą Narodową w Cieszynie. Zorganizowanych (w ciągu 3 tygodni) przez por. Szczurka 6000 milicjantów demonstruje militarną siłę Księstwa Cieszyńskiego, której istnienie przyczynia się w dużej mierze do hamowania agresywności Czechów.

Utworzenie jednolitego dowództwa „Wschód” do walki z Ukraińcami w Małopolsce Wschodniej. Naczelnik Państwa powierza dowództwo gen. T. Rozwadowskiemu, który jednoczy działania grup i przystępuje do planowej akcji przeciw Ukraińcom. Stosunek sił w tym czasie jest następujący: 40.000 Ukraińców, 10.000 Polaków we wszystkich walczących grupach.

Ukonstytuowanie się Tymczasowej Komisji Rządzącej we Lwowie, jako władzy administracyjnej i ustawodawczej dla Galicji Wschodniej. W Małopolsce Zachodniej władzę sprawuje Komisja Likwidacyjna. Do końca miesiąca stycznia 1919 r. życie państwowe Galicji spoczywa w rękach dwóch odrębnych tymczasowych rządów.

1922 Zakończenie prac mieszanej komisji granicznej polsko-sowieckiej w ustalaniu i przyjmowaniu granic Polski na wschodzie według miejsc ustalonych w traktacie ryskim.

Zgon gen. Wacława Iwaszkiewicza, d-cy 3 Dywizji I Korpusu W. P. na Wschodzie, a następnie d-cy VI Armii Polskiej.

1923 Połączenie stronnictw ludowych grawitujących ku lewicy w jedno stronnictwo pod nazwą Związek Polskich Stronnictw Ludowych (Wyzwolenie, P. S. L., Jedność Ludowa).

1924 Uroczysta promocja I. Paderewskiego na doktora filozofii honoris causa w Uniwersytecie w Poznaniu.

1927 Rozporządzenie Pana Prezydenta R. P. o przymusowym ubezpieczeniu pracowników umysłowych w zakresie emerytur, pomocy lekarskiej i rent. Dotychczas korzystali z ubezpieczeń tylko pracownicy fizyczni.

1929 Zgon premiera Francji G. Clemenceau w Paryżu.

1931 Odmowa Francji udzielenia Sowietom pożyczki, dopóki nie zostaną uregulowane długi Rosji przedwojennej.

1938 Dekret Pana Prezydenta R. P. o ochronie Państwa i dekret o rozwiązaniu łóż masonskich, występujących dotychczas legalnie na terenach Rzeczypospolitej. Majatki tych zrzeszeń przechodzą na rzecz Państwa.

Dekret Senatu Gdańskiego o wprowadzeniu ustaw rasistowskich na podobieństwo ustaw niemieckich. Komisarz generalny R. P. składa zastrzeżenia, iż ustawy te nie mogą uszczuplać ani naruszać praw Polski i obywateli polskich w Gdańsku.

Zarządzenie Pana Prezydenta R. P. o zwołaniu Sejmu i Senatu na 28.XI. Ogłoszenie dekretu Pana Prezydenta R. P., wprowadzającego zmiany do prawa górniczego z roku 1930.

DOPISKI

25 LISTOPAD	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 7.19 a. 15.33	w. 7.38 a. 15.55	w. 7.18 a. 15.33
	KATARZYNY, ERAZMA		słowa. CHWAŁIMIRA

1918 Nota Rządu Polskiego do ministra spraw zagranicznych Republiki Niemieckiej dra Solfa w sprawie ewakuacji Kresów Wschodnich. Nota zostaje bez odpowiedzi, co powoduje zerwanie w połowie grudnia stosunków z Republiką Niemiecką.

Powołanie przez rząd Republiki Niemieckiej Heilmatschutzu do okupowania obszarów Wielkopolski opanowanych przez Polaków. Heilmatschutz podejmuje akcje z Bydgoszczy. W Poznaniu Rada żołnierska żąda zlikwidowania akcji. Stanowisko to popiera Komisariat Naczelnej Rady Ludowej wstrzymując dowód żywności do Niemiec, co powoduje natychmiastowe cofnięcie zarządzenia.

1925 Mianowanie dekretem Pana Prezydenta Koalicyjnego Gabinetu premiera A. Skrzyńskiego. Skład Rządu: W. Kłernik (M. Rol.), S. Plechocki (M. Spraw.), gen. żeligowski (M. S. Wojsk.), W. Raczkiewicz (M. S. Wew.), J. Zdziechowski (M. Skarbu), S. Grabski (W. R. i O. P.), S. Osiecki (M. P. H.), Chądzyński (M. Kom.), J. Moraczewski (M. R. P.), E. Ziemiński (M. P. O. S.).

1932 Obchód 25-lecia działalności Warszawsk. Towarzystwa Naukowego.

1936 Zawarcie antykomunistycznego układu między Niemcami i Japonią. W przyszłości do układu tego przyłączą się Włochy.

1937 Zamknięcie Wystawy Międzynarodowej w Paryżu.

Katastrofa samolotu komunikacyjnego Polskich Linii Lotniczych „Lot” na szlaku Saloniki—Bukareszt. Na skutek obmarzenia samolot pada na skały w miejscowości Mozalowski Rit (Bułgaria). Załoga i 3 pasażerowie ponoszą śmierć. Samolot i ofiary wypadku odnalezione zostają po 9 dniach poszukiwania.

1938 Wizyta Karola II króla Rumunii u kanclerza Hitlera w Berchtesgaden i rozmowy na temat zerwanego układu niemiecko-rumuńskiego i zagadnień Europy środkowej.

Zajęcie przez wojska polskie terenu Czadeckiego w odpowiedzi na zarządzenie rewizji delegacji polskiej do komisji delimitacyjnej w Zambkach Orawskich i napadu na delegację ze strony ludności w dniu 24.XI. Wobec obrazu delegatów polskich, którzy wraz z przedstawicielami Czechosłowacji wyznaczyl przejęcie terenów na I.XI, Rząd Polski wydaje zarządzenie niezwłocznego zajęcia terenów. W czasie przejmowania terenów w pobliżu Czadcy wojsko słowackie podjęło ostrzeliwanie wkraczającego oddziału zabijając 2 żołnierzy.

Ogłoszenie strajku powszechnego we Francji w walce przeciw rządowi Daladiera skrajnej lewicy. Szykowana akcja wojenna lewicy, atakująca rząd za ugodę monarchijską, załamuje się wobec postawy i zarządzeń premiera, wprowadzającego w odpowiedzi na strajk — stan obłączenia.

DOPISKI

26 LISTOPAD	1939 NIEDZIELA	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 7.14 a. 15.31	w. 7.40 a. 15.54	w. 7.14 a. 15.31
	PIOTRA, KONRADA		słowa. LECHOSŁAWA

1914 Rozdzielenie II Brygady Legionów na 2 grupy. Pułk. Haller zatrzymuje dla obrony tak zwanej Rzeczypospolitej Rafajłowskiej 21^{1/2} batalionu 3 ppeg. oraz pluton kawalerii. Druga grupa pod d-twem gen. Trzaski-Durskiego (5 bat., 2 szwadrony kawalerii i 2 baterie) wyrusza na Huculszczyznę, gdzie walczy do 8 grudnia w rejonie żabiego, a następnie przerzucona zostaje pod Okermöso. Obie grupy w okresie zimy prowadzą walki pozycyjne pełne bohaterkich epizodów.

1917 Złożenie memoriału litewskiej Taryby gen. Ludendorffowi w sprawie uznania niepodległego państwa litewskiego. Taryba zapewnia, że sejm litewski przyjmie podyktowane przez Niemcy konwencje: wojenna, ciowa i kolejowa.

1918 Dekret Naczelnika Państwa o zarządzeniu wyborów do pierwszego Sejmu Ustawodawczego na dzień 26 stycznia 1919 r.

Pierwsza utarczka zbrojna polsko-niemiecka na terenie Wielkopolski. Pod dowództwem por. Wawrzyniaka przybywa oddział Wielkopolan, sformowany z inicjatywy por. Z. Wieliczki przy podporządkowaniu z Warszawy w okręgu kaliskim, dla opanowania Ostrowia. W utarczce z Niemcami ginie pierwszy żołnierz wielkopolski w walce o zjednoczenie J. Mertka.

1924 Przybycie do Warszawy b. prezydenta Szwajcarii Feliksa Calondera, przewodniczącego Komisji Ligi Narodów, wyznaczonej do zlikwidowania plebiscytowego zatargu o Górny Śląsk.

1926 Złożenie przez premiera Litwy Waldemara do Ligi Narodów skargi wymierzonej przeciw Polsce.

1930 Nadanie orderu „Białego Orła” królowi Norwegii Haakonowi VII z okazji 25 rocznicy wstąpienia na tron.

1932 Ratyfikacja paktu o nieagresji między Polską a Sowietami dokonana w Polsce przez Pana Prezydenta R. P., w Sowietach przez Centralny Komitet Wykonawczy.

1938 Rozwiązanie przez rząd litewski „Stowarzyszenia Wyzwolenia Wilna” w wyniku normalizacji stosunków dyplomatycznych polsko-litewskich. Stowarzyszenie szeroko rozgałęzione na Litwie stanowiło przeszkodę dla sąsiedzkiego zbliżenia Polski i Litwy.

Komunikat w sprawie stabilizacji polsko-sowieckich stosunków po rozmowach Litwinowa z ambasadorem Grzybowskiem w Moskwie. Polska i Sowiety utrwalają podstawy istniejących umów i zobowiązują się do lojalnego ich wykonania, wywołując w świecie polityki europejskiej tym niespodziewanym aktem liczno komentarze i nieprzemijające wrażenie.

Skazanie inż. Doboszyńskiego przez Sąd Apelacyjny we Lwowie na 3 i pół lat więzienia, co stanowi obniżenie poprzedniej kary o 6 miesięcy.

DOPISKI

27 LISTOPAD	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 7.18 s. 15.31	w. 7.41 s. 15.53	w. 7.16 s. 15.31
	WIRGILIUSZA, LEONARDA, WALERJ NA słowa. TOMIRA		

- 1915 Otwarcie Uniwersytetu Warszawskiego z zezwolenia władz okupacyjnych. Uczelnia, którą w ciągu lat 10 bojkotowała młodzież polska w podjętej walce o język ojczysty, otwiera gen. Beseler przemówieniem w języku niemieckim. Rektorat uczelni obejmuje prof. Brudziński.
- 1916 Mianowanie gen. Joffre'a marszałkiem Francji oraz technicznym doradcą rządu francuskiego w sprawach wojny. Gen. Joffre opuszcza w związku z tym Kwaterę Główną. Dowództwo naczelne obejmuje gen. Nivelle.
- 1918 Zajęcie Rawy Ruskiej przez grupę mjr Włóczkiewicza, sformowaną w Lublinie i stanowiącą pierwszą pomoc Kongresówki dla Lwowa. Grupa przekształca Rawę w silną bazę wypadową na tyłach Ukraińców i działa w łączności z dowództwem „Wschód” w Przemyślu.
- 1925 Podpisanie w Londynie paktu lokarnieńskiego przez ministra A. Skrzyńskiego.
- 1932 Obchód 25 rocznicy zgonu wielkiego poety polskiego Stanisława Wyspiańskiego.
- 1933 Audyencja posła niemieckiego von Moltke u Marszałka J. Piłsudskiego w Belwederze.
- 1937 Zatarę na tle problemu aryjskiego na Walnym Zgromadzeniu Adwokatów Izby Warszawskiej. W wyborach uzupełniających do Rady Adwokatów decyduje większość niepolaka. W wyniku członkowie Związku Adwokatów Polskich na znak protestu składają swe mandaty do Rady Adwokackiej. Akcje ich popierają członkowie Sadu Izby Adwokackiej z adwokatem Szurlejem i Niedzielskim na czele.
- Złożenie przez Naczelną Organizację Stowarzyszeń Techników R. P. na ręce ministra spraw wojskowych T. Kasprzyckiego deklaracji w sprawie współpracy czynnej z wojskiem.
- 1938 Otwarcie kadencji nowego Sejmu pod przewodnictwem szefa O. Z. N. posła gen. Skwarczyńskiego. Po odczytaniu orędzia Pana Prezydenta R. P. i złożeniu ślubowań poselskich następuje wybór prof. Wacława Makowskiego marszałkiem Sejmu.
- Otwarcie Senatu przez premiera Składkowskiego i po odczytaniu orędzia i ślubowaniach senatorów wybór pod przewodnictwem senatora Leona Wolfa, marszałkiem Senatu Bogusława Miedzińskiego.
- Zajęcie przez wojska polskie Jaworzyny oraz szeregu innych miejscowości na Spiszu i Orawie, przyznanych Polsce. W czasie zajmowania przełęczą Zdziarskiej wycofujące się wojska słowackie rozpoczęły ogień na wkraczający oddział polski zabijając mjr Stefana Rago.
- Wręczenie ministrowi J. Beckowi harcerskiej odznaki „Wdzięczność”.

DOPISKI

28 LISTOPAD	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 7.17 s. 15.30	w. 7.43 s. 15.52	w. 7.17 s. 15.30
	RUFINA, MANSWERTA		słowa. GOŚCIRADA

- 1918 Podpisanie przez cesarza Wilhelma II w Amerongen (Holandia) zrzeczenia się praw do tronu niemieckiego i korony pruskiej, oraz zwolnienie armii i wszystkich urzędników państwa ze złożonej cesarzowi przysięgi.
- Rozbicie oddziału płk Rybińskiego przez Ukraińców pod Mikulińcami. Wojskowi Polacy na Ukrainie dwoma oddziałami śpieszą do wyzwalającego się kraju. Po uciążliwych marszach oddział płk Rybińskiego dociera do Mikuliniec, gdzie zostaje osaczony przez Ukraińców i rozbity. Oddział POW kpt. Lisa-Kuli spotkał taki sam los pod Brodami.
- Decret J. Piłsudskiego o ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego.
- 1920 Rozwiązanie formacji ochotniczych i wręczenie 4 warszawskim pułkom (101, 201, 202, 205) pamiątkowych sztandarów po uroczystej mszy na placu Saskim. W imieniu wojska podziękowanie składa ochotnikom gen. Gologórski, w imieniu ludności miasta Warszawy — święcki.
- 1922 Otwarcie II Sejmu Rzeczypospolitej. Sejm obraduje do 28.XI.1927 r. Godność marszałka plastuje poseł Maciej Rataj. Podział mandatów: Związek Ludowo-Narodowy — 98; Chrześcijańska Demokracja — 43, Klub Chrześcijański — 28; Pol. Stronnictwo Ludowe — 70; Wyzwolenie — 48; P. P. S. — 41; Żydzi — 34; Ukraińcy — 24; N. P. R. — 18; Niemcy — 16; Białorusini — 11; Chłeborobi — 5; Okoń — 4; Stański — 2; komuniści — 2.
- 1926 Nota Rządu Polskiego do wszystkich państw w odpowiedzi na wytoczenie skargi przeciw Polsce na forum międzynarodowe przez Litwę.
- 1930 Uroczyste otwarcie Biblioteki Narodowej w obecności Pana Prezydenta R. P. Biblioteka Narodowa gromadzi zbiory — lokowane w różnych instytucjach w ilości 300.000 egzemplarzy — do jednego gmachu na Rakowieckiej Nr 6 w Warszawie.
- 1937 Odsłonięcie pomnika gen. Sowińskiego w Parku Wolskim w Warszawie w obecności ministra spraw wojskowych gen. Kasprzyckiego.
- 1938 Wybór na premiera Rusi Zakarpackiej Augustyna Wołoszyna i przybycie nowomianowanego konsula niemieckiego do Huszt, który na cześć działaczy karpatoruskich urządza bankiet. W przemówieniu okolicznościowym premier Wołoszyn oświadcza, iż współpracą Rusi Zakarpackiej z Niemcami leży „w interesie pokojowej odbudowy Ukrainy karpackiej”.

DOPISKI

29 LISTOPAD	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota .
	w. 7.19 s. 16.29	w. 7.44 s. 16.58	w. 7.19 s. 16.29
	SATURNINA słow. PRZEMYSŁAWA		

- 1917 Odezwa Naczelnego Polskiego Komitetu Wojskowego (Naczpól) do Polaków armii rosyjskiej z wezwaniem do wstępowania w szeregi wyodrębnianych oddziałów polskich. Naczpól posiada przy frontach komisarzy przeprowadzających akcje wyodrębnienia. Kierownictwo Wydziału Mobilizacyjnego spoczywa w rękach gen. Leśniewskiego.
- 1919 Pierwsze posiedzenie w Niepodległej Polsce najwyższej instytucji wiedzy w Polsce — Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Posiedzenie otwiera prezes Kazimierz Morawski i odczytuje pismo Naczelnika Państwa do zebranych. Akademia na pierwszym posiedzeniu przyznaje nagrodę Jerzmanowskiego za niepospolite zasługi dokonane dla dobra Narodu — I. Paderewskiemu. Nagrodę historyczną otrzymuje J. Kallenbach, malarską — Wojciech Weiss.
- 1920 Zawieszenie działań bojowych między wojskami gen. Żeligowskiego a wojskami rządu litewskiego o godz. 24 w myśl umowy o rozejmie, podpisanej w Wilnie.
Ustanowienie przez Radę Ligi Narodów polsko-litewskiej linii demarkacyjnej.
- 1930 Obchód stułetniej rocznicy powstania listopadowego.
- 1932 Podpisanie francusko-sowieckiego paktu o nieagresji przez premiera Herriota i ambasadora Dowgalewskiego w Paryżu.
- 1934 Rozporządzenie o zniesieniu systemu kartkowego na żywność w Sowieciech. Rząd ustala ceny na produkty, które odtąd sprzedawane będą w sklepach państwowych.
- 1937 Zebranie organizacyjne Klubu Parlamentarnego O. Z. N. w Resursie Obywatelskiej. Klub przyjmuje oficjalną nazwę Koła Parlamentarnego O. Z. N., powołując jednomyślnie na Prezesa Koła posła Bolesława Świdzińskiego.
- 1938 Antyfrancuskie demonstracje deputowanych i ludności włoskiej w Rzymie o charakterze rewizjonistycznym. Manifestanci żądają zwrotu Tunisu, Korsyki, Nicy i Sabaudii. Po znormalizowaniu stosunków z Anglią wystąpienie przeciw-francuskie zwiastuje zaostrzenie walki o wpływ w basenie śródziemnomorskim.

DOPISKI

30 LISTOPAD	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 NIEDZIELA Pierw. niedz. adw.
	w. 7.20 s. 16.29	w. 7.42 s. 16.51	w. 7.20 s. 16.29
	ANDRZEJA słow. LUDOSŁAWA		

- 1917 Kontrofensywa armii niemieckiej na froncie flandryjskim. Uderzeniem na Cambrai Niemcy odbierają wszystkie zdobyte pozycje przez Anglików w dniu 20 listopada i umacniają ponownie linię odzyskanego frontu.
- 1918 Wkroczenie wojsk koalicyjnych na tereny zdobyte w czasie wojny światowej przez Niemców oraz zajęcie Alzacji i Lotaryngii, w związku z upływem wyznaczonego terminu na odwrót armii niemieckiej w myśl warunków zawieszenia broni z dnia 11 listopada.
Decyzja Anglii i Francji o dopuszczeniu polskiego przedstawicielstwa na Kongres Pokojowy w przedmiocie spraw polskich. Decyzja zapada na wniosek Anglii (Balfour), zamiast proponowanego przez Francję (Pichon) nadania Narodowemu Komitetowi w Paryżu praw rządu prawomocnego dla Polski.
- 1921 Dekret Tymczasowego Rządu Litwy środkowej o przeprowadzeniu wyborów do Sejmu Orzekającego.
- 1922 Konferencja rozbrojeniowa państw bałtyckich w Moskwie. Przedstawiciel Polski ks. Janusz Radziwiłł wnosi projekt paktu o nieagresji. Projekt jednomyślnie przyjmują delegaci państw bałtyckich. Rząd sowiecki stawia propozycję własną: ograniczenia wojsk. Proponuje dla Finlandii 22.000, dla Estonii — 9.000, dla Łotwy — 16.000, dla Litwy — 27.000, dla Rosji — 600.000, dla Polski — 214.000, jako normy uzbrojenia. Delegaci projekt odrzucają, Sowiety odrzucają projekt Polski. Konferencja zostaje zamknięta bez konkretnych rezultatów.
- 1932 Złożenie hołdu pamięci por. Żwirki przez prezydenta Francji Lebruna z okazji otwarcia salonu aeronautycznego w Paryżu.
Zapowiedź zmiany wewnętrzno politycznej w Niemczech na konferencji przywódców hitlerowskich w Weimarze.
- 1933 Sprowadzenie z Kubania do Warszawy zwłok poety Legionów, porucznika ułanów Rokitniańskich Józefa Mączki.
- 1937 Zgon prof. dra Maksymiliana Rosego, wybitnego badacza mózgu. Prof. Rose przeprowadzał badania mózgu Marszałka Józefa Piłsudskiego w myśl życzeń Zmarłego.
- 1938 Wybór na prezydenta Czechosłowacji dr Emila Hachę 272 głosami na 312 głosujących.
Zastrzelenie przez konwój żandarmerii w Rumunii 13 aresztowanych przywódców „Żelaznej gwardii” z Codreanu na czele w lesie pod Bukaresztem, wskazujące na ostry kryzys polityczny.

DOPISKI

3 GRUDZIEŃ	1939 NIEDZIELA	1940 Wtorek	1941 Środa
	Pierw. niedz. adw. w. 7.24 s. 15.27	w. 7.50 s. 15.49	w. 7.24 s. 15.26
	FRANCISZKA KSAWEREGO		<i>słowa</i> MYŚLIWIRA

1917 Rozpoczęcie obrad rozejmowych między Niemcami i bolszewikami w Brześciu nad Bugiem. Skład delegacji rosyjskiej: Joffe, Kamieniew, Karachan, Sokolnikow, Byzenko. Ze strony niemieckiej: przewodniczący gen. Hoffman, hr. Czernin (Austria), gen. Zekki (Turcja), płk Ganczew (Bułgaria).

Zamordowanie naczelnego d-cy armii rosyjskiej Duchonina w Mohylowie. Na rozkaz Krylenki żołnierze roznoszą na bagnietach swego naczelnego wodza wobec oświadczenia jego, iż pertraktacji pokojowych z Niemcami nie uznaje i wojnę prowadzić będzie dalej.

1918 Obrady Sejmu dzielnicowego w Poznaniu. Sejm przy udziale 1200 delegatów z Pomorza, śląska, Prus Wschodnich i Mazurów zatwierdza Naczelną Radę Ludową, jako prawomocną władzę dla Wielkopolski, powierzając jej kierownictwo polityczne i organizacyjne na terenie zaboru pruskiego. Rada Ludowa zatwierdza Komisariat w osobach: W. Korfanteo, ks. Adamskiego i A. Poszwińskiego jako władzę wykonawczą. Przy Komisariacie powstaje Komisja Wojskowa w osobach: kpt. M. Palucha i B. Hulewicza.

1930 Antypolskie demonstracje przed konsulem polskim w Niemczech oraz na G. śląsku po stronie niemieckiej, jako odwet za poniesioną klęskę w wyborach do Sejmu śląskiego w Katowicach.

1931 Ustąpienie gen. Piskora ze stanowiska szefa sztabu głównego i objęcie szefostwa sztabu przez płk. Gąsiorowskiego.

1937 Uchwała Rady Naczelnej Związku Polaków w Niemczech o konieczności należenia każdego Polaka w Niemczech do Związku i uczęszczania każdego dziecka polskiego do szkoły polskiej z okazji 15-lecia istnienia swego. Związek wydaje odezwę w sprawie powyższych uchwał.

Wizyta ministra spraw zagranicznych Francji Y. Delbosa w Warszawie. Gość przyjęty na specjalnej audiencji u Pana Prezydenta R. P. i Marszałka Śmigłego-Rydza zostaje odznaczony orderem Białego Orła.

DOPISKI

4 GRUDZIEŃ	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 7.26 s. 15.26	w. 7.31 s. 15.48	w. 7.26 s. 15.26
	BARBARY, PIOTRA		<i>słowa</i> LUBOMIŁY

1919 Nota Rady Najwyższej państw Ententy do Niemiec przeciwko zbrojeniu, prowadzonemu wbrew 178 par. traktatu pokojowego, przez powołanie do życia organizacji Sicherheitswehry, Heimatschutzu i Reichswehry. W przyszłości uzyskują Niemcy prawo tworzenia i posiadania Reichswehry.

Ucieczka atamana Petlury z Ukrainy, spowodowana niepomysłnym obrotem walk z bolszewikami.

1920 Interpelacja delegata Anglii Bernana w Radzie Ligi Narodów w sprawie polskiej wojny z bolszewikami. Delegat Anglii zapytuje, dlaczego Liga Narodów wstrzymała się od interwencji w wojennym konflikcie Polski z Sowietami. Przewodnicząca Bourgeois wyjaśnia, iż Liga Narodów pozostawała w korespondencji z bolszewikami w tej sprawie, jednak Sowiety nie chciały respektować opinii Ligi Narodów, wobec reprezentowania przez nią jedynie siły moralnej.

1922 Przemówienie Marszałka J. Piłsudskiego na Radzie Ministrów do posłów projektujących wysuniecie kandydatury Jego na Prezydenta R. P. Marszałek J. Piłsudski propozycji nie akceptuje, motywuując w obszernym przemówieniu odmowę swoją stanowiskiem specjalnym do zasad rządzenia. Przemówienie opublikowane zostaje w dniu następnym w prasie.

1923 Zarządzenie centralnych władz francuskich o złagodzeniu taktyki rządzenia na okupowanych terytoriach Nadrenii. Powód: fermenty i niepokoje wspierane licznymi zamachami. Nadrenia staje się bazą agitacji bolszewickiej i komunizmu, wykorzystującego rygorystyczne rządu okupantów.

1926 Powołanie do życia „Obozu Wielkiej Polski“ przez Romana Dmowskiego na zjeździe w Poznaniu. Przedstawiciele stronnictw narodowych, zachowawczych i umiarkowanych przystępują do konsolidacji na platformie polityki Stronnictwa Narodowego.

1927 Otwarcie pierwszej stacji radiofonicznej w Katowicach o mocy 10 KW w antenie.

1930 Ustąpienie gabinetu Marszałka J. Piłsudskiego i powołanie nowego rządu premiera Walerego Ślawnka. Skład Rządu: B. Pieracki (bez teki), F. Ślawoj-Skiadkowski (M. S. Wew.), A. Zaleski (M. S. Z.), J. Piłsudski (M. S. Wojsk.), Cz. Michałowski (M. Spraw.), S. Czerwiński (M. W. R. i O. P.), dr L. Janta-Pończyński (M. S. Rol.), A. Prystor (M. P. H.), A. Kühn (M. Kom.), M. Norwid-Neugebauer (M. R. P.), dr S. Hubicki (M. Pr. O. S.), dr L. Kozłowski (M. Ref. Rol.), I. Boerner (M. P. T.), I. Matuszewski (M. Skarbu).

1937 Wręczenie przez Zarząd Główny Związku Straży Pożarnych R. P. Panu Marszałkowi Edwardowi Śmigłemu-Rydzowi — dyplomu Członka Honorowego Związku wraz z Najwyższym Odznaczeniem Strażackim „Złotym Znakiem Związku“.

DOPISKI

5 GRUDZIEŃ	1939 Wtorek	1940 Czwartek	1941 Piątek
	w. 7.27 z. 15.26	w. 7.53 z. 15.48	w. 7.27 z. 15.26
	SABBY, NICETA, KRYPINY		słowa. SPITOSŁAWY

- 1914 Boje I Brygady pod Limanową i Marcinkowicami. W podjętym przeciwnatarciu austriackim na posuwającą się armię rosyjską w rejonie Podhala, bataliony komendanta Piłsudskiego odgrywają rolę decydującą. Po krwawych walkach na odcinku Marcinkowice—Rdziałostów i wygranej bitwie pod Limanową Rosjanie zostają odrzuceni na tym odcinku frontu i stopniowo cofają się z Podhala. Walki trwają 3 dni.
- 1919 Podanie się do dymisji premiera I. Paderewskiego na skutek wyrażenia wotum nieufności przez Stronnictwo Ludowe manifestujące swe niezadowolone z uchwały Rady Najwyższej państw Ententy, wyznaczającej Polsce mandat 25-letni na Galicję Wschodnią. Stronnictwa widzą w tym przegraną polityki zagranicznej Rządu, oraz delegacji polskiej na Konferencję Pokojową, której przewodniczącym jest R. Dmowski. Przesilenie rządowe trwa 8 dni.
- 1922 Zgon Józefa Rymera, zasłużonego dla Polski działacza górnośląskiego, członka Rady Ludowej po 3 powstaniu na G. Śląsku i pierwszego wojewody śląskiego.
- 1923 Zniesienie Ministerstwa Poczty i Telegrafów (gabinet Witosa) i utworzenie przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu Generalnej Dyrekcji P. T.
- 1925 Zgon Władysława Reymonta, znakomitego polskiego pisarza i laureata nagrody Nobla. Właścicielstwo polskie w dowód czci dla autora „Chłopów” wysyła z całej Polski delegacje swe na pogrzeb.
- 1928 Wybór przewodniczącego parlamentu austriackiego posła Miklasa prezydentem Austrii. Jest to ostatni prezydent niezależnej Austrii.
- 1933 Zniesienie prohibicji w St. Zjednoczonych.
- 1935 Rozwiązanie przez Min. Przem. i Handlu 44 karteli branży żelaznej oraz karteli metalowo-przetwórczych, papierniczych i mineralnych. Objęcie Ministerstwa Oświaty przez prof. Wojciecha świetosławskiego na miejsce tymczasowego kierownika Min. W. R. i O. P. K. Chylińskiego.
- 1937 Zjazd Stowarzyszeń Peowłaczek w Warszawie. Dekorowanie sztandaru żeńskiego oddziału P. O. W. krzyżem Virtuti Militari przez Marszałka śmigłego-Rydzę.

DO P I S K I

6 GRUDZIEŃ	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sabota
	w. 7.29 z. 15.25	w. 7.54 z. 15.47	w. 7.29 z. 15.25
	MIKOŁAJA		słowa. JAROGNIEWA

- 1914 Druga bitwa gen. Mackensena pod Łodzią. Armia niemiecka po niepowodzeniach w pierwszej bitwie (tylko dzięki grupie wojsk gen. Litzmana nie została zupełnie rozbita) podejmuje nowe natarcie i sforsowawszy linię Pabianice—Łask — zajmuje Łódź.
- 1915 Rozbicie wojsk serbskich gen. Putnika przez bułgarską armię gen. Teodorowa. Resztki Serbów oraz współdziałająca armia koalicyjna gen. Sarraila chronią się na terytorium Grecji.
- 1916 Zajęcie Bukaresztu przez wojska państw centralnych, powodujące dalsze klęski armii rumuńskiej i współdziałającej z nią na południu armii rosyjskiej.
- 1919 Protest miasta Lwowa na manifestacyjnym posiedzeniu Rady miasta przeciw orzeczeniu Najwyższej Rady państw Ententy o prowizorium dla Galicji Wschodniej. Przeciw autonomii i 25-letniemu mandatowi za przykładem Rady Lwowskiej występują wszystkie związki obrony i konfederacje stowarzyszeń całej Polski, wzywając Rząd i Sejm do nie podpisywania takiego traktatu. Pierwszy Zjazd Związku Miast w Warszawie pod przewodnictwem posła Suligowskiego, z udziałem 128 przedstawicieli. Boje z Ukraińcami pod Chyrowem, Lwowem i Rawą Ruską.
- 1922 Pożegnanie Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego po czteroletniej współpracy z Korpusem Dyplomatycznym w Belwederze wobec wyznaczonych wyborów na Prezydenta R. P. i ustąpienia J. Piłsudskiego z urzędu Naczelnika Państwa.
- 1924 Pierwszy Zjazd Polskiej Naukowej Organizacji Pracy.
- 1926 Przyznanie ulg Niemcom na grudniowej sesji Rady Ligi Narodów wobec przystąpienia ich do Ligi Narodów. Odwołana zostaje z Niemiec Komisja Kontrolująca Rozbrojenia, również cofnięty jest nakaz burzenia twierdz oraz szereg innych nakazów rygorystycznych traktatu pokojowego.
- 1928 Uchwalenie wewnętrznej pożyczki budowlanej w wysokości 100 milionów złotych przez Radę Ministrów dla wzmocnienia ruchu budowlanego.
- 1930 Złożenie przeciwpolskiego wniosku posłów hitlerowskich w Reichstagu o przyłączenie polskiego G. Śląska do Rzeszy „wobec przemocy” stosowanej w wyborach do Sejmu w Katowicach.
- 1931 Walny Zjazd Delegatów Związku Legionistów. Zjazd wybiera płk Walerego Ślawka prezesem Zarządu Głównego.
- 1933 Uchwała wielkiej rady faszystowskiej pod przewodnictwem II Duce warunkująca pozostanie Włoch w Lidze Narodów od radykalnej reformy tej instytucji.
- 1934 Uroczyste otwarcie w Brukseli alei króla polskiego Jana Sobieskiego. Zawarcie polsko-brytyjskiego porozumienia węglowego w Londynie.

DO P I S K I

7 GRUDZIEŃ	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 NIEDZIELA
	w. 7.30 z. 15.25	w. 7.53 z. 15.47	w. 7.30 z. 15.23
	AMBROŻEGO		<i>slowa.</i> LUDOMYŚLA

- 1916 Przyjęcie przez włoską Izbę posłów wniosku posła Motresore o wskrzeszeniu państwa polskiego.
- 1917 Mianowanie przez Radę Regencyjną pierwszego prezesa ministrów restytuowanej aktem 5 listopada państwowości polskiej. Po odrzuceniu kandydatury Adama hr. Tarnowskiego przez okupantów, tekę prezesa ministrów obejmuje Jan Kucharzewski.
- 1918 Wymarsz pierwszego oddziału warszawskiej „Odsieczy Lwowa”, sformowanej przez płk. Skrzyńskiego w sile 303 żołnierzy i 13 oficerów. Oddział skierowany jest do Przemyśla i staje się zaczątkiem przyszłego 19 pp. wojsk polskich.
- Ogłoszenie Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej państwową instytucją emisyjną dla walut.
- Walki 1 pułku Strzelców im. T. Kościuszki (5. Dywizja Syberyjska) z bolszewikami pod Belebajem i Konstantynówką na Syberii. Działalność bojowa Polaków na Syberii, trwająca do 1.V.19 r., powoduje słynny rozkaz gen. Kappela d-cy połączonych wojsk przeciwbolszewickich na Syberii, pełen dziękczynnego wyróżnienia dla waleczności i bohaterstwa żołnierza polskiego oraz d-cy płk. Rumszy.
- 1925 Uchwalenie na 37 sesji Ligi Narodów prawa Polski do utrzymywania straży wojskowej na Westerplatte w Gdańsku.
- 1927 Wyjazd Marszałka J. Piłsudskiego w towarzystwie podsekretarza stanu J. Becka do Genewy na sesję Rady Ligi Narodów, dla załatwienia sprawy anormalnych stosunków sąsiedzkich z Litwą.
- 1932 Nota Rządu Polskiego do St. Zjednoczonych w sprawie odroczenia płatności rat należnej z tytułu długu oraz rewizji umowy o sposobie spłaty długów z 1924 roku.
- 1934 Trzydziestoletni jubileusz pracy naukowej prof. dra I. Mościckiego Prezydenta R. P.
- Układ francusko-sowiecki w sprawie nieprzeprowadzania rokowań i niezawierania umów dwustronnych bez uprzedniego wzajemnego porozumienia się rządów, układ ten podpisujących. Do paktu przystępuje również po pewnym czasie Czechosłowacja.
- 1935 Uchwała Rady Ministrów o utworzeniu Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze.
- 1937 Ustawa o powszechnej służbie wojskowej.

D O P I S K I

8 GRUDZIEŃ	1939 PIĄTEK	1940 NIEDZIELA	1941 PONIEDZIAŁEK
	w. 7.31 z. 15.26	w. 7.47 z. 1. 46	w. 7.31 z. 15.23
	NIEPOKALANE POZĘCIE NMP.		<i>slowa.</i> BOGUWOŁA

- 1914 Unieszkodliwienie przez flotę angielską na Pacyfiku morskiej dywizji niemieckiej admirała Spee, która w ciągu 4 miesięcy operacji na wodach Dalekiego Wschodu trzymała w szachu 30 statków wojennych Anglii. Niemcy zmuszeni do przyjęcia bitwy ponoszą klęskę: 7 krążowników idzie na dno, z załogi ratuje się zaledwie 200 marynarzy.
- 1919 Ustalenie przez Radę Najwyższą państw Ententy wschodniej linii granicznej dla państwa polskiego. Przyznana zostaje dawna linia graniczna Rosji z Austrią wzdłuż Bugu, na północ Brześć—Grodno, na granicy litewsko-polskiej utrzymana zostaje linia gen. Focha z miesiąca lipca, biegnąca przez Augustowskie do Jeziora Wisztynieckiego na północ po linii Grodno—Dyneburg. Rozgraniczenie zwane linią Curzona zostaje w przyszłości znacznie przesunięte na wschód prawem oręza polskiego.
- Pierwsze posiedzenie francuskiej Izby Deputowanych z udziałem 24 posłów Alzacji i Lotaryngii po 48 latach okupowania tych krajów przez Niemców.
- 1920 Uroczyste wręczenie honorowej szabli gen. J. Hallerowi przez przedstawicieli miasta Warszawy dla uczczenia zasług jego w obronie stolicy.
- 1923 Pierwsze walne zebranie delegatów polskiej Y. M. C. A., którego data staje się odtąd dorocznym świętem dla wszystkich ośrodków Y.M.C.A.
- 1929 Publikacja Banku Federalnego w Waszyngtonie w sprawie rezerw złota 40 państw w okresie 1913—1928 r. W roku 1913 ogólne rezerwy wynosiły dla 40 państw 4.830.807.000 dol. (270/100 St. Zjednoczone), w roku 1927 — 9.514.293.000 dol. (420/100 St. Zjednoczone).
- 1933 Uroczystość poświęcenia portu gdyńskiego i otwarcie strefy wolnocłowej.
- 1934 Ogólnopolski Kongres Oświatowy, uchwalający: 1. rozwijanie instynktów państwowych przez uświadamianie narodowo-obywatelskie; 2. likwidację analfabetyzmu; 3. obronę przed powrotnym analfabetyzmem. Wezwanie polskiej inteligencji do pracy oświatowej w dziedzinie pozaszkolnej.
- 1935 Wybory do Sejmu według nowej ustawy wyborczej.

D O P I S K I

9 GRUDZIEŃ	1939 Sabota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 7.32	s. 15.24	w. 7.58	s. 15.46	w. 7.32	s. 15.24
	LEOKADII, WALERII			słow. WYSZOSŁAWY		

- 1917 Koniec panowania Turcji w Palestynie. Wojska angielskie zajmują Jerozolimę, a następnie Jerycho. Palestyna przechodzi pod panowanie Anglii, która utrwała swą władzę przez otrzymanie mandatu na Palestynę po ukończeniu wojny światowej.
- 1919 Przybycie do Warszawy pierwszego Polskiego Oddziału Murmanczyków z Anglii.
Nota Rady Najwyższej państw Ententy wzywająca Niemcy do podpisania dodatkowych klauzul, dotyczących niewykonania warunków zawieszenia broni. Rada Najwyższa zmusza rząd niemiecki do podpisu umowy, grożąc wypowiedzeniem zawieszenia broni i wszczęciem działań wojennych.
- 1922 Wybór Gabriela Narutowicza, min. spr. zagr., na Prezydenta R. P. na Zgromadzeniu Narodowym w piątym głosowaniu przy ogólnej ilości ważnych głosów 516. G. Narutowicz uzyskuje 289 głosów. W poprzednich głosowaniach współtelekci osiągnęli: M. Zamojski 227, St. Wojciechowski — 146, Baudouin de Courtenay — 5 głosów.
- 1930 Otwarcie 4 Sejmu i 3 Senatu Rzeczypospolitej oraz Sejmu śląskiego. W wyborach o łaskę marszałkowską uzyskuje ją poseł Kazimierz Świątalski, w Senacie — senator Władysław Raczkiewicz, na Śląsku — poseł Konstanty Wolny. Podział mandatów do Sejmu w Warszawie: BBWR 246, Stronnictwo Narodowe 62, PPS 24, Ukraińcy 21, Stronnictwo Chłopskie 18, Piast 15, Wyzwolenie 15, Chrześcijańska Demokracja 14, NPR 8, Niemcy 5, komuniści 5, żydzi 8, Białorusini 1.
- 1931 Drugi powszechny spis ludności w Polsce. Dokonany spis wykazuje 31.915.800 mieszkańców. Procentowy stosunek według zgłoszonego języka ojczystego wynosi: Polacy 68,9%, Ukraińcy 10,1%, Rusini 3,8%, Białorusini 3,1%, Rosjanie 0,4%, Niemcy 2,3%, żydzi 8,6%, inne różne narodowości 2,8%. W tym 60,6% trudni się rolnictwem, 19,4% — przemysłem, 6,1% — handlem, 3,6% — komunikacją. Według wyznań ludność stanowi 64,8% katolików łacińskiego obrzędu, 10,4% grekokatolików, 11,8% prawosławnych, 2,6% ewangelików, 9,8% starożytnych, bez podania wyznania 0,1%, inne różne wyznania 0,5%.
- 1932 Odrzucenie przez Niemcy rozwiązania kwestii reformy rolnej w Pomorskiem i na Pomorzu według projektu polskiego (globalny), złożonego Radzie Ligi Narodów.
- 1937 Zgon znakomitego pisarza polskiego Andrzeja Struga (Tadeusza Gałęckiego) w Warszawie.

D O P I S K I

10 GRUDZIEŃ	1939 NIEDZIELA		1940 Wtorek		1941 Środa	
	w. 7.33	s. 15.24	w. 8.00	s. 15.46	w. 7.33	s. 15.24
	NMP LORETAŃSKIEJ			słow. RODZISŁAWY BŁ.		

- 1915 Uchwała Rady Wojennej państw centralnych w Cieszynie w sprawie wykonania planu gen. Falkenhayna o podjęciu przygotowań do zakończenia wojny na Zachodzie, przez złamanie frontu francuskiego pod Verdun. Ofensywa wyznaczona zostaje na miesiąc luty.
- 1917 Wyjazd pierwszego transportu ochotników Polaków ze St. Zjednoczonych do armii polskiej we Francji pod komendą por. kpt. Stanisława Poniatowskiego na okręcie francuskim „Niagara”. Port wyładunku — Marsylia.
- 1918 Ponowne zagrożenie Lwowa. Ukraińcy zajmują Skniłów, Sokolniki, Slichów, Czartowska Skałę, zatrzymując się przed okopami obsadzonymi przez nowosformowane regularne wojska obrony Lwowa.
Objęcie dowództwa nad wszystkimi wojskami walczącymi przeciw bolszewikom na Dalekim Wschodzie przez gen. Janin, szefa francuskiej Misji Wojskowej. Dowództwo Wojsk Polskich przechodzi pod komendę francuską.
Zajęcie Mińska Litewskiego przez bolszewików po opuszczeniu miasta przez Niemców. Bolszewicy podejmują przygotowania do wyprawy na Wilno.
- 1919 Wystąpienie Sowietów z propozycjami pokojowymi do państw Ententy.
- 1920 Wręczenie listów uwierzytelniających przez pierwszego posła i ministra pełnomocnego barona Dirk van Asbech.
- 1924 Wybór jednym z 6 senatorów miasta Gdańska Polaka Wiercińskiego. Wybór na prezydenta Republiki Austriackiej (ponownie) dra Michała Hainischa.
- 1927 Historyczne wystąpienie Marszałka J. Piłsudskiego w sprawie targu litewsko-polskiego w Lidze Narodów. Marszałek rozcina tysiące drobnych komplikacji, wysuwanych przez Waldemarasą, **kategorycznym** zapytaniem: wojna czy pokój. Waldemaras zmuszony do decyzji oświadcza się za pokojem. Wobec wyrzeczenia się stanu wojny Rada Ligi Narodów poleca Waldemarasowi nawiązanie normalnych stosunków sąsiedzkich z Polską, według ogólnych zasad, obowiązujących członków Ligi Narodów.
- 1932 Zgon polskiego uczonego i sławnego językoznawcy Adama Antoniego Kryńskiego.
Odkrycie serum przeciwko trądowi przez kierownika Instytutu Pasteura w Atenach, uczonego francuskiego dra Lepine'a.
- 1934 Przybycie do Warszawy pierwszego polskiego samolotu „autogiro”.
- 1936 Abdykacja króla angielskiego Edwarda VIII wskutek wrogiego stanowiska rządu do sprawy poślubienia obywatelki amerykańskiej p. Simpson. Tron obejmuje księżę Yorku Jerzy VI.

D O P I S K I

11 GRUDZIEŃ	1939 Poniedziałek		1940 Środa		1941 Czwartek	
	w. 7.34	z. 15.24	w. 8.01	s. 15.46	w. 7.34	z. 15.24
	DAMAZEGO				słowa WOJMIRA	

- 1917 Ogłoszenie programowej deklaracji Litewskiej Rady Krajowej w Wilnie o „wznowieniu“ niezawisłej Litwy ze stolicą w Wilnie i rozwiązaniu wszelkich węzłów, jakie istniały dotychczas „z innymi narodami“.
- 1918 Transportowanie do Francji trzech pierwszych pułków Im. H. Dąbrowskiego, B. Głowackiego, T. Kościuszki, sformowanych w obozie S. Maria i Casagione we Włoszech z jeńców austriackich pochodzenia polskiego. Pracę organizacyjną przeprowadził kpt. Marian Dienst-Dąbrowa przy współdziałaniu „Comitato Polacco in Italia“ z prof. Maciejem Lorentem i posłem Janem Zamorskim na czele.
- 1922 Zaprzysiężenie pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Gabriela Narutowicza. W czasie przejazdu z Belwederu do Sejmu spotyka Prezydenta nieobliczalna manifestacja grupy agitatorów stronnictw politycznych opozycyjnie nastawionych przeciw wyborowi. Po zaprzysiężeniu wroga agitacja stronnictw prawicowych wzrasta.
- 1924 Objęcie teki ministra oświaty w gabinecie W. Grabskiego po ustępującym ministrze A. Miklaszewskim przez dra Jana Zawidzkiego, w charakterze tymczasowego kierownika.
- 1930 Przyjęcie przez Sejm zgłoszonego wniosku klubu BBWR o zmianę regulaminu sejmowego. Zmiany dotyczą czasu trwania i wygaśnięcia mandatów poselskich, zwiększenia obowiązkowej liczby podpisów na wnioskach i interpelacjach, prawa skreślenia przez marszałka Sejmu protokołów i stenogramów, sprawy wydawania posłów władzom, oraz diet. Posłowie opozycji składają nagły wniosek w sprawie brzeskiej. Wniosek większością zostaje odrzucony.
- 1932 Deklaracja rządu niemieckiego w sprawie współpracy z rządem St. Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Francji i Włoch na konferencji rozbrojeniowej.
Deklaracja 5 mocarstw o uznaniu zasady równouprawnienia Niemiec.
Obchód 25-lecia istnienia Stowarzyszenia Kupców Polskich łącznie z poświęceniem gmachu Stowarzyszenia.
- 1937 Uchwała Wielkiej Rady Faszystowskiej o wystąpieniu Włoch z Lig! Narodów. Uchwała powzięta zostaje jednomyślnie.

DOPISKI

12 GRUDZIEŃ	1939 Wtorek		1940 Czwartek		1941 Piątek	
	w. 7.36	s. 15.24	w. 8.03	s. 15.46	w. 7.36	z. 15.24
	ALEKSANDRA				słowa WOLIDARA	

- 1914 Boje I Brygady pod Kamienicą—Łaskiem sprowadzające w następstwie przywrócenie łączności między III i IV armią austriacką, co ma decydujące znaczenie w zajęciu Nowego Sącza i osiągnięciu pierwszych poważnych zwycięstw wojsk austriackich w walkach w roku 1914. Rosjanie zarządzają ogólny odwrót na linii Bzura, Rawka, Nida, Dunajec, Biała.
- 1916 Deklaracja państw centralnych o gotowości uniknięcia dalszego rozlewu krwi i podjęcia rokowań pokojowych. Deklaracja przyjęta jest obojętnie przez państwa Ententy, natomiast pobudza prezydenta St. Zjednoczonych Wilsona do prób urzeczywistnienia zadeklarowanej propozycji.
- 1922 Dymisja ministra spraw wewnętrznych A. Kamieńskiego (gabinet premiera J. Nowaka) na skutek zajęć ulicznych w czasie przejazdu Prezydenta Narutowicza do Sejmu w dniu składania przysięgi. Za lekceważenie sytuacji i nieudolność w sprawowaniu służby zostają zawieszani w urzędowaniu: komisarz Rządu Borzecki i komendant policji Sikorski. Tekę ministra spraw wewnętrznych obejmuje — L. Darowski.
- 1923 Ustawa skarbowa o waloryzacji podatków i opłat stemplowych.
- 1933 Wizyta prezydenta Senatu Gdańskiego dra Rauschinga w Warszawie. Prezydent zostaje przyjęty przez Marszałka J. Piłsudskiego.
Wprowadzenie numerus clausus na wyższych uczelniach niemieckich z rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych Rzeszy.
- 1937 Zjazd organizacji konserwatystów z całej Polski w Warszawie. Wszystkie ugrupowania zachowawcze łączą się w jedno Stronnictwo Zachowawcze, którego prezesem zostaje Adolf hr. Bniński.

DOPISKI

13 GRUDZIEŃ	1939 Środa	1940 Piątek	1941 Sobota
	w. 7.37 s. 15.24	w. 8.03 s. 15.46	w. 7.37 s. 15.24
	LUCJI, OTYLII słowa. WŁADYSŁAWA		

- 1915 Powstrzymanie działań pościgowych armii bułgarskiej za odступяjącymi Serbami nad granicą Grecji na rozkaz naczelnego dowództwa armii niemieckiej w obawie naruszenia neutralności i spowodowania przystąpienia Grecji do państw Ententy. Wojska serbskie wkraczają na terytorium Grecji.
- 1917 Formowanie III Korpusu W. P. na Wschodzie w rejonie Winnicy. Z rozkazu Naczelnego Inspektoratu Polskiej Siły Zbrojnej na Ukrainie wydzielone z armii rosyjskiej oddziały polskie (na terenie Ukrainy) skupiają się w rejonie Winnicy—Niemirów, przeważnie w majątkach obszarników polskich, dla których równocześnie służą zabezpieczeniem przed skutkami Uniwersału Centralnej Rady Ukraińskiej o nadaniu chłopom ziemi od obywateli ziemskich. Rozrzuconymi w różnych miejscowościach polskimi oddziałami dowodzą: por. Jaworski w Antoninach, mjr Kownacki — w Pietniczanach pod Winnicą, por. Młodziański — w Dzwoniszce. Jest to jazda, nad którą ogólne dowództwo obejmuje płk Henryk Kuncman. Koncentracja oddziałów piechoty, formowanej przez płk Rummla następuje w miesiącu styczniu następnego roku. Sztab Inspektoratu z siedzibą w Antoninach stanowią: gen. Michaelis, gen. J. Leśniewski, ppłk M. Mierzejewski, por. I. Duzin-Holecki, płk A. Kowalewski i rtm. H. Tarto.
- 1918 Boje 4. Dywizji gen. Żeligowskiego w obronie portu odeskiego przed wojskami atamana Petlury, bezskutecznie walczącymi z Polakami w ciągu 5 dni po zajęciu miasta.
- 1919 Utworzenie nowego gabinetu premiera Leopolda Skulskiego. Skład Rządu: W. Grabski (M. Skarbu), J. Hebdzyński (M. Spraw.), T. Łopuszański (W. R. i O. P.), A. Olszewski (M. P. H.), dr F. Bardel (M. Rol.), K. Bartel (M. Kom.), L. Tołłoczko (M. P. T.), A. Kędzior (M. R. P.), S. Śliwiński (M. Apr.), E. Peplowski (M. P. O. S.), W. Seyda (M. Dziel. Prus.), S. Wojciechowski (M. S. Wew.), gen. S. Leśniewski (M. S. Wojsk.), E. Sapieha (M. S. Z.).
- 1923 Wręczenie noty Rządu Polskiego posłowi Obolańskiemu w sprawie uznania Sowietów przez Polskę de jure.
- 1924 Przyznanie nagrody Nobla Władysławowi Reymontowi za utwór „Chłopi”.
- 1927 Owacyjne powitanie Marszałka J. Piłsudskiego przez ludność stolicy w związku ze zwycięstwem odniesionym nad Waldemarasem na posiedzeniu Ligi Narodów w Genewie.
- 1931 Udekorowanie złotym krzyżem zasługi poety Kazimierza Przerwy-Tetmajera.

D O P I S K I

14 GRUDZIEŃ	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 7.38 s. 15.24	w. 8.04 s. 15.46	w. 7.38 s. 15.24
	DYOSKORA, SPIRYDIONA, ALFREDA słowa. STA WIBORA		

- 1915 Ustalenie podziału zdobytych i okupowanych terytoriów b. zaboru rosyjskiego między Austrią i Niemcami na naradzie w Kwaterze Głównej, określające, iż zajęte obecnie i na przyszłość tereny północne Królestwa podlegają okupacji i zarządom wojskowym Niemiec, tereny zaś południowe — zarządom Austrli. Linia podziału stanowi zamknięta granice dla wolnego ruchu cywilnego. Następuje tymczasowy rozbiór Kongresówki, z którego Kieleckie, Lubelskie i Piotrkowskie przypadną Austrii. Kaliskie, Kujawskie i Mazowsze — Niemcom.
- 1918 Ustąpienie podhalańskich oddziałów zbrojnych ze Spisza i Orawy na zarządzenie władz wojskowych z Warszawy, powodujące niepokój wśród ludności góralskiej, a następnie interwencję Rady Narodowej o przywrócenie wojska i niedopuszczenie Czechów do zawiadnięcia ziemią Spiską i Orawską.
- 1919 Pierwszy Zjazd Przemysłowców Polskich pod przewodnictwem dyrektora S. Natansona z udziałem 60 delegatów świata przemysłowego.
- 1922 Konferencja Marszałka Józefa Piłsudskiego z Prezydentem G. Narutowiczem w związku z rozpoczęciem urzędowania w Belwederze i objęciem władzy od Naczelnika Państwa. Marszałek w czasie podejmowania u siebie Prezydenta wznosząc toast mówi: „Ja oficer czynnej służby, który nigdy przed nikim nie stawał na baczność, staje na baczność przed Polską, którą Ty reprezentujesz”.
- 1923 Rozłam w stronnictwie ludowym „Plast”. Ustępuje 14 posłów z polem Brylem na czele, przyczyniając się do zachwiania większości rządowej w Sejmie. W dniu następnym gabinet Witosza podaje się do dymisji, powstaje 5-dniowe przesilenie Rządu, w czasie którego następują próby utworzenia gabinetu lewicowego.
- 1930 Konferencja litewsko-polska w Berlinie w sprawie małego ruchu nadgranicznego pod przewodnictwem ministra M. Szumlakowskiego. Po pięciu dniach obrad konferencja bez definitywnych rezultatów zostaje odroczone.
- 1934 Podpisanie w Warszawie polsko-rumuńskiego układu handlowego.
- 1937 Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych o osadzeniu w obozie izolacyjnym w Berezie Kartuskiej szkodników życia publicznego, których skazanie wyrokiem sądowym z różnych względów jest niemożliwe.

D O P I S K I

15 GRUDZIEŃ	1939 Piątek		1940 N EDZIELA		1941 Poniedziałek	
	w. 7.38	s. 15.24	w. 8.05	s. 15.46	w. 7.38	s. 15.24
	WALERJANA			słowa. WOLIMIRA		

- 1914 Odebranie Belgradu (stolicy) przez serbską armię gen. Putnika w wyniku dwunastodniowych walk z austriacką armią gen. Potioreka.
- 1916 Generalna ofensywa gen. Mangina na pozycje niemieckie pod Verdun. Armia francuska zmusza Niemców do odwrotu na dawną linię frontu z okresu lutowej (1915) ofensywy na Verdun.
- 1918 Nadanie Komitetowi Narodowemu w Stanach Zjednoczonych przez Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego krzyża i Brygady za owocną służbę narodowi.
Wręczenie noty Rządu Polskiego hr. Kesslerowi, przebywającemu w Polsce w charakterze gościa niemieckiego. Nota zawiadamia o zerwaniu stosunków z Republiką Niemiecką i żąda opuszczenia Polski przez hr. Kesslera.
Utworzenie rządu krajowego w Cieszynie po uzgodnieniu zasadniczych działań z centralnymi władzami w Warszawie.
Zajęcie Frysztatu i Jabłonkowa przez pułk zachodni ziemi cieszyńskiej gen. Latinika.
- 1921 Uchwalenie przez Sejm ustawy o powszechnej daninie majątkowej.
- 1930 Wyjazd Marszałka J. Piłsudskiego na dłuższy urlop wypoczynkowy na Madere w związku z niepokojącym stanem zdrowia.
- 1931 Zniesienie parytetu złota w Japonii.
- 1935 Ogłoszenie w Londynie „Białej Księgi”, obejmującej różne dokumenty w sprawie prób załatwienia konfliktu włosko-abisyńskiego na drodze polubownej.
- 1937 Konferencja biskupów polskich wszystkich trzech obrządków katolickich w Warszawie. Konferencja postanawia wydać dekret o uchwałach Polskiego Synodu Plenarnego w Klasztorze Jasnogórskim.
Ogłoszenie w Londynie warunków konwersji, jaką Rząd Polski oferuje posiadaczom obligacji transzy funtowej 70% pożyczki stabilizacyjnej z 1927 roku.

DOPISKI

16 GRUDZIEŃ	1939 Sobota		1940 Poniedziałek		1941 Wtorek	
	w. 7.39	s. 15.24	w. 8.06	s. 15.46	w. 7.40	s. 15.24
	EUZEBJUSZA			słowa. ZDZISŁAWA		

- 1917 Uchwała Polaków z Brazylii na zjeździe w Kurytybie o konieczności udzielenia pomocy wojskowej i charytatywnej Polsce. Zjazd po wysłuchaniu szefa Misji Wojskowej por. H. Abczyńskiego, przybyłego z Francji, uchwała powołanie Rady Narodowej z 30 osób, do podjęcia organizacji tej pomocy i powołuje jako organ wykonawczy Komitet Centralny w osobach: K. Warchałowskiego, T. Danielewicz, W. Szukiewicza, S. Piaseckiego i A. Wątroby.
- 1920 Konferencja państw Ententy w Brukseli w sprawach dotyczących sposobów realizacji odszkodowań i zdolności płatniczych Niemiec. Rząd niemiecki wysuwa dwie propozycje płatności: płatność w razie przyznania Niemcom G. Śląska i płatność w razie nieuzyskania G. Śląska. Wykonanie zobowiązań uzależnia od decyzji Konferencji w tej sprawie.
- 1921 Ustawa o środkach naprawy państwowej gospodarki skarbowej.
- 1922 Zabójstwo pierwszego Prezydenta Polski Gabriela Narutowicza na otwarciu salonu w gmachu Zachęty Sztuk Pięknych przez Eligiusza Niewiadomskiego, artystę malarza, który trzema strzałami z tyłu, powoduje natychmiastową śmierć Prezydenta. Zabójstwo wywołuje wstrząsające wrażenie w całym kraju.
- 1931 Ogłoszenie niewypłacalności przez Filadelfię w St. Zjednoczonych i olbrzymie bankructwa bankowe. Zażamanie finansowe Ameryki zapoczątkowuje okres kryzysu gospodarczego w Polsce i we wszystkich krajach Europy.
- 1933 Otwarcie Muzeum Przemysłu i Techniki w Warszawie.
- 1937 Uchwalenie przez Sejm ustawy o medalach za długoletnią służbę pracowników państwowych.
Pierwszy Kongres Polskiego Związku Zawodowego Metalowców Okręgu Warszawskiego Z. P. Z. Z. przy udziale 100 delegatów i wybór Zarządu Okręgu.

DOPISKI

17 GRUDZIEŃ	1939 NIEDZIELA	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 7.40 s. 15.24	w. 8.07 s. 15.46	w. 7.40 s. 15.24
	ŁAZARZA, OLIMPII		słowa ZBIŚLAŹY

- 1914 Rozkaz w. ks. Mikołaja Mikołajewicza o powstrzymaniu działań zaczepnych na całym froncie z powodu braku amunicji i pustek w magazynach. Wykazy wojenne, podające przeszło pięć i pół milionów karabinów, okazują się fikcją. Działania większe odłożone zostają do wiosny.
Proklamowanie przez Anglię protektoratu nad Egiptem i osadzenie wrogiego Turkom kedywa Kemala na tronie.
- 1917 Zawarcie rozejmu między bolszewikami i Niemcami w Brześciu nad Bugiem. Układ dotyczy zawieszenia broni i działań wojennych. Rokowania pokojowe nastąpią później.
- 1920 Uchwała Sejmu Gdańskiego o zabezpieczeniu praw języka polskiego w szkołach i odrzucenie wniosku o równouprawnieniu polskiego języka w administracji i sądzie.
Utworzenie pasa neutralnego na granicy Polski i Litwy.
- 1921 Uchwalenie przez Sejm ustawy o naprawie finansów państwa i ratyfikowanie układu gospodarczego polsko-gdańskiego.
Decyzja w. komisarza gen. R. Hakinga o prowadzeniu przez Polskę spraw zagranicznych w m. Gdańska.
- 1922 Objęcie władzy najwyższej przez marszałka Sejmu M. Rataja i mianowanie premierem i ministrem spraw wewnętrznych gen. W. Sikorskiego, wobec niemożności skompletowania gabinetu parlamentarnego przez ministra L. Darowskiego, wezwanego do tworzenia Rządu dekretem ś. p. Prezydenta Narutowicza.
Uchwalenie przez Sejm ustawy o naprawie państwowej gospodarki skarbowej. Ustawa w pierwszym rzędzie obowiązuje obywateli do zawierania umów tylko w walucie polskiej.
- 1923 Uchwalenie przez senat francuski ustawy, dotyczącej udzielenia Polsce pożyczki w wysokości 400 milionów franków.
- 1924 Wypowiedzenie się Ojca świętego na tajnym konsystorzcu przeciw Sowietom.
- 1926 Przewrót polityczny na Litwie. Wojsko i związki, przeciwnie wpływowi komunistycznym i Sowietom, dokonują przewrotu i aresztują dotychczasowy rząd. Na czele państwa staje drugi prezydent Litwy — Smetona. Nowy gabinet tworzy Waldemaras zapowiadając ostrą walkę z komunizmem.
- 1937 Obniżenie stopy procentowej przez Bank Polski z 5 na $4\frac{1}{2}\%$, zastawy z 6 na $5\frac{1}{2}\%$.

DOPISKI

18 GRUDZIEŃ	1939 Poniedziałek	1940 Środa	1941 Czwartek
	w. 7.40 s. 15.24	w. 8.07 s. 15.46	w. 7.41 s. 15.24
	GRACJANA, TEOTYMA		słowa WSZEMIRA

- 1918 Przysięga i wręczenie sztandarów trzem pułkom, sformowanym z obrońców miasta Lwowa. Pułki stanowią brygadę ppłk Cz. Mączyńskiego. Dowództwa pułków spoczywają w rękach: mjr Cieńskiego, płk Hausnera i mjr Krausa. Jest to pierwszy skład przyszłych lwowskich pułków (38, 39, 40 pp.).
Wyrzucenie wojsk ukraińskich atamana Petlury z Odessy przez 4 Dywizję gen. Żeligowskiego, wspomagana oddziałami wojsk koalicyjnych.
- 1920 Odrzucenie wniosku o przyjęcie państw bałtyckich (Estonii, Lotwy i Litwy) do Rady Ligi Narodów.
- 1922 Objęcie przez Marszałka J. Piłsudskiego szefostwa Sztabu Generalnego po złożeniu urzędu Naczelnika Państwa i zgłoszeniu życzeń poświęcenia się pracy wojskowej.
Utworzenie nowego Rządu przez premiera gen. W. Sikorskiego. Skład Rządu: A. Skrzyński (M. S. Z.), Z. Jastrzębski (M. Skarbu), W. Makowski (M. Spraw.), W. Chodźko (M. Zdr. P.), I. Raczyński (M. Rol.), J. Moszczyński (M. P. T.), L. Zagórny-Marynowski (M. Kom.), gen. Sosnkowski (M. S. Wojsk.), H. Strasburger (M. P. H.), L. Darowski (M. S. Wew.), J. Mikułowski-Pomorski (M. W. R. i O. P.), J. Łopuszański (M. R. P.).
- 1923 Wydalenie króla Konstantego i żony jego z Grecji przez rząd rewolucyjny.
- 1924 Wydanie przez Sejm posła komunistycznego Łańcuckiego i trzech posłów ukraińskich: Wasyńczuka, Czumaja i Kozickiego sądom polskim.
- 1926 Oddanie do użytku pierwszego definitywnie ukończonego nabrzeża w porcie gdyńskim.
Złożenie deklaracji episkopatu katolickiego na ręce Marszałka J. Piłsudskiego w sprawie lojalności episkopatu wobec Państwa i Rządu.
- 1927 Przyznanie nagrody literackiej Ministerstwa W. R. i O. P. znakomitemu poecie Leopoldowi Staffowi za tom poezji pt. „Ucho igielne”.
- 1931 Ustawa St. Zjednoczonych w sprawie ratyfikacji moratorium Hoovera, ustalająca w związku z przyznanymi prolongatami płatności, iż długaci zaciągnięte przez kraje zagraniczne w St. Zjednoczonych nie mogą być nigdy anulowane ani zredukowane.
- 1932 Pobicie rekordu lotniczego na trasie Le Cap — Londyn, przez Amy Johnson. Lot trwa 7 dni. Dawny rekord $9\frac{1}{2}$ dnia.

DOPISKI

19 GRUDZIEŃ	1939 Wtorek		1940 Czwartek		1941 Piątek	
	w. 7.41	s. 15.24	w. 8.08	s. 15.47	w. 7.42	s. 15.25
	NEMEZJUSZA, DARJUSZA				słow. MŚCIGNIEWA	

1923 Mianowanie fachowego Rządu premiera W. Grabskiego po 5-dniowym przesileniu, spowodowanym ustąpieniem gabinetu W. Witosy. Skład gabinetu: W. Sołtan (M. S. Wew.), gen. K. Sosnkowski (M. S. Wojsk.), K. Tyszcza (M. Kom.), J. Kudroń (M. P. H.), K. Bertoni (M. S. Z.), S. Janicki (M. Rol.), B. Miklaszewski (M. W. R. i O. P.), M. Rybczyński (M. R. P.), W. Wyganowski (M. Spraw.), L. Darowski (M. P. i O.S.), Z. Dutkiewicz (M. Ref. Rol.), Premier W. Grabski zatrzymuje przy sobie tekę ministra Skarbu.

Uchwalenie ustawy o wykonaniu decyzji Ligi Narodów z 17 lipca 1922 r. w sprawie przeprowadzenia podziału uprawnień i zobowiązań Polski i Niemiec w zakresie ubezpieczeń społecznych na terytoriach, które przeszły do Polski w myśl traktatu wersalskiego (województwa pomorskie i pomorackie).

1934 Spuszczenie na wody Adriatyku w Trieście polskiego transatlantyku „Piłsudski” o sile maszyn 12.680 K. M., długości 152.03, szerokości 21.57, głębokości 9.89. Pojemność w tonach netto 8.102, brutto 14.000.

1936 Podpisanie paktu przez państwa amerykańskie, w sprawie wyrzeczenia się wojny, jako narzędzia rozwiązywania sporów w Ameryce.

1937 Uroczystość odsłonięcia popiersia Marszałka J. Piłsudskiego w Rzymie w związku z nadaniem nazwy jednej z ulic: Aleja Marszałka J. Piłsudskiego. Z ramienia Polski uczestniczy w uroczystości gen. Wieniawa-Długoszowski. Wiochy reprezentuje gubernator Rzymu książę Piotr Colonna.

DOPISKI

20 GRUDZIEŃ	1939 Środa		1940 Piątek		1941 Sabota	
	w. 7.48	s. 15.25	w. 8.09	s. 15.47	w. 7.42	s. 15.25
	TEOFILA				słow. BOGUMIŁY	

1914 Dymisja naczelnego dowódcy armii austriackiej frontu serbskiego gen. Potiorek. Dwie nieudane ofensywy, w których następnie gen. Putnik zmusił Austriaków do wycofania się za Dunaj, powodują ustąpienie faworyta ces. Franciszka Józefa. Ze składu liczebnego armii wynoszących 400.000 żołnierzy, gen. Potiorek przekazuje nowemu naczelnemu dowódcy arcyksięciu Eugeniuszowi — 80.000.

1917 Zjazd wojskowych Polaków okręgu turkistańskiego w Taszkencie i tworzenie organizacji z Polaków 3 zaborów znajdujących się w Turkestanie.

1918 Wkroczenie III bat. i pułku podhalańskiego do Starej Lubomli na ziemi spiskiej na skutek uwzględnienia zabiegów Rady Narodowej o nieoddawaniu ziemi spisko-orawskiej Czechom. Wstępujące ponownie oddziały polskie zastają Czechów na ziemi spiskiej, co powoduje starcie orężne, a następnie pertraktacje i zawieszenie broni. Część Orawy Cześć zdobył już obsadzić.

1922 Wybór Stanisława Wojciechowskiego, b. ministra spraw wewnętrznych, Prezydentem Rzeczypospolitej na drugim Zgromadzeniu Narodowym, w którym głosuje 519 wyborców. Głosów nieważnych 16, za kandydaturą 298, przeciw 221 głosom. Współtelektem jest Kazimierz Morawski, prezes Akademii Umiejętności w Krakowie. W godzinach wieczornych w gmachu Sejmu następuje zaprzysiężenie nowego Prezydenta R. P.

1923 Zniesienie Ministerstwa Zdrowia Publicznego i ogłoszenia w tej sprawie ustawy.

Uroczyste złożenie hołdu Marii Curie-Skłodowskiej w Sorbonie za położone zasługi dla ludzkości i nauki w obecności prezydenta Francji Milleranda.

1934 Powołanie przez ministra spraw wewnętrznych tymczasowej Rady Miejskiej w Warszawie.

1935 Rozwiązanie 35 umów kartelowych w branży chemicznej, elektro-technicznej i spożywczej. (Drugi etap zarządzeń Rady Ministrów w walce z kartelami).

1936 Pierwsze zesłanie członków Stronnictwa Narodowego do obozu izolacyjnego w Berezie Kartuskiej. Wysłany zostaje zarząd stronnictwa powiatu wysokomazowieckiego.

1937 Zgon w Monachium gen. Erika Ludendorffa, szefa sztabu d-wa frontu wschodniego, a następnie generalnego szefa sztabu naczelnego dowództwa niemieckiego.

DOPISKI

21 GRUDZIEŃ	1939 Czwartek	1940 Sobota	1941 <u>NIEDZIELA</u>
	w. 7.42 z. 15.25	w. 8.08 z. 15.47	w. 7.42 z. 15.25
	TOMASZA		słow. TOMISŁAWA

- 1916** Wezwanie prezydenta St. Zjednoczonych Wilsona do przerwania rozlewu krwi i złożenia przez walczące strony preliminarzów do podjęcia rokowań. Niemcy odrzucają pośrednictwo, oświadczając, iż sprawę porozumienia w kwestii nawiazania rokowań winny strony załatwić między sobą na gruncie neutralnym bez pośrednictwa.
- 1918** Pismo Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego do Romana Dmowskiego w sprawie zunifikowania działalności Rządu Polskiego z reprezentacją Komitetu Narodowego w Paryżu dla uniknięcia podwójnego przedstawicielstwa na terenie zagranicznym.
Początek formowania drugiego obozu wojsk polskich we Włoszech z jeńców armii austriackiej pod Turynem, w miejscowości La Mandria de Chivasso.
- 1932** Wystąpienie posła dra Buzka w parlamencie praskim w sprawie obrony praw Polaków w Czechosłowacji.
- 1933** Wybór wiceprzewodniczącego Komitetu Ekonomicznego Ligi Narodów ministra Rządu Polskiego Doleżala, przewodniczącym tego Komitetu.

DOPISKI

22 GRUDZIEŃ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 7.43 z. 15.25	w. 8.09 z. 15.48	w. 7.43 z. 15.25
	ZENONA, HONORATY		słow. DROGOMIRA

- 1914** Bitwa I Brygady Legionów pod Lowczówkiem. Brygada podejmuje jeden z najkrwawszych bojów na odcinku Tarnów—Tuchów, gdzie nastąpiło złamanie frontu austriackiego przez Rosjan i rozbięcie austriackiej grupy wojsk gen. Szmidta. Legiony toczą trzydniowy bój pełen bohaterских epizodów z wyborową dywizją wojsk rosyjskich. Dowództwo boju spoczywa w rękach pik. Sosnkowskiego. Legioniści zdobywają 3 rzędy okopów, odpierając 16 ataków (z braku amunicji posługują się karabinami rosyjskimi). Front zostaje uratowany. Do niewoli dostaje się 584 żołnierzy i 18 oficerów rosyjskich. Wyróżnia się w boju por. Bukacki, ścieżyński, Grudziński, Olaszyna-Wilczyński i Pi-skor. Bój ten kończy pierwszy okres walk legionowych, prowadzonych nieprzerwanie od miesiąca sierpnia.
- 1918** Rokowania pokojowe bolszewików z Niemcami w Brześciu. Dla ustalenia warunków pokoju przybywa delegacja z Kamieniem, Pokrowskim i Joffem na czele. Przy pierwszych porozumieniach do układu nie dochodzi na tle sporu o Królestwo i Wilieńczyznę. Delegacja bolszewicka, nie mogąc uzyskać pokoju bez aneksji (w granicach 1914 r.) i nie godząc się na tezę niemiecką „samookreślenia narodów”, zrywa układy i wyjeżdża z Brześcia.
- 1919** Złożenie po raz pierwszy propozycji pokojowej Polsce przez min. spraw zagr. Sowieców — Cziczerina.
- 1922** Uchwała Rady Najwyższej o wycofaniu decyzji w sprawie 25-letniego mandatu Polski na Galicję Wschodnią. W nowym badaniu R. N. udziela Polsce mandatu z terminem nieograniczonym.
Pogrzeb Prezydenta Gabriela Narutowicza.
- 1924** Nota rządu Rzeszy do Ligi Narodów z wnioskiem o przyjęcie Niemiec do Ligi.
- 1936** Zawarcie wieczystego przymierza Anglii z Egiptem. Anglia wyrzeka się przywilejów i cofa ograniczenia w stosunku do Egiptu (wojsko, Kanał Sueski) zamieniając formę dotychczasowego protektoratu na wieczyste przymierze.
- 1937** Przyznanie państwowej nagrody literackiej Wacławowi Borowemu za całokształt działalności pisarskiej w zakresie krytyki literackiej.
Zgon wybitnego męża Stanów Zjednoczonych Franka Kelloga, inicjatora paktu pokojowego. Kellog przebywał w Polsce z pierwszą misją zagraniczną w roku 1919.

DOPISKI

23 GRUDZIEŃ	1939 Sobota	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 7.44 s. 15.26	w. 8.10 s. 15.48	w. 7.44 s. 15.26
	WIKTORII słowo. SŁAWOMIRA		

- 1916** Rozporządzenie gen. Beselera o sekwestrze wszelkiego rodzaju cyny, miedzi, mosiądzu, skór, pasów, futer, kleju i żelatyny, szpecziny, sierści, chemikaliów, oleju i tłuszczu, żywicy i szelaku, lnu, konopi, juty, wełny, wojłoków, galganów, jedwabiu i drzewa, oraz zabronienie handlu tymi artykułami pod karą 5 lat więzienia i 10.000 marek grzywny.
- 1918** Nota rządu litewskiego do Polski z żądaniem uznania niezawisłości Litwy ze stolicą w Wilnie. (Pierwsze żądanie przyznania Wilna).
- 1923** Zgon znakomitego artysty malarza i działacza społecznego Włodzimierza Tetmajera.
Poświęcenie i oddanie władzom kolejowym pierwszego parowozu wykonanego całkowicie w Polsce w zakładach Spółki Budowy Parowozów.
- 1928** Rozporządzenie Pana Prezydenta R. P. o ochronie granic, zwięzające posiadanie i działalność cudzoziemców w pasie granicznym.
- 1932** Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych polsko-sowieckiego paktu o nieagresji dokonana przez ministra Becka oraz posła sowieckiego Antonowa-Owsiejenkę w Warszawie.

D O P I S K I

24 GRUDZIEŃ	1939 <u>NIEDZIELA</u>	1940 Wtorek	1941 Środa
	w. 7.44 s. 15.27	w. 8.10 s. 15.49	w. 7.44 s. 15.27
	ADAMA, EWY, IRMINY słowo. GODYSŁAWA		

- 1918** Formowanie samoobrony Wilna wobec zarządzenia władz niemieckich ewakuacji miasta przez wojska. Kpt. Babiatyński formuje brygadę samoobrony z oddziałów miejscowych i przybyłych do Wilna, nad którymi następnie obejmuje zwierzchnictwo komenda Okręgu gen. W. Wejtko. W skład samoobrony wchodzi oddziały z Oszmiany, Lidy i Mińska, zorganizowane przez dra Bernatowicza, płk Koborde i gen. Mokrzeckiego. Kawalerię i kilka kompanii piechoty tworzą bracia Dąbrowscy z Dowborczyków. Oddziały P. O. W. organizuje por. Gołębiowski. Brygada zaopatrzona w broń staraniem prezydenta miasta Bańkowskiego, nie przekraczająca 2000 żołnierzy, sżykuje się do wystąpienia zbrojnego przeciw bolszewikom.
- 1919** Odezwa d-cy wojsk polskich na Syberii płk. Czumy do ludności rosyjskiej w sprawie neutralnego stanowiska dowództwa do spraw wewnętrznych Rosji. Odezwa zostaje spowodowana przewrotem bolszewickim w Krasnojarsku i ma na celu umożliwienie ewakuowania wojsk i ludności polskiej z niebezpiecznego terenu działań armii Kołczaka. Polacy nie biorą już udziału w walkach, starając się wycofać 70 załadowanych pociągów z linii boju na Wschód. Dotychczasową akcją zbrojną przeciw bolszewikom d-two tłumaczy w odezwie koniecznością samoobrony.
- 1927** Otwarcie pierwszej stacji radiofonicznej w Poznaniu o mocy 1,5 KW.
- 1934** Ogłoszenie amnestii politycznej w Austrii w celu wstrzymania dochodzeń przeciw 2000 osób oskarżonych o udział w rewolucji lutowej (1915 r.).

D O P I S K I

25 GRUDZIEŃ	1939 PONIEDZIAŁEK	1940 ŚRODA	1941 GWARTEK
	nr. 7.45 z. 15.27	nr. 8.11 z. 15.49	nr. 7.45 z. 15.27
	NARODZENIE CHRYSZTUSA PANA słow. GRZYMIŚLAWA		

26 GRUDZIEŃ	1939 WTOREK	1940 GWARTEK	1941 PIĄTEK
	nr. 7.45 z. 15.25	nr. 8.11 z. 15.00	nr. 7.45 z. 15.38
	SZCZEPANA		słow. WRÓCIWOJA

LINIA FRONTU W DN. 15.VII. Z WYK. SKŁADU WSZYSTKICH ARM.

1916 Ogłoszenie deklaracji cesarza Mikołaja II o wskrzeszeniu „wolnej z trzech obecnie rozłączonych prowincji — złączonej Polski” w rozkazie cesarskim do armii z inicjatywy szefa sztabu Hurki (potomek polskiej rodziny), stanowiące odpowiedź na ogłoszony przez Niemców akt 5 listopada.

1918 Wyjazd wojskowej misji angielskiej płk Wade i Rawlinsa z Paryża do Polski. Misji tej towarzyszy Ignacy Paderewski i pod jej osłoną przybywa na ziemię byłego zaboru niemieckiego.

Generalna ofensywa wojsk polskich przeciw Ukraińcom 15.V 1919 r.
 (1) gen. Babiński, (2) grupa płk Słupskiego, (3) płk Sochaczewskiego, (4) kpt. Powroźnickiego, (5) por. Brochwicz-Lewińskiego, (6) mjr Bończa-Uzdowski, (7) Baon rezerwowy 32 pp., (8) Dyw. S. P. gen. Bernard, (9) 2 dyw. S. P. gen. Modelon, (10) grupa płk Minkiewicza, (11) gr. kpt. Mera, (12) gr. płk Tarwida i lwowskie formacje płk Maczyńskiego, ppłk Hausnera, płk Krausa i mjr Cieńskiego, (13) grupa kpt. Bleszyńskiego, (14) gen. Konarzewskiego, (16) płk Sikorskiego, (17) gen. Aleksandrowicza i gen. Krajowskiego, (18) dyw. leg. gen. Zielińskiego, dca plechoty płk Berbecki.

1918 Przyjazd Ignacego Paderewskiego do Poznania. Pomimo starań niemieckich władz centralnych z Berlina, przeciwnych zatrzymaniu się Paderewskiego w Poznaniu, o godz. 21 przybywa I. Paderewski witańny spontanicznym entuzjazmem ludności.

1921 Odrzucenie przez rząd kowieński propozycji Rady Ligi Narodów w sprawie połubownego załatwienia z Polską sporu o ziemię wileńską.

27 GRUDZIEŃ	1939 Środa		1940 Piątek		1941 Sobota	
	w. 7.45	s. 15.29	w. 8.11	s. 15.51	w. 7.45	s. 15.29
	JANA EWANGELISTY			słow. RADOMYŚLA		

- 1918** Wybuch powstania wielkopolskiego i oswobodzenie Poznania od Niemców. W godzinach popołudniowych przeciąga pochód 12.000 dzieci przed Paderewskim w Bazarze. Nastrój panujący w mieście, flagi polskie i alianckie działają deprymująco na Niemców. Oficer niemiecki, nieznanego nazwiska, straciwszy panowanie strzela do tłumów. Młodzież polska rozbrawszy śmiało odprowadza go na policję z żądaniem zabezpieczenia ludności przed awanturami. Dyżurny delegat Rady Żołnierskiej i Robotniczej ze słowami: „zaraz zaprowadzę porządek” komunikuje się z koszarami, polecając wysłać oddział wojska niemieckiego na miasto. Do oddziału przyłączają się Niemcy, powracający z hakatystycznego wiecu, zwołanego z powodu przyjazdu Koalicjantów oraz Paderewskiego i z okrzykiem: „Poznań jest niemieckim miastem”, przystępują do zdzierania sztandarów i demolowania lokali. Żołnierze niemieccy strzelają do tłumów, skupionych przed Bazarą. Organizacja Straży Ludowej i P. O. W. przy pomocy ludności rozbraja Niemców. Do wieczora miasto zostaje opanowane całkowicie, o godz. 20 kpt. M. Paluch ujmuje w swe ręce kierownictwo powstania. Wybuch przekształca się w prawidłową walkę o wyzwolenie byłego zaboru niemieckiego z niewoli.
- 1925** Ewakuacja wojsk koalicyjnych okupowanej strefy kilońskiej.
- 1927** Podpisanie pierwszego układu Polski z Sowietami w sprawie wymiany więźniów politycznych. Za 9 komunistów Polska uzyskuje zwolnienie 32 oskarżonych Polaków w Sowietach.
- 1935** Pierwsza obserwacja najodleglejszej planety — Plutona — przy pomocy przyrządów polskiej konstrukcji. Dotychczas Pluton uchodził za niedostępną strefę badań dla polskich obserwatoriów astronomicznych.

DOPISKI

28 GRUDZIEŃ	1939 Czwartek		1940 Sobota		1941 <u>NIEDZIELA</u>	
	w. 7.45	s. 15.30	w. 8.11	s. 15.53	w. 7.45	s. 15.30
	MŁODZIANKÓW, TEOFILI			słow. GIDZIŚLAWA		

- 1916** Raport posła Paleologue'a do rządu francuskiego o niebezpiecznych dla spraw Koalicji stosunkach w Rosji, wynikających z przyjaznej Niemcom polityki carowej i rządów przez nią ustanowionych. Paleologue wykazuje, iż postępowanie cara sprzeczne jest z jego własną polityką oraz ogólną polityką Koalicjantów.
- 1918** Drugi dzień powstania wielkopolskiego. Powstańcy na czele z kpt. Tomaszewskim zajmują fort Grolmana. Straż Ludowa obstawia 6 pułk grenadierów i zmusza go do opuszczenia miasta. 5 pułk z Solacza opuszcza miasto bez interwencji. Opór stawiają Niemcy na Lawicy, gdzie znajdują się olbrzymie zapasy materiałów wojennych. Na dworcu rozbrajane są wszystkie przejeżdżające pociągi z wojskiem niemieckim. Radiostację opanowuje J. Józwiak, Poczta — Gomerski.
- Przebite się przez pierścień ukraiński warszawskiego batalionu „Odsieczy Lwowa” i wkroczenie do miasta pod d-twem mjr Sobotnickiego.
- Wyruszenie na front pod zagrożony Lwów radomskiego batalionu odsieczy pod d-twem kpt. Pronadzika.
- Ukonstytuowanie się Rady Narodowej w Wilnie po trzydniowych obradach Zjazdu Polaków z Kresów. Skład Rady: Bańkowski, Araszkiewicz, ks. Olszański, Ryszczyc i Szopa.
- 1920** Pismo prezydenta Francji Milleranda z zaproszeniem Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego do Paryża dla przeprowadzenia rozmów bezpośrednich, ułatwiających zawarcie umów między Polską i Francją, zarówno politycznych jak i gospodarczych.
- Wizyta premiera bułgarskiego Stambolińskiego w Warszawie.
- 1921** Ratyfikowanie przez Sejm gdański polsko-gdańskiego układu gospodarczego.
- 1925** Obrady Pierwszego Wszechpolskiego Zjazdu Obywateli Polskich Wyznania mahometańskiego. Wybrany zostaje muftim na Polskę dr Jakub Szymkiewicz z Lachowicz. Zjazd ustala statut autokefalicznego Kościoła mahometańskiego w Polsce. Dotychczas zwierzchnich władz nie było. Przed wojną sprawował je mufti Krymski.
- Uchwalenie przez Sejm Ustawy o wykonaniu Reformy Rolnej.
- Pierwsza konferencja przedstawicieli polskiego społeczeństwa na Pomorzu w Grudziądzu w sprawie przeciwdziałania propagandzie antypaństwowej prowadzonej przez duchowieństwo niemieckie i elementy separatystyczne.
- 1929** Wylamanie się St. Zjednoczonych z solidarności państw zwycięskich w stosunku do Niemiec, z którymi St. Zjednoczone zawierają umowę w sprawie bezpośredniego spłacania reparacji z pominięciem powołanego w tym celu Banku Międzynarodowego.
- 1930** Przybycie Marszałka J. Piłsudskiego na Madere.

DOPISKI

29 GRUDZIEŃ	1939 Piątek	1940 <u>NIEDZIELA</u>	1941 Poniedziałek
	w. 7.45 s. 15.31	w. 8.11 s. 15.53	w. 7.45 s. 15.31
	TOMASZA, URBANA, DAWIDA		słowo. GOŚLAWA

1918 Działania powstańcze w Wielkopolsce. Za przykładem Poznania Wielkopolanie wypędzają Niemców i obejmują władzę we wszystkich powiatach i miastach. We wrzesińskim kieruje ruchem powstańczym pik Grudzielski i Wiewiorski, w pleszewskim — Bociański, w jarocińskim — Gorzeński, w śremskim — Chosiowski, w śródzkim — sierz. Lis, w żnińskim — Tuchołka i Lerchenfeld, w wągrowieckim — Getzendorf i Grabowski, w gnieźnieńskim — Walczak i Kiteł, w lesznieńskim — B. Śliwiński, w zbaszyńskim — Zenkteier, w gostynińskim, kościańskim, śmigiełskim — Ceptowski, świniarski, Sikora i Szyzko, w grodziszańskim, szamotuńskim, pniewskim, nowotomyślskim — Śloda, Klemczak, Fryder i Degórski. Pod Rawiczem walczy por. Busz tworząc grupę, która do końca powstania niepokoi silnie obsadzone przez Niemców miasto. Do końca roku większość powiatów przechodzi w ręce polskie. Przy Niemcach zostaje Leszno, Zbaszyna, Rawicz — aż do chwili ustalenia granic przez Radę Najwyższą i przekazania tych ziem razem z Pomorskim Rządowi Polskiemu. Główne walki toczą się nad Notecią z niemieckim Helmschutzem z Bydgoszczy.

1932 Naruszenie polsko-niemieckiej konwencji radiowej z roku 1931 przez radiostacje w Berlinie, proklamującą rewizję granic wschodnich polsko-niemieckich.

1933 Mianowanie księdza Mauersbergera, zasłużonego przywódcy ruchu harcerskiego w Polsce, kanclerzem Kurii Polowej ze stopniem dziekana.

1936 Zatwierdzenie przez francuską Izbę Deputowanych pożyczki dla Polski.

D O P I S K I

30 GRUDZIEŃ	1939 Środa	1940 Poniedziałek	1941 Wtorek
	w. 7.46 s. 15.31	w. 8.11 s. 15.54	w. 7.45 s. 15.33
	NICEFORA, EUGENJUSZA		słowo. LUDOMILA

1916 Dopełniająca odezwa gen. Beselera do aktu 5 listopada, w której gubernator niemieckiej okupacji w imieniu Niemiec i Austrii prostuje mniemanie Polaków o znaczeniu aktu 5 listopada podkreślając, że nie jest on równoznaczny z wyrzeczeniem się przez Niemców i Austrię władzy. Decydującym czynnikiem w kraju muszą być Niemcy, ponoszące ofiary w walce za Polskę. Wzywa do posłuchu władz niemieckich i ponoszenia ciężarów wojennych w imię patriotyzmu, stojąc na stanowisku, iż „polskie władze musiałyby tak samo nakładać rekwiizycje”.

1918 Uroczysty pogrzeb 8 bohaterów powstania wielkopolskiego, poległych w walkach na ulicach Poznania. Dwóch z nich staje się bohaterami narodowymi. Pierwszy, Franciszek Ratajczak, robotnik z Westfalli, bawiący w Poznaniu przejazdem, który na odgłos strzałów, choć powstrzymywany przez rodzinę ze słowami „najpierw ojczyzna, później rodzina” śpieszy w pierwsze szeregi i ginie koło poczty, tam gdzie wdziczone miasto nazwało ulicę jego imieniem. Drugim bohaterem jest Antoni Andrzejewski, członek Straży Ludowej, którego odwaga i poświęcenie było przykładem dla walczących.

1919 Nota rządu lotewskiego do Polski o pomoc w walce z bolszewikami. Łotwa, zagrożona pod Rygą przez grupę bojową Niemca Bermonta i równocześnie walcząca z bolszewikami, prosi Polskę o pomoc wojskową. Naczelny Wódz powierza współdziałanie z armią łotewską gen. Śmigłemu-Rydzowi.

1920 Zawieszenie broni między Litwinami i armią gen. Żeligowskiego. W Warszawie w sprawie ustalenia normalnych stosunków z Polską obraduje delegacja litewska z Żemajtisem, Joninsem, Staugajtisem i Dygrysem na czele. Polskę reprezentują: J. Łukasiewicz, W. Raczkiewicz, A. Tarnowski i M. Lubiński. Liga Narodów: płk Chardigny, Tsutsui, Kenan, mjr Uzoniano i dr Lasicz.

1921 Wręczenie listów uwierzytelniających przez pierwszego posła i ministra pełnomocnego Estonii Aleksandra Helleta.

1924 Wygaśnięcie granicznych umów z Niemcami. Wprowadzenie Monopoliu Solnego w Polsce.

1928 Przejęcie przez Państwo cywilnego lotnictwa w Polsce i utworzenie państwowego przedsiębiorstwa „Lot” z mjr Turbiakiem jako pierwszym dyrektorem na czele.

1931 Rozpoczęcie wypłacania pensyj kawalerom Wirtuti Militari przez kasy skarbowe.

1936 Przyjęcie przez Izbę francuską ustawy o państwowej gwarancji pożyczki dla Polski.

D O P I S K I

31

GRUDZIEŃ

1939
NIEDZIELA

w. 7.45 z. 18.33

1940
Wtorek

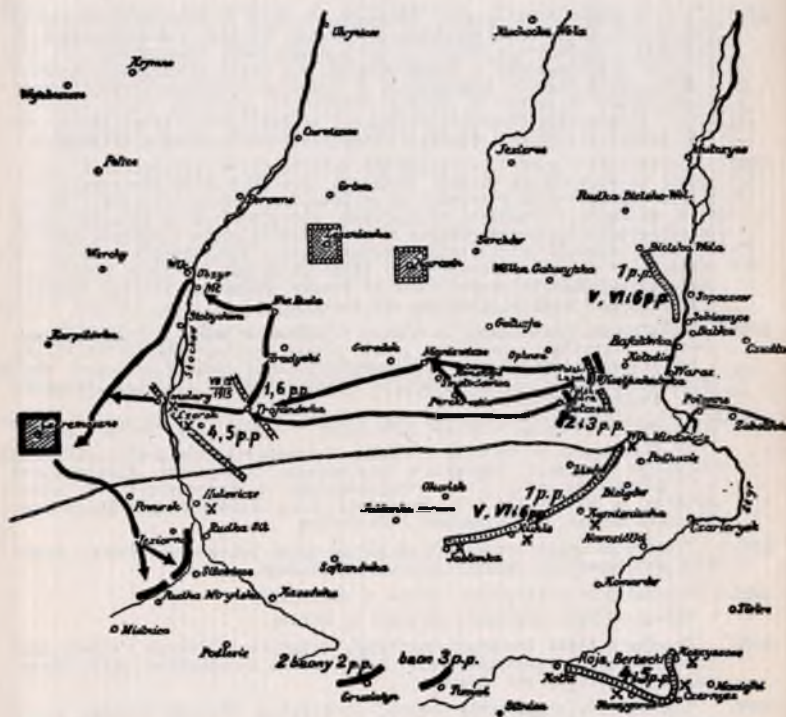
w. 8.11 z. 18.55

1941
Środa

w. 7.45 z. 18.33

SYLWESTRA, MELANII

obow. LASOTY

Operacje 1915.

Miejsca odpoczynku
X ważniejsze bitwy

Operacje 1916.

**DZIAŁANIA I-ej i II-ej BRYGADY LEGIONÓW
NA WOŁYNIU.**

WAŻNIEJSZE DANE Z ROZWOJU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Ubezpieczeni w tys. zł	842,6	870,8	884,0	918,5	931,9	879,0	776,4	684,0	670,5	1 783,6	1 626,2	1 900,0	2 125,7
Pobier. renty " " "	115,4	122,0	123,1	127,4	133,0	129,0	119,1	102,5	86,2	82,1	78,2	77,2	82,4
Składki " " "	148,8	161,7	218,3	282,5	309,4	309,4	309,4	309,4	316,1	324,5	324,5	324,5	324,5
Świadczenia " " "	125,5	133,9	175,4	222,7	267,1	289,7	333,7	353,7	353,7	353,7	353,7	353,7	353,7
Ubezpieczeni w tys. zł	842,6	870,8	884,0	918,5	931,9	879,0	776,4	684,0	670,5	1 783,6	1 626,2	1 900,0	2 125,7
Pobier. renty " " "	115,4	122,0	123,1	127,4	133,0	129,0	119,1	102,5	86,2	82,1	78,2	77,2	82,4
Składki " " "	148,8	161,7	218,3	282,5	309,4	309,4	309,4	309,4	316,1	324,5	324,5	324,5	324,5
Świadczenia " " "	125,5	133,9	175,4	222,7	267,1	289,7	333,7	353,7	353,7	353,7	353,7	353,7	353,7
Ubezpieczeni w tys. zł	80,3	80,9	87,0	205,1	248,7	263,1	335,9	338,0	331,5	287,6	278,1	283,2	316,7
Pobier. renty " " "	5,1	5,7	4,1	6,2	6,2	7,3	8,8	10,6	14,2	17,5	21,5	26,5	29,9
Składki " " "	18,2	19,3	20,5	63,8	79,7	89,9	82,3	69,5	82,0	64,2	66,8	69,0	69,5
Świadczenia " " "	1,3	2,3	3,7	6,7	12,4	15,7	16,2	16,5	24,3	29,1	34,5	41,7	46,7
Ubezpieczeni w tys. zł	2 075,2	2 709,0	3 284,7	3 677,0	3 832,6	3 926,0	3 472,7	3 218,7	3 116,8	3 828,6	3 886,6	3 967,0	4 176,2
Pobier. renty " " "	83,1	86,4	70,8	86,1	90,8	102,9	109,7	103,5	106,4	108,2	105,1	117,2	126,6
Składki " " "	58,0	58,0	64,0	65,4	66,6	64,1	61,6	48,9	44,3	42,2	53,9	50,4	67,3
Świadczenia " " "	19,9	16,9	21,4	20,2	32,1	38,6	38,1	35,1	35,1	37,1	43,1	47,4	87,3
Ubezpieczeni w tys. zł	873,2	625,5	774,5	932,6	1 004,9	931,9	837,5	732,1	688,0	774,5	831,8	918,4	1 031,4
Pobier. renty " " "	46,9	37,1	24,3	29,3	33,3	33,3	33,3	33,3	49,0	48,0	48,0	48,0	48,0
Składki " " "	20,7	23,9	38,4	48,1	51,1	47,9	42,9	64,3	32,6	34,6	34,6	34,6	34,6
Świadczenia " " "	23,2	18,9	16,1	20,7	48,8	104,5	109,2	70,2	29,4	20,4	29,4	29,4	29,4
Ubezpieczeni w tys. zł	—	83,3	86,6	225,1	248,7	263,1	265,9	239,9	231,5	267,4	277,2	291,7	314,3
Pobier. renty " " "	—	1,4	1,0	2,1	3,6	6,6	6,6	6,6	10,5	8,6	9,2	9,4	8,4
Składki " " "	—	3,2	6,9	14,0	18,6	19,4	19,4	16,5	10,5	23,8	21,5	18,1	19,4
Świadczenia " " "	—	0,8	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

*) — bez ubezpieczeń; *) — z ubezpieczeniami.

WYKAZ MAP

LEGIONOWE

Marsze i boje I Brygady w roku 1914	98
Walki II Brygady w Karpatach	94
Działania I i II Brygady na Wołyniu	366

ARMIA POLSKA NA WSCHODZIE

Teren działań I Korpusu W. P.	28
Działania W. P. na Syberii	19
Murmań	7
II Korpus W. P. na Ukrainie	65
Ofensywa Kłereńskiego	251

WOJNA ŚWIATOWA

Front zachodni	60
Front wschodni	99

WOJNA POLSKA O WSCHODNIE GRANICE

Działania Dyw. Leg. na Wileńszczyźnie i Lotwie	54
Wojna z Ukraińcami w Małopolsce	361
Wyprawa Kijowska	102
Odwrót spod Kijowa	158
Sytuacja dnia 7.VIII.1920	303
Polozycje armii walczących w dniu 15.VIII.1920 na całym froncie z wykazem składu armii	360
Uderzenie armii manewrowej znad Włpeprza	236
Operacje nad Niemnem	289

RÓŻNE

Teren plebiscytu na Górnym Śląsku	72
Wielkopolska w podziale na okręgi wojskowe z wykazem walk powstańczych	105

ARMIA POLSKA WE FRANCJI

1914-VII-31; VIII-22; IX-5; X-18; 1915-I-17; VI-6; 1917-VI-4, 6, 26; VII-24; 1918-II-8, 7, 28; III-20, 26; IV-14; V-8; VI-4, 22; VII-3, 13, 18; VIII-4, 26; IX-20, 4; X-6, 11, 14; XI-5, 11, 16; XII-11, 21; 1919-II-16, 26; III-14; IV-2, 4, 16, 18; IX-1, 20

AUSTRIA POWOJENNA

1920-VIII-23; IX-4; X-5; 1921-XII-6; 1927-VII-16; 1928-XII-6; 1930-VI-16; 1931-VIII-14; IX-9, 13; 1932-X-26; 1933-V-26, 27; VI-12, 18; VIII-7; X-3; 1934-I-8, 11, 13; III-17; VII-1, 25; VIII-22; XII-2; 1935-I-9; 1936-IV-9; X-10; 1937-IV-23; 1938-II-13, 16; III-9, 11, 12, 13, 14

ANGLIA

1914-VIII-2, 7; XII-17; 1916-VIII-3; 1917-XI-16; XII-9; 1918-VII-1; XII-25; 1919-II-25; IX-19, 20; 1920-VI-5; 1921-II-23; 1922-VII-25; 1923-V-17; 1925-III-25; V-22; XI-27; 1929-VII-31; IX-23; X-14; 1930-V-23; X-21; 1931-XI-18; 1933-V-3; VIII-2; 1934-VI-19; XII-6; 1935-III-4, 16; IV-1; 1936-XII-10, 22; 1937-V-4, 12; VI-3; VII-1; VIII-1; XII-15; 1938-IX-11; XI-17

BAŁKANY

1914-II-2; X-3, 30; XI-22; XII-2, 15; 1915-II-19; IV-25; IX-6; X-5, 11, 15; XI-19; XII-6, 13; 1916-I-5, 9, 12, 13, 16, 18; 1917-I-8; VI-26; 1918-IX-14, 29; X-3; 1920-XII-18; 1922-X-3; 1923-VI-9; 1934-V-30; 1936-II-25

BRYGADA I

1914-VIII-2, 3, 6, 12, 13, 20; IX-5, 16, 23, 24; X-13, 22, 23; XI-6, 8, 9, 11, 15, 16, 23; XII-5, 12; 1915-I-13; III-3; IV-11, 16, 28; VII-1, 16, 31; VIII-19, 31; IX-6, 9, 13, 17, 20, 25; X-1, 19, 20, 21; XI-10, 14; 1916-VI-20; VII-4, 6, 6; VIII-3

BRYGADA II

1914-IX-4, 20; X-1, 5, 12, 16, 24, 26, 29; XI-26; 1915-I-18, 23; II-1, 15, 17, 26; V-10; VI-8, 12, 13; X-18, 27; XI-4, 7, 10, 11, 14; 1916-VI-16, 20; VII-5, 6; VIII-11, 28; 1918-III-4; V-28

CZECHOSŁOWACKA

1918-V-30; VII-18, 23; XI-5, 24; XII-15; 1919-I-9, 23, 26, 29, 30; II-1, 11, 23, 25; V-28; VII-21, 31; IX-27; 1920-II-2, 3; VI-7; VII-11, 27; 1921-III-26; V-1; 1925-III-23; III-1; IV-20; V-30; 1927-V-28; 1930-V-7; 1931-II-17; III-15; IX-29; 1932-XII-21; 1934-II-11; III-18; V-25; 1935-II-20; V-4, 17; IX-22; X-18; 1936-XII-1; 1937-II-11; IX-15; 1938-III-26, 29; IV-3, 25; V-7, 13, 14, 17, 21, 29; VI-16, 29; VII-26; VIII-3, 16; IX-3, 6, 8, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30; X-1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 16, 21, 26, 27, 28, 29; XI-15, 17, 19, 25, 28, 30

DZIELNIC POŁĄCZENIE

1918-X-12, 27, 28, 30, 31; XI-5, 7, 13, 16, 18, 24; XII-3, 8, 14, 15, 20, 30; 1919-V-12; VI-27; VII-6, 31; VIII-11; IX-25; XI-3; XII-19; 1920-I-20, 21; III-1; VI-20; VIII-15; IX-4, 15; X-17, 31; XI-29; 1921-II-11; X-20, 25; XI-4, 23; 1922-III-22, 24; IV-18; V-15, 22; VI-15, 17, 20; VII-7, 16; VIII-17; XI-23, 24; 1923-II-15, III-14, 15, 28; IX-27; 1924-VI-2, 21; VII-31; XII-24; 1925-III-1; 1926-VI-27; 1928-X-2, 11, 12; XI-11, 17, 27

FORMACJE POLSKIE NA WSCHODZIE

1914-VIII-17; 1918-IX-9; X-13; 1919-III-25, 28; VII-2; 27; 1917-I-11; II-21, 27; III-24, 25; IV-10, 19, 25; V-15; VI-14, 17, 19, 21; VII-7, 10, 18, 22, 24, 27, 28; VIII-7; IX-2, 15; X-22; XI-29; XII-2, 20; 1918-I-17, 23; II-4, 21; III-4, 9, 10; IV-3, 5, 6, 12, 13; V-1, 2, 8, 10, 15, 25; VI-23; VII-1, 10, 28; VIII-1, 24; X-18

FRANCJA

1918-II-11; 1919-II-23, 24; IV-2; XII-19; 1920-IV-12; VII-26; IX-16; XI-11; 1921-II-19, 22; 1922-IX-19; 1923-V-9; XII-5, 17; 1924-VI-14; XI-19; 1925-II-4; IV-27; X-16; 1926-IX-18; 1927-I-29; V-14; VI-14; IX-25; XI-15, 24; 1928-V-6, 10; VIII-12; XI-29; 1929-II-11; III-1; VIII-12;

IX-20; 1934-II-28; IV-18, 22; VI-24; VIII-7; X-9, 16; 1935-II-17, 19; III-16; IV-3; X-15; 1936-VIII-11, 30; XII-30; 1937-II-5; III-28; V-12, 22; VI-19, 21; XII-3; 1938-IV-8; VII-19; IX-4; XI-11, 25

GABINETY

1917-XII-7; 1918-VI-4; X-2, 7, 23; XI-3, 14, 17; 1919-I-16; VI-28; XI-13; XII-5, 13; 1920-VI-10, 24; VII-24; 1921-IX-13, 19; 1922-III-10; VI-6, 13; VII-30; XII-18; 1923-V-28, 29; XII-19; 1924-XI-13, 23, 25; 1926-V-9, 16; IX-25, 27, 30; X-3; 1926-III-10; X-12; XI-4; 1927-V-27; 1928-V-9; 1929-V-14; 1935-III-28; X-12; 1936-V-15; 1938-XI-23

GABINETÓW REKONSTRUKCJE

1918-II-12; IX-5; 1919-IV-4; VII-30, 31; IX-30; 1921-VI-9; 1922-XII-12; 1923-I-4, 13; VI-13, 30; IX-1; X-27; 1924-I-19, 20; II-17; III-21; VII-17, 23; XI-17; XII-11; 1925-III-26; VI-14; 1926-II-7; IV-20; 1927-I-10; 1930-III-26; VI-3; 1931-VIII-4; 1932-III-20; IX-6; XI-2; 1934-II-24; VI-29; 1935-XII-5

GDAŃSK

1919-III-19; XI-7; 1920-II-9, 12; IV-23; VII-29; VIII-20, 25; XI-16, 17; XII-17; 1921-VI-22; XII-17, 28; 1922-III-11; IV-1; 1923-I-30; 1924-III-10; XII-10; 1925-I-5, 13; II-5; III-8; VII-29; VIII-21; X-22; XII-7; 1926-IX-20; 1927-III-31; 1928-VII-17; 1929-I-27; 1930-V-10; VII-17; X-11; 1931-IV-16, 21; VII-25; 1932-V-10, 11; VII-13; XII-1; 1933-II-22; III-7, 14; V-18, 28; VI-20, 27; VIII-5; IX-18; X-26; XII-12; 1934-II-3; V-29; VIII-6; 1935-II-22; III-12; IV-4, 6, 7; V-2; VII-17, 19; VIII-27; X-21; 1936-I-18, 21; VI-24, 30; VII-14; X-5; 1937-IV-7; II-15; V-1; VIII-8, 9, 31; IX-14; X-14; XI-8; 1938-XI-18, 24

HISZPANIA

1926-IX-15; 1929-I-30; 1931-IV-15; VII-3; 1932-VIII-10; 1933-I-11; VII-27; 1934-IV-23; 1936-V-10; VII-13; 1937-V-30; VI-1, 19, 24; VII-8, 13; X-24; 1938-X-10

JAPONIA

1917-X-2; 1921-V-18; 1921-XII-16; 1922-IX-4, 9, 15; 1923-II-14, 19, 24; 1936-I-16; VI-11; XI-25; 1927-IX-27; X-1; 1938-VII-15; X-22

JUGOSŁAWIA

1918-XII-1; 1922-X-23; 1931-IV-26; IX-3; 1936-X-9

KOŚCIELNE

1914-VIII-20; IX-3; 1917-VIII-14; 1918-II-16; 1919-III-31; VI-10; VII-20; X-22; 1920-V-6; VI-4; 1923-I-17; III-23; XII-1; 1925-I-10; II-8; III-21, 25, 31; XII-1; 1924-IV-13; VII-2; X-6; XI-13; XII-17; 1925-II-10, 18; III-12; VII-20; 1926-I-3; II-18; X-12, 13; XII-18; 1927-1-25; VI-29; VII-5; 1929-I-10; II-12, 18; III-10; VII-4; 1930-V-2; VI-1, 4; 1931-VI-7; 1932-X-7, 31; 1932-III-15; III-19; VII-3; XI-8; XII-29; 1936-VIII-29; 1937-V-21; VI-13, 23, 30; VII-9, 20; IX-1; XI-20; XII-16; 1938-IV-17; VI-11; IX-25

KONSTYTUCJE

1918-XI-14; 1919-II-20; 1921-I-17; 1926-VIII-2, 26; 1927-VI-21; 1929-II-6, 22; III-5; 1930-I-10; 1934-I-26; 1935-III-23; IV-22

KORPUS I W.P.W.

1917-IX-15; X-14; XI-8; 1918-II-3, 4, 16, 18, 19, 20, 25, 26, 27, 28; III-2, 8, 8, 10, 22; IV-9; V-21, 22, 26; 1919-II-26

KORPUS II W.P.W.

1917-XII-17; 1918-II-2, 10, 28, 26, 28; IV-8, 6, 7, 12, 17; V-2, 6, 11, 12

KORPUS III W.P.W.

1918-II-4; IV-13, 17; V-2; VI-10

KOMISJE MIĘDZYOSJUSZNICZE

1917-VII-9; 1919-II-12, 18, 21; III-2, 24; VI-21; 1920-II-16; VI-7; VII-27; 1921-II-11; III-22; VI-7

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

INSTYTUCJA CENTRALNA — WARSZAWA, NOWOGRODZKA 50

DANE NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 1938 R.

Kapitały własne	zł 119.000.000
Pożyczki udzielone	„ 1.180.800.000
Suma bilansowa	„ 1.912.000.000

O D D Z I A Ł Y :

BIĄŁYSTOK • GDYŃA • GRUDZIĄDZ
KATOWICE • KIELCE • KRAKÓW
LUBLIN • LWÓW • ŁUCK • PIŃSK
POZNAŃ • WILNO • WARSZAWA

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

udziela różnorodnych pożyczek rolnikom finansuje produkcję, handel i przemysł rolny załatwia wszelkie czynności wchodzące w zakres bankowości posiada własnych korespondentów w całym świecie

A ORYENTACYJNA KALENDARZA NIEPODLEGŁOŚCI

LITWA

1916-VI-10; 1917-II-17; VIII-1; IX-18; XI-26; XII-11; 1918-III-23; VII-14; XII-23; 1919-IV-22, 24, 25; V-31; VI-27; VII-18, 22, 28; 1920-IV-14; II-20; IV-4; VII-14, 17; VIII-26; X-30; IX-1, 2, 9, 17, 21, 22, 23; X-6, 9, 18, 26; XI-29; XII-17; III-7; 1921-III-21, 30; IV-20; V-7; VI-27, 29; XII-26; 1922-III-1, 27, 31; II-2, 30; IV-24; V-12, 22, 27; VI-18; VII-17; VIII-11, 22; IX-4, 16, 17; 1923-I-5, 10, 11, 13, 25; II-3, 16, 18; III-14; 1924-V-3, 23, 29; VI-1; 1925-I-30; III-12; IX-1; X-10; 1926-IX-23, 26, 29; X-13; XI-17, 23, 26, 28; 1927-XII-7; 1928-III-30; V-12, 21; VI-5; VII-18; 1929-I-30; III-7; VII-7; VIII-27; 1930-II-13; V-31; VI-4, 6; IX-18; XII-4; 1931-I-1; II-13; V-8; VI-7; IX-24; 1934-VI-8, 19; 1935-1-22; XI-21; 1936-VI-17; 1937-I-3; VI-15; XI-7; 1938-III-11, 14, 17, 19, 23, 27, 28; IV-30; XI-14, 16, 26.

UGA NARODÓW

1918-V-1; VI-27; XI-3; 1920-I-16; IX-21; X-26; XI-17; XII-4, 18; 1921-III-2; VI-22, 27, 29; IX-18; X-20; 1922-III-26; V-12; VII-21, 25; IX-4, 6, 16, 16; XII-6; 1923-I-30; IX-10; 1924-III-14; III-10, 14; VI-1, 11; XII-22; 1925-III-9; IV-1, 9; V-1, 7; VI-7, 8; 1926-II-8; IX-1, 8, 16; 1927-VIII-29; 1928-VI-4, 6; VII-18; 1929-III-6; III-4, 6, 11; VII-11; VIII-27; IX-6, 9, 12; 1930-I-15, 16, 24; III-12; IV-10; V-12; 1931-IX-3; 1932-1-25; II-13; V-11; X-4; XI-5; 1933-III-2, 14, 24; III-14; X-3, 22; XII-21; 1934-I-16; IX-13, 18; 1935-IV-16, 17; V-20, 26; X-35; 1936-VI-30; VII-4; 1937-I-28; II-15; V-26; IX-14.

LOTNICTWO

1917-II-26; 1918-X-13; 1924-II-10; 1925-VIII-21; IX-16; 1926-V-21; VII-2; VIII-17; 1928-VII-31; VIII-4; IX-16; XII-30; 1929-VII-8, 13; VIII-15, 17, 28; IX-4, 11; 1930-V-21; VI-1, 23, 25; 1931-X-28; 1932-V-21; VIII-18, 29; IX-1, 22; X-2, 20, 24; XII-18; 1933-III-5; V-7, 19; VII-12, 18, 24; X-18; 1934-V-28; VI-10; V-12; VII-29; VIII-19, 28; IX-23; XII-10; 1935-VIII-3; IX-17; 1936-VII-9; 1937-IV-5; V-13, 26; VII-4, 16; VIII-14, 21; XI-26; 1938-IV-5; VII-10, 22; IX-10, 11; X-14, 20.

LWÓW

1914-IX-2, 4; 1918-X-9, 19, 28, 29, 30, 31; XI od 1 do 24; XII-7, 10, 18, 28; 1919-II-17, 18; III-8, 6; IV-14, 20; XII-12; 1920-XI-22; 1921-IX-10; 1923-V-8.

LEGIONOWE OGÓLNE

1914-VIII-6, 12, 16, 26; IX-25; XI-8; 1916-IV-16; VIII-6, 7; IX-20; XI-14; 1916-V-29; VI-20; VII-7, 11, 14, 29; VIII-8, 6; IX-28; X-7, 20; XI-9; XII-1; 1917-VII-10, 20; XI-14; 1918-IV-18; IX-11; 1920-VIII-16, 16; 1924-VIII-10; 1926-VIII-12; 1929-VIII-11; 1931-V-24; VIII-9; XII-6; 1932-VIII-5; 1934-IV-21; 1935-VIII-5; 1937-VIII-8; 1938-V-25.

ŁÓDŹ

1919-X-22; XII-30; 1920-I-3, 11, 27; 1924-V-17.

MARYNARKA POLSKA - GDYNIA

1918-X-1; 1920-II-10; 1922-I-1; IX-23; 1923-IV-23; V-23; 1924-III-11; IX-6; X-7; 1925-IV-11; X-22; 1926-III-4; XII-18; 1927-I-6, 11; 1929-VIII-4; 1929-VIII-16; 1930-III-29; VI-31; 1931-IV-2; VIII-20; 1932-X-10; 1933-XII-8; 1934-VII-26; IX-3; XII-19; 1935-II-21; III-24; VI-12, 25, 28; VII-17; VIII-22; 1936-VIII-18; VIII-3; 1937-VI-8; VII-5, 27; VIII-20; IX-11; XII-1.

NIEMCY

1918-II-10; VIII-27; IX-30; X-3, 11, 26, 28; XI-4, 8, 9, 10, 21, 25, 28; XII-15; 1919-1-17; II-17; III-16; IV-23; VII-11; VIII-23; X-23; 1920-III-13; 1921-VIII-26; XI-23; 1922-IV-16; VIII-31; 1923-II-8; III-8; X-8, 23; 1924-III-12; II-11, 25, 27; VI-5; VIII-3, 10; IX-23; XII-22; 1925-III-9, 21; V-27; VII-1, 7; VIII-7; XI-3; XII-1; 1926-I-5; II-8; IV-24; VI-27; IX-8; XII-6; 1927-III-1; II-1, 6, 15; 1928-V-20; XI-10; 1929-I-9; VII-1; VIII-28; 1930-I-20; II-5, 18; III-11, 17, 25; IV-15; V-22; VII-12; VIII-3, 6; 1931-I-14; V-2; VII-2, 16; VIII-14; XI-9, 11; 1932-III-13, 26; IV-18; V-24, 30; VI-15; VII-13, 18; IX-16; XI-3, 30; XII-4; 1933-I-8, 28, 30, 31; II-1, 2, 12; III-21; III-21; IV-8, 25; V-27;

VI-25; VII-8, 29; VIII-4; IX-23; X-22; XI-21, 27; XII-1, 2; 1924-I-31, 26, 30; III-7; VI-14, 30; VII-8; VIII-2, 3, 16, 23; XI-16; 1925-III-11; II-4, 17, 26; III-16, 23; V-9, 21; VI-23; IX-4; 1926-II-16; 27; III-31; IV-1; VIII-24; XI-28; 1927-I-31, III-7; IV-24; IX-14, 25; X-6; XI-5, 10; XII-3; 1928-II-5, 13; III-14, 14, 22; IV-9; V-8; VIII-8, 16; XI-7, 16.

OKUPACJA

1916-VIII-6, 23; IX-3, 4, 10, 13; XI-27; XII-14; 1916-I-7, 31; II-1, 25; IV-4; VI-19, 27; VII-22; IX-21; X-26; XI-6, 10, 12; XII-1, 23, 30; 1917-I-14; II-25; III-4; IV-1, 26; VII-8; VIII-4; IX-12; X-17, 20, 27; XI-5; XII-7, 11; 1918-II-14; IV-8; V-1; VI-4, 22; IX-1, 2, 6; X-2, 7, 12, 23, 24, 25; XI-8, 9, 19.

PAŃSTWA ORGANIZACJA

1916-I-31; 1917-I-14; VII-2, 3; X-17, 27; 1918-III-4; IV-9; VI-22; X-7, 25; XI-14, 18, 20, 22, 24; 1919-I-8, 10; II-8, 18, 20; III-1; 7, 26; IV-15; VII-24; VIII-1, 4; 1920-I-17; III-2; 1921-IX-30; 1922-IV-9; VI-16; VIII-6, 22; 1923-VII-25; XII-8, 20; 1924-I-14; X-25; 1925-I-16; II-2; VII-6; 1926-I-18; VII-16; 1927-I-19, 21; 1928-I-8; II-24; IV-2; VII-25; 1929-III-10; IV-10; V-18; XII-26; XII-9; 1930-II-14; IV-10; V-8; VIII-1; XI-1; 1931-I-15; VI-28; VII-13; 1934-II-16; III-3, 14, 15; VII-31; 1935-IV-22, 3; V-7; VI-26; VII-8; VIII-10; 1937-II-31; III-31; 1938-I-14.

PIŁSUDSKI JÓZEF

1914-XI-15; 1915-III-9; VIII-7; 1916-VII-29; IX-26; XI-9; 1917-VII-2, 22; 1918-X-10, 11, 12, 13, 14, 16, 22; XII-21; 1919-II-20; IV-20, 23; VIII-30; IX-19; X-26, 27; 1920-I-27; III-19; V-17, 18; VII-5, 19; VIII-6, 18; IX-17; X-14, 20; XI-14; XII-28; 1921-II-4, 6, 7, 8; IX-25; 1922-II-2, 8, 10, 14, 17; VII-7; VIII-26; IX-12, 31; XII-4, 6, 14, 18; 1923-V-29; VI-9, 10, 28; VII-3; 1924-II-5; 1924-II-24; VI-1; VIII-27; XI-18; 1925-X-31; II-7; 1926-XIII-12; XI-8; 1926-IX-22; X-31; II-7; 1926-XIII-16, 28; 1931-III-30; X-15; 1932-IV-10; 1933-VIII-6; VI-1; 1935-IV-19; V-11, 12, 16, 18, 20, 21, 22, 30, 31; VI-1, 7, 23; VII-30; VIII-26; X-3; X-21; XII-7; 1936-V-12; 1937-VIII-4; X-10; XII-19; 1938-II-14; III-23.

PLEBISCYTY

1919-XI-3; 1920-V-6, 28; VI-5; VII-11; X-20; 1921-III-20, 29; V-1; VII-6; X-20; 1923-VI-8.

POLSKIE SPRAWY W WOJNIE ŚWIAT.

1914-VIII-14, 16, 22, 26; IX-10, 17, 18, 19, 25; X-2; 1915-VIII-1; IX-8; 1916-VII-28; IX-22; X-3, 18; XI-4, 6, 10, 15; XII-7, 25, 30; 1917-III-28, 28, 29, 30; VI-3, 4; VII-28; VIII-16, 28; IX-24; X-17, 22; XI-5, 23; XII-16; 1918-IV-6; V-16, 28; VI-15, 22; VIII-13, 27, 31; IX-9, 28; X-11, 15, 17; XI-4, 7, 30; 1919-IV-16.

P. O. W.

1915-VIII-7, 22, 31; IX-4; X-22; 1917-I-17; VIII-4; 1918-II-15; IX-2; X-1, 12; 1927-XI-21; XII-5.

POKOJOWE PERTRAKTACJE I UMOWY

1916-XII-12, 21; 1917-1-12; III-24; VIII-14; XII-3, 27; 1920-I-10, 22; II-4, 10, 11; III-3, 7; VI-24; IX-10, 20; X-16, 29, 24, 27; XI-8, 11; XII-22; 1916-I-18; II-7, 12, 18, 21, 22; III-9, 20, 27; IV-18; V-7, 28; VI-17, 28; IX-1; XII-9, 10, 22; 1920-IV-29; II-2, 23; III-6, 11, 20, 29; IV-22; VII-24, 30; VIII-14, 19, 27; IX-3, 14, 21; X-12; 1921-III-18; IV-15; 1922-VII-23; 1924-II-27; 1925-I-10; 1927-II-1; 1928-VI-26; 1929-II-8, 9; IX-12; 1930-V-18; 1931-1-15; 1932-II-2; 1937-I-25.

POŻYCZKI

1920-VI-8; 1922-X-16; 1923-VII-17; 1924-II-14; XI-15; 1925-II-10, 22; III-10; X-14; 1926-III-16; 1928-I-25; VIII-1; X-4; XI-18; 1929-XII-7; 1933-I-7; 1924-IV-18; 1933-III-26; 1936-XII-29, 30; 1927-I-2; 1928-X-14.

PREZYDENTÓW WYBORY

1922-XI-9, 11, 16, 20; 1926-V-31; VI-1, 2, 4; 1933-V-8, 9.

PULAWSKI LEGION

1915-I-12, 24; III-21, 27; V-20, 23; VI-15; VII-17; VIII-20; IX-10, 18.

ROSJA DO PRZEWROTU

1914-II-2; VII-23, 24; VIII-10; IX-18; XII-17; 1916-IV-22; VIII-1; 1916-I-26; XI-III-25, 28; 1917-I-22, 29; III-12, 14, 17, 18, 23, 30; IV-16; VI-23; VII-7, 8; X-23; XI-7; XII-8.

RUMUNIA

1914-VIII-3; IX-18; X-10; 1916-IX-6; XI-21; XII-6; 1919-VI-21; 1921-III-31; XI-4; 1922-IX-12; 1923-VI-24; VIII-8; 1927-VII-20; 1929-IX-5; 1930-IV-18; 1932-IV-20; XI-22; 1934-V-9; XII-14; 1937-III-18; V-24; VI-8, 26, 30; VII-5; X-23; XI-23; 1938-VII-19; X-19; XI-16, 25, 30.

SĄDOWNICTWO

1915-IX-13; 1918-IX-1; 1920-I-6; 1925-II-6; 1928-II-6; 1929-I-1; 1931-IX-4; 1932-VII-11; IX-13; 1934-III-7; VIII-7; 1937-XI-27; 1938-III-23, 27.

SEJMÓW WYBORY I ZAMKNIĘCIA

1918-XI-26, 28; 1919-I-26; 1920-V-4; 1921-XII-5; 1922-VII-30; VIII-5; XI-5, 6, 28; 1923-XII-12; 1924-X-3; 1927-X-26; 1928-VI-4; 1930-VIII-29; XI-9, 11; 1933-V-7; VII-16; XII-8; 1937-XII-16; 1938-IX-13; XI-6, 13, 24, 27.

SKARB - FINANSY

1917-IV-26; 1918-II-16, 26; III-22; XI-6; 1920-I-15; V-23; 1921-XII-16, 16, 17; 1922-XII-17; 1923-I-7, 9; X-7; 1924-I-15, 23, 26; II-1, 5; IV-14, 29; 1925-II-14; 1926-IX-17; 1931-IV-12; 1932-IX-3; 1933-III-16; 1935-IX-16; V-2; 1936-I-11; IV-26; 1937-III-31; XII-16; 1938-III-24; XI-10.

SOWIETY

1917-VII-8; XI-7; 1918-VII-18; IX-9; XII-22; 1919-IX-15; XII-10, 22; 1920-I-19, 29; II-2, 7; III-20; VI-5; VIII-7, 8; 1921-I-2; II-24; III-7, 18; 1922-III-24, 31; IV-15; V-26; VI-13; VIII-10; 1923-I-17; III-21, 25; VIII-9; XII-1, 13; 1924-I-3; II-1, 13; IV-3; V-17, 19; VII-18, 25; XI-1; IX-22; 1925-III-9; IV-2; IX-27; 1926-IX-26; 1927-X-24; XII-27; 1928-I-16; II-22; VII-6; 1929-III-5; IX-23; 1930-I-1, 29; IX-3; X-22; 1931-II-28; IV-11; VIII-22; XI-24; 1932-II-7; VII-5; XII-23; 1933-I-3; VII-27; IX-26; X-20; 1934-II-12; IV-10, 18; V-8; IX-10, 11, 18; XI-29; XII-17; 1935-IV-9; V-2, 13; 1936-VIII-19; IX-28; 1937-1-25; VII-17; VIII-21.

SKOKOLSTWO ST. ZJEDNOCZONYCH

1914-X-2; 1915-I-21; V-22; 1916-IX-12; XI-6; 1917-I-1; IV-1; V-27; IX-9, 24, 26; X-6, 8, 14; XII-10; 1918-I-6; VII-28; IX-29; XII-15; 1929-VII-14, 16; 1937-IV-7; 1937-I-1.

SZKOLNICTWO

1919-II-7; IV-14; 1922-II-26; IX-1; 1923-II-15; V-6; 1925-II-11; V-9.

SYBERYJSKA DYWIZJA

1916-VII-28; VIII-1, 4, 16; X-10; XII-7, 10; 1919-I-10; II-6; IV-2; XII-24; 1920-I-5, 9, 10, 11; II-8, 22; IV-15.

SPORT-OLIMPIADY

1922-IV-30; 1923-IV-18; XII-8; 1924-VII-5; 1925-VII-23; VIII-20; 1926-VII-13; 1928-VI-19; VIII-4; XI-21; 1933-VI-6; VIII-28; 1934-III-5; VII-14; 1936-VIII-2, 4, 9, 14, 16; 1937-VIII-13; IX-2; 1938-VI-11; VII-14, 16; VIII-8; 1919-VIII-16, 29; IX-7, 10; 1920-I-8; IV-25; V-10; VIII-15, 25; 1921-II-11; III-17, 20, 22; IV-29; V-1, 2, 8, 4, 6, 8, 9, 10, 15; VII-5, 7; VIII-12; X-20, 26; 1922-I-4; IV-8, 26; V-15, 21, 25; VI-14, 18, 17, 19, 28; VII-7, 9; VIII-26; IX-24; X-10; XII-2, 5; 1923-VI-7; X-7; 1924-X-14; 1925-V-6; 1926-II-12; 1927-III-9; 1928-III-28; 1929-IV-14; 1930-VII-11; XI-25; 1931-IV-2; 1932-X-22; 1933-IX-25; 1936-II-19, 20; III-4; 1937-VII-16, 16, 24; 1938-X-27.

ŚLĄSK

1919-VIII-16, 29; IX-7, 10; 1920-I-8; IV-25; V-10; VIII-15, 25; 1921-II-11; III-17, 20, 22; IV-29; V-1, 2, 8, 4, 6, 8, 9, 10, 15; VII-5, 7; VIII-12; X-20, 26; 1922-I-4; IV-8, 26; V-15, 21, 25; VI-14, 18, 17, 19, 28; VII-7, 9; VIII-26; IX-24; X-10; XII-2, 5; 1923-VI-7; X-7; 1924-X-14; 1925-V-6; 1926-II-12; 1927-III-9; 1928-III-28; 1929-IV-14; 1930-VII-11; XI-25; 1931-IV-2; 1932-X-22; 1933-IX-25; 1936-II-19, 20; III-4; 1937-VII-16, 16, 24; 1938-X-27.

WIELKOPOLSKIE POWSTANIE

1918-II-16; VII-10; VIII-18; X-17; XI-7, 8, 13, 25, 26; XII-3, 26, 27, 28, 29, 30; 1919-I-1, 2, 5, 6, 8, 9, 12, 18, 27; 1919-I-9, 12, 18, 20; III-15; IV-25; VI-23; VII-11; VIII-21; 1920-I-18.

WSCHODNI FRONT W WOJNIE ŚWIAT.

1914-VIII-2, 3, 14, 17, 18, 20, 21, 22, 27, 28, 29, 30; IX-4, 5, 6, 9, 10, 11, 16, 26, 28; X-2, 5, 9, 15, 21; XI-2, 6, 8, 9, 23; XII-6, 17; 1915-I-14, 21; II-6, 12, 17; III-10, 21, 22; IV-1, 27; V-14, 31; VI-3, 12, 18, 19, 20, 25; VII-4, 13, 28, 29; VIII-4, 8, 9, 10, 20, 31; IX-4, 7, 8, 12, 15, 16, 18, 23; XI-10, 14; 1916-III-16; VII-4, 8, 17; VIII-2, 8, 26; VIII-10; XII-28; 1917-III-11; V-14, 22, 25; IX-5; XI-2; XII-3, 17; 1918-I-14; II-18, 28; III-3, 18; XII-22; 1919-II-28; VI-4.

WILNO I AKCJA GEN. ŻELIGÓWSKIEGO

1915-IX-18; 1918-I-2; X-20; XII-10, 24, 28; 1919-I-5, 6; IV-19, 22, 26, 28, 30; 1920-VII-25; IX-22; X-6, 7, 8, 11, 13, 17, 18, 20, 28; XI-21, 29, 30; XII-30; 1921-I-10, 31; II-2, 25; X-30; 1922-I-8; II-1, 20; III-1, 2; IV-18; IX-17; 1923-III-14.

WOJNA O WSCHODNIE GRANICE R. 1919

1923-XI-20; XII-10, 24; 1919-I-14, 23, 26; II-2, 4, 8, 12, 16, 19; III-1, 7, 10, 17; IV-1, 5, 13, 16, 18, 19, 28, 29, 30; V-4; VII-1, 10; VIII-5, 6, 8, 13, 21, 25, 29; IX-11, 21, 27, 28, 29; XI-5; XII-22; 1920-III-1, 5, 6, 17, 19, 27.

WYPRAWA KIJOWSKA I WOJNA POLSKA 1920 ROKU

1920-IV-23, 24, 26, 27, 28, 30; V-1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 17, 22, 24, 25, 29; VI-5, 9, 15, 25, 30; VII-2, 5, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 19, 20, 22, 24, 26, 27, 28; VIII-1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 28, 29, 30, 31; IX-3, 6, 13, 15, 16, 20, 21; X-11, 12, 18; XI-29; XII-14.

DZIAŁANIA NAD NIEMNEM

1920-VIII-28; IX-10, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 29, 30.

WŁOCHY

1914-VIII-7; XI-4; 1915-IV-23, 26; V-16, 22; VII-7, 18; 1916-III-1; XII-7; 1917-VIII-17; XI-9; 1918-VI-8; X-24, 29; XII-11, 21; 19